Załącznik Nr 1

do Uchwały Nr …….
Rady Miejskiej w Suwałkach
Z dnia ……

PREZYDENT MIASTA SUWAŁK

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA SUWAŁK

Suwałki, listopad 2021 r.

Spis treści

I. Informacje wstępne 4

1. Podstawa formalno-prawna opracowania 4
2. Cele i zadania Studium 4
3. Zakres Studium 4
4. Materiały wyjściowe 6
5. Zespół autorski 8

II. Charakterystyka ogólna miasta 8

1. Położenie, obszar, granice 8
2. Główne funkcje miasta 11
3. Struktura funkcjonalno - przestrzenna miasta 11

III. Uwarunkowania rozwoju 15

1. Uwarunkowania wynikające z dokumentów strategicznych na szczeblu krajowym, wojewódzkim i lokalnym 15
2. Uwarunkowania zewnętrzne, powiązania przestrzenne 67
3. Uwarunkowania wynikające z dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu 68
4. Uwarunkowania wynikające ze stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony 70
5. Uwarunkowania wynikające z diagnozy, o której mowa w art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, przygotowanej na potrzeby strategii rozwoju gminy 73
6. Uwarunkowania wynikające ze stanu środowiska, w tym stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego 78
7. Uwarunkowania wynikające ze stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej 101
8. Uwarunkowania wynikające z rekomendacji i wniosków zawartych w audycie krajobrazowym lub określenia przez audyt krajobrazowy granic krajobrazów priorytetowych 152
9. Uwarunkowania wynikające warunków i jakości życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia oraz zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, zgodnie z uniwersalnym projektowaniem 152
10. Uwarunkowania wynikające z zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia 161
11. Uwarunkowania wynikające z potrzeb i możliwości rozwoju gminy, uwzględniające w szczególności: analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne, prognozy demograficzne, w tym uwzględniające, tam gdzie to uzasadnione, migracje na obszarach funkcjonalnych w rozumieniu art. 5 pkt 6a ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy, bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę 177
12. Uwarunkowania wynikające ze stanu prawnego gruntów 196
13. Uwarunkowania wynikające z występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych 197
14. Uwarunkowania wynikające z występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych 208
15. Uwarunkowania wynikające z występowania udokumentowanych złóż kopalin, zasobów wód podziemnych oraz udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla 208

16. Uwarunkowania wynikające z występowania terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych 210
17. Uwarunkowania wynikające ze stanu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami 211
18. Uwarunkowania wynikające z zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych 226
19. Uwarunkowania wynikające z wymagań dotyczących ochrony przeciwpowodziowej 227

IV. Kierunki kształtowania struktur przestrzennych i polityka przestrzenna 229

1. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów, w tym wynikające z audytu krajobrazowego i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny przeznaczone pod zabudowę oraz tereny wyłączone spod zabudowy, uwzględniające bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę 229
2. Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego i uzdrowisk. 285
3. Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej 288
4. Kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej 290
5. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym 311
6. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa 312
7. Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary przestrzeni publicznej 313
8. Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne. 313
9. Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej 314
10. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszary osuwania się mas ziemnych 317
11. Obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny 317
12. Obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady (Dz. U. z 2015 r. poz. 2120) 317
13. Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji oraz obszary zdegradowane.. 318
14. Granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych, w tym stref ochronnych wynikających z decyzji lokalizacyjnych wydanych przez Komisję Planowania przy Radzie Ministrów w związku z realizacją inwestycji w zakresie obronności i bezpieczeństwa państwa 318
15. Obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m^2 319
16. Obszary na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100kW, a także ich stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu 320

Spis rycin 320
Spis tabel 321

I. Informacje wstępne

1. Podstawa formalno-prawna opracowania

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, zwane dalej studium, jest elementem systemu planowania przestrzennego, ustanowionego przepisami ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2020 r., poz. 293 z późniejszymi zmianami).

Podstawą do sporządzenia niniejszego dokumentu jest uchwała Nr LI/626/2018 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 25 września 2018 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Suwałk".

Zakres i tryb sporządzania studium regulują przepisy przywołanej ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

2. Cele i zadania Studium

Zgodnie z art. 9 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, studium sporządza się w celu określenia polityki przestrzennej gminy, w tym lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego. Studium składa się z części tekstowej i graficznej, w których uwzględnione są zasady określone w dokumentach krajowych, ustalenia strategii rozwoju i planu zagospodarowania przestrzennego województwa oraz strategii rozwoju gminy.

Celem opracowania studium jest określenie kierunków rozwoju oraz zasad polityki przestrzennej gminy na podstawie diagnozy obecnego stanu zagospodarowania i funkcjonowania miasta oraz rozpoznanych uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych.

Zadaniami Studium są:

1) wyrażenie polityki gminy w sferze rozwoju przestrzennego, określającej lokalne problemy, potrzeby i aspiracje;
2) określenie ustaleń wiążących przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz umożliwienie koordynacji planów miejscowych i innych opracowań planistycznych;
3) określenie zakresu interesu publicznego;
4) ustanowienie podstawy do negocjacji warunków wprowadzenia programów wojewódzkich i rządowych do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;
5) ustanowienie źródła informacji, idei i wizji rozwojowych, które mogą być wykorzystane do promocji miasta.

3. Zakres Studium

Zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w studium uwzględnia się uwarunkowania wynikające w szczególności z:

1) dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu;
2) stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony;
3) diagnozy, o której mowa w art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, przygotowanej na potrzeby strategii rozwoju gminy;

4) stanu środowiska, w tym stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego;
5) stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;
6) rekomendacji i wniosków zawartych w audycie krajobrazowym lub określenia przez audyt krajobrazowy granic krajobrazów priorytetowych;
7) warunków i jakości życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia oraz zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, zgodnie z uniwersalnym projektowaniem;
8) zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia;
9) potrzeb i możliwości rozwoju gminy, uwzględniających w szczególności:
   a) analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne,
   b) prognozy demograficzne, w tym uwzględniające, tam gdzie to uzasadnione, migracje na obszarach funkcjonalnych w rozumieniu art. 5 pkt 6a ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju,
   c) możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy,
   d) bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę;
10) stanu prawnego gruntów;
11) występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych;
12) występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych;
13) występowania udokumentowanych złóż kopalin, zasobów wód podziemnych oraz udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla;
14) występowania terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych;
15) stanu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami;
16) zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych;
17) wymagań dotyczących ochrony przeciwpowodziowej.

Zgodnie z art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w studium określa się w szczególności:
1) uwzględniające bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę:
   a) kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów, w tym wynikające z audytu krajobrazowego,
   b) kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny przeznaczone pod zabudowę oraz tereny wyłączone spod zabudowy;
2) obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego i uzdrowisk;
3) obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;
4) kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej;
5) obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym;

6) obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa;
7) obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary przestrzeni publicznej;
8) obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne;
9) kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej;
10) obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszary osuwania się mas ziemnych;
11) obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny;
12) obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady (Dz. U. z 2015 r., poz. 2120);
13) obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji;
14) obszary zdegradowane;
15) granice terenu zamkniętego i jego strefy ochronnej w tym stref ochronnych wynikających z decyzji lokalizacyjnych wydanych przez Komisję Planowania przy Radzie Ministrów w związku z realizacją inwestycji w zakresie obronności i bezpieczeństwa państwa.

Zgodnie z art. 10 ust. 2a ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, jeżeli na obszarze gminy przewiduje się wyznaczenie obszarów, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, a także ich stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu, ich rozmieszczenie ustala się w studium.

Zgodnie z art. 10 ust. 3a ww. ustawy, jeżeli na terenie gminy przewiduje się lokalizację obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m^2, w studium określa się obszary, na których mogą być one sytuowane.

Do potrzeb Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Suwałk wykonano:
- Analizę i ocenę zasobów przyrodniczych wybranych terenów miasta Suwałk (opracowanie Zakład Innowacji Przyrodniczych ECOEXPERT Sp. z o.o., Suwałki 2020 r.),
- Opracowanie ekofizjograficzne (opracowanie Referat Urbanistyki, Suwałki 2020 r.),
- Prognozę oddziaływania na środowisko projektu Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Suwałk (opracowanie Referat Urbanistyki Suwałki 2021 r.).

4. Materiały wyjściowe

Na potrzeby niniejszego Studium wykorzystano następujące materiały wyjściowe:
- mapa topograficzna w skali 1:10 000,
- mapa ewidencyjna miasta w granicach administracyjnych w skali 1:10 000,

- dane z Ewidencji Gruntów i Budynków dotyczące struktury własności,
- baza BDOT,
- Bank Danych Lokalnych GUS,
- Objaśnienia do mapy geologiczno-gospodarczej Polski 1:50 000, arkusz Suwałki - Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 2006 r.,
- Plan zagospodarowania przestrzennego Województwa Podlaskiego zatwierdzony uchwałą Nr XXXVI/330/17 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22 maja 2017 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2017 r., poz. 2777) wraz ze zmianą przyjętą uchwałą Nr XXXIX/356/17 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 28 sierpnia 2017 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2017 r., poz. 3270),
- Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030 przyjęta uchwałą Nr XVIII/213/2020 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 27 kwietnia 2020 r.,
- „Suwałki 2030. Strategia rozwoju" przyjęta uchwałą Nr XXXIII/440/2021 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 30 czerwca 2021 r.,
- Wieloletnia Prognoza Finansowa Miasta Suwałki na lata 2014-2030 (przyjęta uchwałą Nr XLIII/473/2013 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 18 grudnia 2013 r.) z późniejszymi zmianami,
- „Strategia Promocji Miasta Suwałki na lata 2016-2020" (przyjęta uchwałą Nr XIX/210/2016 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 27 kwietnia 2016 r.),
- „Analiza zmian w zagospodarowaniu przestrzennym miasta Suwałk w okresie od 1 lipca 2014 r. do 30 czerwca 2018 r." Suwałki, czerwiec 2018 r.,
- Raporty o stanie miasta Suwałki z lat 2016-2020,
- „Analiza i ocena zasobów przyrodniczych miasta Suwałki.", Suwałki 2010,
- „Ekspertyza przyrodnicza w ciągu planowanej inwestycji drogowej pn. Budowa ul. Ignacego Krasickiego i rozbudowa ul. Krzywólka w Suwałkach wraz z budową i przebudową infrastruktury technicznej", Suwałki Sierpień 2019 r.,
- „Analiza i ocena zasobów przyrodniczych wybranych terenów miasta Suwałk.", Suwałki 2020,
- „Program Ochrony Środowiska dla Miasta Suwałki na lata 2021 – 2024" (przyjęty uchwałą Nr XXX/403/2021 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 31 marca 2021 r.),
- Gminna Ewidencja Zabytków Miasta Suwałki stan na dzień 31 stycznia 2018 r.,
- „Zintegrowany Program Rewitalizacji Miasta Suwałki na lata 2017-2023" (przyjęty uchwałą Nr XXXV/424/2017 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 26 lipca 2017 r.),
- „Gminny program opieki nad zabytkami miasta Suwałk na lata 2009-2012" (przyjęty uchwałą Nr XXVIII/270/08 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 29 października 2008 r.),
- Opracowanie dokumentacji przedprojektowej dla projektu: „Prace na linii E 75 na odcinku Białystok – Suwałki – Trakiszki (granica państwa)", Warszawa lipiec 2020 r.,
- „Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe Miasta Suwałk" Suwałki 2021 r. - aktualizacja przyjętą uchwałą Nr XXVIII/376/2021 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 27 stycznia 2021 r.,

– Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Suwałkach Sp. z o.o. na lata 2020-2023 (przyjęty uchwałą Nr XXII/287/2020 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 27 maja 2020 r.),
– wnioski złożone do Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

5. Zespół autorski

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Suwałk sporządził zespół w składzie:
– mgr inż. arch. Małgorzata Włoskowska – projektant,
– mgr inż. arch. Justyna Wołągiewicz – projektant,
– mgr inż. Anna Serguć-Przyborowska – projektant,
– mgr inż. arch. Agnieszka Wojtych - Kowalewska – projektant,
– dr inż. arch. Kassim Daghir – projektant,
– mgr inż. Bogdan Leszczyński – zagadnienia dotyczące kształtowania i ochrony środowiska przyrodniczego, zagadnienia dotyczące zaopatrzenia w wodę, ciepło, odprowadzania ścieków i utylizacji odpadów,
– mgr inż. Dawid Kruszyłowicz – opracowanie graficzne.

II. Charakterystyka ogólna miasta

1. Położenie, obszar, granice

Suwałki to miasto na prawach powiatu, położone w północno-wschodniej części Polski, w północnej części województwa podlaskiego, w pobliżu granicy z Republiką Litewską, Obwodem Kaliningradzkim Federacji Rosyjskiej i Republiką Białorusi. Miasto zajmuje obszar 65,5 km^2, który zamieszkuje około 69,8 tysięcy ludności. Ze względu na wielkość i liczbę mieszkańców Suwałki są drugim po Białymstoku pod względem wielkości miastem w województwie podlaskim.

Miasto leży w obszarze „Zielonych Płuc Europy" w terenie bardzo atrakcyjnym pod względem turystyczno-krajobrazowym, na styku z obrzeżem Puszczy Augustowskiej, w sąsiedztwie Wigierskiego Parku Narodowego i Suwalskiego Parku Krajobrazowego. Przez miasto przepływa rzeka Czarna Hańcza, w niewielkiej odległości od centrum znajdują się miejskie tereny rekreacyjne z zalewem „Arkadia". Ponadto przez teren miasta przebiegają: droga krajowa nr 8 Warszawa-Białystok-Suwałki-Budzisko-Granica Państwa, fragment drogi ekspresowej S61 Ostrów Mazowiecka-Łomża-Ełk-Suwałki-Budzisko-Granica Państwa oraz linie kolejowe Białystok-Suwałki-Trakiszki i Suwałki-Olecko-Ełk.

O dotychczasowym rozwoju miasta decydowało jego położenie, bowiem Suwałki powstały w latach 70 XVII wieku jako ośrodek wymiany handlowej przy starym trakcie wiodącym z Grodna przez Sejny do Przerośli i Królewca.

Obecnie Suwałki położone są na szlaku komunikacyjnym łączącym Europę Zachodnią z państwami nadbałtyckimi oraz państwami Półwyspu Skandynawskiego i północno - zachodnią częścią Rosji, na trasie projektowanej drogi transportowej szybkiego ruchu Via Baltica i Via Carpatia oraz trasie kolejowej Rail Baltica.

Wszystkie wymienione wyżej uwarunkowania są czynnikami mającymi istotny wpływ

na zagospodarowanie przestrzenne miasta, stwarzając korzystne warunki rozwoju, przede wszystkim handlu i ruchu turystycznego.

Ryc. 1 Uwarunkowania zewnętrzne - powiązania przestrzenne

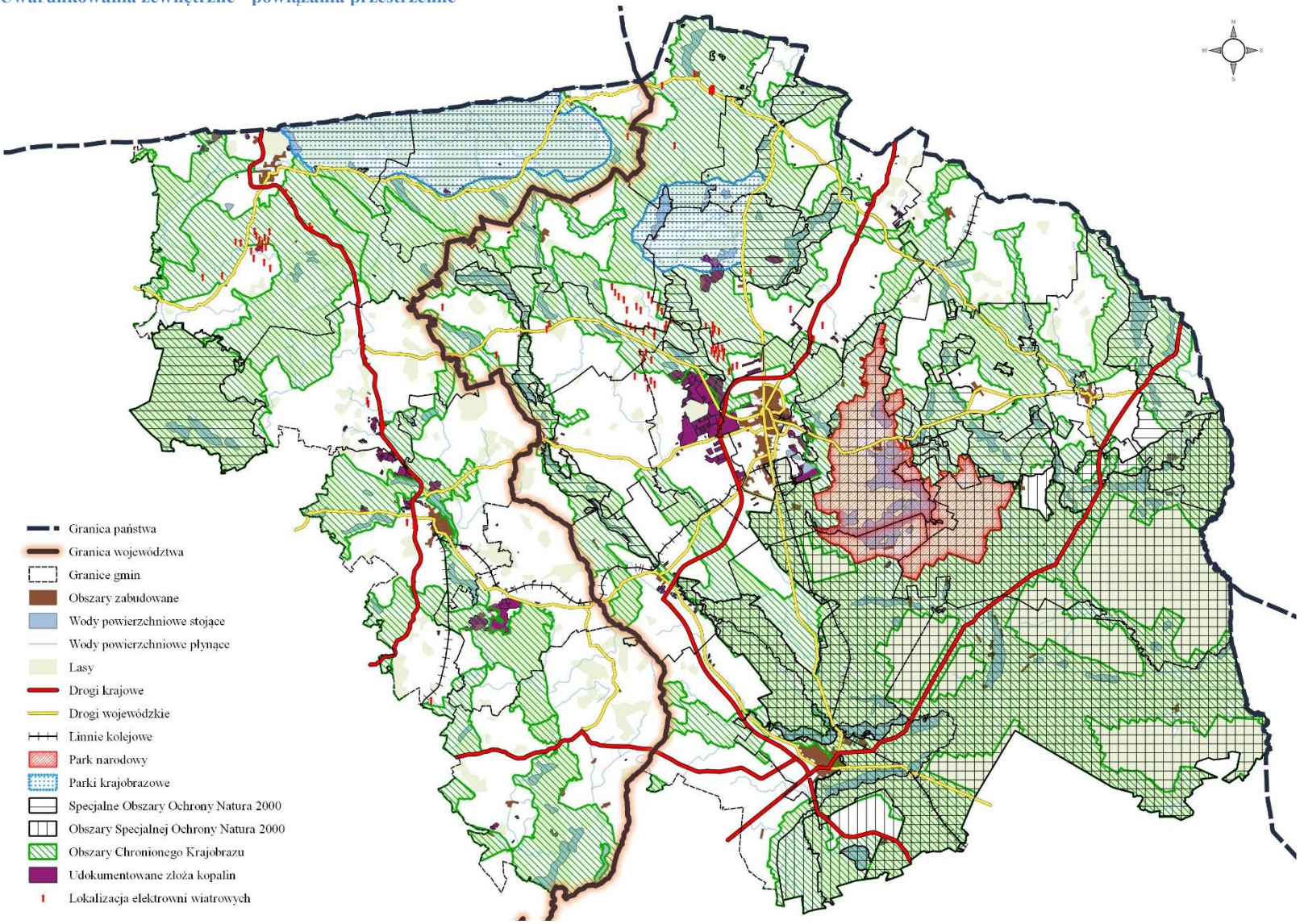

Źródło: Opracowanie własne.

2. Główne funkcje miasta

Miasto Suwałki, jako drugie pod względem wielkości w województwie podlaskim, jako obszar miejski, charakteryzuje się następującymi funkcjami:

1) ośrodka subregionalnego grupującego ponadlokalne instytucje z zakresu kultury, szkolnictwa średniego oraz szkolnictwa wyższego, ochrony zdrowia, administracji publicznej, sportu i rekreacji;
2) ośrodka obsługi i rozrządu ruchu turystycznego w północnej części województwa;
3) ośrodka obsługi ruchu granicznego;
4) ośrodka przemysłu, zróżnicowanych sektorów i branż, w tym drzewnego, meblarskiego, materiałów budowlanych i rolno - spożywczego;
5) ośrodka przemysłu wydobywczego.

3. Struktura funkcjonalno - przestrzenna miasta

Miasto Suwałki ma układ przestrzenny zbliżony kształtem do prostokąta o wymiarach 6 km x 10,5 km. Według danych Wydziału Geodezji i Gospodarki Nieruchomościami Urzędu Miejskiego w Suwałkach, aktualnych na dzień 1 stycznia 2021 r., tereny zainwestowania miejskiego, to jest grunty zabudowane i zurbanizowane, zajmują ok. 1383 ha, czyli niespełna 21,1% ogólnej powierzchni miasta, 779 ha (11,9%) stanowi komunikacja - drogi wraz z terenami kolejowymi. Pozostałą przestrzeń zajmują: użytki rolne – 3212 ha (49,1%), lasy – 909 ha (13,8%), grunty pod wodami - 77 ha (1,2%) oraz tereny różne i nieużytki - 191 ha (2,9%).

Obszar miasta przecina rzeka Czarna Hańcza, płynąca z kierunku zachodniego na wschód, która w strefie śródmiejskiej tworzy ciekawe krajobrazowo zakole. Dolina rzeki, bagnista i zakrzewiona, tworzy główny ciąg terenów zielonych predysponowanych w naturalny sposób do wykorzystania na potrzeby rekreacji mieszkańców. Jak do tej pory tylko niewielka część tych terenów w obrębie śródmieścia jest zagospodarowana.

Centralną część miasta wypełnia śródmieście, ograniczone od strony południowej i zachodniej doliną rzeki, od północy ulicami Gen. W. Sikorskiego i Gen. J. Dwernickiego, a od wschodu ul. Utratą i terenami kolejowymi. Układ przestrzenny obecnego śródmieścia Suwałk, ukształtowany w okresie od początku XVIII wieku do połowy XIX wieku, przetrwał do dziś w stanie nienaruszonym. Układ ten wypełniony jest zwartą zabudową o wysokich walorach kulturowych, zlokalizowaną wzdłuż głównego ciągu ul. T. Kościuszki oraz wokół dwóch placów: Starego Rynku - przylegającego do ul. T. Kościuszki (obecnie park Konstytucji 3 Maja) oraz Nowego Rynku (plac Marii Konopnickiej). W strefie śródmiejskiej nadal znajduje się większość komunalnych zasobów mieszkaniowych. Miasto czyni starania w kierunku przekształcania i rewitalizacji tych terenów. Niektóre z zabytkowych kamienic zostały przez miasto sprzedane prywatnym właścicielom. Przeważająca większość obiektów jest wyremontowana, a wtórna zabudowa wewnątrz kwartałów ulega sukcesywnym rozbiórkom.

Śródmieście miasta jest zarazem głównym ośrodkiem usług ogólnomiejskich i podstawowych, miejscem skoncentrowania placówek handlowych, gastronomicznych, kulturalnych, oświatowych, ochrony zdrowia i opieki społecznej. Tu też mieszczą się siedziby władz miejskich, banków, licznych urzędów i instytucji oraz hoteli i biur turystycznych.

Strefa śródmiejska objęta jest ochroną konserwatorską. Liczne obiekty mieszkalne

i użyteczności publicznej wpisane są do rejestru zabytków i gminnej ewidencji zabytków.

Na północ od centrum miasta zlokalizowane są główne zasoby mieszkalnictwa wielorodzinnego - osiedla: Północ I, Północ II, Północ III, Kamena oraz osiedla mieszkalnictwa jednorodzinnego - osiedle Kolejowe oraz zabudowa przy ulicach Wylotowej i Zwrotniczej. Zabudowa wielorodzinna o dużej intensywności obejmuje budynki 5 i 11 - kondygnacyjne w pełni obsłużone przez infrastrukturę. Osiedla wyposażone są w podstawowe usługi dla ludności. Niski udział terenów zielonych i urządzeń rekreacji codziennej oraz niedostateczna ilość parkingów wpływają niekorzystnie na poziom życia mieszkańców.

W północno - zachodniej części miasta w rejonie Krzywólki znajduje się zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, mająca charakter typowej ulicówki. Poniżej zlokalizowane są tereny wodonośne wraz z głównym ujęciem wody dla miasta. W sąsiedztwie ulicy Mikołaja Reja zlokalizowany jest kompleks budynków szpitala. Dalej na północ znajduje się rozproszona zabudowa Szwajcarii.

Na południe od zakola rzeki Czarnej Hańczy, w bezpośrednim sąsiedztwie śródmieścia znajdują się osiedla mieszkalnictwa jednorodzinnego - osiedle Polna, osiedle Klasztorna, osiedle Powstańców Wielkopolskich, osiedle Hańcza i Papiernia. Na styku z osiedlem Polna i Powstańców Wielkopolskich oraz śródmieściem zlokalizowany jest kompleks sportowo - rekreacyjny wraz z zalewem „Arkadia".

W niedalekim sąsiedztwie znajduje się też, obejmujący ok. 18 ha, zwarty obszar zespołu cmentarzy różnych wyznań. Ponad połowę terenu zajmuje cmentarz rzymskokatolicki, resztę cmentarze prawosławny, żydowski, ewangelicki i muzułmański.

W zachodniej części miasta, znajduje się osiedle Zielona Górka. Pozostała część terenów do granicy miasta, w zdecydowanej większości, nie jest zainwestowana i wykorzystywana jest rolniczo.

W południowej części miasta znajduje się zabudowa siedliskowa, zlokalizowana wzdłuż ulicy Dubowo I, w ostatnich latach ulegająca przekształceniom w zabudowę mieszkaniową jednorodzinną.

Wśród zabudowy mieszkaniowej miasta znajdują się zespoły XIX - wiecznej zabudowy koszarowej, zlokalizowane przy ulicach: Świerkowej, Wojska Polskiego, Sejneńskiej oraz Filipowskiej, obecnie tylko w niewielkim stopniu wykorzystywane na potrzeby obronności ze względu na dopełnienie ich innymi funkcjami - zarówno mieszkalnymi jak i usługowymi, które pełnią rolę zespołów wielofunkcyjnych.

Miasto ma dość dobrze rozwiniętą sieć komunikacyjną. Wewnętrzna dostępność do usług i miejsc pracy zapewniona jest przez dostępność pieszą, rowerową i komunikację autobusową. Miasto posiada także dobre powiązania z ośrodkami wypoczynku nadwodnego nad jeziorami Krzywe, Okmin i Wigry, usytuowanymi za wschodnią i zachodnią granicą miasta oraz z terenami leśnymi położonymi na północy i południu.

Na południu miasta zlokalizowana jest zabudowa przemysłowa, realizowana w utworzonej w 1996 roku na tych terenach Suwalskiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej. Tuż obok znajduje się lotnisko sportowe, przebudowywane na lotnisko komunikacyjne.

Główny układ drogowy miasta ukształtowany jest na osi północ - południe od drogi z Augustowa wzdłuż ulic Wojska Polskiego, Utrata, Gen. K. Pułaskiego, do Szypliszk i dalej w kierunku przejścia granicznego z Litwą, w Budzisku. W granicach administracyjnych miasta znajduje się fragment drogi ekspresowej S61 Ostrów Mazowiecka-Łomża-Ełk-Suwałki-

Budzisko-Granica Państwa (obwodnica).

Linie kolejowe otaczają miasto od południa i wschodu, dworzec PKP znajduje się w sąsiedztwie śródmieścia. Tereny zainwestowania miejskiego okalają lasy ochronne: na południu Las Suwalski, na północy Las Szwajcarski.

Ryc. 2 Schemat struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta

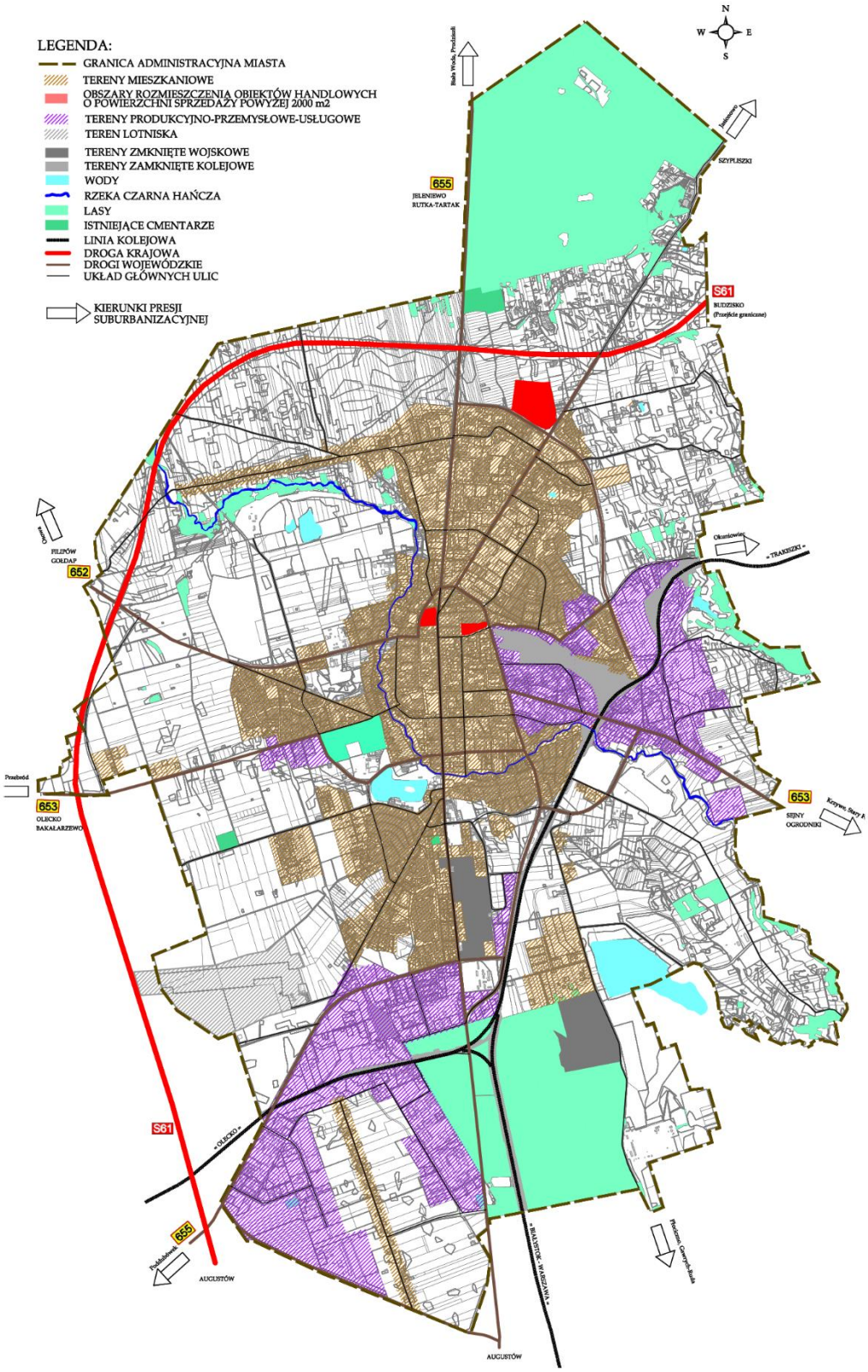

Źródło: Opracowanie własne.

III. Uwarunkowania rozwoju

1. Uwarunkowania wynikające z dokumentów strategicznych na szczeblu krajowym, wojewódzkim i lokalnym

Uwarunkowania wynikające z dokumentów strategicznych na szczeblu krajowym

Na mocy ustawy z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2020 r. poz. 1378) obowiązywać przestały: Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju przyjęta uchwałą nr 239 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie przyjęcia Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (M.P. z 2012 r. poz. 252) oraz Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju przyjęta uchwałą nr 16 Rady Ministrów z dnia 5 lutego 2013 r. w sprawie przyjęcia Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności (M.P. poz. 121).

Obecnie obowiązujące, kluczowe z punktu widzenia rozwoju Suwałk dokumenty krajowe to Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR) i Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego (KSRR) 2030. Dokumentem określającym priorytety inwestycyjne wspierane przez Unię Europejską w Polsce w latach 2021-2027 jest Umowa Partnerstwa. We wszystkich strategiach krajowych po akcesji Polski do Unii Europejskiej, także w SOR i KSRR 2030 wyróżniane są trzy wiodące kierunki interwencji: spójność, konkurencyjność oraz jakość rządzenia. Jednak nastąpiło zasadnicze przesunięcie akcentów na rzecz spójności, która została uznana za wiodący kierunek interwencji publicznej w nadchodzącej dekadzie. Zarówno w SOR, jak i KSRR obszarem strategicznej interwencji jest cała Polska Wschodnia.

Przesunięcie priorytetów polityki regionalnej Polski na rzecz spójności jest korzystne dla Suwałk, bowiem województwo podlaskie jest regionem uprzywilejowanym ze względu na przewidywane alokacje Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego Plus. Zmiany w strukturze finansowania dostępnego w ramach wsparcia unijnego dla Polski oznaczają, że poza Regionalnym Programem Operacyjnym województwa podlaskiego w znacznie większym stopniu niezbędne będzie korzystanie przez miasto Suwałki z możliwości wynikających z krajowych programów operacyjnych, Krajowego Planu Odbudowy oraz programów centralnych zarządzanych bezpośrednio z poziomu europejskiego.

Uwarunkowania wynikające z ustaleń Strategii Województwa Podlaskiego 2030 przyjętej uchwałą Nr XVIII/213/2020 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 27 kwietnia 2020 r. w zakresie odnoszącym się do miasta Suwałk

Strategia Województwa Podlaskiego określa wizję województwa do roku 2030 określając ją jako: „Podlaskie: przedsiębiorcze-partnerskie-perspektywiczne."

Te trzy filary będą determinowały działania podejmowane w ramach realizacji Strategii i są odpowiedzią na formułowane potrzeby rozwojowe regionu.

Cele Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego podporządkowane są realizacji wizji rozwoju i stanowią swego rodzaju ścieżki dojścia do wizji. Dlatego na poziomie celów strategicznych wyróżniono trzy cele tego typu:

1. Dynamiczna gospodarka.
2. Zasobni mieszkańcy.
3. Partnerski region.

Trzy cele strategiczne są ze sobą ściśle powiązane i współzależne. Wybór celów strategicznych jest następstwem analizy uwarunkowań zewnętrznych rozwoju województwa podlaskiego w latach dwudziestych XXI wieku oraz kluczowych wniosków z przeprowadzonej diagnozy strategicznej województwa podlaskiego. Każdy z celów strategicznych zawiera w sobie cele operacyjne, które z kolei określają zarówno kluczowe kierunki działań, jak i głównych interesariuszy. Cele operacyjne ukierunkowane są na wykorzystywanie potencjałów województwa i służą reakcji na określone wyzwania rozwojowe.

Zgodnie ze Strategią Województwa Suwałki stanowią w naturalny sposób ponadlokalny ośrodek wzrostu o dosyć wyraźnie zakreślonym zasięgu. Jako miasto średnie o charakterze ośrodka subregionalnego, odgrywają ogromne znaczenie w rozwoju województwa, ponieważ:

- przenoszą impulsy rozwojowe generowane w stolicy województwa na pozostałe obszary,
- zwiększają prawdopodobieństwo wystąpienia efektów synergii wskutek połączenia potencjałów rozwojowych różnych miejsc,
- zapewniają spójność społeczną i zrównoważony przestrzennie rozwój, gwarantując dostępność przestrzenną do usług publicznych.

Dysponują one rozbudowaną infrastrukturą publiczną (np. szpitale wojewódzkie, szkoły wyższe, ponadlokalne instytucje administracyjne, duże placówki kultury). Suwałki, będące jednymi z najbardziej liczebnych miast regionu, dają też większe perspektywy zamieszkałej na ich terenie ludności. Charakteryzują się one zdecydowanie wyższym poziomem przedsiębiorczości w porównaniu z pozostałym obszarem województwa (z wyłączeniem miasta Białystok). Stopa bezrobocia w powiecie suwalskim była w roku 2017 najniższą wśród wszystkich powiatów województwa podlaskiego, co koresponduje z niskim poziomem bezrobocia w samym mieście. Suwałki posiadają także dogodniejsze warunki do rozwoju gospodarczego z partnerami z zagranicy ze względu na położenie blisko granicy państwa. Ponadto są położone na ważnym szlaku komunikacyjnym łączącym Warszawę z krajami bałtyckimi. Z drugiej strony pozostają miastem z najdłuższym czasem dojazdu do stolicy województwa. Miasto wykazuje w ostatnich latach pozytywne tendencje demograficzne, co jest istotne w regionie borykającym się z poważnymi problemami demograficznymi.

W subregionalnych ośrodkach wzrostu nadal należy wspierać usługi publiczne, dostępność transportową, działania z zakresu gospodarki niskoemisyjnej, ochrony środowiska, podnoszenia jakości kapitału ludzkiego. Wzmacnianie pozycji Suwałk powinno opierać się w dużym stopniu na rozwijaniu ich potencjału gospodarczego i poprawieniu atrakcyjności inwestycyjnej bazującej na potencjale endogenicznym tych miast. Szczególne znaczenie ośrodków subregionalnych w procesach rozwojowych województwa powinno znaleźć odzwierciedlenie w ich udziale w realizacji wielu celów operacyjnych. W obszarze dynamicznej gospodarki ważne będzie realizowanie swoich specjalizacji w ramach celu operacyjnego 1.1. Przemysły przyszłości. Kluczowe znaczenie dla rozwoju ośrodków subregionalnych będzie miała realizacja celu operacyjnego 2.1. Kompetentni mieszkańcy i celu operacyjnego 2.3. Przestrzeń wysokiej jakości. Ograniczone zasoby i duże wyzwania przed jakimi staje region sprawiają, że potencjał ośrodków subregionalnych musi być w pełni wykorzystany, czemu będzie służyło szerokie wdrażanie wszystkich celów operacyjnych wchodzących w skład celu strategicznego 3. Partnerski region.

W Strategii Województwa 2030, Miasto Suwałki zaliczane jest do dwóch obszarów strategicznej interwencji:

- OSI Ośrodki subregionalne – w tym obszarze powinny być realizowane następujące cele strategiczne Strategii Województwa 2030: Przemysły przyszłości; Kompetentni mieszkańcy; Przestrzeń wysokiej jakości; wszystkie cele operacyjne celu strategicznego Partnerski region,
- OSI Miasta powiatowe – w tym obszarze strategicznej interwencji szczególnie istotna będzie realizacja celów: Lokalna przedsiębiorczość; Kompetencje mieszkańców; Aktywizacja mieszkańców; Przestrzeń wysokiej jakości.

W kontekście polityki rozwoju województwa podlaskiego, nakreślonej w Strategii Województwa 2030, należy wskazać następujące kierunki działań, które będą mogły być podjęte przez aktywną politykę rozwoju miasta Suwałki:

- istotne jest wykorzystanie faktu określenia Suwałk jako Obszaru Strategicznej Interwencji. Według Strategii Województwa 2030 polityka samorządu województwa powinna zmierzać w kierunku poprawy dostępności komunikacyjnej Suwałk, rozwoju usług publicznych i jakości kapitału ludzkiego, a także działań chroniących środowisko przyrodnicze i rozwijających gospodarkę niskoemisyjną,
- Strategia Województwa zakłada również wspieranie miast powiatowych. W przypadku tego obszaru strategicznej interwencji zwraca się szczególną uwagę na funkcje ponadlokalne miast. Dlatego zaplanowane są działania w celach operacyjnych dotyczących wsparcia przedsiębiorczości, kwalifikacji i aktywizacji mieszkańców. Istotne będą również działania związane z dostępem do odpowiedniej infrastruktury teleinformatycznej oraz poprawiające dostępność wewnętrzną i zewnętrzną ośrodków powiatowych,
- w powiecie Suwalskim oraz w otoczeniu miasta (do 30 km) znajdują się gminy, które również powinny być wspierane przez instrumenty polityki rozwoju (OSI Obszary zagrożone trwałą marginalizacją). Gminy te są wskazane w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego.

Uwarunkowania wynikające z ustaleń Planu zagospodarowania przestrzennego Województwa Podlaskiego zatwierdzonego uchwałą Nr XXXVI/330/17 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22 maja 2017 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2017 r., poz. 2777) wraz ze zmianą przyjętą uchwałą Nr XXXIX/356/17 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 28 sierpnia 2017 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2017 r., poz. 3270) w zakresie odnoszącym się do miasta Suwałk

Zgodnie z ustaleniami planu województwa, miasto Suwałki w strukturze funkcjonalnej województwa, pełni rolę miejskiego obszaru funkcjonalnego.

Dla obszaru funkcjonalnego ośrodka subregionalnego Suwałk, przyjmuje się zasady poprawy i rozwoju zrównoważonego struktury przestrzennej zagospodarowania z pkt 6.1.2.1.*, kierunki poprawy i rozwoju infrastruktury z pkt 6.1.2.3.*, a dla obszarów regionalnej sieci ekologicznej odpowiednie zasady zarządzania z pkt 6.4.1.1.* i przeciwdziałania fragmentacji z pkt 6.4.1.2.* oraz zadania wspomagania funkcji ośrodka wojewódzkiego usługami ponadlokalnymi publicznymi w północnej części województwa, zwłaszcza z zakresu administracji publicznej, szkolnictwa wyższego, lecznictwa zamkniętego i specjalistycznego, kultury i współpracy transgranicznej oraz pełnienia standardowych funkcji ośrodka powiatowego i gminnego.

Ośrodki subregionalne pełnią szczególnie ważną rolę w restrukturyzacji, funkcjonowaniu i rozwoju społeczno-gospodarczym województwa, uzupełniając publiczne funkcje ponadlokalne ośrodka wojewódzkiego w obszarach swego oddziaływania. Są one także stymulatorami rozwoju funkcji pozarolniczych i inkubatorami przedsięwzięć aktywizacyjnych obszarów wiejskich. Jednocześnie ośrodki te dysponują znaczącymi potencjałami ponadlokalnych usług komercyjnych, infrastruktury gospodarczej, technicznej i transportowej, a także cennych zasobów ludzkich, których racjonalne wykorzystanie będzie znacząco wpływać na rozwój całego województwa. Wspieranie rozwoju infrastruktury funkcji publicznych i gospodarczych, poprawy struktury zagospodarowania oraz infrastruktury technicznej tych ośrodków będzie ważną częścią polityki zagospodarowania przestrzennego województwa, sprzyjającą spójności i terytorialnemu równoważeniu jego rozwoju. Dla miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków subregionalnych, w tym Suwałk, zasadne jest sporządzenie planów zagospodarowania przestrzennego ukierunkowujących i koordynujących politykę przestrzenną samorządów w tych obszarach. Rekomenduje się ukierunkowanie polityki przestrzennej w tych planach, w szczególności na:

- wzmocnienie infrastruktury publicznych funkcji subregionalnych,
- poprawę powiązań funkcjonalnych zewnętrznych i wewnętrznych,
- wykorzystanie lokalnego potencjału położenia, atrakcyjności turystycznej i tradycji produkcyjnych oraz absorpcji innowacji,
- kreowanie zrównoważonego rozwoju zwartych struktur przestrzennych obszarów urbanizacji i przeciwdziałanie chaosowi przestrzennemu,
- poprawę jakości warunków życia i przeciwdziałanie depopulacji.

Strukturę funkcjonalno-przestrzenną rdzenia obszaru miasta Suwałki tworzą:

1) obszary chronione regionalnej i lokalnej sieci ekologicznej o funkcjach: ekologicznej, krajobrazowej, klimatycznej, gospodarczej, naukowej, rekreacyjno-wypoczynkowej, turystycznej, obejmujące tereny:

a) regionalnej sieci ekologicznej – część węzłowego obszaru GKPn-4 – Puszcza Augustowska z: OSO Puszcza Augustowska PLB 200002, SOO Ostoja Wigierska PLH 200004, oraz cz. Obszarem Chronionego Krajobrazu „Pojezierze Północnej Suwalszczyzny”,
b) sukcesywnie zagospodarowywaną na cele rekreacji dolinę rzeki Czarnej Hańczy ze zbiornikiem Arkadia,
c) zieleń urządzoną parków, cmentarzy i ogrodów działkowych,
d) wyrobiska poeksploatacyjne kopalni kruszywa „Krzywólka”;

2) obszary urbanizacji (poza siecią ekologiczną) ze strefami uzupełnień i przekształceń oraz rozwoju zabudowy jak w pkt 4.1.1.1. ppkt 2*, w tym:

a) uzupełnień zabudowy śródmiejskiej o funkcjach mieszkaniowej i usługowej, w tym usług ponadlokalnych, wymagających w części rehabilitacji-rewaloryzacji i rewitalizacji, z priorytetem ochrony konserwatorskiej oraz uzupełnień zabudowy,
b) uzupełnień zabudowy mieszkaniowej w zabudowie wielo i jednorodzinnej, z usługami publicznymi i rynkowymi dla ludności, w tym ponadlokalnymi w istniejących zespołach pozaśródmiejskich,
c) rozwoju zabudowy mieszkaniowej i usługowej na nowych terenach w południowowschodniej oraz północnej części miasta,

d) uzupełnień zabudowy produkcyjnej i usług komercyjnych w istniejących zespołach, w tym w Suwalskiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej w południowej części miasta, oraz eksploatacji powierzchniowej kruszywa złoża „Krzywólka”;

3) infrastruktura transportowa i techniczna ponadlokalna, w tym:

a) transportowa: linii kolejowej E-75 Rail Baltica, drogi ekspresowej S61 Via Baltica, podstawowego układu ulicznego, w tym w ciągach dróg krajowych wojewódzkich i powiatowych, oraz projektowanego lotniska lokalnego, z rozwojem wg odpowiednich kierunków z pkt 6.3.2.5.*,

b) elektroenergetyczna – 4 stacje WN/SN 110/15kV i linie WN 110kV, z rozwojem wg odpowiednich kierunków z pkt 6.5.2.3.*.

**odniesienia do numeracji rozdziałów i punktów w tekście Planu zagospodarowania przestrzennego Województwa Podlaskiego.*

Cele polityki przestrzennej województwa podlaskiego w horyzoncie roku 2020+ i jej zasady ogólne

Cel strategiczny

„Zrównoważone zagospodarowanie przestrzeni województwa podlaskiego, sprzyjające rozwojowi społeczno – gospodarczemu, spójności społecznej i terytorialnej, konkurencyjności oraz wykorzystaniu potencjału przyrodniczego, kulturowego i położenia przygranicznego”.

Cele cząstkowe – szczegółowe

Zapewnienie realizacji celu strategicznego wymaga skupienia działań podmiotów publicznych na wybranych elementach zagospodarowania i wybranych terytoriach poprzez cele cząstkowe, do których należą:

Cel 1. Zwiększenie konkurencyjności miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków – wojewódzkiego Białegostoku, subregionalnych Łomży i Suwałk oraz powiatowych w zakresie jakości: infrastruktury funkcji ponadlokalnych publicznych, potencjału gospodarczego, powiązań funkcjonalnych zewnętrznych i struktur przestrzennych zagospodarowania.

Cel 2. Wzmocnienie spójności województwa w procesie zrównoważonego terytorialnie rozwoju i modernizacji zagospodarowania przestrzennego obszarów wiejskich z wykorzystaniem ich potencjału wewnętrznego, specjalizacji regionalnej i położenia przygranicznego.

Cel 3. Poprawa dostępności terytorialnej zewnętrznej i wewnętrznej województwa podlaskiego, poprzez rozwój infrastruktury transportowej, ze zmniejszeniem kosztów środowiskowych oraz telekomunikacyjnej i teleinformatycznej.

Cel 4. Osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego województwa, w tym sieci ekologicznej, walorów dziedzictwa kulturowego i krajobrazowych oraz racjonalne użytkowanie ich zasobów.

Cel 5. Zwiększenie odporności struktury przestrzennej województwa na zagrożenia bezpieczeństwa energetycznego, naturalne i awariami przemysłowymi oraz zdolności obronnych i ochronnych.

Kierunki i zasady realizacji celów polityki przestrzennej województwa podlaskiego, w odniesieniu do ośrodka subregionalnego Suwałk (wyciąg dotyczący miasta Suwałk):

Realizacja Celu 1.

Cel ten, z uwzględnieniem wymogów gospodarki opartej na wiedzy i innowacyjności, ekologicznych, efektywności energetycznej oraz cywilizacyjnych, realizowany będzie przez szereg kierunków interwencji strategicznej i zasad zagospodarowania odnoszących się do poszczególnych grup miejskich obszarów funkcjonalnych.

Zasady poprawy jakości i rozwoju zrównoważonego struktury przestrzennej zagospodarowania miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków subregionalnych, w tym Suwałk 6.1.2.1*

Są to zasady, które stanowią rekomendację do stosowania w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego i planach miejscowych oraz ich zmianach, stosownie do ich specyfiki, do czasu powstania odpowiednich regulacji prawnych centralnych. Zasady te obejmują w szczególności:

a) dostosowanie do uwarunkowań ekofizjograficznych rozwoju zagospodarowania, w tym zachowanie ciągłości i ochronę przed zabudową terenów sieci ekologicznych oraz stosowanie zasad ochrony i wykorzystania dziedzictwa kulturowego z rozdz. 6.4.8.*,
b) zrównoważony rozwój zwartej struktury funkcjonalno-przestrzennej, w tym koncentrację obszarów urbanizacji, w szczególności poprzez:
   – uzupełnienia zabudowy z wykorzystaniem rezerw w terenach zainwestowanych i z wtórnym zagospodarowaniem zdegradowanych,
   – racjonalne wyznaczanie terenów rozwojowych w sąsiedztwie zespołów zabudowy istniejącej, na terenach rolniczych o możliwie niskiej przydatności produkcyjnej, z uwzględnieniem art. 10 ust. 1 pkt 7 oraz ust. 5-7 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym,
c) stosowanie standardów urbanistycznych dla terenów mieszkaniowych w zakresie dostępności podstawowych usług publicznych oraz terenów rekreacji, w tym zieleni,
d) eliminowanie uciążliwości ruchu drogowego, zwłaszcza tranzytowego, z zabudowy śródmiejskiej i mieszkaniowej,
e) kształtowanie przestrzeni publicznych o wysokiej atrakcyjności użytkowej i estetycznej, z priorytetem centrów śródmiejskich objętych ochroną konserwatorską oraz miejsc koncentracji usług,
f) priorytet komunikacji zbiorowej, pieszej i rowerowej w obszarach śródmiejskich, z ograniczaniem samochodowej indywidualnej,
g) zapewnianie rezerw terenów dla perspektywicznych realizacji ponadlokalnych usług publicznych oraz ponadlokalnej infrastruktury transportowej, energetycznej i komunalnej,
h) zwiększenie retencji wód opadowych w zagospodarowaniu działek budowlanych,
i) izolację przestrzenną kolizyjnych rodzajów zabudowy,
j) ochronę obiektów i obszarów zabytkowych oraz krajobrazów kulturowych wg zasad z pkt 6.4.8.2.* oraz ochronę prawidłowego funkcjonowania infrastruktury telekomunikacyjnej wg. odpowiednich zasad z pkt 5.3.3.1.*

Kierunki poprawy i rozwoju infrastruktury miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka subregionalnego Suwałk (6.1.2.3.)*

Wspieranie poprawy jakości i rozwoju infrastruktury ponadlokalnych funkcji publicznych i gospodarczych oraz transportowej i technicznej obszaru dotyczyć może w szczególności:

1) poprawy infrastruktury ochrony zdrowia i opieki społecznej, poprzez:
   a) modernizację i przebudowę obiektów Szpitala Wojewódzkiego im. St. Rydygiera,
   b) rozbudowę i modernizację Specjalistycznego Psychiatrycznego Samodzielnego Publicznego ZOZ w Suwałkach,
   c) rozbudowę i modernizację SPZOZ Ośrodka Rehabilitacji w Suwałkach *(zadanie zrealizowane)*,
   d) rozbudowa Domu Pomocy Społecznej „Kalina" o placówkę opiekuńczo leczniczą;
2) poprawy infrastruktury edukacji, poprzez:
   a) rozbudowę Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Suwałkach pod kątem lepszego dostosowania kształcenia do potrzeb nowoczesnej, innowacyjnej gospodarki i rynku pracy,
   b) modernizację i ewentualną rozbudowę obiektów szkolnictwa ponadgimnazjalnego, z priorytetem dostosowania do potrzeb rynku pracy i nowoczesnych form kształcenia, tym także doposażenie Państwowej Szkoły Muzycznej I i II stopnia w Suwałkach;
3) rozwoju infrastruktury sportu, rekreacji i obsługi turystyki, poprzez:
   a) budowę Centrum Sportów Motorowych w Suwałkach,
   b) budowę sali sportowo-widowiskowej dostosowanej do imprez o znaczeniu regionalnym, krajowym i międzynarodowym *(zadanie zrealizowane)*,
   c) budowę hali tenisowej i kortów w Suwałkach,
   d) remonty i modernizację istniejących obiektów sportowych, w tym kompleksu przy ul. Zarzecze *(zadanie zrealizowane)* i infrastruktury przyszkolnej w Suwałkach i gminie Suwałki,
   e) zagospodarowanie rekreacyjne doliny rzeki Czarnej Hańczy oraz wyrobisk i zbiorników poeksploatacyjnych kruszywa,
   f) dostosowanie zagospodarowania obszaru Wigierskiego Parku Narodowego i jego otoczenia do potrzeb turystyki zmotoryzowanej, w tym poprzez budowę proekologicznych parkingów, stacji ładowania dla pojazdów z napędem elektrycznym oraz zakup statku turystycznego z napędem elektrycznym,
   g) utworzenie i zagospodarowanie tras narciarsko-rowerowych obejmujących m.in. Wigierski Park Narodowy i miasto Suwałki, gminę Suwałki i powiat Suwalski, uzupełniających projekt Trasy Rowerowej Polski Wschodniej (Green Velo);
4) poprawy i rozwoju infrastruktury kultury, poprzez:
   a) realizację II etapu budowy Muzeum Wigier,
   b) remonty, modernizacje i rozbudowy obiektów ponadlokalnych placówek kultury, w tym muzealnych, bibliotecznych – specjalistycznych oraz wielofunkcyjnych,
   c) budowę galerii sztuki współczesnej w oparciu o budynek byłej łaźni w ramach zagospodarowania terenów nadrzecznych w Suwałkach *(zadanie zrealizowane)*,
   d) budowę multimedialnej biblioteki miejskiej,
   e) kontynuację rewaloryzacji i rewitalizacji przestrzeni miejskiej, w tym opracowanie kompleksowego programu rewitalizacji,
   f) atrakcyjne zagospodarowanie ważnych przestrzeni publicznych miasta i ich otoczenia, z priorytetem zabudowy śródmiejskiej i publicznych terenów parkowo-rekreacyjnych, w szczególności śródmiejskiej części doliny rzeki Czarnej Hańczy;
5) poprawy i rozwoju infrastruktury dla inwestycji gospodarczych, poprzez:

a) przebudowy i rozbudowy infrastruktury drogowej i kolejowej, w tym nowych bocznic w strefach przemysłowych miasta i gminy Suwałki,
b) rozbudowy i modernizacji infrastruktury technicznej istniejących terenów produkcyjno-usługowych,
c) stosowne do popytu tworzenie nowych terenów inwestycyjnych, w tym w zachodniej i południowej strefie przemysłowej,
d) zwiększenie terenów Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej,
e) rozwój Parku Naukowo – Technicznego Polska Wschód w Suwałkach,
f) unowocześniania systemów teleinformatycznych, w szczególności związanych z potrzebami e-biznesu, dotyczących miedzy innymi rozwoju nowoczesnych technologii, możliwości współpracy przedsiębiorstw między sobą i z nauką, wdrożeń innowacji, patentów itp.;

6) rozwoju infrastruktury transportowej oraz telekomunikacji i teleinformatyki celem poprawy powiązań zewnętrznych i dostępności miasta wg odpowiednich dla obszaru funkcjonalnego zasad z rozdz. 6.3.1.* oraz kierunków z pkt 6.3.2.5.* i 6.3.3.*, z priorytetem budowy obwodnicy w ciągu drogi ekspresowej S61 Via Baltica i modernizacji linii kolejowej nr 40 Augustów – Suwałki;
7) rozwoju infrastruktury systemów energetycznych wg odpowiednich dla obszaru funkcjonalnego zasad i kierunków z rozdziałów 6.5.1.* – 6.5.6.*, z priorytetem budowy systemu zaopatrzenia obszaru w gaz ziemny i modernizacji oraz rozbudowy systemu ciepłowniczego pod kątem ekologizacji źródła ciepła i ograniczenia emisji;
8) rozwoju infrastruktury systemów wodno-kanalizacyjnych i gospodarki odpadami wg odpowiednich dla obszaru funkcjonalnego zasad i kierunków z rozdziałów 6.4.2.3.* – 6.4.2.5.*, z priorytetem rozbudowy systemu kanalizacji sanitarnej i deszczowej dla ochrony przed zanieczyszczeniami wód jeziora Wigry i rzeki Czarnej Hańczy oraz rozbudowy i modernizacji miejskiej kompostowni (RIPOK).

Realizacja Celu 2.

Cel ten, z uwzględnieniem uwarunkowań środowiskowych, demograficznych, ekonomicznych oraz istniejącego potencjału zagospodarowania, realizować będzie polityka przestrzenna w obszarach funkcjonalnych wiejskich, ukierunkowana na wspieranie:

- zwiększenia wewnętrznej integracji i dostępności transportowej województwa,
- modernizacji i rozwoju rolnictwa, przetwórstwa rolno – spożywczego i otoczenia rolnictwa,
- rozwoju zagospodarowania turystycznego, wypoczynkowego i uzdrowiskowego,
- rozwoju obszaru funkcjonalnego przygranicza,
- wykorzystania specjalizacji regionalnej województwa.

Zwiększenie wewnętrznej integracji i dostępności transportowej województwa

Zwiększenie wewnętrznej integracji funkcjonalnej i wzajemnej dostępności transportowej pomiędzy miejskimi obszarami funkcjonalnymi, w tym ośrodkami powiatowymi, a wiejskimi obszarami funkcjonalnymi będzie głównie wynikiem modernizacji i przebudowy infrastruktury transportowej realizującej powiązania wewnątrzregionalne, w tym: części dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych, a także linii kolejowych i infrastruktury komunikacji publicznej zbiorowej, określonych w rozdz. 6.3.2.* i 6.2.1.1.*.

Zasady wspierania poprawy i rozwoju dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych osiągnięte będą w wyniku dostosowywania parametrów technicznych odcinków tych dróg do ustalonych klas funkcjonalnych, poprzez ich modernizacje, przebudowy i budowy określone w pkt 6.3.2.1.* – 6.3.2.3.* kierunków działań celu III. Priorytetami inwestycyjnymi w programach rozwoju sieci drogowych powinny być objęte:

a) obszary o najniższej dostępności do ośrodka wojewódzkiego Białegostoku określone w rozdz. 4.8.2. struktury funkcjonalno-przestrzennej,
b) odcinki z przekroczeniami przepustowości (faktycznymi lub spodziewanymi) oraz zagrożeniami bezpieczeństwa i poziomu swobody ruchu,
c) odcinki o złych stanach technicznych nawierzchni i parametrach technicznych niedostosowanych do klas funkcjonalnych, zwłaszcza stanowiące powiązania układów uliczno-drogowych obszarów funkcjonalnych wiejskich z ośrodkami lokalnymi subregionalnymi i Białymstokiem,
d) odcinki o dużym natężeniu ruchu stwarzające kolizje z siecią osadniczą obszarami środowiska określone w rozdz. 3.9.3.* i 3.9.4.*,
e) odcinki zapewniające dostępność transportową obszarów turystyczno-rekreacyjnych o randze krajowej i regionalnej oraz obszarów wiejskich z intensywną działalnością gospodarczą pozarolniczą. 6.2.1.2.*

Zasady wspierania poprawy infrastruktury kolejowych powiązań wewnątrzwojewódzkich

Większość kolejowych powiązań transportowych wewnątrzwojewódzkich będzie realizowana przez zmodernizowane lub modernizowane linie kolejowe stanowiące powiązania zewnętrzne, a także inne linie kolejowe określone w kierunkach działań celu III pkt 6.3.2.7. ppkt 3.* Priorytetem inwestycyjnym będą objęte odcinki infrastruktury linii normalnotorowych zapisane do modernizacji lub reaktywacji w Kontrakcie Terytorialnym dla Województwa Podlaskiego, a w ramach RPOWP 2014-2020 projekty:

a) z zakresu budowy, modernizacji i rehabilitacji sieci kolejowej wraz z infrastrukturą drogową,
b) z zakresu sieci i infrastruktury towarzyszącej na przejazdach kolejowych oraz systemy automatycznego sterowania ruchem. 6.2.1.3.*.

Zasady wspierania poprawy infrastruktury transportu zbiorowego

Poprawa ta wymagać będzie działań modernizujących i rozbudowujących infrastrukturę transportu zbiorowego dla zwiększenia jego konkurencyjności w przewozach, w stosunku do transportu indywidualnego, określonych w pkt 6.3.2.8.* kierunków celu III. Szczególnie istotne dla funkcjonowania transportu zbiorowego będą miały konsekwentnie wdrażane zintegrowane plany zrównoważonego transportu publicznego, sprzęgające różne jego rodzaje.

Kierunki wspierania rozwoju obszaru funkcjonalnego przygranicznego

Rozwój obszaru funkcjonalnego przygranicznego, określonego w rozdz. 4.8.1.*, będącego „obszarem strategicznej interwencji”, wymaga zastosowania szeregu kierunków działań interwencyjnych, prowadzonych z poziomu krajowego z udziałem podmiotów samorządowych i społecznych, w tym:

1) przezwyciężania peryferyjności obszarów przygranicznych, poprzez: wspieranie wzrostu znaczenia obszarów funkcjonalnych miast przygranicznych – ośrodka subregionalnego Suwałk, działaniami określonymi w pkt 6.1.1.1.* i 6.1.2.3.*

Realizacja Celu 3

Cel ten realizować będą działania w zakresie modernizacji, budowy i przebudowy ponadlokalnej infrastruktury drogowej, kolejowej, lotniczej itp. oraz telekomunikacyjnej i teleinformatycznej, służące poprawie powiązań zewnętrznych i wewnętrznych sieci osadniczej województwa. Zapewni to dostosowanie tej infrastruktury do wymogów techniczno - funkcjonalnych, bezpieczeństwa, potrzeb użytkowników oraz wymogów środowiskowych.

Działania inwestycyjne w zakresie modernizacji i rozwoju ponadlokalnej publicznej infrastruktury transportowej będą finansowane głównie ze środków programów centralnych i samorządowych. Ustalone w Planie zasady i kierunki rozwoju ww. infrastruktury na obszarze województwa i jej powiązania zewnętrzne będą transmitowane w trybie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym do sporządzanych przez te samorządy studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin i planów miejscowych oraz ich zmian. Służyć to będzie: rezerwowaniu w tych dokumentach terenów niezbędnych dla inwestycji, zwłaszcza drogowych oraz koordynacji pozwalającej uniknąć konfliktów polityki przestrzennej gmin z krajową i regionalną polityką rozwoju infrastruktury transportowej. Będzie to również baza informacyjna dla potencjalnych inwestorów innych rodzajów zagospodarowania. Ustalenia Planu zakresie rozwoju infrastruktury transportowej będą podstawą uzgodnień i opiniowania przez samorząd województwa inwestycji drogowych, kolejowych, lotniczych i telekomunikacyjnych, przygotowywanych w trybie ustaw szczególnych („specustaw”) lub lokalizacji inwestycji w trybie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Zasady rozwoju infrastruktury transportowej (w zakresie dotyczącym miasta Suwałk):

1) dostosowanie i potoków przewozowych na poszczególnych jej elementach oraz stosowanie wymogów standardów techniczno – użytkowych;
2) minimalizowanie kolizji między ruchem środków transportu a otaczającą zabudową i środowiskiem przyrodniczym wymagającym ochrony sanitarnej, poprzez zachowanie odpowiednich odległości wzajemnych lub zastosowanie technicznych środków ochronnych (np. ekrany przeciwdźwiękowe, przejścia dla zwierząt, wielowarstwowe okna, kanalizowanie i oczyszczanie wód opadowych itp.);
3) zwiększenie bezpieczeństwa ruchu i jego „płynności” przez zapewnienie stosownych do funkcji parametrów technicznych infrastruktury transportowej, w tym likwidację tzw. „wąskich gardeł”, organizację ruchu, zabezpieczenia przed wtargnięciem itp.;
4) zapewnienie właściwych warunków obsługi ruchu przy głównych drogach krajowych i liniach kolejowych poprzez planowanie i realizację odpowiedniej ilości miejsc obsługi podróżnych (MOP), modernizację funkcjonalną i estetyczną dworców i przystanków kolejowych, a także organizację zintegrowanych miejsc przesiadkowych dla różnych rodzajów komunikacji zbiorowej, z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych;
5) tworzenie warunków przestrzennych do rozwoju transportu multimodalnego i centrów logistycznych poprzez odpowiedni lobbing oraz planistyczne zabezpieczenie terenów dla inwestycji w tym zakresie, zgodnie z zasadą określoną w celu I pkt 6.1.1.4. ppkt 3 lit a*;

6) preferowanie transportu zbiorowego w największych miastach województwa, a przynajmniej w ich częściach śródmiejskich, z równoczesnym ograniczaniem transportu indywidualnego;
7) kształtowanie struktur przestrzennych minimalizujących potrzebę przemieszczeń mieszkańców w relacjach mieszkanie – praca – usługi – rekreacja, w największych miastach regionu;
8) dostosowywanie ilości miejsc parkingowych do intensywności i rodzaju zabudowy w miastach, w szczególności w obszarach koncentracji usług ponadpodstawowych i miejsc pracy w oparciu o studia komunikacyjne;
9) traktowanie ruchu rowerowego jako pełnoprawnego środka transportu w miastach wymagającego jak inne rodzaje transportu, stosownej infrastruktury, w tym ścieżek rowerowych i publicznych wypożyczalni rowerów.

Kierunki rozwoju infrastruktury systemu transportowego miejskiego obszaru funkcjonalnego Suwałk (6.3.2.5.)*

Poprawa funkcjonowania systemu transportowego miasta i jego powiązań ze strefą zewnętrzną miejskiego obszaru funkcjonalnego wymagać będzie szeregu działań inwestycyjnych i organizacyjnych, w tym:

1) przebudowy i rozbudowy części podstawowego układu uliczno-drogowego obszaru funkcjonalnego Suwałk obejmującej m.in.:
a) ulicę Utrata,
b) budowę tzw. Trasy Wschodniej, w nowym przebiegu drogi wojewódzkiej nr 655, w ciągu ul. Armii Krajowej pomiędzy ul. M. Reja i ul. Utrata,
c) ulic Buczka i Leśną z przebiciem do ul. Utrata w nowym przebiegu drogi wojewódzkiej nr 655,
d) ulicę Sejneńską, z budową dwupoziomowego skrzyżowania z torami PKP;
2) realizacji lokalnego lotniska użytku publicznego na bazie przebudowy sportowego, jak w pkt 6.3.2.10. b*;
3) rozwoju systemu parkingowego z priorytetem śródmieścia, z uwzględnieniem odpowiednich dla Suwałk zasad z pkt 6.3.2.4. ppkt 5*;
4) rozwoju infrastruktury transportu rowerowego, z uwzględnieniem odpowiednich dla Suwałk zasad z pkt 6.3.1.l.* i kierunków z pkt 6.3.2.11.*;
5) lobbingu na rzecz przyśpieszenia modernizacji i przebudowy magistralnej linii kolejowej E-75 „Rail Baltica" – prace zgodnie z ustaleniami Krajowego Programu Kolejowego do roku 2023 określonej w pkt 6.3.2.7. ppkt 2 lit. f* oraz tworzenia warunków planistycznych do przebudowy infrastruktury kolejowej w mieście, w tym do transportu kruszywa wydobywanego ze złóż;
6) rozwoju infrastruktury publicznej komunikacji zbiorowej – z uwzględnieniem stosownych kierunków z pkt 6.3.2.4. ppkt 6* oraz z pkt 6.3.2.8.*;
7) polepszenia stanu nawierzchni dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych obszaru funkcjonalnego Suwałk, stanowiących połączenia z regionalnym układem transportowym.

Kierunki rozwoju i modernizacji infrastruktury kolejowej

Sprostanie przez infrastrukturę kolejową międzynarodowym, krajowym i regionalnym potrzebom oraz wymogom przewozowym wymagać będzie modernizacji, przebudowy lub rewitalizacji szeregu jej elementów. Planowane inwestycje w tym zakresie ustalają: KPZK 2030, Krajowy Program Kolejowy do 2023 r. (KPK), Kontrakt Terytorialny dla Województwa Podlaskiego na lata 2014–2020 (KTdWP), Program Inwestycji Dworcowych PKP S.A. na lata 2016–2023 (PID-PKP S.A.), oraz uszczegółowiony, co do sposobu inwestowania i terminów realizacji, Regionalny plan Transportowy Województwa Podlaskiego na lata 2014–2020 (RPTWP):

1) inwestycje kolejowe planowane w (RPTWP) do realizacji na obszarze województwa podlaskiego finansowane z innych źródeł – CEF, POIŚ, EFRR (POPW, RPO) i budżetu województwa:

a) prace na linii kolejowej E75 odc. Białystok – Ełk – Suwałki – Trakiszki – granica państwa, (linia Warszawa – Trakiszki Rail Baltica, etap I odc. Białystok – Ełk z dostosowaniem do prędkości 160 km/h dla pociągów pasażerskich, z zakończeniem planowanych robót budowlanych w 2023 r.), etap II odc. Ełk – Trakiszki wymagający zdefiniowania zakresu i docelowych parametrów;

2) modernizacje i utrzymanie w dobrym stanie technicznym dworców i przystanków kolejowych oraz estetyzacja ich otoczenia, z priorytetem remontów i modernizacji obiektów zabytkowych (w tym określonych w pkt. 6.4.8.2.)*, realizowane będą poprzez inwestycje z PID-PKP S.A. obejmujące:

a) 21 dworców kolejowych w tym dworca w Suwałkach.

Kierunki rozwoju infrastruktury lotniczej

Działania w ramach tych kierunków, zwiększające lotniczą dostępność transportową województwa – podnoszące jego atrakcyjność inwestycyjną i turystyczną, dotyczyć będą:

1) stworzenia warunków na bazie istniejącego lotniska w Suwałkach (EPSU) do wybudowania lotniska lokalnego użytku publicznego o ograniczonej certyfikacji, dla potrzeb północnej części województwa podlaskiego i obszaru sąsiadującego województwa warmińsko-mazurskiego;
2) w rejonie lotniska Suwałki (EPSU) utrzymania nieprzekraczalnych ograniczeń wysokości zabudowy określonych w dokumentacji rejestracyjnej lotnisk, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury w sprawie warunków jakie powinny spełniać obiekty budowlane i naturalne w otoczeniu lotnisk;
3) egzekwowania w otoczeniu ww. lotnisk tj. do 5 km od ich granic zakazów budowy lub rozbudowy obiektów budowlanych, które mogą stanowić źródło żerowania ptaków,
4) zgłaszania do Prezesa Urzędu Lotnictwa Cywilnego wszystkich obiektów o wysokości równej lub większej niż 100 m. nad poziomem terenu, które stanowić mogą przeszkody lotnicze w ruchu statków powietrznych, zgodnie ze stosownym Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury;
5) przestrzegania przy projektowaniu lotnisk zaleceń zawartych w szczególności – w ustawie z dnia 3 lipca 2002r. prawo lotnicze oraz w Rozporządzeniu MTBiGM z 28 sierpnia 2008 r. w sprawie wymagań technicznych i eksploatacyjnych dla lotnisk użytku publicznego podlegających obowiązkowi certyfikacji.

Zasady i kierunki rozwoju infrastruktury telekomunikacji i teleinformatyki

Zasady rozwoju i ochrony prawidłowego funkcjonowania infrastruktury telekomunikacyjnej.

1) dla urządzeń radiokomunikacji i teletransmisji, w celu prawidłowego funkcjonowania radiolinii konieczne jest zapewnienie wolnej od przeszkód strefy przepływu energii między anteną nadawczą i anteną odbiorczą radiolinii. W dokumentach planistycznych gmin ustala się obowiązek wyznaczania pasów ochronnych radiolinii a dla obiektów systemu (stacji) – stref ochronnych, określonych przez ich zarządców. Strefy ochronne obiektów (stacji) mają na celu ograniczenie również dostępności dla ludzi obszaru, na którym występować może natężenie pól elektromagnetycznych, przekraczające dopuszczalne normy, tj. 7 V/m. Natężenia pola elektromagnetycznego w przypadku linii radiowych jest pomijana z uwagi na niemierzalny poziom tych pól;
2) dla pomocy radionawigacyjnych lotnictwa cywilnego określonych w pkt. 3.10.8.3.*, w celu zabezpieczenia tych urządzeń przed uszkodzeniami i zakłóceniami w działaniu, wielkość stref ochronnych i sposób zagospodarowania obszarów w strefach – winien być uzgadniany w Urzędem Lotnictwa Cywilnego;
3) wskazane na rysunkach Planu przebiegi infrastruktury technicznej telekomunikacji i teleinformatyki oraz lokalizacje związanych z nimi urządzeń systemowych nie stanową przesądzeń lokalizacyjnych, a jedynie ilustrację graficzną stanów lub kierunków działań. W związku z tym, rozwiązania projektowe inwestorskie mogą się różnić od przedstawionych w rysunkach Planu, bez potrzeby korekty formalnej jednych lub drugich.

Kierunki rozwoju infrastruktury telekomunikacji i teleinformatyki

Stworzenie społeczeństwa cyfrowego, przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu grup społecznych i regionu oraz sprostanie współczesnym wymogom cywilizacyjnym wymagać będzie dalszego wspierania rozwoju infrastruktury telekomunikacyjnej i teleinformatycznej, w tym w szczególności:

1) rozwoju wszystkich systemów telekomunikacyjnych (w tym telefonii stacjonarnej i komórkowej) pod kątem wzmocnienia konkurencyjności regionu i przeciwdziałania jego marginalizacji, poprzez:
   a) utrzymanie i modernizację urządzeń, zapewniając dobry stan i standard techniczny,
   b) rozbudowy systemów w zakresie wynikającym z potrzeb społecznych (użytkowników) i wymogów cywilizacyjnych;
2) integracji społeczeństwa województwa ze społecznością krajową i międzynarodową, poprzez:
   a) rozwój infrastruktury informatycznej o największym standardzie, pod kątem zwiększenia dostępności i zakresu usług,
   b) rozbudowę łączności teleinformatycznej dla potrzeb administracji publicznej wszystkich szczebli, pod kątem zapewnienia łączności, gromadzenia i udostępniania informacji oraz usprawnienia komunikacji pomiędzy obywatelem a administracją publiczną, w tym realizację projektu „Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej”,
   c) programowaną budowę linii światłowodowej Via Baltica, łączącej kraje Unii z krajami nadbałtyckimi;

3) utrzymania w dobrym stanie technicznym urządzeń radiokomunikacji, teletransmisji i radionawigacji oraz zapewnienia prawidłowej ich pracy, oraz dalszy rozwój radiodyfuzji i budowy stacji radiodyfuzyjnych i telewizyjnych, zgodnie z zapotrzebowaniem nadawców oraz operatorów telekomunikacyjnych.

Realizacja Celu 4

Zapewnienie racjonalnego wykorzystania wysokich walorów środowiskowo – krajobrazowych oraz zasobów wodnych, surowców mineralnych i dziedzictwa kulturowego wymaga uruchomienia mechanizmów ich ochrony, służących zmniejszeniu ilości konfliktów o przestrzeń oraz wspomaganiu gospodarowania tymi zasobami, zwłaszcza na obszarach cennych przyrodniczo i kulturowo, poprzez następujące zasady i kierunki działań:

Ochrona i zagospodarowanie sieci ekologicznej, **w tym regionalnej sieci ekologicznej** (6.4.1.1.)*

Działania w tym zakresie obejmują ochronę spójnego systemu obszarów ochrony przyrody i krajobrazu w oparciu o zintegrowanie obszarów sieci KSOCH, sieci Natura 2000 i systemu korytarzy ekologicznych łączących poszczególne obszary węzłowe. Do czasu integracji zarządzania obszarami należącymi do różnych sieci, w sporządzanych przez gminy studiach gmin i planach miejscowych należy przestrzegać zasad w ustaleniach aktów prawnych powszechnie obowiązujących oraz dokumentach ochronnych, zarówno nowych, jak i zaktualizowanych pod kątem uwzględnienia zakresu ochrony obszarów natura 2000.
Obszary stanowiące sieć ekologiczną województwa obejmować będą, stosownie do ich specyfiki, następujące rodzaje dokumentów ochronnych:

1) plany ochrony parków narodowych z obszarami Natura 2000, uwzględniające ustawowy zakres planów zadań ochronnych lub planów ochrony obszarów Natura 2000 w częściach pokrywających się z tymi obszarami, sporządzane przez zarządców parków, a ustanowione przez ministra właściwego do spraw środowiska. (w odniesieniu do Suwałk dotyczyć to będzie: Wigierskiego Parku Narodowego i Puszczy Augustowskiej);
2) plany ochrony parków krajobrazowych i rezerwatów z obszarami Natura 2000, uwzględniające zakres planów zadań ochronnych lub planów ochrony obszarów Natura 2000, w częściach pokrywających się z obszarami Natura 2000, sporządzone przez ich zarządców i ustanowione przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
3) plany zadań ochronnych dla pozostałych obszarów Natura 2000, sporządzone na okres 10 lat przez sprawujących nad nimi nadzór, a zatwierdzone przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
4) plany ochrony dla obszarów Natura 2000 wskazanych w ww. planach zadań ochronnych, sporządzone przez sprawujących nad nimi nadzór na okres 20 lat, a ustanowione przez ministra właściwego do spraw środowiska;
5) plany urządzenia lasu dla nadleśnictw położnych w granicach Natura 2000, uwzględniające zakres ustawowy planu ochrony obszarów Natura 2000, stające się z mocy ustawy planami ochrony obszarów Natura 2000;
6) akty prawne stanowiące obszary chronionego krajobrazu oraz ustalenia planów zadań ochronnych lub planów ochrony obszarów Natura 2000 w częściach pokrywających się z tymi obszarami;

7) studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz plany miejscowe zagospodarowania przestrzennego, w części dotyczącej istniejącego lub projektowanego obszaru Natura 2000, uwzględniające ustalenia niniejszego Planu w tym zakresie oraz uzgodnione z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska, co do ustaleń tych planów i studiów mogących znacząco negatywnie oddziaływać na obszar Natura 2000. Dotyczyć to będzie wszystkich gmin, w których występuje regionalna sieć ekologiczna z obszarami Natury 2000.

Zasady przeciwdziałania fragmentacji sieci ekologicznej (6.4.1.2.)*

Przeciwdziałanie fragmentacji sieci ekologicznej, w tym w korytarzach ekologiczno-migracyjnych będzie polegało przede wszystkim na stosowaniu następujących zasad:

1) ochrony i racjonalnego wykorzystania w procesie planowania potencjału środowiska przyrodniczego i obligatoryjnego wybierania rozwiązań najmniej uciążliwych dla środowiska;
2) uwzględniania ochrony przed kolizyjnymi funkcjami przestrzeni korytarzy ekologiczno-migracyjnych, w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i studiach gminnych, przy wyznaczaniu terenów urbanizacji a także projektowaniu ponadlokalnej infrastruktury komunikacyjnej i energetycznej;
3) rozbudowywania i łączenia wewnątrzmiejskich układów ekologicznych z obszarami otwartymi oraz zachowania drożności miejskich systemów dolinnych;
4) zachowywania i przywracania drożności migracyjnym korytarzom rzecznym i lądowym, poprzez stały monitoring i standaryzację budowy przejść ekologicznych;
5) dostosowania kolejności opracowywania planów ochrony lub planów zadań ochronnych sporządzanych dla obszarów Natura 2000, szczególnie w zakresie wzrostu bezpieczeństwa energetycznego i zmniejszenia ryzyka powodziowego;
6) zwiększaniu spójności przestrzeni przyrodniczej poprzez zalesienia gruntów wskazanych w rozdz. 6.4.3.*;
7) utrzymywania i rozwoju naturalnych sukcesji zadrzewień i zakrzaczeń śródpolnych, umożliwiających zachowanie i odtworzenie funkcji lokalnych i regionalnych korytarzy ekologicznych, w tym na obszarach intensywnego rozwoju rolnictwa, oraz utrzymanie mozaikowej struktury pokrycia terenu,
8) w regulacjach rzek i budowlach hydrotechnicznych stosowanie urządzeń umożliwiających migracje ryb;
9) wyznaczania, w uzgodnieniu ze służbami ochrony przyrody, w studiach gmin obszarów rolnych o najwyższych walorach przyrodniczych, w celu wzmocnienia spójności przestrzeni przyrodniczej i ochrony tradycyjnego krajobrazu rolniczego.

Ochrona oraz wykorzystanie dziedzictwa kulturowego (6.4.8.)*

Celem ochrony konserwatorskiej jest trwałe zachowanie właściwego zagospodarowania i użytkowania zabytkowych, historycznych układów urbanistycznych, ruralistycznych, historycznych zespołów i obiektów budowlanych, stanowisk archeologicznych i ich otoczenia oraz krajobrazu kulturowego.

1) Studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego i plany miejscowe powinny ustalać obowiązek i zasady:

a) zachowania, eksponowania oraz ochrony i przywracania do stanu właściwego zasobów i walorów zabytkowych;
b) ochrony i kształtowania harmonijnego, współczesnego krajobrazu kulturowego, z uwzględnieniem uwarunkowań historycznych i regionalnych, w tym:
– historycznie ukształtowanej sieci osadniczej z infrastrukturą transportową i techniczną;
– historycznie ukształtowanych układów osadniczych miejskich i wiejskich z ich struktura użytkowania terenu i fizjonomią zagospodarowania, z zabytkowymi przestrzeniami publicznymi, zielenią, dominantami i wartościowymi panoramami, z uwzględnieniem poszczególnych obiektów zabytkowych – ich formy i wystroju;

2) Studia krajobrazu kulturowego powinny stanowić podstawę ustaleń planistycznych do rewaloryzacji i rewitalizacji zagospodarowania przestrzennego, zapewniającą ochronę panoram, otoczenia dominant i ekspozycję. Rekomenduje się poprzedzanie sporządzania dokumentów planistycznych polityki przestrzennej gmin opracowywaniem „Studiów krajobrazu kulturowego" obszarów występowania zabytkowych układów urbanistycznych i układów ruralistycznych, określających w szczególności:
a) walory zasobów kulturowych i formy ich ochrony,
b) cechy rozwoju i etapy ewolucji struktur przestrzennych w rozwarstwieniu chronologicznym,
c) wnętrza o szczególnych wartościach krajobrazowych, osie widokowe oraz dominanty przestrzenne, a także obiekty i obszary dysharmonijne,
d) kierunki działań na rzecz ochrony i zapobiegania degradacji zabytków.

Ochrona i kształtowanie dziedzictwa kulturowego (6.4.8.2.)*

Rekomenduje się do uwzględnienia w dokumentach polityki przestrzennej i programach rozwoju gmin:

1) Zasady ogólne – wynikające zwłaszcza z procesu integracji europejskiej:
a) szczególną ochronę tożsamości kulturowej regionu, przed zagrożeniem jej wytracenia w konfrontacji z europejskim, uniwersalnym modelem życia, w sferze kultury materialnej i jej unikalnej specyfiki etnicznej i religijnej,
b) uwzględnianie potrzeb współczesnego społeczeństwa w procesie ochrony i kształtowania zasobów dziedzictwa kulturowego,
c) harmonijne współistnienie zasobów dziedzictwa kulturowego z zasobami środowiska przyrodniczego – jako filaru rozwoju turystyki,
d) tworzenie warunków kompleksowej ochrony obszarów o walorach zabytkowych i kulturowych, takich jak: strefy ochrony konserwatorskiej, parki kulturowe i obszary priorytetowego zabytkowego krajobrazu kulturowego,
e) priorytet ochrony walorów dziedzictwa kulturowego o randze międzynarodowej i krajowej,
f) wykorzystanie unikalnych zasobów dziedzictwa kulturowego w krajowej i międzynarodowej promocji województwa;

2) Zasady ochrony i tworzenia nowych wartości kulturowych w reprezentatywnych obszarach tożsamości kulturowej województwa podlaskiego, w tym:

a) kształtowanie krajobrazu historyczno-kulturowo-przyrodniczego regionu poprzez ochronę unikatowych lub specyficznych walorów krajobrazowych jednostek osadniczych i ich otoczenia,
b) kształtowanie form architektonicznych i gabarytów nowej zabudowy zharmonizowanych z walorami kulturowymi istniejącej,
c) stosowanie materiałów, wystroju i kolorystyki obiektów budowlanych oraz zagospodarowania ich otoczenia, nawiązujących do tradycji lokalnych;

3) Zasady ochrony i rewaloryzacji obszarów zabytkowych, w tym:
a) zachowanie historycznych założeń urbanistycznych, a w szczególności: rozplanowania przestrzeni publicznych (np. ulic, placów, skwerów itp.), osi kompozycyjnych i widokowych, rozmieszczenia dominant, gabarytów i sposobów zabudowy oraz form architektonicznych,
b) zapewnianie ekspozycji całych zespołów zabudowy i najwartościowszych jej elementów,
c) twórcze kontynuowanie tradycji konstrukcyjnych, materiałowych, wystroju i kolorystyki obiektów oraz zagospodarowania ich otoczenia,
d) lokalizowanie funkcji użytkowych niekolizyjnych z historycznymi funkcjami obszarów, zapewniających podstawy ekonomiczne utrzymania dobrego stanu technicznego zabudowy i zagospodarowania oraz atrakcyjność turystyczną,
e) eliminowanie funkcji użytkowych i obiektów kolizyjnych pod względem sanitarnym i estetycznym z walorami kulturowymi obszarów zabytkowych,
f) harmonijne wkomponowywanie nowej zabudowy w historyczną panoramę jednostek osadniczych,
g) poprawianie dostępności komunikacyjnej i systemów parkowania pojazdów oraz eliminacja uciążliwości ruchu drogowego, zwłaszcza tranzytowego towarowego;
h) poprawianie warunków ochrony przeciwpożarowej,
i) poprawianie standardu cywilizacyjnego zabudowy w zakresie wyposażenia w systemy kanalizacyjne i niskoemisyjne systemy energetyczne;

4) Zasady ochrony i utrzymania dobrego stanu technicznego obiektów zabytkowych, z priorytetem obiektów o randze krajowej i regionalnej, w tym:
a) zapewnienie funkcji użytkowych stosownych do lokalizacji i form architektonicznych obiektów gwarantujących ich utrzymanie w dobrym stanie technicznym i racjonalne wykorzystanie dla potrzeb społecznych,
b) obowiązek uzgadniania z Konserwatorem Zabytków decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu oraz uzyskania pozwoleń dla projektów budowlanych dotyczących rewaloryzacji i modernizacji obiektów zabytkowych i ich otoczenia;

5) Zasady ochrony przed dewastacją obiektów archeologicznych i określenie warunków ich udostępnienia zwiedzającym oraz sposobów postępowania w przypadkach natrafienia na przedmioty mogące stanowić zabytki archeologiczne w trakcie prowadzenia robót ziemnych, w tym:
a) zapewnienie sposobu zagospodarowania i eksponowania terenu stanowiska archeologicznego zabezpieczającego go przed dewastacją i degradacją,

b) obowiązek zawiadamiania stosownych służb archeologicznych o każdorazowym natrafieniu na przedmioty mogące być zabytkami archeologicznymi w trakcie prowadzenia robót ziemnych i przerwania ich do czasu przebadania stanowiska,
c) ustalanie dokładnej lokalizacji zabytków archeologicznych w planach miejscowych, w tym typu stanowiska archeologicznego i jego zasięgu oraz zasad i sposobów dopuszczalnego zagospodarowania,
d) wskazanie zabytków archeologicznych do bezwzględnego zachowania, tj. z bezwzględnym zakazem prowadzenia prac budowlanych, oraz zabytków archeologicznych, dla których dopuszcza się inne zagospodarowanie terenu po przeprowadzeniu badań archeologicznych;

6) Zasady tworzenia wartości kulturowych w nowych i rewaloryzowanych zespołach zabudowy, w szczególności poprzez:
   a) kształtowanie przestrzeni publicznych o zindywidualizowanych formach urbanistycznych, w tym: ulic, placów, pasaży i ciągów pieszych, skwerów, zieleni parkowej i sportowo-rekreacyjnej,
   b) interesujące formy architektoniczne aranżacji otoczenia przestrzeni publicznych,
   c) wykorzystanie w kompozycjach urbanistycznych szczególnych cech środowiska przyrodniczego – stosownie do jego predyspozycji, dla potrzeb terenów sportowo-rekreacyjnych i turystycznych, a konfiguracji terenów dla kształtowania sposobu ich zagospodarowania i zabudowy,
   d) rozmieszczanie akcentów i dominant przestrzennych, twórczo kontynuujących istniejące założenia urbanistyczne,
   e) stosowanie zindywidualizowanych form architektonicznych poszczególnych obiektów lub ich grup, z zachowaniem harmonijnych gabarytów całościowych zespołów i sylwety przestrzennej jednostek osadniczych,
   f) harmonizowania gabarytów zabudowy plombowej z gabarytami otaczającej (z wyjątkiem dominant przestrzennych i akcentów urbanistycznych wynikających z całościowych koncepcji urbanistycznych).

Zasady ochrony dóbr kultury współczesnej (6.4.8.3.)*

Rekomenduje się ustalenie w dokumentach planistycznych polityki przestrzennej gmin, a w szczególności w planach miejscowych, obowiązku ochrony dóbr kultury współczesnej, zespołów i obiektów architektoniczno-urbanistycznych lub ich elementów. Ustalenie wykazu dóbr kultury współczesnej do ochrony wymaga uprzedniej oceny stanu i funkcjonowania obszaru, rozpoznania wartości kulturowych i przestrzennych oraz uściślenia możliwości i zakresu ochrony, na podstawie materiałów źródłowych i dokumentacyjnych, w tym także dotyczących ich ekspozycji i otoczenia.

Kierunki działań dla ochrony i wykorzystania dziedzictwa kulturowego (6.4.8.4.)*:

1) Integracja działań społeczno-gospodarczych dla opieki nad zabytkami, w tym:
   a) opracowywanie i realizacja kompleksowych programów rewitalizacyjnych terenów z zasobami zabytkowymi, zwłaszcza historycznych miejskich, poprzemysłowych i powojskowych, w tym, między innymi, wdrożenie projektów rewitalizacji: centrów miast oraz innych obszarów zdegradowanych w tym w Suwałkach,

b) opracowywanie i realizację lokalnych strategii rozwoju obszarów wiejskich, wykorzystujących miejscowe tradycje i zasoby zabytkowe,
c) przygotowywanie ofert na najlepsze zagospodarowanie i użytkowanie publicznych obiektów zabytkowych, służące zaangażowaniu sektora gospodarczego w opiekę nad zabytkami (m.in. na inkubatory przedsiębiorczości, instytucje otoczenia biznesu, centra usługowe, infrastrukturę turystyczną),
d) wspieranie inicjatyw wykorzystujących obiekty zabytkowe do tradycyjnych form działalności gospodarczej, w tym rolnictwa ekologicznego i tradycyjnego przetwórstwa, oraz reaktywacja ginących zawodów,
e) wspieranie rozwoju infrastruktury publicznej, zwłaszcza turystycznej, wykorzystującej miejscowe tradycje, w tym, między innymi, wdrożenia projektów: rekonstrukcji grodzisk jaćwieskich na ziemiach polskich,
f) propagowanie zabudowy i zagospodarowania terenu nawiązujących do form tradycyjnych, zwłaszcza w obszarach kulturowych;

2) Konserwacja i adaptacja zabytków, obejmująca:
a) wspieranie zagospodarowania terenów poprzemysłowych, powojskowych i zdegradowanych poprzez nadanie im nowych funkcji, z priorytetem obiektów zabytkowych i charakterystycznych krajobrazów kulturowych, poprzedzone opracowaniem programów rewitalizacji,
b) wspieranie zagospodarowania, konserwacji i adaptacji (w tym rewitalizacji, rewaloryzacji i ekspozycji) obiektów zabytkowych wraz z otoczeniem, także archeologicznych, m.in. w formule partnerstwa publiczno-prywatnego oraz projektów trans-granicznych,
c) wspieranie kompleksowych programów konserwatorskich ochrony zabytków drewnianych znajdujących się w skansenach i w miejscach ich pierwotnej lokalizacji,
d) przeciwdziałanie niszczeniu stanowisk archeologicznych, w tym zachowanie zabytków archeologicznych, dokumentowanie i opracowywanie wyników badań nieinwestorskich i ratowniczych,
e) wspieranie renowacji i konserwacji małej architektury, w tym sakralnej, oraz miejsc pamięci i martyrologii,
f) wspieranie budowy, odbudowy i renowacji infrastruktury kulturowej w miejscach o symbolicznym znaczeniu dla historii regionu oraz służących opiece nad zabytkami,
g) unowocześnianie infrastruktury technicznej oraz poprawę estetyki obiektów zabytkowych;

3) Kształtowanie obszarów zabytkowych i krajobrazów kulturowych, poprzez:
a) wspieranie konserwacji, rewitalizacji, renowacji, rewaloryzacji i ekspozycji zabytkowych centrów miast i wsi, zabytkowych terenów zieleni, w tym cmentarzy, obszarów fortyfikacji i budowli obronnych, obiektów archeologicznych mających własną formę przestrzenną, w tym, między innymi, projektów rewitalizacji:
b) sukcesywną realizację iluminacji zabytków,
c) propagowanie wykorzystywania tradycyjnych form zabudowy i zagospodarowania terenu oraz detalu architektonicznego dla harmonijnego kształtowania krajobrazów,

d) wspieranie tradycyjnych form gospodarowania, w tym rolnictwa ekologicznego, tradycyjnych technik budownictwa, rzemiosła i przetwórstwa, zwłaszcza w obszarach priorytetowych krajobrazu kulturowego,
e) tworzenie parków kulturowych w celu ochrony kulturowych krajobrazów historycznych oraz wytycznie szlaków kulturowo-historycznych w celu promowania walorów kulturowych województwa,
f) ustanawianie nowych parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych, przede wszystkim na obszarach o zachowanych regionalnych cechach krajobrazu kulturowego,
g) rozwój systemu ścieżek edukacyjnych przyrodniczo-kulturowych,
h) wspieranie poprawy standardów ochrony środowiska i bezpieczeństwa publicznego w centrach miast i wsi przez, między innymi, spowolnienie lub eliminację ruchu samochodowego, racjonalizację gospodarki odpadami, modernizację i rozbudowę sieci kanalizacyjnych, energetycznych, teleinformatycznych i „cichej" infrastruktury ulicznej;

4) Przechowywanie zbiorów zabytków, ich ekspozycja i udostępnianie Zwiększenie możliwości gromadzenia zbiorów zabytków ruchomych i poprawa jakości ich przechowywania, ekspozycji i udostępniania może nastąpić w wyniku:
   a) budowy i remontów obiektów przechowywania i udostępniania zbiorów, umożliwiających nowoczesne sposoby ich opracowywania i przechowywania,
   b) modyfikacji i wdrażania elektronicznych technik udostępniania zbiorów,
   c) poprawy bezpieczeństwa zbiorów i warunków ich przechowywania, przez wprowadzenie nowoczesnych technik ochrony i zabezpieczeń.

Realizacja Celu 5

Ogólne zasady rozwoju i ochrony prawidłowego funkcjonowania infrastruktury systemów energetycznych wynikające z Polityki Energetycznej Polski do 2030 r. obejmują:

a) zapewnianie dywersyfikacji zasilania systemów,
b) sukcesywne rozbudowy infrastruktury systemów w układach zamkniętych tzw. pierścieni,
c) zwiększających niezawodność funkcjonowania,
d) unikanie potencjalnych i likwidację istniejących kolizji między infrastrukturą energetyczną a zainwestowaniem i układem własnościowym,
e) racjonalne wykorzystanie przestrzeni w rozbudowie infrastruktury systemów energetycznych, w szczególności systemów elektroenergetycznych, np. poprzez stosowanie linii wielotorowych, jedno i różnonapięciowych oraz najnowszych rozwiązań technicznych,
f) koncentrację liniowej infrastruktury systemów w korytarzach infrastrukturalnych,
g) określanie pasów technologicznych dla infrastruktury liniowej w dokumentach planistycznych gmin oraz określanie sposobu ich zagospodarowania.

Kierunki rozwoju infrastruktury systemu elektroenergetycznego:

– poprawa efektywności energetycznej systemu,
– wzrost bezpieczeństwa pracy systemu elektroenergetycznego,

– dostosowanie infrastruktury systemu elektroenergetycznego wysokich napięć do obecnych i przyszłych potrzeb, z zachowaniem normatywnych standardów ilościowych i jakościowych,
– dostarczanie energii w sposób niezawodny, bezpieczny i ekonomiczny, z uwzględnieniem wymogów ochrony środowiska, poprzez realizację programu „Inteligentne Sieci Energetyczne”,
– sukcesywna rozbudowa i modernizacja sieci dystrybucyjnej dla potrzeb sieci osadniczej,
– zachowanie pasów technologicznych i wymaganych odległości.

Kierunki rozwoju infrastruktury systemu zaopatrzenia w ciepło:

– zapewnienie ciągłości dostaw ciepła i dostosowanie systemu ciepłowniczego do potrzeb wynikających z rozwoju jednostek osadniczych,
– wspieranie działań zmniejszających zużycie ciepła,
– wspieranie ekologizacji systemów energetyki cieplnej,
– wspieranie wykorzystania odnawialnych źródeł energii cieplnej i tworzenie warunków do ich rozwoju.

Rozwój infrastruktury odnawialnych źródeł energii.

**odniesienia do numeracji rozdziałów i punktów w tekście Planu zagospodarowania przestrzennego Województwa Podlaskiego.*

Uwarunkowania i wnioski wynikające z obowiązującego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Suwałk.

Obowiązujące Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Suwałk, uchwalone zostało uchwałą Nr XX/232/2016 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 25 maja 2016 r.

Struktura funkcji terenów przewidzianych w Studium przedstawia się następująco: z ogólnej powierzchni miasta ok. 23,2% zajmują tereny rolne (wyłączone spod zabudowy), 41,4% tereny zieleni i wód (w tym lasy), 35,4% stanowią tereny pozostałe, to jest tereny zurbanizowane, obszary przewidywane pod zabudowę, wymagające regulacji granic, w tym scalenia i podziału, tereny rolne stanowiące potencjalne rezerwy terenów pod zabudowę oraz komunikacja.

Ryc. 3 Struktura funkcji przeznaczenia terenu w obowiązującym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

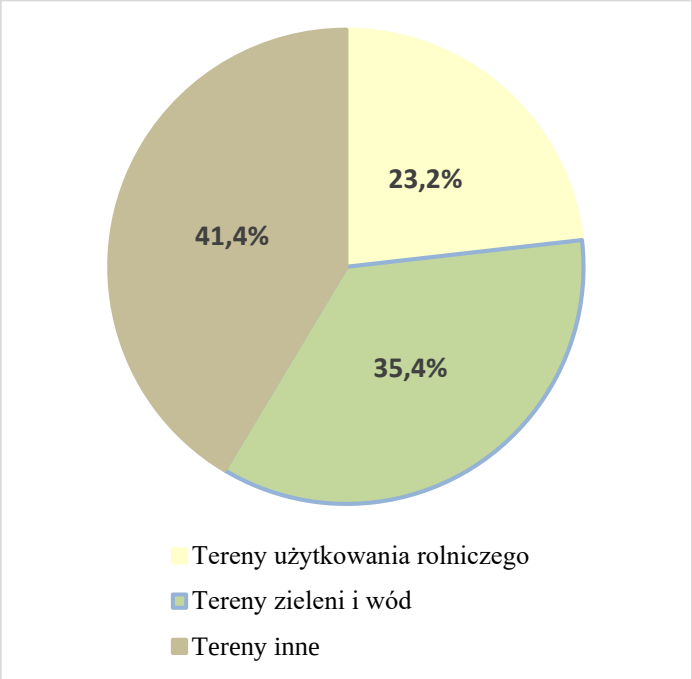

Źródło: Opracowanie własne.

Z analizy ustaleń omawianego dokumentu wynikają następujące wnioski:

- duże są rezerwy terenów przeznaczonych pod zabudowę,
- duży jest udział gruntów przeznaczonych pod komunikację, co powoduje duże obciążenie finansów publicznych,
- brak jest realizacji projektowanego układu podstawowego dróg publicznych, stąd też konieczna jest analiza tego układu i zasadności utrzymania ich projektowanego przebiegu w obecnie obowiązującym studium,
- konieczne jest przeciwdziałanie rozlewaniu się miasta poprzez uzupełnienie istniejącej zabudowy oraz ochronę gruntów rolnych i leśnych przed zabudową, zwłaszcza terenów cennych przyrodniczo położnych w obszarze chronionego krajobrazu i wzdłuż rzeki,
- powinno się dążyć do utrzymania ustalonych w studium gruntów przeznaczonych pod zabudowę oraz potencjalnych rezerw do ich przekształcenia, zwłaszcza w przypadkach, gdy tereny te są już objęte ustaleniami obowiązujących planów miejscowych, z uwagi na zagrożenie żądaniami odszkodowawczymi w stosunku do miasta, w związku ze zmianą ich funkcji,
- wyznaczanie nowych terenów, zwłaszcza pod zabudowę o funkcji mieszkaniowej powinno być poprzedzone analizami ekonomicznymi i możliwością uzbrojenia tych terenów,
- należy dopuścić relokację terenów dotychczas przeznaczonych pod zabudowę (w tym nie wykorzystanych na ten cel w obowiązujących planach miejscowych) i zmianę ich funkcji,
- należy dążyć do zwiększenia terenów rezerwowanych pod zieleń zwłaszcza wzdłuż rzeki.

Uwarunkowania i wnioski wynikające z obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Na dzień 31 grudnia 2020 r. obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego obejmowały 4 959 ha, tj. 75,60% powierzchni miasta, w trakcie opracowania

były plany obejmujące łącznie 167 ha, tj. 30,03 %, w tym zmiany planów obejmujące 421,72 ha, tj. 6,44 % Tereny, nie objęte procedurą planistyczną to tylko ok. 3% powierzchni miasta, w tym też znajdują się tereny zamknięte o pow. 178,48 ha, tj. 2,72.% miasta, dla których nie sporządza się planów miejscowych z mocy ustawy.

Ryc. 4 Udział procentowy terenów objętych opracowanymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego

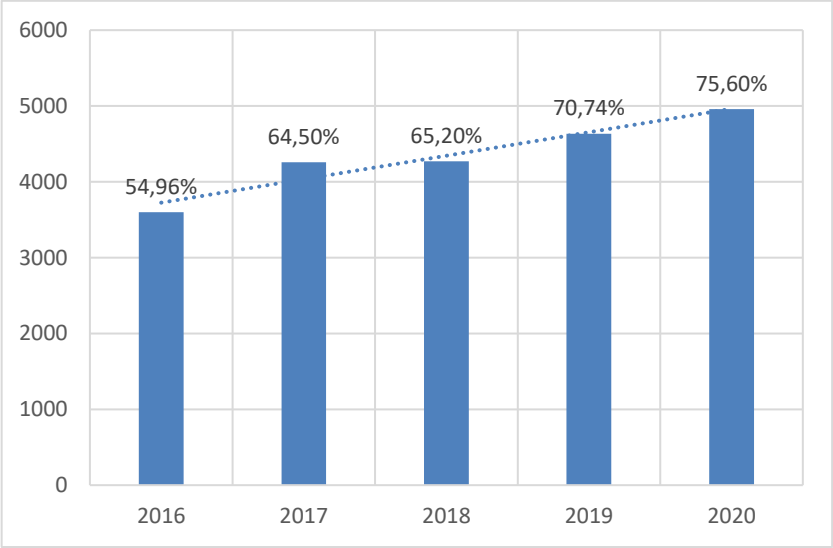

Źródło: Opracowanie własne.

Jak widać z powyższego miasto Suwałki systematycznie i skutecznie opracowuje plany miejscowe. Przyrost powierzchni objętej planami, świadczy o dużej dynamice prac planistycznych. Jest to związane z posiadaniem przez miasto własnej pracowni urbanistycznej, co pozwala szybko reagować na potrzeby miasta i właścicieli gruntów, realizując politykę przestrzenną określoną w studium.

Ilość wniosków o zmianę planów wraz ze sposobem ich rozpatrzenia przedstawia się następująco:

Ryc. 5 Wnioski o zmianę miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wraz z sposobem ich rozpatrzenia

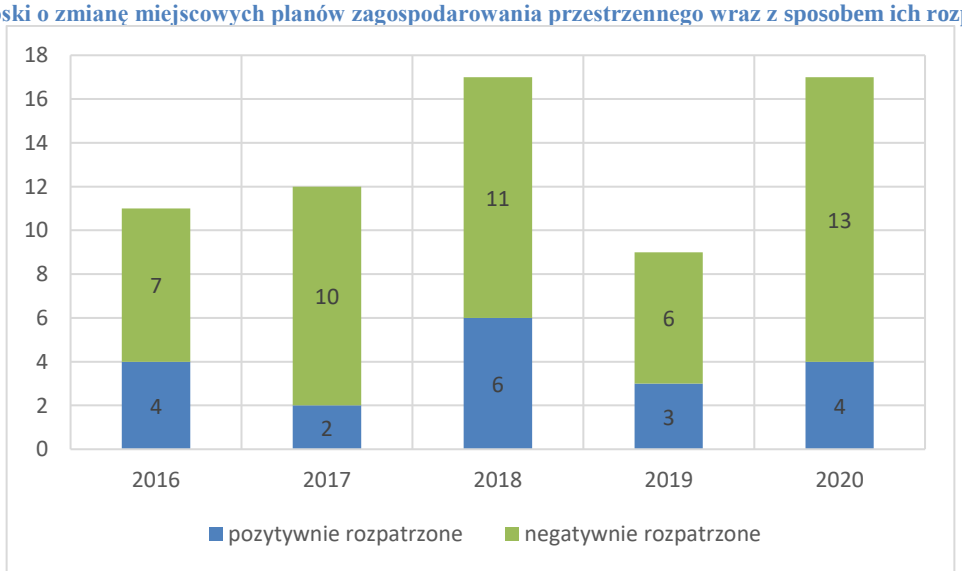

Źródło: Opracowanie własne

Wnioski:

- ilość wniosków o zmianę planu świadczy, iż nie zawsze ustalenia obowiązujących planów odpowiadają potrzebom ich właścicieli,
- uwzględnienie wniosku i zmiana planu obowiązującego świadczy o tym, iż jego realizacja nie wymagała zmiany ustaleń studium, czyli dotyczył on głównie sprecyzowania ustaleń planów dotychczasowych,
- główną przyczyną odrzucenia wniosków była ich niezgodność z ustaleniami studium,
- poprzez politykę przestrzenną zawartą w studium i ustalenia planów zapewniony jest ład przestrzenny i ochrona przed rozlewaniem się miasta na tereny nieuzbrojone i cenne przyrodniczo.

Analiza ustaleń obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego pod względem funkcji terenów przedstawia się następująco:

- zabudowa mieszkaniowa ogółem 12,29% (805 ha), w tym wielorodzinna 5,97% (391 ha),
- zabudowa usługowa ogółem 9,17% (601 ha), w tym usług publicznych 3,50% (229 ha),
- tereny użytkowane rolniczo 21,66% (1 419 ha),
- zabudowa techniczno-produkcyjna 9,92% (650 ha),
- zieleni i wód 6,73% (441 ha),
- komunikacji 14,65 % (960 ha),
- infrastruktury technicznej 1,27% (83 ha),
- tereny bez planu – 24,31% (1 593 ha).

Ryc. 6 Procentowy udział poszczególnych funkcji przeznaczenia terenu w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (dane aktualne na 31 grudnia 2020 r.)

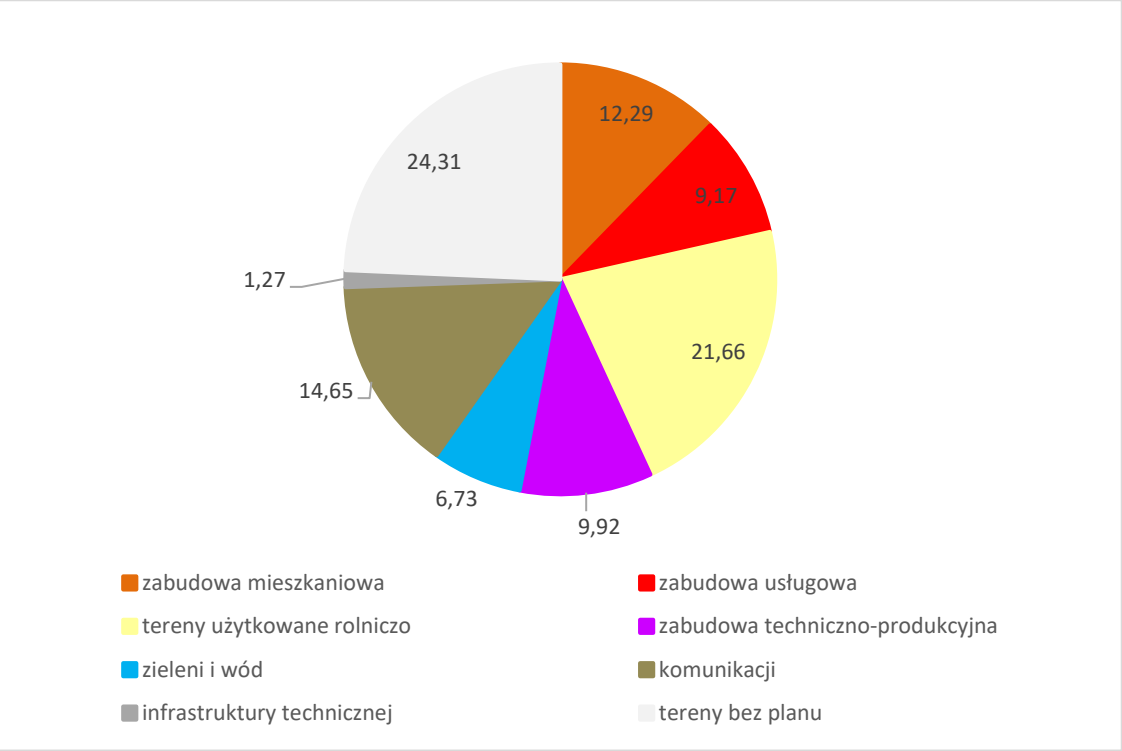

Źródło: Opracowanie własne.

Ryc. 7 Rozmieszczenie obszarów objętych ustaleniami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w granicach miasta

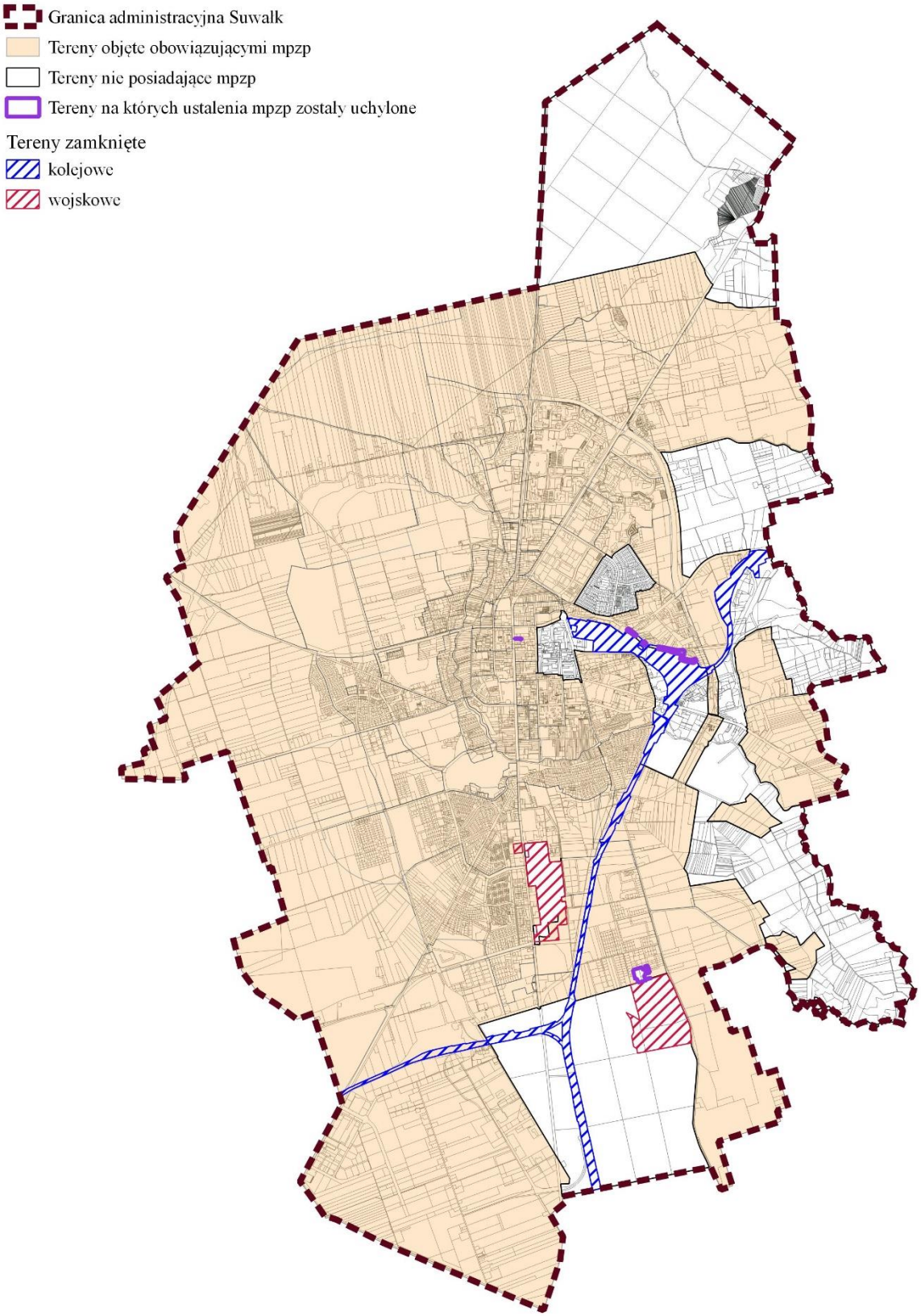

Źródło: Opracowanie własne (stan aktualny na czerwiec 2021).

Artykuł 32 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym nakłada na prezydenta miasta obowiązek dokonywania analiz zmian w zagospodarowaniu przestrzennym, oceny postępów w opracowywaniu planów miejscowych i opracowania wieloletniego programu ich sporządzania w nawiązaniu do ustaleń studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, z uwzględnieniem wydanych decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego i decyzji o ustaleniu warunków zabudowy oraz wniosków w sprawie sporządzenia lub zmiany planu miejscowego. Przynajmniej raz w czasie kadencji rady prezydent miasta jest obowiązany przekazać radzie gminy wyniki ww. analizy, po uprzednim zaopiniowaniu jej przez gminną komisję urbanistyczno-architektoniczną, zaś rada gminy podejmuje uchwałę w sprawie aktualności studium i planów miejscowych. W przypadku uznania ich za nieaktualne, w całości lub części, rada podejmuje działania zmierzające do ich zmiany.

Ostatnia ocena wymagana ustawą została wykonana w 2018 r. „Analiza zmian w zagospodarowaniu przestrzennym miasta Suwałk w okresie od 1 lipca 2014 r. do 30 czerwca 2018 r.”, przyjęta została przez Radę Miejską w Suwałkach uchwałą Nr Nr LI/625/2018 z dnia 25 września 2018 r. Przedmiotowe opracowanie i wynikające z niego wnioski stanowiły podstawę podjęcia przez Radę Miejską w Suwałkach uchwały w sprawie przystąpienia do sporządzenia niniejszego „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Suwałk”.

Dla potrzeb opracowania Studium przeprowadzono analizy obowiązujących na terenie miasta Suwałki miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które obecnie są w różnym stopniu aktualne.

Miasto Suwałki posiada 101 obowiązujących, w całości lub części, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (stan na czerwiec 2021 r.):

1. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego południowej części osiedla Emilii Plater w Suwałkach (nr ewid. 2)*, uchwalony Uchwałą Nr XLVI/370/98 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 27 maja 1998 r. (Dz. Urz. Woj. Suwalskiego z dnia 7 lipca 1998 r., Nr 40, poz. 211).
2. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego osiedla Daszyńskiego w Suwałkach (nr ewid. 3)*, uchwalony Uchwałą Nr VIII/37/99 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 24 lutego 1999 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 12 kwietnia 1999 r., Nr 13, poz. 146).
3. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Śródmieście-Południe” w Suwałkach (nr ewid. 4.1)*, uchwalony Uchwałą Nr XXVIII/337/2016 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 28 grudnia 2016 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 23 stycznia 2017 r., poz. 345).
4. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Suwałk obejmującego złoża kruszywa "Sobolewo A”- pole II i "Sobolewo C" (nr ewid. 5)*, uchwalony Uchwałą Nr XXXVIII/349/2001 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 28 marca 2001 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 4 czerwca 2001 r., Nr 16, poz. 290).
5. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Suwałk obejmującego złoża kruszywa położone na terenie górniczym Sobolewo B (nr ewid. 7)*, uchwalony Uchwałą Nr LVII/605/02 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 26 czerwca 2002 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 7 sierpnia 2002 r., Nr 36, poz. 888).

6. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu ograniczonego ulicami: T. Kościuszki, Chłodną, T. Noniewicza, a od strony północnej granicami działek 11507/1, 11507/2, 11515/2, 11516/2 w Suwałkach (nr ewid. 9.1)*, uchwalony Uchwałą Nr LIII/496/2010 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 27 października 2010 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 22 listopada 2010 r., Nr 277, poz. 3477).
7. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego ograniczony ulicami: T. Kościuszki, Wigierską, T. Noniewicza oraz rzeką Czarną Hańczą w Suwałkach (nr ewid. 11.2)*, uchwalony Uchwałą Nr XXXVI/451/2017 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 25 września 2017 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 2 października 2017 r., poz. 3594).
8. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu ograniczonego ulicami: Wesołą, T. Noniewicza, Wigierską oraz od strony północnej granicami działki nr 11136 w Suwałkach (nr ewid. 12.1)*, uchwalony Uchwałą Nr XVII/98/2011 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 31 sierpnia 2011 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 20 września 2011 r., Nr 235, poz. 2810).
9. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Suwałk, ograniczonego ulicami: T. Kościuszki, Chłodną, T. Noniewicza i L. Waryńskiego (nr ewid. 13.2)*, uchwalony Uchwałą Nr XVII/184/2016 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 24 lutego 2016 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 21 marca 2016 r., poz. 1378).
10. Miejscowy plan zagospodarowania ulic Mikołaja Reja i Świerkowej oraz drogi łączącej ul. Reja z ul. Pułaskiego w Suwałkach (nr ewid. 16)*, uchwalony Uchwałą Nr XVIII/195/04 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 28 stycznia 2004 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 16 lutego 2004 r., Nr 17, poz. 340).
11. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów rekreacyjnych zalewu „Arkadia" i terenów wzdłuż rzeki Czarnej Hańczy w Suwałkach (nr ewid. 18.1)*, uchwalony Uchwałą Nr XXXI/332/2013 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 30 stycznia 2013 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 26 lutego 2013 r., poz. 1285).
12. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów rekreacyjnych zalewu Arkadia i terenów wzdłuż rzeki Czarnej Hańczy w Suwałkach (nr ewid. 18.2)*, uchwalony Uchwałą Nr XXXVII/480/2017 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 25 października 2017 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 31 października 2017 r., poz. 3996).
13. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części terenów rekreacyjnych nad zalewem Arkadia w Suwałkach (nr ewid. 18.3)*, uchwalony Uchwałą Nr XXV/327/2020 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 30 września 2020 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 8 października 2020 r., poz. 4215).
14. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów produkcyjno – usługowych położonych przy ul. Leśnej w Suwałkach (nr ewid. 19)*, uchwalony Uchwałą Nr XVIII/201/04 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 28 stycznia 2004 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 16 lutego 2004 r. Nr 17, poz. 343).
15. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów produkcyjno – usługowych położonych przy ul. Leśnej w Suwałkach (nr ewid. 36)*, uchwalona Uchwałą Nr XVII/147/07 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 28 listopada 2007 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 7 stycznia 2008 r., Nr 1, poz. 5).

16. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu ograniczonego ulicami Tadeusza Kościuszki, Ludwika Waryńskiego, Wesołą i Wigierską w Suwałkach (nr ewid. 20.1)*, uchwalony Uchwałą Nr XV/171/2015 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 29 grudnia 2015 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 20 stycznia 2016 r., poz. 293).
17. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu ograniczonego ulicami: Utratą, Gen. J. Dwernickiego, T. Noniewicza, Kolejową, a od strony północnej terenem byłego aresztu śledczego (nr ewid. 21.1)*, uchwalony Uchwałą Nr XXIII/211/08 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 30 kwietnia 2008 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 23 maja 2008 r. Nr 119, poz. 1249).
18. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego ograniczony północną granicą działki o nr geod. 21928/3, od wschodu ulicą Bulwarową, od południa ulicą Gen. W. Sikorskiego a od zachodu granicami działek zabudowy jednorodzinnej mieszkalnej, położonej po wschodniej stronie ulicy Reymonta w Suwałkach (nr ewid. 22)*, uchwalony Uchwałą Nr XXXIX/439/05 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 28 września 2005 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 18 listopada 2005 r., Nr 237, poz. 2641).
19. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu w rejonie ulic Bulwarowej i Zacisze w Suwałkach (nr ewid. 22.1)*, uchwalony Uchwałą Nr XXII/290/2020 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 27 maja 2020 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 2 czerwca 2020 r., poz. 2634).
20. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego rejonu ulicy Sportowej w Suwałkach w obszarze ograniczonym ulicami: Sportową, Utratą, trakcją kolejową a od strony północnej granicami działek 33473, 33474, 33481/1 (nr ewid. 23)*, uchwalony Uchwałą Nr XLIV/483/06 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 25 stycznia 2006 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 8 marca 2006 r., Nr 69, poz. 731).
21. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu ograniczonego ulicami: Gen. W. Sikorskiego, Grunwaldzką, 23 Października, Bakałarzewską i St. Staszica w Suwałkach (nr ewid. 24)*, uchwalony Uchwałą Nr XLV/490/06 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 22 lutego 2006 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 4 kwietnia 2006 r. Nr 94, poz. 924).
22. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego kwartału zabudowy śródmiejskiej położonego na północ od Placu Marszałka Józefa Piłsudskiego w Suwałkach (nr ewid. 25.1)*, uchwalony Uchwałą Nr IV/24/2015 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 28 stycznia 2015 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 19 lutego 2015 r., poz. 499).
23. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego rejonu ulicy Franciszkańskiej w Suwałkach (nr ewid. 26)*, uchwalony Uchwałą Nr XLV/492/06 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 22 lutego 2006 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 29 marca 2006 r. Nr 89, poz. 884).
24. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego ograniczony ulicami: T. Kościuszki, A. Mickiewicza oraz rzeką Czarną Hańczą w Suwałkach, uchwalonego Uchwałą Nr LIV/601/2014 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 29 października 2014 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 26 listopada 2014 r. poz. 3903), zmieniona w części uchwałą Nr XXX/363/2017 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 22 lutego 2017 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 20 marca 2017 r., poz. 1098) - tekst jednolity Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 10 sierpnia 2017 r., poz. 3117 (nr ewid. 27.2)*.

25. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego pomiędzy ulicami: T. Kościuszki, Gen. J Dwernickiego, T. Noniewicza oraz od strony południowej granicami działek 11505/1, 11505/2 i 11506 (nr ewid. 29)*, uchwalony Uchwałą Nr XLIX/550/06 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 28 czerwca 2006 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 8 sierpnia 2006 r., Nr 200, poz. 1947).
26. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego rejonu ulicy Zarzecze w Suwałkach - uchwalony w 2007 r. (nr ewid. 30)*, uchwalony Uchwałą Nr VI/39/07 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 31 stycznia 2007 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 14 marca 2007 r., Nr 59 , poz. 486).
27. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego rejonu ulicy Zarzecze w Suwałkach - uchwalony w 2010 r. (nr ewid. 30.1)*, uchwalony Uchwałą Nr XLVIII/447/2010 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 26 maja 2010 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 16 czerwca 2010 r., Nr 136, poz. 1812).
28. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego ograniczony ulicami: 24 Sierpnia, Zarzecze i Bakałarzewska oraz rzeką Czarną Hańczą w Suwałkach (nr ewid. 30.2)*, uchwalony Uchwałą Nr XLVIII/611/2018 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 25 lipca 2018 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 30 lipca 2018 r., poz. 3267).
29. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego osiedla Zielona Górka w Suwałkach (nr ewid. 34)*, uchwalony Uchwałą Nr XVI/136/07 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 31 października 2007 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 6 grudnia 2007 r., Nr 264, poz. 2812).
30. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego rejonu osiedla Zielona Górka w Suwałkach (nr ewid. 34.1)*, uchwalona Uchwałą Nr XXVIII/297/2012 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 28 listopada 2012 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 21 grudnia 2012 r., poz. 4182).
31. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego północnej części rejonu ulicy Ogrodowej w Suwałkach (nr ewid. 46)*, uchwalony Uchwałą Nr XIX/158/07 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 28 grudnia 2007 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 8 lutego 2008 r. Nr 35, poz. 351).
32. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w ciągu ulicy Armii Krajowej na odcinku od ulicy Gen. K. Pułaskiego do ulicy Północnej (nr ewid. 42)*, uchwalony Uchwałą Nr XXII/189/08 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 26 marca 2008 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 19 listopada 2008 r. Nr 283, poz. 2824).
33. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w ciągu ulicy Armii Krajowej i Przemysłowej na odcinku od ulicy Północnej do ulicy Sejneńskiej (nr ewid. 43)*, uchwalony Uchwałą Nr XXII/190/08 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 26 marca 2008 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 19 listopada 2008 r. Nr 283, poz. 2825).
34. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w ciągu ulicy klasy G łączącej ulice Utratę z Sejneńską (nr ewid. 44)*, uchwalony Uchwałą Nr XXII/191/08 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 26 marca 2008 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 19 listopada 2008 r. Nr 283, poz. 2826).
35. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego kwartału zawartego pomiędzy ulicami: T. Noniewicza, Ciesielską, 1-go Maja, Sejneńską i Placem Marii Konopnickiej w Suwałkach (nr ewid. 31)*, uchwalony Uchwałą Nr XXVII/269/08 Rady Miejskiej

w Suwałkach z dnia 29 października 2008 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 3 grudnia 2008 r. Nr 301, poz. 3086).

36. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego rejonu ulic: Staszica, Sikorskiego, Gałaja i Mickiewicza w Suwałkach (nr ewid. 33)*, uchwalony Uchwałą Nr XXIX/277/08 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 26 listopada 2008 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 16 grudnia 2008 r. Nr 318 poz. 3381).
37. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego rejonu ulicy Armii Krajowej w Suwałkach, uchwalony Uchwałą Nr XXXIV/320/09 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 25 marca 2009 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego 24 kwietnia 2009 r. Nr 95,poz. 1046), zmieniona w części uchwałą Nr XXVIII/298/2012 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 28 listopada 2012 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 18 grudnia 2012 r., poz. 4127) - tekst jednolity Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 8 stycznia 2014 r., poz. 101 (nr ewid. 38.2)*.
38. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu ograniczonego ulicami: Bulwarową, Sikorskiego, Kościuszki, Narutowicza i Podhorskiego w Suwałkach (nr ewid.37)*, uchwalony Uchwałą Nr XLI/376/09 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 25 listopada 2009 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 23 grudnia 2009 r. Nr 238, poz. 2935).
39. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego pomiędzy ulicą Reja a ulicą Szpitalną w Suwałkach, uchwalony Uchwałą Nr XIX/219/2016 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 27 kwietnia 2016 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 18 maja 2016 r., poz. 2226), zmienioną Uchwałą Nr VI/72/2019 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 27 marca 2019 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 29 marca 2019 r., poz. 1833) - tekst jednolity Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 2 grudnia 2019 r., poz. 5731 (nr ewid. 47.3)*.
40. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego kwartale ulic: T. Kościuszki, A. Mickiewicza, W. Gałaja, Kamedulska, Plac Marszałka J. Piłsudskiego w Suwałkach (nr ewid. 32)*, uchwalony Uchwałą Nr XLIX/455/2010 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 23 czerwca 2010 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 27 lipca 2010 r. Nr 186, poz. 2319).
41. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego rejonu ulicy Reymonta w Suwałkach (nr ewid. 52)*, uchwalony Uchwałą Nr XLIX/456/2010 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 23 czerwca 2010 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 27 lipca 2010 r. Nr 186, poz. 2354).
42. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego pomiędzy ulicą Szpitalną a ulicą W. Reymonta w Suwałkach (nr ewid. 52.1)*, uchwalony Uchwałą Nr XXV/313/2016 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 30 listopada 2016 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 27 grudnia 2016 r., poz. 4898).
43. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w ciągu ulicy L. Waryńskiego na odcinku miedzy ulicami T. Kościuszki i T. Noniewicza (nr ewid. 45.1)*, uchwalony Uchwałą Nr L/555/2014 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 25 czerwca 2014 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 21 lipca 2014 r., poz. 2698).
44. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego rejonu ulicy Żeromskiego w Suwałkach (nr ewid. 56)*, uchwalony Uchwałą Nr VI/35/2011 Rady Miejskiej

w Suwałkach z dnia 23 lutego 2011 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 17 marca 2011 r. Nr 79, poz. 861).

45. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części osiedla Emilii Plater położonego pomiędzy ulicami M. Skłodowskiej-Curie, T. Kościuszki, Gen. W. Sikorskiego i W. Gałaja w Suwałkach (nr ewid. 55)*, uchwalony Uchwałą Nr XI/88/2011 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 21 czerwca 2011 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 3 sierpnia 2011 r. Nr 201, poz. 2431).
46. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego rejonu ulic: Reja, Bulwarowej, Pułaskiego, Świerkowej w Suwałkach (nr ewid. 41)*, uchwalony Uchwałą Nr XII/99/2011 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 31 sierpnia 2011 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 28 września 2011 r. Nr 240, poz. 2864).
47. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego między ulicami: M. Reja, Tysiąclecia Litwy i Gen. K. Pułaskiego w Suwałkach (nr ewid. 41.1)*, uchwalony Uchwałą Nr XL/510/2017 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 28 grudnia 2017 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 29 grudnia 2017 r., poz. 4841).
48. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego rejonu Śródmieście-Wschód w Suwałkach (nr ewid. 35)*, uchwalony Uchwałą Nr XIV/129/2011 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 26 października 2011 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 18 listopada 2011 r. Nr 277, poz. 3358).
49. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego rejonu ulic Kolejowej i Północnej w Suwałkach (nr ewid. 48)*, uchwalony Uchwałą Nr XIV/130/2011 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 26 października 2011 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 6 grudnia 2011 r. Nr 294, poz. 3638).
50. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego rejonu Szwajcaria Wschód w Suwałkach (nr ewid. 49)*, uchwalony Uchwałą Nr XXIV/252/2012 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 29 sierpnia 2012 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 18 września 2012 r., poz. 2603).
51. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego rejonu osiedla Powstańców Wielkopolskich i Hańcza części południowej w Suwałkach (nr ewid. 59)*, uchwalony Uchwałą Nr XXVII/284/2012 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 24 października 2012 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 22 listopada 2012 r., poz. 3535).
52. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu w kwartale pomiędzy ulicami Lotniczą, Powstańców Wielkopolskich, Mariana Buczka i byłą bocznicą kolejową w Suwałkach (nr ewid. 59.1)*, uchwalony Uchwałą Nr VI/48/2015 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 25 marca 2015 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 16 kwietnia 2015 r., poz. 1296).
53. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego pomiędzy ulicami Mariana Buczka, Leśną i Poznańską w Suwałkach (nr ewid. 59.2)*, uchwalony Uchwałą Nr XXI/257/2016 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 29 czerwca 2016 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 26 lipca 2016 r., poz. 3148).
54. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów położonych w granicach administracyjnych miasta Suwałk przeznaczonych pod linię 400kV relacji Ełk – Granica Państwa (nr ewid. 53)*, uchwalony Uchwałą Nr XXXII/343/2013 Rady Miejskiej

w Suwałkach z dnia 27 lutego 2013 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 19 marca 2013 r., poz. 1591).

55. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów położonych w rejonie GPZ „Reja" w Suwałkach (nr ewid. 65)*, uchwalony Uchwałą Nr XXXVII/401/2013 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 28 maja 2013 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 17 czerwca 2013 r., poz. 2597).
56. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu ograniczonego ulicami: Bakałarzewską, Grunwaldzką, Zarzecze, Zastawie i terenem byłej bocznicy kolejowej w Suwałkach (nr ewid. 60)*, uchwalony Uchwałą Nr XXXVIII/411/2013 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 26 czerwca 2013 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 20 sierpnia 2013 r., poz. 3229).
57. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego północnej części rejonu ulicy Sportowej w Suwałkach (nr ewid. 40.1)*, uchwalony Uchwałą Nr XXXVI/452/2017 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 25 września 2017 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 2 października 2017 r., poz. 3595).
58. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego rejonu ulicy Stanisława Staniszewskiego w Suwałkach (nr ewid. 61)*, uchwalony Uchwałą Nr XL/440/2013 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 25 września 2013 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 2 października 2013 r., poz. 3559).
59. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego rejonu osiedla Powstańców Wielkopolskich i Hańcza części północnej w Suwałkach (nr ewid. 58)*, uchwalony Uchwałą Nr XLI/445/2013 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 30 października 2013 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 6 grudnia 2013 r., poz. 4274).
60. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenóa.w mieszkaniowych Krzywólka w Suwałkach (nr ewid. 51)*, uchwalony Uchwałą Nr XLII/464/2013 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 27 listopada 2013 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 6 grudnia 2013 r., poz. 4280).
61. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów wokół komunalnego ujęcia wody podziemnej w Suwałkach (nr ewid. 62)*, uchwalony Uchwałą Nr XLVII/518/2014 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 26 marca 2014 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 1 kwietnia 2014 r., poz. 1350).
62. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego rejonu ulicy Ogrodowej i S. Staszica w Suwałkach (nr ewid. 63)* uchwalony Uchwałą Nr XLVIII/533/2014 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 29 kwietnia 2014 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 13 maja 2014 r., poz. 1914).
63. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w rejonie lotniska w Suwałkach (nr ewid. 54)*, uchwalony Uchwałą Nr XLVIII/534/2014 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 29 kwietnia 2014 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 13 maja 2014 r., poz. 1915).
64. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów położonych między rzeką Czarną Hańczą a ulicą Mikołaja Reja w Suwałkach (nr ewid. 64)*, uchwalony Uchwałą Nr XLIX/541/2014 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 28 maja 2014 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 20 czerwca 2014 r., poz. 2320).

65. Miejscowy plan zagospodarowania rejonu cmentarza komunalnego w Suwałkach (nr ewid.66)*, uchwalony Uchwałą Nr L/556/2014 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 25 czerwca 2014 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 21 lipca 2014 r., poz. 2699).
66. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego rejonu ulicy Różanej w Suwałkach (nr ewid. 68)*, uchwalony Uchwałą Nr LII/586/2014 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 24 września 2014 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 20 października 2014 r., poz. 3473).
67. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego za Rodzinnym Ogrodem Działkowym imienia Marii Konopnickiej w Suwałkach (nr ewid. 70)*, uchwalony Uchwałą Nr XII/127/2015 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 28 października 2015 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 23 listopada 2015 r., poz. 3745).
68. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów pożwirowych Krzywólka w Suwałkach (nr ewid. 50)*, uchwalony Uchwałą Nr XVI/178/2016 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 27 stycznia 2016 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 22 lutego 2016 r., poz. 972).
69. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu ograniczonego ulicą Bakałarzewską, zachodnią granicą miasta, ulicą Zastawie oraz byłą bocznicą kolejową w Suwałkach (nr ewid. 71)*, uchwalony Uchwałą Nr XXII/268/2016 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 17 sierpnia 2016 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 8 września 2016 r., poz. 3515).
70. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego rejonu ulicy Fryderyka Chopina w Suwałkach (nr ewid. 76)*, uchwalony Uchwałą Nr XXIII/287/2016 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 28 września 2016 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 26 października 2016 r., poz. 3985).
71. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów pożwirowych – zbiornik Sobolewo w Suwałkach (nr ewid. 75)*, uchwalony Uchwałą Nr XXIV/301/2016 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 26 października 2016 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 17 listopada 2016 r., poz. 4260).
72. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego rejonu Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Suwałkach (nr ewid. 67)*, uchwalony Uchwałą Nr XXIV/302/2016 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 26 października 2016 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 17 listopada 2016 r., poz. 4261).
73. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego rejonu Osiedla Północ II w Suwałkach (nr ewid. 78)*, uchwalony Uchwałą Nr XXXV/429/2017 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 26 lipca 2017 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 3 sierpnia 2017 r., poz. 3052).
74. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu ograniczonego ulicami: Bakałarzewską, Mieszka I, Filipowską i granicą administracyjną miasta Suwałk (nr ewid. 72)*, uchwalony Uchwałą Nr XXXV/430/2017 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 26 lipca 2017 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 3 sierpnia 2017 r., poz. 3053).
75. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego rejonu Osiedla Północ I w Suwałkach (nr ewid. 77)*, uchwalony Uchwałą Nr XXXVI/450/2017 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 25 września 2017 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 2 października 2017 r., poz. 3593).
76. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego zachodniej części rejonu Krzywólka w Suwałkach (nr ewid. 74)*, uchwalony Uchwałą Nr XXXVII/477/2017 Rady Miejskiej

w Suwałkach z dnia 25 października 2017 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 31 października 2017 r., poz. 3995).

77. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego rejonu ulicy Północnej w Suwałkach (nr ewid. 79)*, uchwalony Uchwałą Nr XXXVIII/489/2017 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 29 listopada 2017 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 7 grudnia 2017 r., poz. 4532).
78. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego północnej części rejonu ulicy Franciszkańskiej w Suwałkach (nr ewid. 26.1)*, uchwalony Uchwałą Nr XLI/521/2018 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 31 stycznia 2018 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 5 lutego 2018 r., poz. 710).
79. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego na południe od „GPZ Reja" w Suwałkach (nr ewid. 83)*, uchwalony Uchwałą Nr XLII/537/2018 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 28 lutego 2018 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 5 marca 2018 r., poz. 1101).
80. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego południowej dzielnicy przemysłowej w Suwałkach (nr ewid. 81)*, uchwalony Uchwałą Nr XLII/538/2018 Rady Miejskiej Suwałkach z dnia 28 lutego 2018 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 5 marca 2018 r., poz. 1102).
81. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego rejonu południowej części ulicy Stanisława Staszica w Suwałkach (nr ewid. 82)*, uchwalony Uchwałą Nr XLVIII/610/2018 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 25 lipca 2018 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 30 lipca 2018 r., poz. 3266).
82. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu graniczącego z cmentarzem komunalnym w Suwałkach (nr ewid. 90)*, uchwalony Uchwałą Nr XLVIII/612/2018 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 25 lipca 2018 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 30 lipca 2018 r., poz. 3268).
83. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego północnej części rejonu Krzywólki w Suwałkach (nr ewid. 91)*, uchwalony Uchwałą Nr II/24/2018 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 19 grudnia 2018 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 27 grudnia 2018 r., poz. 5356).
84. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu w kwartale pomiędzy ulicami: Gen. K. Pułaskiego, Armii Krajowej, M. Reja i obwodnicą Suwałk (nr ewid. 85)*, uchwalony Uchwałą Nr VI/70/2019 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 27 marca 2019 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 29 marca 2019 r., poz. 1832).
85. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego północno-zachodniego rejonu ulicy M. Reja w Suwałkach (nr ewid. 94)*, uchwalony Uchwałą Nr VI/73/2019 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 27 marca 2019 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 29 marca 2019 r., poz. 1834).
86. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego pomiędzy aresztem śledczym i obszarem leśnym w Suwałkach (nr ewid. 95)*, uchwalony Uchwałą Nr VII/85/2019 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 24 kwietnia 2019 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 29 kwietnia 2019 r., poz. 2523).
87. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu ograniczonego ulicami: Gen. K. Pułaskiego, Nowomiejską i Świerkową w Suwałkach (nr ewid. 88)*, uchwalony

Uchwałą Nr VII/86/2019 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 24 kwietnia 2019 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 29 kwietnia 2019 r., poz. 2524).

88. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego rejonu ulicy Piaskowej w Suwałkach (nr ewid. 98)*, uchwalony Uchwałą Nr XII/159/2019 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 25 września 2019 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 30 września 2019 r., poz. 4636).
89. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego rejonu ulicy Sianożęć w Suwałkach (nr ewid. 93)*, uchwalony Uchwałą Nr XII/160/2019 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 25 września 2019 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 30 września 2019 r., poz. 4637).
90. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części terenów pokoszarowych przy ulicy Wojska Polskiego w Suwałkach (nr ewid. 73)*, uchwalony Uchwałą Nr XVIII/240/2020 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 26 lutego 2020 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 3 marca 2020 r. poz. 1253).
91. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego rejonu Osiedla Klasztorna w Suwałkach (nr ewid. 97)*, uchwalony Uchwałą Nr XX/258/2020 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 18 marca 2020 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 25 marca 2020 r. poz. 1668).
92. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego u zbiegu ulic Gen. W. Sikorskiego i Grunwaldzkiej w Suwałkach (nr ewid. 96)*, uchwalony Uchwałą Nr XXII/291/2020 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 27 maja 2020 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 2 czerwca 2020 r. poz. 2635).
93. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu ograniczonego ulicami: Gen. K. Pułaskiego, Świerkową, Modrzewiową, Grabową i Gen. Z. Podhorskiego w Suwałkach (nr ewid. 89)*, uchwalony Uchwałą Nr XXII/292/2020 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 27 maja 2020 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 2 czerwca 2020 r. poz. 2636).
94. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu ograniczonego ulicą Piaskową, rzeką Czarną Hańczą i granicami administracyjnymi miasta Suwałk (nr ewid. 101)*, uchwalony Uchwałą Nr XXV/326/2020 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 30 września 2020 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 8 października 2020 r. poz. 4214).
95. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego u zbiegu ulic Bakałarzewskiej i Grunwaldzkiej w Suwałkach (nr ewid. 106)*, uchwalony Uchwałą Nr XXV/328/2020 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 30 września 2020 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 9 października 2020 r. poz. 4244).
96. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego rejonu ulicy Łąkowej w Suwałkach (nr ewid. 99)*, uchwalony Uchwałą Nr XXVI/338/2020 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 13 listopada 2020 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 20 listopada 2020 r. poz. 4819).
97. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu kopalni Sobolewo w Suwałkach (nr ewid. 102)*, uchwalony Uchwałą Nr XXVI/339/2020 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 13 listopada 2020 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 20 listopada 2020 r. poz. 4820).
98. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego zachodniej części rejonu ulicy Szwajcaria w Suwałkach (nr ewid. 86)*, uchwalony Uchwałą Nr XXVI/340/2020 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 13 listopada 2020 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 20 listopada 2020 r. poz. 4821).

99. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obejmujący fragment wschodniej pierzei ulicy Teofila Noniewicza od nr 2 do nr 6 w Suwałkach (nr ewid. 4.3)*, uchwalony Uchwałą Nr XXX/406/2021 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 31 marca 2021 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 8 kwietnia 2021 r. poz. 1543).
100. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu produkcyjno-usługowego przy ulicy Północnej w Suwałkach (nr ewid. 48.1)*, uchwalony Uchwałą Nr XXXI/419/2021 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 28 kwietnia 2021 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 5 maja 2021 r. poz. 1836).
101. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego północnej pierzei ulicy Wigierskiej, od ulicy 1 go Maja do ulicy Utrata w Suwałkach (nr ewid. 4.2)*, uchwalony Uchwałą Nr XXXI/420/2021 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 28 kwietnia 2021 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 5 maja 2021 r. poz. 1837).

*numery w nawiasach odpowiadają numeracji wynikającej z prowadzonej przez miasto Ewidencji miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego w większości utrzymują swoją aktualność. Podkreślić należy tu, iż o aktualności planu nie świadczą wyłącznie wydawane decyzje o pozwoleniu na budowę, obrazujące ruch inwestycyjny i wnioski o sporządzenie zmiany planu. Każdy z analizowanych dokumentów charakteryzuje się odrębnymi uwarunkowaniami, które mają wpływ na jego aktualność. Z uwagi na powyższe określenie aktualności poszczególnych dokumentów musi odbywać się indywidualnie dla każdego z nich.

Brak aktualności i konieczność wprowadzenia zmian w obowiązujących dokumentach mogą wynikać z potrzeby uwzględnienia przepisów ustawy o planowaniu i zagospodarowania przestrzennym oraz innych przepisów szczególnych, które uwzględnia się w planach, z wniosków właścicieli gruntów lub potencjalnych inwestorów lub z inicjatywy prezydenta.

Potrzeba opracowania lub zmiany miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego podyktowana może być ponadto zmianami stanu prawnego gruntów (jak ma to miejsce np. w przypadku terenów wojskowych), koniecznością doprowadzenia do zgodności z decyzjami o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowych lub koniecznością doprowadzenia do zgodności ustaleń planów z obowiązującym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Wśród obowiązujących planów są ponadto dokumenty, których ustalenia zostały zmienione bądź też uchylone w części przez rozstrzygnięcia nadzorcze wojewody lub wyroki sądowe.

W przeprowadzonej analizie obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, dla zapewnienia spójności i względnej miarodajności wyników uwzględniono zgodność ich ustaleń z:

1) wymogami art. 15 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (szczegółowo w stosunku do poszczególnych zagadnień zawartych w ww. przepisie);
2) ustaleniami obowiązującego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego uchwalonego w 2016 roku;

3) przepisami szczególnymi dotyczącymi obszarów lub obiektów i inwestycji zlokalizowanych w granicach tych planów, a mających istotny wpływ na sposób zagospodarowania terenów;
4) wydanymi decyzjami o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej.

W analizie uwzględniono ponadto ustalenia wynikające z rozstrzygnięć nadzorczych wojewody i wyroków sądowych, dotyczące głównie uchylenia części ustaleń obowiązujących planów oraz złożone wnioski o zmianę miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, a w szczególnych przypadkach wydane decyzje o pozwoleniu na budowę, dotyczące inwestycji mających istotny wpływ na sposób zagospodarowania terenów objętych planami.

Wyniki przeprowadzonej analizy zamieszczono w zestawieniu tabelarycznym.

Numery porządkowe w tabeli odpowiadają numerom porządkowym z listy obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, wymienionej na wstępie. Granice obowiązujących i będących w trakcie opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obrazuje załącznik Nr 9 do treści Studium.

Tab. 1 Ocena zgodności ustaleń obowiązujących planów z wymaganiami art. 15 ust. 2

L.p.	Ocena zgodności ustaleń obowiązujących planów z wymaganiami art. 15 ust. 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym																					
	przeznaczenie terenów oraz linie rozgraniczające tereny o różnym przeznaczeniu lub różnych zasadach zagospodarowania	zasady ochrony i kształtowania ładu przestrzennego	zasady ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu	zasady kształtowania krajobrazu	zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, w tym krajobrazów kulturowych, oraz dóbr kultury współczesnej	wymagania wynikające z potrzeb kształtowania przestrzeni publicznych	maksymalną i minimalną intensywność zabudowy jako wskaźnik powierzchni całkowitej zabudowy w odniesieniu do powierzchni działki	minimalny udział procentowy powierzchni biologicznie czynnej w odniesieniu do powierzchni działki	maksymalną wysokość zabudowy	minimalną liczbę miejsc do parkowania w tym miejsca przeznaczone na parkowanie pojazdów zaopatrzonych w kartę parkingową i sposób ich realizacji	linie zabudowy	gabaryty obiektów	granice i sposoby zagospodarowania terenów lub obiektów podlegających ochronie, na podstawie odrębnych przepisów,	szczegółowe zasady i warunki scalania i podziału nieruchomości objętych planem miejscowym	szczególne warunki zagospodarowania terenów oraz ograniczenia w ich użytkowaniu, w tym zakaz zabudowy	zasady modernizacji, rozbudowy i budowy systemów komunikacji i infrastruktury technicznej	sposób i termin tymczasowego zagospodarowania, urządzania i użytkowania terenów	stawki procentowe, na podstawie których ustala się opłatę, o której mowa w art. 36 ust. 4	zgodność z przepisami szczególnymi dotyczącymi obszarów lub obiektów i inwestycji zlokalizowanych w granicach tych planów, a mających istotny wpływ na sposób zagospodarowania terenów określanych w zależności od potrzeb zgodnie z art. 15 ust. 3	zgodność ustaleniami obecnie obowiązującego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego	zmiana ustaleń planu na podstaw decyzjami o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej	dodatkowe uwagi
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.*	15.	16.	17.	18.	19.	20.*	21.	22.	23.*
1.	+/-	-	-	-	+	+/-	-	-	+	-	+	+	n.d.	-	+/-	+/-	-	+	6. 11.	+	-	lo, pt, oc
2.	+/-	-	+	-	-	+/-	-	-	+	-	+	+	- W	-	+/-	+/-	-	+	6. 11.	+	-	lo, pt, oc
3.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+/-	+	+	n.d.	-	+	+	+	+	6. 7. 8. 11.	+	-	
4.	+/-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+ G	-	-	-	+/-	+	3. 6.	+	-	lo, pt, zk, wr
5.	+/-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+ G	-	-	+	+/-	-	3. 6.	+	-	lo, pt, zk, wr
6.	+	+	+	-	+	+/-	-	+	+	+/-	+	+	n.d.	-	+	+	-	+	6. 11.	+	-	oc
7.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+/-	+	+	n.d.	-	+	+	+	+	6. 7. 8. 11. 12.	+	-	
8.	+	+	+	-	+	+/-	-	+	+	+/-	+	+	- W	-	+	+	-	+	6. 11.	+	-	oc
9.	+	+	+	-	+	+	-	+	+	+/-	+	+	n.d.	-	+	+	-	+	6. 11.	+	-	
10.	+	-	+	-	-	+	-	-	-	-	-	-	n.d.	-	+/-	+	-	+	6. 7. 11.	+	+	wr, lo, pt, oc
11.	+	+	+	-	+	+	+	-	+	+/-	+	+	n.d. – RT	-	+	+	+	+	6. 7. 8. 11.	+	+	
12.	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+/-	+	+	n.d. – RT	-	+	+	+	+	6. 8. 11.	+	-	

13.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	n.d.	-	+	+	+	+	6. 8. 11.	+	-	
14.	+/-	-	+	-	-	+/-	-	+	+/-	+/-	+	+/-	-W,-O	-	+/-	+/-	-	+	6. 11.	+	-	wr, lo, pt, oc
15.	+	-	+	-	-	+/-	-	+	+/-	+/-	+	+/-	n.d.	-	+/-	+/-	-	+	6. 11. 12.	+	-	oc
16.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	n.d.	-	+	+	+	+	6. 7. 11.	+	-	
17.	+	+	+	-	+	+	-	+/-	+	+/-	+	+	n.d.	-	+	+	-	+	5. 6. 7. 11.	+	-	UC, oc
18.	+	+	+	-	+/-	+/-	-	+	+	+/-	+	+	n.d.	-	+	+	-	+	6. 7. 8. 11.	+	-	Wr, oc
19.	+	+	+	-	+	+/-	+	+	+	+	+	+	n.d.	-	+	+	-	+	6. 11.	+	-	
20.	+	+	+	-	+	+/-	-	+	+	+/-	+	+	n.d.	-	+	+	-	+	6. 7. 11.	+	-	RN, lo, oc,
21.	+	+	+	-	+	+/-	-	+	+	+/-	+	+	+ W	-	+	+	-	+	6. 7. 11.	+	-	wr, lo, oc
22.	+	+	+	-	+	+/-	-	+	+	+/-	+	+	n.d.	-	+	+	-	-	6. 7. 8. 11.	+	-	
23.	+	-	+	-	-	+	-	+	+	+/-	+	+	- W	-	+	+	-	+	6. 11. 12.	+	-	wr, lo, oc
24.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+/-	+	+	n.d. –RT	-	+	+	+	+	6. 7. 8. 11.	+	+	
25.	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+/-	+	+	n.d.	-	+	+	+	+	6. 7. 11.	+	-	oc
26.	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+/-	+	-	n.d. – RT	-	+	+	+	+	6. 7. 8. 11.	+	-	wr, oc
27.	+	+	+	+	+	+	-	+	+	-	+	-	n.d.	-	+	+	+	+	6. 7. 8. 11.	+	-	oc
28.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	n.d. –RT	-	+	+	+	+	6. 7. 8. 11.	+	-	
29.	+	-	+	-	-	+	-	+	+	+/-	+	+	brak C	-	+	+	-	+	6. 11.	+	-	wr, oc, spec. ust. mieszk.
30.	+	+	+	-	-	+	-	+	+	+/-	+	+	n.d.	-	+	+	-	+	6. 11.	+	-	
31.	+	-	+	-	-	+	-	+	+	+/-	+	+	+ W, – RT	-	+	+	-	+	6. 7. 8. 11.	+	-	wr, wl, oc
32.	+	+	+	-	+	+/-	-	-	-	-	+	-	n.d.	-	-	+	+/-	+	6. 7. 11.	+	+	wr, oc
33.	+	+	+	-	+	+/-	-	+	+	-	+	+	+ KK - W	-	+	+	+/-	+	6. 7. 10 a. 11.	+	-	wr, oc
34.	+	+	+	-	+	+/-	-	+	+	-	+	+	+ KK	-	+	+	+/-	+	6. 7. 10 a. 11.	+	+	wr, oc
35.	+	+	+	-	+	+	-	+	+	+/-	+	+	n.d.	-	+	+	+	+	6. 7. 8. 11.	+	-	oc
36.	+	+	+	-	+	+/-	-	+	+	-	+	+	– W, – RT	-	+	+	+/-	+	6. 8. 11.	+	-	wr, wl, oc
37.	+	-	+	-	-	+/-	-	+	+	+/-	+	+	+ M	-	+	+	-	+	6. 11.	+	-	wr, oc
38.	+	+	+	-	+	+/-	-	+	+	+/-	+	+	n.d.	-	+	+	-	+	5. 6. 11.	+	-	UC, oc
39.	+	+	+	-	+	+/-	-	+	+	+/-	+	+	+LPR	-	+	+	-	+	6. 7. 11.	+	-	
40.	+	+	+	+	+	+	-	+	+	-	+	+	n.d.	-	+	+	+	+	6. 7. 8. 11.	+	-	oc
41.	+	-	+	-	+	+/-	-	+	+	+/-	+	+	+ W,– RT	-	+	+	-	+	6. 7. 11. 12.	+	-	oc
42.	+	+	+	-	+	-	-	+	+	+/-	+	+	n.d.	-	+	+	-	+	11. 12.	+	-	
43.	+	+	+	-	+	+/-	-	-	+	+/-	+	+	n.d.	-	+	+	-	+	6. 11.	+	-	

44.	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+/-	+	-	n.d.	-	+	+	+	+	6. 7. 11.	+	-	oc
45.	+	+	+	+	+	+	-	+	+	-	+	-	n.d.	-	+	+	+	+	6. 7. 11.	+	-	RN, oc
46.	+	+	+	-	+	+	-	+	+	+/-	+	+	- W	-	+	+	-	+	6. 8. 11.	+	+	oc
47.	+	+	+	-	+	+/-	+	+	+	+/-	+	+	n.d.	-	+	+	-	+	6. 11.	+	+	
48.	+	+	+	-	+	+/-	-	+	+	+/-	+	+	n.d.	-	+	+	-	+	6. 7. 11.	+	-	oc
49.	+	+	+	-	+	+/-	-	+	+	+/-	+	+	- KK	-	+	+	-	+	6. 7. 10 a. 11.	-	-	RN, oc
50.	+	+	+	-	+	+/-	-	+	+	+/-	+	+	+ M	-	+	+	-	+	6. 11. 12.	+	+	oc
51.	+	+	+	-	+	+/-	-	+	+	+/-	+	+	n.d. – RT	-	+	+	-	+	6. 11. 12.	+	+	oc
52.	+	+	+	-	+	+/-	-	+	+	+/-	+	+	n.d.	-	+	+	-	+	6. 11. 12.	+	-	
53.	+	+	+	-	+	+/-	-	+	+	+/-	+	+	n.d.	-	+	+	-	+	6. 11. 12.	+	-	
54.	+	-	-	-	-	+/-	-	-	-	-	-	-	+ E, – RT	-	+	+	+	+	6. 7. 11.	+	-	
55.	+	+	+	-	+	+/-	-	+	+	+/-	+	+	+ E	-	+	+	-	+	6. 7. 11.	+	-	
56.	+	+	+	-	+	+/-	-	+	+	+/-	+	+	- C	-	+	+	-	+	6. 7. 11. 12.	+	-	
57.	+	+	+	-	+	+/-	+	+	+	+/-	+	+	n.d.	-	+	+	-	+	6. 7. 11. 12.	+	-	wl
58.	+	+	+	-	+	+/-	-	+	+	+/-	+	+	+ KK	-	+	+	-	+	6. 7. 10 a. 11.	+	-	WS
59.	+	+	+	-	+	+/-	-	+	+	+/-	+	+	+ C, – RT	-	+	+	-	+	6. 11. 12.	+	+	
60.	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+/-	+	-	n.d. – RT	-	+	+	+	+	6. 7. 8. 11.	+	-	
61.	+	+	+	-	+	+/-	-	+	+	+/-	+	+	+ W, – RT	-	+	+	-	+	6. 11. 12.	+	-	
62.	+	+	+	-	+	-	-	+	+	+/-	+	+	+ W, – RT	-	+	+	+	+	6. 7. 8. 11. 12.	+	-	
63.	+	+	+	-	+	+	-	+	+	+/-	+	+	+ K,C, G,KK, DVR, LPR		+	+	+	+	6. 7. 8. 10 a. 11. 12.	+	-	L zk
64.	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+/-	+	-	n.d.	-	+	+	+	+	6. 11.	+	-	
65.	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+/-	+	-	+ C	-	+	+	+	+	6. 7. 8. 11.	+	-	
66.	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+/-	+	-	n.d.	-	+	+	+	+	6. 11. 12.	+	-	
67.	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+/-	+	-	+ C	-	+	+	+	+	6. 11.	+	-	
68.	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+/-	+	+	+ G	-	+	+	+	+	3. 6. 7. 8. 11.	+	-	
69.	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+/-	+	-	+ C	-	+	+	+	+	6. 11.	+	-	
70.	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+/-	+	-	n.d.	-	+	+	+	+	6. 11.	+	-	

71.	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+/-	+	+	+ G	-	+	+	+	+	3. 6. 7. 8. 11.	+	-	
72.	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+/-	+	+	+ KK, DVR	-	+	+	+	+	6. 7. 10 a. 11. 12.	+	-	wl
73.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+/-	+	+	n.d.	-	+	+	+	+	6. 11.	+	-	
74.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+/-	+	+	+ E	-	+	+	+	+	6. 7. 11. 12.	+	-	zk
75.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+/-	+	+	n.d.	-	+	+	+	+	6. 11.	+	-	
76.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+/-	+	-	+ P	-	+	+	+	+	6. 7. 8. 11.	+	-	
77.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+/-	+	+	+ KK	-	+	+	+	+	6. 10 a. 11.	+	-	
78.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+/-	+	+	n.d.	-	+	+	+	+	11.	+	-	
79.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+/-	+	+	n.d.	-	+	+	+	+	11.	+	-	
80.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+/-	+	+	+ KK, DVR	-	+	+	+	+	6. 7. 10 a. 11. 12.	+	-	
81.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+/-	+	+	+ C,W, – RT	-	+	+	+	+	6. 7. 11. 12.	+	-	
82.	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+/-	+	-	+ C	-	+	+	+	+	6. 7. 11.	+	-	
83.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+/-	+	+	+E, RT, EW	-	+	+	+	+	6. 7. 11. 12.	+	-	RN uchylone WS
84.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+/-	+	+	+ M	-	+	+	+	+	5. 6. 7. 11.	+	-	UC
85.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+/-	+	+	+ C, E	-	+	+	+	+	6. 7. 11.	+	-	
86.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+/-	+	+	+ KK, – RT	-	+	+	+	+	6. 7. 10 a.11.	+	-	
87.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+/-	+	-	n.d.	-	+	+	+	+	6. 7. 8. 11.	+	-	
88.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+/-	+	+	+ E	-	+	+	+	+	6. 7. 11. 12.	+	-	
89.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+/-	+	+	+ KK	-	+	+	+	+	6. 7. 10 a.11.	+	-	zk
90.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+/-	+	+	+ Z, – RT	-	+	+	+	+	6. 7. 10 b. 11.	+	-	oc
91.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+P,KK	-	+	+	+	+	6. 7. 10 a. 11.	+	-	oc
92.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+ W	-	+	+	+	+	11.	+	-	oc
93.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	n.d.	-	+	+	+	+	6. 7. 8. 11.	+	-	oc
94.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+ P, E	-	+	+	+	+	6. 7. 11. 12.	+	-	oc
95.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+ C	-	+	+	+	+	6. 7. 11. 12.	+	-	oc

96.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+ P	-	+	+	+	+	6. 7. 11.	+	-	oc
97.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+ G, E	-	+	+	+	+	3. 6. 7. 11.	+	-	oc
98.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+ E, C	-	+	+	+	+	6. 7. 11. 12.	+	-	oc
99.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	n.d.	-	+	+	+	+	6. 11. 12			
100	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	n.d.	-	+	+	+	+	6. 11.			
101	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	n.d.	-	+	+	+	+	6. 11.			

Źródło: Opracowanie własne.

OZNACZENIA UŻYTE W TABELI

14*

(+) - ustalenia nadal obowiązujące
(–) - ustalenia obecnie nieaktualne (np. z powodu likwidacji stref ochronnych)
G - tereny górnicze,
P - obszary szczególnego zagrożenia powodzią,
W - ujęcia wody i ich strefy ochronne,
O - oczyszczalnie ścieków,
C - cmentarze i ich strefy ochronne,
K - strefa od kompostowni,
DVR - urządzenie i strefa od lotniczego urządzenia naziemnego (radiolatarni),
LPR - lądowisko LPR
M - stacja meteorologiczna i jej strefa ochronna,
KK - strefy ochronne od linii kolejowej,
E - strefy ograniczonego użytkowania od linii energetycznych,
Z - tereny zamknięte,
EW - strefy od elektrowni wiatrowych,
RT - radiolinia Suwałki/Krzemieniucha
n.d. - nie dotyczy.

20*

określone w zależności od potrzeb zgodnie z art. 15 ust. 3:

1. granice obszarów wymagających przeprowadzenia scaleń i podziałów nieruchomości;
2. granice obszarów rehabilitacji istniejącej zabudowy i infrastruktury technicznej;
3. granice obszarów wymagających przekształceń lub rekultywacji;
4. granice terenów pod budowę urządzeń, o których mowa w art. 10 ust. 2a, oraz granice ich stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie, zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu oraz występowaniem znaczącego oddziaływania tych urządzeń na środowisko;
5. granice terenów pod budowę obiektów handlowych, o których mowa w art. 10 ust. 3a;
6. granice terenów rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym;
7. granice terenów inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym umieszczonych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa lub w ostatecznych decyzjach o lokalizacji drogi krajowej, wojewódzkiej lub powiatowej, linii kolejowej o znaczeniu państwowym, lotniska użytku publicznego, inwestycji w zakresie terminalu, przedsięwzięcia Euro 2012 lub decyzji lokalizacyjnych wydanych przez Komisję Planowania przy Radzie Ministrów w związku z realizacją inwestycji w zakresie obronności i bezpieczeństwa państwa;
8. granice terenów rekreacyjno-wypoczynkowych oraz terenów służących organizacji imprez masowych;

9. granice pomników zagłady oraz ich stref ochronnych, a także ograniczenia dotyczące prowadzenia na ich terenie działalności gospodarczej, określone w ustawie z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady;
   – granice terenów zamkniętych i granice stref ochronnych terenów zamkniętych (10 a – kolejowe, 10 b – wojskowe);
10. sposób usytuowania obiektów budowlanych w stosunku do dróg i innych terenów publicznie dostępnych oraz do granic przyległych nieruchomości, kolorystykę obiektów budowlanych oraz pokrycie dachów;
11. minimalną powierzchnię nowo wydzielonych działek budowlanych.

23*

lo - występują linie rozgraniczające orientacyjne,
pt - brak powierzchni poszczególnych terenów,
wr - wyłączenia z produkcji rolnej,
wl - wyłączenia z produkcji leśnej,
zk - udokumentowane złoża kruszywa,
uc - ustalenia z zakresu obrony cywilnej,
UC - obiekty handlowe wielkopowierzchniowe,
L – lotnisko,
RN - rozstrzygnięcia nadzorcze wojewody,
WS - wyroki sądowe.

Jak wynika z analizy, kolejne dokonywane po 2003 roku, zmiany do ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, wymagają wprowadzania do treści planów miejscowych coraz bardziej szczegółowych zapisów dotyczących ich ustaleń w doniesieniu do określenia projektowanych w planie funkcji i przeznaczeń terenów.

Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, uchwalone przed wejściem w życie tych zmian, nie zawierają wprawdzie pełnego zakresu rozstrzygnięć, nie mniej jednak, zachowują swoją ważność jako akty prawa miejscowego.

W związku z zaistniałą sytuacją, nie zachodzą przesłanki z art. 14 ust. 7 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, które nakładałyby obowiązek przystąpienia do sporządzenia zmian tych planów. Ich aktualność będzie weryfikowana sukcesywnie poprzez zastępowanie nowymi dokumentami, sporządzanymi zgodnie z harmonogramami ustalanymi przez Prezydenta Miasta Suwałk, lub na wniosek właścicieli gruntów lub potencjalnych inwestorów, po jego uwzględnieniu, zgodnie z przyjętą polityką przestrzenną miasta.

Wnioski:

- plany miejscowe są sporządzane sukcesywnie, w sposób uporządkowany w odniesieniu do poszczególnych jednostek strukturalnych,
- stopień pokrycia miasta planami zagospodarowania przestrzennego jest wysoki i wynosi 75,6 % (tereny bez planu i bez rozpoczętej procedury planistycznej to tylko ok. 3% powierzchni miasta), co pozwala na stwierdzenie, iż miasto Suwałki zrealizowało politykę przestrzenną określoną w obowiązującym studium prawie w całości,
- pomimo niedoskonałości zapisów obowiązujących planów miejscowych, z uwagi na daty ich powstania (najstarszy plan jest z 1998 roku) i brak wszystkich rozstrzygnięć wymaganych ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w obecnym brzmieniu, są one aktualne i powinny być uwzględnione w kierunkach nowego studium,
- planami objęto najważniejsze obszary miasta, w tym centrum oraz tereny na jego obrzeżach, dzięki czemu przeciwdziała się skutecznie rozlewaniu miasta na tereny rolne i nieuzbrojone,
- podejmowano również niezależnie od harmonogramu prac, opracowania dla obszarów objętych uzasadnionymi wnioskami o zmianę planu lub wnioskami o wydanie decyzji o warunkach zabudowy, dotyczącymi planowanych obiektów o funkcjach lub parametrach kolidujących z istniejącym, obecnym zagospodarowaniem,
- zróżnicowanie funkcji sprzyja zrównoważonemu rozwojowi miasta i jest jego atutem.

Uwarunkowań wynikających z wydanych decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu oraz decyzji o pozwoleniach na budowę

Miasto Suwałki w granicach administracyjnych obejmuje obszar o powierzchni 6 551 ha. Struktura gruntów wg użytków w mieście Suwałki w latach 2016-2020 wg danych Wydziału Geodezji i Gospodarki Komunalnej kształtowała się następująco:

Tab. 2 Struktura użytków gruntowych

	2016	2017	2018	2019	2020
tereny rolne	3455 ha	3344 ha	3296 ha	3199 ha	3212 ha
tereny leśne	932 ha	935 ha	935 ha	935 ha	909 ha
grunty zabudowane i zurbanizowane	1293 ha	1390 ha	1417 ha	1376 ha	1383 ha
tereny komunikacyjne	599 ha	615 ha	633 ha	768 ha	779 ha

wody	78 ha	76 ha	77 ha	77 ha	77 ha
tereny różne i nieużytki	194 ha	191 ha	193 ha	196 ha	191 ha

Źródło: dane Wydziału Geodezji i Gospodarki Komunalnej Urzędu Miejskiego w Suwałkach

Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego w latach 2016-2020 wynosiła odpowiednio:

2016 – średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego – 2,9221 ha
2017 – średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego – 2,6859 ha
2018 - średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego – 2,6777 ha
2019 - średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego – 2,6033 ha
2020 - średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego – 2,6347 ha

Ryc. 8 Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego w latach 2016-2020

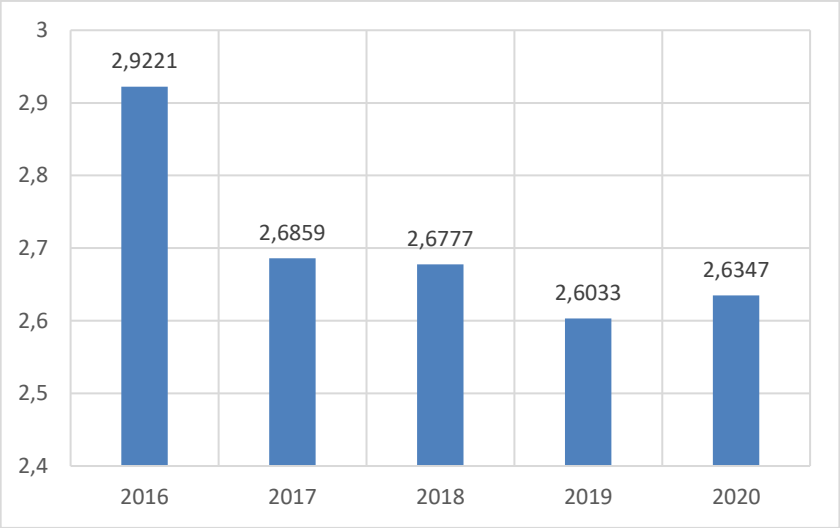

Źródło: Opracowanie własne.

Wnioski:

- blisko 50% powierzchni miasta, to tereny rolne, które stanowią rezerwy terenowe pod rozbudowę miasta i jego infrastruktury,
- powierzchnia gruntów rolnych zmniejsza się, w związku z postępującą urbanizacją, co w powiązaniu ze zmniejszającą się liczbą gospodarstw rolnych przekłada się na średnią powierzchnię gospodarstwa rolnego,
- znaczny jest udział gruntów leśnych i lasów ochronnych obejmujących ponad 14 % powierzchni miasta, stanowiących części większych kompleksów leśnych, który utrzymuje się na stałym poziomie (lasy powinny być terenami rekreacyjnymi służącymi mieszkańcom miasta, chronionymi przed zabudową),
- następuje systematyczny przyrost powierzchni terenów komunikacyjnych (obecnie ok. 12%) oraz terenów zabudowanych i zurbanizowanych (obecnie ok. 21%), świadczący o dynamice rozwoju miasta.

Decyzje określające warunki zabudowy oraz decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego (zwane ogólnie decyzjami o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu), a także decyzje administracyjne zatwierdzające projekty budowlane i udzielające pozwolenia na budowę na terenie miasta Suwałki (Suwałki są miastem na prawach powiatu)

wydaje Prezydent Miasta Suwałki, za wyjątkiem terenów zamkniętych i innych terenów, gdzie Wojewoda Podlaski jest organem I instancji, zgodnie z przepisami szczególnymi.

Warunki zabudowy w lata 2016 – 2020

Decyzje o warunkach zabudowy i decyzje o lokalizacji inwestycji celu publicznego

Tab. 3 Decyzje o warunkach zabudowy i decyzje o lokalizacji inwestycji celu publicznego

	2016	2017	2018	2019	2020
decyzje o warunkach zabudowy	48	46	44	28	32
decyzje o lokalizacji inwestycji celu publicznego	10	16	13	22	20
RAZEM	**58**	**62**	**57**	**50**	**52**

Źródło: Opracowanie własne.

Tab. 4 Zestawie wydanych w latach 2016-2020 decyzji o warunkach zabudowy z podziałem na funkcje

	2016	2017	2018	2019	2020
budynki mieszkalne w zabudowie zagrodowej – nowe siedliska	2	3	5	4	5
budynki mieszkalne jednorodzinne	9	11	12	5	3
budynki mieszkalne wielorodzinne	1	2	1	0	0
budynki zamieszkania zbiorowego, zakwaterowania turystycznego i hotele	0	1	1	0	0
obiekty użyteczności publicznej	3	6	5	3	3
budynki gospodarcze i inwentarskie	3	2	1	0	0
budynki przemysłowe i magazynowe	5	3	7	2	2
obiekty infrastruktury transportu (parkingi garaże)	7	5	6	3	3
wodne	1	0	0	0	0
rurociągi*, linie telekomunikacyjne i elektroenergetyczne	6	11	8	18	18
obiekty pozostałe (nie wymieniowe wyżej)	5	1	1	2	2
pozostałe decyzje	16	16	10	9	15
RAZEM	**58**	**61**	**57**	**46**	**51**

Źródło: Opracowanie własne.

*przy czym w pojęciu rurociągi mieszczą się sieci/instalacje wodociągowe, kanalizacyjne (sanitarne i deszczowe) cieplne, gazowe, w pojęciu linie telekomunikacyjne - stacje bazowe, w elektroenergetyczne –farmy fotowoltaiczne) a w pojęciu pozostałe decyzje mieszczą się decyzje umarzające postępowanie, odmowne, zmiany decyzji, wygaśnięcia, zmiany użytkowania, inne, w tym dotyczące terenów zamkniętych oraz terenów innych gmin)

Ryc. 9 Ilość decyzji o warunkach zabudowy wydanych w latach 2016-2020

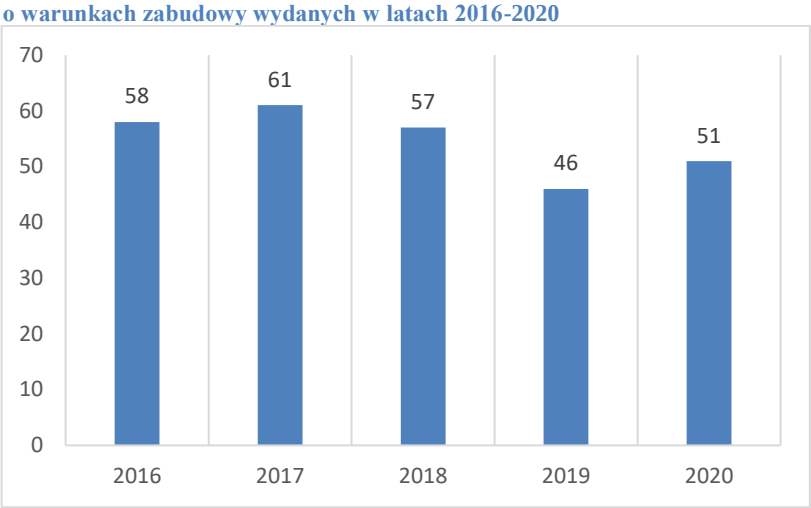

Źródło: Opracowanie własne.

Największa liczba decyzji o warunkach zabudowy dotyczy uzupełnień istniejącej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej na terenach istniejących osiedli mieszkaniowych, tj. od 14 - 25 % w danym roku oraz infrastruktury technicznej (gazociągi, linie kablowe itd.), tj. od 14 - 48 % w danym roku.

Niewiele jest decyzji o warunkach zabudowy dotyczących budynków wielorodzinnych, ale są to decyzje o największych skutkach w przestrzeni miejskiej, ingerujące w istniejące zagospodarowanie. Na ich podstawie nastąpiła budowa wieloobiektowego osiedla przy ul. Fryderyka Chopina i obecnie realizowanego osiedla Piano Park przy ul. Prymasa Stefana Wyszyńskiego. Należy podkreślić, iż przy wydawaniu decyzji o warunkach zabudowy nie bierze się pod uwagę ustaleń studium, tylko istniejące tzw. dobre sąsiedztwo, które jest podstawą do określania warunków dla nowej zabudowy.

Niepokojącym zjawiskiem jest wzrost ilości decyzji dotyczących budowy nowych siedlisk rolniczych, w ramach których będą realizowane budynki mieszkalne, tzw. zjawisko suburbanizacji - rozlewania się miasta na terenach rolnych. Skala tego zjawiska nie jest wysoka, z uwagi na systematyczny wzrost powierzchni objętych planami miejscowymi, które skutecznie chronią tereny rolne, bez infrastruktury przed zabudową.

Niewiele jest decyzji dotyczących inwestycji komunikacyjnych w zakresie budowy dróg, ale zaznaczyć należy, że od 10 października 2008 r. zaczęła obowiązywać zmiana ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych. Stąd też decyzje ustalające lokalizację inwestycji celu publicznego w tym zakresie przestały być wydawane. Inwestycje z zakresu transportu dotyczyły głównie budowy garaży i parkingów. Duża liczba decyzji dotyczy obiektów użyteczności publicznej, przemysłu oraz obiektów magazynowych.

W okresie od 2016 do 2020 roku liczba wydawanych decyzji ustalających warunki zabudowy i celu publicznego utrzymuje się na podobnym poziomie (średnio 54 decyzje rocznie), pomimo przyrostu pokrycia terenu miasta planami miejscowymi. Świadczy to o presji budowlanej na tereny rolne i intensyfikację zabudowy terenów już zabudowanych, nieobjętych jeszcze planami. Niska ilość decyzji jest związana z dużą powierzchnią terenów pokrytych planami miejscowymi. Na tereny te nie wydaje się bowiem decyzji o warunkach zabudowy i celu publicznego z mocy ustawy.

Zagrażająca ładowi przestrzennemu jest niekontrolowana i niezgodna z ustaleniami studium zabudowa gruntów rolnych, stąd też należy pilnie opracować plany na cały teren miasta. Jest to priorytet działań planistycznych.

Pozwolenia na budowę lata 2016 – 2020

Ogólna liczba pozwoleń na budowę (tj. decyzji o pozwoleniu na budowę, rozbiórce oraz ich zmian, bez decyzji odmownych), w rozbiciu na poszczególne lata i rodzaje obiektów oraz pozostałych decyzji i decyzji zezwalających na realizację inwestycji drogowej, jak również zgłoszeń dotyczących budowy sieci, przedstawia się następująco:

Tab. 5 Zestawie wydanych w latach 2016-2020 pozwoleń na budowę z podziałem na funkcje

	2016	2017	2018	2019	2020
budynki mieszkalne jednorodzinne, w tym w zabudowie zagrodowej	29	51	84	81	113
budynki mieszkalne wielorodzinne	7	7	7	20	16
budynki zamieszkania zbiorowego, zakwaterowania turystycznego i hotele	1	0	3	1	0
obiekty użyteczności publicznej	18	26	35	48	28
budynki gospodarcze i inwentarskie	2	0	2	1	0
budynki przemysłowe i magazynowe	26	10	29	24	19
obiekty infrastruktury transportu	13	8	13	12	13
Rurociągi*, linie telekomunikacyjne i elektroenergetyczne	30	37	93	50	40
budowle wodne	0	0	5	0	0
obiekty pozostałe (nie wymieniowe wyżej)	71	8	18	76	24
instalacje gazowe	73	95	122	209	220
pozostałe decyzje	48	118	29	8	17
RAZEM	**318**	**360**	**440**	**530**	**490**

Źródło: Opracowanie własne

Ryc. 10 Zgłoszenia budowy lub robót budowlanych przyjęte w latach 2016-2020.

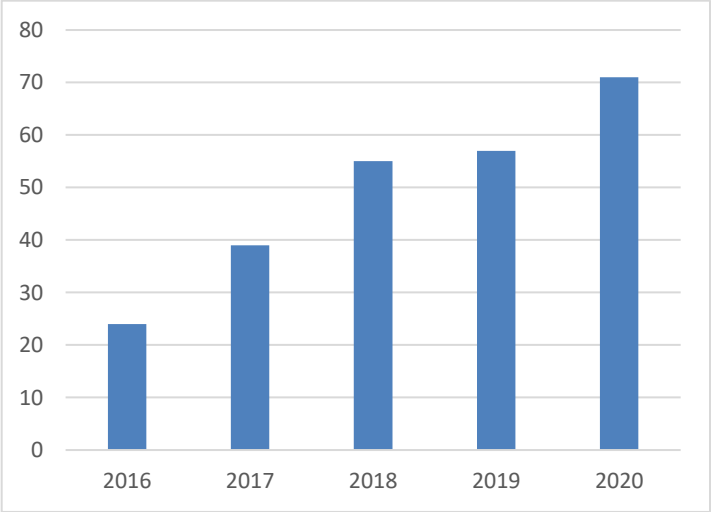

Źródło: Opracowanie własne.

Ryc. 11 Pozwolenia na budowę wydane w latach 2016-2020 z rozbiciem na funkcje.

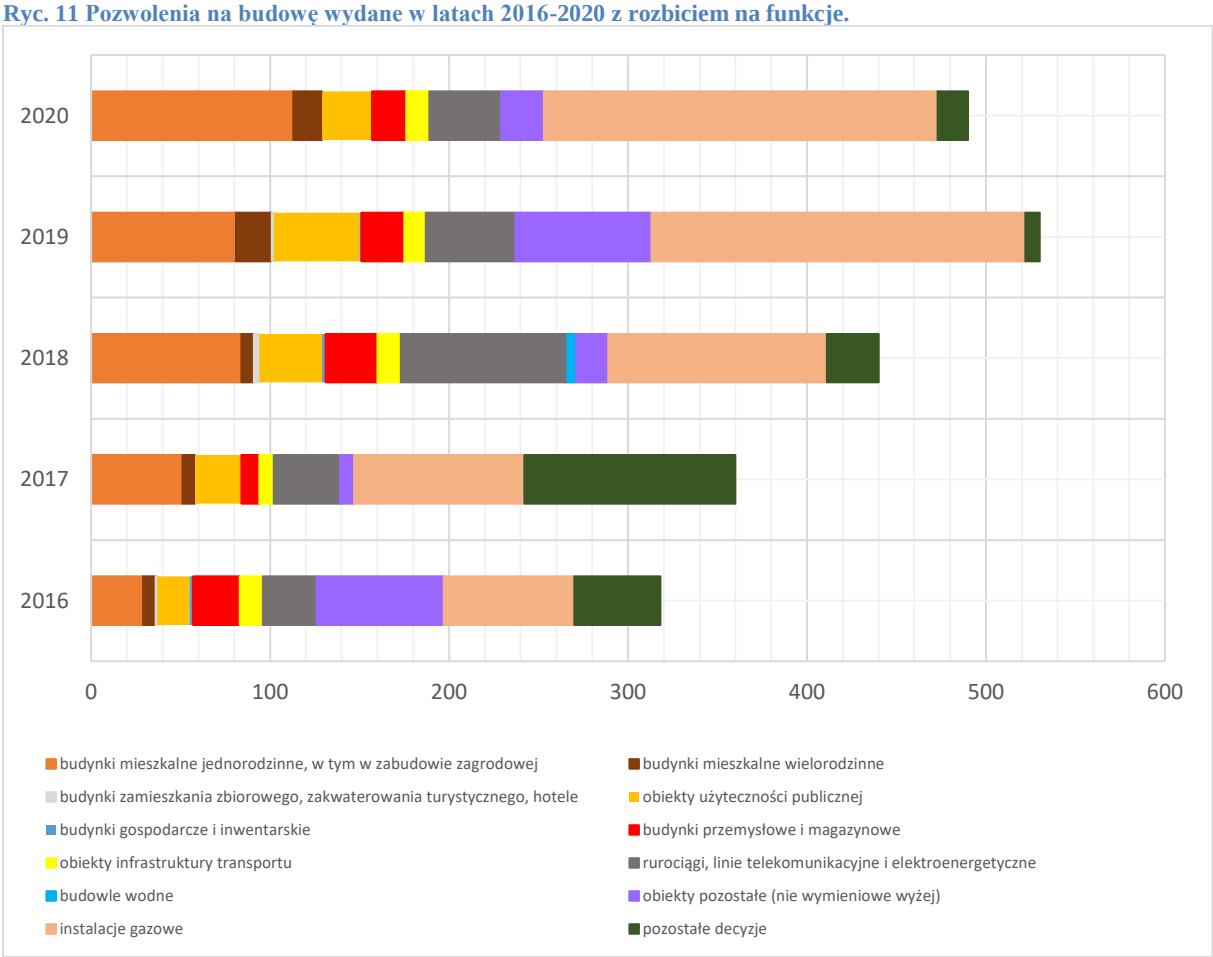

Źródło: Opracowanie własne.

Ryc. 12 Decyzje ZRiD wydane w latach 2016-2020.

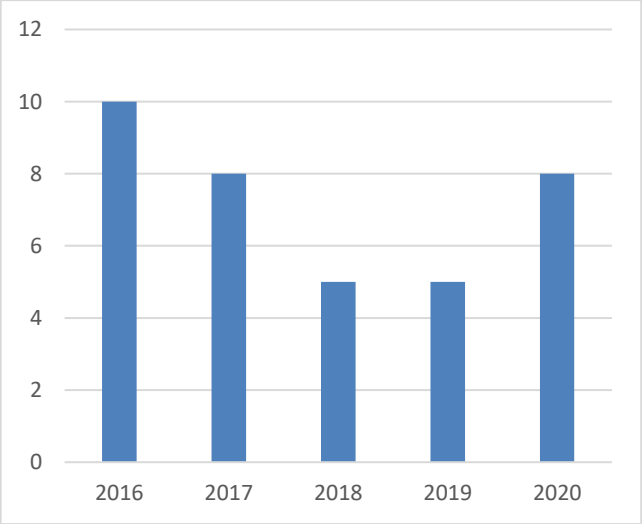

Źródło: Opracowanie własne.

Liczba wydawanych pozwoleń na budowę w analizowanym okresie zmieniała się dynamicznie. Do 2019 roku wstępował systematyczny wzrost, liczba decyzji była wtedy największa i wyniosła **530** (średnia z 5 analizowanych lat wynosi 428).

Należy też zauważyć, że z uwagi na zmiany w przepisach prawa budowalnego, szereg inwestycji np. budowa sieci zwolnionych zostało z obowiązku uzyskania pozwolenia

na budowę, inwestycje te mogą być realizowane na zgłoszenie, co istotnie usprawniło ich procedowanie. Zwiększył się katalog obiektów i robót budowlanych zwolnionych z obowiązku pozwolenia na budowę, w tym m.in. budynki garażowe, gospodarcze, ganki, oranżerie do 35 m^2 powierzchni zabudowy, przyłącza i niektóre urządzenia instalacyjne, których nie ujęto w tym zestawieniu. Z obowiązku pozwolenia na budowę zostały też zwolnione wolno stojące budynki mieszkalne jednorodzinne, których obszar oddziaływania nie wykracza po za granice działki, na której są sytuowane oraz niektóre wolno stojące stacje transformatorowe.

W roku 2020 liczba wydawanych pozwoleń spadła, co związane było z sytuacją pandemiczną oraz zmieniającymi się przepisami prawa budowlanego.

W analizowanym okresie znaczne różnice zauważa się w ilości inwestycji z zakresu zabudowy mieszkaniowej indywidualnej, wielorodzinnej oraz produkcyjno-usługowej.

W odniesieniu do realizacji zabudowy produkcyjno-usługowej w latach 2016, 2018 i 2019 zauważa się wysokie zainteresowanie tego typu obiektami. Około 6% wszystkich decyzji.

Wyraźne zmiany zachodziły też w decyzjach dotyczących zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, których liczba stale rośnie i tak w roku 2016 wynosiła tylko 29 (9%) a w 2020 roku już 113 - 23 % wszystkich decyzji. Największe ożywienie widać natomiast przy zabudowie wielorodzinnej, pomimo niewielkiej liczby pozwoleń, ilość lokali mieszkalnych systematycznie rosła. Przełomowym był rok 2019, w którym wydano pozwolenia na budowę ponad 2000 lokali mieszkalnych. W roku 2020 było to już niecałe 200 lokali mieszkalnych.

W całym analizowanym okresie największa liczba decyzji pozwoleń na budowę dotyczyła jednak (pomimo zwolnień ustawowych) sieci i urządzeń uzbrojenia terenu oraz instalacji gazowych (w poszczególnych latach odpowiednio od 2016-2020 -32% + 55% +73% +49% +53%) średnio ponad 52 % wszystkich pozwoleń. Świadczy to o zużyciu technicznym istniejących sieci i dynamicznym rozwoju miasta, w związku z nowymi terenami inwestycyjnymi.

Wzrasta liczba pozwoleń/zgłoszeń na przyłączenie się do sieci gazowej istniejących budynków. Zwiększająca się dynamicznie ilość pozwoleń i zgłoszeń budowy instalacji gazowych jest pozytywnym zjawiskiem, przyjaznym środowisku. W Suwałkach jest około 5 tysięcy budynków w indywidualnej zabudowie, zatem podłączenie wszystkich obiektów do sieci gazowej, przy utrzymującej się tendencji wzrostowej, to perspektywa następnych ok. 15 lat.

Wnioski:

- wzrasta zainteresowanie zabudową mieszkaniową zarówno realizowaną indywidualnie jak i w budownictwie wielorodzinnym,
- następuje rozwój infrastruktury technicznej i układu drogowego,
- różnorodność decyzji świadczy o zrównoważonym rozwoju miasta.

Budownictwo mieszkaniowe (wg ilości lokali mieszkalnych na podstawie wydanych pozwoleń na budowę i oddanych do użytku lata 2016 – 2020)

Ryc. 13 Liczba mieszkań, na które wydano pozwolenia na budowę w kolejnych latach 2016-2020 z rozbiciem na mieszkania w budownictwie indywidualnym oraz mieszkania przeznaczone na sprzedaż lub wynajem

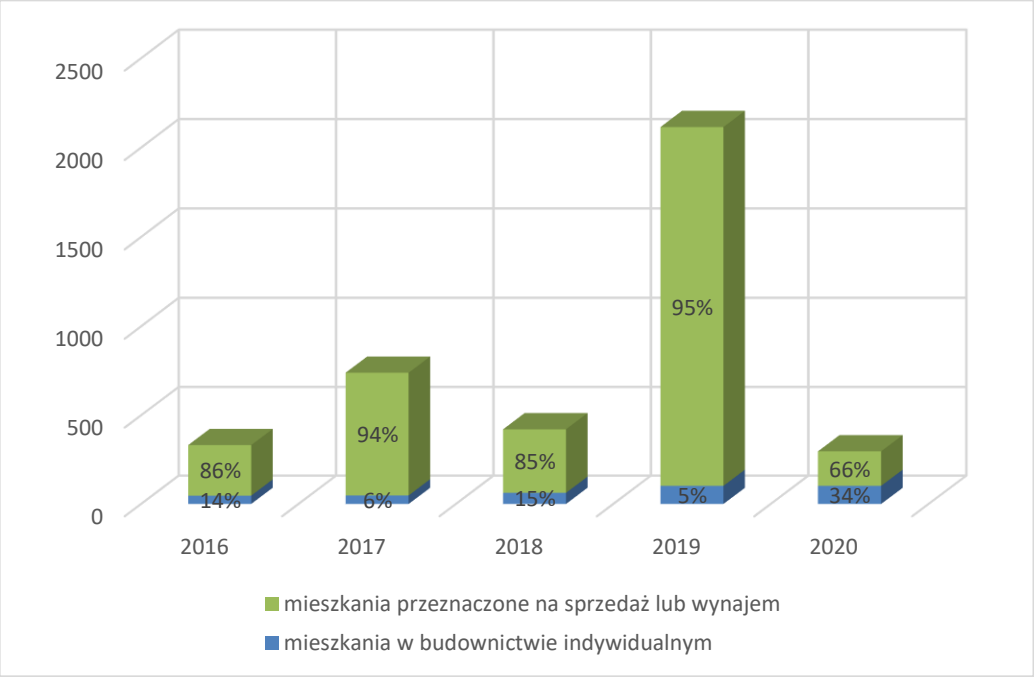

Źródło: Opracowanie własne.

Tab. 6 Liczba mieszkań, na które wydano pozwolenia na budowę w kolejnych latach 2016-2020 z rozbiciem na mieszkania w budownictwie indywidualnym oraz mieszkania przeznaczone na sprzedaż lub wynajem

Rok	Ogółem	Mieszkania w budownictwie indywidualnym	Mieszkania przeznaczone na sprzedaż lub wynajem
2016	332	47	285
2017	740	48	692
2018	421	63	358
2019	2115	102	2013
2020	297	102	195

Źródło: Opracowanie własne.

Liczba mieszkań oddanych do użytku wraz z ich powierzchnią oddanych w poszczególnych latach przedstawia się następująco (dane Powiatowego Nadzoru Budowlanego w Suwałkach):

– **rok 2016**

389 mieszkań oddano do użytku o łącznej powierzchni 35 211 m^2 (średnio 1 mieszkanie ma powierzchnię – 90,52 m^2), w tym:

67 mieszkań w budownictwie indywidualnym o łącznej powierzchni 10 160 m^2 (średnio 1 mieszkanie ma powierzchnię -151,64 m^2),

322 mieszkania przeznaczone na sprzedaż lub wynajem o łącznej powierzchni 25 051 m^2 (średnio 1 mieszkanie ma powierzchnię - 77,80 m^2),

– **rok 2017**

490 mieszkań oddano do użytku o łącznej powierzchni 31 233 m^2 (średnio 1 mieszkanie ma powierzchnię - 63,74 m^2), w tym

31 mieszkań w budownictwie indywidualnym o łącznej powierzchni 5 708 m^2 (średnio 1 mieszkanie ma powierzchnię - 184,13 m^2),

459 mieszkania przeznaczone na sprzedaż lub wynajem o łącznej powierzchni 25 525 m^2 (średnio 1 mieszkanie ma powierzchnię - 55,61 m^2),

– **rok 2018**

288 mieszkań oddano do użytku o łącznej powierzchni 19 464 m^2 (średnio 1 mieszkanie ma powierzchnię - 67,59 m^2), w tym

35 mieszkań w budownictwie indywidualnym o łącznej powierzchni 6 470 m^2 (średnio 1 mieszkanie ma powierzchnię - 184,86 m^2),

253 mieszkania przeznaczone na sprzedaż lub wynajem o łącznej powierzchni 12 944 m^2 (średnio 1 mieszkanie ma powierzchnię - 51,36 m^2),

– **rok 2019**

471 mieszkań oddano do użytku o łącznej powierzchni 34 440 m^2 (średnio 1 mieszkanie ma powierzchnię - 73,12 m^2), w tym

39 mieszkań w budownictwie indywidualnym o łącznej powierzchni 6 657 m^2 (średnio 1 mieszkanie ma powierzchnię - 170,7 m^2),

432 mieszkania przeznaczone na sprzedaż lub wynajem o łącznej powierzchni 27 783 m^2 (średnio 1 mieszkanie ma powierzchnię - 64,31 m^2),

– **rok 2020**

487 mieszkań oddano do użytku o łącznej powierzchni 37 165 m^2 (średnio 1 mieszkanie ma powierzchnię – 76,31 m^2), w tym

61 mieszkań w budownictwie indywidualnym o łącznej powierzchni 11 181 m^2 (średnio 1 mieszkanie ma powierzchnię - 183,3 m^2),

426 mieszkania przeznaczone na sprzedaż lub wynajem o łącznej powierzchni 25 051 m^2 (średnio 1 mieszkanie ma powierzchnię - 61 m^2),

Ryc. 14 Średnia powierzchnia mieszkania, latach 2016-2020 z rozbiciem na mieszkania w budownictwie mieszkaniowym indywidualnym oraz mieszkania przeznaczone na sprzedaż lub wynajem

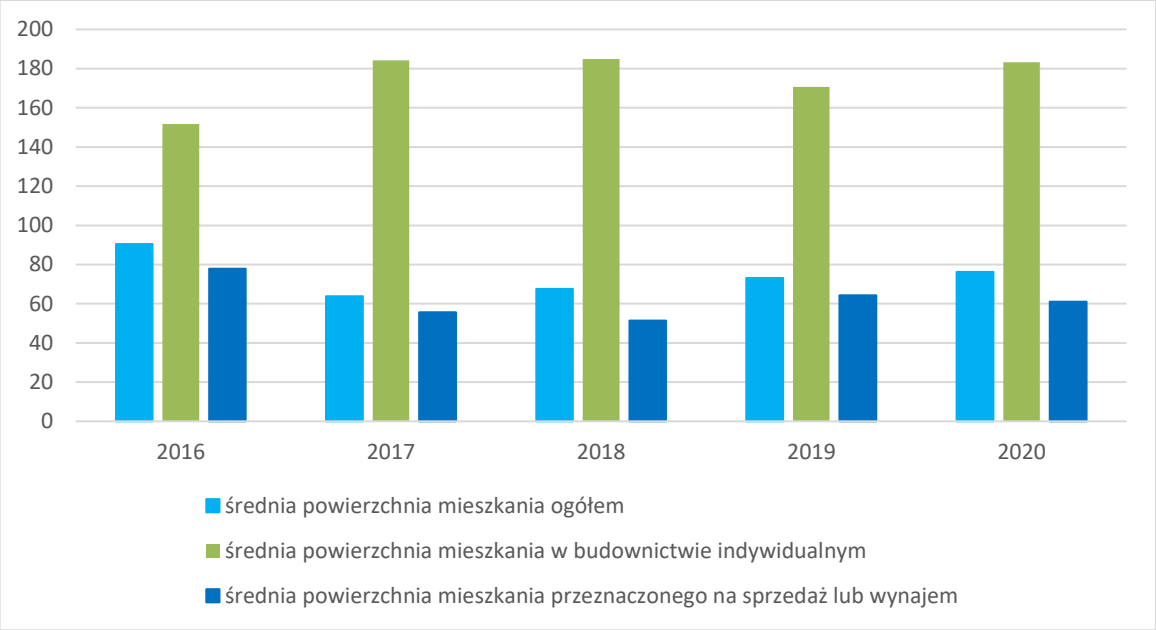

Źródło: Opracowanie własne.

Wnioski:

- w przeciągu ostatnich 5 lat nastąpiło istotne zwiększenie ilości wydawanych pozwoleń na budowę mieszkań, zwłaszcza w budownictwie wielorodzinnym - z danych tych wynika, iż średnia powierzchnia mieszkania w Suwałkach to 74,26 m^2 (w budownictwie indywidualnym – jednorodzinnym powierzchnia ta wynosi 174,94 m^2, a mieszkania w zabudowie wielorodzinnej - 62,02 m^2),
- przyjęty w założeniach do bilansu wskaźnik na poziomie 40 m^2 powierzchni użytkowej mieszkania na 1 mieszkańca, odpowiada rzeczywistym wskaźnikom obliczonym na podstawie danych dotyczących ruchu budowalnego w Suwałkach.

2. Uwarunkowania zewnętrzne, powiązania przestrzenne

Miasto Suwałki od zachodu, południa i wschodu otoczone jest terenem Gminy Suwałki, od północy na niewielkim odcinku, graniczy z terenem Gminy Jeleniewo. Miasto stanowi ważny element sieci osadniczej północno - wschodniej Polski. Jest jednym z kilkudziesięciu ośrodków subregionalnych w kraju, drugim pod względem wielkości miastem w województwie podlaskim i pełni funkcje ośrodka usługowego o znaczeniu ponadlokalnym.

Do najważniejszych uwarunkowań zewnętrznych mających istotny wpływ na strukturę funkcjonalno-przestrzenną i dalszy rozwój miasta należą:

1) przygraniczne położenie, w pobliżu granicy z Republiką Litewską, Obwodem Kaliningradzkim Federacji Rosyjskiej i Republiką Białorusi;
2) położenie na trasie pierwszego paneuropejskiego korytarza transportowego łączącego Europę Zachodnią z państwami nadbałtyckimi oraz Półwyspu Skandynawskiego i północno - zachodniej części Rosji:

- projektowanej drogi szybkiego ruchu Via Baltica, oraz trasy Via Carpatia,
- linii kolejowej Rail Baltica;

3) położenie na trasie przebiegu drogi krajowej nr 8 Warszawa - Białystok - Suwałki - Budzisko - Granica Państwa;
4) powiązanie z drogą ekspresową S61 Ostrów Mazowiecka-Łomża-Ełk-Suwałki-Budzisko-Granica Państwa (obwodnica miasta);
5) położenie na trasie przebiegu linii kolejowych Białystok - Suwałki - Trakiszki oraz Suwałki - Olecko – Ełk;
6) położenie w sąsiedztwie terenów cennych przyrodniczo, objętych ochroną:

– obszary NATURA 2000,
– Wigierski Park Narodowy,
– Suwalski Park Krajobrazowy,
– obszary chronionego krajobrazu: „Pojezierze Północnej Suwalszczyzny", „Puszcza i Jeziora Augustowskie";

7) położenie w rejonie atrakcyjnych terenów turystyczno - wypoczynkowych i szlaków wodnych;
8) bliskie sąsiedztwo występowania udokumentowanych złóż surowców mineralnych, (w dużym stopniu obecnie eksploatowanych i stwarzających uciążliwości komunikacyjne związane z transportem urobku);
9) występowanie skupisk elektrowni wiatrowych na terenach Gminy Suwałki i Gminy Jeleniewo w bezpośrednim sąsiedztwie północnych granic miasta.

Wszystkie wymienione wyżej uwarunkowania są czynnikami mającymi istotny wpływ na zagospodarowanie przestrzenne miasta. Z jednej strony mogą przyczynić się do jego rozwoju, z drugiej natomiast stanowią istotne bariery. Wzajemne ich przenikanie powinno być brane pod uwagę przy wszelkiego rodzaju działaniach mających na celu właściwe kształtowanie struktur przestrzennych miasta.

3. Uwarunkowania wynikające z dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu

Tereny zurbanizowane wraz z komunikacją zajmują ok. 1500 ha, czyli niespełna 23% ogólnej powierzchni miasta Suwałk. Zainwestowanie miejskie koncentruje się głównie w środkowej części miasta oraz na północy, gdzie zbliża się do trasy obwodnicy wzdłuż ulicy Armii Krajowej, od południa i zachodu ograniczone jest linią kolejową.

Najbardziej intensywnie zabudowane są tereny północne, pomiędzy ul. M. Reja a ulicą Świerkową, gdzie zlokalizowana jest wielorodzinna zabudowa mieszkaniowa Osiedli Północ I i Północ II oraz Osiedla Kolejowego, dla ponad 27 tys. mieszkańców. W tej części miasta znajdują się też duże obiekty kubaturowe administracji publicznej i usług. Centrum obejmujące śródmieście, Osiedle I, Osiedle II i Osiedle Polna, liczy ok. 22 tys. mieszkańców. Stosunkowo najmniej mieszkańców, bo zaledwie ok. 5 tys., zamieszkuje osiedla zabudowy jednorodzinnej w południowej części miasta (Osiedle Hańcza, Osiedle Powstańców Wielkopolskich, Osiedle Piastowskie, Osiedle Staszica). Wszystkie obiekty mieszkalne i usługowe wyposażone są w podstawową infrastrukturę techniczną.

Strefa śródmiejska, najstarsza zabytkowa część miasta, wymaga uporządkowania i kompleksowej rewitalizacji. Istotny dla gospodarki miejskiej jest fakt, że w strefie tej mieści się większość komunalnych zasobów mieszkaniowych i lokali użytkowych. W oparciu o obowiązujące w śródmieściu miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego oraz

przyjęte programy rewitalizacji większość tych terenów podlega istotnym przekształceniom. W ostatnich latach dokonano szeregu wyburzeń zabudowy wewnątrz kwartałów oraz wykwaterowano osoby zamieszkujące budynki komunalne. Wiele z kamienic komunalnych zostało sprzedanych prywatnym właścicielom, którzy podejmują się remontów i zmiany sposobu użytkowania poszczególnych obiektów. Postępowanie takie w istotnym stopniu wpływa na wizerunek miasta.

Kompleksowej restrukturyzacji wymaga także zespół zabudowy przemysłowo - składowej zlokalizowanej we wschodniej części miasta, w pobliżu terenów kolejowych. Celem przekształceń tego terenu winno być zintensyfikowanie wykorzystania gruntów, likwidacja obiektów zdekapitalizowanych, przeznaczenie nieczynnych obiektów na inne cele. Po likwidacji uciążliwości teren należałoby przeznaczyć pod różnego typu usługi o charakterze ogólnomiejskim, z dopuszczeniem zabudowy mieszkaniowej. Teren powinien być zagospodarowywany kompleksowo. Konieczne może okazać się wprowadzenie scaleń i nowych podziałów terenu. Przekształcenia tego terenu przebiegać mogą na zasadach komercyjnych, bez wydatków z budżetu miasta.

Miasto czyni również starania o przekształcenie terenów kolejowych położonych w centrum miasta, zlokalizowanych pomiędzy wymienionymi terenami przemysłowo - składowymi, a terenami Osiedla Kolejowego w zabudowę śródmiejską, mieszkalo - usługową. Na podstawie podpisanego w dniu 2 sierpnia 2011 r., pomiędzy Miastem Suwałki, PKP Polskie Koleje Państwowe S.A., a PKP Polskie Linie Kolejowe S.A., porozumienia w zakresie współpracy przy ustalaniu sposobu zagospodarowania terenów kolejowych zamkniętych i nowej lokalizacji dworca kolejowego w Suwałkach, opracowywany jest obecnie miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów kolejowych, który pozwoli na realizację nowych inwestycji, zarówno kolejowych jak i ogólnomiejskich, stanowiących uzupełnienie istniejących obszarów zurbanizowanych (prace nad planem zostały zawieszone do czasu rozstrzygnięcia kwestii przebudowy linii kolejowej E75 w ramach budowy Rail Baltica) .

Kolejnym problemem wymagającym działań restrukturyzacyjnych jest zagospodarowanie XIX-wiecznych obiektów koszarowych i terenów wokół nich, częściowo tylko wykorzystanych na potrzeby obronności. Działania władz miejskich przewidują na terenach pokoszarowych przy ul. Świerkowej, dalszą rozbudowę terenów rekreacyjnych w zieleni, w sąsiedztwie funkcjonujących na tym terenie Aquaparku, sali teatralno – widowiskowej, budynku Urzędu Gminy Suwałki oraz hotelu.

Obiekty przy ul. Wojska Polskiego mogą być przynajmniej w części przeznaczone na potrzeby sportu i turystyki np. na schroniska i obiekty noclegowe oraz na cele mieszkalne.

Obiekty pokoszarowe przy ulicy Sejneńskiej, w większości stanowiące już własność prywatną, powinny być wykorzystane na cele mieszkaniowe i usługowe.

Zespół pokoszarowy przy ulicy Filipowskiej wykorzystywany jest na cele Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie.

Istniejące uzbrojenie terenu w granicach miasta jest następujące:

- zaopatrzenie w wodę - w większości przypadków realizowane jest z miejskiej sieci wodociągowej, której właścicielem jest Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Suwałkach Sp. z o.o., zasilanej z ujęć podziemnych zlokalizowanych na terenie miasta,
- kanalizacja sanitarna - ścieki sanitarne odprowadzane są za pomocą kanalizacji rozdzielczej do oczyszczalni ścieków, odbiornikiem oczyszczonych ścieków jest rzeka

Czarna Hańcza; w granicach miasta istnieją również nadal tereny nie objęte zorganizowanym systemem odbioru ścieków sanitarnych,

- kanalizacja deszczowa - w większości wód opadowych ze zurbanizowanych rejonów miasta oraz dróg, odprowadzana jest kanałami, w większości wyposażonymi w separatory do odbiornika - rzeki Czarnej Hańczy, na terenie osiedla Hańcza wybudowany został ponadto zbiornik retencyjny, wody opadowe są też zagospodarowywane na terenach działek budowlanych,
- zaopatrzenie w gaz - miasto zaopatrywane jest w gaz sieciowy z rozprężalni gazu ziemnego zlokalizowanej tuż poza granicą miasta, przy ulicy Bakałarzewskiej, w granicach miasta funkcjonują ponadto lokalne przyzakładowe rozprężalnie gazu,
- zaopatrzenie w ciepło - część miasta (głównie budynki mieszkalne wielorodzinne oraz obiekty publiczne) jest zaopatrywana przez Przedsiębiorstwo Energetyki Cieplnej w Suwałkach Sp. z o.o., pozostała część miasta zaspokaja potrzeby w zakresie zaopatrzenie w ciepło z własnych indywidualnych źródeł, lub sieci gazowej,
- energetyka - Suwałki obsługiwane są w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną przez PGE Dystrybucja S.A. z siedzibą w Lublinie w imieniu, którego działa PGE Dystrybucja S.A. Oddział Białystok, Rejon Energetyczny Suwałki, zaopatrzenie miasta w energię elektryczną odbywa się za pośrednictwem czterech stacji o mocy 110/20kV,
- teletechnika - istniejąca sieć teletechniczna obsługiwana jest głównie przez Orange Polska, występują również sieci należące do innych operatorów, w tym prywatnych, ponadto miasto znajduje się w zasięgu stacji bazowych telefonii komórkowej.

4. Uwarunkowania wynikające ze stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony

Przez ład przestrzenny, w myśl art. 2 pkt. 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, należy rozumieć takie ukształtowanie przestrzeni, które tworzy harmonijną całość oraz uwzględnia w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno-estetyczne.

Uwarunkowania funkcjonalne:

Do głównych podstawowych funkcji miasta Suwałki w skali lokalnej należą:

- funkcja mieszkaniowa obejmująca wszystkie formy zabudowy mieszkaniowej,
- funkcja usługowa w postaci szeroko pojmowanych usług podstawowych dla mieszkańców oraz podstawowej infrastruktury społecznej,
- funkcja przemysłowa skupiająca się głównie w rejonie byłej Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonimicznej.

Do głównych funkcji miasta w skali regionalnej należą:

- ośrodka powiatowego grupującego większość ponadlokalnych urządzeń w zakresie ochrony zdrowia, kultury, szkolnictwa średniego, szkolnictwa wyższego, administracji publicznej,
- ośrodka obsługi i rozrządu ruchu turystycznego północnej części województwa,
- ośrodka obsługi ruchu granicznego,
- ośrodka przemysłu, głównie drzewnego, meblarskiego, materiałów budowlanych

i spożywczego,
- ośrodka przemysłu wydobywczego
- ośrodka kongresowego i organizacji targów.

Zakres wymienionych funkcji spełnia wymagania funkcjonalne miasta jako jednostki zaspokajającej potrzeby mieszkańców.

Zarówno program usług podstawowych jak i podstawowej infrastruktury społecznej wymaga uzupełnień i przekształceń, niemniej jednak ogólny poziom jakości życia mieszkańców jest zadowalający.

Uwarunkowania społeczno - gospodarcze:

- przygraniczne położenie miasta,
- położenie na trasie projektowanego europejskiego korytarza komunikacyjnego zarówno drogowego jak i kolejowego (Via Baltica, Via Carpatia, Rail Baltica),
- bliskie sąsiedztwo atrakcyjnych terenów turystyczno - wypoczynkowych,
- niedostateczna dostępność komunikacyjna (brak połączeń kolejowych i drogowych),
- wysoka atrakcyjność inwestycyjna, firmy eksportujące,
- wzrost zainteresowania inwestorów zagranicznych,
- rozwinięte sektory wpisujące się w regionalne inteligentne specjalizacje,
- lotnisko z potencjałem do obsługi ruchu biznesowego i turystycznego,
- w niedostatecznym stopniu rozwinięte usługi, niezadawalający poziom usług edukacyjnych, niewystarczająca dostępność specjalistycznych usług medycznych,
- występowanie terenów rolnych w granicach miasta,
- bezrobocie na poziomie ok. 4,8% (stan na grudzień 2019 r.),
- odpływ wykształconej kadry, brak kadr na rynku pracy,
- niesatysfakcjonująca podaż ofert pracy - brak dobrze płatnych oraz pozaprodukcyjnych ofert pracy,
- słabo rozwinięta oferta kształcenia skierowana do młodych,
- negatywne procesy demograficzne - zwiększający się udział ludności w wieku poprodukcyjnym,
- znaczna ilość mieszkańców korzystających z pomocy społecznej,
- dynamiczny rynek mieszkaniowy, stale utrzymujące się zapotrzebowanie na nowe mieszkania,
- rozwinięta infrastruktura komunalna.

Uwarunkowania środowiskowe:

- rzeka Czarna Hańcza,
- występowanie terenów chronionych na podstawie przepisów szczególnych (obszar Natura 2000, strefa chronionego krajobrazu: „Pojezierza Północnej Suwalszczyzny", rezerwat przyrody „Cmentarzysko Jaćwingów" oraz liczne pomniki przyrody, stanowisko dokumentacyjne interglacjału emskiego),
- sąsiedztwo Wigierskiego Parku Narodowego oraz jego otuliny i Puszczy Augustowskiej,
- duży udział lasów i terenów zielonych w granicach miasta,
- niski udział terenów zieleni publicznej,
- niska przydatność rolnicza gleb,

- położenie miasta w wyodrębnionym rejonie klimatycznym charakteryzującym się najchłodniejszymi zimami w Polsce,
- występowanie udokumentowanych złóż kruszywa naturalnego,
- występowanie terenów przekształconych w wyniku eksploatacji górniczej,
- oczyszczalnia ścieków spełniająca wymogi środowiska,
- kompostownia odpadów zabezpieczająca potrzeby miasta w zakresie utylizacji odpadów,
- występowanie terenów wodonośnych i ich eksploatacja,
- niewystarczająco rozbudowana sieć wodociągowo – kanalizacyjna (niedostateczna dostępność, brak sieci na terenach przeznaczonych w panach pod zabudowę oraz na obrzeżach miasta),
- niewystarczająco rozbudowana sieć kanalizacji deszczowej i jej stan techniczny,
- sieć ciepłownicza występująca w przeważającej części miasta dająca możliwość podłączenia nowych obiektów,
- niewystarczająco rozbudowana sieć gazowa.

Uwarunkowania kulturowe:

- zachowany historyczny układ zabytkowego śródmieścia, objęty ochroną konserwatorską,
- duży udział obszarów i obiektów objętych ochroną konserwatorską,
- w dużym stopniu zachowany krajobraz kulturowy wraz z elementami tradycyjnej zabudowy (typ suwalskiej kamienicy),
- bogate zasoby dziedzictwa kulturowego w zakresie zbiorów muzealnych oraz archiwalnych,
- historia i tradycje oraz wielokulturowość zarówno samego miasta jak i regionu,
- rozpoznawalne imprezy kulturalne (np. Suwałki Blues Festival, Wigraszek),
- stanowiska archeologiczne.

Uwarunkowania kompozycyjno - estetyczne:

- wyraźnie wykształcone zachowane historyczne centrum miasta,
- niski udział zieleni urządzonej publicznej, zwłaszcza w centrum miasta,
- brak ciągłości układu ciągów komunikacji rowerowej,
- brak czytelnego, sprawnie funkcjonującego układu komunikacyjnego wokół centrum miasta,
- niedostateczne połączenie kompozycyjne centrum z terenami mieszkaniowymi położonymi na północy miasta,
- występowanie terenów zdegradowanych i wymagających przekształceń w bliskim sąsiedztwie centrum (rejon ulicy Przytorowej i tereny kolejowe wraz z dworcem PKP),
- występowanie terenów pokoszarowych wymagających rewitalizacji i przekształceń,
- przekształcenia rzeźby terenu - obniżenia będące wynikiem eksploatacji złóż kruszywa naturalnego w rejonie Sianożęci i Krzywólki,
- występowanie linii kolejowej przecinającej miasto (bariera rozwoju),
- obwodnica miasta i jej odziaływanie na tereny sąsiednie.

Wszystkie z wymienionych wyżej uwarunkowań przenikają się wzajemnie, oddziałują na siebie i muszą być równocześnie rozpatrywane w zagospodarowaniu poszczególnych obszarów miasta.

W celu zachowania i dalszego kształtowania ładu przestrzennego oraz jego ochrony należałoby:

- utrzymać dotychczasowe funkcje miasta,
- zakończyć porządkowanie centrum miasta i uatrakcyjnić je poprzez wprowadzenie różnego rodzaju usług i zieleni publicznej w oparciu o rzekę (rozbudowa bulwarów nadrzecznych),
- wyznaczyć kierunki rozwoju głównego układu komunikacyjnego miasta i rezerwować tereny z przeznaczeniem na ten cel w powstających opracowaniach planistycznych,
- racjonalnie wyznaczyć tereny pod rozwój funkcji mieszkaniowej i usługowej,
- ograniczyć tereny produkcyjne do obszarów, na których już znajdują się istniejące zakłady (rejon Dubowa i ul. Wojska Polskiego II) oraz do obszarów wyznaczonych na ten cel w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (rejon ul. Leśnej i ul. Sportowej),
- podejmować działania mające na celu przekształcenie terenów zdegradowanych, w szczególności położonych w centrum (rejon ulicy Przytorowej i tereny kolejowe),
- zabezpieczyć możliwość właściwego kształtowania systemu terenów zielonych w granicach miasta w oparciu o korytarze ekologiczne i obszary cenne przyrodniczo wskazane jako tereny zieleni,
- wyznaczać w graniach miasta nowe tereny rekreacyjno - wypoczynkowe i tereny komunikacji pieszej i rowerowej w zieleni,
- dążyć do utrzymania i ochrony, w tym w sporządzanych dokumentach planistycznych (np. poprzez zakazy zabudowy, ograniczenie wysokości itp.) istniejących dominant przestrzennych (głównie obiektów sakralnych) ich ekspozycji oraz zachowania osi widokowych,
- podnosić atrakcyjność terenów wzdłuż rzeki tworząc system bulwarów miejskich,
- zagospodarować zbiorniki na terenach pożwirowych w rejonie Sobolewa i Krzywólki,
- chronić przed zabudową tereny w granicach wyznaczonych ciągów ekologicznych i terenów zieleni,
- przeciwdziałać rozbudowie miasta na terenach niewyposażonych w sieci wodno-kanalizacyjne,
- podejmować działania mające na celu podkreślanie i zachowanie jego wielokulturowości – tzw. „suwalski kod kulturowy".

5. Uwarunkowania wynikające z diagnozy, o której mowa w art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, przygotowanej na potrzeby strategii rozwoju gminy

W ramach prac nad Strategią rozwoju miasta Suwałki „Suwałki 2030. Strategia rozwoju", opracowana została Diagnoza strategiczna stanowiąca, podstawę do sformułowania wniosków, które zawarte zostały w głównym dokumencie strategicznym. Diagnoza ta potwierdza, iż na kształt polityki miejskiej w głównej mierze wpływ mają uwarunkowania zewnętrzne.

Zgodnie z zawartymi w omawianym dokumencie informacjami, Miasto Suwałki jest jednym z kilkudziesięciu ośrodków subregionalnych Polski, czego wyrazem jest wyróżnienie przez EUROSTAT subregionu suwalskiego jako obszaru typu NUTS 3 (Nomenclature of Units for Territorial Statistics), jednej z 73 takich jednostek terytorialnych w Polsce. We wszystkich

klasyfikacjach miejskiej sieci osadniczej w Polsce miasto Suwałki jest wyróżniane jako ośrodek subregionalny. Unia Europejska zalicza miasto Suwałki do listy tak zwanych Functional Urban Areas (FUA). Są to najmniejsze ośrodki europejskiej sieci osadniczej zaznaczane na mapie Europy w analizach programu ESPON Unii Europejskiej.

Powyższe posłużyło do sformułowania podstawowego wniosku, iż Strategia miasta Suwałki powinna zostać dostosowana do takiego pozytywnego pozycjonowania tego ważnego ośrodka miejskiego, zarówno w Polsce, jak też w Unii Europejskiej.

W Diagnozie strategicznej określone zostały potencjalne kierunki działań. Zgodnie z nimi istotne znaczenie dla kształtowania trajektorii rozwojowej miasta Suwałki ma szereg niepowtarzalnych potencjałów, w pewnym zakresie związanych z uwarunkowaniami zewnętrznymi, które sprzyjają dynamicznemu rozwojowi społecznemu i gospodarczemu.

Są one następujące:

1) Położenie geograficzne Suwałk jest często traktowane jako odciskające negatywne piętno na możliwościach rozwojowych miasta. Należy jednak na to patrzeć także z innej strony. Nie ma w Polsce ośrodka subregionalnego, który byłby położony w pobliżu trzech innych państw: Litwy, Białorusi oraz Rosji. Jakość relacji politycznych z Rosją i Białorusią na szczeblu rządowym oraz bardzo niekorzystny przebieg procesów demograficznych na Litwie, a także utrwalenie zewnętrznej granicy UE w pobliżu miasta Suwałk przynajmniej do roku 2030 powoduje często zbyt negatywną percepcję tego położenia geograficznego i niedostrzeganie jego potencjalnych atutów;
2) Z położeniem geograficznym miasta Suwałki na początku lub/i na końcu Unii Europejskiej wiąże się zbyt często poczucie peryferyjności, syndrom zapomnianego regionu itd. Warto jednak pamiętać, że powiązania gospodarcze państw bałtyckich: Litwy, Łotwy i Estonii z jądrem Unii Europejskiej w dominującej części odbywają się poprzez Suwałki, co wymusza wysoką jakość powiązań drogowych i kolejowych. Integracja europejska oznacza także, że zaledwie o 100 kilometrów od Suwałk znajduje się łatwo dostępny drugi największy port lotniczy Litwy - Kowno. Oczywiście nie oznacza to rezygnacji z rozwoju lokalnego lotniska o charakterze turystyczno-biznesowym, zlokalizowanego w Suwałkach. Wreszcie priorytet dla współpracy transgranicznej zarówno pomiędzy państwami członkowskimi UE, jak i z krajami sąsiadującymi z Unią Europejską oznacza, że naturalnym zwornikiem takiej współpracy są Suwałki;
3) Zarówno Polska, jak i Unia Europejska przywiązuje wielką wagę do zachowania i promocji unikalnych zasobów kulturowych i przyrodniczych Polski i Europy. Wyrazem tego jest przede wszystkim obecność najważniejszych obiektów na liście dziedzictwa kulturowego UNESCO, co dodatkowo stymuluje potencjał niezbędny dla rozwoju turystyki. Dlatego powinno nastąpić wyłonienie takiego obiektu/obiektów w subregionie suwalskim, a następnie podjęcie działań w celu nadania stosownej rangi na poziomie obiektów z listy UNESCO;
4) Wykorzystanie silnej pozycji drugiego ośrodka miejskiego województwa oraz miasta klasyfikowanego jako FUA. Wspomniane wcześniej dokumenty krajowe takie jak SOR czy KSRR 2030 wskazują na problem kryzysu miast średniej wielkości, co jest niekorzystne dla rozwoju społeczno-gospodarczego Polski. Powstrzymanie erozji potencjału gospodarczego i demograficznego jest wyzwaniem przed jakim stoją Suwałki. Rząd RP proponuje uwzględnienie tych działań w architekturze polityki spójności po roku 2020.

Dlatego niezbędne jest wpisanie miasta Suwałki w aktywności podejmowane w ramach europejskiej polityki spójności w latach 2021-2027, co dotyczy zarówno programów krajowych jak też regionalnego programu operacyjnego województwa podlaskiego oraz niezależnie od ich ostatecznego usytuowania aktywności UE, dotyczących Polski Wschodniej;

5) W ramach europejskiej polityki spójności zostało wprowadzone szereg instrumentów zorientowanych na wspieranie rozwoju miast. W latach 2014-2020 jednym z elementów interwencji strukturalnej UE stały się Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT), instrument zorientowany na rozwój obszaru funkcjonalnego obejmującego miasto i otaczający obszar, wymagający przygotowania wspólnej strategii oraz identyfikowania wspólnych projektów. Suwałki powinny być liderem aktywności strategicznych podejmowanych w ramach całego obszaru funkcjonalnego;
6) Zagospodarowanie przestrzenne jest bardzo często niedoceniane jako element mający istotny wpływ na trajektorie rozwojowe miast i regionów. Województwo podlaskie, a szczególnie subregion Suwałk charakteryzuje najniższa w Polsce gęstość zaludnienia, co pogarsza parametry dostępności terytorialnej oraz świadczenia usług publicznych. Warto jednak zwrócić uwagę na fakt, że te rozluźnione struktury przestrzenne mogą być także atutem rozwojowym. Epidemia korono-wirusa wskazuje, że w miejscach takich jak Suwałki znacznie łatwiejsze jest utrzymywanie niezbędnego dystansu społecznego. Wraz ze wzrostem dochodów i rozwojem telepracy dostęp do wolnej przestrzeni staje się atutem rozwojowym. Oczywiście warto pamiętać, że Suwałki i ich otoczenie gwarantują mieszkańcom i turystom szczególne i niepowtarzalne walory wynikające z jakości środowiska przyrodniczego;
7) Pozycja miasta zależy od funkcji jakie dane miasto pełni. Najbardziej cenione są funkcje o charakterze metropolitalnym. Każde duże i średnie miasto jest miejscem koncentracji edukacji na poziomie wyższym, ale szczególne znaczenie mają unikalne dla danego regionu czy kraju specjalności kształcenia. Potencjał kulturowy danego ośrodka ma znaczenie dla atrakcyjności miasta dla mieszkańców, turystów, inwestorów. W sferze gospodarki istotne jest rozwijanie inteligentnych specjalizacji, co jest aktywnie promowane przez Unię Europejską. Dlatego trzeba aktywnie poszukiwać instytucji i specjalności niepowtarzalnych, które będą stanowiły o sile społeczno-ekonomicznej Suwałk, tworząc stosowny potencjał eksportowy gospodarki miasta;
8) Doświadczenia ostatnich lat pokazują, że kluczowe znaczenie dla rozwoju społeczno-gospodarczego regionów i miast europejskich ma umiejętność wchodzenia w różnorodne porozumienia typu sieciowego, co dotyczy nie tylko administracji samorządowej, ale także podmiotów gospodarczych, instytucji akademickich, jednostek otoczenia biznesowego, sektora organizacji pozarządowych, mediów lokalnych. Oznacza to konieczność wykorzystania, także w skali miasta Suwałki możliwości jakie daje formuła kategorii analitycznych obecnych w polityce publicznej takich jak: społeczeństwo informacyjne, gospodarka oparta na wiedzy, uczące się miasta i regiony, techno-logie komunikacyjne i informacyjne. Łatwość wchodzenia we współpracę typu sieciowego umożliwi przejmowanie najlepszych praktyk, co będzie istotne dla trajektorii rozwojowej miasta Suwałki w nadchodzącej dekadzie. Katalizatorem takiej współpracy na różnych płaszczyznach powinien być urząd miasta;

9) Wiele regionów i miast podejmuje aktywne działania związane z promocją. Pozytywny wizerunek danego terytorium ma znaczącą wartość handlową i jest czynnikiem generującym rozwój społeczno-gospodarczy. Mapa prognozy pogody, na której są zaznaczone Suwałki, a nie ma wielu miast wojewódzkich jest kapitalnym przykładem, bowiem utrwala w podświadomości odbiorcy znaczenie takiego szczególnego miasta. Marketing terytorialny miasta Suwałki prowadzony na te-renie Polski, ale także międzynarodowy musi utrwalać percepcję zieloności i ekologiczności na równi z walorami położenia geograficznego i wyjątkowości (unikalności) tego miejsca.

Ponadto część działań powinna być ukierunkowana na jak najlepsze wykorzystanie finansowania z UE w latach 2021-2027 (w przypadku płatności do 2029). Do czynników efektywnego wdrożenia polityki spójności w Polsce należą:

1) Programowanie budowane na zakończonej sukcesem implementacji regionalnych programów operacyjnych i rozwinięciu najlepszych praktyk z okresu programowania 2014-2020. Polska jest powszechnie wymieniana jako dobry przykład wysokiej jakości programowania polityki spójności, która została skutecznie zdecentralizowana. Kluczowym elementem programowania europejskiej polityki spójności w Polsce są regionalne programy operacyjne. Zakres finansowy i rzeczowy tych programów w latach 2021-2027 powinien umożliwić wzmocnienie ich znaczenia, jako wiodącego źródła finansowania rozwoju regionalnego i lokalnego. Ilustruje to intencję ze strony Komisji Europejskiej wzmocnienia roli urzędów marszałkowskich jako katalizatorów rozwoju społeczno-gospodarczego na poziomie regionalnym i lokalnym;
2) Wzmocnienie potencjału beneficjentów w sektorze kolejowym oraz w sferach stojących przed społeczno-gospodarczymi wyzwaniami. Wdrożenie priorytetów europejskiej polityki spójności w Polsce wymaga zbudowania tak zwanej „project pipeline". Dlatego wszystkie priorytetowe kierunki inwestowania przez UE w latach 2021-2027 wymagają analizy przez jednostki samorządu terytorialnego z punktu widzenia wygenerowania projektów odpowiedniej jakości w odpowiedniej ilości;
3) Adekwatna partycypacja i wzmocnienie potencjału partnerów społecznych, społeczeństwa obywatelskiego oraz innych partnerów w osiąganiu celów polityki. Uspołecznienie umożliwia osiągnięcie korzyści zewnętrznych europejskiej polityki spójności, wynikających z aktywności interesariuszy. Są to między innymi: samorządy, biznes, otoczenie biznesowe, środowiska akademickie, organizacje pozarządowe. Naturalnym katalizatorem takich działań na poziomie regionalnym są urzędy marszałkowskie, a na poziomie lokalnym jednostki samorządu terytorialnego (powiaty i miasta);
4) Uproszczone procedury i zredukowane obciążenia administracyjne dla beneficjentów, przede wszystkim sektora małych i średnich przedsiębiorstw. Pomimo podjęcia przez Komisję Europejską konsekwentnych działań na rzecz uproszczenia procedur, dla wielu potencjalnych beneficjentów zgromadzenie niezbędnej dokumentacji jest wyzwaniem, jakiemu nie potrafią sprostać. Szczególnym wyzwaniem w Polsce jest współfinansowanie ze środków UE inwestycji sektora małych i średnich przedsiębiorstw;
5) Konsolidacja i lepsza koordynacja strategiczna programów w tym samym sektorze lub na tym samym obszarze, obejmującej także mniej zbiurokratyzowane inwestycje dotyczące zdrowia. Uniknięciu nakładania się interwencji podejmowanej w ramach różnych programów służy precyzyjne określenie linii demarkacyjnych pomiędzy programami.

W szczególności dotyczy to relacji programów krajowych i regionalnych. W przypadku jednostek samorządu terytorialnego uzasadnione jest poszukiwanie środków zarówno w programach krajowych, jak też regionalnych. Sektor zdrowia jest w Unii Europejskiej kompetencją państw członkowskich, jednak epidemia koronawirusa uświadomiła potrzebę podjęcia systemowych działań na poziomie europejskim, czego wyrazem jest nowy program Health4Europe;

6) Identyfikacja obszarów inteligentnej specjalizacji na bazie potrzeb krajowych i regionalnych oraz wzmacniania potencjałów zachowań innowacyjnych i sprzyjających wzrostowi produktywności. Koncept inteligentnej specjalizacji także w latach 2021-2027 pozostaje centralnym elementem europejskiej polityki spójności. Dlatego dla jednostek samorządu terytorialnego wpisanie się w krajowe i regionalne inteligentne specjalizacje ma kluczowe znaczenie dla możliwości współfinansowania gospodarki ze środków UE. Niemniej istotne dla pozycjonowania każdego miasta i powiatu jest zaadresowanie działań proinnowacyjnych;
7) Szersze wykorzystanie instrumentów finansowych i (lub) wkład do zobowiązania państw członkowskich w ramach InvestEU6 dla aktywności generujących zyski i oszczędzających koszty. Aktywność Unii Europejskiej w tym obszarze proponowana w latach 2021-2027 zyskała nawet miano nowego Planu Marshalla. Prawdopodobnie gros środków UE będzie uruchamianych jako kredyty a nie granty, jednak stwarza to dodatkowe możliwości dla sektora przedsiębiorstw w Polsce;
8) Poprawa jakości planowania przestrzennego i zarządzania projektami, szczególnie w ramach obszarów funkcjonalnych. W Unii Europejskiej polityka przestrzenna jest kompetencją państw członkowskich. Struktura administracyjna obszarów powiązanych z dużymi i średnimi miastami uniemożliwia kompleksowe i całościowe podejście do wyzwań społeczno-gospodarczych w skali miasta i otaczającego obszaru. Dlatego niezbędne jest zaadresowanie polityki regionalnej w układzie obszarów funkcjonalnych, czego wyrazem były i będą Zintegrowane Inwestycje Terytorialne;
9) Poprawa jakości procedur zamówień publicznych. Analizy prowadzone przez instytucje europejskie i polskie wskazują, że pomimo priorytetów dla kontroli finansowej w procedurze zamówień publicznych rejestrujemy wiele nieprawidłowości. Obniża to sumaryczne efekty interwencji strukturalnej Unii Europejskiej w Polsce. Innego typu wymiarem w przypadku jednostek samorządu terytorialnego jest wzmacnianie potencjału podmiotów zlokalizowanych w danym mieście ubiegania się o europejskie środki publiczne uruchamiane w ramach zamówień publicznych.

Do wiodących zagadnień horyzontalnych zaliczono między innymi partnerstwo i budowanie potencjału administracyjnego. Niezależnie od skali alokacji na rzecz polityki spójności regiony słabiej rozwinięte o produkcie krajowym brutto na mieszkańca według parytetu siły nabywczej poniżej 75% średniej Unii Europejskiej pozostaną głównym beneficjentem działań tej polityki. Zakłada się koncentrację aktywności na celach 1 i 2, skupiających 65% alokacji środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Niezbędne jest twórcze konfigurowanie możliwości finansowania rozwoju społeczno-gospodarczego miasta Suwałki ze środków europejskich niezależnie od miejsca lokalizacji linii finansowych (programy scentralizowane na poziomie Komisji Europejskiej, programy krajowe i makroregionalne, regionalny program operacyjny, inicjatywy typu zintegrowanych inwestycji

terytorialnych. Trzeba rozwinąć mechanizm generowania projektów (project pipeline) umożliwiający podmiotom z Suwałk skuteczne ubieganie się o współfinansowanie projektów dostępne w ramach europejskiej polityki spójności i Krajowego Planu Odbudowy oraz innych instrumentów UE.

W kontekście polityki rozwoju województwa podlaskiego, nakreślonej w Strategii Podlaskie 2030, należy wskazać następujące kierunki działań, które będą mogły być podjęte przez aktywną politykę rozwoju miasta Suwałki:

1) istotne jest wykorzystanie faktu określenia Suwałk jako Obszaru Strategicznej Interwencji. Według Strategii Podlaskie 2030 polityka samorządu województwa powinna zmierzać w kierunku poprawy dostępności komunikacyjnej Suwałk, rozwoju usług publicznych i jakości kapitału ludzkiego, a także działań chroniących środowisko przyrodnicze i rozwijających gospodarkę niskoemisyjną;
2) Strategia województwa zakłada również wspieranie miast powiatowych. W przypadku tego obszaru strategicznej interwencji zwraca się szczególną uwagę na funkcje ponadlokalne miast. Dlatego zaplanowane są działania w celach operacyjnych dotyczących wsparcia przedsiębiorczości, kwalifikacji i aktywizacji mieszkańców. Istotne będą również działania związane z dostępem do odpowiedniej infrastruktury teleinformatycznej oraz poprawiające dostępność wewnętrzną i zewnętrzną ośrodków powiatowych;
3) w powiecie Suwalskim oraz w otoczeniu miasta (do 30 km) znajdują się gminy, które również powinny być wspierane przez instrumenty po polityki rozwoju (OSI Obszary zagrożone trwałą marginalizacją). Gminy te są wskazane w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego.

Wnioski z Diagnozy strategicznej posłużyły do sformułowania ustaleń głównego dokumenty strategicznego „Suwałki 2030. Strategia rozwoju", przyjętego uchwałą Nr XXXIII/440 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 30 czerwca 2021 r.

6. Uwarunkowania wynikające ze stanu środowiska, w tym stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego

Środowisko przyrodnicze i jego charakterystyka

Położenie fizyczno-geograficzne

Przeważająca część obszaru miasta znajduje się w krainie fizyczno - geograficznej nazywanej Obniżeniem Suwalskim, wchodzącej w skład większej jednostki regionalnej Równiny Augustowskiej. Mikroregion Obniżenie Suwalskie położony jest na poziomie 150 do 190 m n.p.m. Północno - wschodnia część miasta położona jest w granicach krainy Pojezierze Wigierskie wchodzącej w skład Pojezierza Wschodnio-Suwalskiego. Niewielki fragment północno - zachodniego obszaru miasta, należy do krainy fizyczno-geograficznej Wzgórza Jeleniewskie.

Pojezierze Wigierskie charakteryzuje morena denna falista i pagórkowata z pojedynczymi wzgórzami moreny czołowej. Teren mikroregionu przecinają dwie rozległe strefy odpływów sandrowych. Pierwsza strefa przebiega na osi jeziora Wigry. Druga ciągnie się wzdłuż wschodniej granicy mikroregionu. W bezpośrednim sąsiedztwie jeziora Wigry występują zwarte powierzchnie piasków fluwioglacjalnych z formami kemowymi.

W granicach mikroregionu stosunkowo dużo jest obniżeń i dolin wypełnionych utworami deluwialnymi i organicznymi.

Wzgórza Jeleniewskie obejmują obszar położony na poziomie 120 do 289 m n.p.m. (Krzemieniucha). Rzeźba terenu mikroregionu jest urozmaicona i zmienna. Na powierzchni mikroregionu występują gliny i piaski gliniaste moreny dennej. Pospolite są zagłębienia wypełnione utworami organicznymi.

Rzeźba terenu

Rzeźba terenu Suwałk i okolic jest wynikiem działalności lodowca w okresie najmłodszego zlodowacenia bałtyckiego oraz erozyjnej działalności rzeki Czarnej Hańczy. W rejonie opracowania można wyróżnić dwie jednostki geomorfologiczne: wysoczyzny morenowe oraz równinę sandrową z towarzyszącą jej doliną Czarnej Hańczy.

Wysoczyzna morenowa występuje w północnej i północno - wschodniej części obszaru miasta.

Równina sandrowa jest dominującą jednostką geomorfologiczną w granicach miasta Suwałki. Na terenie miasta powierzchnia sandru znajduje się na rzędnej ok. 180 m n.p.m. Natomiast w rejonie jeziora Wigry powierzchnia sandru leży na wysokości ok. 160 m n.p.m.

W równinę sandrową wcina się powierzchnia rzeki Czarnej Hańczy. Zaczyna się ona na północy od rynnowego jeziora Hańcza. Dolina posiada liczne przewężenia i rozszerzenia związane ze zmianami kierunku biegu rzeki. Szerokość doliny waha się od 1 km w górnym biegu do 5 -10 km w rejonie Suwałk.

W dolinie Czarnej Hańczy wyróżnia się trzy tarasy erozyjno-akumulacyjne:

- taras I - zalewowy, w poziomie ok. 0,5 m nad średnim stanem rzeki,
- taras II - nadzalewowy, sandrowy, wznosi się od 6,5 do 8,5 m ponad poziom rzeki, występuje on wyraźnie po obu brzegach rzeki; na tym tarasie zlokalizowana jest znaczna część miasta Suwałki
- taras III - sandrowy o charakterze szczątkowym, wznosi się na wysokość od 11 do 19 m ponad poziom rzeki.

Tarasy Czarnej Hańczy zaznaczają się w morfologii dość wyraźnymi krawędziami, zwłaszcza między tarasem II i III.

Klimat

Opisywany teren położony jest w suwalskim regionie klimatycznym, w którym ścierają się wpływy klimatu morskiego i kontynentalnego. Suwalszczyzna jest najchłodniejszą, poza górami, częścią Polski. Region charakteryzuje się krótkim okresem wegetacyjnym i bezprzymrozkowym oraz dużymi rocznymi amplitudami temperatury powietrza (średnimi i ekstremalnymi). Najsilniej wyraża się tu wpływ kontynentalnych mas powietrza i wyniesienia nad poziomem morza. Region suwalski wyróżnia się dodatkowo dużymi opadami, zwłaszcza w miesiącach letnich. Liczba dni z opadem jest jednak mniejsza niż w innych regionach, co wskazuje na znaczne natężenie opadów. Największą prędkością charakteryzują się wiatry wschodnie, a najmniejszą zachodnie.

Średnia roczna temperatura powietrza wynosi 6,8^{o}C, przy rocznej amplitudzie wahań 22,9^{o}C. Najcieplejszym miesiącem roku jest lipiec: 17,3^{o}C, a najzimniejszym luty -5,6^{o}C. Średnia roczna maksymalna temperatura powietrza wynosi 10,1^{o}C, a średnia roczna minimalna

temperatura powietrza 2,0°C. Średnia liczba dni z minimalną temperaturą powietrza poniżej 0°C wynosi 135,5. Ostatnie przymrozki występują średnio ok. 5 maja, a pierwsze przymrozki średnio ok. 14 października. Średni okres bezprzymrozkowy to 161 dni. Średnie ciśnienie roczne pary wodnej wynosi 8,6 hPa. Wilgotność względna powietrza wynosi średnio rocznie 80%. Średnia suma opadów atmosferycznych wynosi roczne 576 mm. Miesiącem z największymi opadami jest sierpień - 83 mm, a z najmniejszymi marzec – 27 mm. Średnia liczba dni z pokrywą śnieżną wynosi rocznie 101,2, a średnia liczba dni z burzą wynosi 22,3.

Region suwalski charakteryzuje się dominacją wiatrów zachodnich. Jednak w marcu i listopadzie, odmiennie niż w pozostałych miesiącach, z większą częstością występują wiatry wschodnie i południowo-wschodnie. Najrzadziej występują wiatry południowe, zwłaszcza w porze letniej. Wiatry odznaczają się niewielkimi prędkościami, rzadko przekraczającymi 5m/s. Zwykle są to wiatry bardzo słabe i słabe, znacznie rzadziej o prędkości umiarkowanej. Średnia prędkość wiatru wynosi 3,6 m/s. Cisze atmosferyczne, notuje się podczas 10-20% pomiarów. Najsilniejsze wiatry wieją w marcu i listopadzie, mniejszą prędkość mają wiatry w zimie, najsłabsze zaś występują w lecie.

Klimat lokalny kształtowany jest w wyniku oddziaływania czynników miejscowych, takich jak: szata roślinna, rzeźba terenu, czy wody powierzchniowe. Charakterystyczne są nocne inwersje temperatury zwiększające dobowe amplitudy termiczne i hamujące pionową wymianę powietrza w obniżeniach. Powoduje to utrzymywanie się zastoisk chłodnego powietrza i sprzyja wzrostowi wilgotności, powstawaniu przygruntowych przymrozków i mgieł.

Łagodząco na minimalne i maksymalne temperatury wpływa sąsiedztwo dużych zbiorników wodnych - zmniejsza amplitudy temperatury i podwyższa średnie temperatury roku. Ocieplający wpływ zbiorników wodnych widoczny jest zwłaszcza jesienią i zimą, gdy powstaje pokrywa lodowa.

Sąsiedztwo lasów zapewnia redukcję prędkości wiatru, zacienienia, złagodzenie kontrastów termicznych, dobrą higienę powietrza. Należy liczyć się z wpływem termicznych właściwości terenów zabudowanych i utwardzonych, które łatwo i silnie nagrzewają się i łatwo wypromieniowują ciepło.

Silnym modyfikacjom ulegają przede wszystkim kierunki wiatrów w przyziemnej warstwie atmosfery oraz warunki termiczno - wilgotnościowe w zależności od występowania obniżeń terenu (predyspozycje do inwersji termicznych i stagnacji chłodnego powietrza) oraz zboczy o zróżnicowanym nachyleniu i ekspozycji, a w konsekwencji nasłonecznieniu (najcieplejsze zbocza o ekspozycji południowej, najchłodniejsze o ekspozycji północnej, pozostałe pośrednie).

Szata roślinna

Szatę roślinną stanowi pozostałość po pierwotnie porastającej Suwałki Puszczy Perstuńskiej. W granicach miasta skromną pozostałość po dawnej puszczy stanowią dwa kompleksy leśne: Las Szwajcaria i Las Suwalski. Oba te lasy leżą w Krainie Mazursko - Podlaskiej, charakteryzującej się licznym występowaniem świerka na wszystkich siedliskach.

Las Szwajcaria charakteryzuje się dominacją boru mieszanego świeżego oraz lasu mieszanego świeżego. Drzewostan stanowią przede wszystkim świerk i sosna, z domieszką dębu, modrzewia, brzozy, klonu, topoli, jesionu i lipy. Warstwę podszytu tworzą: świerk,

brzoza, dąb, jarzębina, kruszyna, leszczyna, wiciokrzew, suchodrzew i bez koralowy. W warstwie runa występują: malina, gwiazdnica, gajowiec, orlica, naparstnica, lilia złotogłów, borówka czarna, konwalia, przylaszczka, poziomka oraz trawy i mchy. W południowo-wschodniej części kompleksu leśnego znajdują się fragmenty olsu.

Las Suwalski stanowi północno-zachodni kraniec Puszczy Augustowskiej. Gatunkami dominującymi są sosna i świerk. Gatunkami towarzyszącymi są dąb, brzoza, osika, wierzba oraz klon i lipa. W warstwie podszytu występują wiciokrzew suchodrzew, bez czarny, jarzębina, śnieguliczka, leszczyna, wierzba i trzmielina. W runie dominują malina, konwalijka, szczawik, malina, borówka, gwiazdnica, przylaszczka, orlica oraz poziomka i liczne trawy. Obydwa kompleksy leśne charakteryzuj ą się liczną florą porostów.

W centrum miasta, na terenie zurbanizowanym, następuje zastępowanie zbiorowisk roślinnych charakteryzujących się dużą różnorodnością i trwałością, zbiorowiskami sztucznymi, prostszymi i mniej trwałymi. Obserwuje się duży udział powierzchni całkowicie pozbawionych roślin (drogi, chodniki, utwardzone place, budynki). Pozostałą przestrzeń w różnym stopniu wypełnia szata roślinna w postaci roślinności spontanicznej oraz tak zwanej zieleni urządzonej. W skład zieleni urządzonej parków, zieleńców, ogrodów i trawników wchodzą gatunki drzew, krzewów i roślin zielnych zwykle miejscowego pochodzenia (klon, brzoza, topola, jarząb, lipa, wierzba).

Na silnie zurbanizowanych terenach Suwałk występuje powszechnie, tzw. roślinność synantropijna:

- ruderalna - porastająca szczeliny murów, szpary w bruku ulicznym i gruzowiska o bardzo małych wymaganiach środowiskowych,
- segetalna - związana z polami uprawnymi, ogrodami, sadami, parkami miejskimi. Są to rośliny jednoroczne i dwuletnie.

Roślinność miasta Suwałki cechuje bardzo duża różnorodność. W czasie badań prowadzonych w 2009 r. do opracowania „Analizy i oceny zasobów przyrodniczych miasta Suwałk 2010” stwierdzono łącznie 414 taksonów roślin naczyniowych. Większość gatunków określono, jako gatunki pospolite i częste. Do gatunków rzadkich na badanym terenie zaliczono 10 taksonów (bażyna czarna, koniczyna długokłosowa, okrzyn szerokolistny, ostrożeń krótkołodygowy, rutewka mniejsza, rutewka orlikolistna, rutewka wąskolistna, rutewka żółta, tymotka Boehmera, wiązówka bulwkowata).

Spośród gatunków objętych prawną ochroną stwierdzono Trzy gatunki znajdują się w Polskiej Czerwonej Księdze Roślin:

- rdestnica nitkowata ***Potamogeton filiformis*** - gatunek narażony na wyginięcie,
- sasanka łąkowa ***Pulsatillapratensis*** - gatunek narażony na wymarcie,
- wywłócznik skrętoległy ***Myriophyllum spicatum*** - gatunek zagrożony wyginięciem.

Stwierdzono również 12 taksonów obcych naszej florze. Należą do nich czeremcha amerykańska, dąb czerwony, klon jesionolistny, ligustr pospolity, łubin pospolity, moczarka kanadyjska, modrzew europejski, niecierpek drobnokwiatowy, przymiotno kanadyjskie, róża pomarszczona, tatarak zwyczajny, śniadek baldaszkowy. Szczególnie inwazyjne są przymiotno kanadyjskie i klon jesionolistny.

Na wybranych obszarach miasta Suwałki stwierdzono 42 zespoły roślinne należące do 14 klas.

Świat zwierzęcy

Suwałki są niewielkim miastem, do którego może swobodnie przenikać wiele gatunków zwierząt występujących w sąsiednich środowiskach. Istotnym elementem, ułatwiającym przemieszczanie się zwierząt w kierunku miasta i przebywanie w nim, są kompleksy leśne przylegające do miasta i leżące w jego granicach.

Fauna miasta Suwałki składa się z:

- gatunków, które przetrwały okres zabudowy i przystosowały się do życia w nowych warunkach środowiskowych np. nietoperze,
- gatunków stale bytujących w mieście, które zasiedlaj ą nowe tereny zieleni,
- gatunków, które wnikają do aglomeracji miejskiej z innych środowisk, np. bóbr,
- gatunków wprowadzonych świadomie lub mimowolnie przez człowieka, które zaadaptowały się do specyficznych wymagań ekologicznych panujących w mieście.

W czasie badań prowadzonych w 2009 r. do opracowania „Analizy i oceny zasobów przyrodniczych miasta Suwałk 2010" na terenie Suwałk stwierdzono łącznie 156 gatunków zwierząt należących do płazów, gadów, ptaków i ssaków.

Dzięki obecności w obrębie miasta terenów naturalnych w niewielkim stopniu przekształconych przez człowieka, fauna kręgowców Suwałk jest różnorodna i nie ogranicza się wyłącznie do gatunków synantropijnych. Duże znaczenie dla fauny ma wielkość poszczególnych płatów siedlisk naturalnych, ponieważ zwierzęta potrzebują odpowiednio dużych przestrzeni życiowych do zaspokojenia wszystkich swoich potrzeb związanych z odżywianiem się, rozrodem, unikaniem drapieżników czy konkurencji itd. Dlatego spośród obszarów cennych przyrodniczo, obszary o największej powierzchni charakteryzują się najliczniejszą i najbardziej różnorodną fauną. Najbogatszy faunistycznie jest las będący fragmentem Puszczy Augustowskiej położonej w granicach miasta; na tym obszarze występowało szereg gatunków typowo leśnych, niespotykanych w innych częściach miasta. Kolejne obszary najcenniejsze dla fauny to dolina Czarnej Hańczy wraz z przylegającymi terenami.

W czasie badań prowadzonych w 2009 i 2010 r. do opracowania „Analizy i oceny zasobów przyrodniczych miasta Suwałk 2010" na terenie Suwałk stwierdzono łącznie 156 gatunków zwierząt należących do płazów, gadów, ptaków i ssaków, w tym 138 chronionych gatunków (zaktualizowane zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt. Dz. U. z dnia 7 października 2014 r., poz. 1348) i aż 54 gatunki szczególnie cenne - zagrożone wyginięciem, wymagające ochrony czynnej lub znajdujące się w załącznikach Dyrektywy Ptasiej lub Dyrektywy Siedliskowej. Większość gatunków szczególnie cennych jest związana z siedliskami wodnymi lub wodno - błotnymi, torfowiskami, zabagnieniami.

Na terenie Suwałk stwierdzono 11 gatunków płazów. Wszystkie płazy podlegają w Polsce ścisłej ochronie gatunkowej. Zanotowano trzy gatunki gadów. Wszystkie gatunki gadów podlegają w Polsce ścisłej ochronie gatunkowej. Jaszczurka zwinka ujęta jest w IV Załączniku Dyrektywy Siedliskowej.

Na terenie Suwałk stwierdzono występowanie 113 gatunków ptaków, z czego 99 to gatunki rozmnażające się na tym terenie. Pozostałe 14 gatunków wykorzystuje wybrane obszary jako stałe żerowiska lub jako żerowiska i miejsca odpoczynku w trakcie wędrówek.

Wśród stwierdzonych ptaków, aż 109 gatunków podlega prawnej ochronie gatunkowej.

Bogactwo gatunków ptaków jest związane przede wszystkim z bogactwem siedlisk przyrodniczych w obrębie miasta oraz naturalnym charakterem wielu obszarów. Szczególnie cenna dla ptaków jest obecność wielu obszarów wodnych, podmokłych, bagiennych, zapewniających odpowiednie siedliska do życia dużej grupie gatunków ptaków związanych z takimi obszarami. Aż 9 spośród 19 występujących tu i rozmnażających się gatunków uznanych za szczególnie cenne, to właśnie gatunki związane z siedliskami wodnymi lub wodno-błotnymi.

Dużą grupę gatunków stanowią ptaki pospolite, wykorzystujące rozmaite środowiska lub związane z mozaiką środowisk otwartych i zadrzewień. Obecność dużego kompleksu leśnego w granicach miasta powoduje wydłużenie listy gatunków o gatunki typowo leśne, nieobecne w innych częściach miasta i unikające bezpośredniego sąsiedztwa człowieka.

Na terenie Suwałk w latach 2009-2010 stwierdzono występowanie 29 gatunków ssaków, a wśród nich 15 gatunków podlegających prawnej ochronie gatunkowej. Najczęściej spotykane są gatunki pospolite, niezwiązane z jakimś konkretnym środowiskiem, lecz wykorzystujące mozaikę środowisk i nie unikające sąsiedztwa ludzi tj. zając szarak, lis, kret, jeż, mroczek późny. Gatunkiem również często spotykanym jest bóbr europejski, który coraz częściej akceptuje sąsiedztwo człowieka, jednak jego występowanie determinuje przede wszystkim dostępność odpowiednich siedlisk. Najrzadsze gatunki na terenie Suwałk to gatunki typowo leśne występujące na terenie lasów włączonych w granice administracyjne miasta.

Spośród nietoperzy stwierdzono 8 gatunków. Większość obszarów cennych przyrodniczo stanowi miejsca żerowania tych zwierząt.

W czasie badań prowadzonych w 2019 i 2020 r. do opracowania „Analiza i ocena zasobów przyrodniczych wybranych terenów miasta Suwałk" (2020) na terenie Suwałk stwierdzono łącznie 91 gatunków zwierząt należących do płazów, gadów, ptaków i ssaków, w tym 84 gatunki zwierząt objęte ochroną prawną, przy czym 9 z nich jest szczególnie cennych. Gatunki te są chronione w ramach Dyrektywy Siedliskowej (II Załącznik) lub Dyrektywy Ptasiej (I Załącznik). Mniejsza liczba stwierdzonych gatunków wynika z faktu, iż badaniom poddano mniejszy i inny obszarowo teren, o wyraźnie mniejszej różnorodności fitocenoz.

Na badanym terenie stwierdzono 6 gatunków płazów i dwa gatunki gadów.

Na badanym obszarze stwierdzono występowanie 64 gatunków ptaków, z czego 49 to gatunki lęgowe. Cztery z nich są to gatunki szczególnie cenne dla Unii Europejskiej i umieszczone zostały w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej. Większość badanych obszarów charakteryzuje się znikomą bądź umiarkowaną wartością ornitologiczną.

Na badanych obszarach odnotowano występowanie 19 gatunków ssaków, w tym 10 to gatunki ściśle chronione lub też znajdujące się w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej. Na badanych powierzchniach stwierdzono występowanie 8 gatunków nietoperzy (wszystkie gatunki nietoperzy w Polsce podlegają ścisłej ochronie gatunkowej).

Ponadto w roku 2019, wykonana została „Ekspertyza przyrodnicza w ciągu planowanej inwestycji drogowej pn. Budowa ul. Ignacego Krasickiego i rozbudowa ul. Krzywólka w Suwałkach wraz z budową i przebudową infrastruktury technicznej". Przedmiotem tego opracowania była inwentaryzacja przyrodnicza ciągu planowanej inwestycji drogowej pod katem występowania cennych gatunków roślin i zwierząt, waloryzacja określająca znaczenie

badanych obiektów dla przyrody miasta, określenie zasad ich ochrony w trakcie realizacji inwestycji drogowej i zaproponowanie możliwych rozwiązań kompensacyjnych. Sporządzenie ekspertyzy miało na celu zminimalizowanie potencjalnego negatywnego wpływu planowanych i wykonywanych prac budowlanych na przyrodę.

Przeprowadzona inwentaryzacja przyrodnicza obszaru przeznaczonego pod inwestycję wraz z buforem, wykazała występowanie na tym terenie głównie gatunków synantropijnych, ale także gatunków ściśle chronionych (nietoperze, ptaki).

Najliczniejszymi przedstawicielami fauny badanego obszary były ptaki, których zaobserwowano 27 gatunków. Następnie pod względem liczebności były nietoperze, których zinwentaryzowano 6 gatunków oraz inne gatunki ssaków (5 gatunków). Najmniej liczni okazali się przedstawiciele herpetofauny, należący do dwóch taksonów.

Wnioski z przeprowadzonej ekspertyzy są jednak taki, iż na tle innych obszarów miasta Suwałk i okolic, teren inwestycji pod względem przyrodniczym ma znikome znaczenie, a przeprowadzenie przedsięwzięcia nie powinno znacząco negatywnie wpłynąć na gatunki przebywające w obszarze inwestycji oraz w jej bezpośrednim sąsiedztwie. Ekspertyza zawiera również zalecenia dotyczące działań zmierzających do minimalizacji potencjalnego negatywnego wpływu inwestycji na środowisko.

Granice terenów poddanych badaniom przyrodniczym w latach 2009-2010, 2019 i 2019-2020 przedstawia poniższa rycina.

Ryc. 15 Tereny poddane szczegółowym badaniom przyrodniczym

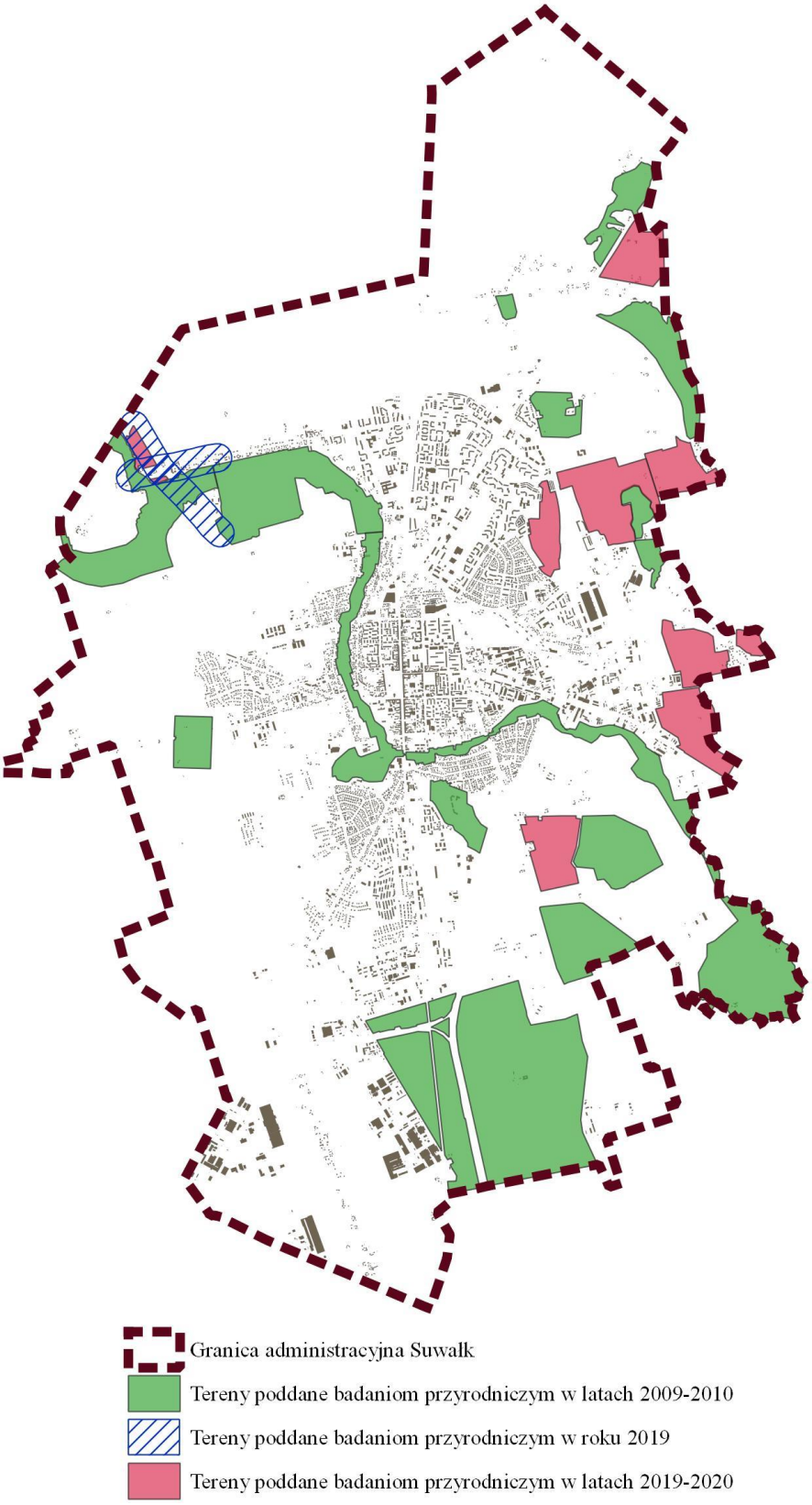

Źródło: Opracowanie własne.

Korytarze ekologiczne

Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody (Dz. U. 2020 poz. 55 z późn. zm.) **korytarz ekologiczny to obszar umożliwiający migrację roślin, zwierząt lub grzybów**. Ponadto w art. 23.1. ww. ustawy stwierdzono, że obszar chronionego krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną **funkcją korytarzy ekologicznych.**

Na stronie internetowej Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska www.geoserwis.gdos.gov.pl zamieszczona jest mapa korytarzy ekologicznych w Polsce. Podstawą wyznaczenia korytarzy była koncepcja opublikowana w pracy Jędrzejewskiego (2009). Przedstawiona na mapie, na stronie internetowej GDOŚ koncepcja korytarzy ekologicznych nawiązuje do niej, z pominięciem tzw. korytarzy głównych.

Według tej koncepcji Suwałki położone są poza siecią korytarzy ekologicznych – przebiegają one na wschód i południe od miasta.

System przyrodniczy województwa podlaskiego („Plan zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego" - 2017) obejmuje wzajemnie uzupełniające się systemy ekologiczne szczebla krajowego i europejskiego. Krajowy system obszarów chronionych (KSOCh) obejmuje łącznie 32,0% powierzchni województwa. System ten powiązany jest z Europejską Siecią Ekologiczną Natura 2000 obejmującą obszary specjalnej ochrony ptaków i specjalne obszary ochrony siedlisk, stanowiące 32,7% powierzchni województwa. Utrzymaniu spójności ww. elementów systemu przyrodniczego służy sieć korytarzy ekologicznych, do których należą: sieć korytarzy rzecznych, korytarze migracyjne ptaków, główne korytarze migracyjne dużych zwierząt lądowych, krajowe korytarze migracyjne, sieć zieleni przydrożnej. Ekologiczna sieć województwa podlaskiego powinna obejmować: 7 obszarów węzłowych (elementy o znaczeniu kontynentalnym), 15 korytarzy głównych (elementy o znaczeniu kontynentalnym) oraz 13 korytarzy uzupełniających (elementy o znaczeniu krajowym).

Suwałki położone są poza zasięgami korytarzy głównych i uzupełniających, natomiast obszar węzłowy GKPN-4 Puszcza Augustowska wchodzi fragmentem od południa w obszar miasta Suwałk i pokrywa się w granicach miasta z obszarem Natura 2000 „Ostoja Augustowska" PLH200005 i „Ostoja Wigierska" PLH200004.

Charakterystyka obszarów przyrodniczych

Przyroda Suwałk mimo silnego przekształcenia stanowi funkcjonalny i bardzo specyficzny układ zbiorowisk roślinnych i zwierzęcych. Istotnym elementem miasta są tereny zieleni miejskiej i zadrzewienia. Tereny zieleni pełnią głównie funkcje estetyczne, rekreacyjne, zdrowotne lub osłonowe, np. parki, zieleńce, bulwary, cmentarze, a także zieleń towarzysząca ulicom, placom oraz obiektom usługowym i przemysłowym. Zadrzewienie to z kolei drzewa i krzewy występujące w granicach pasa drogowego, pojedyncze drzewa lub krzewy albo ich skupiska wraz z terenem, na którym występują i pozostałymi składnikami szaty roślinnej, spełniające cele ochronne, produkcyjne lub społeczno - kulturowe.

Obszarom zurbanizowanym miasta towarzyszą również obszary leśne, łąkowe, pola

uprawne, torfowiska i wody. Ekosystemy te zlokalizowane są najczęściej na peryferiach miasta i są często obszarami o dużej wartości przyrodniczej. Na terenach szczególnie cennych znalazły się następujące ekosystemy i elementy przyrodnicze:

- Lasy - fragmenty dużych kompleksów leśnych lub małe fragmenty leśne o różnym wykorzystaniu gospodarczym i znaczeniu dla przyrody miasta;
- Torfowiska - ekosystemy uzależnione od odpowiednich stosunków wodnych, bardzo wrażliwe na przekształcenia; na terenie miasta znajduje się całe bogactwo torfowisk (torfowiska niskie, wysokie, źródliskowe, przejściowe) o różnym stopniu naturalności i zachowania;
- Łąki i pastwiska - przede wszystkim obszary wilgotne i podmokłe towarzyszące dolinom rzecznym lub zespołom torfowiskowym; tereny użytkowane ekstensywnie;
- Zbiorniki wodne: naturalne i sztuczne zbiorniki wodne o różnej głębokości i powierzchni lustra wody;
- Rzeki i doliny rzeczne - przede wszystkim rzeka Czarna Hańcza i ukształtowane przez nią środowiska o różnym stopniu naturalności;
- Rynny polodowcowe - utwory geologiczne, ciąg rynien polodowcowych wypełnionych wodami jezior, oczek wodnych i torfowiskami we wschodniej części miasta;
- Środowiska antropogeniczne - silnie przekształcone przez człowieka środowiska imitujące ubogie siedliska naturalne (np. pożwirowe zbiorniki wodne wykazujące cechy oligo- i mezotrofii; tereny pokopalniane zasiedlane przez gatunki roślinności napiaskowej itp.).

Tak jak w każdym rozwijającym się mieście, tak i w Suwałkach tereny cenne przyrodniczo podlegają silnej presji urbanizacyjnej. Chociaż trudno uznać rozwój miasta za proces negatywny, to jednak ma on swoje negatywne konsekwencje dla przyrody miasta, a zachowanie terenów cennych przyrodniczo na terenie miasta leży w interesie mieszkańców.

Nowoczesne miasta nie mają nic wspólnego z betonowymi pustyniami. Poza oczywistymi funkcjami (miejsce zamieszkania, pracy, handlu, komunikacji, etc.) miasto musi dbać o komfort życia i dobre samopoczucie mieszkańców. A to może im zapewnić poprzez odpowiednią sieć obszarów cennych przyrodniczo, które z jednej strony stanowią ostoje fauny i flory, ale z drugiej strony zapewniaj ą mieszkańcom miasta dopływ świeżego powietrza, odpowiedni mikroklimat, miejsca o niewielkim natężeniu hałasu odpowiednie do odpoczynku, wyciszenia wewnętrznego itd.

Obszary cenne przyrodniczo położone na terenie miasta wraz z całymi zasobami zieleni miejskiej pełnią funkcję korytarzy ekologicznych, które umożliwiają naturalne migracje gatunków pomiędzy ich naturalnymi stanowiskami (zarówno w bezpośrednim sąsiedztwie miasta, jak i dalszych obszarach). Dzięki tym obszarom miasto nie stanowi bariery ani pułapki ekologicznej dla wielu rodzimych gatunków.

Degradacja środowiska przyrodniczego

Jakość powietrza atmosferycznego

Źródła emisji zanieczyszczeń do powietrza można na terenie Suwałk podzielić na stacjonarne i mobilne. Źródła stacjonarne to kotłownie miejskie, lokalne, przemysłowe i indywidualne oraz inne rozproszone źródła emisji z sektora komunalno - bytowego. Źródła mobilne są związane z sektorem komunikacyjnym.

Największy udział w emisji zanieczyszczeń pochodzących przede wszystkim z procesów spalania energetycznego mają dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla i pyły. Inne rodzaje zanieczyszczeń emitowane z zakładów przemysłowych wynikaj ą z rodzaju produkcji i stosowanej technologii.

Głównym źródłem zanieczyszczeń gazowych jest ciepłownia miejska o mocy 133,8109 MW. Na terenie miasta znajduje się dość dużo zakładów przemysłowych oraz innych obiektów zanieczyszczających powietrze atmosferyczne pyłem, toksycznymi gazami, związkami zapachowymi uciążliwymi dla otoczenia. Wpływ na ogólną pulę zanieczyszczeń atmosferycznych maj ą także paleniska domowe, małe kotłownie w budynkach mieszkalnych prywatnych i komunalnych, obiekty rzemieślniczo - usługowe. Zanieczyszczenia unoszące się nad zurbanizowaną częścią miasta przyczyniają się do zmniejszenia dopływu energii słonecznej do przyziemnych warstw atmosfery.

Najwięcej zanieczyszczeń w obszarze miasta emitują przedsiębiorstwa: Fabryka Mebli „FORTE", Przedsiębiorstwo Energetyki Cieplnej Sp. z o.o. w Suwałkach, Spółdzielnia Mleczarska „Sudowia", PPHU „LAKTOPOL" Sp. z o.o. Zasadniczy wpływ na stan powietrza atmosferycznego ma emisja szkodliwych związków, do których należą dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, pył zawieszony PM10, ołowiu, ozonu, tlenku węgla i benzenu. Udział w zanieczyszczaniu atmosfery szkodliwymi metalami ma również rozwój komunikacji.

Główną przyczyną podwyższonych stężeń pyłu zawieszonego PM10, PM2,5 i benzo(a)pirenu na terenie Miasta Suwałki w okresie zimowym jest emisja z indywidualnego ogrzewania budynków a także emisja wtórna zanieczyszczeń pyłowych z powierzchni odkrytych: dróg, chodników, boisk. Do głównych źródeł niskiej emisji zaliczyć należy także obiekty zabudowy jednorodzinnej. Najwyższy stopień energochłonności wykazują budynki ponad 30 letnie, które nie przechodziły w żadnym stopniu termomodernizacji. Należy dodać, że w zdecydowanej większości w zabudowie jednorodzinnej występują węglowe systemy grzewcze. Na wielkość zanieczyszczenia powietrza wpływ mają także niekorzystne warunki meteorologiczne, które mają związek z powolnym rozprzestrzenianiem się emitowanych lokalnie zanieczyszczeń.

Zgodnie z art. 88 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2020 r., poz. 1219), oceny jakości powietrza i obserwacji zmian dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska. Państwowy Monitoring Środowiska stanowi system pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska oraz gromadzenia, przetwarzania i rozpowszechniania informacji o środowisku. Podstawowym celem monitoringu jakości powietrza jest uzyskanie informacji o poziomach stężeń substancji w powietrzu oraz wyników ocen jakości powietrza.

W celu oceny jakości powietrza na terenie województwa podlaskiego, wyznaczono 2 strefy:

- Aglomerację Białostocka (PL2001),
- Strefę podlaską (PL2002).
- Wynik oceny strefy podlaskiej za rok 2019, w której położone jest Miasto Suwałki, wskazuje, że dotrzymane zostały poziomy dopuszczalne lub poziomy docelowe substancji w powietrzu (klasa A) ustanowione ze względu na ochronę zdrowia dla następujących zanieczyszczeń:
- dwutlenku azotu,

– dwutlenku siarki,
– ozonu,
– tlenku węgla,
– pyłu PM2,5,
– ołowiu, kadmu, niklu, benzenu, arsenu w pyle zawieszonym PM10,
– pyłu PM10,
– benzo(a)pirenu.

Tab. 7 Klasyfikacja stref zanieczyszczeń powietrza.

Klasa strefy	Poziom stężeń zanieczyszczenia	Wymagane działania
A	nie przekraczający poziomu dopuszczalnego/docelowego *	● Poziom dopuszczalny: utrzymanie stężeń zanieczyszczenia poniżej poziomu dopuszczalnego oraz dążenie do utrzymania najlepszej jakość powietrza zgodnej ze zrównoważonym rozwojem. ● Poziom docelowy: brak.
C	powyżej poziomu dopuszczalnego/docelowego *	● Powyżej poziomu dopuszczalnego: określenie obszarów przekroczeń poziomów dopuszczalnych; opracowanie lub aktualizacja programu ochrony powietrza w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu; kontrolowanie stężeń zanieczyszczenia na obszarach przekroczeń i prowadzenie działań mających na celu obniżenie stężeń przynajmniej do poziomów dopuszczalnych. ● Powyżej poziomu docelowego: dążenie do osiągnięcia poziomu docelowego w określonym czasie za pomocą ekonomicznie uzasadnionych działań technicznych i technologicznych; opracowanie lub aktualizacja programu ochrony powietrza, w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów docelowych w powietrzu.

Źródło: dane WIOŚ

* z uwzględnieniem dozwolonych częstości przekroczeń określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24.08.2012 r. w sprawie niektórych poziomów substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012 r., poz. 1031 ze zm.).

Zestawienie wszystkich wynikowych klas strefy podlaskiej z uwzględnieniem kryterium ochrony zdrowia, zostało przedstawione w poniższej tabeli.

Tab. 8 Wynikowe klasy strefy podlaskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2019 r. dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia.

Nazwa strefy	Symbol klasy wynikowej											
	SO_2	NO_2	CO	C_6H_6	O_3	PM10	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	PM2,5
strefa podlaska	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie podlaskim. Raport wojewódzki za rok 2019

Stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy podlaskiej, ze względu na ochronę roślin, nie zostały przekroczone w przypadku dwutlenku siarki oraz dwutlenku azotu. Zestawienie wszystkich wynikowych klas strefy podlaskiej z uwzględnieniem kryterium ochrony roślin, zostało przedstawione w poniższej tabeli.

Tab. 9 Wynikowe klasy strefy podlaskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2019 r. dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin

Nazwa strefy	Symbol klasy wynikowej		
	SO_2	NO_x	O_3
strefa podlaska	A	A	A

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie podlaskim. Raport wojewódzki za rok 2019

Jak wynika z „Rocznej oceny jakości powietrza w Województwie Podlaskim. Raport wojewódzki za rok 2019" na terenie strefy podlaskiej nie stwierdzono występowania w ciągu roku ponadnormatywnego stężenia zanieczyszczeń w powietrzu.

Zgodnie z art. 91 ustawy Prawo ochrony środowiska dla wszystkich stref, w których stwierdzono przekroczenia poziomów dopuszczalnych i docelowych (strefy w klasie C), należy opracować programy ochrony powietrza, mające na celu osiągnięcie ww. poziomów substancji w powietrzu. Taka sytuacja miała miejsce w roku 2018. W efekcie opracowano Program ochrony powietrza dla strefy podlaskiej przyjęty Uchwałą Nr XIX/236/2020 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 8 czerwca 2020 r. zmieniającą uchwałę w sprawie określenia „Programu ochrony powietrza dla strefy podlaskiej".

Program ochrony powietrza opracowano dla substancji zanieczyszczających powietrze dla których w ocenie rocznej za rok 2018 w strefie podlaskiej wskazano przekroczenia norm i stwierdzono konieczność realizacji działań naprawczych mających na celu poprawę jakości powietrza ze względu na ochronę zdrowia ludzi, czyli: pyłu zawieszonego PM2,5 oraz benzo(a)pirenu.

Analiza elementów pogody pozwala zanotować powolne obniżanie się średniej temperatury powietrza w miesiącach letnich (czerwiec - sierpień) z równoczesnym powolnym wzrostem średniej miesięcznej wilgotności względnej powietrza w czerwcu i wrześniu. Postępujące zmiany w środowisku naturalnym regionu o różnym charakterze i zasięgu wraz ze zmianami klimatu o charakterze globalnym mogą lokalnie powodować modyfikację warunków klimatycznych. Efekt zwiększonej „oceanizacji" klimatu wiąże się z dominacją wiatrów zachodnich oraz zmianą parametrów termiczno - wilgotnościowych klimatu. W wielu miejscach na Ziemi proces ten może niekorzystnie wpływać na gospodarkę, a także zagrażać bezpośrednio człowiekowi. Dlatego w najbliższym czasie konieczne jest stopniowe dostosowywanie działalności człowieka do zmieniających się warunków klimatycznych.

Jakość klimatu akustycznego

Na terenie Suwałk występują następujące, podstawowe grupy źródeł hałasu:

- hałas komunikacyjny, w tym drogowy i kolejowy;
- hałas przemysłowy;
- hałas osiedlowy na terenach zainwestowania osadniczego miasta;
- hałas rekreacyjny, związany z wszelkimi formami rekreacji indywidualnej i zbiorowej.

Najbardziej uciążliwy jest hałas pochodzący z komunikacji drogowej. Środki transportu są ruchomymi źródłami hałasu decydującymi o parametrach klimatu akustycznego przede wszystkim na terenach zurbanizowanych.

Przez Miasto przebiegają drogi krajowe i wojewódzkie, co wpływa na klimat akustyczny rejonu. Od 2019 r. funkcjonuje obwodnica Suwałk - S16. Wyprowadza ona z Suwałk ruch

tranzytowy samochodów ciężarowych, których przez miasto przejeżdżało średnio około 6 tysięcy na dobę. Droga omija Suwałki od zachodu i północy.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku wykonał pomiary emisji hałasu na terenie miasta Suwałk dla drogi krajowej nr 8 w 2015 roku. Odnotowano wówczas przekroczenia hałasu (poziomy długookresowe) w porze dzienno-wieczorno-nocnej LDWN, w wysokości 6,5 dB, zaś w porze nocnej LN, w wysokości 8,2 dB.

Miasto Suwałki objęte jest, przyjętym uchwałą Sejmiku Województwa Podlaskiego nr XIV/148/19 z dnia 28.10.2019 r. „*Programem ochrony środowiska przed hałasem dla terenów położonych w województwie podlaskim poza aglomeracjami, wzdłuż dróg o natężeniu ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie, których eksploatacja powoduje ponadnormatywne oddziaływanie akustyczne, określone wskaźnikami LDWN i LN.”*

Niniejszy program obejmuje swym zakresem tereny położone wzdłuż dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych na terenie Suwałk o natężeniu ruchu powyżej 3 000 000 przejazdów rocznie, przy których występują przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku. *Program* obejmuje drogi, dla których zarządzający zobowiązani byli wykonać mapy akustyczne.

W 2016 roku została stworzona „*Mapa akustyczna dla dróg położonych na terenie miasta Suwałki o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie*”. Opracowaniem objęto 2 odcinki dróg na terenie miasta o łącznej długości 16 km [patrz: Tabela 10].

Tab. 10 Odcinki drogi objęte zakresem Mapy akustycznej i Programu […]

Nr drogi	Nazwa odcinka	km początku	km końca	Długość odcinka [km]
DK 8	ul. Wojska Polskiego – Gen. K. Pułaskiego	758+100	770+800	12,7
DW 655	ul. M. Reja	pl. Św. Krzyża	Cmentarz komunalny	3,27

Źródło: Programem ochrony środowiska przed hałasem dla terenów położonych w województwie podlaskim poza aglomeracjami, wzdłuż dróg o natężeniu ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie, których eksploatacja powoduje ponadnormatywne oddziaływanie akustyczne, określone wskaźnikami LDWN i LN.

Analizą objęto pas terenu po 400 m z każdej strony drogi. Dokonano identyfikacji i charakterystyki źródeł hałasu. Przeprowadzono klasyfikację terenów pod kątem sposobu zagospodarowania terenów, na podstawie której wyznaczono dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku.

Mapa akustyczna wskazuje, że hałas pochodzący od analizowanych dróg stanowi jedno z głównych źródeł uciążliwości akustycznej na terenie Miasta.

W granicach miasta (na drogach DK8 i DW655), potwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów hałasu w zakresie do 10 dB. Przekroczenia objęły 1598 mieszkańców. Całkowity obszar, na którym występowały przekroczenia dopuszczalnych poziomów dźwięku, a tym samym stanowiący zakres *Programu*, ma powierzchnię 0,5 km^2.

W *Programie* zostały przedstawione kierunki i działania naprawcze niezbędne do przywrócenia dopuszczalnych poziomów hałasu:

1) Budowa obwodnicy Suwałk S61 do 2019 r. *(zadanie zrealizowane);*
2) Budowa S61 Suwałki – Budzisko do 2022 r. *(zadanie w trakcie realizacji);*

3) Regulacje urządzeń typu wazy kanalizacyjne, kratki ściekowe i skrzynki zaworów wodociągowych do 2020 r.;
4) W ramach budowy obwodnicy Miasta Suwałki, obejmującej drogę ekspresową S61 przebudowany został odcinek ul. Mikołaja Reja, m.in. wykonanie wiaduktu oraz nowej nawierzchni do 2019 r. *(zadanie zrealizowane);*
5) Wprowadzenie do treści uchwalanych dokumentów planistycznych (opracowań ekofizjograficznych, studiów uwarunkowani i kierunków zagospodarowania przestrzennego, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego) informacji o zasięgu występowania przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu od dróg, celem prowadzenia gospodarki przestrzennej uwzględniającej potrzebę minimalizacji narażenia mieszkańców na hałas - działanie ciągłe;
6) Utrzymanie stanu technicznego drogi w stanie nie powodującym zwiększonej emisji hałasu do środowiska – działanie ciągłe;
7) Kontrola przestrzegania przepisów odnośnie dopuszczalnej prędkości – działanie ciągłe.

Od czasu opracowania *Mapy akustycznej dla dróg publicznych położonych na terenie miasta Suwałki o ruchu powyżej 3 miliony pojazdów rocznie* zaszły istotne zmiany w sieci drogowej. W szczególności chodzi tutaj o oddanie z dniem 13 kwietnia 2019 roku do użytkowania obwodnicy Suwałk – drogi ekspresowej S61. Obwodnica pozwoliła w znaczący sposób ograniczyć ilość pojazdów, które dotychczas przejeżdżały przez miasto tranzytem. Wpływ oddania do użytkowania obwodnicy zaobserwowano na prawie wszystkich odcinkach dróg, na jakich w mapie akustycznej stwierdzono występowania przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku, tj. na ulicach Utrata, Generała Zygmunta Podhorskiego i Generała Kazimierza Pułaskiego. Brak jest danych pomiarowych, które pozwoliłyby obiektywnie ocenić jak duży spadek poziomu hałasu wystąpił na odciążonych ulicach. Jesienią 2022 roku planuje się oddanie kolejnego odcinka drogi ekspresowej S61 Suwałki – Budzisko, który to odcinek pozwoli odciążyć z ruchu zabudowę, która obecnie wciąż narażona jest na ponadnormatywny hałas w sąsiedztwie drogi krajowej nr 8 (rejon skrzyżowania z ul. Szwajcaria, rejon budynków nr 36 i 37 oraz rejon skrzyżowania z ul. Studzieniczne)

Zagrożenie hałasem przemysłowym związane jest głównie z niekorzystną lokalizacją zabudowy mieszkaniowej, w pobliżu zakładów przemysłowych. Emisja hałasu przemysłowego jest uzależniona w dużym stopniu od procesu technologicznego i wykorzystywanych w nim maszyn i urządzeń, których ilość, stan techniczny, poziom nowoczesności, a także izolacyjność akustyczna i lokalizacja źródła są czynnikami decydującymi o stopniu uciążliwości dla otoczenia.

Promieniowanie jonizujące i elektromagnetyczne

Wśród zidentyfikowanych, szkodliwych dla środowiska rodzajów promieniowania powodowanego przez działalność człowieka wyróżnia się:

– promieniowanie jonizujące, pojawiające się w wyniku użytkowania zarówno wzbogaconych, jak i naturalnych substancji promieniotwórczych w energetyce jądrowej, ochronie zdrowia, przemyśle, badaniach naukowych,

– promieniowanie niejonizujące, pojawiające się wokół linii energetycznych wysokiego napięcia, radiostacji, pracujących silników elektrycznych oraz instalacji przemysłowych, urządzeń łączności, domowego sprzętu elektrycznego, elektronicznego itp.

Nadmierne dawki promieniowania działają szkodliwie na człowieka i inne żywe organizmy, stąd ochrona przed szkodliwym promieniowaniem jest jednym z ważnych zadań ochrony środowiska.

Na terenie Miasta Suwałki, głównymi źródłami promieniowania elektromagnetycznego są stacje bazowe telefonii komórkowej. Instalacje te emitują niejonizujące promieniowanie elektromagnetyczne, generowane przez anteny stacji w czasie jej pracy, a ich moc promieniowa izotropowa jest różna w zależności od wielkości bazowej. Pola elektromagnetyczne są wypromieniowywane na bardzo dużych wysokościach. Ponadto źródłem pól elektromagnetycznych są linie energetyczne i urządzenia elektromagnetyczne. Postęp cywilizacyjny będzie stale powodował wzrost oddziaływania pól elektromagnetycznych na środowisko. W związku z tym wzrośnie poziom tła promieniowania elektromagnetycznego, jak i zwiększenie liczby i powierzchni obszarów o podwyższonym poziomie natężenia promieniowania. W roku 2019 wykonano pomiary monitoringowe pól elektromagnetycznych w pięciu punktach pomiarowych (tabela 11).

Tab. 11 Wyniki pomiarów monitoringowych pól elektromagnetycznych za rok 2019 na terenie Miasta Suwałki

Adres	Data pomiaru		Parametr pomiaru	Wynik pomiaru [V/m]	Niepewność pomiaru [V/m]
ul. Staszica 3/Bakałarzewska	2019	29.04	Składowa elektryczna 3[MHz]-300[GHz]	0,29	0,01
ul. Spacerowa 1	2019	08.08	Składowa elektryczna 3[MHz]-300[GHz]	<0,2	
ul. Daszyńskiego 27	2019	20.11	Składowa elektryczna 3[MHz]-300[GHz]	0,64	0,03
ul. Gałaja/Hamerszmita	2019	27.03	Składowa elektryczna 3[MHz]-300[GHz]	0,32	0,02
ul. Bielickiego/Żniwna 4	2019	19.11	Składowa elektryczna 3[MHz]-300[GHz]	0,36	0,02

Źródło: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska

Zagrożenia zewnętrzne

Przygraniczne położenie Suwałk powoduje, że potencjalnym źródłem zagrożenia środowiska może być gwałtowne uwolnienie substancji toksycznych lub promieniotwórczych (w wyniku awarii elektrowni jądrowych) na terytoriach Białorusi, Litwy, Ukrainy lub Rosji.

Rolnicza i leśna przestrzeń produkcyjna.

Miasto Suwałki ze względu na swoje położenie charakteryzuje się mało korzystnymi warunkami rolniczej przestrzeni produkcyjnej, surowością klimatu, niską jakością gleb użytkowanych rolniczo, zaliczanych głównie do V i VI klasy bonitacyjnej, w dużej mierze przesądzających o kierunkach gospodarowania. Również warunki naturalne, w szczególności klimatyczne, ograniczają dobór roślin uprawnych i zmniejszają ich plonowanie, wpływając w konsekwencji na wielkość i jakość upraw.

Według danych Wydziału Geodezji i Gospodarki Nieruchomościami Urzędu Miejskiego w Suwałkach, aktualnych na dzień 1 stycznia 2021 r., grunty rolne w granicach miasta Suwałki zajmowały 3389 ha, co stanowi 51,7% ogólnej powierzchni miasta, lasy natomiast 909 ha (13,8%), a grunty pod wodami 77 ha (1,2%).

Użytki rolne w większości położone są na północy w rejonie Szwajcarii i Krzywólki oraz na południu w rejonie Dubowa.

W strukturze gruntów rolnych 77,45% (2625 ha) stanowią grunty orne, 14,11% (478 ha) to trwałe użytki zielone, głównie pastwiska, 0,20% (7 ha) stanowią sady, 2,07% (70 ha) stanowią grunty rolne zabudowane, 0,38% (13 ha) grunty pod rowami i stawami, 0,56% (19 ha) grunty zadrzewione i zakrzewione oraz 5,23% (177 ha) nieużytki.

Gleby omawianego obszaru wytworzone są przeważnie z plejstoceńskich glin i piasków zwałowych oraz piasków wodno - lodowcowych, a torfy i muły tworzą utwory holoceńskie.

Pod względem wartości użytkowej dzielą się ona na:

- bardzo słabe i słabe grunty orne zbudowane z utworów o bardzo lekkim składzie mechanicznym, przeważają gleby brunatne 7 kompleksu z niewielkim udziałem gleb bielicowych, wykształcone z piasków, miejscami żwirów o składzie mechanicznym piasków luźnych i piasków słabo gliniastych, które charakteryzują się płytkim i o małej zawartości próchnicy, poziomem akumulacyjnym oraz nadmierną przepuszczalnością, co wpływa na okresową lub trwałą ich suchość, są one ubogie w składniki pokarmowe i zdecydowanie zajmują największą powierzchnię omawianego obszaru,
- średniej wartości grunty orne wykształcone z piasków naglinowych z udziałem żwirów piaszczystych zaliczone do gleb brunatnych 6 kompleksu przydatności rolniczej,
- średnie i słabe użytki zielone, często zakrzaczone lub zachwaszczone, występujące głównie w dolinie Czarnej Hańczy, zbudowane z gleb hydromorficznych mułowo - torfowych i torfowych okresowo nadmiernie nawilgotnionych.

Potencjalne możliwości produkcyjne gleb obrazuje klasyfikacja bonitacyjna, wg. której na gruntach ornych:

- klasa IVa (2 ha) stanowi 0,07% powierzchni,
- klasa IVb (150 ha) stanowi 5,58% powierzchni,
- klasa V (861 ha) stanowi 31,99% powierzchni,
- klasa VI (1678 ha) stanowi 62,36% powierzchni,

na użytkach zielonych

- klasa IV (34 ha) stanowi 6,71% powierzchni,
- klasa V (144 ha) stanowi 28,40% powierzchni,
- klasa VI (329 ha) stanowi 64,89% powierzchni.

Według danych dotyczących struktury własności terenów i użytków rolnych w granicach miasta Suwałki przeważająca większość gruntów rolnych stanowi własność prywatną, które wchodzą w skład gospodarstw rolnych. Niewielki odsetek stanowią grunty Skarbu Państwa oraz grunty spółek prawa handlowego.

Dużą część obszaru zajmują tereny leśne administrowane przez Nadleśnictwo Suwałki.

Brak jest aktualnych szczegółowych danych dotyczących struktury indywidualnych gospodarstw rolnych w granicach miasta.

Z danych uzyskanych z Wydziału Geodezji i Gospodarki Nieruchomościami, aktualnych na marzec 2021 r. wynika, że obecnie średnia wielkość gospodarstwa rolnego na terenie miasta wynosi 2,6777 ha. Z ewidencji wynika ponadto, że 354 jednostki rejestrowe stanowią grunty rolne zabudowane (Br) z istniejącymi na nich budynkami. Liczbę tę można przyjąć zatem szacunkowo za przybliżoną ilość siedlisk rolniczych.

Produkcja rolnicza gospodarstw w granicach miasta ma charakter wielokierunkowy, mało wyspecjalizowany, często gospodarstwo stanowi dodatkowe źródło utrzymania, a produkcja przeznaczona jest do bezpośredniego spożycia. Mało korzystne warunki agroklimatyczne i spadek opłacalności powodują zmniejszenie powierzchni zasiewów i brak zainteresowania szeroką produkcją zarówno roślinną jak i zwierzęcą. Jak wynika z danych Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa – Podlaski Odział Regionalny, aktualnych na luty 2021 r., liczba zarejestrowanych producentów rolnych (składających wnioski o dopłaty bezpośrednie w roku 2020) wynosiła 291. Łączna powierzchnia gruntów rolnych do dopłat w 2020 roku wynosiła 1776,11 ha. Liczba zwierząt zarejestrowanych w siedzibach stada położonych na terenie miasta Suwałk przedstawia się następująco:

- bydło - 441 sztuk zarejestrowanych w 21 siedzibach stada,
- trzoda chlewna - 768 sztuki zarejestrowane w 14 siedzibach stada,
- owce - 5 sztuk zarejestrowanych w 2 siedzibach stada.

Na terenie miasta istnieje szereg instytucji obsługujących rolnictwo. Instytucją, która wspiera działania służące rozwojowi rolnictwa, jest Powiatowy Oddział Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Suwałkach, który zajmuje się wdrażaniem instrumentów współfinansowanych z budżetu Unii Europejskiej oraz udziela pomocy ze środków krajowych.

W Suwałkach działa Powiatowy Inspektorat Weterynarii zajmujący się głównie kontrolami i nadzorem gospodarstw rolnych. Usługi z zakresu weterynarii świadczą lekarze weterynarii prowadzący prywatne praktyki.

Upowszechnianiem postępu i doradztwem rolniczym zajmują się doradcy Podlaskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Szepietowie - Zespół Suwałki.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Białymstoku, Delegatura w Suwałkach zajmuje się obserwacją, sygnalizując na bieżąco pojawiające się choroby i szkodniki, prowadzi również kontrolę i wydaje koncesje na sprzedaż środków ochrony roślin.

Sprzedażą nawozów, środków ochrony roślin, pasz i narzędzi oraz maszyn rolniczych zajmują się przedsiębiorstwa i osoby prywatne na terenie Suwałk.

W przyszłości, w związku z koniecznością rezerwowania terenów pod funkcje miejskie, konieczne będzie przeznaczenie dużych powierzchni użytków rolnych pod potencjalną rozbudowę miasta, głównie w zachodniej i północnej jego części. Grunty położone w tych rejonach stracą swój rolniczy charakter.

Na użytkach (głównie trwałe użytki zielone) w dolinie rzeki Czarnej Hańczy należy ograniczać zainwestowanie i nie prowadzić intensywnej produkcji w celu stworzenia ekologicznego korytarza i ewentualnego wykorzystania rekreacyjnego tych terenów.

Niemniej jednak duża część gruntów pozostanie nadal użytkowana rolniczo, należy więc uznać za celowe:

- uprawę roślin przemysłowych na terenach położonych w sąsiedztwie uciążliwych zakładów, a przede wszystkim w południowej części terenu (obręb Dubowo),

w sąsiedztwie dzielnicy przemysłowej i wokół obwodnicy oraz wzdłuż wszystkich tras komunikacyjnych,
- wykorzystanie możliwości produkcyjnych gleb i łatwego rynku pracy do produkcji warzyw gruntowych i owoców, szczególnie miękkich, na rynek lokalny i stworzenie bazy surowcowej do rozwoju przetwórstwa owocowo - warzywnego na tym terenie,
- rozwijanie upraw zielarskich,
- wykorzystanie warunków naturalnych i zasobów pracy do rozwijania rolnictwa ekologicznego.

Aktualne kierunki produkcji roślinnej ukształtowały się w wyniku przyzwyczajenia rolników i wymagają pełniejszego wykorzystania możliwości produkcyjnych polegających na zmniejszeniu udziału roślin zbożowych w strukturze zasiewów na korzyść warzyw, ziół, owoców miękkich, a w rejonach przemysłowych rozszerzenie upraw roślin przemysłowych.

Nie należy zakładać większych zmian w dotychczasowych kierunkach produkcji zwierzęcej, gdyż są one w dużej mierze spowodowane czynnikami koniunkturalnymi na rynku żywnościowym. Nie można jednak dopuścić do budowy nowych i rozbudowy istniejących dużych budynków inwentarskich, w szczególności chlewni i obór, w granicach miasta.

Pozostawiając pewną dowolność w wyborze określonych kierunków produkcji rolnej, należy postawić warunek, by wszystkie formy i technologie produkcji były bezpieczne dla środowiska, a zwłaszcza dla zasobów wodnych terenu.

Rolnictwo, ukierunkowane na produkcję żywności metodami ekologicznymi winno być ściśle powiązane w ramach całej gospodarki rolniczo - żywnościowej z przemysłem, handlem żywnością i spożyciem w celu skrócenia drogi od producenta do konsumenta.

Niezbędne jest wspieranie działań zmierzających do inwestowania w rozwój bazy surowcowej i przetwórstwa rolno - spożywczego, a zapotrzebowanie na przetworzoną produkcję rolną powinno być czynnikiem przemawiającym za rozwojem takiego przetwórstwa w mieście.

Lesistość obszaru Suwałk jest mała – wynosi w granicach administracyjnych miasta 14% (powierzchnia gruntów leśnych wynosi 909 ha). Lasy Skarbu Państwa zajmują 824 ha (ok. 90% ogólnej powierzchni gruntów leśnych w gminie) - prawie w całości pozostają w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe (818 ha - 89,3%). Powierzchnia lasów będących własnością gminy wynosi 11 ha (ok. 1,2%). Grunty leśne prywatne zajmują powierzchnię 80 ha (ok. 8,8% ogólnej powierzchni gruntów leśnych w gminie), w tym 79 ha w całości stanowią lasy, będące własnością osób fizycznych.

Na terenie miasta znajdują się lasy ochronne ustanowione na podstawie Decyzji Ministra Środowiska z dnia 29 maja 2013 r. – pismo nr DLP-lpn-612-10/20977-13/JŁ, o powierzchni ok. 800 ha, wchodzące w skład zwartych kompleksów Lasu Suwalskiego i Szwajcarskiego. Stanowią one własność Skarbu Państwa i zostały uznane za ochronne w następujących kategoriach:
- lasy położone w granicach administracyjnych miast i w odległości do 10 km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców,
- lasy wodochronne, położone w granicach administracyjnych miast i w odległości do 10 km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców,

– lasy stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody położone w granicach administracyjnych miast i w odległości do 10 km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców,
– lasy stanowiące drzewostany nasienne wyłączone z użytkowania rębnego, stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody położone w granicach administracyjnych miast i w odległości do 10 km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców.

Ogólnie potencjał leśny (gospodarczy) obszaru miasta Suwałki, biorąc pod uwagę produktywność zbiorowisk leśnych, status ochrony lasów oraz priorytet ich funkcji ekologicznych jest mały.

Na obszarze miasta za priorytetową powinna być uznana ekologiczna funkcja lasów oraz funkcja rekreacyjna służąca mieszkańcom miasta.

Warunki hydrogeologiczne

Wody podziemne

Na terenie miasta Suwałki występują dwie użytkowe warstwy wodonośne związane z utworami czwartorzędowymi.

Można wyróżnić trzy obszary występowania I warstwy wodonośnej:
– dolinę Czarnej Hańczy,
– wysoczyznę morenową,
– sandr suwalsko - augustowski.

Warstwę wodonośną w obrębie doliny stanowią piaski i żwiry rzeczne. Jest ona ograniczona do wąskiego tarasu zalewowego i jest najczęściej pokryta namułami i torfami. Miąższość warstwy jest niewielka, rzędu kilku metrów. Zwierciadło wody ma charakter swobodny i zalega 0,5-2,0 m pod poziomem terenu.

Obszary wysoczyznowe charakteryzują się odmiennymi warunkami hydrogeologicznymi. W ich obrębie rozprzestrzenianie się pierwszej warstwy wodonośnej uzależnione jest od rodzaju gruntów budujących podłoże. W utworach piaszczysto - żwirowych zwierciadło wody ma charakter swobodny. Natomiast w glinach zwałowych woda występuje zwykle w przewarstwieniach i laminacjach utworów sypkich. Wody pierwszej warstwy wodonośnej na obszarze wysoczyzn mają niewielkie znaczenie użytkowe.

Podstawowym rejonem występowania I warstwy użytkowej jest obszar sandru. Zwierciadło wody w obrębie sandru ma charakter swobodny, jedynie w strefie kontaktowej z wysoczyzną może być lekko napięte przez gliny zwałowe, przykrywające osady sandrowe. Głębokość do zwierciadła wody jest zmienna i w zależności od morfologii terenu wynosi do 20 m. Miąższość warstwy wodonośnej zmniejsza się kontakcie sandru z wysoczyzną morenową i waha się od 2 do 30 m. Warstwa wodonośna zbudowana jest ze żwirów, piasków ze żwirami i piasków. Współczynnik filtracji waha się w przedziale od 0,28 do 5,22 m/h, co pozwala zakwalifikować utwory budujące warstwę jako dobrze i bardzo dobrze przepuszczalne. Zasilanie I warstwy wodonośnej następuje w drodze bezpośredniej infiltracji opadów atmosferycznych oraz w mniejszym stopniu w wyniku dopływu podziemnego z rejonu wysoczyzny morenowej. Duże znaczenie w kształtowaniu zwierciadła wody I warstwy ma rzeka Czarna Hańcza, która ma wyraźnie drenujący charakter.

Druga warstwa wodonośna jest związana z występowaniem utworów zlodowacenia środkowopolskiego i ma podstawowe znaczenie użytkowe w rejonie Suwałk. Omawianą

warstwę eksploatują wszystkie studnie ujęcia komunalnego.

Utwory budujące warstwę porozdzielane są słabo przepuszczalnymi glinami zwałowymi i pylasto - ilastymi osadami zastoiskowymi. Utwory słabo przepuszczalne nie są jednak ciągłe na całym obszarze. Występują zwykle fragmentarycznie i charakteryzują się małą miąższością. Powoduje to występowanie kontaktu hydraulicznego pomiędzy wyżej wymienionymi utworami wodonośnymi. Miąższość drugiej warstwy wodonośnej jest zmienna i wynosi od kilku do kilkudziesięciu metrów. Od góry warstwa jest izolowana glinami zwałowymi. Warstwa tych glin jest ciągła, przez co między innymi na terenie ujęcia komunalnego występuje okno hydrogeologiczne, gdzie wody pierwszej warstwy wodonośnej kontaktują się wody drugiej warstwy. Brak pełnej izolacji omawianej warstwy użytkowej naraża ja na możliwości infiltracji zanieczyszczeń z powierzchni terenu. Takie zagrożenie potęguje bardzo płytkie zaleganie zwierciadła wody oraz bardzo duża przepuszczalność utworów przypowierzchniowych. Zwierciadło wody drugiej warstwy wodonośnej (poza rejonem okna hydrogeologicznego) ma charakter naporowy i stabilizuje się praktycznie na rzędnych zgodnych z rzędnymi stabilizacji pierwszej warstwy wodonośnej. Współczynniki filtracji obliczone na podstawie wyników próbnych pompowań kształtują się od 0,4 do 3,5 m^3/h. Główne zasilanie drugiej warstwy wodonośnej następuje z północnego zachodu na południowy wschód.

Wody powierzchniowe

Praktycznie cały obszar miasta Suwałk znajduje się w zlewni podstawowej rzeki Czarnej Hańczy i zlewni jej lewobrzeżnego dopływu - Kamionki. Rzeka Czarna Hańcza jest lewobrzeżnym dopływem Niemna. Wzdłuż zachodnich granic miasta przebiega wododział główny pomiędzy dorzeczem Niemna i Wisły.

Powierzchnia zlewni Czarnej Hańczy na obszarze Polski wynosi 1744 km^2. Zlewnia została ukształtowana przez zlodowacenie bałtyckie i charakteryzuje się zróżnicowaną rzeźbą terenu, licznymi jeziorami rynnowymi i wytopiskowymi oraz dużą ilością zagłębień bezodpływowych.

Rzeka Czarna Hańcza wypływa z jeziora Jegliniszki i w początkowym odcinku jest ciekiem okresowym. Przed jeziorem Hańcza przyjmuje wody kilku źródeł i wpływa do jeziora jako trwały strumień. Po wypłynięciu z jeziora rzeka charakteryzuje się dużym spadkiem. Kierunek górnego biegu Czarnej Hańczy jest zorientowany z północy na południe. Od wsi Bród Nowy, gdzie rzeka wpływa w rejon sandru, zmienia ona kierunek na południowo-wschodni. Przepływając przez miasto Suwałki i jezioro Wigry, dalej płynie do Niemna.

Rzekę cechuje ustrój złożony z wezbraniem jesiennym i zimowym oraz gruntowo - deszczowo - śnieżnym zasilaniem. Główne wezbranie roztopowe daje kulminacje w kwietniu, drugie jesienne zaznacza się w listopadzie. W okresie wiosennego wezbrania przepływ wzrasta 2-3 krotnie. W Suwałkach rzeka płynie uregulowanym, nieskanalizowanym korytem. Tym niemniej w okresie wiosennych wezbrań istnieje możliwość podtapiania niżej położonych partii doliny.

W granicach administracyjnych miasta nie występują większe, naturalne zbiorniki wodne. Sztuczny zalew rekreacyjny Arkadia zasilany jest przez rzekę Czarną Hańczę. Zbiornik ma powierzchnię 11,42 ha i użytkowany jest jako kąpielisko miejskie. Oprócz tego na terenie administrowanym przez Suwalskie Kopalnie Surowców Mineralnych Sobolewo, znajdują się

dwa zbiorniki wodne powstałe w wyniku eksploatacji kruszywa spod zwierciadła wody gruntowej. Na obszarze Krzywólki również znajdują się zbiorniki wodne powstałe po eksploatacji żwiru w tym rejonie miasta.

Jakość wód powierzchniowych i podziemnych

Na jakość wód rzeki Czarnej Hańczy wpływają zanieczyszczenia obszarowe (głównie spływy z pól uprawnych i zagród rolniczych) i punktowe (ścieki z oczyszczalni, kolektory wód opadowych). Na stan czystości w górnym odcinku rzeki Czarnej Hańczy mają wpływ rozproszone i przestrzenne źródła zanieczyszczeń oraz w mniejszym stopniu zrzut ścieków oczyszczonych z oczyszczalni gminnej w Jeleniewie. Natomiast głównym źródłem punktowym zanieczyszczeń wód Czarnej Hańczy jest miasto Suwałki. Modernizacja oczyszczalni zaowocowała znacznym obniżeniem zawartości związków fosforu i azotu w odprowadzanych do Czarnej Hańczy ściekach.

Według „Informacji Podlaskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska o stanie środowiska na terenie powiatów: suwalskiego grodzkiego i suwalskiego ziemskiego w 2016 roku" (2017) Jednolitą Część Wód Powierzchniowych „Czarna Hańcza od wypływu z jeziora Hańcza do jeziora Wigry" PLRW8000186419 w profilu Bród Stary (powyżej Suwałk) oceniono następująco:

- ocena stanu ekologicznego – przeprowadzona w 2016 r. na podstawie wskaźników biologicznych (okrzemkowy wskaźnik fitobentosowy IO, wskaźnik makrobezkręgowcowy MMI, wskaźnik makrofitowy MIR, wskaźnik ichtiologiczny EFI+) wskazała dobry stan elementów biologicznych w tym reprezentatywnym punkcie pomiarowo-kontrolnym (II klasa). Spośród badanych wskaźników fizykochemicznych wapń i magnez nie spełniały norm stanu dobrego, w związku z tym stan ekologiczny w punkcie zakwalifikowano do *stanu umiarkowanego (III klasa),*
- ocena stanu chemicznego – na podstawie przeprowadzonych w 2016 r. badań wskaźników chemicznych (substancje priorytetowe w dziedzinie polityki wodnej) wskazała *stan chemiczny dobry* w punkcie Bród Stary,

w profilu wodowskaz Sobolewo (poniżej Suwałk) oceniono następująco:

- ocena stanu ekologicznego – przeprowadzona w 2016 r. na podstawie okrzemkowego wskaźnika fitobentosowego IO oceniono stan elementów biologicznych w punkcie pomiarowokontrolnym jako dobry (II klasa). Spośród badanych stężeń wskaźników fizykochemicznych wykazano przekroczenia norm dla stanu dobrego (II klasa), wobec czego stan ekologiczny JCW zakwalifikowano do *stanu umiarkowanego (II klasa);*
- ocena stanu chemicznego – na podstawie przeprowadzonych w 2012 r. badań wskaźników chemicznych wskazała *stan poniżej dobrego* w punkcie wodowskaz Sobolewo. Granicę dobrego stanu wód przekroczyły stężenia sumy benzo(g,h,i)perylenu i indeno(1,2,3-c,d) pirenu (składniki WWA). W 2015 r. i 2016 r. powtórzono badania niektórych wskaźników, które wykazały *stan dobry*. Ostatecznie ocena stanu chemicznego JCW wykonana na podstawie danych bieżących i odziedziczonych z obu punktów badawczych wykazała *stan dobry*;

– ocena w obszarach chronionych wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych wykazała, iż JCW nie jest poddana eutrofizacji pochodzenia antropogenicznego;
– ocena stanu JCW na podstawie wypadkowej oceny stanu ekologicznego i stanu chemicznego w obu punktach pomiarowo-kontrolnych wykazała, że stan wód w Jednolitej Części Wód o kodzie PLRW8000186419 – *Czarna Hańcza od wypływu z jeziora Hańcza do jeziora Wigry* jest *zły*.

Według „Informacji Podlaskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska o stanie środowiska na terenie powiatów: suwalskiego grodzkiego i suwalskiego ziemskiego w 2016 roku" (2017) w 2016 roku wody podziemne na terenie Suwałk były badane w jednym punkcie pomiarowym w ramach monitoringu diagnostycznego przez Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy.

Tab. 12 Jakość wód podziemnych na terenie Suwałk

Nr	Miejscowość	Gł. stropu (m)	Wody	JCWPd	Użytkowanie terenu (dominujące w promieniu 500 m)	Klasa wód
843	Suwałki	67,8	Wgłębne	23/22	Zabudowa miejska luźna	II

Źródło: „Informacja Podlaskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska o stanie środowiska na terenie powiatów: suwalskiego grodzkiego i suwalskiego ziemskiego w 2016 roku" 2017

Jakość wód w punkcie pomiarowym odpowiadała II klasie czystości i mieściła się w granicach dobrego stanu wód podziemnych.

Uwarunkowania wynikające z wymogów ochrony krajobrazu kulturowego.

Na krajobraz kulturowy w granicach miasta Suwałki, składają się zarówno historycznie ukształtowana struktura układu osadniczego, zachowany układ urbanistyczny, budynki i budowle ujęte w wojewódzkim rejestrze zabytków oraz wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków, jak również ukształtowany przez zlodowacenia, krajobraz polodowcowy, zachowany w szczególności po wschodniej stronie miasta, poza terenami zurbanizowanymi.

Krajobraz ten powinien podlegać ochronie poprzez ograniczenie dalszych jego zmian.

Poza terenami zabudowanymi i przekształconymi, należy dążyć do zachowania w maksymalnym stopniu naturalnego ukształtowania terenów oraz istniejącej zieleni. Rekultywacja terenów zdegradowanych, w tym terenów poeksploatacyjnych winna mieć na celu przywrócenie naturalnego krajobrazu.

Szczególnej ochronie w granicach miasta podlega krajobraz na terenach chronionych, zarówno w rozumieniu ustawy o ochronie zabytków (ujęty w wojewódzkim rejestrze zabytków obszar obejmujący układ urbanistyczny miasta) oraz ustawy o ochronie przyrody (obszary Natura 2000 i obszary chronionego krajobrazu).

W stosunku do krajobrazu w ujęciu ochrony zabytków, ważnym działaniem jest z punku jego ochrony oprócz ochrony poszczególnych elementów ujętych w wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków, jest utrzymanie i ochrona, w tym w sporządzanych dokumentach planistycznych (np. poprzez zakazy zabudowy, ograniczenie wysokości itp.,) istniejących dominant przestrzennych ich ekspozycji oraz zachowanie osi widokowych.

7. Uwarunkowania wynikające ze stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

Zarys historii i przestrzennego rozwoju Suwałk

Powstanie i rozwój Suwałk poprzedziły wielowiekowe zmiany osadnicze na terenie dawnych puszcz przełomskiej i perstuńskiej, które rozciągały się między innymi na obszarze obecnego miasta. W średniowieczu puszcze jak i tereny nad rzeką Czarna Hańcza zasiedlały plemiona Jaćwingów, które podbił Zakon Szpitala Najświętszej Marii Panny Domu Niemieckiego w Jerozolimie zwany popularnie Krzyżakami (1283). Ziemie plemienne włączył on w obszar państwa zakonnego. Przez puszczę graniczną (Wildnis) Krzyżacy poprowadzili drogi w kierunku wschodnim. Jedna z nich wiodła przez rzekę Czarną Hańczę i wzdłuż jej biegu w kierunku wschodnim. Po pokoju mełneńskim (1422) obszar ten włączono w granice Litwy. Na przełomie XVII i XVIII wieku rozpoczęła się regularna akcja osadnicza i kolonizacyjna podjęta z inicjatywy zakony kamedułów, którego nowa komandoria powstała w tym czasie na wyspie jeziora Wigry. Zakon w nadaniach otrzymał prawo lokowania wsi w obszarach puszczańskich. Korzystne położenie komunikacyjne, jak i funkcjonujące tutaj luźne osadnictwo pozwoliły na lokację wsi Suwałki, o której pierwsza wzmianka pochodzi z roku 1688. W roku 1690 Suwałki zostały odnotowane jako nowa osada mająca zaledwie „dwa dymy", a w dziesięć lat później składała się już z dwóch osad położonych blisko siebie (Suwałki Duże i Suwałki Małe). Wpływ na taki rozwój, poza dobrym położeniem komunikacyjnym, miało ukształtowanie terenu. Duży, płaski obszar stał się dogodną przestrzenią do powstania jednostki osadniczej i stwarzał perspektywiczne możliwości jej rozbudowy. W roku 1710 kameduli otrzymali od króla Augusta II zgodę na odbywanie w Suwałkach targów i jarmarków. Naturalną linią kształtującą układ przestrzenny był bieg zakola rzeki Czarnej Hańczy, o który oparto rozplanowanie przyszłego miasta. Wytyczanie tego układu podjęte w pocz. XVIII wieku rozpoczęto od ukształtowania rynku. W miejscu, gdzie zbiegały się drogi do istniejących wówczas miasteczek Sejny, Przerośl, Augustów i Bakałarzewo powstał rynek o kształcie zbliżonym do prostokąta, o wymiarach 310 m na 190 m. W północnej części rynku 2 czerwca 1710 roku rozpoczęto budowę kościoła pod wezwaniem świętego Krzyża. Obok kościoła wzniesiono drewnianą plebanię, spichlerz z piwnicą i wozownię. Wokół kościoła powstał cmentarz grzebalny. Jeszcze przed budową kościoła i regulacją istniejących ciągów komunikacyjnych kameduli powzięli zamiar przekształcenia Suwałk w miasto. Nazwa „miasto" użyta została już w przywileju królewskim na targi i jarmarki w 1710 roku. Trzeciego grudnia 1715 roku kameduli wydali przywilej lokacyjny miasta Suwałk. Pierwotny układ urbanistyczny został stworzony na bazie sieci traktów przedlokacyjnych i wykształconej parcelacji wsi (Suwałki Duże i Suwałki Małe). Układ ten charakteryzował brak spójności i regularności.

Na miasto wyznaczono trzysta placów pod zabudowę mieszkaniową, ogrody, browary gumna. Z czasem wytyczono sieć komunikacyjną. Centralnym punktem miasta był oczywiście rynek. Do jego południowo - wschodniego narożnika dobiegał trakt z Augustowa. W granicach miasta była to ulica Młyńska (zwana później Grodzieńska, Warszawska, Petersburską i T. Kościuszki). Z północno-zachodniego narożnika odchodziły dwie ulice: starsza to ulica Załomek (później Rybacka i Kamedulska) kierująca ruch w stronę Filipowa, Przerośli i Królewca oraz młodsza ulica Królewiecka (później Szpitalna, E. Plater). Z zachodniej pierzei

rynku wychodziła ul. Kręta (później Krzywa, W. Gałaja), przechodząca w trakt do Bakałarzewa i Olecka. Od wschodu z rynku wybiegała ul. Sejneńska, z której rozchodziły się dwa gościńce: jeden do Sejn przez Wigry, drugi do Kalwarii przez Okuniowiec. Z czasem równolegle do ul. Królewieckiej wytyczono ślepą ulicę zwaną Załomkiem Koźlim. Dokumenty lokacyjne dawały możliwość wytyczenia ulicy Żydowskiej, w założeniach jako miejsca osiedlania się ludności żydowskiej. Ulica ta była zabudowywana magazynami i stodołami i otrzymała nazwę Gumienna. Proces tworzenia miasta zakończył przywilej Augusta II z 2 maja 1720 roku, potwierdzający lokację kamedulską. Budynki nakazywano stawiać zgodnie ze ściśle przestrzeganym planem miasta, wskazują na to późniejsze plany i opisy z lat 1820-1821, na których domy ustawione są w równych liniach zabudowy.

Po trzecim rozbiorze Polski w roku 1795 miasto zajęły wojska pruskie, a dwa lata później po kasacji klasztoru wigierskiego i konfiskacie jego majątku, Suwałki przeszły na własność rządu. Wchodziły wówczas w obszar tzw. Prus Nowowschodnich. Rok później, władze pruskie ulokowały w mieście siedzibę władz powiatu wigierskiego. U schyłku XVIII stulecia Suwałki liczyły 1184 mieszkańców i 216 domów. W czasach pruskich zbudowano gościniec z Suwałk do wsi Prudziszki, udrożniając tym samym ślepą ulicę Załomek Koźli (Kowieńskie Przedmieście i T. Kościuszki). Ciąg ulic Młyńska (później Grodzieńska, Warszawska, Petersburska i T. Kościuszki) i Załomek Koźli (Kowieńskie Przedmieście i T. Kościuszki) stał się wówczas główną arterią miasta (funkcję tę pełnił do roku 1997). W tym czasie przeniesiono też zapewne cmentarz grzebalny z rynku za Czarną Hańczę na teren położony przy gościńcu prowadzącym do Bakałarzewa.

W mieście dominowała własność prywatna. Po 1795 roku władze pruskie były dysponentem zaledwie części parcel na obszarze miasta, po 1815 roku dysponentem tych gruntów została administracja miejska. Były one zgrupowane przede wszystkim przy głównej ulicy i przeznaczone na cele publiczne.

W 1807 roku Suwałki włączone zostały w obszar Księstwa Warszawskiego i znalazły się w granicach departamentu łomżyńskiego. Jednocześnie po przeniesieniu siedziby powiatu wigierskiego do Sejn (później przemianowanego na powiat sejneński) Suwałki utraciły dotychczasową funkcję ośrodka administracyjnego. Według spisu sporządzonego po zakończeniu rządów pruskich ok. 1810 roku w mieście było 1265 mieszkańców.

Wraz z utworzeniem Królestwa Polskiego (1815), zależnego od Cesarstwa Rosyjskiego, dużego znaczenia nabrały szlaki komunikacyjne łączące Warszawę ze stolicą imperium, między którymi uruchomiono regularną komunikację pasażerską i pocztową, trasa ta wiodła przez miasto. Od 1817 roku na stałe przebiegała ona przez Suwałki. W obrębie miasta trasa biegła ulicą dawną Młyńską, jej przedłużeniem przy wschodnim boku rynku i dalej Załomkiem Koźlim. W 1816 zostało utworzone województwo augustowskie z siedzibą w Suwałkach. Decyzja ta pociągnęła za sobą zmiany planistyczne i gwałtowne ożywienie budowlane.

W roku 1820 środkowączęść rynku po obsadzeniu topolami i ogrodzeniu przeznaczono na park. W związku z tym targi i jarmarki przeniesiono na założony we wschodniej części miasta Nowy Rynek. Równocześnie powstał tam - wytyczony równolegle do głównej arterii komunikacyjnej miasta - ciąg ulic Jerozolimskiej i Nowego Światu (obecna ulica T. Noniewicza). Nowy Rynek, w kształcie prostokąta o wymiarach około 130 x 140 metrów, został ograniczony od zachodu ulicą Jerozolimską, a od północy - uregulowaną ulicą Sejneńską. Równolegle do tej ulicy z południowo - wschodniego naroża Starego Rynku wyprowadzono

ulicę Wąską albo Krótką (by mogła ona stanowić dogodne połączenie ulicy Petersburskiej z Jerozolimską (w planie regulacyjnym przewidziano możliwość jej poszerzenia). Główną osią miasta pozostał odcinek szosy petersbursko- warszawskiej, który na południe od Starego Rynku otrzymał nazwę Prospektu Petersburskiego, a na północ Kowieńskiego Przedmieścia. W 1826 roku zatwierdzony został plan regulacyjny miasta, który na blisko sto lat przesądził o kierunkach i charakterze jego zabudowy. Jak wynika z tego przekazu ikonograficznego, ważnymi czynnikami mającymi wpływ na kształtowanie się miasta były istniejąca sieć ulic i struktura własnościowa związana z parcelacją gruntów. Wielkości parcel i ich stan własnościowy uległy wprawdzie regulacjom i zmianom, jednak sytuacja wytworzona wcześniej rzutowała na charakter późniejszej zabudowy. Wytworzone zróżnicowane moduły długości elewacji zabudowy miejskiej miały decydujący wpływ na rozwój typów kamienic suwalskich. Stare drewniane domy zastępowały nowe murowane, parterowe i piętrowe budynki powstające przede wszystkim przy Starym Rynku i głównej arterii miasta obecnej ul. T. Kościuszki. Jak pokazał czas, decyzja o utrzymaniu w Suwałkach siedziby władz wojewódzkich w ogromnym stopniu zaważyła na dalszych losach miasta.

W roku 1820 na północnych obrzeżach Starego Rynku rozpoczęto budowę nowego kościoła - planowanego jako katedralny - pod wezwaniem św. Aleksandra. Zastąpił on pochodzący jeszcze z okresu lokacji kamedulskiej drewniany kościółek położony w centrum rynku, rozebrany w 1834 roku. Kościół p.w. św. Aleksandra został zaprojektowany przez wybitego architekta włoskiego Christiana Piotra Aignera w stylu klasycystycznym. Stanowił dominantę przestrzenną miasta do końca lat 80. XX wieku. Zbudowano także inne świątynie: kościół ewangelicki przy ul. Petersburskiej (1839-1841), synagogę przy ulicy Jerozolimskiej (1820), a na dawnym rynku, na osi z kościołem św. Aleksandra cerkiew Zaśnięcia N.M.P. (uśpieńską) (1838-40). Powstały również budynki użyteczności publicznej: poczta (1829), odwach (1835), ratusz (1844), szpital św. Piotra i Pawła (1842), jatki miejskie (1839) oraz okazały gmach gimnazjum (1843-1846).

Do roku 1820 budowano przeważnie domy drewniane. Sytuacja zmieniła się po ogłoszeniu przepisów kategorycznie zakazujących stawiania domów drewnianych w ważniejszych miastach Królestwa Polskiego. Jednak w wielu miastach, m.in. w Suwałkach, ze względu na większy koszt materiałów i robocizny tylko nielicznych było stać na wznoszenie budynków murowanych. Zabudowa murowana koncentrowała się przy Starym Rynku i głównej arterii komunikacyjnej Prospekt Petersburski - Stary Rynek - Kowieńskie Przedmieście, a oblicze tej części miasta ulegało z każdym rokiem zmianom architektonicznym. Domy drewniane przeważnie likwidowano lub przenoszono na boczne ulice.

W roku 1825, według ówczesnego rejestru pomiarowego, na lewym brzegu rzeki było 510 działek (w tym 276 zabudowanych), na prawym - 218 (w tym 190 zabudowanych). Zapewne wspomniane wcześniej trzysta placów lokacyjnych leżało wyłącznie na lewym brzegu Czarnej Hańczy. Od południa i zachodu lewobrzeżną granicę miasta wyznaczało zakole Czarnej Hańczy, a właściwie pas łąk i bagien na dolnym, tarasie zalewowym. Od wschodu siedliska i ogrody dzieliła od pól miejskich droga, której trasą biegną pozostałości dawnej ulicy Utrata Długa (do 1997 r.).

Wraz z rozwojem i rozbudową miasta, rosła również liczba ludności. Od 1806 roku do roku 1827 wzrosła blisko trzykrotnie i wynosiła 3 753 osób. W roku 1857 w Suwałkach

mieszkało 11 273 osób, a w 1872 - 19 899. Dzięki temu Suwałki, znalazły się wśród czterech najludniejszych miast Królestwa Polskiego, ustępując pod tym względem jedynie Warszawie, Łodzi i Lublinowi. Dynamicznie wzrastała liczba ludności żydowskiej, która stanowiła z czasem blisko połowę mieszkańców. Miasto zostało zróżnicowane wyznaniowo i narodowościowo. Zamieszkali w nim ewangelicy - Mazurzy i Niemcy, staroobrzędowcy i wyznawcy prawosławia - w większości Rosjanie, którzy coraz liczniej przybywali do miasta jako urzędnicy, nauczyciele i wojskowi. Ponadto w mieście zamieszkało kilka rodzin tatarskich (mahometan).

Jeszcze w połowie XIX stulecia wiele suwalskich rodzin utrzymywało się z uprawy roli, z czasem wzrosło jednak znaczenie rzemiosła oraz handlu. Rola przemysłu była natomiast znikoma, a do nielicznych działających w mieście „zakładów i fabryk" zaliczano wówczas fabrykę tytoniu i tabaki, trzy fabryki świec łojowych, trzy garbarnie, dwa browary fabryki oleju oraz octu winnego, waciarnię, dwie fabryki kapeluszy słomkowych i ryżowych, fabrykę wyrobów wełnianych oraz cegielnię. Zabudowa Suwałk do połowy XIX wieku, koncentrowała się wyłącznie na omawianym obszarze. Rezerwa terenu była wystarczająca pod budowę nowych budynków. Stopniowy rozwój miasta powodował wydzielanie kolejnych kwartałów zabudowy i podział długich, rozciągających się pomiędzy ulicami, parcel budowlanych. Proces ten nastąpił przede wszystkim pomiędzy obecnymi ulicami T. Kościuszki a T. Noniewicza i E Plater oraz pomiędzy ul. E. Plater i W. Gałaja. Miejski charakter zabudowy rozwinął się jednak przy Nowym Rynku i obecnej ulicy Sejneńskiej oraz, w mniejszym stopniu, wzdłuż pozostałych przecznic - obecnych ulic L. Waryńskiego i Wigierskiej. Zabudowa przy wschodnich ulicach równoległych do Starego Rynku i ul. T. Kościuszki powstawała z dużymi oporami, a domy wznoszone głównie z drewna były parterowe i miały charakter podmiejski lub wręcz wiejski.

Po powstaniu styczniowym (1863 r.) w mieście stworzono silny garnizon wojskowy, przez co charakter miasta uległ zdecydowanej zmianie.

Centralna część obecnego miasta, jaką jest śródmieście, rozwijała się do połowy XIX wieku. W drugiej połowie XIX wieku, z zwłaszcza po 1864 roku, rozbudowa miasta postępowała w kierunku wschodnim i północno - wschodnim. Od strony wschodniej tereny zabudowy wyznaczył bieg linii kolejowej wytyczonej w 1897 roku. W zabudowie miasta, w jego północno - wschodniej części, pojawił się nowy akcent - dworzec kolejowy, który z czasem otoczyły budynki mieszkalne - drewniane domy kolejarzy oraz obiekty infrastruktury kolejowej - murowany zespół lokomotywowni, rampy przeładunkowe i bocznice kolejowe. Budowa dojazdowej stacji kolejowej przyczyniała się do rozwoju zabudowy miejskiej w kierunku wschodnim w obrębie ulic Utrata, Kolejowa, Nowy Świat (później Moskiewska, J. Dwernickiego), Przytorowa.

Do końca XIX wieku powstały trzy zespoły koszarowe, zlokalizowane przy głównych drogach wylotowych miasta. Jako pierwszy powstał zespół koszarowy przy ulicy Sejneńskiej, następny przy drodze prowadzącej do Augustowa oraz przy drodze do Kalwarii. W zespołach koszarowym przy drodze do Augustowa i do Sejn wzniesiono cerkwie (ul. Wojska Polskiego obecnie kościół katolicki p.w. św. Piotra i Pawła oraz przy ul. Sejneńskiej - rozebrana w latach 70. XX wieku). Z jednej strony ulic wzniesiono murowane i drewniane budynki koszar, a z drugiej świątynie (tylko przy obecnej ul. Sejneńskiej i ul. Wojska Polskiego) oraz drewniane i murowane budynki mieszkalne dla oficerów i podoficerów oraz magazyny.

Koszary zlokalizowane przy ul. Wojska Polskiego i Sejneńskiej leżały w pobliżu linii kolejowej i zostały z nią połączone bocznicami.

W czasie pierwszej wojny światowej na Suwalszczyźnie toczyły się ciężkie i długotrwałe walki rosyjsko-niemieckie, które doprowadziły do zajęcia Suwałk przez armię kajzerowską i do niemieckiej okupacji miasta, trwającej do sierpnia 1919 roku. W międzyczasie, już w 1919 roku, miał miejsce epizod nieudanej próby przejęcia miasta przez przedstawicieli wybijającej się na niepodległość Litwy. Dnia 24 sierpnia 1919 roku do Suwałk wkroczyli żołnierze polscy z 41 Suwalskiego Pułku Piechoty i od tej pory władza polska mogła się już bez przeszkód umacniać.

W okresie międzywojennym Suwałki znalazły się w granicach województwa białostockiego i stały się powiatowym miastem wydzielonym. W 1921 roku miasto liczyło 16 780 mieszkańców, a w końcu lat trzydziestych - blisko 25 000. Wówczas około jednej trzeciej ludności miasta stanowili Żydzi. Źródłem utrzymania większości mieszkańców było nadal rzemiosło, rolnictwo i handel. W mieście działały jedynie trzy większe zakłady przemysłowe: browar, Spółka „Rola" - produkująca głównie narzędzia i maszyny rolnicze oraz elektrownia miejska. Prowincjonalne, pograniczne wówczas położenie miasta wyraźnie hamowało jego rozwój. Nadal duże znaczenie odgrywało wojsko. Dzięki odziedziczonym po Rosjanach ogromnym kompleksom koszar Suwałki stały się jednym z większych garnizonów międzywojennej Polski.

W okresie dwudziestolecia międzywojennego w Suwałkach nie nastąpiły żadne zmiany w układzie przestrzennym miasta. Zbudowano wówczas jedynie kilka większych budynków: szkoły podstawowej nr 1 i 2, elektrownię miejską oraz uzupełniono zabudowę istniejących już| ulic. Dzięki temu powstała m. in. jednorodna pod względem architektonicznym zabudowa ulicy Żeromskiego.

Klęska wrześniowa drugiej Rzeczypospolitej spowodowała włączenie miasta w granice Prus Wschodnich. Okupant potraktował Suwalszczyznę jako „obszar rdzennie niemiecki". Został opracowany generalny plan przebudowy miasta. W roku 1940 przystąpiono do przebudowy budynków przy ulicy T. Kościuszki. Przebudowano między innymi budynki obecnego Zespołu Szkół Nr 2 (nr 36, 38) oraz budynki nr 6, 42 i 44. Uzyskały one formę typową dla niemieckiej zabudowy. Zmieniono im elewacje, spadki i pokrycia dachu oraz przekształcono wnętrze. Balkon wspomnianego Zespołu Szkół został ozdobiony datą 1941. Ponadto wyburzono istniejący budynek i wzniesiono bank przy ul. T. Kościuszki 56. Zakończono również, rozpoczęte jeszcze przed 1939 r. prace remontowe w ratuszu. Na znacznie większą skalę prowadzono przebudowę dawnej dzielnicy żydowskiej (tzw. Małe Raczki). Drewniana zabudowa w południowo-wschodniej części śródmieścia, zamknięta obecnymi ulicami T. Noniewicza, L. Waryńskiego, Utrata oraz rzeką Czarna Hańcza, została przeznaczona do rozbiórki, a w jej miejscu zamierzano wybudować osiedle dwu lub trójkondygnacyjnych bloków dla nowych niemieckich mieszkańców miasta. Projekt został zrealizowany jedynie częściowo; zbudowano sześć budynków (bloków) w kwartale zabudowy zamkniętym ulicami: T. Noniewicza, Ciesielską, 1-go Maja i Wigierską.

Na południowo-zachodnim obrzeżu miasta, w bezpośrednim sąsiedztwie zniszczonego cmentarza żydowskiego, zbudowano stadion sportowy.

Suwałki były okupowane przez Niemców do października 1944 roku. Od pierwszych dni okupacji, rozpoczęły się też prześladowania ludności cywilnej. Wysiedlono i poddano

eksterminacji Żydów, a w kwietniu 1940 roku Niemcy przeprowadzili masowe aresztowania wśród miejscowej inteligencji. Należy tutaj wspomnieć również o ponurej inwestycji niemieckiej z tamtych czasów, czyli o obozie jeńców radzieckich (Stalag 1F Sudauen), który był umiejscowiony na północ od miasta pomiędzy obecnymi ulicami K. Pułaskiego, M. Reja, W. Witosa i A. Putry na gruntach należących wówczas do wsi Krzywólka. Drewniane baraki oraz ziemianki zabudowy obozowej nie zachowały się. Jedynym budynkiem związanym z obozem jest umiejscowiona poza jego obszarem murowana łaźnia i biura (obecnie dom mieszkalny przy ul. M. Reja nr 51). Wycofujące się w październiku 1944 roku oddziały niemieckie, dokonały zniszczeń. Wysadziły w powietrze między innymi wieże kościołów p.w. św. Piotra i Pawła, św. Aleksandra oraz wieżę ratusza.

Po wyzwoleniu Suwałki nadal pełniły funkcję siedziby władz powiatowych. Zniszczenia wojenne, straty ludnościowe oraz prowincjonalne położenie z dala od ważnych centrów i szlaków komunikacyjnych powodowały, że odbudowa i rozwój miasta postępował wolno. Usuwanie zniszczeń wojennych trwało do połowy lat 60. Wówczas też opracowano pierwsze perspektywiczne plany rozbudowy miasta. Powstały pierwsze osiedla mieszkaniowe na zapleczu ulicy T. Kościuszki oraz ulicy T. Noniewicza i L. Waryńskiego, w miejscu dawnej parterowej, drewnianej zabudowy i ogrodów. W latach siedemdziesiątych, a zwłaszcza po roku 1975, wraz z wejściem w życie nowego podziału administracyjnego kraju i awansem Suwałk do rangi stolicy województwa nastąpił dynamiczny rozwój miasta. Opracowano wówczas plany zagospodarowania przestrzennego miasta, które uwzględniały jego rozbudowę jako zaplecza dla przyszłej kopalni rud polimetalicznych. W założeniach przyjęto, że po 2005 r. będzie w mieście nawet 130 tys. mieszkańców.

Regularna siatka ulic o dość znacznej szerokości spełniała potrzeby komunikacyjne miasta aż do lat 70 XX wieku. Znaczna szerokość ulicy T. Kościuszki (cztery pasy ruchu i dwa pasy zieleni oddzielające jezdnię od chodników) pozwalała na swobodne komunikowanie południowej części miasta z północą. Gorzej wyglądała i wygląda komunikacja w kierunku wschód-zachód, tutaj ulice były o połowę węższe (udrożnienie przejazdu wschód - zachód stanowi problem do chwili obecnej).

Proces przekształcania śródmieścia zapoczątkowany w okresie okupacji kontynuowano po drugiej wojnie światowej. Z czasem uległy zatarciu wyodrębnienia własności komunalnej i państwowej. Nastąpiło swobodne zarządzanie budynkami i gruntami oraz planowanie na terenach śródmieścia nowej spółdzielczej zabudowy wielkokubaturowej. Duże obszary o luźnej drewnianej zabudowie i obszerne tereny wewnątrz kwartałów mieszczące budynku gospodarcze i przydomowe ogrody pozwalały na wprowadzanie nowego budownictwa, co diametralnie zmieniło wygląd kwartałów śródmieścia. W kwartale pomiędzy ulicami T. Kościuszki i E. Plater powstało Osiedle I. W południowo-wschodniej części śródmieścia w kwartałach pomiędzy ulicami T. Noniewicza, 1-go Maja i Utratą powstało Osiedle II. Intensywna zabudowa miejska przesunęła się również w kierunku dworca kolejowego, gdzie powstało wówczas tzw. Osiedle Kolejowe. Od 1978 roku zaczęto budowę pierwszych bloków osiedla „Północ", między innymi na terenach po dawnym obozie jenieckim. W ciągu dziesięciu lat powstały cztery osiedla nazywane kolejno „Północ I, II, III i IV" na dawnych gruntach wsi Krzywólka. Tereny pomiędzy zabytkowym śródmieściem, a linią kolejową oraz obszary od zachodu i południa przeznaczono na osiedla domków jednorodzinnych.

Przy ul. Szpitalnej powstał kompleks szpitala wojewódzkiego. Na północny-zachód

od dworca, pomiędzy ul. T Kościuszki i Utratą, pomiędzy ul. M. Buczka i Wojska Polskiego, pomiędzy Utrata i linią kolejową oraz wokół ul. H. Mereckiego powstały osiedla domków jednorodzinnych. Wybudowano również nowe zakłady przemysłowe (Sudowia, Kolbet, Fabryka Domów, Fabryka Mebli itd.). Wzniesiono także nowe budynku użyteczności publicznej (Kompleks Urzędu Wojewódzkiego, Dom Partii i Komenda Policji). W tym okresie gwałtownie wzrosła liczba mieszkańców miasta (w 1980 roku miasto liczyło 36 000, a w 1995 ok. 65 000).

Ponowne jasne określenie struktury własnościowej nastąpiło dopiero w połowie lat 90 XX wieku. Już po okresie przemian społeczno-gospodarczych większość budynków niemających prywatnych właścicieli stała się mieniem komunalnym i jest administrowana przez Zarząd Budynków Mieszkalnych TBS Sp. z o.o. Sytuacja ta stwarza szansę planowego zarządzania zasobem mieszkaniowym w zabytkowym śródmieściu miasta i pozwala na wykorzystanie pozycji samorządu miejskiego.

Kolejna reforma administracyjna, która weszła w życie w styczniu 1999 roku, spowodowała utratę statusu miasta wojewódzkiego. Obecnie Suwałki są siedzibą władz powiatu ziemskiego oraz grodzkiego i liczą ok. 70 tysięcy mieszkańców. Wstąpienie Polski do Unii Europejskiej i otwarcie granic w ramach układu z Schengen spowodowało, że miasto odzyskało swoje dawne znaczenie związane ze szlakiem komunikacyjnym z Warszawy w kierunku Petersburga. Planowana jest rozbudowa tranzytowych szlaków kołowych i kolejowych oraz budowa lotniska. Stwarza to nadzieję na zmianę peryferyjnego położenia Suwałk. W ostatnich latach miasto stało się również siedzibą wyższych uczelni. Działa Specjalna Suwalska Strefa Ekonomiczna, trwa budowa Parku Naukowo-Technicznego, prowadzą działalność izby gospodarcze, rozwija się wokół miasta ruch agroturystyczny. W okresie letnim odbywają się między innymi: Festiwal Letnia Filharmonia Aukso i Suwałki Blues Festival, Przegląd Zespołów Teatralnych „Wigraszek", Suwalskie Teatr - Akcje, Piknik Kawaleryjski, Festyn Archeologiczny. Prężnie działają placówki kultury: Regionalny Ośrodek Kultury i Sztuki, Biblioteka Publiczna im. M. Konopnickiej z filiami, Muzeum Okręgowe z oddziałem: Muzeum im. M. Konopnickiej, Młodzieżowy Dom Kultury.

Skala miasta i zaistniałe warunki powoduje jego stały, choć powolny rozwój. Od wykorzystania obecnego położenia, możliwości naukowych, kulturalnych i turystycznych regionu oraz od sposobu wykorzystania środków unijnych zależy przyszłość miasta.

Zasób obiektów zabytkowych

Śródmieście Suwałk z dobrze zachowanym dziewiętnastowiecznym układem przestrzennym i klasycystyczną zabudową głównej arterii komunikacyjnej miasta - ulicą T. Kościuszki oraz przylegającym do niej parkiem im. Konstytucji 3 Maja, należy do nielicznych tego typu zespołów w Polsce. Jednak w grupie stu kilkudziesięciu budynków, w których można wskazać związki stylowe z klasycyzmem, jedynie kilkanaście reprezentuje wysoki poziom architektoniczny. Wśród nich znajdują się m. in. obiekty architektury monumentalnej: świątynie, gmachy urzędów i obiektów użyteczności publicznej, których projektantami byli tak znani i cenieni architekci jak Piotr Aigner, Antonio Corazzi, Henryk Marconi czy budowniczy gubernialny Karol Majerski, a także kilka ciekawych, przeważnie dwukondygnacyjnych kamienic mieszczańskich. W obrębie historycznego śródmieścia skupiają się też budynki o najbogatszej historii, związane z ważnymi w historii miasta

wydarzeniami i postaciami. Równie ciekawie, choć nie aż tak imponująco przedstawia się zabudowa bocznych ulic starej części miasta, gdzie odnaleźć można pochodzące z przełomu XIX i XX stulecia oraz okresu międzywojennego przykłady budownictwa małomiasteczkowego, zwłaszcza drewnianego. Na uwagę zasługują również otaczające miasto ogromne kompleksy koszarowe oraz ślady jego dawnej wielokulturowości: molenna staroobrzędowców, kościół ewangelicki, drewniana cerkiew na cmentarzu prawosławnym, a także nekropolie: rzymskokatolicka, prawosławna, ewangelicka, żydowska oraz mahometańska. Historyczne i kulturowe nawarstwienia zabudowy stworzyły obecny kształt i architektoniczną oprawę miasta.

Układ urbanistyczny miasta Suwałk został objęty wpisem do rejestru zabytków. Decyzją Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Suwałkach Nr KL W KZ 534/31/d/79 z dnia 15 maja 1979 roku. Na jej podstawie ochroną objęto obszar zawarty pomiędzy rzeką Czarna Hańcza od zachodu i południa oraz ulicami Zacisze, Gen. J. Dwernickiego, T. Noniewicza i 1 go Maja do rzeki Czarnej Hańczy.

Ponadto na terenie miasta wyznaczone są dodatkowe strefy ochrony konserwatorskiej na mocy:

- Decyzji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Suwałkach KL. WKZ 534/370/d/83 z 16.03.1983 r. w sprawie wpisania do rejestru zabytków zespołu koszarowego przy ul. Sejneńskiej,
- Decyzji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Suwałkach KL. WKZ 534/845/d/91 z 24.09.1991 r. w sprawie wpisania do rejestru zabytków zespołu koszarowego przy ul. 23 Października (obecnie Filipowskiej), w skład którego wchodzą budynki koszarowe i gospodarcze,
- Decyzji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Suwałkach WKZ 534/807/d/90 z 30.03.1990 r. w sprawie wpisania do rejestru zabytków głównych budynków zespołu koszarowego przy ul. Gen. K. Pułaskiego,
- Decyzji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Suwałkach KL. WKZ 534/918/d/92 z 17.09.1992 r. w sprawie wpisania do rejestru zabytków zespołu obiektów szpitalnych przy ulicy Kościuszki 101.

Ponadto znajdują się dwie strefy ujęte w gminnej ewidencji zabytków, obejmujące:

- Zespół koszar przy ulicy Wojska Polskiego (część I, zachodnia),
- Zespół koszar przy ulicy Wojska Polskiego (część I, wschodnia).

Na terenie układu urbanistycznego obowiązuje priorytet ochrony konserwatorskiej, a historyczna zabudowa podlega bezwzględnemu zachowaniu. Zachowaniu podlegają: układ ulic w istniejących liniach regulacyjnych oraz linie zabudowy wyznaczone zabytkowymi budynkami, podziały parceli, budynki zabytkowe i ich usytuowanie oraz historyczne zasady zabudowy pierzei. Głównym działaniem w tym obszarze powinna być konserwacja historycznej zabudowy i remonty połączone z adaptacją.

W strefach ochrony konserwatorskiej wyznaczonych wokół zespołów koszarowych przy ul. Filipowskiej oraz przy ul. Gen. K. Pułaskiego, historyczna zabudowa podlega bezwzględnemu zachowaniu. Zachowuje się dotychczasowe funkcje jak mieszkalnictwo, kultura, handel, gastronomia, nieuciążliwe rzemiosło i obsługa turystyki. Głównym działaniem powinny być konserwacja historycznej zabudowy i remonty połączone z adaptacją.

Ze względu na niewielką ilość zieleni śródmiejskiej postuluje się sytuowanie na części tych terenów zieleni towarzyszącej stanowiącej tło krajobrazowe dla zabytkowej zabudowy.

Cmentarze zlokalizowane na terenie miasta, podlegające ochronie konserwatorskiej, wymagają uporządkowania i naprawy zabytkowych nagrobków.

Grodziska i cmentarzysko Jaćwingów znajdujące się w granicach administracyjnych Suwałk lub w pobliżu powinno się wyeksponować poprzez dogodny dojazd, informację i uporządkowanie terenu w celu promocji turystyki.

Celem polityki przestrzennej powinno być utrzymanie charakteru wiążącej zabytkową zabudowę osi miasta, którą stanowi ul. T. Kościuszki, przy równoległym dbaniu o zabytki i ich ekspozycję również w innych częściach Suwałk. Zasoby dziedzictwa kulturowego powinny być odpowiednio eksponowane. Wymaga to uporządkowania otoczenia zabytków oraz stanu tych obiektów.

Narzędziami w realizacji tych celów są gminny program opieki nad zabytkami oraz przyjęte przez miasto programy rewitalizacji.

Rewitalizacja

Dla obszarów objętych ochroną konserwatorską na terenie miasta Suwałk opracowano programy rewitalizacyjne, których ustalenia obejmowały okres od roku 2004 do roku 2015.

Głównymi celami tych programów było określenie sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej na zdegradowanych terenach i przedstawienie zadań zmierzających do usunięcia przeszkód w ich prawidłowym funkcjonowaniu, przeobrażaniu i rozwoju.

„Program rewitalizacji zabytkowych kamienic śródmieścia Suwałk", stanowiących własność komunalną oraz „Program rewitalizacji zabytkowego śródmieścia miasta Suwałk" dotyczył działań na tym samym obszarze miasta Suwałk, a zadania w nich określone w części się pokrywały. Ww. programy zostały częściowo zrealizowane. Zmiany przepisów wymusiły ponowne opracowanie nowych dokumentów dostosowanych do wytycznych Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020.

Uchwałą Nr XXXV/424/2017 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 26 lipca 2017 r. przyjęty został zatem „Zintegrowany Program Rewitalizacji Miasta Suwałki na lata 2017-2023", który otwierał nowe perspektywy i możliwości przekształceń terenów, zwłaszcza zabytkowego śródmieścia.

Zintegrowany Program Rewitalizacyjny Miasta Suwałki na lata 2017–2023 opracowany został z wykorzystaniem modelu partycypacyjnego, polegającego na możliwie szerokim udziale wszystkich interesariuszy w pracach nad programem. ·

Podstawą prawną opracowania Zintegrowanego Programu Rewitalizacyjnego Miasta Suwałki na lata 2017–2023 był art. 52 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji (Dz. U. z 2015 r. poz. 1777, z 2016 roku poz. 1020, 1250) oraz wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 Ministerstwa Rozwoju z dnia 2 sierpnia 2016 roku.

Program zawiera szczegółową analizę miasta Suwałki w celu identyfikacji czynników kryzysowych i wyznaczenia, w oparciu o te zjawiska, obszaru zdegradowanego. Szczególne znaczenie w procesie programowania rewitalizacji odgrywa pogłębiona diagnoza czynników,

mających kluczowy wpływ na poziom degradacji obszaru rewitalizacji, która określa kierunki planowanych działań rozwojowych.

Na poziomie struktury przestrzennej miasta zdiagnozowano dwa kluczowe problemy:·

- główna oś układu komunikacyjnego miasta wpisuje się w większości w zabytkowy, charakteryzujący się wysokim poziomem intensywności zabudowy, układ urbanistyczny obszaru rewitalizacji. Nierozwiązany na etapie procesu rewitalizacji pozostanie problem uciążliwości zewnętrznego ruchu tranzytowego, przebiegającego przez obszar rewitalizacji Suwałk, wynoszący ponad dziesięć tysięcy samochodów na dobę,
- nierównomierny rozwój miasta, zdeterminowany przez rozlewanie się zabudowy mieszkaniowej Suwałk w kierunku północno-wschodnim, przy jednoczesnym niedoinwestowaniu tradycyjnego centrum. Strefa śródmiejska, najstarsza zabytkowa część miasta, wymaga uporządkowania i kompleksowej modernizacji. W tej strefie mieści się większość najstarszych, komunalnych zasobów mieszkaniowych i lokali użytkowych. W oparciu o obowiązujące w śródmieściu miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego i realizowane dotychczas działania rewitalizacyjne tereny te podlegały istotnym przekształceniom (w ostatnich latach dokonano szeregu wyburzeń zabudowy wewnątrz kwartałów).W celu wzmocnienia interwencji rewitalizacyjnej należy zdefiniować kierunki rozwoju przestrzennego miasta przy założeniu, że priorytetem jest ograniczenie suburbanizacji Suwałk na rzecz rozwoju funkcji mieszkaniowej w centralnej części miasta.

Taki nierównomierny rozwój miasta niesie ze sobą wiele negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych i środowiskowych, które wymagają zdecydowanej interwencji.·Wśród innych problemów miasta należy przede wszystkim wskazać postępujący proces starzenia się lokalnej społeczności, bezrobocie, niski poziom bezpieczeństwa, brak aktywności społecznej mieszkańców, niski poziom przedsiębiorczości, zły stan techniczny zasobu mieszkaniowego, niską emisję.

Prace analityczne związane z delimitacją obszaru zdegradowanego obejmowały całe miasto Suwałki, które zostało podzielone na jednostki statystyczne – siatkę 939 heksagonów o wysokości 300 m i powierzchni 7,76 ha. Diagnoza została przeprowadzona w układzie prowadzącym od danych ogólnych dla całego miasta do analizy szczegółowych czynników kryzysowych w podziale dla poszczególnych obszarów, co umożliwiło precyzyjne wyznaczenie obszaru zdegradowanego.

Efektem prac analitycznych i badawczych było wyłonienie obszaru rewitalizacji, który tworzy zwarty teren w centralnej części miasta, ograniczony od południa i zachodu doliną rzeki Czarna Hańcza, od wschodu ul. Waryńskiego i Sejneńską, od północy ul. T. Noniewicza i ul. E. Plater, o powierzchni 151 ha (2,3% pow. miasta), zamieszkały przez 10 563 osób (15,2% mieszkańców miasta).

Opracowany i przyjęty program rewitalizacji, ma na celu współuczestniczenie – wraz ze strategią rozwoju miasta, planami zagospodarowania przestrzennego i innymi dokumentami o charakterze strategicznym – w rozwiązaniu problemów najbardziej zdegradowanej części miasta w sferach: społecznej, gospodarczej, technicznej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej. Zapisy programu rewitalizacji są spójne z celami rozwoju miasta, zdefiniowanymi w Strategii Zrównoważonego Rozwoju Miasta Suwałki, obejmującymi działania związane z poprawą warunków i jakości życia mieszkańców, rozwojem gospodarczym i przestrzenno-funkcjonalnym, ochroną środowiska naturalnego, poprawą

dostępności komunikacyjnej, rozwojem aktywności i tożsamości lokalnej. Program rewitalizacji jest dokumentem opracowanym z myślą o wyznaczeniu najbardziej kryzysowych terenów na obszarze miasta, mających potencjał do generowania dalszego rozwoju, które wymagają ożywienia i odnowy. Jest on programem wieloletnim, interdyscyplinarnym i zintegrowanym, który bazuje na współpracy różnych podmiotów podczas przygotowania, opracowania i realizacji.

Głównym celem programu rewitalizacji jest wyznaczenie dróg do wyprowadzenia danego obszaru ze stanu kryzysowego poprzez usunięcie zjawisk, które spowodowały jego degradację. Natomiast strategicznym celem Zintegrowanego Programu Rewitalizacyjnego Miasta Suwałki na lata 2017–2023, jest kompleksowa pozytywna zmiana obszaru rewitalizacji poprzez zmniejszenie problemów społecznych, gospodarczych, środowiskowych, technicznych oraz usunięcie barier przestrzennych rozwoju obszaru.

Realizacja celu strategicznego i celów operacyjnych określonych w pracach nad programem rewitalizacji, w sposób znaczący przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji, zapobiegania rozprzestrzeniania się niekorzystnych zjawisk oraz pozwoli w pełniejszym stopniu wykorzystać lokalne potencjały. Szczególne miejsce wśród kierunków działań zajmuje sfera społeczna, potwierdzając tym samym, że to mieszkańcy są najcenniejszym zasobem obszaru rewitalizacji.

Realizacja celów Zintegrowanego Programu Rewitalizacyjnego Miasta Suwałki na lata 2017–2023 uruchomi procesy wyprowadzenia ze stanu kryzysowego obszaru zdegradowanego miasta i stworzy warunki do jego zrównoważonego rozwoju przez przedsięwzięcia kompleksowe. Program rewitalizacji wykorzystywany będzie przez władze lokalne jako podstawowy dokument planistyczny wskazujący konkretne przedsięwzięcia w odpowiedzi na zdiagnozowane zespoły niepożądanych zjawisk kryzysowych w sferze społecznej, przestrzennej, infrastrukturalnej, gospodarczej i środowiskowej miasta Suwałki. Przeprowadzenie rewitalizacji na terenie miasta ma się przyczynić do osiągnięcia trwałej pozytywnej zmiany obszaru rewitalizacji.

Granice terenu rewitalizacji, wyznaczonego w Zintegrowanym Programie Rewitalizacyjnym Miasta Suwałki na lata 2017–2023, obrazuje poniższa rycina.

Ryc. 16 Granice obszaru rewitalizacji

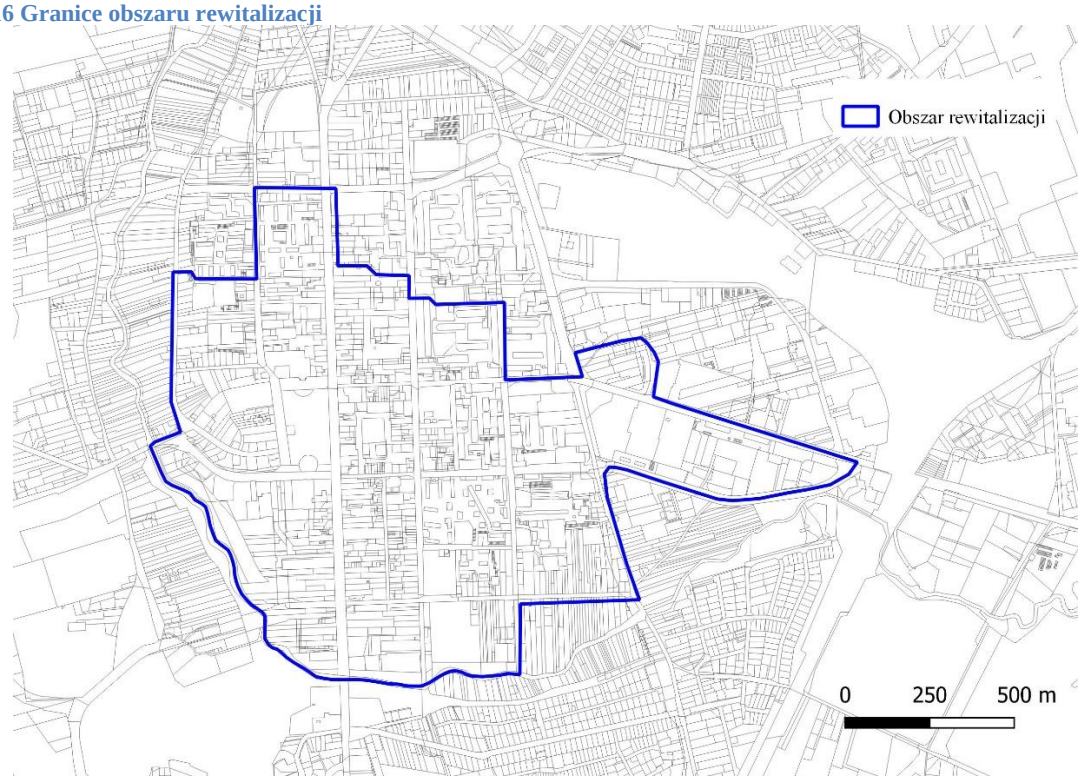

Źródło: Opracowanie własne.

Tab. 13 Wykaz obiektów ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków miasta Suwałk w tym wpisanych do rejestru zabytków - stan na 2021 r.

L.p.	Obiekt zabytkowy	Czas powstania, okresy przebudowy, stopień zachowania	Numer i data decyzji o wpisie do rejestru zabytków	Wojewódzka ewidencja zabytków	Gminna ewidencja zabytków	Własność – zarząd
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**
1	Układ urbanistyczny	XVIII - XIX w.	**Nr 85** z 24.01.1957 r. KL.WKZ 534/**31**/d/79 15.05.1979 r.	5429		
2	Zespół zabudowy ulicy Żeromskiego	Lata 30. XX w.		5430		
3	Kościół par. (konkatedra) p.w. św. Aleksandra	1820 - 1822r., rozbudowany w XIX w., odbud.1945 - 1948 r.	Nr **58** z 11.04.1956 r. KL. WKZ 534/**6**/d/79 9.02.1979 r.	5431	1/1975	wyznaniowa
4	Kościół ewangelicki p.w. św. Trójcy	ok. 1839 r.	KL.WKZ 534/**44**/d/79 25.05.1979 r.	5432	2/1975	wyznaniowa
5	Cerkiew, ob. kościół par. rzymskokatolicki p.w. Najświętszego Serca Jezusowego	1838 - 1840 r. przebudowana w 1873r., 1923r.	KL.WKZ 534/**531**/d/86 15.10.1986 r.	5433	3/1975	wyznaniowa
6	Cerkiew na cmentarzu prawosławnym	1891 r.	**A-57** RZ-440-13/ZC/2003 12.05.2003 r.	5436	4/1975	wyznaniowa
7	Molenna staroobrzędowców	ok. 1912 r.,	KL. WKZ 534/**71**/d/80 11.03.1980 r.	5437	5/1975	wyznaniowa

8	Kaplica p.w. Przemienienia Pańskiego na cmentarzu parafialnym|	1854 r.	KL. WKZ 534/**463**/d/86 15.04.1986	5435	6/1975	wyznaniowa
9	Zespół koszarowy z bramą		KL. WKZ 534/**845**/d/ 91 24.09.1991 r.	5446		komunalna
10	Budynek sztabowy w zespole koszarowym przy ul. Filipowska 20	2 poł. XIX w.	KL. WKZ534/**845**/d/91 24.09.1991 r.	6261	7/1975	komunalna
11	Pawilon koszarowy nr 4 w zespole koszarowym przy ul. Filipowska 20 A	2 poł. XIX w.	KL. WKZ 534/**845**/d/91 24.09.1991 r.	5447	9/1975	komunalna
12	Pawilon koszarowy nr 5 w zespole koszarowym przy ul. Filipowska 20 B	2 poł. XIX w.	KL. WKZ 534/**845**/d/91 24.09.1991 r.	5448	11/1975	komunalna
13	Pawilon koszarowy nr 6 w zespole koszarowym przy ul. Filipowska 20 C	2 poł. XIX w.	KL. WKZ 534/**845**/d/91 24.09.1991 r.	5449	13/1975	wyznaniowa
14	Pawilon koszarowy nr 7 w zespole koszarowym przy ul. Filipowska 20 D	2 poł. XIX w.	KL. WKZ 534/**845**/d/91 24.09.1991 r.	5450	14/1975	komunalna
15	Pawilon koszarowy nr 8 w zespole koszarowym przy ul. Łanowa 13	2 poł. XIX w.	KL. WKZ 534/**845**/d/91 24.09.1991 r.	5451	15/1975	wyznaniowa
16	Budynek gospodarczy w zespole koszarowym przy ul. Filipowska 20	2 poł. XIX w.	KL. WKZ 534/**845**/d/91 24.09.1991 r.	5459	16/1975	komunalna

17	Mur z bramą w zespole koszarowym przy ul. Filipowskiej 20	2 poł. XIX w.	KL. WKZ 534/**845**/d/91 24.09.1991 r.	5446	18/1975	komunalna
18	Zespół koszar	l. 90 XIX w.	KL. WKZ 534/**807**/d/90 30.03.1990 r.	5455		
19	Budynek sztabowy w zespole koszarowym przy ul. Pułaskiego 24	1901 r.	KL. WKZ 534/**807**/d/90 30.03.90 r.	5461	19/1975	prywatna
20	Kasyno w zespole koszarowym przy ul. Pułaskiego 24 G	1898 r.	KL. WKZ 534/**807**/d/90 30.03.90 r.	5454	21/1975	prywatna
21	Budynek dowódcy sztabu w zespole koszarowym przy ul. Pułaskiego	pocz. XX w.	KL. WKZ 534/**807**/d/90 30.03.90 r.	5460	20/1975	prywatna
22	Budynek koszarowy w zespole koszarowym z kaplicą przy ul. Pułaskiego 24B	l. 90-te XIX w.	KL. WKZ 534/**807**/d/90 30.03.90 r. **A-581** RN.III.5140.1.4.2014 28.09.2015	5459	22/1975	wyznaniowa
23	Budynek koszarowy w zespole koszarowym przy ul. Pułaskiego 24E	l. 90-te XIX w.	KL. WKZ 534/**807**/d/90 30.03.90 r.	5457	24/1975	komunalna /prywatna
24	Budynek koszarowy w zespole koszarowym przy ul. Pułaskiego 24F	l. 90-te XIX w.	KL. WKZ 534/**807**/d/90 30.03.90 r.	5458	25/1975	komunalna /spółdzielcza/ prywatna
25	Budynek koszarowy w zespole koszarowym przy ul. Pułaskiego 24K	XIX w./XX w.	KL. WKZ 534/**807**/d/90 30.03.90 r.	5462	23/1975	prywatna

26	Budynek gospodarczy obecnie pralnia w zespole koszarowym przy ul. Jana Pawła II 30	XIX w./XX w.		5456	28/1975	państwa
27	Kwatera szwadronu łączności w zespole koszarowym przy ul. Pułaskiego 24 H	pocz. XX w.	KL. WKZ 534/**807**/d/90 30.03.90 r.	5455	29/1975	państwowa
28	Zespół koszar przy ul. Sejneńskiej	II poł. XIX w.	KL.WKZ 534/**370**/d/83 16.03.1983 r.	5463		wyznaniowo – komunalno-prywatna
29	Budynek kasyna w zespole koszarowym przy ul. Sejneńskiej 10	IV ćw. XIX w.	KL.WKZ 534/**370**/d/83 16.03.1983 r.	5465	30/1975	wyznaniowa
30	Budynek w zespole koszarowym przy ul. Sejneńskiej 10 A	k. XIX w.	KL.WKZ 534/**369**/d/83 16.03.1983 r.	5466	31/1975	wyznania
31	Budynek koszarowy w zespole koszarowym przy ul. Sejneńskiej 18	XIX w./XX w.	**A-180** RZ-AS/4010-69/07 z 28.01.2008 r.	5467	32/1975	komunalna
32	Budynek stajni w zespole koszarowym przy ul. Sejneńskiej 18A	XIX w./XX w.		5468	33/1975	prywatna
33	Budynek koszarowy w zespole koszarowym przy ul. Sejneńskiej 22	XIX w./XX w.	**A-180** RZ-AS/4010-69/07 z 28.01.2008 r.	5469	35/1975	komunalna
34	Budynek stajni w zespole koszarowym przy ul. Sejneńskiej 22A	XIX w./XX w.		5470	36/1975	prywatna

35	Budynek koszarowy w zespole koszarowym przy ul. Sejneńskiej 26	XIX w./XX w.	**A-180** RZ-AS/4010-69/07 z 28.01.2008 r.	5470	38/1975	prywatna
36	Budynek sztabowy (mieszkalny) w zespole koszarowym przy ul. Sejneńskiej 39	XIX w./XX w.		5464	39/1975	komunalna
37	Budynek stajni w zespole koszarowym przy ul. Sejneńskiej (L. Waryńskiego 41B)	1885 r.		5471	425/1975	prywatna
38	Zespół koszar przy ul. Wojska Polskiego (cz. I, zach.)	k. XIX w.		5472		prywatna/ państwowa/
39	Zespół koszar przy ul. Wojska Polskiego (cz. II, wsch.)	k. XIX w.		6270		prywatna/ państwowa/
40	Pawilon drewniany WAK nr 44 w zespole koszarowym przy ul. Wojska Polskiego 21	k. XIX w.	KL.WKZ 534/**998**/d/96 23.05.1996	5478	40/1975	prywatna
41	Budynek sztabowy WAK nr 13 w zespole koszarowym przy ul. Wojska Polskiego	k. XIX w.		5481	41/1975	państwowa
42	Budynek sztabowy WAK nr 31 w zespole koszarowym przy ul. Wojska Polskiego	k. XIX w.		5477	42/1975	państwowa

43	Budynek sztabowy WAK nr 32 w zespole koszarowym przy ul. Wojska Polskiego	k. XIX w.		5476	43/1975	państwowa
44	Budynek sztabowy WAK nr 12 w zespole koszarowym przy ul. Wojska Polskiego	k. XIX w.		5475	44/1975	państwowa
45	Budynek sztabowy WAK nr 14 w zespole koszarowym przy ul. Wojska Polskiego	k. XIX w.		5474	45/1975	państwowa
46	Budynek sztabowy WAK nr 15 w zespole koszarowym przy ul. Wojska Polskiego	k XIX w.		5473	46/1975	państwowa
47	Budynek sztabowy WAK nr 35 w zespole koszarowym przy ul. Wojska Polskiego	k. XIX w.		5480	47/1975	państwowa
48	Budynek sztabowy WAK nr 36 w zespole koszarowym przy ul. Wojska Polskiego	k. XIX w.		5482	48/1975	państwowa
49	Budynek koszarowy w zespole koszarowym przy ul. Wojska Polskiego 9	k. XIX w.		5499	50/1975	komunalna

50	Budynek koszarowy w zespole koszarowym przy ul. Wojska Polskiego 23	k. XIX w.			440/1975	komunalna/ prywatna
51	Budynek koszarowy w zespole koszarowym przy ul. Wojska Polskiego 25	k. XIX w.		5493	51/1975	państwowa /prywatna
52	Budynek koszarowy w zespole koszarowym przy ul. Wojska Polskiego 27	k. XIX w.		5491	52/1975	państwowa /prywatna
53	Budynek łaźni nr 29 w zespole koszarowym przy ul. Wojska Polskiego	k. XIX w.		5492	54/1975	państwowa
54	Budynek gospodarczy (piwnica) nr 39 w zespole koszarowym przy ul. Wojska Polskiego	k. XIX w.		5479	55/1975	państwowa
55	Budynek warsztatowy WAK nr 17 w zespole koszarowym przy ul. Wojska Polskiego	k. XIX w		5489	57/1975	państwowa
56	Budynek warsztatowy WAK nr 18 w zespole koszarowym przy ul. Wojska Polskiego	k. XIX w.		5488	58/1975	państwowa

57	Budynek warsztatowy WAK nr 19 w zespole koszarowym przy ul. Wojska Polskiego	k. XIX w.		5496	58/1975	państwowa
58	Kuźnia WAK nr 40 w zespole koszarowym przy ul. Wojska Polskiego	k. XIX w.		5495	60/1975	państwowa
59	Budynek magazynowy WAK nr 51 w zespole koszarowym przy ul. Wojska Polskiego (ul. Sportowa 6)	k. XIX w.		5486	61/1975	prywatna
60	Budynek magazynowy WAK nr 52 w zespole koszarowym przy ul. Wojska Polskiego (ul. Sportowa 6)	k. XIX w.		894	62/1975	prywatna
61	Budynek koszarowy w zespole szpitala garnizonowego w zespole koszarowym przy ul. Wojska Polskiego 29	k. XIX w.			49/1975	państwowa

62	Budynek szpitala (ob. magazyn) w zespole szpitala garnizonowego w zespole koszarowym przy ul. Wojska Polskiego 29	k. XIX w.		5487	63/1975	państwowa
63	Budynek koszarowy (ob. areszt) w zespole szpitala garnizonowego w zespole koszarowym przy ul. Wojska Polskiego 29	k. XIX w.		5484	64/1975	państwowa
64	Kostnica ob. magazyn w zespole szpitala garnizonowego w zespole koszarowym przy ul. Wojska Polskiego 29	k. XIX w.		5483	65/1975	państwowa
65	Budynek koszarowy w zespole koszarowym przy ul. Wojska Polskiego ul. Sportowa 44	k. XIX w.		1658	437/1975	prywatna
66	Cerkiew (ob. Kościół p.w. śś. Piotra i Pawła) ul. Wojska Polskiego 34	ok. 1900 r.	KL. WKZ 534/**911**/d/92 06.06.1992 r.	5434	66/1975	wyznaniowa

67	Budynek koszarowy w zespole koszarowym przy ul. Wojska Polskiego nr 36	k. XIX w.		5498	67/1975	wyznaniowa
68	Budynek koszarowy w zespole koszarowym przy ul. Wojska Polskiego 38	k. XIX w.		882	68/1975	państwowa/prywatna
69	Kasyno ul. Wojska Polskiego 40	k. XIX w.	KL. WKZ 534/**997**/d/94 23.05.1994 r.	5500	69/1975	państwowa
70	Budynek koszarowy ul. Wojska Polskiego 44	k XIX w.		5472	70/1975	państwowa
71	Budynek koszarowy ul. Wojska Polskiego 46	k. XIX w.		5497	71/1975	państwowa
72	Zespół ratusza (ul. Kościuszki 53 i Mickiewicza 1)	1842 - 1844, 1857 -1858	KL.WKZ 534/**73**/d/80 11.03.1980 r.	5519, 5520, 5521	73/1975	komunalna
73	Gmach Komisji Wojewódzkiej i Trybunału (ul. Kościuszki 74 i Chłodna nr 2)	1 ćw. XIX w.	KL.WKZ 534/**214**/d/82 5.02.1982 r. (budynek przy ul. Kościuszki 74) KL. WKZ 534/**946**/d/93 1.01.1993 r. (budynek przy ul. Chłodnej 2)	5504, 5681	74/1975	prywatna
74	Sąd, obecnie Archiwum Państwowe (ul. Kościuszki 69)	poł. XIX w.	KL.WKZ 534/**837**/d/91 04.09.1991 r.	5677	75/1975	państwowa

75	Gimnazjum, obecnie LO nr 1 (ul. Mickiewicza 3)	1843 -1845 r.	**A-159** z 16.09.1959 r. KL. WKZ 534/7/d/79 12.02.1979 r.	5717	76/1975	komunalna
76	Budynek na zapleczu Gimnazjum	2 poł. XIX w.		5528	77/1975	komunalna
77	Poczta (ul. Kościuszki 45)	I poł. XIX w.	Kl. WKZ 534/**223**/d/82 5.02.1982 r.	5654	78/1975	komunalna
78	Zespół obiektów szpitalnych (ul. Kościuszki 101)	k. XIX w.	KL.WKZ 534/**918**/d/92 17.09.1992 r.	5515		prywatna
79	Szpital „katolicki" (ul. Kościuszki 101)	1858 r. – 1860 r.	KL. WKZ 534/**918**/d/92 17.09.1992 r.	5517	79/1975	prywatna
80	Szpital „żydowski" (ul. Kościuszki 101)	1840 r. – 1842 r.	KL. WKZ 534/**918**/d/92 17.09.1992 r.	5518	80/1975	prywatna
81	Prosektorium (ul. Kościuszki 101)	k. XIX w.	KL. WKZ 534/**918**/d/92 17.09.1992 r.	5516	81/1975	prywatna
82	Resursa obywatelska (ul. T. Kościuszki 81)	1912-1913	KL. WKZ 534/**913**/d/92 15.07.1992 r.	5514	84/1975	komunalna
83	ul. Bakałarzewska dom nr 2	2 poł. XIX w.	KL.WKZ 534/**167**/d/81 02.06.1981 r.	5533	85/1975	komunalna
84	ul. Chłodna, dom nr 4	przed 1858 r.	KL. WKZ 534/**222**/d/82 5.02.1982 r.	5534	87/1975	prywatna
85	ul. Chłodna, dom nr 6	przed 1839 r.	KL. WKZ 534/**212**/d/82 26.01.1982 r.	5536	89/1975	prywatna
86	ul. Chłodna, dom nr 9	poł. XIX w.	KL. WKZ 534/**213**/d/82 26.01.1982 r.	5537	90/1975	prywatna
87	ul. Chłodna , dom nr 10	lata 30 XX w.		5538	408/1975	prywatna
88	ul. Chłodna, dom nr 11	2 poł. XIX w.		5539	91/1975	prywatna
89	ul. Chłodna, dom nr 12	lata 30-te XX w.		5540	409/1975	prywatna

90	ul. Chłodna, dom nr 14	2 poł. XIX w.	KL.WKZ 534/**210**/d/82 26.01.1982 r.	5541	92/1975	prywatna
91	ul. Chłodna, dom nr 16	2 poł XIX w.	KL. WKZ 534/**374**/83 16.03.1983 r.	5542	93/1975	komunalna /prywatna
92	ul. Ciesielska, dom nr 5	1943 r.		5543	94/1975	komunalna /prywatna
93	ul. Ciesielska, dom nr 7	XIX w./ XX w.		5546	97/1975	prywatna
94	ul. Ciesielska, dom nr 9	1900r. – 1914r.			98/1975	komunalna/ prywatna
95	ul. Ciesielska, dom nr 13	pocz. XX w		5550	406/1975	komunalna/ prywatna
96	ul. Ciesielska, dom nr 15	lata 1933-1934			102/1975	komunalna /prywatna
97	ul. Dwernickiego, dom nr 7	lata 1933-1934		5552	411/1975	prywatna
98	ul. Dwernickiego 17 (15) zespół aresztu	przed 1909 r.	**A-181** RZ-AS/4010-61/07 04.02.2008	5505		
99	ul. Dwernickiego 17 (15), budynek aresztu	przed 1909 r.	**A-181** RZ-AS/4010-61/07 04.02.2008 r.	5506	103/1975	spółka
100	ul. Dwernickiego 17 (15), budynek biurowy	przed 1909 r.	**A-181** RZ-AS/4010-61/07 04.02.2008 r.	5507	104/1975	spółka
101	ul. Gałaja, dom nr 8	II poł. XIX w,		5561	107/1975	prywatna
102	ul. Gałaja, dom nr 10	k XIX w.	KL. WKZ 534/**298**/d/82 24.02.1982 r.	5562	108/1975	prywatna
103	ul. Gałaja, dom nr 13	k. XIX w	KL. WKZ 534/**218**/d/82 5.02.1982 r.	5563	109/1975	komunalna

104	ul. Gałaja, dom nr 19	II poł. XIX w.		5564	110/1975	prywatna
105	ul. Gałaja, dom nr 20	II poł. XIX w		5565	111/1975	prywatna
106	ul. Gałaja, dom nr 22	XIX w./XIX w.	KL. WKZ 534/**163**/d/81 27.05.1981 r.	5566	112/1975	prywatna
107	ul. Gałaja, dom nr 23	k. XIX w	KL. WKZ 534/**162**/d/81 27.05.1981 r.	5567	113/1975	prywatna
108	ul. Gałaja, dom nr 24	k. XIX w	KL. WKZ 534/**219**/d/82 5.02.1982 r.	5568	115/1975	prywatna
109	ul. Gałaja, dom nr 26	k. XIX w	KL. WKZ 534/**220**/d/82 5.02.1982 r.	5570	116/1975	prywatna
110	ul. Gałaja, dom nr 30	k XIX w.	KL. WKZ 534/**301**/d/82 24.02.1982 r.	5572	119/1975	nieuregulowany stan prawny
111	ul. Gałaja, dom nr 31 (Brak części budynku. Budynek na planie litery "T")	2 poł. XIX w.	KL. WKZ 534/**302**/d/82 24.02.1982 r.	5573	120/1975	prywatna
112	ul. Gałaja, dom nr 32	2 poł. XIX w.	KL. WKZ 534/**303**/d/82 z 24.02.1982 r.	5574	122/1975	prywatna
113	ul Gałaja, dom nr 33	1924 r.	KL. WKZ 534/**304**/d/82 24.02.1982 r.	5575	123/1975	prywatna
114	ul. Gałaja, dom nr 37	II poł. XIX w.		5576	124/1975	nieuregulowany stan prawny
115	ul Gałaja, dom nr 43	I poł. XIX w.	KL. WKZ 534/**305**/d/82 z 24.02.1982 r.	5577	125/1975	prywatna
116	ul Gałaja, dom nr 45, 45A	I ćw. XX w		5578	126/1975 127/1975	prywatna
117	ul. Gałaja, dom nr 45B	3 ćw. XIX w		5580	128/1975	prywatna

118	ul. Gałaja, dom nr 46	1926 r.		5581	130/1975	prywatna
119	ul. Gałaja, dom nr 51	2 poł. XIX w.	KL. WKZ 534/**306**/d/82 24.02.1982 r.	5582	131/1975	prywatna
120	ul. Gałaja, dom nr 52	2 poł. XIX w., rekonstruowany 1985 – 87r	KL WKZ 534/**307**/d/82 24.02.1982 r	5583	132/1975	prywatna
121	ul. Gałaja, dom nr 53	k. XIX w.	KL. WKZ 534/**221**/d/82 5.02.1982 r.	5584	133/1975	komunalna
122	ul. Gałaja, dom nr 56	1926 r.		5585	134/1975	prywatna
123	ul. Gałaja, dom nr 57	XIX/XX w.		5586	136/1975	prywatna
124	ul. Gałaja, dom nr 57A	XIX/XX w.		5587	137/1975	prywatna
125	ul. Gałaja, dom nr 81	1934 r.		5588	412/1975	prywatna
126	ul. Gałaja, dom nr 83	1906 r.		5589	430/1975	prywatna
127	ul. Hamerszmita, dom 2A (oficyna)	k. XIX w.		5590	138/1975	komunalna
128	ul. Hamerszmita, dom nr 3/4	XVIII w./ XIX w.	KL. WKZ 534/**1044**/d/96 27.02.1996	5591	139/1975	prywatna
129	ul. Hamerszmita, dom nr 5	poł. XIX w.	KL. WKZ 534/**1045**/d/96 27.02.1996	5592	140/1975	komunalna /prywatna
130	ul. Hamerszmita, dom nr 6	2 ćw. XIX .	KL. WKZ 534/**166**/d/81 2.06.1981 r.	5593	141/1975	komunalna
131	ul. Hamerszmita, dom nr 7	k. XIX w.		5594	142/1975	prywatna
132	ul. Hamerszmita, dom nr 8 z oficyną	2 ćw. XIX w.	**A - 358** RN-RS/4040-34/10 3.08.11	5595	143/1975	prywatna

133	ul. Hamerszmita, dom (oficyna) nr 8a	2 ćw. XIX w.		6255	438/1975	prywatna
134	ul. Hamerszmita, dom (oficyna)	2 ćw. XIX w.		6256	439/1975	prywatna
135	ul. Hamerszmita, dom nr 9	poł. XIX w.	KL. WKZ 534/**165**/d/81 2.06.1981 r.	5596	144/1975	prywatna
136	ul. Hamerszmita, dom nr 10 i 11 (szkoła)	(10) poł. XIX w.; (11) lata 70-te XIX w.		5597	145/1975	komunalna
137	ul. Hamerszmita, dom nr 12/13	I ćw. XIX w.	KL. WKZ 534/**371**/d/83 16.03.1983 r.	5598	146/1975	prywatna
138	ul. Kamedulska, dom nr 3	lata 20-te, 30-te XX w.		5599	147/1975	komunalna
139	ul. Kamedulska, dom nr 5	1900 r. - 1910 r.	KL. WKZ 534/**386**/d/83 18.03.1983 r.	5600	148/1975	prywatna
140	ul. Kamedulska, dom nr 6	2 poł XIX w.	KL. WKZ 534/**197**/81 31.07.1981 r.	5601	149/1975	prywatna
141	ul. Kamedulska, dom nr 7	2 poł XIX w.		5602	150/1975	prywatna
142	ul. Kamedulska, dom nr 8	ok. poł. XIX w.	KL. WKZ 534/**196**/81 31.07.1981 r.	5603	151/1975	prywatna
143	ul Kamedulska, dom nr 9	ok.1903 r.	KL. WKZ 534/**372**/d/82 16.03.1982 r.	5604	152/1975	prywatna
144	ul Kamedulska, dom nr 10	ok. poł. XIX w.	KL. WKZ 534/**193**/81 31.07.1981 r.	5605	153/1975	prywatna
145	ul Kamedulska, dom nr 14	ok. poł. XIX w.	KL. WKZ 534/**195**/81 31.07.1981 r.	5606	154/1975	prywatna
146	ul. Kamedulska, dom nr 15	ok. poł. XIX w.		5607	156/1975	prywatna
147	ul. Kamedulska, dom nr 18	1920 - 1925 r.	KL WKZ 534/**194**/81 31.07.1981 r.	5609	158/1975	prywatna

148	ul. Kamedulska, dom nr 22	1902 r.	KL. WKZ 534/**192**/81 31.07.1981 r.	5610	159/1975	prywatna
149	ul. Kolejowa, dom nr 14	l. 90-te XIX w.		981	161/1975	prywatna
150	ul. Kolejowa, dom nr 18	l. 90-te XIX w.		5510	162/1975	prywatna
151	Dworzec PKP (ul. Kolejowa nr 22)	1899 r.	**A-363/B** KL. WKZ.534/363/d/75 z 30.06.19 75	5508	160/1975	państwowa
152	ul. Kolejowa, budynek kolejowy nr 24	l. 90-te XIX w.		5511	163/1975	prywatna
153	ul. Kolejowa, budynek kolejowy nr 32	l. 90-te XIX w.		5512	164/1975	państwowa /prywatna
154	ul. M. Konopnickiej dom nr 4	poł. XIX w.	KL. WKZ 534/**161**/d/81 27.05.1981 r.	5611	165/1975	komunalna /prywatna
155	ul. M. Konopnickiej dom nr 6	2 poł. XIX w.	KL. WKZ 534/**201**/d/82 26.01.1982 r.	5612	166/1975	komunalna /prywatna
156	ul. M. Konopnickiej dom nr 8	2 poł. XIX w.	KL. WKZ 534/**159**/d/81 27.05.1981 r	5613	167/1975	prywatna
157	ul. M. Konopnickiej dom nr 12	2 poł. XIX w.	KL. WKZ 534/**204**/d/82 26.01.1982 r.	5614	168/1975	komunalna
158	ul. M. Konopnickiej dom nr 14	przed 1837 r.	KL. WKZ 534/**203**/d/82 26.01.1982 r.	5615	169/1975	komunalna/ prywatna
159	ul. T. Kościuszki, dom nr 4	XIX /XX w.	KL. WKZ 534/**226**/d/82 8.02.1982 r.	5619	170/1975	prywatna
160	ul. T. Kościuszki, dom nr 5	XIX/XX w.	KL. WKZ 534/**155**/d/81 27.05.1981 r.	5620	171/1975	prywatna
161	ul T. Kościuszki, dom nr 6	2 poł. XIX w.	**A-187** RZ-AS/4010-4/08 z 28.05.2008 r.	5621	172/1975	wyznaniowa

162	ul. T. Kościuszki, dom nr 7	XIX/XX w.	**A–71** KL.WKZ.534/809/d/90 30.03.1990 r.	5622	173/1975	prywatna
163	ul T. Kościuszki, mur posesji nr 7	1903 r.		5623	174/1975	prywatna
164	ul. T. Kościuszki, dom nr 8	poł. XIX w.	KL. WKZ 534/**154**/d/81 27.05.1981 r.	5624	175/1975	prywatna
165	ul T. Kościuszki, dom nr 9	1932 r.		5625	176/1975	prywatna
166	ul. T. Kościuszki, dom nr 10	1 poł. XIX w.	KL. WKZ 534/**153**/d/81 27.05.1981 r.	5626	178/1975	prywatna
167	ul. T. Kościuszki, dom nr 15	pocz. XX w	KL. WKZ 534/**546**/d/89 20.02.1989 r.	5627	179/1975	prywatna
168	ul T. Kościuszki, dom nr 16	poł. XIX w.	KL. WKZ 534/**248**/82 8.02.1982 r.	5629	180/1975	komunalna/ prywatna
169	ul. T. Kościuszki, dom nr 18	1 poł. XIX w.	KL.WKZ 534/**152**/d/81 27.05.1981 r.	5630	181/1975	komunalna
170	ul. T. Kościuszki, dom nr 19	poł. XIX w.	KL.WKZ 534/**151**/d/81 27.05.1981 r.	5631	183/1975	wyznaniowa
171	ul. T. Kościuszki, dom nr 20	1 poł, XIX w.	KL.WKZ 534/**150**/d/81 27.05.1981 r.	5632	184/1975	komunalna
172	ul. T. Kościuszki, dom nr 21	2 poł. XIX w.	KL.WKZ 534/**249**/d/82 08.02.1982 r.	5633	185/1975	prywatna
173	ul. T. Kościuszki, dom nr 22	2 ćw. XIX w., przed 1839 r.	KL.WKZ 534/**149**/d/82 27.05.1982 r.	5634	186/1975	prywatna
174	ul. T. Kościuszki, dom nr 23	k. XIX w.		5635	187/1975	prywatna /inna
175	ul. T. Kościuszki, dom nr 25	II poł. XIX w.	KL.WKZ 534/**227**/d/82 8.02.1982 r.	5636	188/1975	państwa
176	ul. T. Kościuszki, dom nr 25A	pocz. XX w.		6258	189/1975	prywatna

177	ul. T. Kościuszki, dom nr 26	poł. XIX w.	KL.WKZ 534/**148**/d/81 27.05.1981 r.	5638	190/1975	komunalna
178	ul. T. Kościuszki, dom nr 29	2 poł. XIX w.	KL.WKZ 534/**228**/d/82 z 8.02.1982 r.	5640	192/1975	prywatna
179	ul. T. Kościuszki, dom nr 31	2 ćw. XIX .	**A-161** z 16.09.1959 r. KL.WKZ 534/**23**/d/79 30.03.1979 r.	5642	195/1975	komunalna
180	ul. T. Kościuszki, dom nr 31A	poł. XIX w.	**A-161** z 16.09.1959 r. KL.WKZ 534/**23**/d/79 30.03.1979 r.	5643	196/1975	komunalna
181	ul. T. Kościuszki, dom nr 32	1 poł. XIX w.	KL.WKZ 534/**146**/d/81 27.05.1981 r.	5644	197/1975	związkowa
182	ul. T. Kościuszki, dom nr 34	XIX/XX w.		5645	198/1975	komunalna /prywatna
183	ul. T. Kościuszki, dom nr 35	k. XIX w	KL.WKZ 534/**229**/d/82 8.02.1982 r.	5646	200/1975	komunalna /prywatna
184	ul. T. Kościuszki, dom nr 36	XIX/XX w.	KL.WKZ 534/**230**/d/82 8.02.1982 r.	5647	203/1975	komunalna
185	ul. T. Kościuszki, dom nr 38	2 ćw. XIX w., przed 1839 r.	KL.WKZ 534/**145**/d/81 27.05.1981 r.	5648	210/1975	komunalna
186	ul. T. Kościuszki, dom nr 39	2 poł. XIX w.	KL.WKZ 534/**144**/d/81 27.05.1981 r.	5649	211/1975	komunalna /prywatna
187	ul. T. Kościuszki, dom nr 40	1 poł XIX w, przed 1839 r .	KL.WKZ 534/**143**/d/81 27.05.1981 r.	5650	212/1975	prywatna
188	ul. T. Kościuszki, dom nr 41	II poł. XIX w.	KL.WKZ 534/**250**/d/82 z 8.02.1982 r.	5651	213/1975	prywatna
189	ul. T. Kościuszki, dom nr 42	1 poł. XIX w.	KL.WKZ 534/**142**/d/81 27.05.1981 r.	5652	214/1975	komunalna /prywatna
190	ul. T. Kościuszki, dom nr 43	1 poł. XIX w.	KL.WKZ 534/**141**/d/81 27.05.1981 r.	5653	215/1975	komunalna

191	ul. T. Kościuszki, dom nr 44	1 poł. XIX w., przed 1839 r.	KL.WKZ 534/**140**/d/81 27.05.1981 r.	5655	216/1975	komunalna /prywatna
192	ul. T. Kościuszki, dom nr 46	XIX w.	KL.WKZ 534/**139**/d/81 27.05.1981 r.	5656	218/1975	komunalna /prywatna
193	ul. T. Kościuszki, dom nr 47 i 47B	1936 – 1939 r.		5657	219/1975	prywatna
194	ul. T. Kościuszki, dom nr 48	1 poł. XIX w., przed 1839 r.	KL.WKZ 534/**138**/d/81 27.05.1981 r.	5658	220/1975	prywatna
195	ul. T. Kościuszki, dom nr 49	2 poł XIX w., przebudowany w 1910 r.		5659	221/1975	komunalna /inna
196	ul. T. Kościuszki, dom nr 50	1 poł. XIX w., przed 1839 r.	**A - 160** z 16.09.1959 r. KL.WKZ 534/**137**/d/81 27.05.1981 r.	5660	222/1975	prywatna
197	ul. T. Kościuszki, dom nr 52	2 poł. XIX w.	KL.WKZ 534/**136**/d/81 27.05.1981 r.	5661	223/1975	komunalna
198	ul. T. Kościuszki, dom nr 54	2 poł. XIX w.	KL. WKZ534/**1043**/d/96 27.02.1996 r.	5662	224/1975	prywatna
199	ul. T. Kościuszki, dom nr 55	1 poł XIX w.	KL.WKZ 534/**135**/d/81 27.05.1981 r.	5663	225/1975	komunalna / prywatna
200	ul. T. Kościuszki, dom nr 57	ok. poł. XIX w.	KL.WKZ 534/**134**/d/81 27.05.1981 r.	5665	227/1975	komunalna / prywatna
201	ul. T. Kościuszki, dom nr 59	ok. poł. XIX w.	KL.WKZ 534/**133**/d/81 27.05.1981 r.	5666	228/1975	prywatna
202	ul. T. Kościuszki, dom nr 60	2 poł. XIX w.	KL.WKZ 534/**132**/d/81 27.05.1981 r.	5667	229/1975	prywatna
203	ul. T. Kościuszki, dom nr 60A	pocz. XX w.	KL.WKZ 534/**912**/d/92 15.07.1992 r.	5668	231/1975	prywatna
204	ul. T. Kościuszki, dom nr 61	2 poł. XIX w.	KL.WKZ 534/**131**/d/81 27.05.1981 r.	5669	232/1975	prywatna

205	ul. T. Kościuszki, dom nr 62	przed 1838 r.	KL.WKZ 534/**130**/d/81 26.05.1981 r.	5670	233/1975	komunalna / prywatna
206	ul. T. Kościuszki, dom nr 63	I poł. XIX w.		5671	234/1975	prywatna
207	ul. T. Kościuszki, dom nr 64	1 poł. XIX w.	KL.WKZ 534/**129**/d/81 27.05.1981 r.	5672	235/1975	prywatna
208	ul T. Kościuszki, dom nr 65	2 poł. XIX w.	KL.WKZ 534/**128**/d/81 26.05.1981 r.	5673	236/1975	komunalna /prywatna
209	ul T. Kościuszki, dom nr 66	XIX w.	KL.WKZ 534/**127**/d/81 26.05.1981 r.	5674	237/1975	prywatna
210	ul. T. Kościuszki, dom nr 67	2 poł. XIX w.	KL.WKZ 534/**126**/d/81 26.05.1981 r.	5675	238/1975	prywatna
211	ul. T. Kościuszki, dom nr 68	2 poł. XIX w.	KL.WKZ 534/**125**/d/81 26.05.1981 r.	5676	239/1975	prywatna
212	ul. T. Kościuszki, dom nr 70	poł. XIX w.	KL.WKZ 534/**124**/d/81 26.05.1981 r.	5678	241/1975	prywatna
213	ul. T. Kościuszki, dom nr 71 (Dom Gubernatora)	I poł. XIX w.	KL. WKZ 534/**962**/d/93 8.06.1993 r.	5513	242/1975	komunalna
214	ul. T. Kościuszki, dom nr 72	2 poł. XIX w., przebudowany 1995 - 98 r .	KL. WKZ 534/**829**/d/91 13.08.1991 r.	5679	243/1975	prywatna
215	ul. T. Kościuszki, dom nr 72A (ks. J. Zawadzkiego 7)	2 poł. XIX w.	KL. WKZ 534/**846**/d/91 24.09.1991 r.	5680	244/1975	prywatna
216	ul. T. Kościuszki, dom nr 73	poł. XIX w.	KL.WKZ 534/**231**/d/82 z 8.02.1982 r.	5682	245/1975	prywatna
217	ul. T. Kościuszki, dom nr 75	poł. XIX w.	KL.WKZ 534/**215**/d/82 5.02.1982 r.	5683	246/1975	prywatna
218	ul. T. Kościuszki, dom nr 76	1 poł. XIX w.	KL.WKZ 534/**123**/d/81 26.05.1981 r.	5684	247/1975	komunalna /prywatna

219	ul. T. Kościuszki, dom nr 77	poł. XIX w.	KL.WKZ 534/**216**/d/82 5.02.1982 r.	5685	249/1975	prywatna
220	ul. T. Kościuszki, dom nr 78	poł. XIX w.	KL.WKZ 534/**122**/d/81 26.05.1981 r.	5686	250/1975	komunalna
221	ul. T. Kościuszki, dom nr 82	poł. XIX w.	KL.WKZ 534/**120**/d/81 26.05.1981 r.	5687	252/1975	komunalna
222	ul. T. Kościuszki, dom nr 84	2 poł. XIX w.	KL.WKZ 534/**119**/d/81 26.05.1981 r.	5688	253/1975	komunalna
223	ul. T. Kościuszki, dom nr 85	2 poł. XIX w.	KL.WKZ 534/**251**/d/82 8.02.1982 r.	5689	254/1975	prywatna
224	ul. T. Kościuszki, dom nr 86	I poł. XIX w.	KL.WKZ 534/**118**/d/81 26.05.1981 r.	5690	255/1975	komunalna /prywatna
225	ul. T. Kościuszki, dom nr 87	XIX w.	KL.WKZ 534/**117**/d/81 25.05.1981 r.	5691	256/1975	prywatna
226	ul. T. Kościuszki, dom nr 88	I poł. XIX w.		5692	405/1975	komunalna
227	ul. T. Kościuszki, dom nr 89	2 poł. XIX w.	KL.WKZ 534/**384**/d/83 17.03.1983 r.	5693	257/1975	komunalna /prywatna
228	ul. T. Kościuszki, dom nr 90	1 poł. XIX w.	KL.WKZ 534/**116**/d/81 25.05.1981 r.	5694	258/1975	komunalna
229	ul. T. Kościuszki, dom nr 91	k. XIX w.	KL.WKZ 534/**252**/d/82 8.02.1982 r.	5695	259/1975	komunalna/prywatna
230	ul. T. Kościuszki, dom nr 92	2 poł. XIX w.	KL.WKZ 534/**115**/d/81 25.05.1981 r.	5696	260/1975	komunalna /prywatna
231	ul. T. Kościuszki, dom nr 94	1 poł. XIX w.	KL.WKZ 534/**114**/d/81 25.05.1981 r.	5697	261/1975	prywatna
232	ul. T. Kościuszki, dom nr 96	2 poł. XIX w.	KL.WKZ 534/**373**/d/83 16.03.1983 r.	5698	262/1975	komunalna/ prywatna
233	ul. T. Kościuszki, dom nr 97	poł. XIX w.	KL.WKZ 534/**232**/82 8.02.1982 r.	5699	263/1975	komunalna

234	ul. T. Kościuszki, dom nr 98	1 poł. XIX w.	KL.WKZ 534/113/d/81 26.05.1981 r.	5700	264/1975	prywatna
235	ul. T. Kościuszki, dom nr 100	poł. XIX w.	KL.WKZ 534/**110**/d/8 1 z 25.05.1981 r.	5702	265/1975	prywatna
236	ul. T. Kościuszki, dom nr 102	poł. XIX w.	KL.WKZ 534/**112**/d/81 25.05.1981 r.	5703	266/1975	prywatna
237	ul. T. Kościuszki, dom nr 104	poł. XIX w.	KL.WKZ 534/**111**/d/81 25.05.1981 r.	5704	267/1975	prywatna
238	ul. T Kościuszki, dom nr 106	1 poł. XIX w	KL.WKZ 534/**109**/d/8 1 z 25.05.1981 r.	5706	269/1975	prywatna
239	ul. T. Kościuszki, dom nr 108	1 poł. XIX w.	KL.WKZ 534/**108**/d/81 25.05.1981 r. A-108	5707	270/1975	prywatna
240	ul. T. Kościuszki, dom nr 114	2 poł. XIX w	KL.WKZ 534/**107**/d/81 25.05.1981 r.	5709	272/1975	prywatna
241	ul. T. Kościuszki, dom nr 122	poł. XIX w.	KL.WKZ 534/**217**/d/82 5.02.1982 r.	5710	273/1975	prywatna
242	ul. T. Kościuszki, dom nr 122B i 12A	poł. XIX w.	A-**196** RZ-4010-2/zc/07 z 18.01.2007 r	5711	274/1975	prywatna
243	ul. T. Kościuszki, dom nr 124	2 poł. XIX w.	KL.WKZ 534/**106**/d/81 25.05.1981 r.	5712	276/1975	prywatna
244	ul. T. Kościuszki, dom nr 126	l. 20-te XX w.			279/1975	komunalna
245	ul. Krótka, dom nr 4	k. XIX w.		6259	280/1975	prywatna
246	ul. Krótka, dom nr 8	2 poł XIX w.,	KL.WKZ 534/**202**/d/82 26.01.1982 r.	5714	281/1975	komunalna/ prywatna
247	ul. Krótka, dom nr 10	poł. XIX w,	KL.WKZ 534/**158**/d/81 27.05.1981 r.	5715	282/1975	komunalna

248	ul. 1 Maja, dom nr 19	II poł XIX w.	KL.WKZ 534/**102**/d/81 25.05.1981 r.	5530	283/1975	komunalna/ prywatna
249	ul. 1 Maja, dom nr 28	1 ćw. XX w.		5531	284/1975	komunalna
250	ul. 1 Maja, budynek nr 31 /browar/	XIX/XX w.		5532	285/1975	prywatna
251	ul. A. Mickiewicza, dom nr 5	1 poł. XIX w.	KL.WKZ 534/**207**/d/82 26.01.1982 r.	5718	286/1975	prywatna
252	ul. Narutowicza, dom nr 19	1936 r.		5719	416/1975	prywatna
253	ul. Noniewicza, dom nr 39	1936 r.		5720	417/1975	komunalna
254	ul. T. Noniewicza, dom nr 6	ok. 1900 r.		5721	288/1975	prywatna
255	ul. T. Noniewicza, dom nr 7	2 poł. XIX w.	KL.WKZ 534/**382**/d/83 17.03.1983	5722	289/1975	komunalna
256	ul. T. Noniewicza, dom nr 15	ok. 1900 r.			291/1975	prywatna
257	ul. T. Noniewicza, dom nr 25	ok. 1900 r.		5725	293/1975	komunalna
258	ul. T Noniewicza, dom nr 26	1 poł. XIX w	KL.WKZ 534/**104**/d/81 25.05.1981 r.	5726	294/1975	prywatna
259	ul. T. Noniewicza, dom nr 28	1 poł. XIX w.	KL.WKZ 534/**105**/d/81 25.05.1981 r.	5727	295/1975	komunalna
260	ul. T. Noniewicz, dom nr 31	XIX w.	KL.WKZ 534/**233**/d/82 8.02.1982 r.	5728	296/1975	komunalna
261	ul. T. Noniewicza, dom nr 36	k. XIX w.	**A-241** KL.WKZ 534/**241**/d/82 8.02.1982 r.	5730	297/1975	prywatna
262	ul. T. Noniewicza, dom nr 41	poł. XIX w.	KL.WKZ 534/**234**/d/82 8.02.1982 r.	5731	298/1975	komunalna

263	ul. T. Noniewicza, dom nr 42	2 poł. XIX w	KL.WKZ 534/**240**/d/82 8.02.1982 r.	5743	299/1975	prywatna
264	ul. T. Noniewicza, dom nr 43	2 poł. XIX w.	KL.WKZ 534/**235**/d/82 8.02.1982 r.	5732	300/1975	komunalna
265	ul. T. Noniewicza, dom nr 45	lata 30-te XIX w.		5733	434/1975	komunalna
266	ul. T. Noniewicza, dom nr 59	przed 1837 r.	KL.WKZ 534/**236**/d/82 8.02.1982 r.	5734	301/1975	prywatna
267	ul. T. Noniewicza, dom nr 61	2 poł XIX w.	KL.WKZ 534/**237**/d/82 8.02.1982 r.	5735	302/1975	prywatna
268	ul. T. Noniewicza, dom nr 63	poł. XIX w.	KL.WKZ 534/**199**/d/82 26.01.1982	5736	303/1975	prywatna
269	ul. T. Noniewicza, dom nr 65	poł. XIX w.	KL.WKZ 534/**200**/d/82 26.01.1982 r.	5737	304/1975	prywatna
270	ul. T. Noniewicza, dom nr 71	2 poł. XIX w.	KL.WKZ 534/**1066**/d/98 20.11.1998 r.	5501	305/1975	komunalna
271	ul. T. Noniewicza, dom nr 73	2 poł. XIX w.	**A-234** KL.WKZ 534/242/82 8.02.1982 r.	5739	306/1975	prywatna
272	ul. T. Noniewicza, dom nr 81	pocz. XX w.		5740	307/1975	komunalna /prywatna
273	ul. T. Noniewicza, dom nr 87	XIX/XX w.	KL. WKZ 534/**828**/d/91 13.08.1991 r.	5742	309/1975	komunalna
274	ul. T. Noniewicza, dom nr 91	k. XIX w. przebud. l.20. XX w. l. 80. XX w.	KL. WKZ 534/**233**/d/82 8.02.1982 r.	5744	310/1975	komunalna
275	Pl. Piłsudskiego, dom nr 1	k. XIX w.	KL. WKZ 534/**937**/d/92 16.10.1992 r.	5746	311/1975	inna

276	Pl. Piłsudskiego, dom nr 2	2 poł. XIX w. przebud. l.70 XX w. 1998 r.	WKZ 534/**961**/d/91 7.05.1991 r.	5747	312/1975	wyznaniowa
277	Pl. Piłsudskiego, rogatka targowa	2 poł. XIX w.		5521	313/1975	komunalna
278	ul. Emilii Plater, dom nr 1	1 poł. XIX w.	KL.WKZ 534/**224**/d/82 5.02.1982 r.	5553	314/1975	inna
279	ul. Emilii Plater, dom nr 2	2 poł. XIX w.		5554	315/1975	wyznaniowa
280	ul. Emilii Plater, dom nr 6A	1914 r.	KL.WKZ 534/**385**/d/83 17.01.1983 r.	5555	317/1975	komunalna
281	ul. Emilii Plater, dom nr 18	XIX/XX w.	**A-541(d.225)**, KL.WKZ534/225/82 z 5.02.1982	1122	321/1975	prywatna
282	ul. Emilii Plater, zespół zabudowy mieszkalnej (nr 18A, 18B)	XIX/XX w.	**A-540** R:5140.1.1.2013.KN z 7.10.2013	5557		prywatna
283	ul. Emilii Plater dom nr 43	1 ćw. XX w.		5558	436/1975	komunalna /prywatna
284	ul. Sejneńska, dom nr 1	XIX/XX w., przeb. 1992-1996		5751	322/1975	prywatna
285	ul. Sejneńska, dom nr 3	XIX w.	KL.WKZ 534/**160**/d/81 27.05.1981 r.	5752	323/1975	komunalna /prywatna
286	ul. Sejneńska, dom nr 5	ok. poł. XIX w.	KL.WKZ 534/**205**/d/82 26.01.1982 r.	5753	324/1975	komunalna /prywatna
287	ul. Sejneńska, dom nr 7 (ul. Sejneńska 7, 7A, 7B)	ok. poł. XIX w.	KL.WKZ 534/**206**/d/82 26.01.1982 r.	5754	325/1975	komunalna /prywatna

288	ul. Sejneńska, dom nr 9	1909 r.		5755	326/1975	prywatna
289	ul. Sejneńska, dom nr 15 (obecnie 17)	k. XIX w.	KL.WKZ 534/**375**/d/83 16.03.1983 r	5756	327/1975	komunalna
290	ul. Sejneńska, dom nr 21	ok 1900 r.	KL.WKZ 534/**164**/d/81 27.05.1981 r	5757	328/1975	prywatna
291	ul. Sejneńska nr 32 - zespół elektrowni miejskiej	1927-1930	KL. WKZ 534/**1056**/d/96 5.07.1996 r.	5522		prywatna
292	ul. Sejneńska nr 32 – zespół elektrowni miejskiej, budynek elektrowni	1927-1930	KL. WKZ 534/**1056**/d/96 5.07.1996 r.	5523	329/1975	prywatna
293	ul. Utrata, budynek kolejowy nr 1 (dawna szkoła)	lata 90-te XIX w.		5763	333/1975	państwowa prywatna
294	ul. Utrata, dom nr 8	1938 r.		5761	419/1975	prywatna
295	ul. Utrata, dom nr 15	1 ćw. XX w.		5764	420/1975	komunalna
296	ul. Utrata, dom nr 25	1 ćw. XX w.		5765	421/1975	komunalna
297	ul. Utrata, dom nr 59	k. XIX.		5766	334/1975	prywatna
298	ul. Utrata, dom nr 75	1912 r.		5767	335/1975	prywatna
299	ul. L. Waryńskiego, dom nr 1	1 ćw. XX w.		5768	337/1975	prywatna
300	ul. L. Waryńskiego, dom nr 2	I ćw. XX w.		5769	338/1975	prywatna

301	ul. L. Waryńskiego, dom nr 4	k. XX w.	KL.WKZ 534/**100**/d/81 25.05.1981 r.	5770	339/1975	komunalna
302	ul. L. Waryńskiego, dom nr 7	ok. 1839 r.	KL.WKZ 534/**244**/d/82 8.02.1982 r.	5771	341/1975	prywatna
303	ul. L. Waryńskiego, dom nr 9	IV ćw. XIX w.	**A-231** KL.WKZ 534/**853**/d/91 14.10.1991 r.	5772	342/1975	komunalna
304	ul. L. Waryńskiego, dom nr 11	XIX/XX w.	KL.WKZ 534/**99**/d/81 25.05.1981 r.	5773	343/1975	komunalna
305	ul. L. Waryńskiego, dom nr 15	k. XIX w. dom wybudowany od podstaw w latach 90. XX w.	KL.WKZ 534/**245**/d/82 8.02.1982 r.	5774	344/1975	prywatna
306	ul. L. Waryńskiego, pompownia kolejowa	pocz. XX w.		5525	443/1975	prywatna
307	ul. Wesoła, dom nr 2	2 poł. XIX w.	KL.WKZ 534/**246**/d/82 8.02.1982 r.	5775	345/1975	prywatna
308	ul. Wesoła, dom nr 6	III ćw. XIX w.	KL.WKZ 534/**310**/d/82 24.2.1982 r.	5778	346/1975	prywatna
309	ul. Wesoła, dom nr 15	XIX/XX w.		5780	348/1975	prywatna
310	ul. Wesoła, dom nr 17	XIX/XX w.		5781	349/1975	komunalna/ prywatna
311	ul. Wesoła, dom nr 28	2 poł. XIX w.	KL.WKZ 534/**247**/d/82 8.02.1982 r.	5784	350/1975	komunalna
312	ul. Wigierska, dom nr 1	poł XIX w.	KL.WKZ 534/**208**/d/82 25.01.1982 r.	5786	352/1975	komunalna
313	ul. T. Kościuszki 2A dom przemieszczony z ul. Wigierskiej 2	k XIX w.	KL.WKZ 534/**101**/d/81 25.05.1981 r.	5787	353/1975	prywatna

314	ul. Wigierska, dom nr 3	lata 90-te XIX w.	KL. WKZ 534/**851**/d/91 14.10.1991 r.	5788	354/1975	komunalna/ prywatna
315	ul. Wigierska, dom nr 5	I poł. XIX w.	KL.WKZ 534/**209**/d/82 26.01.1982 r.	5789	355/1975	prywatna
316	ul. Wigierska, dom nr 8	k. XIX w.		5791	357/1975	prywatna
317	ul. Wigierska, budynek nr 10 (Browar)	1810 r.	**A-449** R.5140.1.10.2012.KN z 10.06.14	5793	358/1975	prywatna
318	ul. Wigierska, budynek nr 10 (budynek administracyjny)	1888 r.	**A-449** R.5140.1.10.2012.KN z 10.06.14	6254	358/1975	prywatna
319	ul. Wigierska, Dom nr 11 wraz z oficyną (Wigierska nr 9)	dom pocz. XX w. oficyna ok. 1910 r.	**A-288** KL. WKZ 534/**849**/d/91 10.10.1991 r.	579, 5794	360/1975	prywatna
320	ul. Wigierska, dom nr 18	pocz. XX w.		5796	362/1975	komunalna /prywatna
321	ul. Wigierska, dom nr 20	ok. poł. XIX w.		5797	363/1975	prywatna
322	ul. Wigierska, dom nr 25	poł. XIX w.		5798	364/1975	komunalna
323	ul. Wigierska, dom nr 27	1915 r.		5799	422/1975	prywatna
324	ul. Wigierska, dom nr 29	2 poł. XIX w.		5800	365/1975	prywatna
325	ul. Wigierska, dom nr 32	l. 90. XIX w.	KL. WKZ 534/**850**/d/91 10.10.1991 r.	5801	366/1975	komunalna
326	ul. Wigierska, dom nr 33	2 poł. XIX w., przebud. l. 80. XX w.	KL. WKZ 534/**852**/d/91 14.10.1991 r.	5802	368/1975	nieuregulowany stan prawny

327	ul. Wigierska, dom nr 34	pocz. XX w.			369/1975	prywatna
328	ul. Wigierska, dom nr 36	pocz. XX w.		5805	370/1975	prywatna
329	ul. Wigierska, dom nr 41	k. XIX w.		5806	371/1975	prywatna
330	ul. Wigierska, dom nr 74	ok. poł. XIX w.		5807	375/1975	prywatna
331	ul. Wylotowa, wieża wodna	ok. 1897 r.		5526	379/1975	państwowa
332	ul. Wylotowa, budynek kolejowy nr 4	l. 90-te XIX w.		5808	380/1975	prywatna
333	ul. Wylotowa, budynek kolejowy nr 22	l 90-te XIX w.		1206	381/1975	prywatna
334	ul. S. Żeromskiego, dom nr 5	l. 30-te XX w.		5809	382/1975	prywatna
335	ul. S. Żeromskiego, dom nr 7	1934 r.		5810	383/1975	prywatna
336	ul. S Żeromskiego, dom nr 9	ok. 1897 r.		5811	384/1975	prywatna
337	ul. S. Żeromskiego, dom nr 10	1937 r.		5812	385/1975	prywatna
338	ul. S Żeromskiego, dom nr 11/13	l. 30-te XX w.		5813	386/1975	prywatna
339	ul. S. Żeromskiego, dom nr 14	1936 r.		5814	387/1975	prywatna
340	ul. S. Żeromskiego, dom nr 15	l. 30-te XX w.		5815	388/1975	prywatna

341	ul. S. Żeromskiego, dom nr 16	1937 r.		5816	389/1975	prywatna
342	ul. S. Żeromskiego, dom nr 17	l. 30-te XX w.		5817	390/1975	prywatna
343	Park im. Konstytucji 3-go Maja	XIX w.	KL. WKZ 534/**613**/d/88 15.11.1988 r.	5819	390/1975	komunalna
344	Altana w Parku im. Konstytucji 3. Maja	pocz. XX w.		5529	392/1975	komunalna
345	Cmentarz rzymskokatolicki (ul. Bakałarzewska)	1836 r.	KL. WKZ 534/**520**/d/86 26.07.1986 r.	5438	394/1975	wyznaniowa
346	Cmentarz rzymskokatolicki (park)	pocz. XVIII w.		5440	395/1975	komunalna
347	Cmentarz rzymskokatolicki (ul. Wojska Polskiego)	ok 1900 r.		5439	396/1975	wyznaniowa
348	Cmentarz ewangelicki (ul. Zarzecze)	1852 r.	KL. WKZ 534/**1009**/d/94 19.09.1994 r.	5443	397/1975	wyznania
349	Cmentarz prawosławny (ul. Zarzecze)	1878 r.	KL. WKZ 534/**618**/d/89 10.01.1989 r.	5441	398/1975	wyznania
350	Cmentarz żydowski (ul. Zarzecze)	I ćw. XIX w.	KL.WKZ 534/**499**/d/86 15.05.1986 r.	5445	399/1975	wyznania
351	Cmentarz mahometański (ul. Zarzecze)	pocz. XX w.		5444	400/1975	komunalna
352	Cmentarz staroobrzędowców (ul. Zarzecze)	pocz. XIX w.		5442	401/1975	wyznaniowa
353	Cmentarz wojenny z II wojny światowej (żołnierzy radzieckich)	1940-1944 r.	KL. WKZ 534/**832**/d/91 26.06.1991 r.	5821	402/1975	komunalna

354	Zbiorowa mogiła członków ruchu oporu z II wojny światowej	1944 r.	KL. WKZ 534/**952**/d/93 z 15.04.1993 r.	5820	403/1975	państwowa
355	Zbiorowa mogiła 12 członków Polskiego ruchu oporu (tzw. grupa S. Bieleckiego)	1940 r.	KL. WKZ 534/**953**/d/93 z 15.04.1993 r.	5822	445/1975	państwowa
356	Krzywólka, młyn wodny nr 45	XIX/XX w., przebudowany 1922 r.		5318	423/1975	prywatna
357	Papiernia, dworzec kolejowy	1942 r.		5509	444/1975	państwowa

Źródło: Gminna Ewidencja Zabytków miasta Suwałk.

Tab. 14 Wykaz stanowisk archeologicznych

Lp.	Miejscowość	Obszar	Numer stanowiska w miejscowości	Numer stanowiska na obszarze	Zasięg stanowiska według numerów działek		Opis obiektu/kultura/chronologia
					podanych na karcie ewidencji stanowiska	według stanu na 30 czerwca 2021	
1	Suwałki, Krzywólka	17-84	8	1	167 i następne na zachód	30055, 30057, 30059, 30061, 30104	obozowisko-osada/epoka kamienia osada/kultura jaćwieska/wczesne średniowiecze
2	Suwałki Krzywe	17-84	1	3	nieużytek, numer działki 524, teren oczyszczalni ścieków	24781, 24782/5	ślad osadnictwa/kultura pradziejowa/chronologia nieokreślona

3	Suwałki	17-84	8	7	brak numeru działki	30007/21, 30007/33	ślad osadnictwa/epoka kamienia
4	Suwałki, Krzywólka	17-84	9	8	brak numeru działki	30034, 30036, 30038, 30040	ślad osadnictwa/mezolit- epoka brązu
5	Suwałki, Krzywólka	17-84	10	9	działka numer 24	30022/2	ślad osadnictwa/epoka kamienia ślad osadnictwa/okres nowożytny
6	Suwałki, Krzywólka	17-84	11	10	numer działki 11	30011/1, 30011/2	ślad osadnictwa/epoka kamienia-epoka żelaza
7	Suwałki, Krzywólka	17-84	12	11	działka numer 5	30005/11	ślad osadnictwa/epoka kamienia
8	Suwałki, Krzywólka	17-84	13	12	działka numer 5	30001, 30005/11	ślad osadnictwa/mezolit-epoka żelaza
9	Suwałki, Krzywólka	17-84	14	16	działka numer 30	30164	ślad osadnictwa/epoka kamienia
10	Suwałki, Krzywólka	17-84	15	17	działka numer 30	30164	ślad osadnictwa/mezolit-epoka żelaza
11	Krzywólka	17-84	16	18	działka numer 167	30104	obozowisko/późny paleolit
12	Krzywólka	17-84	17	19	działka numer 30 i 160	30100, 30164	obozowisko/epoka kamienia
13	Suwałki, Krzywólka	17-84	18	20	działka numer 30	30164	ślad osadnictwa/epoka kamienia ślad osadnictwa/kultura pradziejowa/chronologia nieokreślona
14	Suwałki	17-84	23	25	działka numer 842	24767	ślad osadnictwa/późny paleolit ślad osadnictwa/mezolit-epoka żelaza ślad osadnictwa/kultura sudowska/późny okres rzymski-OWL
15	Suwałki	17-84	24	26	działka numer 842	24767	ślad osadnictwa/ późny paleolit ślad osadnictwa/okres nowożytny

16	Suwałki	17-84	25	27	działka numer 857	24768, 24769	ślad osadnictwa/ późny paleolit ślad osadnictwa/późne średniowiecze okres nowożytny
17	Suwałki	17-84	26	28	działka numer 857	24773	ślad osadnictwa/późny paleolit - mezolit, obozowisko - osada/mezolit-epoka żelaza
18	Suwałki	17-84	27	29	działka numer 855 i następne trzy na południowy wschód	24777, 24778, 24779, 24780	ślad osadnictwa/ późny paleolit obozowisko-osada/mezolit-epoka żelaza osada/kultura sudowska/POR-OWL osada/późne średniowiecze-okres nowożytny
19	Suwałki	17-84	28	32	na terenie kolejowym	33759, 24588/5, 24629	ślad osadnictwa/mezolit - epoka żelaza
20	Suwałki	17-84	29	33	działka numer 888	33762/5	ślad osadnictwa/epoka kamienia
21	Suwałki	17-84	30	34	brak numeru działki	33762/3	osada/okres nowożytny
22	Suwałki	17-84	31	35	działka numer 902/1	33769	ślad osadnictwa/epoka kamienia
23	Suwałki	17-84	32	36	brak numeru działki	33715/3	ślad osadnictwa/epoka kamienia
24	Suwałki	17-84	33	37	działka pomiędzy rzeką a ul. Zahańcze, pomiędzy posesjami 28 i 18	33076, 33077, 33078, 33079, 33080, 33081, 33082	osada/ późne średniowiecze – okres nowożytny
25	Suwałki	17-84	34	38	nieużytek, ugór, ul. Wigierska, nr działek 2948,	10980/1, 10981/1, 10981/2, 10981/3, 10983/11,	ślad osadnictwa/chronologia nieokreślona ślad osadnictwa/epoka kamienia

					2956, 2973, 2975	10983/12, 10983/13, 10983/14, 10983/15, 10983/20, 10983/6, 10983/7, 10983/8, 10984, 10985, 10986/1, 10986/2, 10987/2, 10988/1, 10988/2, 10989/1, 10989/2, 10990, 10991, 10992, 10993/4, 10994, 10995/1, 10995/2, 10998, 10999, 11000, 11001, 11002/1, 11002/2, 11003/1, 11003/2, 11004, 11005, 11006, 11007, 11008, 11009, 11010, 11011, 11012, 11013, 11014, 11015, 11016, 11017/2, 12393	ślad osadnictwa/mezolit-epoka żelaza ślad osadnictwa/kultura sudowska/późny okres rzymski-okres wędrówek ludów ślad osadnictwa/kultura jaćwieska/wczesne średniowiecze osada/późne średniowiecze-okres nowożytny
26	Suwałki	17-84	35	39	działka numer 1515	31342/2	ślad osadnictwa/epoka kamienia
27	Suwałki	17-84	36	40	działka numer 1512	31341/3	pracownia krzemieniarska/epoka kamienia

28	Suwałki	17-84	37	41	działka numer 2110, 2111 i kolejne na południe	30792, 30793, 30794, 30795, 30796, 30797/1	ślad osadnictwa/ mezolit- epoka żelaza osada/kultura sudowska/późny okres rzymski-okres wędrówek ludów ślad osadniczy/późne średniowiecze ślad osadniczy/okres nowożytny-XVIII i pocz. XIX w.
29	Suwałki	17-84	38	42	ul. Zarzecze, nr działek 2089, 2090, 2097, 2100	30764, 30766, 30767/10, 30767/3, 30767/9, 30768, 30769, 30770, 30771, 30772, 30773, 30774/3, 30775, 30776, 30777	osada/ późne średniowiecze – okres nowożytny
30	Suwałki	17-84	39	43	działka numer 2162	11389/34	osada/ późne średniowiecze – okres nowożytny
31	Suwałki	17-84	40	44	ul. Gałaja, nr działki 1825	10015/1, 10015/2	osada/ późne średniowiecze –okres nowożytny
32	Suwałki	17-84	41	45	na południe od ul. Gałaja 81	11597/5, 11598/5, 11599/2, 11600/2, 11601/2, 11602/2, 11606/2, 11607/2, 11608/2, 11609/2	ślad osadnictwa/epoka kamienia osada/późne średniowiecze-okres nowożytny
33	Suwałki	17-84	42	46	ul. Staszica 32-38, nr działek 1786, 1787, 1788, 1789	30646, 30647, 30648, 30649, 30650, 30651/1, 30651/2, 30652	osada/późne średniowiecze – okres nowożytny
34	Suwałki	17-84	43	47	pomiędzy Ogrodową nr 39	30368/2	ślad osadnictwa/epoka kamienia-epoka żelaza

					i 43, nr działki 157/1		ślad osadnictwa/późne średniowiecze-okres nowożytny
35	Suwałki	17-84	44	48	działka numer 146/1	30347/4	ślad osadnictwa/epoka kamienia
36	Suwałki	17-84	45	49	ul. Reymonta za bliźniakiem, naprzeciw ul. Reymonta nr 60	21866/6	ślad osadnictwa/wczesna epoka żelaza ślad osadnictwa/ okres nowożytny
37	Suwałki	17-84	46	50	ul. Reymonta, nr działki 1755 i kolejna na południe	21890, 21891, 21892, 21893, 21894, 21895, 21896, 21897, 21898, 21899, 21900/1, 21900/4, 21901, 21902	osada/ późne średniowiecze - okres nowożytny
38	Suwałki	17-84	48	53	brak numeru działki	24824	ślad osadnictwa/późny paleolit
39	Szwajcaria, Suwałki	16-84	1	1	rezerwat archeologiczny na terenie leśnym Nadleśnictwa Suwałki	20021, 20022	cmentarzysko/kultura zachodniobałtyjska/okres rzymski
40	Suwałki, Szwajcaria	16-84	2	24		20234, 20235, 20236, 20237, 20238, 20239, 20240, 20241, 20242, 20243, 20244, 20245, 20246, 20247, 20248, 20249,	cmentarzysko/późny okres rzymski

						20250, 20251, 20252, 20253, 20254, 20255, 20256	
41	Szwajcaria	16-84	3	25		20059, 20060	osada/późny okres rzymski
42	Krzywólka	16-84	2	9	grunty p. Zenona Gobera, zam. Krzywólka 45	20922/6	cmentarzysko kurhanowe/kultura sudowska/V-VI w.
43	Krzywólka	16-84	1	8	grunty p. Zenona Gobera, zam. Krzywólka 45	20921/5, 20921/7, 20922/1, 20922/2, 20922/6	cmentarzysko kurhanowe/kultura sudowska/V-VI w.
44	Krzywólka	16-84	3	10	grunty p. Zenona Gobera, p. Wacława Tylendy	30022/1, 30022/2, 30022/4	osada/kultura sudowska/późny okres rzymski
45	Krzywólka	16-84	11	11	grunty p. Antoniego Stefanowskiego	20971/4	osada/XVII-XVIII w.
46	Suwałki	17-84	7	6	brak numeru działki	24823	ślad osadnictwa/kultura pradziejowa/chronologia nieokreślona
47	Suwałki	17-84	47	52	działka numer 703/5	24821/1	obozowisko/późny paleolit-mezolit osada/neolit-wczesna epoka brązu ślad osadnictwa/wczesna epoka żelaza
48	Suwałki	17-84	49	54	działka numer 703/8	24824	obozowisko/epoka kamienia
49	Suwałki	17-84	19	21	działka numer 1015	33847	ślad osadnictwa/epoka kamienia
50	Suwałki	17-84	20	22	działka numer 1042	33794/3, 33795, 33796	ślad osadnictwa/kultura sudowska/późny okres rzymski -

							OWL osada/późne średniowiecze-okres nowożytny
51	Suwałki	17-84	21	23	działka numer 1083/1	33972/4	ślad osadnictwa/mezolit - epoka żelaza
52	Suwałki	17-84	22	24	działka numer 967/1	34064	ślad osadnictwa/mezolit, epoka żelaza
53	Suwałki	17-84	3	2	teren ogródków działkowych przy ul. Sianożęć	33763/2	znalezisko luźne/epoka kamienia
54	Suwałki	17-84	4	4	brak numeru działki	30205	znalezisko luźne/neolit - epoka brązu
55	Suwałki	17-84	5	5	brak numeru działki	30205	znalezisko luźne/neolit - epoka brązu
56	Suwałki, Krzywólka	16-84	4	12	brak numeru działki	20728/3	obozowisko/mezolit
57	Krzywólka	16-84	5	13	brak numeru działki	20921/5, 20921/7	obozowisko/chronologia nieokreślona
58	Suwałki, Krzywólka	16-84	6	14	brak numeru działki	20927	obozowisko/neolit
59	Suwałki, Krzywólka	16-84	7	15	brak numeru działki	30022/4	obozowisko/neolit
60	Suwałki, Krzywólka	16-84	9	16	brak numeru działki	21031/2	obozowisko/chronologia nieokreślona
61	Suwałki, Krzywólka	16-84	10	17	brak numeru działki	21140, 21145	obozowisko/chronologia nieokreślona
62	Suwałki, Krzywólka	16-84	1	21	brak numeru działki	21764	ślad osadnictwa/późne średniowiecze

63	Suwałki	16-84	53	26		22514/2, 22520/1, 22520/2, 22529/1, 22529/2, 22530/2	wał wzdłużny/chronologia nieokreślona
64	Suwałki	16-84	54	27		22565	ślad osadnictwa/epoka kamienia, osada/okres nowożytny
65	Suwałki	16-84	55	28		22699	ślad osadnictwa/kultura sudowska/okres rzymski-okres wędrówek ludów

Źródło: Opracowanie własne

8. Uwarunkowania wynikające z rekomendacji i wniosków zawartych w audycie krajobrazowym lub określenia przez audyt krajobrazowy granic krajobrazów priorytetowych

Na terenie miasta nie zachodzą przesłanki do określenia warunków wynikających z rekomendacji i wniosków zawartych w audycie krajobrazowym lub określenia granic krajobrazów priorytetowych.

W chwili sporządzania niniejszego dokumentu, województwo podlaskie nie posiada audytu krajobrazowego.

9. Uwarunkowania wynikające warunków i jakości życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia oraz zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, zgodnie z uniwersalnym projektowaniem

O warunkach i jakości życia mieszkańców świadczy między innymi dostępność do infrastruktury społecznej, przez którą należy rozumieć zespół urządzeń publicznych zaspokajających potrzeby socjalne w zakresie, oświaty i nauki, kultury, opieki społecznej, służby zdrowia. Na jakość życia mieszkańców składają się również sytuacja mieszkaniowa, dostępność miejsc pracy, komunikacji oraz infrastruktury technicznej.

Oświata i wychowanie

W roku szkolnym 2019/2020 Miasto Suwałki było organem prowadzącym następujące jednostki oświatowe: 10 przedszkoli (9 samodzielnych i 1 specjalne), 9 szkół podstawowych (7 samodzielnych, 1 funkcjonującą w zespole szkół oraz 1 specjalną), jedno samodzielne liceum ogólnokształcące, 5 zespołów szkół (w tym: 1 zespół szkoły podstawowej i szkoły ponadpodstawowej oraz 4 zespoły szkół ponadpodstawowych), 1 ośrodek szkolno-wychowawczy (internat, przedszkole, szkoła podstawowa, branżowa szkoła I stopnia, szkoła przysposabiająca do pracy), Suwalski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli oraz Poradnię Psychologiczno - Pedagogiczną.

W ewidencji placówek i szkół niepublicznych, prowadzonej przez Miasto Suwałki w roku szkolnym 2019 figurowało 17 szkół niepublicznych, 17 placówek niepublicznych, 17 przedszkoli (w tym 1 specjalne, 1 z oddziałem integracyjnym oraz 1 punkt przedszkolny).

W roku szkolnym 2019/2020 liczba dzieci i młodzieży w poszczególnych jednostkach oświatowych przedstawiała się następująco:

- w grupie przedszkoli 1999 dzieci,
- w grupie szkół podstawowych 5664 dzieci,
- w grupie szkół ponadpodstawowych 4029 uczniów,
- w szkołach dla dorosłych 48 słuchaczy,

Dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych kształcą się w specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych. W roku szkolnym 2019/2020 placówki przyjęły ogółem 197 uczniów.

Ogółem w roku szkolnym 2019/2020 w ogólnodostępnych szkołach podstawowych funkcjonowały 24 oddziały integracyjne, w tym 1 oddział przedszkolny w szkole podstawowej.

Do 5 oddziałów integracyjnych funkcjonujących w przedszkolach uczęszczało 19 dzieci

posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego.

Zajęciami w ramach wczesnego wspomagania rozwoju dziecka objętych zostało 76 dzieci w łącznym wymiarze 98,5 godziny.

Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna objęła poradnictwem 20 812 dzieci i młodzieży z miasta i terenu powiatu.

Liczba nauczycieli zatrudnionych w placówkach oświatowych w roku szkolnym 2019/2020 wynosiła 1251 osoby (1127,62 etatów).

Po ukończeniu szkół średnich, absolwenci mogą w Suwałkach kontynuować dalszą naukę w funkcjonującej na terenie miasta szkole wyższej - Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Suwałkach.

Ponadto na terenie miasta funkcjonuje Państwowa Szkoła Muzyczna I i II stopnia. Placówka ta, kształcąca dzieci i młodzież, podlega Ministerstwu Kultury i Dziedzictwa Narodowego, a pod względem merytorycznym podlega Centrum Edukacji Artystycznej w Warszawie.

Kultura

Sieć miejskich instytucji kultury w Suwałkach stanowią:

- Suwalski Ośrodek Kultury - prowadzący od maja 2013 r. działalność w zakresie organizacji wystaw, festiwali, przeglądów oraz konkursów i imprez plenerowych z poszczególnych dziedzin sztuki (w tym międzynarodowych i ogólnopolskich). Przy Ośrodku działają grupy taneczne i teatralne oraz zespoły muzyczne. Organizowane są również zajęcia z zakresu plastyki, malarstwa, fotografii itp. Ponadto w ramach struktur SOK działalność prowadzą miedzy innymi Suwalska Orkiestra Kameralna oraz Zespół Pieśni i Tańca Suwalszczyzna. Od 1 maja 2020 r. Suwalski Ośrodek Kultury wzbogacił się o nowy obiekt - Budynek starej łaźni położony przy ul. Andrzeja Wajdy 3 w bezpośrednim sąsiedztwie Bulwarów nad Czarną Hańczą, zrewitalizowana przestrzeń tego obiektu służy suwalczanom jako miejsce prezentacji sztuki współczesnej, spotkań z kulturą, aktywności sportowej, wypoczynku i szeroko pojętej rekreacji; w ramach zadań galeria organizuje zajęcia i warsztaty z zakresu edukacji kulturalnej, artystycznej, ekologicznej i sportowej, działania pedagogiczno-społeczne i streetworkingowe, ale również spotkania, debaty, spektakle i koncerty plenerowe,
- Biblioteka Publiczna im. Marii Konopnickiej - pełniąca także funkcję biblioteki powiatowej. Oprócz siedziby głównej przy ul. E. Plater na terenie miasta działają trzy filie zlokalizowane na północy (ul. Szpitalna 60, ul. Klonowa 41 i ul. Północna 26),
- Muzeum Okręgowe - gromadzące zbiory w dziedzinach: archeologii, geologii, etnografii, historii i sztuki, mieszczące się w budynku zbudowanym w latach 1912 - 1913 przy ul. Kościuszki 81 oraz jego oddział zlokalizowany w budynku wzniesionym w latach 1826 - 1827, w przy ul. T. Kościuszki 31 - Muzeum im. Marii Konopnickiej; oprócz organizowanych corocznie wystaw czasowych, w budynku głównym muzeum prezentuje następujące ekspozycje stałe: „Najstarsze dzieje. Suwalszczyzna i wschodnie Mazury od schyłku epoki lodowej do upadku Jaćwieży", „Na dziejowym trakcie" oraz stałą ekspozycję pokazującą życie i twórczość Alfreda Wierusz-Kowalskiego.

Poza wymienionymi powyżej instytucjami w Suwałkach działa Archiwum Państwowe, które jest jednostką administracji specjalnej. Podlega ono bezpośrednio Naczelnemu

Dyrektorowi Archiwów Państwowych w Warszawie. Powołane jest do gromadzenia, przechowywania, opracowywania i udostępniania materiałów archiwalnych. Do głównych zadań Archiwum należą: kształtowanie i nadzór nad państwowym zasobem archiwalnym, przejmowanie, przechowywanie i zabezpieczanie materiałów, ich ewidencjonowanie i opracowywanie materiałów archiwalnych, udostępnianie materiałów archiwalnych, prowadzenie działalności naukowej i wydawniczej, informacyjnej i popularyzatorskiej dotyczącej materiałów archiwalnych, prowadzenie rejestru niepaństwowego zasobu archiwalnego, wydawanie uwierzytelnionych wypisów, odpisów, wyciągów i reprodukcji materiałów archiwalnych oraz zaświadczeń sporządzanych na ich podstawie.

Ponadto upowszechnianiem kultury na terenie miasta oraz podejmowaniem zadań z zakresu edukacji kulturalnej i ochrony dziedzictwa kulturowego zajmują się literaci, plastycy, fotograficy, ludzie teatru, muzycy oraz regionaliści działający indywidualnie czy też zrzeszeni w różnego rodzaju stowarzyszeniach, związkach i organizacjach pozarządowych.

Ochrona zdrowia i opieka społeczna

Na system opieki zdrowotnej w Suwałkach składają się zarówno zakłady publiczne, jak i prywatne. Świadczenie usług zdrowotnych na terenie miasta w 2019 r., realizowało 81 podmiotów. Ponadto na terenie Suwałk działało 30 aptek.

W 2019 roku w Suwałkach funkcjonowały 3 szpitale publiczne (Szpital Wojewódzki im. dr Ludwika Rydygiera, Samodzielny Publiczny Specjalistyczny Psychiatryczny Zakład Opieki Zdrowotnej i Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ośrodek Rehabilitacji). Organem prowadzącym wszystkie te placówki jest Marszałek Województwa Podlaskiego. Zatrudnienie w tych jednostkach wynosi ogółem 128 lekarzy i 542 pielęgniarki i położne.

Koncentracja usług z zakresu ochrony zdrowia ma miejsce w budynkach przychodni lekarskich zlokalizowanych przy ulicach: Waryńskiego 27, Młynarskiego 9 i Putry 9, w których swoją działalność prowadzi ponad połowa zarejestrowanych na terenie miasta niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej.

Podstawowa opieka zdrowotna, w istotnym zakresie sprywatyzowana, charakteryzuje się zadawalającym poziomem finansowania z Narodowego Funduszu Zdrowia. Lecznictwo zamknięte należy do podmiotów publicznych i ze względu na niewystarczające środki na finansowanie systematycznie się zadłuża. Ma to istotny wpływ na funkcjonowanie szpitala, w którym w ciągu ostatnich kilku lat zlikwidowano niektóre z oddziałów, przez co utrudniony został dostęp mieszkańców do świadczeń specjalistycznych.

Pomoc społeczna w mieście realizowana jest w oparciu o:

- Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie (MOPR),
- Dom Pomocy Społecznej „Kalina”,
- Placówkę Opiekuńczo-Wychowawczą,
- ośrodki wsparcia,
- organizacje pozarządowe i fundacje.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie jest nadrzędną jednostką organizacyjną systemu pomocy społecznej w Suwałkach. Celem pomocy społecznej jest:

- zaspokajanie uzasadnionych potrzeb życiowych osób i rodzin,
- umożliwianie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka,

– doprowadzanie w miarę możliwości do życiowego usamodzielniania się osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Praca w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie ukierunkowana jest w szczególności na: pomoc finansową, pomoc rzeczową, pomoc usługową, pracę socjalną polegającą na wspieraniu osób i rodzin oraz wzmacnianiu zdolności do wypełniania ról społecznych, pomoc instytucjonalną, organizację pieczy zastępczej, obsługę PFRON w zakresie realizacji zadań z zakresu rehabilitacji społecznej należących do właściwości powiatu, realizację świadczeń rodzinnych, opiekuńczych, wychowawczych i funduszu alimentacyjnego, realizację dodatków mieszkaniowych i energetycznych, realizację programów rządowych i samorządowych.

Infrastruktura systemu pomocy społecznej w mieście:

- Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie,
- Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności (Miasto Suwałki, Powiat Suwalski, Sejneński i Augustowski),
- Środowiskowe domy samopomocy - 2 placówki o łącznej liczbie 66 miejsc,
- Noclegownia - 20 miejsc,
- Warsztat Terapii Zajęciowej - 35 miejsc,
- Dom Pomocy Społecznej „Kalina” - 195 miejsc,
- Hostel – 10 miejsc,
- Dom Dziennego Pobytu „Kalinka” - 15 miejsc,
- Mieszkanie chronione wspierane - 1-3 miejsca.

Infrastruktura wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej:

- Organizator Pieczy Zastępczej,
- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza - 30 miejsc,
- Placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego - 6 placówek - 165 miejsc,
- Mieszkania chronione treningowe – 3 mieszkania – 10 miejsc,
- Rodziny zastępcze – 129, (z tego: zawodowe rodziny zastępcze – 10 rodzin, rodzinny dom dziecka – 1, niezawodowe rodziny zastępcze – 32, spokrewnione rodziny zastępcze – 87),
- Asystent rodziny – 3,
- Koordynator pieczy zastępczej – 7.

Do innych działań z zakresu pomocy społecznej podejmowanych przez miasto należą:

- prowadzenie żłobka Miejskiego,
- Program Suwalska Karta Mieszkańca,
- prowadzenie polityki senioralnej w ramach której działa Suwalska Rada Seniorów,
- utworzenie Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego.

Analiza obecnego stanu infrastruktury społecznej w zakresie ochrony zdrowia i opieki społecznej wskazuje, że nadal istnieją niedobory. Z danych zawartych w tekście Studium, dotyczących demografii, wynika, iż w ciągu najbliższych lat liczba ludności w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ogółu populacji mieszkańców Suwałk, będzie wzrastać. Fakt starzenia się społeczeństwa będzie powodował wzrost zapotrzebowania na usługi z zakresu opieki zdrowotnej, rehabilitacji i opieki społecznej. Również wzrost bezrobocia, przekładający się na niskie zarobki rodzin, powodować będzie konieczność objęcia opieką społeczną w szerokim zakresie.

Główne kierunki działań w zakresie rozwiązywania problemów społecznych w Suwałkach zostały określone w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Suwałk na lata 2016 - 2025, przyjętej uchwałą Nr XXIII/281/2016 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 28 września 2016 roku. Strategia ta stanowi podstawę do tworzenia szczegółowych programów działania wpływających na poprawę życia mieszkańców we wszystkich obszarach życia społecznego, w tym:

- Programu Integracji Społecznej i Aktywizacji Zawodowej Osób Niepełnosprawnych w Suwałkach na lata 2017-2021, przyjętego uchwałą Nr XXXIII/395/2017 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 31 maja 2017 r.,
- Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Suwałkach na lata 2017-2021, przyjętego uchwałą Nr XXXIII/396/2017 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 31 maja 2017 r.,
- Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej w Mieście Suwałki na lata 2019-2021, przyjętego uchwałą Nr VI/64/2019 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 27 marca 2019 r.,
- Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiazywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Suwałkach przyjmowanego co roku.

Sport

Miasto dysponuje rozwiniętą bazą sportową. Zarządzanie tą bazą leży w gestii Ośrodka Sportu i Rekreacji w Suwałkach oraz szkół i placówek oświatowych, które w ramach środków finansowych wydzielonych w budżecie miasta oraz wypracowanych utrzymują i udostępniają ją, wraz z terenami rekreacyjnymi.

Bazę sportową na terenie miasta tworzą:

- Hala sportowo-widowiskowa „Suwałki Arena" o powierzchni użytkowej ponad 6600 m² z trybunami na 2121 miejsc (największy i najnowocześniejszy tego typu obiekt w województwie podlaskim), zlokalizowana w bezpośrednim sąsiedztwie stadionu miejskiego przy zalewie Arkadia, zrealizowana przez Miasto Suwałki przy wsparciu finansowym z Ministerstwa Sportu i Turystyki, oddana do użytku w listopadzie 2019 r.,
- Hala sportowa OSIR o powierzchni użytkowej ponad 3300 m² i 460 miejsc na trybunach. (duża i mała hala, ściana wspinaczkowa o powierzchni 165 m^2 i wymiarach szer. 18m x 9m, nowoczesna siłownia, sauna oraz basen z widownią),
- Stadion piłkarski Ośrodka Sportu i Rekreacji w Suwałkach położony przy ul. Zarzecze 26 w bezpośrednim sąsiedztwie zalewu Arkadia (oświetlone boisko główne z podgrzewaną murawą, dwa boiska treningowe). Stadion posiada kompleksowe zaplecze techniczno – socjalne w budynku administracyjno – biurowym, w tym szatnie dla zawodników, pomieszczenia dla sędziów, opieki medycznej, trenerów i szkoleniowców, pomieszczenia dla VIP, prasy, radia i telewizji, salę konferencyjno – prasową, oraz kompleks rekreacyjny (siłownia, salka do ćwiczeń, gabinet odnowy biologicznej). Przy stadionie znajdują się: hotel, budynek gospodarczy i Eurocamping.,
- Stadion Lekkoatletyczny imienia Jadwigi Olbryś w Suwałkach przy ul. Wojska Polskiego 17, najnowocześniejszy obiekt lekkoatletycznym w województwie podlaskim (stadion wyposażony jest w bieżnię tartanową o długości 400 m i murawę wewnętrzną, znajdują się tu również skocznie w dal i wzwyż, stanowisko do rzutu młotem i dyskiem

oraz trybuny na około 1 000 miejsc). Ponadto na terenie obiektu znajdują się miejsca noclegowe dla 30 osób, sanitariaty (szatnie z natryskami), parkingi z miejscami dla autokarów i osób niepełnosprawnych, a także korty tenisowe i treningowe boisko piłkarskie,

– Centrum Arkadia, kompleks rekreacyjno-sportowy, położony nad zalewem Arkadia, który zasilany jest wodami rzeki Czarna Hańcza. Na środku zalewu położona jest wyspa, połączona z lądem pomostem. Znajduje się tutaj również plaża miejska, strzeżona w okresie wakacyjnym, wypożyczalnia sprzętu wodnego (działa tu sekcja żeglarska, która oferuje szkolenia z zakresu żeglarstwa wodnego i lodowego w różnych klasach OPTYMIST, CADET, LASER, BOJERY; realizacja zajęć z dziećmi i młodzieżą przeprowadzana jest przy wykorzystaniu infrastruktury Ośrodka Sportu i Rekreacji w Suwałkach i zalewu „Arkadia"), kawiarnia oraz plac zabawa, korty tenisowe, boiska do piłki siatkowej i piłki nożnej z trybunami oraz siłownia plenerowa skatepark o powierzchni 1020 m^2, a na torze znajduje się kilkanaście przeszkód do wyczynowego pokonywania na deskorolkach i rowerach (m.in. rampa, rail, funbox, minirampa) oraz cztery ścianki wspinaczkowe.

W Suwałkach do dyspozycji tenisistów pozostaje pięć kortów tenisowych. Dwa z nich, ze sztuczną nawierzchnią trawiastą oraz ze sztucznym oświetleniem, znajdują się nad Zalewem Arkadia przy ul. Zastawie 38. Pozostałe trzy korty tenisowe ze sztuczną nawierzchnią ceglaną położone są na terenie przylegającym do stadionu lekkoatletycznego przy ul. Wojska Polskiego 17. Na dbających o sylwetkę i chcących wzmocnić tężyznę fizyczną czeka kilka siłowni plenerowych. Największą, na terenach zielonych położonych nad zalewem Arkadia zaprojektował Ośrodek Sportu i Rekreacji. Do dyspozycji ćwiczących znajduje się tam kilkanaście urządzeń, m.in. : wioślarz, orbitrek, twister, wahadło, prasa nożna, wyciąg górny i ławeczka do wyciskania leżąc

Aquapark w Suwałkach jest to jeden z najnowocześniejszych wodnych kompleksów rekreacyjno-sportowych w północno-wschodniej Polsce. Kompleks składa się z części rekreacyjnej i sportowej. Z myślą o najmłodszych w strefie rekreacyjnej powstał brodzik z grzybkiem i jeżem wodnym oraz zjeżdżalnia rurowa wewnętrzna o długości 56 metrów oraz dwie zjeżdżalnie rurowe zewnętrzne o długości powyżej 100 metrów. Dodatkowo przygotowano kompleks łaźni i saunarium. W centrum znajduje się również gastronomia, sala konferencyjna, przychodnia rehabilitacyjna, klub fitness, usługi fryzjersko-kosmetyczne, a także sklep sportowy.

Bazę tą uzupełniają sale i boiska przy szkołach. Przy obiektach szkolnych funkcjonuje obecnie 19 boisk o nawierzchni sztucznej oraz boisko na osiedlu Kamena.

Zasoby mieszkaniowe

Jak wynika z danych Głównego Urzędu Statystycznego, na dzień 31.12.2019 r. zasoby mieszkaniowe w Suwałkach wynosiły 26 249 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 1 800 68 m^2. Średnio na jedno mieszkanie przypadało 2,65 osoby. Średnia wielkość mieszkania wynosiła 68,6 m^2, co w przeliczeniu na jedną osobę daje 25,81 m^2. Z ogólnej liczby mieszkań ponad połowę stanowiły mieszkania spółdzielni mieszkaniowych, drugą grupą były mieszkania stanowiące zasób mieszkań komunalnych, niewielki odsetek należał do zakładów pracy, a pozostałe stanowiły własność osób fizycznych.

Mimo wzrostu liczby mieszkań w ostatnich latach (dla porównania w 2013 r. liczba mieszkań w Suwałkach wynosiła 24 705), nadal istnieje jednak duże zapotrzebowanie na lokale

mieszkalne.

Obecnie obserwuje się wzrost, w stosunku do lat poprzednich, liczby mieszkań, na które wydano pozwolenia na budowę.

Jak wynika z danych Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego, w 2019 roku na terenie miasta oddano do użytku ogółem 471 mieszkań o łącznej powierzchni 34 440 m^2, w tym:

– 39 mieszkań w budownictwie indywidualnym (o łącznej pow. 6 657 m^2),
– 432 mieszkania przeznaczone na sprzedaż lub wynajem (o łącznej pow. 27 783 m^2).

W tym samym roku wydano pozwolenia na budowę łącznie 2115 mieszkań (102 indywidualnych i 2013 w zabudowie wielorodzinnej).

Dane dotyczące zasobów mieszkaniowych na przestrzeni ostatnich lat począwszy od roku 2016 zostały szczegółowo opisane w części uwarunkowań dotyczących wydanych pozwoleń na budowę („Uwarunkowania wynikające z wydanych decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu oraz decyzji o pozwoleniach na budowę – Budownictwo mieszkaniowe”).

Do realizacji zadań Miasta Suwałki w zakresie tworzenia warunków zaspokajania potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej oraz zapewniania lokali socjalnych, gospodarstwom domowym o niskich dochodach, a także realizowania zadania gminnego budownictwa mieszkaniowego służy zasób mieszkaniowy zapewniający lokale mieszkalne dla 6 600 mieszkańców. Zasób ten obejmuje 2017 lokali, w 197 budynkach (108 z nich stanowi wspólnoty mieszkaniowe) będących własnością i współwłasnością Miasta. Gminnym zasobem mieszkaniowym zarządza Zarząd Budynków Mieszkalnych w Suwałkach TBS Sp. z o.o.

Bezrobocie

Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, że na koniec roku 2019 na terenie miasta było zarejestrowanych jako bezrobotne 1 429 osób (642 mężczyzn, 787 kobiet). W badanym okresie 2011 - 2019 odsetek bezrobotnych kobiet był corocznie wyższy niż mężczyzn, co też jest zgodne z trendami zaobserwowanymi w kraju oraz województwie, czego zobrazowanie stanowi poniższa tabela.

Tab. 15 Bezrobotni zarejestrowani wg płci na obszarze Miasta w latach 2011-2019

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Ogólne	3 541	3 727	3 644	2 786	2 379	2 076	1 639	1 542	1 429
Mężczyźni	1 596	1 838	1 720	1 356	1 152	991	742	700	642
Kobiety	1 945	1 889	1 924	1 430	1 227	1 085	897	842	787

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Stopa bezrobocia w kraju, na terenie województwa podlaskiego oraz w Suwałkach, corocznie maleje. W 2019 r., wynosiła ona 4,9%.

Tab. 16 Stopa bezrobocia w % w latach 2011 - 2019

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Polska	12,5	13,4	13,4	11,4	9,7	8,2	6,6	5,8	5,2
Województwo podlaskie	14,1	14,7	15,1	12,9	11,8	10,3	8,5	7,7	6,9
Suwałki	12,4	13,3	12,9	9,7	8,5	7,5	5,8	5,3	4,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analiza danych z lat 2011-2019 wykazuje wyraźny spadek bezrobocia w ostatnim dziesięcioleciu. (Brak jest jeszcze danych jak sytuacja przedstawia się w związku z pandemią).

Ryc. 17 Bezrobotni zarejestrowani wg płci na obszarze Miasta w latach 2011-2019

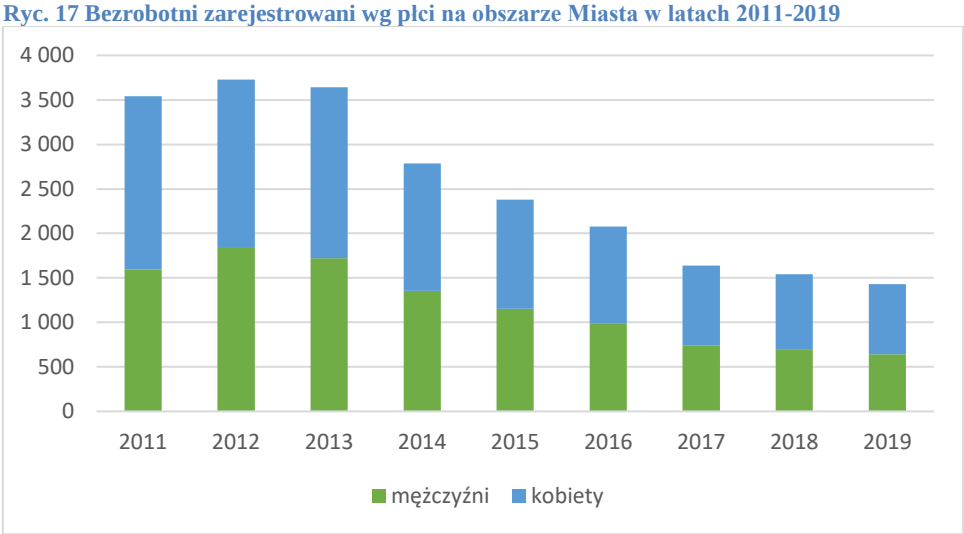

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Dane dotyczące poziomu wykształcenia osób bezrobotnych nie wykazują wyraźnej przewagi którejś z grup. Najniższe bezrobocie występuje u osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym. W przypadku pozostałych grup, liczba osób bezrobotnych posiada zbliżoną wartość.

Tab. 17 Bezrobotni zarejestrowani wg płci i wykształcenia

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
wyższe									
Ogólne	**506**	**484**	**563**	**429**	**386**	**353**	**297**	**291**	**297**
Mężczyźni	161	163	161	150	140	119	99	91	104
Kobiety	345	321	402	279	246	234	198	200	193
policealne, średnie zawodowe									
Ogólne	**785**	**825**	**831**	**626**	**556**	**459**	**362**	**332**	**333**
Mężczyźni	299	332	343	275	226	178	144	130	128
Kobiety	486	493	488	351	330	281	218	202	205
średnie ogólnokształcące									
Ogólne	**402**	**416**	**399**	**308**	**270**	**231**	**187**	**187**	**178**
Mężczyźni	118	140	132	111	97	91	57	61	67
Kobiety	284	276	267	197	173	140	130	126	111
zasadnicze zawodowe/branżowe									
Ogólne	**817**	**925**	**821**	**641**	**510**	**447**	**340**	**338**	**284**
Mężczyźni	440	581	504	385	315	282	200	204	167
Kobiety	377	344	317	256	195	165	140	134	117
gimnazjalne i poniżej									
Ogólne	**1 031**	**1 077**	**1 030**	**782**	**657**	**586**	**453**	**394**	**337**
Mężczyźni	578	622	580	435	374	321	242	214	176
Kobiety	453	455	450	347	283	265	211	180	161

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analizując powyższe dane pod kątem płci osób bezrobotnych, zauważyć można iż we wszystkich grupach zawodowych dominują kobiety, za wyjątkiem grupy osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym, gdzie wyższą wartość osób zarejestrowanych jako bezrobotne stanowią mężczyźni.

Ryc. 18 Bezrobotni zarejestrowani wg wykształcenia

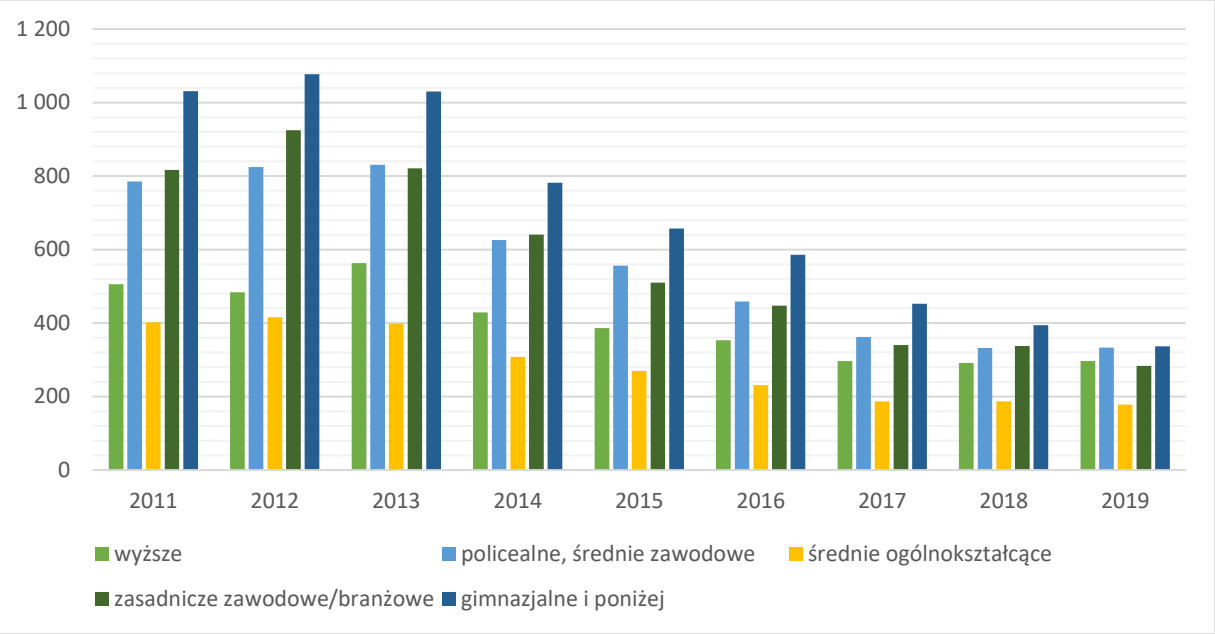

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Tab. 18 Bezrobotni zarejestrowani wg płci i wieku

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
24 lata i mniej									
Ogólne	**625**	**650**	**552**	**336**	**318**	**235**	**155**	**140**	**137**
Mężczyźni	264	331	248	146	149	101	56	54	38
Kobiety	361	319	304	190	169	134	99	86	99
25-34									
Ogólne	**943**	**1 006**	**1 002**	**714**	**595**	**573**	**471**	**444**	**411**
Mężczyźni	398	448	422	322	265	230	161	137	141
Kobiety	545	558	580	392	330	343	310	307	270
35-44									
Ogólne	**615**	**641**	**648**	**519**	**425**	**370**	**302**	**333**	**332**
Mężczyźni	249	285	254	237	187	161	118	144	132
Kobiety	366	356	394	282	238	209	184	189	200
45-54									
Ogólne	**859**	**854**	**817**	**615**	**484**	**370**	**315**	**278**	**238**
Mężczyźni	375	408	391	281	216	187	149	137	116
Kobiety	484	446	426	334	268	183	166	141	122
55 i wyżej									
Ogólne	**499**	**576**	**625**	**602**	**557**	**528**	**396**	**347**	**311**
Mężczyźni	310	366	405	370	335	312	258	228	215
Kobiety	189	210	220	232	222	216	138	119	96

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, zgodnie z uniwersalnym projektowaniem.

We wrześniu 2019 r. w życie weszła ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz.U. z 2020 r. poz. 1062). Ustawa ta określa środki służące zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami oraz obowiązki podmiotów publicznych w tym zakresie. W ramach zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami podmioty, o których mowa realizować muszą działania mające na celu:

1) uwzględnianie ich potrzeb w planowanej i prowadzonej przez ten podmiot działalności;
2) usuwanie barier, a także zapobieganie ich powstawaniu.

Wymagania, o których mowa w odniesieniu do planowania przestrzennego obejmują głównie kwestie w zakresie dostępności architektonicznej, do których należą zgodnie z ustawą:

1) zapewnienie wolnych od barier poziomych i pionowych przestrzeni komunikacyjnych budynków,
2) instalacja urządzeń lub zastosowanie środków technicznych i rozwiązań architektonicznych w budynku, które umożliwiają dostęp do wszystkich pomieszczeń, z wyłączeniem pomieszczeń technicznych,
3) zapewnienie informacji na temat rozkładu pomieszczeń w budynku, co najmniej w sposób wizualny i dotykowy lub głosowy,
4) zapewnienie wstępu do budynku osobie korzystającej z psa asystującego, o którym mowa w art. 2 pkt 11 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2020 r. poz. 426, 568 i 875),
5) zapewnienie osobom ze szczególnymi potrzebami możliwości ewakuacji lub ich uratowania w inny sposób.

Kwestie te należy uwzględniać w sporządzanych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz opracowywanych na ich podstawie projektach budowlanych.

Zapewnienie dostępności (do przestrzeni i obiektów publicznych) osobom ze szczególnymi potrzebami należy do obowiązków podmiotów publicznych zarządzających, które zobowiązane są, co 4 lata do przekazywania raportów Ministerstwu rozwoju regionalnego, zawierających informacje w zakresie spełniania przez dany podmiot, w ramach prowadzonej działalności, minimalnych wymagań, określonych przywołaną ustawą.

Większość przestrzeni publicznych i obiektów na terenie miasta jest dostosowana do potrzeb, o których mowa.

10. Uwarunkowania wynikające z zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia

Jednym z działań organów administracji publicznej, w tym samorządowej, będącym elementem kierowania bezpieczeństwem narodowym, jest zarządzanie kryzysowe. Polega ono na zapobieganiu sytuacjom kryzysowym, przygotowaniu do przejmowania nad nimi kontroli w drodze zaplanowanych działań, reagowaniu w przypadku sytuacji kryzysowych, usuwaniu ich skutków oraz odtwarzaniu zasobów infrastruktury kryzysowej.

Aktem prawnym, na podstawie którego działa system zarządzania kryzysowego jest ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (Dz. U. z 2020 r. poz. 1856 z późn. zm.).

Miejski Plan Zarządzania Kryzysowego stanowi jedno z podstawowych narzędzi Prezydenta Miasta Suwałk oraz Miejskiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego, w przypadku wystąpienia zagrożenia lub zdarzenia powodującego lub mogącego spowodować sytuację kryzysową o dużych skutkach. Działania Prezydenta, jako organu właściwego w sprawach zarządzania kryzysowego na terenie miasta dotyczą:

- zapewnienia współdziałania wszystkich jednostek organizacyjnych, instytucji działających w mieście, kierowania ich działalnością w zakresie zapobiegania zagrożeniom życia, zdrowia lub mienia oraz zagrożeniom środowiska, bezpieczeństwa państwa i utrzymania porządku publicznego, ochrony praw obywatelskich, a także zapobiegania klęskom żywiołowym i innym nadzwyczajnym zagrożeniom oraz zwalczania i usuwania ich skutków,
- dokonania oceny stanu zagrożeń na terenie miasta,
- wykonania i koordynacji zadań w zakresie obrony cywilnej, obronności i bezpieczeństwa państwa, wynikających z odrębnych ustaw.

Współczesne zagrożenia mają głównie „cywilizacyjny" charakter. Są one przede wszystkim wytworem działalności człowieka. Zagrożenia, ze względu na źródło i sposób powstawania, można podzielić na zagrożenia spowodowane przez siły natury oraz powstałe w wyniku działalności człowieka. Siły natury mogą powodować niekorzystne zjawiska przyrodniczo – klimatyczne, stwarzające zagrożenie bezpieczeństwa i utrudniające normalne życie mieszkańców, ponadto mogą prowadzić do katastrof ekologicznych.

Do najistotniejszych zagrożeń naturalnych należą:

Intensywne opady deszczu, gwałtowne burze, grad - są to zjawiska, które charakteryzują się intensywnymi oraz ulewnymi opadami, najczęściej są też połączone z wyładowaniami atmosferycznymi i silnym wiatrem. Mogą spowodować podniesienie poziomu wody rzeki Czarna Hańcza i zalewu „Arkadia" oraz utrudnienia komunikacyjne w mieście, z powodu przekroczenia możliwości odbioru wody przez kanalizację deszczową, w wyniku czego mogą powstawać lokalne niewielkie rozlewiska. Dodatkowo mogą spowodować: podtopienia terenu, w tym domów, piwnic, łąk i upraw, straty w uprawach rolnych, uszkodzenia budynków mieszkalnych i gospodarczych, uszkodzenia linii średniego i wysokiego napięcia. Zarówno burze jak i huragany i trąby powietrzne mogą wywoływać katastrofalne w skutkach zniszczenia budynków i urządzeń, a często nawet śmierć ludzi i zwierząt.

Silny wiatr - skala zniszczeń wiatru postępuje w miarę przyrostu jego prędkości. Przy prędkości od 25 do 28 m/s, może spowodować uszkodzenia budynków, wież i kominów oraz utrudniać jazdę samochodów osobowych. W przedziale od 29 do 32 m/s mamy do czynienia z gwałtownymi wiatrami huraganowymi, powodującymi zniszczenia zabudowań, zrywanie odcinków linii energetycznych oraz utrudniającymi jazdę samochodów ciężarowych. Natomiast w przypadku huraganu, siła wiatru osiąga prędkość od 33 do 55 m/s. Trąba powietrzna (gdzie prędkość wiatru dochodzi do 300 km/h) może spowodować poważne skutki na niewielkim obszarze. Skutki silnych wiatrów (mogą być potęgowane przez deszcz oraz wyładowania atmosferyczne i mogą spowodować powstanie wiatrołomów na drogach, przerwy

w kursowaniu pociągów, autobusów, zniszczenia upraw, awarie w zakładach pracy, katastrofy budowlane oraz zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi.

Silny mróz, intensywne opady śniegu - stwarzają zagrożenie, kiedy nagle tworzy się co najmniej 3 cm warstwa śniegu i pada przez kilka dni. Obfite i długotrwałe opady śniegu w połączeniu z innymi zjawiskami atmosferycznymi (wiatr, zawieje i zamiecie) może spowodować utrudnienia w komunikacji drogowej i kolejowej. Miasto Suwałki leży na obszarze narażonym na najniższe temperatury w kraju, skutki mrozu może potęgować silny wiatr, szczególnie wiejący z północy i wschodu. Silny mróz (gdy temperatura powietrza spada poniżej -20°C), staje się czasami przyczyną śmierci ludzi i powoduje straty materialne. Dopuszczalne: ryzyko wychłodzenia organizmów, odmrożenia, zamarznięcia, nasilenie się objawów chorób meteorotropowych (osłabienie, senność lub bezsenność), zamarzanie instalacji i urządzeń hydrotechnicznych. Skutkami wystąpienia silnego mrozu mogą być: wzrost liczby wypadków na szlakach komunikacyjnych, w tym z udziałem pieszych, utrudnienia komunikacyjne na drogach, szlakach kolejowych, katastrofy budowlane spowodowane zawaleniem się obiektów (dachów) pod wpływem ciężaru śniegu i lodu, zerwanie linii wysokiego napięcia i powstanie przerw w zaopatrzeniu miasta w energię elektryczną oraz awarie sieci infrastruktury technicznej miasta.

Susza, upał - brak wody jest bardzo niebezpieczny i może powodować duże szkody pod względem ekonomicznym i społecznym. Długotrwałe susze zwiększają zagrożenie pożarowe w lasach na terenie miasta i okolic, a także w rolnictwie. Zmniejsza się również ilość zielonej masy asymilacyjnej roślin, co ogranicza przyswajanie dwutlenku węgla i zmniejsza ilość wydalanego tlenu, w konsekwencji wpływa to na pogorszenie samopoczucia ludzi. Brak opadów deszczu przez długi czas, skutkuje redukcją wody w rzekach i wodach gruntowych, przesuszaniem gruntów i stratami w rolnictwie. Pogarszają również zasoby wodne, co powoduje wysychanie jezior oraz brak wody w studniach przydomowych. Upały mogą spowodować: uszkodzenia nawierzchni dróg wykonanych z masy mineralno - bitumicznej i szlaków kolejowych, co w konsekwencji może doprowadzić do katastrof komunikacyjnych. Upałami wywołane mogą być również wielkoobszarowe pożary lasów, co skutkuje katastrofą ekologiczną.

Trzęsienie ziemi - to wstrząsy podziemne i drgania powierzchni ziemi, które są spowodowane przyczynami naturalnymi, takimi jak procesy tektoniczne. Centralną i północno – wschodnią część województwa Podlaskiego, uznano jako rejony o podwyższonym zagrożeniu sejsmicznym, które obejmują tereny od Białegostoku przez Suwałki i dalej ku wybrzeżu Bałtyku wzdłuż granicy z Obwodem Kaliningradzkim. Na terenie miasta Suwałki 21 września 2004 r. wystąpiły wstrząsy o sile 4-5 stopni w skali Richtera z epicentrum w okolicach Bałtyjska. Nie spowodowały one jednak większych szkód w infrastrukturze a jedynie panikę wśród ludności, uszkodzenia konstrukcji niektórych budynków. Skutki wystąpienia zagrożenia trzęsieniem ziemi na terenie miasta są minimalne. Wstrząsy sejsmiczne mogą prowadzić do katastrof budowlanych, deformacji podłoża szlaków komunikacyjnych i uszkodzenia bądź zniszczenia infrastruktury technicznej.

Smog i skażenie powietrza - to zjawiska atmosferyczne powstające w wyniku wymieszania się mgły z dymem i spalinami. Występują w wskutek przedostawania się do atmosfery szkodliwych związków chemicznych, takich jak: tlenek siarki, tlenki azotu, tlenki węgla, węglowodory, sadza oraz pyły. Skutkami wystąpienia smogu dla zdrowia mogą być np.:

alergie, a oraz nasilenie jej objawów, zaostrzenie przewlekłego zapalenia oskrzeli, niewydolność oddechowa lub paraliż układu krwionośnego, zwiększona zachorowalność na nowotwory oraz ryzyko wystąpienia astmy u dzieci.

Do zagrożeń związanych z rozwojem cywilizacyjnym zaliczane są katastrofy: budowlane, drogowe, kolejowe, lotnicze. Każda z wymienionych katastrof jako zdarzenie jednostkowe nie jest zagrożeniem dla miasta, może natomiast być bezpośrednią przyczyną ich zaistnienia. W zależności od czasu i miejsca wystąpienia, katastrofy budowlane mogą być zaskakujące, powodują: zagrożenia dla zdrowia i życia ludności, zniszczenia budynków użyteczności publicznej i domów mieszkaniowych, duże straty materialne, pożar lub skażenia chemiczne w wyniku uszkodzenia urządzeń zawierających niebezpieczne substancje.

Szczególnym rodzajem katastrofy są sytuacje spowodowane przez kolizje drogowe z udziałem pojazdu przewożącego TŚP przez teren miasta, w których nastąpić może uwolnienie substancji niebezpiecznych, np.: toksycznych środków przemysłowych lub substancji łatwopalnych, w wyniku katastrofy autocysterny, cysterny kolejowej. Liczba ofiar jednej katastrofy drogowej może wynieść do kilkunastu osób. Przewozem materiałów niebezpiecznych najbardziej obciążona jest obwodnica miasta oraz fragment drogi krajowej nr 8, ze względu na tranzyt do przejścia granicznego w Budzisku. Skutki katastrof kolejowych są duże i mogą spowodować pojawienie się ofiar śmiertelnych i rannych, wyciek trujących substancji toksycznych środków przemysłowych, duże straty materialne, czasowe zakłócenia w ruchu kolejowym, zniszczenie infrastruktury kolejowej, pożary, skażenie powierzchni ziemi i wód gruntowych, skażenie powietrza.

Nad miastem przebiegają powietrzne korytarze lotnicze. Na obrzeżach miasta znajduje się lotnisko cywilno - sportowe około 3 km od centrum Suwałk. Skutkami wystąpienia zagrożenia mogą być: błędy załogi samolotu, zawodność samolotu, niekorzystne warunki atmosferyczne (mgła, mróz), awaria mechanizmów pokładowych po starcie, w czasie lotu lub lądowania, atak terrorystyczny. Skutki katastrofy lotniczej mogą spowodować pojawienie się ofiar śmiertelnych i rannych, straty materialne, skażenie ziemi i wód gruntowych.

Zagrożenia chemiczne i radiacyjne

Zagrożenie chemiczne istnieje stale w zakładach przemysłowych posiadających toksyczne środki przemysłowe, na stacjach paliw, w transporcie drogowym, czy kolejowym, jest związane z normalnym funkcjonowaniem lub magazynowaniem, jest też limitowane i kontrolowane na podstawie obowiązujących przepisów prawa. Niebezpieczeństwo może wystąpić w wyniku utraty kontroli nad procesem technologicznym, instalacją, magazynem, zbiornikiem, środkiem transportu lub w wyniku innego zdarzenia prowadzącego do awarii chemicznej. Na skutek uwolnienia toksycznych środków możliwe są pożary lub wybuch. Potencjalna katastrofa chemiczna niesie zagrożenie życia i zdrowia ludzi, zwierząt, trwałe lub długoterminowe lub krótkoterminowe. Skutki katastrof chemicznych i radiacyjnych są ciężkie (często nienaprawialnych), niosące ze sobą zniszczenia lub zanieczyszczenia środowiska (w tym powietrza, gruntu, wód powierzchniowych i podziemnych) oraz straty materialne. Poważne awarie mogą mieć miejsce w oczyszczalni ścieków i miejscach składowania odpadów komunalnych, doprowadzając do skażenia wód rzeki Czarnej Hańczy i ujęć wody substancjami ropopochodnymi, co spowoduje duże straty w środowisku.

Na terenie Miasta nie występują zakłady o dużym ryzyku wystąpienia awarii (ZDR) ani zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii (ZZR), zgodnie z kryteriami ilościowo-jakościowymi określonymi w rozporządzeniu Ministra Rozwoju z dnia 29 stycznia 2016 r. w sprawie rodzajów i ilości znajdujących się w zakładzie substancji niebezpiecznych, decydujących o zaliczeniu zakładu do stwarzającego zwiększone lub duże ryzyko wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. Natomiast w Suwałkach istnieją inne zakłady stwarzające zagrożenie chemiczne poza swoim terenem. Należą do nich:

- Spółdzielnia Mleczarska "MLEKPOL" Zakład w Suwałkach – zagrożenie amoniakiem i kwasem azotowym oraz gazem,
- Animex Foods Sp. z o.o. S.K.A. Oddział w Suwałkach - zagrożenie amoniakiem i gazem,
- PPHU "LAKTOPOL" Sp. z o.o. w Warszawie Zakład Produkcyjny Nr 1 w Suwałkach – zagrożenie amoniakiem, kwasem azotowym, sodą kaustyczną, gazem propan - butanem.

Kolejnym typem zagrożeń na terenie miasta są zagrożenia pochodzące z komunikacji. Największe zagrożenia występują na drogach krajowych i wojewódzkich, na których odbywa się transport w ruchu tranzytowym. W wyniku dużego i stale rosnącego natężenia przewozów materiałów, stanu technicznego dróg oraz fatalnego stanu technicznego taboru ciężarowego rośnie ryzyko zagrożenia. Na terenie działania Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Suwałkach zlokalizowany jest jeden parking, z wyznaczonym miejscem postojowym przeznaczonym dla pojazdu do transportu towarów niebezpiecznych (stacja paliw przy S61, MOP na trasie z Raczek w kierunku Suwałk).

Bardzo groźne w skutkach dla Suwałk, może być też **zagrożenie radiologiczne**.

Potencjalne awarie kilkudziesięciu obiektów jądrowych i urządzeń wykorzystujących substancje promieniotwórcze poza granicami Polski, mogą wywołać skażenie promieniotwórcze na dużych obszarach kraju, w tym na terenie miasta Suwałk, ze względu na jego przygraniczne położenie. Stan podwyższonego promieniowania jonizującego ma ujemny wpływ na organizmy żywe w dłuższym okresie oddziaływania, co może spowodować znaczne zagrożenie dla zdrowia i życia mieszkańców miasta. Substancje promieniotwórcze w normalnych warunkach są chronione systemami zabezpieczeń, jednak mogą stać się niebezpieczne podczas katastrof w transporcie oraz kradzieży i użycia niezgodnego z przeznaczeniem - w efekcie może wystąpić lokalne skażenie promieniotwórcze. W wyniku zakłóconych procesów technologicznych wydostać mogą się niebezpieczne substancje, powodujące toksyczne i radioaktywne skażenie atmosfery, czego skutkami są masowe zatrucia, choroby, ofiary śmiertelne oraz olbrzymie straty materialne. Najpoważniejszą w naszym rejonie tego typu awarią, która miała miejsce w 1986 roku, była awaria elektrowni atomowej w Czarnobylu na Ukrainie.

Zagrożenie pożarowe – to samorzutne i niekontrolowane rozprzestrzenianie się ognia zagrażające życiu człowieka oraz powodujące straty o charakterze materialnym. Skutkami pożaru mogą być: ofiary śmiertelne, katastrofy budowlane, zniszczenia budynków mieszkalnych, upraw rolnych i lasów, zakładów produkcyjnych, urządzeń energetycznych i telekomunikacyjnych oraz uwolnienie substancji niebezpiecznych w zakładach produkcyjnych i degradacja środowiska naturalnego. Największe szkody o charakterze ekologicznym wyrządzają pożary lasów, które są następnie źródłem ogromnej emisji gazów szklarniowych. Powodują one erozję gleby oraz lokalne zmiany warunków wodnych i klimatycznych. Najbardziej zagrożone pożarowo pod tym względem są obszary leśne

usytuowane blisko miasta Suwałk. W granicach administracyjnych miasta znajdują się dwa kompleksy leśne: Las Suwalski i Las Szwajcaria, dla których trzeba przyjąć następujące zasady zagospodarowania związanego z ochroną przeciwpożarową:

- zachowanie ogólnodostępnego pasa o szerokości min. 5,0 m wzdłuż granicy lasów dla celów ochronnych i przeciw pożarowych,
- zachowanie odległości min 30,0 m od granicy lasów do projektowanej zabudowy.

Obecny sposób zagospodarowania przestrzeni miejskiej nie jest czynnikiem pogarszającym w jakimś znaczącym stopniu stan bezpieczeństwa pożarowego. Niekorzystnym zjawiskiem jest natomiast brak w niektórych rejonach miasta sieci hydrantowej oraz utwardzonych dróg o odpowiedniej szerokości, zarówno na terenach zabudowanych jak i leśnych, na których występuje potencjalnie największe zagrożenie pożarowe.

Zagrożenia epidemiologiczne i biologiczne

Największe zagrożenie epidemiologiczne stanowią: ludzkie koronawirusy, wirusowe gorączki krwotoczne pochodzące z regionów tropikalnych, gruźlica w tym wielolekoodporna, AIDS, pandemia grypy, nowo pojawiające się choroby zakaźne, inwazyjne zakażenie bakteryjne ośrodkowego układu nerwowego. Głównymi przyczynami epidemii mogą być np.: nieświadome wprowadzenie bakterii, wirusy, powodzie, susze, niezachowanie określonych wymogów sanitarno-higienicznych. Epidemie oprócz strat ludzkich mogą powodować straty ekonomiczne i gospodarcze. Mogą rozwinąć się w wyniku skażenia wody pitnej w ujęciach wodnych, kąpieliskach śródlądowych oraz w wyniku skażenia artykułów rolno- spożywczych. Pojawienie się w Polsce i innych krajach świata koronawirusa oraz wiążącej się z nim choroby (COVID-19) spowodowało ogromny strach i konieczność podjęcia szybkich działań ochronnych.

Skutki wystąpienia zagrożenia epidemiologicznego są duże i mogą spowodować m.in.:

- zagrożenie dla życia i zdrowia osób oraz funkcjonowania gospodarki krajowej, w tym niewydolność systemu opieki zdrowotnej i systemu opieki społecznej,
- panikę wśród ludności oraz zagrożenie zakłócenia porządku publicznego,
- dezorganizację funkcjonowania lokalnych społeczności, łącznie z ograniczeniem swobód obywatelskich,
- utrudnienia w przemieszczaniu się, w tym poza granice kraju,
- konieczność hospitalizacji, izolacji ludności,
- czasowe ograniczenie w ruchu osobowym i funkcjonowaniu określonych instytucji i zakładów pracy.

Istotny wpływ na bezpieczeństwo ludzi mają zjawiska występowania chorób zwierząt oraz roślin. Choroby zakaźne stanowią poważne zagrożenie, ponieważ mogą wywołać zakażenia u ludzi oraz mogą spowodować znaczne straty ekonomiczne. Spośród chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zwalczania, w tym chorób zwierząt wolno żyjących, które mogą przenieść się na zwierzęta hodowlane znajdują się: pryszczyca, klasyczny pomór świń, afrykański pomór świń, grypa ptaków, rzekomy pomór drobiu, choroba niebieskiego języka. Skutki wystąpienia zagrożenia chorób zakaźnych u zwierząt są duże i dzielić mogą się na skutki: ekonomiczne, socjologiczne lub środowiskowe.

Znane przykłady występowania epidemii chorób zwierzęcych takich jak BSE (choroba wściekłych krów) lub ptasia grypa, pokazują, jak ogromne skutki finansowe mogą

powodować te zagrożenia. Najtrudniejsza sytuacja powstaje, gdy zakażone produkty pochodzenia zwierzęcego trafią do spożycia przez ludzi i powodują zagrożeni ich zdrowia a nawet życia.

Choroby roślin mogą być powodowane przez czynniki atmosferyczne: opady, niska i wysoka temperatura, niedostatek światła, duża lub niedostateczna wilgotność powietrza, zanieczyszczenie środowiska oraz gleby (niedobór lub nadmiar składników pokarmowych, zasolenie gleby, nadmiar lub brak wody), ponadto czynniki infekcyjne jak wirusy i wiroidy, fitoplazmy, bakterie, grzyby i pasożyty.

Katastrofy, pożary, wybuchy i inne zjawiska mogą zniszczyć lub poważnie uszkodzić podstawowe urządzenia infrastruktury technicznej:

- sieci gazowej - brak gazu w mieszkaniach, wzrost zagrożenia pożarowego i wybuchowego, awaria sieci gazowej, mogą wywoływać kolejne zagrożenia (katastrofę budowlaną w wyniku wybuchu gazu, zatrucia gazem),
- sieci wodociągowej i kanalizacyjnej - brak wody lub ograniczone dostawy w mieszkaniach i zakładach pracy, zakłócenia zasilania w wodę i odbiór ścieków, powodują zagrożenia sanitarno-epidemiologiczne oraz zagrożenia ekologiczne (przedostania się ścieków do rzeki); awarie mogą też być spowodowane przez niekorzystne warunki meteorologiczne (np. silne mrozy), starzejącą się infrastrukturę, ale również działalność człowieka oraz błędy na etapie wykonawstwa,
- sieci energetycznej - brak oświetlenia w mieszkaniach, instytucjach, brak energii elektrycznej do celów produkcyjnych, agregatów chłodniczych i innych urządzeń; awarie energetyczne mogą wywoływać wtórne zagrożenia (wypadki drogowe, awarie w zakładach pracy, rozkradanie mienia) oraz niepokoje społeczne; w przypadku zerwania linii napowietrznych porażone mogą być osoby w bezpośrednim sąsiedztwie zdarzenia,
- sieci ciepłowniczej - brak ciepłej wody w mieszkaniach, zakładach pracy, a w okresie zimowym zaprzestanie ogrzewania pomieszczeń; awaria sieci ciepłowniczej może wywoływać wzrost liczby przeziębień, zamykanie zakładów użyteczności publicznej, konieczność ewakuacji ludności z nieogrzewanych pomieszczeń,
- systemów teleinformatycznych i informatycznych - zakłócenia lub brak łączności przewodowej, bezprzewodowej, uniemożliwienie bądź utrudnienie działalności zakładów lub instytucji korzystających z technologii informatycznej (na awarie systemów łączności mogą mieć wpływ następujące zagrożeń: klęski żywiołowe i katastrofy naturalne, awarie techniczne, terroryzm oraz zdarzenia o charakterze kryminalnym).

Skutkiem ubocznym rozwoju cywilizacji są zagrożenia terrorystyczne.

Do zagrożeń ze strony działalności terrorystów można zaliczyć uszkodzenia infrastruktury technicznej, uszkodzenia budynków w wyniku podpaleń i wybuchów, skażenie wody pitnej i środków spożywczych, zakłócenia w komunikacji miejskiej, a także wywołanie panika, chaos, zamieszki itp. Rosnące zagrożenie działaniami terrorystycznymi wymaga zapewnienia miejsc ochrony i schronienia w przypadku ataków terrorystycznych.

Terroryzm jest zjawiskiem dynamicznym. Wraz z rozwojem techniki, zwłaszcza w sferze komunikacji, przybiera nowe formy - Cyberterroryzm, czyli próba zastraszania za pośrednictwem narzędzi internetowych, np. w formie zagrożenia sparaliżowaniem systemu komputerowego poprzez wprowadzanie do sieci wirusów, włamania do sieci wewnętrznej

banków czy instytucji państwowych lub wyłączenie dostaw energii elektrycznej, czy uszkodzenie środków komunikacji. Kolejne zagrożenie stanowią użycia czynników biologicznych wobec ludzi, ataki informatyczne poprzez dostępne programy w Internecie do łamania haseł, zakładania elektronicznego podsłuchu, blokowania serwerów i urządzeń sieciowych, a także usuwanie śladów prowadzonej działalności**.**

Kolejną potencjalną sferą niebezpieczną dla ludzi i mienia jest zagrożenie bezpieczeństwa publicznego: demonstracje, zamieszki związane z protestami społecznymi, agresywnymi zachowaniami grup kibiców sportowych, w tym nacjonalizm, rasizm w stosunku do mniejszości narodowych. Szczególnie uciążliwe dla mieszkańców miasta są przestępstwa typu: kradzieże, kradzieże z włamaniem, kradzieże pojazdów, rozboje i wymuszenia rozbójnicze, bójki i pobicia. Uciążliwe dla mieszkańców miasta są również agresywne zachowania grup młodzieżowych połączone z aktami wandalizmu. Do bezpieczeństwa publicznego zalicza się m.in. bezpieczeństwo prawne, energetyczne, finansowe, ekologiczne, gospodarcze itp. Zapewnienie bezpieczeństwa obywateli, zostało wskazane już w art. 5 Konstytucji obok m.in. zapewnienia wolności i praw człowieka i obywatela.

Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego, realizowane jest przez:. Policję, Straż Graniczną, Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Państwową Straż Pożarną. Istnieją także organizacje pozarządowe, które zajmują się działalnością związaną z bezpieczeństwem, jak ochotnicze straże pożarne, w sposób komercyjny. Działają również podmioty prywatne, jak agencje ochrony osób i mienia.

W procesie planowania i zagospodarowania przestrzennego istotnym uwzględnianym czynnikiem jest mienie, a przede wszystkim grunty i inne nieruchomości oraz prawo własności. Istotną kwestią na etapie planowania jest uwzględnienie bezpiecznych dla ludzi, niepowodujących kolizji wjazdów i zjazdów oraz odległości od dróg publicznych, a także zapewnienie odpowiedniej obsługi komunikacyjnej oraz zabezpieczenie przed powodzią. W tym celu należy ująć w studium oraz w planie miejscowym, obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których będzie obowiązywał całkowity zakaz zabudowy i zastosowane przepisy szczególne oraz wymagań ochrony środowiska i krajobrazu.

Zagrożenie ekonomiczne może wystąpić w postaci np.: niskiego tempa rozwoju gospodarczego w mieście, utraty rynków zbytu itp.

Zagrożenia społeczne powodują niebezpieczeństwo utraty życia i zdrowia, bezpieczeństwa socjalnego i publicznego oraz tożsamości. Dotyczy to w szczególności to: naruszenia praw człowieka i jego wolności oraz dyskryminacje mniejszości narodowych, ograniczenie wolności mediów, nacjonalizm, patologie społeczne, narkomani itp. Szczególnie groźne są patologie rodziny: sieroctwo społeczne, narkomania, alkoholizm, przestępczość w rodzinie, zaniedbania zdrowotne, opiekuńcze i wychowawcze. Rozwój nauki i techniki przyczynił się do zmiany życia i funkcjonowania ludzi, przyniósł społeczeństwu korzyści, lecz także zagrożenia bezpieczeństwa. Istotną kwestią jest tworzenie więzi społecznych opartych na obustronnym zaufaniu, poczuciu wspólnoty wartości, interesów i celów przez umożliwienie obywatelom aktywnego uczestnictwa w kulturze i edukacji. Zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie miasta Suwałk realizowane są przez: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie (MOPR), Dom Pomocy Społecznej „Kalina", Placówkę Opiekuńczo-Wychowawczą, Ośrodki wsparcia, Organizacje pozarządowe i Fundacje. Problem stanowi bezrobocie. Brak dochodów zakłóca normalne funkcjonowanie rodzin. Na koniec 2019 r. stopa bezrobocia w Suwałkach wyniosła

4,8% i była niższa od stopy bezrobocia w kraju (5,2%) i w województwie Podlaskim (6,9%). Liczba bezrobotnych wzrosła wskutek sytuacji epidemicznej. Wzrost bezrobocia w Suwałkach jest zauważalny, ale niewielki. Na koniec grudnia 2020 r. liczba zarejestrowanych bezrobotnych w Suwałkach wyniosła 1814 osób.

Do czynników mających wpływ na wzrost potencjalnych zagrożeń bezpieczeństwa należałoby ponadto zaliczyć:

1) Wzrost bezrobocia w przypadku spowolnienia tempa rozwoju gospodarczego – potencjalne źródło patologii, niepokojów społecznych a nawet terroryzmu,

2) Wzrost zanieczyszczenia powietrza, w wyniku wzrostu emisji gazów, przy niedostatecznym zagospodarowaniu terenów zielonych. Konieczne jest ograniczenie emisji gazów i przyrost powierzchni terenów zieleni urządzonej w mieście. Zanieczyszczenie powietrza jest poważnym problemem stwarzającym zagrożenie dla zdrowia mieszkańców. Głównymi źródłami zanieczyszczeń w Suwałkach są: Przedsiębiorstwo Energetyki Cieplnej oraz zakłady przemysłowe, szczególnie uciążliwe przez emisję do atmosfery produktów, związanych ze stosowanym procesem technologicznym. Źródła komunikacyjne – wydalające do atmosfery spaliny, w których składzie znajdują się między innymi dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla, pył, metale ciężkie (np. tlenki ołowiu). W mniejszych ilościach emitowane są również chlorowodór, różnego rodzaju węglowodory aromatyczne i alifatyczne.

Najwięcej zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego pochodzi z ciepłowni i kotłowni przemysłowych oraz kotłowni i palenisk domowych. Również zanieczyszczenia pyłowe emitowane są do atmosfery, zarówno z ciepłowni i kotłowni dużych zakładów, jak i palenisk domowych. Skutki zanieczyszczenia pyłem obejmują również wyniszczenie roślin na terenie lasów i upraw rolnych, a także powodują negatywny wpływ na walory estetyczne krajobrazu i różnorodność ekosystemów. Celem zmniejszenia w powietrzu niebezpiecznych związków, należy prowadzić działania takie jak: likwidacja lub wymiana indywidualnych systemów grzewczych na niskoemisyjne, odpowiednie gospodarowanie odpadami komunalnymi bez ich spalania, używanie paliwa węglowego dobrej i sprawdzonej jakości, bezwzględne egzekwowanie zakazu wypalania traw. Silne zanieczyszczenie powietrza, w powiązaniu z niską powierzchnią zieleni miejskiej na 1 mieszkańca potęguje skalę zagrożenia warunków zdrowotnych w mieście. Konieczne są działania zmierzające do ograniczenia emisji gazów i pyłów, ale równocześnie do wzrostu powierzchni terenów zieleni urządzonej w strukturze terenów zainwestowania miejskiego. Emisja zanieczyszczeń do powietrza sukcesywnie spada dzięki modernizacji systemu ciepłowniczego, poprzez: automatyzację procesu spalania, modernizację systemu odpylania, system ciągłego monitoringu emisji zanieczyszczeń oraz stosowanie przez Przedsiębiorstwo Energetyki Cieplnej opału o dobrych parametrach jakościowych tj. o wyższej wartości opałowej oraz mniejszej zawartości siarki i popiołu.

Należy podjąć następujące działania, w celu poprawienia na terenie miasta jakości powietrza:

- podłączenie do scentralizowanych źródeł ciepła,
- termomodernizacja budynków,
- nowoczesne niskoemisyjne źródła ciepła,
- stosowanie ogniw fotowoltaicznych, kolektorów słonecznych,

- korzystanie ze zbiorowych systemów komunikacji lub systemów transportu (rower, poruszanie się pieszo),
- tworzenie systemu zieleń publicznej w mieście,
- wprowadzanie zieleni jako elementu zagospodarowania wzdłuż dróg,
- zwiększanie udziału zieleni w zagospodarowaniu terenów
- dotacje dla mieszkańców Miasta na likwidację starych pieców i wymianę na nowe,
- ekologiczne źródło bądź podłączenie do sieci gazowej lub cieplnej,
- realizacja rządowego programu „Czyste powietrze".

3) Wzrost zagrożenia hałasem komunikacyjnym

Najbardziej uciążliwy dla Miasta Suwałk jest hałas pochodzący z komunikacji drogowej. Przez Miasto przebiegają drogi wojewódzkie, co wpływa to na klimat akustyczny. W granicach Miasta na drogach DK 8 i DW655, przekroczono dopuszczalne poziomy hałasu w zakresie do 10 dB. Stan klimatu akustycznego wokół dróg ulega ciągłym zmianom, spowodowanym wzrostem ilości pojazdów samochodowych i natężenia ruchu, co pogarsza klimat akustyczny przyległych terenów. Od 2019 r. funkcjonuje obwodnica Suwałk - S16. Wyprowadza z Suwałk ruch tranzytowy samochodów ciężarowych, których przez miasto przejeżdżało do tej pory średnio około 6 tysięcy na dobę. Droga omija Suwałki od zachodu i północy. Najlepsze efekty poprawy klimatu akustycznego przynoszą inwestycje drogowe związane z modernizacją, przebudową i budową nowych dróg w mieście. Dalsze niezbędne działania do ograniczenia w mieście emisji hałasu i przywrócenia jego dopuszczalnych poziomów to m.in.: zakończenie budowy S61 Suwałki – Budzisko.

4) Wzrost promieniowania elektromagnetycznego

Promieniowanie elektromagnetyczne zaliczane jest do podstawowych zanieczyszczeń środowiska. Głównymi źródłami promieniowania są: stacje bazowe telefonii komórkowej, stacje i linie energetyczne, stacje radiowe i telewizyjne, radiostacje amatorskie, wojskowe i cywilne urządzenia radionawigacji i radiolokacji. Głównymi źródłami promieniowania elektromagnetycznego na terenie miasta Suwałki są stacje bazowe telefonii komórkowej. Instalacje te emitują niejonizujące promieniowanie elektromagnetyczne, generowane przez anteny stacji w czasie pracy. Dodatkowo źródłem pól elektromagnetycznych są linie energetyczne i urządzenia elektromagnetyczne. Postęp cywilizacyjny stale powoduje wzrost oddziaływania pól elektromagnetycznych na środowisko, w związku z nim wzrasta poziom promieniowania elektromagnetycznego i zwiększa się liczba oraz powierzchnia obszarów o podwyższonym poziomie natężenia promieniowania. Przygraniczne położenie Suwałk powoduje, iż potencjalnym źródłem zagrożenia środowiska może być gwałtowne uwolnienie substancji toksycznych lub promieniotwórczych na terytorium Białorusi, Litwy, Ukrainy lub Rosja. Występowanie ekstremalnych zjawisk pogodowych jak huragany czy intensywne burze, może powodować zwiększenie ryzyka uszkodzenia masztów telefonii komórkowej i linii elektroenergetycznych oraz ograniczenia w dostarczaniu energii do odbiorców. Liczba źródeł pola elektromagnetycznego wzrasta wraz z rosnącym zapotrzebowaniem na energię elektryczną oraz zaawansowaniem technologii bezprzewodowych. Na terenie Miasta zauważalne jest zainteresowanie wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii. Energia słoneczna może być wykorzystywana do produkcji energii elektrycznej bądź ciepła, przyczynia się do walki ze zmianami klimatycznymi. Jako rodzime źródło energii, zmniejsza uzależnienie

od importu i jednocześnie zwiększa bezpieczeństwo energetyczne. Należy promować wykorzystanie technologii odnawialnych źródeł energii oraz uświadamiać mieszkańców miasta Suwałk, o pozytywnym wpływie tych technologii na środowisko naturalne.

5) Wzrost zagrożenia zanieczyszczeniem wód powierzchniowych i podziemnych.

Źródłem wody dla miasta Suwałk jest zlokalizowane w północno - zachodniej części miasta w zakolu rzeki Czarnej Hańczy, ujęcie wody. W sytuacjach zwiększonego zapotrzebowania w wodę lub awarii możliwe jest uruchomienie na terenie miasta tzw. studni awaryjnych. W interesie władz miasta Suwałk jest podejmowanie wszelkich możliwych działań chroniących czystość wody tłoczonej z ujęcia komunalnego. Wpływ na degradację wód powierzchniowych (głównie rzeki Czarnej Hańczy) mają:

- spływy nawozów mineralnych z terenów rolniczych,
- niekontrolowane zrzuty ścieków komunalnych z nieszczelnych szamb,
- zrzut z oczyszczalni ścieków,
- eksploatacja złóż kruszywa naturalnego.

Wody powierzchniowe są zagrożone przede wszystkim punktowymi źródłami zanieczyszczeń, spływami powierzchniowymi z terenów rolniczych oraz zanieczyszczeniami wprowadzanymi przez opady atmosferyczne. Czystość wód podziemnych zagrożona jest brakiem kanalizacji w tym np. w rejonie Krzywólki czy Szwajcarii oraz w miejscowościach leżących nad Czarną Hańczą, poza terenem Miasta (Bród Nowy, Potasznia, Bród Stary), co grozi niekontrolowanymi zrzutami ścieków socjalno - bytowych i gnojowicy do gruntu i dalszym ich przedostawaniem się do płytko zalegających warstw wodonośnych lub bezpośrednio do rzeki Czarnej Hańczy. Do najistotniejszych potencjalnych źródeł skażenia wód podziemnych należą:

- zrzut kolektorem burzowym do rzeki Czarnej Hańczy wód opadowych z obiektów szpitalnych, mieszkaniowych, produkcyjnych i usługowych osiedla Północ,
- stacje benzynowe,
- wydobycie kruszywa, które ma wpływ na naturalny obieg wody,
- istniejące wiercone, nie eksploatowane studnie mogące prowadzić do skażenia warstwy wodonośnej.

6) Zagrożenia zanieczyszczeniem wodno-ściekowym

Kolejnym zagrożeniem dla miasta jest zatruwanie ekosystemów w miejscach, gdzie brak jest kanalizacji, spływ zanieczyszczonej wody rzekami z sąsiednich gmin i powiatów, zbiorniki bezodpływowe. Zmiany klimatu i wzrastająca temperatura oraz zwiększenie intensywności deszczy nawalnych, będą skutkować koniecznością dostosowania infrastruktury wodnokanalizacyjnej w mieście. Sprawność kanalizacji deszczowej w sytuacji opadów nawalnych do odbioru gwałtownie przybierającej ilości wody opadowej jest bardzo ważna, aby nie doprowadzać do lokalnych podtopień. Straty wód opadowych są wynikiem coraz większych powierzchni szczelnych (asfaltowych, betonowych, z kostki burkowej) potęgujących zjawisko spływu powierzchniowego.

7) Zagrożenia zanieczyszczeniem odpadami

Rosnąca ilość odpadów komunalnych i brak kontroli nad spalaniem odpadów w paleniskach domowych oraz występowanie wyrobów zawierających azbest stanowią zagrożenia dla miasta Suwałk.

Miasto Suwałki realizuje opracowany program usuwania wyrobów zawierających azbest. Większość wyrobów zawierających azbest znajduje się na nieruchomościach będących własnością osób fizycznych. Ilość wyrobów zawierających azbest, zamontowanych na budynkach w Suwałkach (stan na czerwiec 2021 r.) wynosi około 2224 tony (w przeliczeniu 1m^2 eternitu waży ok. 13,5 kg). Na terenie miasta, łączna powierzchnia pokryta eternitem, wynosi 164 723 m^2. Łącznie pokrytych tym materiałem jest obecnie 1237 obiektów, w tym 449 budynki mieszkalne.

Do 31 grudnia 2032 r. wszystkie wyroby zawierające azbest, muszą zostać usunięte z otoczenia człowieka, ponieważ azbest jest substancją niebezpieczną, powodującą nowotwory i pylice płuc. Prawo zabrania samodzielnej naprawy lub demontażu eternitu. Prace takie mogą być prowadzone wyłącznie przez wykonawców posiadających odpowiednie wyposażenie techniczne, zatrudniających pracowników przeszkolonych w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz posiadających stosowne kwalifikacje - ukończone szkolenia dotyczące prawidłowego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest. Od 2006 r. Miasto Suwałki realizuje program usuwania wyrobów zawierających azbest, pomagając mieszkańcom w pozbyciu się z ich posesji wyrobów z azbestem (głównie płyt eternitowych), odbierając je oraz transportując w celu przekazania do unieszkodliwienia na składowisku odpadów niebezpiecznych. Miasto realizuje również pomoc w demontażu wyrobów zawierających azbest. Działania w zakresie edukacji ekologicznej powinny być ukierunkowane na organizowaniu różnych cyklicznych akcji typu: sprzątanie świata, dzień ziemi, zbiórki zużytych baterii i segregacji odpadów do specjalnie zakupionych pojemników. Należy prowadzić działalność edukacyjną w zakresie selektywnej zbiórki odpadów i ograniczenia ich powstawaniu oraz racjonalnego wykorzystania wody i energii.

8) Zagrożenia zanieczyszczenia zasobów przyrodniczych

Zagrożeniami dla siedlisk przyrodniczych na terenie miasta stanowią m.in.: pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych, obiektów rekreacyjnych, zabudowa rozproszona, rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych z powodu działalności związanej z rolnictwem i leśnictwem oraz nawożeniem pól. Ważny jest rozwój obszarów biologicznie czynnych, łączący racje gospodarcze, potrzeby i możliwości z kwestiami ekologicznymi i możliwościami środowiska. Ocieplenie się klimatu może spowodować migracje gatunków, które nie są przystosowane do wysokich temperatur i suszy latem, a dobrze znoszące ostre mrozy. Z powodu zjawiska suszy wystąpi ograniczenie powierzchni terenów wodno-błotnych, w tym wysychanie i zanik torfowisk, wilgotnych lasów i borów, zanik małych powierzchniowych zbiorników wodnych (bagien, stawów, oczek wodnych, małych, płytkich jezior, a także potoków i małych rzek). Stałe oddziaływanie zanieczyszczeń i ich dotychczasowe gromadzenie w środowisku leśnym osłabia odporność lasów na choroby. Lasy narażone są na zmiany pogodowe - okresowo występujące susze, huraganowe wiatry oraz pożary. Ze względu na zwiększenie intensywności wiatrów wzrasta zagrożenie powstawaniem szkód wyrządzonych przez wyrywane i łamiące się drzewa podczas huraganów.

Istniejące zagrożenia wynikają w większości przypadków z sytuacji nadzwyczajnych, losowych, katastrofalnych i trudnych do przewidzenia.

Zapobieganie zagrożeniom na poziomie gospodarki przestrzennej możliwe jest w zakresie:

1) ograniczenia zagrożeń ze strony toksycznych środków przemysłowych, polegającego na oddzieleniu obszarów przemysłowych od terenów mieszkaniowych wymagających szczególnej ochrony, ważnym elementem jest dostępność komunikacyjna terenów przemysłowych pozwalająca na sprawny i bezkolizyjny przewóz substancji niebezpiecznych;
2) zminimalizowania zagrożeń pożarami - polegającego na stosowaniu przepisów ochrony przeciwpożarowej w planach zagospodarowania przestrzennego, w tym m.in. zachowania odległości zabudowy zgodnie z przepisami szczególnymi w tym warunkami ppoż, zaleca się zachowanie odległości minimum 30 m od kompleksów lasów ochronnych;
3) niwelowania skutków większości zagrożeń katastrofalnych, którym trudno jest przeciwdziałać w sferze planowania przestrzennego, zwłaszcza biorąc pod uwagę istniejące zagospodarowanie terenów miejskich, poprzez ustanowienie stosownych służb ratowniczych i stworzenie im możliwości skutecznego działania.

Ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego należy do najważniejszych zadań Państwa i jednostek samorządu terytorialnego i powinna być realizowana przez:
- aktywność w kreowaniu polityki bezpieczeństwa i porządku publicznego,
- inwestowanie w infrastrukturę na rzecz bezpieczeństwa (realizacja monitoringu, budowa i przebudowa ulic w mieście, wdrażanie nowych rozwiązań architektoniczno - urbanistycznych),
- stosowanie prawa miejscowego w odniesieniu do spraw ładu i porządku publicznego.

Dla miasta Suwałk, najważniejsze cele w dziedzinie ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego, a także sposoby ich realizacji zostały określone w „Miejskim programie zapobiegania przestępczości oraz ochrony bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego na lata 2019-2022”.

W sposób kompleksowy określa on strategię działań różnych jednostek, organizacji i instytucji w celu zapobieżenia zagrożeniom bezpieczeństwa i porządku w miejscach publicznych oraz bezpieczeństwa ruchu drogowego.

W Suwałkach funkcjonują następujące instytucje ustawowo odpowiedzialne za bezpieczeństwo publiczne, monitoring i prowadzenie działań w sytuacjach kryzysowych lub zagrożeń:
- Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego,
- Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Suwałkach,
- Komenda Miejska Policji w Suwałkach,
- Miejski Zespół Zarządzania Kryzysowego,
- Wydział Spraw Obywatelskich. Referat Obrony Cywilnej, Zarządzania Kryzysowego i Spraw Obronnych Urzędu Miejskiego w Suwałkach,
- Miejska Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Suwałkach,
- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, Delegatura w Suwałkach,
- Powiatowy Inspektorat Weterynarii w Suwałkach,
- Straż Miejska w Suwałkach,
- Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Suwałkach,
- Wojewódzka Stacja Pogotowia Ratunkowego SP ZOZ w Suwałkach,
- Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Suwałkach,

- Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego w Suwałkach,
- Zarząd Dróg i Zieleni w Suwałkach,
- Szpital Wojewódzki im. dr. Ludwika Rydygiera w Suwałkach ,
- Szpitalny Oddział Ratunkowy Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, Delegatura w Suwałkach,
- Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Suwałkach,
- PGE Dystrybucja S.A. Odział Białystok Rejon Energetyczny Suwałki ,
- Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Suwałkach,
- Przedsiębiorstwo Energetyki Cieplnej Sp. z o.o. w Suwałkach,

Działalność tych instytucji podporządkowana jest lokalnej polityce bezpieczeństwa Do podstawowych zadań wymienionych wyżej instytucji należą: realizacja zadań w zakresie zapobiegania zagrożeniom życia, zdrowia lub mienia oraz zagrożeniom środowiska, bezpieczeństwo państwa i utrzymanie porządku publicznego, ochrona praw obywatelskich, a także zapobieganie klęskom żywiołowym i innym nadzwyczajnym zagrożeniom oraz zwalczanie i usuwanie ich skutków na zasadach określonych w ustawach. Dotyczy to również sytuacji będących następstwem katastrofy naturalnej, awarii technicznej, działań terrorystycznych wywołujących katastrofy naturalne lub awarie techniczne i innych sytuacji naruszających porządek publiczny miasta.

Poprawa ładu i porządku publicznego oraz przeciwdziałanie zjawiskom patologii społecznej dokonuje się w Suwałkach poprzez:

- wdrażanie Programu „Bezpieczne miasto" oraz innych programów przewidujących przeciwdziałanie zjawiskom patologii społecznej,
- monitoring miejsc niebezpiecznych,
- programy prewencyjne i prewencji kryminalnej,
- zwiększenie kadrowe oraz doposażenie sprzętowe Policji, Państwowej Straży Pożarnej i Straży Miejskiej,
- stworzenie zintegrowanego systemu łączności służb ratowniczych,

Bezpośrednio nad bezpieczeństwem publicznym mieszkańców Suwałk czuwają m.in. Komenda Miejska Policji, Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej i Straż Miejska. Stan bezpieczeństwa społeczności miasta według danych tych instytucji przedstawiał się następująco:

Komenda Miejska Policji – bezpieczeństwo ruchu drogowego w stosunku do lat poprzednich pozostaje na zbliżonym poziomie. Na suwalskich drogach w 2019 r. zaistniało 40 wypadków drogowych (o 19 więcej niż w roku poprzednim), zmniejszyło się natomiast liczba kolizji drogowych która zmalało do 134 (z 1024 w 2018 r.). Głównymi przyczynami wypadków i kolizji drogowych były nadmierna prędkość, nieudzielanie pierwszeństwa przejazdu, nieprawidłowe manewry.

W 2019 r. w porównaniu z poprzednim rokiem, do 71 zmalała liczba stwierdzonych przestępstw. Najczęstsze przestępstwa to kradzież, kradzież z włamaniem, przestępczość gospodarcza, przestępczość drogowa, przestępczość kryminalna, bójka i pobicie, uszkodzenie mienia, przestępczość narkotykowa, przestępczość korupcyjna, prowadzenie pojazdów pod wpływem alkoholu, przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu.

Zagrożenie pożarowe w Suwałkach w 2019 r. uległo zmniejszeniu w porównaniu z 2018 r. Według danych Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej na terenie Suwałk przeprowadzono 688 akcji ratowniczych, tj. o 44 mniej niż w 2018 r. Ilość pożarów zmniejszyła się o 17,5%, a innych zagrożeń zwiększyła się o 6,0%. Zmniejszyła się o 7,0% w stosunku do lat poprzednich liczba fałszywych alarmów.

W 2019 r. działania Straży Miejskiej w Suwałkach były skupione poza ochronę porządku publicznego były także na sprawach dotyczących zapewnienia bezpieczeństwa w komunikacji, dbałości o czystość środowiska – kontrole w zakresie spalania odpadów w piecach przydomowych. W 2019r. w porównaniu z poprzednim rokiem, do 408 zmalała liczba zgłoszeń do dyżurnego Straży Miejskiej w Suwałkach. Najczęstsze zgłoszenia to: nieprawidłowe parkowanie, zakłócenia porządku publicznego, ochrona środowiska i gospodarki odpadami, zagrożenie życia i zdrowia, awarie techniczne, zwierzęta, zagrożenia w ruchu drogowym, zagrożenia pożarowe, pomoc przy uruchomieniu pojazdu i inne zgłoszenia.

Do zwalczania zagrożeń bezpieczeństwa mieszkańców, w tym kradzieży i wandalizmu, w dużej mierze przyczyni się uruchomienie kompleksowego systemu monitoringu wizyjnego Suwałk. Od 2000 r. funkcjonuje system monitoringu wizyjnego wybranych miejsc na terenie miasta, czego efektem jest poprawa bezpieczeństwa w tych miejscach. Dodatkowym elementem wzmacniającym poczucie bezpieczeństwa mieszkańców jest poprawa oświetlenia ulic, placów i miejsc publicznych.

Funkcja ochrony przed ewentualnymi niebezpiecznymi skutkami klęsk żywiołowych, katastrof oraz innymi zdarzeniami powodowanymi siłami natury, celową działalnością człowieka w tym także wojną, spełniana jest poprzez realizację zadań obrony cywilnej i skierowana na ochronę ludności, ratowanie i udzielanie pomocy poszkodowanym w czasie wojny, jak również współdziałanie w zwalczaniu klęsk żywiołowych, zagrożeń środowiska i usuwaniu ich skutków. Zadaniami obrony cywilnej jest również ochrona zakładów pracy, urządzeń użyteczności publicznej oraz dóbr kultury.

Wraz z rozwojem miasta powstają nowe potrzeby w zakresie bezpieczeństwa publicznego, obrony cywilnej i zarządzania kryzysowego. Zaspokajanie ich uwzględniane jest na bieżąco w planach miejscowych zagospodarowania przestrzennego poprzez ustalenia, nakazy i zakazy określone w planach reagowania kryzysowego i obrony cywilnej.

Uzgodniono, że plany miejscowe uwzględnić muszą realizację zadań obrony cywilnej związanych z bezpieczeństwem publicznym i zarządzaniem kryzysowym, zgodnie z zarządzeniem Wojewody Podlaskiego Nr 7/2020 z dnia 19 stycznia 2020 r. w sprawie ustalenia wymagań obrony cywilnej i w szczególności następujące aspekty obrony cywilnej:

- lokalizowanie awaryjnych ujęć wody (zaopatrzenie w wodę w warunkach specjalnych),
- budowle ochronne dla ludności,
- umiejscowienie elementów systemu ostrzegania i alarmowania ludności.

Zagrożenia bezpieczeństwa publicznego na terenie miasta nie odnoszą się bezpośrednio do kształtowania układu przestrzennego miasta. Studium zawiera niezbędne rozwiązania zmierzające do zapewnienia pozytywnych zmian w zachowaniu bezpieczeństwa komunikacyjnego poprzez planowane modernizacje, budowy, rozbudowy i przebudowy układu komunikacyjnego. W 2019 r. ogółem wybudowano, przybudowano i wyremontowano około 6,0 km dróg oraz wybudowano około 5,08 km wydzielonych dróg rowerowych i 1,02 km ciągów pieszo- rowerowych. Na koniec 2019 r. w Suwałkach funkcjonowało ogółem 55,28 km

dróg rowerowych i 32,13 km ciągów pieszo-rowerowych, a powierzchni terenów zieleni miejskiej w Suwałkach wyniosła około 313 ha, w tym około 103 ha zieleni zorganizowanej.

Kierunki i zadania w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom bezpieczeństwa ludności i jej mienia:

- termomodernizacja budynków zbiorowego zamieszkania oraz budynków jednorodzinnych,
- podłączenie budynków mieszkalnych wielorodzinnych i lokali komunalnych do miejskiej sieci cieplnej i gazowej, wykonanie instalacji wewnętrznej z likwidacją indywidualnych źródeł ciepła, tj. trzonów kuchennych i piecowych,
- realizowanie programu ograniczania niskiej emisji na terenie miasta,
- zastosowanie odnawialnych źródeł energii w budynkach, zwłaszcza stanowiących własność publiczną,
- rozbudowa sieci ciepłowniczej budowa sieci i przyłączy do nowych odbiorców,
- rozbudowa sieci gazowej,
- bieżąca modernizacja, przebudowa i rozbudowa układu komunikacyjnego,
- rozbudowa ścieżek rowerowych,
- uwzględnianie standardów akustycznych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego miasta,
- kontrola w zakresie dopuszczalnych norm emisji hałasu komunikacyjnego,
- utrzymanie istniejących pasów zieleni wzdłuż szlaków komunikacyjnych i realizacja nowych,
- uwzględnianie źródeł pól elektromagnetycznych na etapie planowania przestrzennego,
- prowadzenie monitoringu stanu i jakości wód,
- rozbudowa sieci wodociągowej,
- budowa studni awaryjnych,
- budowa anten alarmowych na terenach poza zasięgiem istniejącego systemu powiadamiania,
- opracowanie planów przystosowania obiektów w sytuacji zagrożenia (aneksy OC)
- edukacja poprzez propagowanie postaw i zachowań motywujących ludność do oszczędności wody,
- edukacja mieszkańców w zakresie ochrony wód oraz racjonalnego wykorzystania zasobów wodnych przez gospodarstwa domowe,
- rekultywacja terenów poeksploatacyjnych,
- realizacja Programu Usuwania Azbestu,
- likwidacja dzikich wysypisk śmieci,
- edukacja w zakresie upowszechnienie selektywnej zbiórki odpadów,
- prowadzenie edukacji ekologicznej poprzez m.in. akcje skierowanie do mieszkańców np. „Sprzątanie Świata”,
- kontrole zakładów mogących mieć negatywnych wpływ na stan środowiska i bezpieczeństwa mieszkańców,
- uwzględnienie znaczenia ochrony różnorodności biologicznej oraz form ochrony przyrody i obszarów cennych przyrodniczo w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego,

– nasadzenia zadrzewień przydrożnych wzdłuż odcinków dróg, nowe nasadzenia zieleni wysokiej, prace pielęgnacyjno - konserwacyjne zieleni,
– zagospodarowanie przyrodnicze i rekreacyjne terenów wokół zbiorników wodnych i wzdłuż rzeki Czarna Hańcza.

11. Uwarunkowania wynikające z potrzeb i możliwości rozwoju gminy, uwzględniające w szczególności: analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne, prognozy demograficzne, w tym uwzględniające, tam gdzie to uzasadnione, migracje na obszarach funkcjonalnych w rozumieniu art. 5 pkt 6a ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy, bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę

Podstawą określenia potrzeb i możliwości rozwoju miasta oraz określenia zapotrzebowania na nowe tereny przeznaczone pod zainwestowanie, są wykonane w trakcie trwania procedury planistycznej analizy, o których mowa w art. 10 ust. 1 pkt. 7 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Analizy ekonomiczne

Zgodnie z ustawą z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2020 r poz. 713 z późniejszymi zmianami) miasto prowadzi swoją gospodarkę finansową na podstawie uchwalanego co roku budżetu gminy. Jest to roczny plan finansowy obejmujący dochody i wydatki oraz wskazujący źródła pokrycia niedoborów lub kierunki rozdysponowania nadwyżek.

Wydatki budżetowe są ściśle powiązane z osiąganymi dochodami oraz realizowanymi zakresami zadań.

Organy gminy realizują określone zadania publiczne, których rozmiary i strukturę określa budżet gminy. Budżet ten będąc zespołem narzędzi i środków służących realizacji określonych lokalnych zadań społeczno-ekonomicznych, może być wykorzystywany przez organy gminy w oddziaływaniu na proces rozwoju lokalnego, jego dynamikę i strukturę. Budżet gminy jest również pewną prezentacją programu działań władz samorządowych, w których cele społeczne, ekonomiczne i ekologiczne zostały przekształcone w konkretne, wyrażone w liczbach zamierzenia realizacyjne.

Rozwój gminy uzależniony jest od jej zdolności inwestowania.

Stan finansów Gminy Miasta Suwałki, jego wielkość i dynamikę w latach 2017-2019 obrazuje poniższa tabela (kwoty w mln zł).

Tab. 19 Stan finansów Gminy Miasta Suwałki, jego wielkość i dynamika w latach 2017-2019

Budżet	2017	2018	2019
Dochody	391,55	451,80	524,10
Dynamika dochodów	105,79%	115,39%	116,00%
Wydatki	394,93	476,39	566,22
Dynamika wydatków	107,64%	120,63%	118,86%
Wynik	- 3,38	- 24,59	- 42,12

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z wykonania budżetu na lata 2017-2019

Struktura dochodów w roku 2019 przestawia się następująco:

– 33,56% (173,67 mln zł) stanowią dotacje,
– 22,55% (116,70 mln zł) stanowią subwencje,
– 45,16% (233,72 mln zł) stanowią dochody własne.

Wydatki miasta w 2019 roku wynosiły 566 222 387,92 zł i w porównaniu do 2018 roku wzrosły o 18,86%. W poprzednich latach wydatki miasta kształtowały się następująco:

Tab. 20 Wydatki Gminy Miasta Suwałki w latach 2017-2019

Wydatki	2017	2018	2019
Bieżące	349,91	370,95	412,70
udział w %	88,60%	77,87%	72,89%
Majątkowe	45,02	105,44	153,52
udział w %	11,40%	22,13%	27,11%
Ogółem	394,93	476,39	566,22

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z wykonania budżetu na lata 2017-2019

Struktura wydatków inwestycyjnych w roku 2019 przestawia się następująco:
– 49,83% - transport i łączność,
– 16,25% - kultura fizyczna,
– 9,77% - oświata i wychowanie,
– 7, 78 - turystyka,
– 5,44% - rodzina,
– 5,05% - bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa,
– 1,91% - kultura i ochrona dziedzictwa narodowego,
– 1,68% - gospodarka mieszkaniowa,
– 2, 29% - pozostałe.

Wieloletnia prognoza finansowa obejmuje okres do 2040 roku zakładany na jej podstawie poziom dochodów i wydatków przedstawia się następująco (kwoty w mln zł).:

Tab. 21 Wieloletnia prognoza finansowa - poziom dochodów i wydatków do 2040 r.

Rok	2019	2021	2040
Dochody ogółem	524,10	479,97	494,36
Wydatki ogółem	566,22	468,24	489,36
Wydatki majątkowe	153,52	30,13	19,64
udział w %	27,03%	6,41%	4,01%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Wieloletniej prognozy finansowej

Założyć można, że sytuacja finansowa miasta pozwala na planowanie wydatków inwestycyjnych na poziomie minimum 4,0% rocznego dochodu gminy. Przy czym budżet na wydatki inwestycyjne będzie wzrastał wraz z pozyskanymi środkami zewnętrznymi w tym m.in. środkami unijnymi.

Analizy środowiskowe

Dokonując analiz uwarunkowań wynikających ze stanu środowiska przyrodniczego i wymogów jego ochrony wzięto pod uwagę środowisko (zgodnie z definicją przyjętą w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska), rozumiane jako ogół elementów przyrodniczych, w tym także przekształconych w wyniku działalności człowieka, a w szczególności powierzchnię ziemi, kopaliny, wody, powietrze, krajobraz, klimat oraz podstawowe elementy różnorodności biologicznej, a także wzajemne oddziaływania pomiędzy tymi elementami.

Biorąc pod uwagę uwarunkowania opisane w Rozdziale 5 na rysunku kierunków wyznaczono poszczególne tereny charakteryzujące się zróżnicowanymi uwarunkowaniami i możliwościami zagospodarowania w zależności od położenia względem ww. obszarów. Wśród nich znajdują się tereny leśne w tym objęte granicami obszaru Natura 2000, tereny rolne objęte granicami obszaru Natura 2000, tereny leśne i rolne objęte granicami Chronionego Krajobrazu „Pojezierze Północnej Suwalszczyzny", rzeka Czarna Hańcza.

Analizy społeczne

Na infrastrukturę społeczną składają się obiekty i urządzenia służące obsłudze ludności. Ich ilość, jakość i rozmieszczenie decydują o jakości życia mieszkańców miasta. Usługi publiczne dzielą się na usługi pozostające w sferze kompetencji samorządu i władz rządowych oraz usługi publiczne i komercyjne świadczone przez jednostki organizacyjne lub osoby fizyczne. Uwarunkowania z zakresu szkolnictwa, kultury, służby zdrowia i opieki społecznej opisane zostały w Rozdziale 8

Ludność, prognozy demograficzne

Liczba mieszkańców Suwałk na koniec 2019 roku wynosiła 69758 osób, z czego 47,8% stanowili mężczyźni zaś 52,2% kobiety. Analiza struktury ludności pod względem płci, w latach 2011 – 2019, wykazuje nadwyżkę liczby kobiet w stosunku do mężczyzn.

Tab. 22 Liczba mieszkańców Suwałk w latach 2011-2019

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba ludności ogółem	69210	69404	69317	69316	69370	69626	69554	69827	69758
mężczyźni	33170	33250	33151	33127	33157	33261	33257	33356	33348
kobiety	36040	36154	36166	36189	36213	36365	36297	36471	36410

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Ryc. 19 Populacja miasta Suwałk wg płci

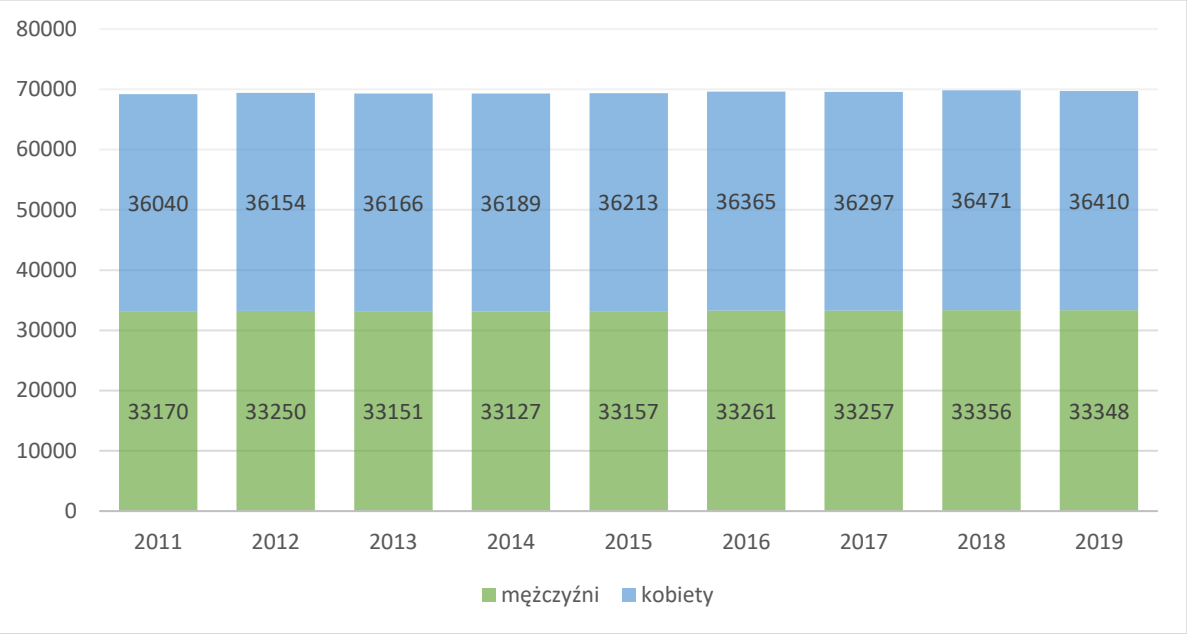

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Średnia gęstość zaludnienia na terenie miasta wynosiła w 2019 r., 1065 os/km^2, z czego najwyższa była w obrębach geodezyjnych 5 i 6, obejmujących teren śródmieścia, osiągnęła wartość powyżej 5000 os/km^2.

Ryc. 20 Gęstość zaludnienia w poszczególnych obrębach ewidencyjnych miasta w 2019 r.

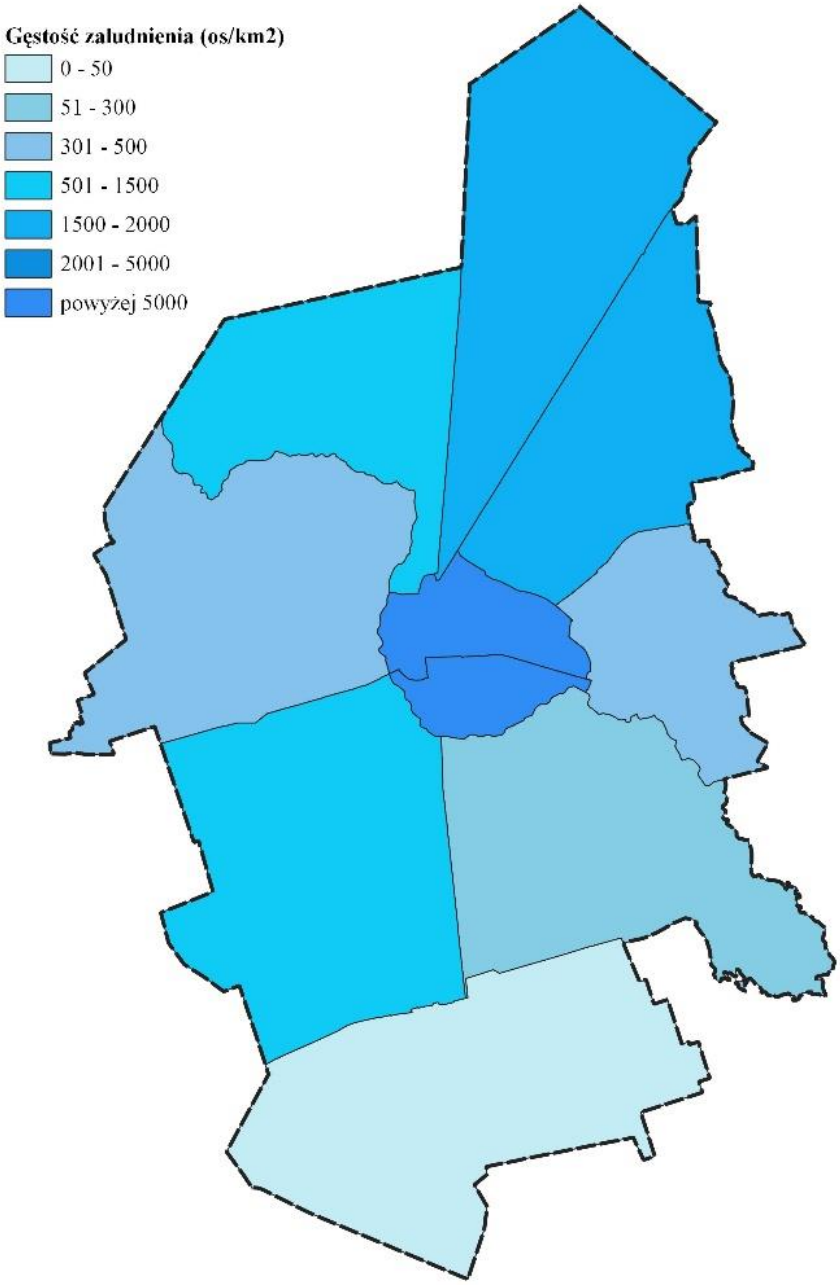

Źródło: Opracowanie własne.

Ruch naturalny

W przedstawieniu ruchu naturalnego podstawowe znaczenie ma analiza urodzeń i zgonów. Rozpatrując dane z ostatnich lat ciężko jest wyznaczyć stały trend przyrostu naturalnego, posiada on charakter skokowy. Najistotniejsze jest jednak to, że przyrost naturalny w badanym okresie 2011 – 2019 jest dodatni tzn., że więcej osób rodzi się na terenie miasta niż umiera. Niestety w 2020 r. po raz pierwszy odnotowano ujemny przyrost naturalny, na co wpływ niewątpliwie miała sytuacja związana z pandemią COVID19.

Ryc. 21 Przyrost naturalny w latach 2011-2019

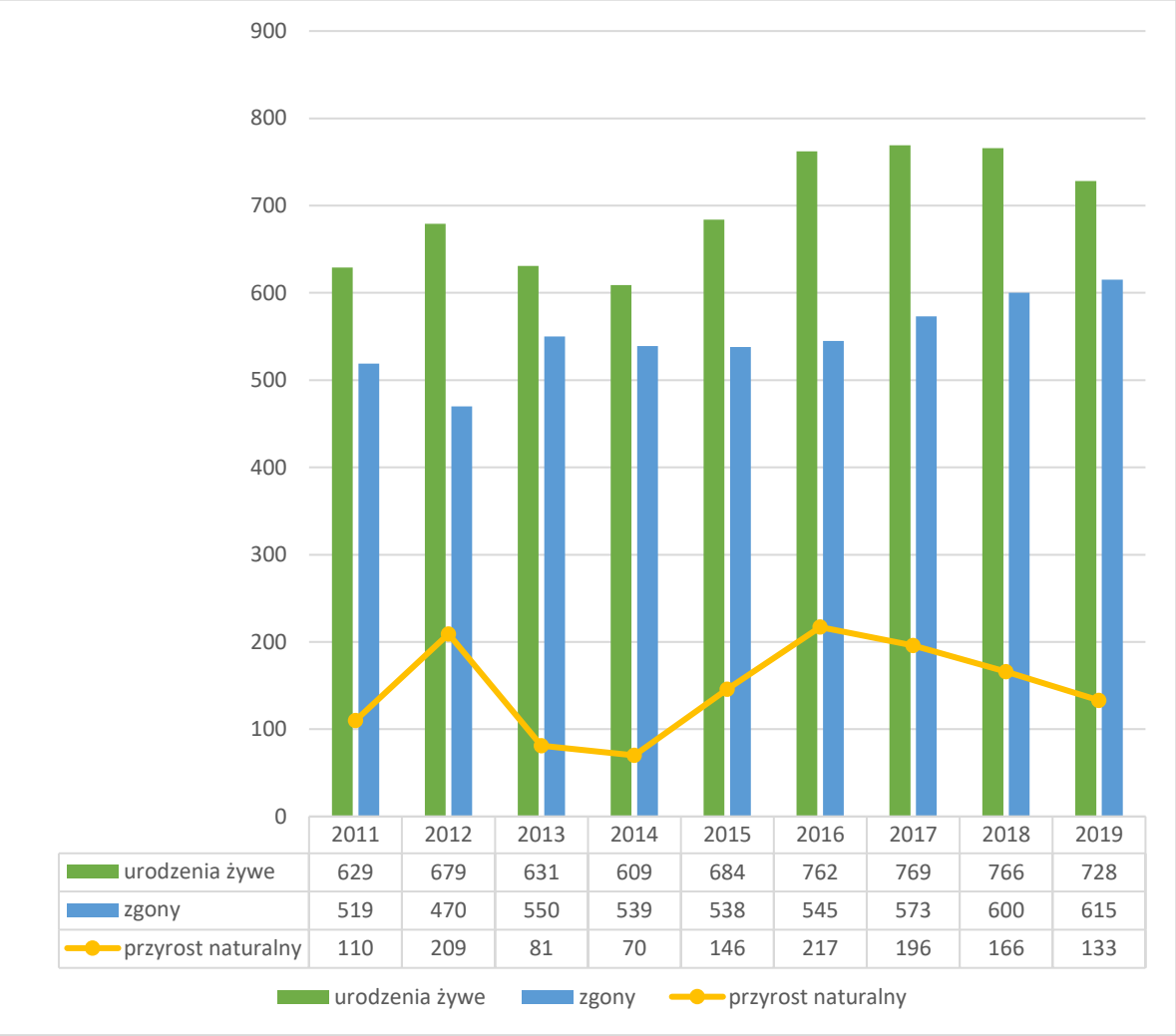

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
urodzenia żywe	629	679	631	609	684	762	769	766	728
zgony	519	470	550	539	538	545	573	600	615
przyrost naturalny	110	209	81	70	146	217	196	166	133

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Migracje

Tendencje w migracji mieszkańców Suwałk przedstawia opracowana w oparciu o dane Głównego Urzędu Statystycznego tabela. Wnika z niej, że rekordowy w zakresie zameldowań był rok 2018, w którym z terenów wiejskich sprowadziło się do miasta 551 osób, a z innych miast 241. Biorąc pod uwagę płeć osób sprowadzających się do Suwałk, to w niewielkim stopniu widać przewagę kobiet. Analizując dane dotyczące wymeldowań z miasta, to tutaj również widzimy przewagę wśród kobiet. Najczęściej opuszczają one Suwałki, na rzecz innych ośrodków miejskich. Wymeldowania w ruchu wewnętrznym z zasady są na równym poziomie wśród obu płci, różnicę widać w wymeldowanych za granicę, gdzie znaczą przewagę mają kobiety.

Nie ma przesłanek, aby w niniejszej analizie uwzględnić migrację w ramach miejskich ośrodków funkcjonalnych ośrodka wojewódzkiego.

Tab. 23 Migracje na terenie Suwałk w latach 2011-2019

			2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
zameldowania	**zameldowania**	**ogółem**	**693**	**655**	**617**	**593**	**b.d.**	**622**	**656**	**816**	**694**
		mężczyźni	315	287	275	274	b.d.	274	294	362	322
		kobiety	378	368	342	319	b.d.	348	362	454	372
	zameldowania z miast	ogółem	185	186	153	173	157	167	165	241	184
		mężczyźni	81	87	62	79	74	84	90	103	83
		kobiety	104	99	91	94	83	83	75	138	101
	zameldowania ze wsi	ogółem	477	438	435	402	445	434	453	551	482
		mężczyźni	214	183	198	185	206	179	188	247	230
		kobiety	263	255	237	217	239	255	265	304	252
	zameldowania w ruchu wewnętrznym	ogółem	662	624	588	575	602	601	618	792	666
		mężczyźni	295	270	260	264	280	263	278	350	313
		kobiety	367	354	328	311	322	338	340	442	353
	zameldowania z zagranicy	ogółem	31	31	29	18	b.d.	21	38	24	28
		mężczyźni	20	17	15	10	b.d.	11	16	12	9
		kobiety	11	14	14	8	b.d.	10	22	12	19
wymeldowania	**wymeldowania**	**ogółem**	**838**	**686**	**767**	**801**	**b.d.**	**593**	**738**	**767**	**797**
		mężczyźni	419	323	367	376	b.d.	256	341	356	396
		kobiety	419	363	400	425	b.d.	337	397	411	401
	wymeldowania do miast	ogółem	324	267	351	373	312	285	346	406	394
		mężczyźni	156	130	160	174	134	120	157	183	197
		kobiety	168	137	191	199	178	165	189	223	197
	wymeldowania na wieś	ogółem	422	354	343	357	388	293	373	338	385
		mężczyźni	219	164	177	172	191	130	179	166	193
		kobiety	203	190	166	185	197	163	194	172	192
	wymeldowania w ruchu wewnętrznym	ogółem	746	621	694	730	700	578	719	744	779
		mężczyźni	375	294	337	346	325	250	336	349	390
		kobiety	371	327	357	384	375	328	383	395	389
	wymeldowania za granicę	ogółem	92	65	73	71	b.d.	15	19	23	18
		mężczyźni	44	29	30	30	b.d.	6	5	7	6
		kobiety	48	36	43	41	b.d.	9	14	16	12
saldo migracji		**ogółem**	**-145**	**-31**	**-150**	**-208**	**b.d.**	**29**	**-82**	**49**	**-103**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W celu określenia trendów w migracji na terenie Suwałk opracowano poniższy wykres obrazujący zameldowania i wymeldowania oraz linie trendów w tym zakresie.

Ryc. 22 Migracje na terenie Suwałk w latach 2011-2019

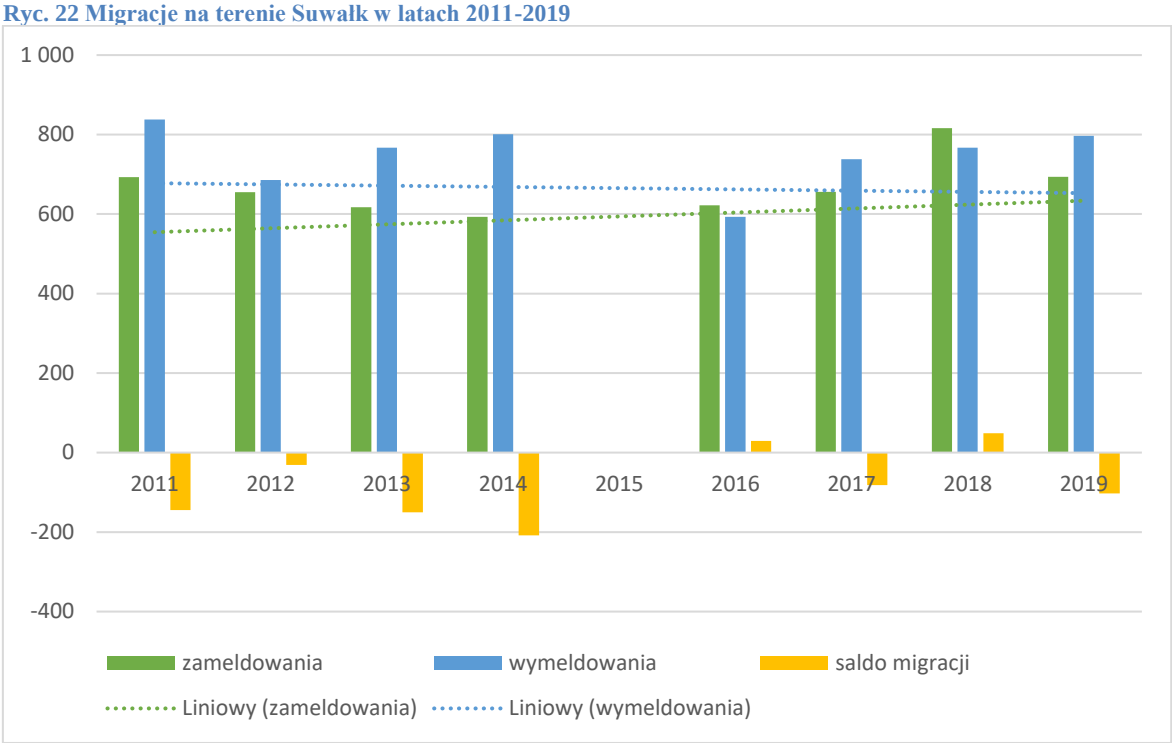

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Struktura płci i wieku

Struktura płci na terenie miasta jest wyrównana. Współczynnik feminizacji od roku 2011 kształtuje się na poziomie 109, oznacza to, że na 100 mężczyzn przypadało 109 kobiet. Jest to stosunkowo wysoka wartość – dla porównania, średni współczynnik feminizacji w Polsce wynosi 107 a w województwie podlaskim 105.

Z analizy danych za lata 2011-2019 wynika, że na terenie miasta systematycznie wzrasta udział procentowy osób w wieku poprodukcyjnym, bez jednoczesnego trendu wzrostowego wśród osób w wieku przedprodukcyjnym. Odzwierciedleniem tego jest poniższa tabela wraz z opracowanym na podstawie zawartych w niej danych, wykresem.

Ludność wg grup ekonomicznych

Tab. 24 Ludność wg grup ekonomicznych w latach 2011-2019

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
wiek przedprodukcyjny	13907	13692	13371	13165	13044	13096	12909	13169	13127
wiek produkcyjny	45965	45911	45742	45467	45167	44780	44367	43796	43276
wiek poprodukcyjny	9338	9801	10104	10684	11159	11750	12278	12862	13355

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Ryc. 23 Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w latach 2011-2019

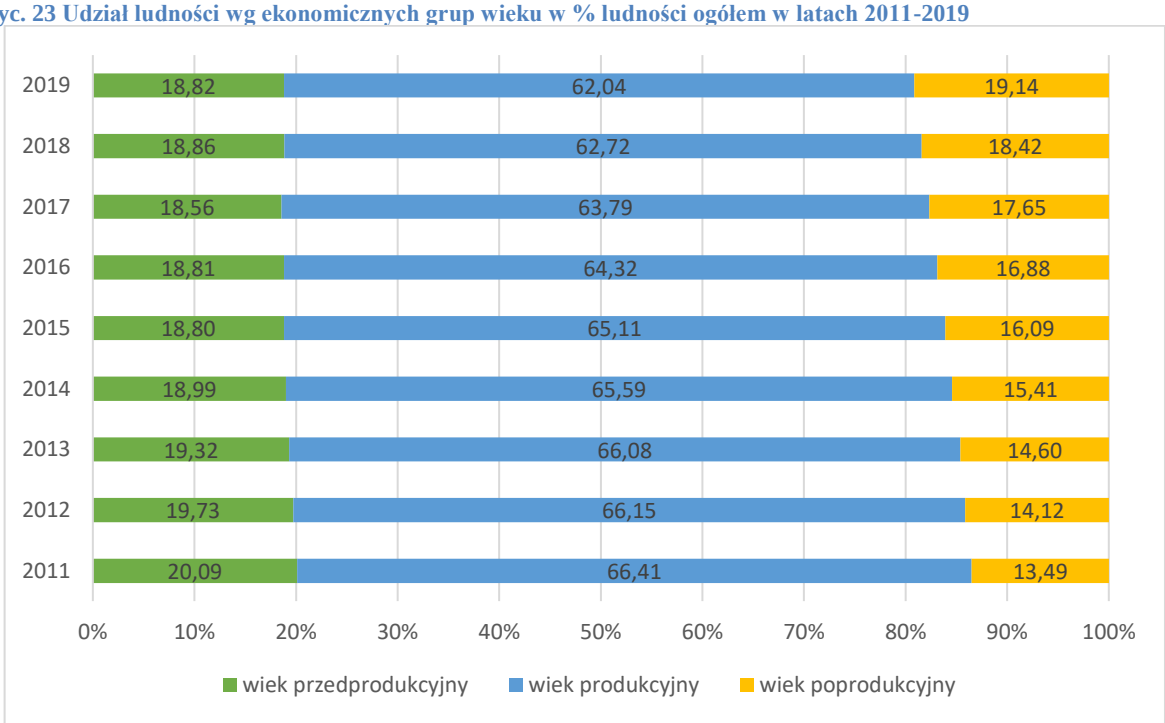

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Ludność miasta powoli lecz systematycznie starzeje się. W 2019 roku odsetek osób w wieku produkcyjnym wynosił 65,1%, w wieku przedprodukcyjnym 15,7% zaś w wieku poprodukcyjnym 19,1%.

Ryc. 24 Ludność wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w roku 2019

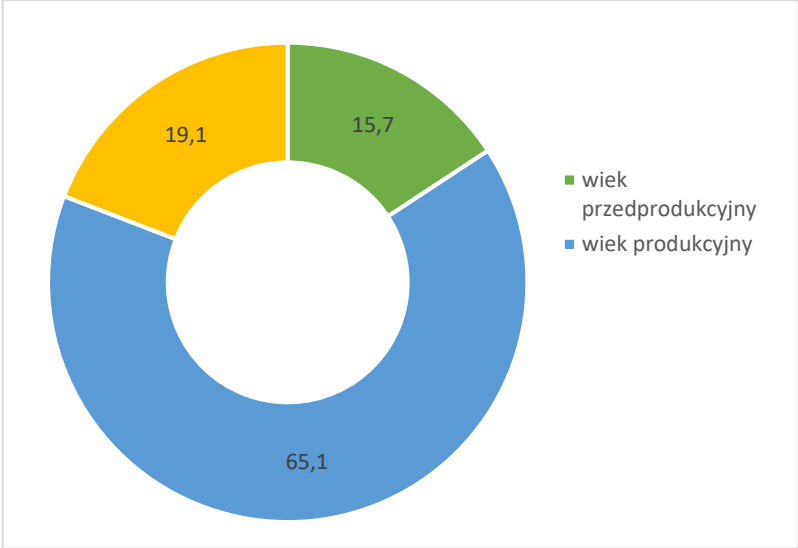

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Struktura płci ulega znacznym zmianom w czasie, podobnie jak struktura wieku, czego zobrazowaniem jest przedstawiona poniżej piramida wieku.

Ryc. 25 Piramida wieku w 2019 r

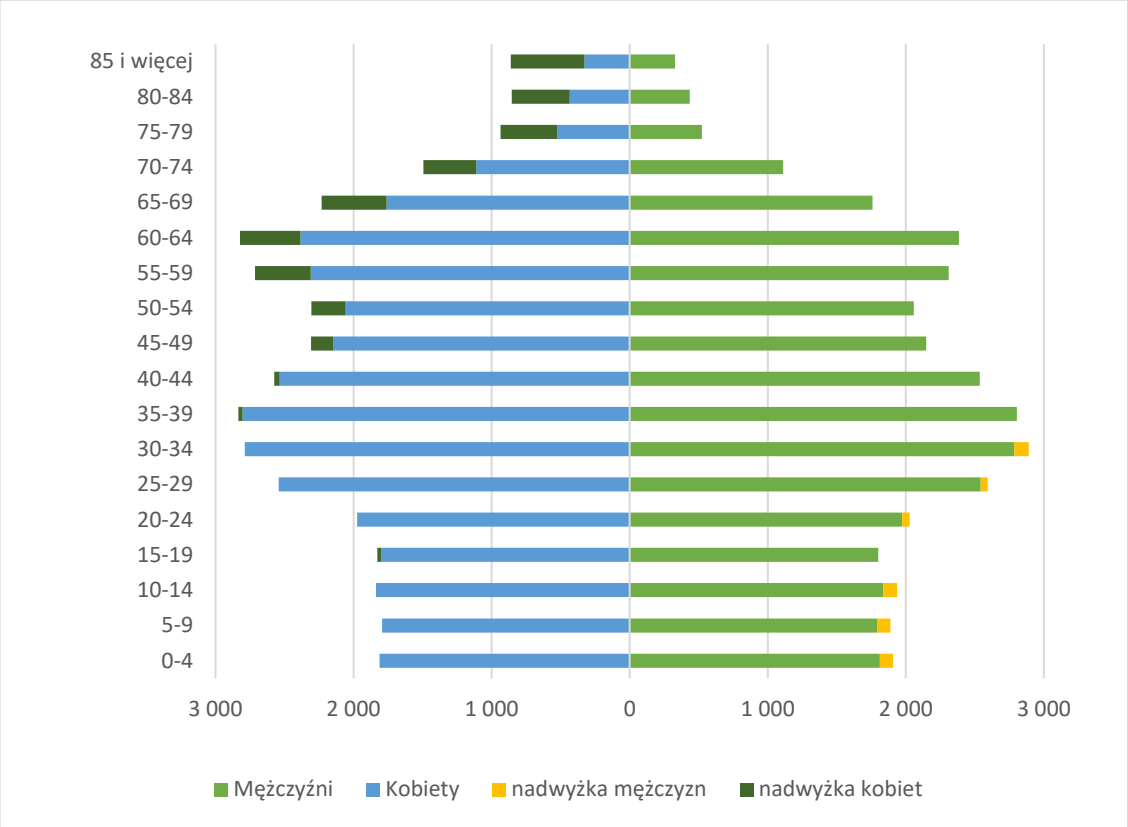

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analizując piramidę wyraźnie widać zróżnicowanie poszczególnych roczników, będące pokłosiem niestabilności politycznej. Najmniej liczne roczniki to ludność w wieku 75 lat i więcej, czyli urodzone w czasie II Wojny Światowej lub bezpośrednio przed jej rozpoczęciem. Na małą liczebność tej grupy składa się jej wiek biologiczny, a co za tym idzie naturalna umieralność, mała liczba urodzeń w czasie wojny oraz straty wojenne. Pierwsze tendencje wzrostowe widać w rocznikach urodzonych zaraz po wojnie, stanowiące tzw. rekompensaty powojenne. Silnie zaznaczone są roczniki wyżu demograficznego lat pięćdziesiątych oraz ich echo w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych. Przejawia się to wzrostem liczby ludności w wieku około 55-65 lat i ludności w wieku około 30-40 lat. Charakterystyczny dla piramidy wieku jest dodatni współczynnik maskulinizacji w młodszych rocznikach (statystycznie rodzi się więcej chłopców) oraz przewaga kobiet nad mężczyznami w starszych rocznikach (kobiety żyją statystycznie dłużej). Ten drugi dość znacznie wyróżnia się na terenie miasta, gdyż nadwyżki kobiet występują w każdej grupie wiekowej poczynając od przedziału 35-39.

Dane przedstawione na powyższym wykresie pozwalają uchwycić następujące tendencje w procesach ludnościowych na terenie miasta:

- społeczeństwo Suwałk można określić, społeczeństwem regresywnym, z tendencją do przekształceń w kierunku społeczeństwa zastojowego (roczniki 0-25),
- Najliczniejszą grupa wiekową jest ludność w wieku 55-65 lat, czyli osób które w najbliższym dziesięcioleciu przejdą w wiek emerytalny,
- *In plus* dla trendów demograficznych jest duży udział ludności w wieku 30-39 lat, a także z przedziału 40 – 44 lata,

– Optymistycznie wygląda wartość dla przedziału 25-29 lat, który niemal w całości zastąpi na rynku pracy roczniki 60-64, które sukcesywnie będą opuszczać rynek pracy,
– Grupa 25-29 jest dodatkowo cenna nie tylko z uwagi na zapełnienie luki na rynku pracy po rocznikach 60-64, ale również ze względów demograficznych. Roczniki te będą tworzyć kolejną zwyżkę demograficzną.
– Dominacja liczby kobiet nad liczba mężczyzn w rocznikach powyżej 45.

Prognoza demograficzna

Główny Urząd Statystyczny przedstawia prognozę finansową w podziale na 5-cio letnie okresy do roku 2050. Wartości prognozy dla poszczególnych lat wraz z podziałem na płeć zostały zawarte w poniższej tabeli.

Tab. 25 Prognoza demograficzna do roku 2050

prognoza na rok 2020			**prognoza na rok 2025**			**prognoza na rok 2030**			**prognoza na rok 2035**			**prognoza na rok 2040**			**prognoza na rok 2045**			**prognoza na rok 2050**		
ogółem	mężczyźni	kobiety	**ogółem**	mężczyźni	kobiety	**ogółem**	mężczyźni	kobiety	**ogółem**	mężczyźni	kobiety	**ogółem**	mężczyźni	kobiety	**ogółem**	mężczyźni	kobiety	**ogółem**	mężczyźni	kobiety
68 643	32 717	35 926	**67 850**	32 261	35 589	**66 715**	31 644	35 071	**65 170**	30 840	34 330	**63 217**	29 880	33 337	**60 907**	28 810	32 097	**58 339**	27 680	30 659

Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Ryc. 26 Prognoza demograficzna do roku 2050

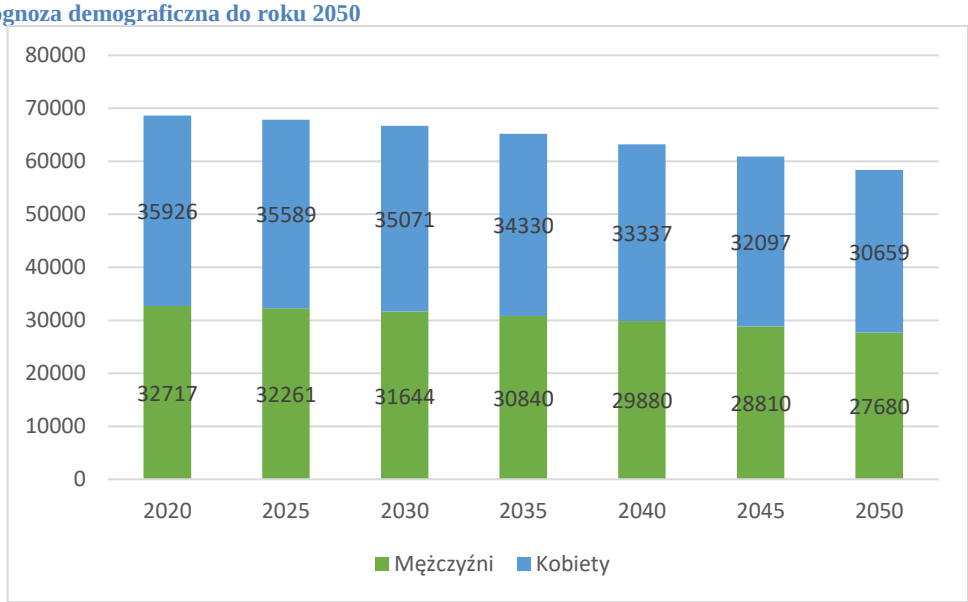

Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na podstawie przedstawionej powyżej tabeli oraz sporządzonego na jej podstawie wykresu, można spodziewać się powolnego spadku liczby ludności. Z prognoz GUS wynika, że liczba ludności na terenie Suwałk osiągnie wartość 58339 osób.

Zupełnie inny wariant przedstawiają zaś dane Urzędu Miejskiego w Suwałkach, gdzie prognoza demograficzna została opracowana poprzez wyznaczenie linii trendu, w stosunku do danych ilościowych liczby ludności w latach 2011-2019. Wartość końcowa linii trendu w roku 2049 zbliża się do liczby około 72000 mieszkańców.

Ryc. 27 Prognoza demograficzna do roku 2050

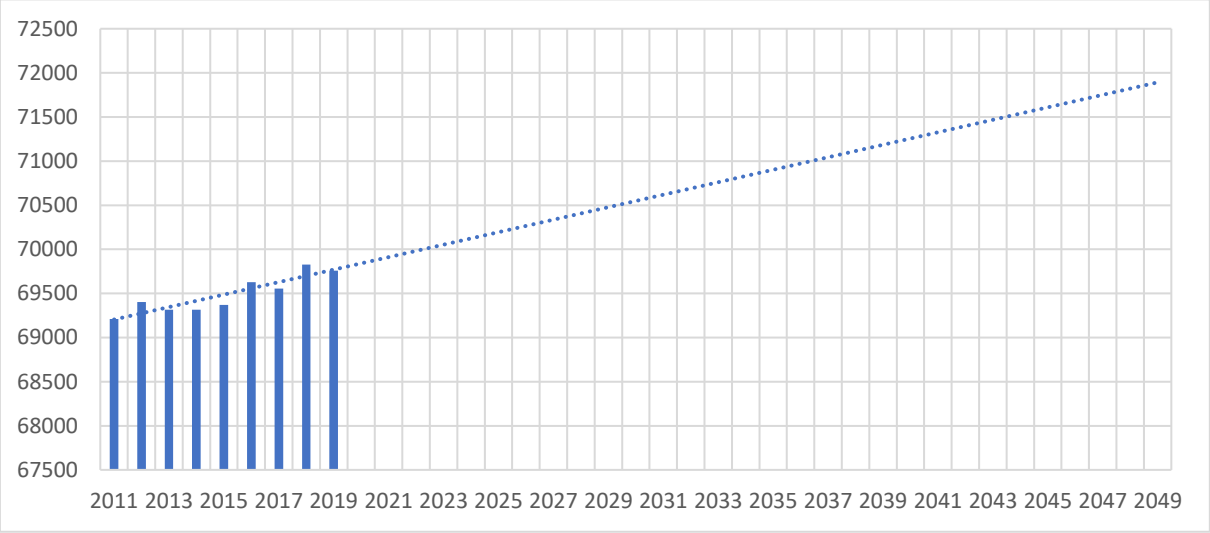

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę

Na koniec roku 2019 liczba mieszkańców Suwałk wynosiła 69 758 osób. Prognozy publikowane przez Urząd Statystyczny w Białymstoku zakładają stopniowy spadek liczby ludności miasta, który w 2040 roku ma oscylować w granicach 63 217 mieszkańców (różnica w stosunku do stanu obecnego wynosi ponad 6500 mieszkańców). Z dokonanych na podstawie dotychczasowych danych demograficznych z lat 2011-2019 analiz, wynika inny wariant. Prognoza opracowana poprzez wyznaczenie linii trendu wskazuje, iż w roku 2040 liczba mieszkańców Suwałk przekroczy 71 000.

Zasadne jest zatem przyjęcie do dalszych analiz wariantu optymistycznego zakładającego, iż w roku 2040 liczba mieszkańców naszego miasta utrzyma się przynajmniej na dotychczasowym poziomie ok. 69 758 osób.

Z analiz społecznych, dotyczących w szczególności zaspokojenia potrzeb mieszkańców, których wyniki zamieszczono w Rozdziale 9. Uwarunkowania wynikające z warunków i jakości życia mieszkańców wynika, iż na terenie miasta nadal występuje duże zapotrzebowanie na nowe mieszkania o podwyższonym standardzie oraz zapotrzebowanie na usługi, w tym usługi specjalistyczne w szczególności związane z ochroną zdrowia i szeroko rozumianą opieką medyczną.

W grudniu 2019 r. (wg danych Głównego Urzędu Statystycznego) zasoby mieszkaniowe w Suwałkach wynosiły 26 249 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 1 800 68 m^2. Średnio na jedno mieszkanie przypadało 2,65 osoby. Średnia wielkość mieszkania natomiast wynosiła 68,6 m^2, co w przeliczeniu na jedną osobę daje 25,81 m^2. (dla porównania dla Europy współczynniki te średnio wynoszą już obecnie 40 m^2 i 2 osoby na jedno mieszkanie). Punktem wyjścia przy określaniu zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową, w perspektywie do roku 2040, poza danymi z prognozy demograficznej, jest podniesienie standardów mieszkaniowych, przy założeniu uzyskania powierzchni użytkowej mieszkania

w przeliczeniu na jednego mieszkańca na poziomie ok. 40 m^2.

Wraz z rozwojem zabudowy mieszkaniowej zakłada się również rozwój zabudowy usługowej. Zarówno usług podstawowych związanych z zabudową mieszkaniową, jak również pozostałych usług. Miasto Suwałki pełni rolę ośrodka regionalnego stąd też nadal istnieje zapotrzebowanie na różnego typu usługi o charakterze ponadlokalnym.

Z analizy stanu istniejącego, na podstawie danych z ewidencji gruntów i budynków wynika, iż szacunkowa powierzchnia użytkowa obiektów o funkcjach usługowych w granicach administracyjnych miasta wynosi obecnie ok. 668 tys. m^2, z czego 263 tys. m^2 stanowią obiekty oświatowe i sportowe (39,4% powierzchni wszystkich obiektów o funkcji usługowej), 60 tys. m^2 (8,9%) obiekty administracyjno-biurowe, 87 tys. m^2 (13%) obiekty opieki zdrowotnej, 258 tys. m^2 (38,7%) stanowią pozostałe usługi w większości związane z handlem.

Zarówno w przypadku zabudowy mieszkaniowej jak i różnego typu zabudowy usługowej nie ma określonych maksymalnych standardów i wielkości charakteryzujących zapotrzebowanie na poszczególne rodzaje zabudowy. Realizacja nowej zabudowy uzależniona jest jednak od potrzeb i możliwości finansowych gminy.

Z analiz obecnego stanu istniejącej infrastruktury technicznej oraz komunikacji wynika, iż możliwość realizacji wielu inwestycji przewidzianych w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, zlokalizowanych poza terenami o w pełni wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, poprzedzona musi być wykonaniem niezbędnej infrastruktury technicznej.

Chłonność terenów przeznaczonych pod zabudowę

W celu określenia istniejących na terenie miasta rezerw terenów przeanalizowano dane dotyczące:

- ustaleń obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- użytkowania gruntów zawarte w ewidencji gruntów i budynków,
- udostępnione dane BDOT,
- wydanych pozwoleń na budowę i realizowanych już na ich podstawie inwestycji.

Na potrzeby opracowania bilansu terenów i sformułowania właściwych wniosków dotyczących dalszych możliwości rozwoju miasta rezerwy terenów przeznaczonych pod zabudowę określono w podziale na poszczególne funkcje: zabudowę mieszkaniową (z podziałem na jednorodzinną i wielorodzinną), zabudowę usługową (wyodrębniając usługi z zakresu handlu wielkopowierzchniowego) oraz zabudowę przemysłowo-produkcyjną.

Powierzchnia obszaru o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach miasta Suwałk wynosi ok. 1 346,4920 ha.

Wyniki przeprowadzonych analiz przestrzennych, uzupełnione obliczeniami na danych liczbowych zgromadzonych w tabelach atrybutów przy wykorzystaniu oprogramowania QGIS (mapy obrazujące położenie obszarów o określonych funkcjach, w granicach terenów zwartej zabudowy oraz poza nimi i zestawienia tabelaryczne poszczególnych powierzchni wyznaczonych w mpzp oraz wyniki wykonanych na ich podstawie obliczeń, znajdują się w dokumentacji planistycznej), przedstawia poniższe zestawienie tabelaryczne.

Tab. 26 Chłonność terenów objętych ustaleniami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

<table>
<tr><th colspan="4">CHŁONNOŚĆ TERENÓW OBJĘTYCH MPZP POZA OBSZARAMI O W PEŁNI WYKSZTAŁCONEJ ZWARTEJ STRUKTURZE FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ</th><th colspan="4">CHŁONNOŚĆ TERENÓW W OBSZARACH O W PEŁNI WYKSZTAŁCONEJ ZWARTEJ STRUKTURZE FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ</th></tr>
<tr><th colspan="4"></th><th colspan="3">CHŁONNOŚĆ TERENÓW OBJĘTYCH MPZP</th><th>CHŁONNOŚĆ TERENÓW NIE POSIADAJĄCYCH MPZP</th></tr>
<tr><th colspan="4">484,999 ha (4 499 990 m^2)</th><th colspan="3">49,171 ha (491 710 m^2)</th><th>2,5440 ha (25 440 m^2)</th></tr>
<tr><th colspan="2">Funkcja terenu w MPZP</th><th>Powierzchnia użytkowa w m^2 przy minimalnych parametrach określonych w MPZP</th><th>Powierzchnia użytkowa w m^2 przy maksymalnych parametrach określonych w MPZP</th><th colspan="2">Funkcja terenu w MPZP</th><th>Powierzchnia użytkowa w m^2 przy minimalnych parametrach określonych w MPZP</th><th>Powierzchnia użytkowa w m^2 przy maksymalnych parametrach określonych w MPZP</th><th>Powierzchnia terenów nie objętych MPZP</th></tr>
<tr><th>1.</th><th>2.</th><th>3.</th><th>4.</th><th>5.</th><th>6.</th><th>7.</th><th>8.</th><th>9.</th></tr>
<tr><td rowspan="2">1a</td><td rowspan="2">MN</td><td>465 724,30</td><td>477 067,55</td><td rowspan="2">1b</td><td rowspan="2">MN</td><td>34 207,35</td><td>47 890,29</td><td rowspan="12">Ze względu na obecne zainwestowanie i zagospodarowanie (istniejące osiedla) nie przewiduje się uzupełniania terenów o nowe obiekty. Zakłada się, że chłonność tych terenów została już wyczerpana.</td></tr>
<tr><td colspan="2">156,4983 ha</td><td colspan="2">6,8415 ha</td></tr>
<tr><td rowspan="2">2a</td><td rowspan="2">MW</td><td>291 988,14</td><td>362 184,6</td><td rowspan="2">2b</td><td rowspan="2">MW</td><td>140 302,24</td><td>441 998,49</td></tr>
<tr><td colspan="2">34,1172 ha</td><td colspan="2">19,8851 ha</td></tr>
<tr><td rowspan="2">3a</td><td rowspan="2">U</td><td>225 789,8</td><td>723 682,85</td><td rowspan="2">3b</td><td rowspan="2">U</td><td>37 088,68</td><td>90 207,93</td></tr>
<tr><td colspan="2">124,0307 ha</td><td colspan="2">18,0174 ha</td></tr>
<tr><td rowspan="2">4a</td><td rowspan="2">P</td><td>729 308,82</td><td>2 569 688,94</td><td rowspan="2">4b</td><td rowspan="2">P</td><td>19 678,44</td><td>63 918,0</td></tr>
<tr><td colspan="2">159,6843 ha</td><td colspan="2">4,4270 ha</td></tr>
<tr><td rowspan="2">5a</td><td rowspan="2">UC</td><td>44 807,7</td><td>134 423,1</td><td rowspan="2">5b</td><td rowspan="2">UC</td><td>0</td><td>0</td></tr>
<tr><td colspan="2">10,6685 ha</td><td colspan="2">0 ha</td></tr>
<tr><td colspan="2">RAZEM</td><td>1 757 618,76</td><td>4 636 587,99</td><td colspan="2">RAZEM</td><td>231 276,71</td><td>644 014,71</td></tr>
</table>

Zawierają one wynikające z ustaleń obowiązujących planów minimalne i maksymalne parametry planowanej zabudowy. Do dalszych obliczeń w bilansowaniu przyjęto wartości minimalne.

**Przy obliczeniu chłonności w przypadku zabudowy przemysłowo produkcyjnej, posłużono się parametrami wynikającymi z obecnego zainwestowania terenów przemysłowych z którego wynika iż na 1ha powierzchni działki w przeliczeniu przypada zaledwie ok. 1 800 m^2 powierzchni użytkowej budynku.*

Rezerwa terenów pod funkcje przemysłowo-produkcyjne w obowiązujących planach wynosi ogółem 164,11 ha, co przy ww. złożeniu daje 295 399 m^2 powierzchni użytkowej.

Maksymalne w skali miasta zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową

Powierzchnia użytkowa obiektów o funkcjach mieszkalnych w granicach administracyjnych miasta Suwałk wynosi 1 800 681 m^2 (dane GUS stan na 31 grudnia 2019 r.).

Obecna ilość mieszkań 26 249. Średnia powierzchnia mieszkania w przeliczeniu na mieszkańca wynosi 25,81 m^2.

Prognoza demograficzna do roku 2050 opracowana przez GUS zakłada stopniowy spadek liczby ludności miasta, który w 2040 roku ma oscylować w granicach 63 217 mieszkańców. Z dokonanych na podstawie dotychczasowych danych demograficznych z lat 2011-2019 analiz, wynika inny wariant. Prognoza opracowana poprzez wyznaczenie linii trendu (opracowana na podstawie danych lokalnych nie potwierdzających prognoz GUS – rzeczywisty spadek liczby jest znacznie mniejszy niż zakładany), pozwala na dokonanie założenia, że w roku 2040 liczba mieszkańców Suwałk może przekroczy 71 000, a przynajmniej pozostanie na dotychczasowym poziomie.

Zatem za punkt wyjścia do określenia maksymalnego w skali miasta zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową przyjmuje się, iż w roku 2040 ludność miasta wynosić będzie 69 758 mieszkańców, a żądany współczynnik powierzchni użytkowej mieszkania przeliczeniu na jednego mieszkańca osiągnie poziom ok. 40 m^2.

Maksymalne zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową przedstawia się następująco:

uzyskanie powierzchni użytkowej mieszkania w przeliczeniu na 1 mieszkańca na poziomie ok. 40 m^2 powierzchni użytkowej:

40 x 69 758 = 2 790 320 m^2

2 790 320 - 1 800 681 = **989 639 m^2**

Ze względu na niepewność procesów rozwojowych do dalszych obliczeń przyjmuje się ww. wartość zwiększając ją o dopuszczone ustawą 30%.

Maksymalne prognozowane zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową wyrażone w łącznej powierzchni użytkowej mieszkań – 1 286 531 m^2.

Maksymalne w skali miasta zapotrzebowanie na nową zabudowę usługową

Powierzchnia użytkowa istniejących obiektów o funkcjach usługowych w granicach administracyjnych miasta Suwałk wynosi ok. 668 000 m^2, (dane z ewidencji gruntów i budynków UM Suwałki) w tym:

– ok. 263 000 m^2 (39,4% pow. wszystkich obiektów usługowych) obiekty oświatowe i sportowe,
– ok. 60 000 m^2 (8,9%) obiekty administracyjno-biurowe,
– ok. 87 000 m^2 (13%) obiekty opieki zdrowotnej,
– ok. 258 000 m^2 (38,7%) pozostałe usługi w większości związane z handlem.

Wzrost zapotrzebowania na nową zabudowę usługową, będzie odpowiednio proporcjonalny do wzrostu zapotrzebowania na zabudowę mieszkaniową.

Za punkt wyjścia do określenia maksymalnego w skali miasta zapotrzebowania na nową zabudowę usługową przyjmuje się uzyskanie powierzchni użytkowej usług na poziomie odpowiadającym obecnemu (na rok 2019) procentowemu stosunkowi powierzchni usług do powierzchni mieszkań

Obecnie 1 800 681 m^2 powierzchnia mieszkań, odpowiada 668 000 m^2 powierzchnia usług.

Maksymalne zapotrzebowanie na nową zabudowę usługową przedstawia się następująco:
powierzchnia mieszkań – 2 790 320 m^2 – powierzchnia usług ogółem – X
X = 2 790 320 m^2 x 668 000 m^2 : 1 800 681 m^2 = 1 035 127 m^2
1 035 127 m^2 – 668 000 m^2 = **367 127 m^2**

Ze względu na niepewność procesów rozwojowych do dalszych obliczeń przyjmuje się ww. wartość zwiększając ją o dopuszczone ustawą 30%.

Maksymalne prognozowane zapotrzebowanie na nową zabudowę usługową wyrażone w łącznej powierzchni użytkowej usług – 477 265 m^2.

Maksymalne w skali miasta zapotrzebowanie na nową zabudowę przemysłowo-produkcyjną

Powierzchnia użytkowa istniejących obiektów o funkcjach przemysłowo-produkcyjnych w granicach administracyjnych miasta Suwałk wynosi ok. 457 000 m^2, (dane z ewidencji gruntów i budynków UM Suwałki).

W związku z intensywnym rozwojem zakładów produkcyjnych i przemysłowych w rejonie Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej oraz dążeniem do grupowania funkcji przemysłowo-produkcyjnych w jednym obszarze, konieczne jest rezerwowanie nowych terenów z przeznaczeniem na ten cel. Z analizy wydawanych pozwoleń na budowę (w zakresie wielkości nowoprojektowanych hal produkcyjnych) oraz zgłaszanych zamierzeń inwestycyjnych dotyczących lokalizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł (farmy fotowoltaiczne) oraz ustaleń poczynionych w trakcie procedury planistycznej nad opracowaniem projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego rejonu Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, wynika iż maksymalne zapotrzebowanie na nową zabudowę przemysłową powinno wynosić maksymalnie do 100% powierzchni istniejącej (to jest 457 000 m^2).

Ze względu na niepewność procesów rozwojowych do dalszych obliczeń przyjmuje się ww. wartość zwiększając ją o dopuszczone ustawą 30%

Maksymalne prognozowane zapotrzebowanie na nową zabudowę przemysłowo-produkcyjną, wyrażone w łącznej powierzchni użytkowej wynosi – 594 100 m^2

Bilans terenów (różnica między maksymalnym zapotrzebowaniem, a rezerwami wyrażonymi przez chłonność - przyjęte wartości minimalne)**:**

Tab. 27 Bilans terenów

Rodzaj zabudowy	Maksymalne zapotrzebowanie	Chłonność obszarów o wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej (w granicach mpzp)	Chłonność pozostałych obszarów wyznaczonych w planach miejscowych	Różnica
mieszkaniowa ogółem, w tym: - jednorodzinna - wielorodzinna	1 286 531 m^2	174 509 m^2 34 207 m^2 140 302 m^2	757 712 m^2 465 724 m^2 291 988 m^2	354 310 m^2
usługowa ogółem	477 265 m^2	37 088 m^2	270 596 m^2	169 661 m^2
przemysłowo-produkcyjną	594 100 m^2	7 968 m^2	287 430 m^2	298 701 m^2

Źródło: Opracowanie własne.

Do potrzeb opracowywanego studium należy przyjąć, zatem iż:

- w zakresie możliwości wyznaczenia nowych terenów o funkcji mieszkaniowej miasto posiada jeszcze rezerwy w postaci ok. 354 310 m^2 powierzchni użytkowej mieszkań, pozwalające na wyznaczenie nieznacznej w skali miasta ilości nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową o tej wartości,
- w zakresie możliwości wyznaczenia terenów o funkcjach usługowych rezerwy w postaci ok. 169 661 m^2 łącznej powierzchni użytkowej usług, pozwalające na wyznaczenie nowych terenów pod zabudowę usługową o tej wartości,
- w zakresie wyznaczenia funkcji przemysłowych rezerwy w postaci ok. 298 702 m^2 łącznej powierzchni użytkowej przemysłu, pozwalające na wyznaczenie nowych terenów pod zabudowę o tej wartości.

Wnioski z bilansu

Wnioski z dokonanego bilansu są następujące:

- miasto w granicach obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego posiada nadal bardzo duże rezerwy terenów przeznaczonych pod każdy rodzaj zabudowy, zwłaszcza mieszkaniowej i przemysłowo-produkcyjnej,
- wartości z dokonanego bilansu pozwalają jedynie na nieznaczne korekty w zakresie wyznaczania nowych terenów o tych funkcjach w studium,
- brak realizacji ustaleń niektórych planów miejscowych mimo długiego okresu ich obowiązywania wskazuje na konieczność przeanalizowania możliwości relokacji terenów w nich wyznaczonych pod różnego rodzaju funkcje,
- dane z bilansu są dopiero podstawą do wyznaczania nowych terenów, ich określenie zgodnie z ustawą uzależnione jest jednak od możliwości finansowych gminy, w tym w szczególności możliwości wykonania przez gminę sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej oraz społecznej.

Możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy

Wydatki ponoszone przez miasto na realizację zadań dzieli się na:

- wydatki bieżące, czyli wydatki związane z zapewnieniem prawidłowego funkcjonowania poszczególnych obiektów gminnych oraz infrastruktury i jednocześnie zaspokojeniem bieżących potrzeb społecznych, wynikających z realizacji zadań gminy,
- wydatki inwestycyjne, czyli wydatki służące przyszłościowemu zapewnieniu poprawy potrzeb społecznych i jednocześnie decydujące o tempie procesów rozwojowych gminy w przyszłości, obejmujące finansowanie działalności inwestycyjnej, które w znacznym stopniu przyczyniają się i decydują o jej rozwoju.

Samorząd w pierwszej kolejności musi realizować funkcje związane z utrzymaniem istniejącego stanu usług, utrzymaniem własnych zasobów infrastrukturalnych, a na cele rozwojowe przeznacza pozostałe środki. Działania samorządu zmierzają w kierunku pomnażania dochodów własnych i z innych źródeł oraz racjonalizacji wydatków, zwłaszcza w kapitałochłonnych dziedzinach życia takich jak: gospodarka komunalna, mieszkaniowa i oświata.

Główne dochody budżetu miasta stanowią dochody własne i subwencje. Na dochody własne składają się wpływy z podatków, w tym od nieruchomości, budynków, od środków transportowych, od czynności cywilno – prawnych, opłaty eksploatacyjne i skarbowe, wpływy z karty podatkowej, podatek od spadków i darowizn.

Sytuacja finansowa miasta Suwałki, przedstawiona powyżej w analizie ekonomicznej, pozwala na planowanie wydatków inwestycyjnych na poziomie co najmniej 4 % dochodów zakładanych w budżecie miasta. Przyjęte założenia nie uwzględniają wzrostu budżetu na wydatki inwestycyjne wraz ze wzrostem wpływu środków pozyskanych z zewnątrz m.in. środków unijnych. Możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy wynika z potrzeb i możliwości wynikających z prognozowania i istniejących zobowiązań.

Do przeprowadzenia analizy wykorzystano ustalenia zawarte w Prognozach skutków finansowych opracowanych na potrzeby planów miejscowych, od momentu, gdy taki dokument wymagany był przepisami prawa.

Łączne zobowiązania gminy wynikające z założeń poczynionych na potrzeby opracowań planistycznych, wynikające z ww. Prognoz skutków finansowych opracowanych na potrzeby planów miejscowych, zgodnie z art. 17 pkt. 5 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, przedstawiają się następująco:

Zobowiązania finansowe gminy i wpływy wynikające z prognoz skutków finansowych opracowanych na potrzeby miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (dane przekazane do GUS ze sprawozdania PZP-1)*, z podziałem na rodzaje skutków finansowych przestawiają się następująco:

1) wpływy do budżetu gminy z tytułu:
- opłaty planistycznej - 56 576 tys. zł,
- wzrostu podatku ode nieruchomości - 40 086 tys. zł,
- inne ujęte w prognozach – 103 238 tys. zł;

2) wydatki związane z:

– wykupami gruntów pod drogi – 104 128 tys. zł,
– budową dróg gminnych – 799 918 tys. zł,
– budową infrastruktury technicznej – 71 439 tys. zł,
– inne ujęte w prognozach – 216 541 tys. zł.

**dane ujęte w ww. prognozach stanowią łączną sumę wszystkich zobowiązań ujętych w opracowaniach od momentu uchwalenia obecnie obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, podkreślić należy jednak, iż ze względu na czas jaki minął od ich uchwalenia, część inwestycji ujętych w prognozach została już zrealizowana lub jest w trakcie realizacji, zatem rzeczywiste kwoty zobowiązań są niższe od prognozowanych, niemożliwe jest jednak ich dokładne oszacowanie.*

Opracowane analizy finansowe na potrzeby planów miejscowych nie uwzględniają możliwości sfinansowania części zadań gminy ze źródeł zewnętrznych, w tym środków unijnych. Inwestycje i ich realizacja rozłożone będą w czasie, co pozwala na rezerwowanie i pozyskiwanie środków na nie. Zgodnie z przyjętymi w sposób ostrożny założeniami kwot przeznaczanych na wydatki inwestycyjne w najbliższej perspektywie czasowej (do roku 2040), ustalone w studium inwestycje odpowiadają możliwościom finansowym gminy.

Decyzja o wprowadzeniu inwestycji do studium i o uchwaleniu planu jest podejmowana po uwzględnieniu skutków społecznych, ekologicznych i przestrzennych.

Celem polityki przestrzennej władz jest osiągnięcie stabilnego rozwoju miasta rozumianego jako zrównoważone wyznaczanie nowych terenów inwestycyjnych i podnoszenie atrakcyjności terenów już wyznaczonych w różnym stopniu zainwestowania. Rozwój realizowany jest również poprzez budowę i modernizację infrastruktury wodociągowej i sanitarnej celem dostarczenia i poprawy jakości wody pitnej oraz rozbudowę układu komunikacyjnego.

Zakłada się też rozwój infrastruktury społecznej poprzez unowocześnianie bazy oświatowo – dydaktycznej, zwiększanie jakości i dostępności usług służby zdrowia i pomocy społecznej, ochronę dziedzictwa narodowego i kulturowego oraz zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców.

Z przytoczonych danych wynika, iż miasto posiada możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnych i infrastruktury technicznej oraz społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy. W pierwszej kolejności zakłada się rozwój terenów w oparciu o istniejącą infrastrukturę drogową i istniejącą infrastrukturę techniczną będącą w gestii miasta z możliwością jej modernizacji i uzupełniania w ramach nakładów na wydatki inwestycyjne.

Tylko w niewielkim stopniu wykazuje się potrzeby inwestycyjne wynikające z konieczności realizacji zadań własnych, związanych z lokalizacją nowej zabudowy na terenach położonych poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej. Potrzeby inwestycyjne mogą wystąpić w różnym natężeniu w przypadkach realizacji inwestycji poza tym obszarem. Zakłada się jednak, że nowa zabudowa będzie powstawała przy urządzonych już drogach publicznych, gdzie na ogół doprowadzona jest gminna sieć wodociągowa.

Określone w studium potrzeby inwestycyjne, nie przekraczają możliwości ich finansowania przez miasto na przestrzeni przyszłych 20 lat, w związku z czym nie ma potrzeby

dokonania zmian w przyjętych prognozach dotyczących zapotrzebowania na nową zabudowę. Potrzeby inwestycyjne gminy związane z lokalizacją nowej zabudowy, stanowią realizację zadań własnych. Zadania te dotyczą modernizacji sieci komunikacyjnej, wykonania i wykonania infrastruktury technicznej oraz uzupełniania infrastruktury społecznej w związku z nową zabudową.

12. Uwarunkowania wynikające ze stanu prawnego gruntów

Przeważającą formą własności gruntów w mieście jest własność prywatna. Jak wynika z danych aktualnych na dzień 1 stycznia 2021 r., grunty osób fizycznych w granicach administracyjnych miasta obejmują łącznie 2940 ha, co stanowi ok. 44,9% jego powierzchni.

Większość terenów prywatnych, bo aż 2117 ha (32,3%), wchodzi w skład gospodarstw rolnych zlokalizowanych głównie w zachodniej i północnej części miasta, na gruntach sołectw Krzywólka, Szwajcaria i Dubowo.

Grunty osób fizycznych, nie wchodzące w skład gospodarstw rolnych, stanowią zaledwie 823 ha (12,6%) i rozmieszczone są w różnych częściach miasta.

Grunty komunalne o łącznej powierzchni 1339 ha, stanowią niespełna 20,4% powierzchni. Grunty te są częściowo wydzierżawione, a także przekazane w użytkowanie wieczyste. Część z nich pozostaje w trwałym zarządzie gminnych jednostek organizacyjnych oraz organów, które wykonują zadania zarządcze w stosunku do dróg gminnych. Grunty pozostające w bezpośrednim zarządzie miasta, wchodzące w skład gminnego zasobu nieruchomości stanowią zaledwie 682 ha (10,4%).

Grunty komunalne nie stanowią zwartych kompleksów, ich struktura i rozmieszczenie w mieście jest mozaikowe, poszczególne formy własności często występują obok siebie.

Obok gruntów prywatnych i gruntów mienia komunalnego, ok. 1351 ha, co stanowi 20,6% powierzchni miasta, zajmują grunty Skarbu Państwa (z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste). W gruntach należących do Skarbu Państwa największy udział mają grunty w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe, wynosi on 856 ha (13,1%).

W granicach miasta znajdują się też grunty ogródków działkowych o powierzchni ok. 100 ha (1,52%), pozostające zgodnie z aktualnym stanem prawnym w użytkowaniu wieczystym Krajowego Związku Ogrodów Działkowych.

W ogólnej powierzchni miasta ok. 32 ha (0,48%) stanowią grunty kościołów i związków wyznaniowych.

Struktura własności gruntów w mieście stwarza zagrożenia dla jego rozwoju ze względu na rozdrobnienie własności i brak zwartych dużych kompleksów gruntów komunalnych na których istniałaby możliwość realizacji inwestycji (w tym np. zespołów zabudowy mieszkaniowej).

Z drugiej strony rezerwy pod planowanie przyszłego rozwoju miasta mogą stanowić istniejące tereny o niskiej przydatności rolniczej. W większości jednak grunty te, ze względu na wielkości i niekorzystne kształty działek (działki długie o wąskich frontach), wymagają łączenia i podziałów w celu zabudowy zgodnej z ustaleniami planów. Brak współpracy właścicieli gruntów w tym zakresie, stanowi przeszkodę przy pozyskiwaniu i realizacji nowych terenów inwestycyjnych.

Zasoby gruntów komunalnych i państwowych pozwalają zabezpieczyć odpowiednie

tereny dla celów publicznych.

Obecna struktura niesie ponadto w sobie zagrożenie dla interesów miasta, jeśli rozpoczną się żywiołowe procesy parcelacyjne na gruntach prywatnych, dotąd rolniczych. Konieczne jest wdrożenie w skali miasta monitoringu w zakresie gospodarki gruntami i obrotu nieruchomościami.

Tab. 28 Struktura władania gruntami

	Powierzchnia ewidencyjna (ha)	Udział (%)
Grunty SP z wyłączeniem przekazanych w użytkowanie wieczyste	1351	20,6
Grunty SP przekazane w użytkowanie wieczyste	288	4,4
Grunty spółek SP, przedsiębiorstw państwowych i innych państwowych osób prawnych	18	0,3
Grunty gmin i związków międzygminnych z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste	1153	17,6
Grunty gmin i związków międzygminnych przekazanych w użytkowanie wieczyste	186	2,8
Grunty, które są własnością samorządowych osób prawnych oraz grunty, których właściciele są nieznani	46	0,7
Grunty osób fizycznych	2940	44,9
Grunty spółdzielni	38	0,6
Grunty kościołów i związków wyznaniowych	32	0,5
Wspólnoty gruntowe	0	0,0
Grunty powiatów z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste	0	0,0
Grunty powiatów przekazane w użytkowanie wieczyste	0	0,0
Grunty województw z wyłączeniem przekazanych w użytkowanie wieczyste	96	1,5
Grunty województw przekazane w użytkowanie wieczyste	2	0,0
Grunty będące przedmiotem własności i władania osób innych niż wymienione wyżej	400	6,1
Razem:	**6551**	**100,0**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej, stan na 31.12.2020 r.

13. Uwarunkowania wynikające z występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych

Na terenie Suwałk występuje szereg prawnie chronionych obiektów i obszarów służących zachowaniu przyrodniczych walorów środowiska, a także strefy ochronne wokół ujęć wód podziemnych, urządzeń pomiarowych państwowej służby hydrologiczno – meteorologicznej, lotniczych urządzeń naziemnych oraz obiektów uciążliwych.

Obszary Natura 2000

Obszar specjalnej ochrony ptaków OSO „Puszcza Augustowska" (PLB200002), zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 roku w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. Nr 25, poz. 133) - obejmuje fragment położonego w południowej części miasta Lasu Suwalskiego stanowiącego część kompleksu leśnego Puszczy Augustowskiej. Obszar OSO powołany został ze względu na konieczność ochrony wielu cennych i chronionych gatunków ptaków oraz ich siedlisk w ramach Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000.

Specjalny obszar ochrony SOO „Ostoja Augustowska" (PLH200005), zatwierdzony przez Komisję Europejską decyzją z dnia 10 stycznia 2011 r. utworzony został celem ochrony naturalnych i półnaturalnych ekosystemów Puszczy Augustowskiej. Stwierdzono tu występowanie jedenastu siedlisk przyrodniczych, tj. m.in. bory i lasy bagienne, dystroficzne zbiorniki wodne, torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą, torfowiska przejściowe i trzęsawiska, torfowiska alkaliczne.

Specjalny obszar ochrony SOO „Ostoja Wigierska" (PLH 200004), zatwierdzony przez Komisję Europejską decyzją z dnia 10 stycznia 2011 r. - obejmuje jezioro Wigry wraz z całym zespołem jezior je otaczających. W obręb obszaru włączone są również pobliskie lasy stanowiące północną część Puszczy Augustowskiej, a także fragment doliny Czarnej Hańczy i tereny rolnicze. Stwierdzono tu 19 rodzajów siedlisk z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej.

Obszary chronionego krajobrazu

W północnej części miasta znajduje się fragment obszaru „Pojezierze Północnej Suwalszczyzny" o powierzchni 1528,64 ha, którego celem ochronnym jest zachowanie półnaturalnego krajobrazu o urozmaiconej rzeźbie terenu z licznymi jeziorami, kemami, ozami i wzniesieniami morenowymi. Obszar ten obejmuje wyróżniające się krajobrazowo tereny, których przeznaczenie może być związane z turystyką i wypoczynkiem lub zapewnieniem stanu względnej równowagi ekologicznej (korytarze ekologiczne).

Rezerwat przyrody

W granicach administracyjnych miasta Suwałk, na północ od wsi Szwajcaria, znajduje się rezerwat przyrody „Cmentarzysko Jaćwingów" utworzony Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z 31 października 1959 roku (MOP nr 96, poz. 517). Powierzchnia rezerwatu wynosi 4,12 ha. Ochronie podlega kilkanaście kurhanów jaćwieskich pochodzących z okresu od II do IV wieku n.e. położonych na terenie porośniętym chronionym borem świeżym. Rezerwat obejmuje grunty Skarbu Państwa będące w zarządzie Nadleśnictwa Suwałki.

Stanowisko dokumentacyjne

W północno - wschodniej części miasta, przy ul. Czarnoziem, widnieje odsłonięcie geologiczne, które uchwałą Rady Miejskiej z 1995 r. uznane zostało za stanowisko dokumentacyjne „Szwajcaria". To miejsce ma na celu zachowanie interesującego stanowiska geologicznego z różnowiekowymi poziomami glacjalnymi (gliny zwałowe) i dzielącymi je osadami interglacjału eemskiego (torfy i mułki) powstałymi 100 000 lat p.n.e. Jest jedynym w północno - wschodniej Polsce stanowiskiem osadów eemskich, które odsłaniają się na powierzchni.

Pomniki przyrody

Najliczniej występują w Suwałkach pomniki przyrody. Tę formę ochrony uznaje się za najstarszą i pierwszą świadomie wprowadzoną. Na terenie Suwałk są to wyróżniające się pojedyncze drzewa objęte ochroną na mocy rozporządzeń wojewodów (suwalskiego i podlaskiego) oraz w jednym przypadku uchwałą Prezydium WRN w Białymstoku i uchwał Rady Miejskiej w Suwałkach. Liczba pomników przyrody zmienia się, co jest wynikiem zarówno powoływania nowych obiektów chronionych, jak też usuwania starych, np. ze względu na stan zdrowotny i uszkodzenia.

Aktualnie na terenie Suwałk znajdują się 33 drzewa - pomniki przyrody; dominują jesiony wyniosłe oraz kasztanowce i klony zwyczajne. Nie wszystkie drzewa zostały uznane za pomniki przyrody ze względu na swoje okazałe rozmiary. Do takich należy dąb szypułkowy rosnący w parku Konstytucji 3 Maja, w pobliżu kościoła św. Aleksandra, posadzony w 1923 roku w 130 rocznicę uchwalenia Konstytucji 3 Maja. Drzewo to zwane powszechnie Dąbkiem Wolności zostało uznane za pomnik przyrody już w 1957 r. uchwałą Prezydium WRN w Białymstoku.

Tab. 29 Wykaz pomników przyrody na terenie Suwałk, wg stanu na dzień 1 maja 2021 r

L.p	Gatunek drzewa – pomnika przyrody	Data utworzenia	Lokalizacja	Właściciel/ posiadacz	Obwód pnia na wysokości 130 cm	Akt prawny ustanawiający ochronę	Uwagi
1.	Dąb szypułkowy *Quercus robur*	1957-06-18	Miasto Suwałki, Park Konstytucji 3 Maja, od strony kościoła św. Aleksandra	Własność: Gmina Miasto Suwałki Zarząd: Zarząd Dróg i Zieleni w Suwałkach	1,88 m	Uchwała Nr XVIII/62 Prezydium WRN w Białymstoku z 18 czerwca 1957 r. Dz. U. Nr 4 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Białymstoku	Nieoficjalna nazwa: „Dąbek wolności”. Nr 50.S
2.	Dąb szypułkowy *Quercus robur*	1996-07-12	Miasto Suwałki, pas drogowy ul. Wigierskiej, działka geod. nr 10949/2	Własność: Województwo Podlaskie Zarząd: Zarząd Dróg i Zieleni w Suwałkach	4,45 m	Rozporządzenie Nr 32/96 Wojewody Suwalskiego z 26 czerwca 1996 r. Dz. U. Woj. Suwalskiego Nr 49, poz. 139	Nieoficjalna nazwa: „Kameduł”. Nr 487.S
3.	Kasztanowiec zwyczajny *Aesculus hippocastanum*	1996-07-12	Miasto Suwałki, teren byłego browaru, przy bramie wjazdowej, przy ul. Wigierskiej 10	Własność: Skarb Państwa Użytkownik wieczysty: osoby prywatne	3,75 m	Rozporządzenie Nr 32/96 Wojewody Suwalskiego z 26 czerwca 1996 r. Dz. U. Woj. Suwalskiego Nr 49, poz. 139	Nieoficjalna nazwa: „Michał”. Nr 488.S
4.	Wierzba krucha *Salix fragilis*	2004-05-04	Miasto Suwałki, północny brzeg zalewu Arkadia, na odcinku pomiędzy kąpieliskiem a ul. Zarzecze, działka geod. nr 31363/20	Własność: Gmina Miasto Suwałki Zarząd: Ośrodek Sportu i Rekreacji w Suwałkach	5,80 m	Rozporządzenie Nr 41/04 Wojewody Podlaskiego z 1 kwietnia 2004 r. Dz. Urz. Woj. Podlaskiego Nr 41, poz. 748	Nieoficjalna nazwa: „Aleksandra”. Nr 1803
5.	Jesion wyniosły	1996-07-12	Miasto Suwałki, ul. Mickiewicza, przed	Własność: Skarb Państwa Zarząd:	2,65 m	Rozporządzenie Nr 32/96 Wojewody Suwalskiego z 26 czerwca 1996 r.	Nieoficjalna nazwa: „Strażak”. Nr 491.S

L.p	Gatunek drzewa – pomnika przyrody	Data utworzenia	Lokalizacja	Właściciel/ posiadacz	Obwód pnia na wysokości 130 cm	Akt prawny ustanawiający ochronę	Uwagi
	Fraxinus excelsior		budynkiem Komendy Rejonowej Straży Pożarnej, działka geod. nr 11392/3	Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Suwałkach		Dz. U. Woj. Suwalskiego Nr 49, poz. 139	
6.	Jesion wyniosły *Fraxinus excelsior*	1998-12-31	Miasto Suwałki, południowo - zachodnia część Parku Konstytucji 3 Maja	Własność: Gmina Miasto Suwałki Zarząd: Zarząd Dróg i Zieleni w Suwałkach	3,95 m	Rozporządzenie Nr 222/98 Wojewody Suwalskiego z 14 grudnia 1998 r. Dz. U. Woj. Suwalskiego Nr 74, poz. 510	Nieoficjalna nazwa: „Marysia” Nr 563.S
7.	Jesion wyniosły *Fraxinus excelsior*	1998-12-31	Miasto Suwałki, południowo - zachodnia część Parku Konstytucji 3 Maja	Własność: Gmina Miasto Suwałki Zarząd: Zarząd Dróg i Zieleni w Suwałkach	3,07 m	Rozporządzenie Nr 222/98 Wojewody Suwalskiego z 14 grudnia 1998 r. Dz. U. Woj. Suwalskiego Nr 74, poz. 510	Nr 564.S
8.	Klon zwyczajny *Acer platanoides*	2001-10-19	Miasto Suwałki, skwer przy skrzyżowaniu ulic Sejneńskiej i Utrata, działka geod. nr 10734/2	Własność: Gmina Miasto Suwałki Zarząd: Zarząd Dróg i Zieleni w Suwałkach	3,17 m	Rozporządzenie Nr 28/01 Wojewody Podlaskiego z 3 października 2001 r. Dz. Urz. Woj. Podlaskiego Nr 45, poz. 758	Nr 1691.S
9.	Jesion wyniosły *Fraxinus excelsior*	1998-12-31	Miasto Suwałki, południowo - zachodnia część Parku Konstytucji 3 Maja, bezpośrednio za kościołem garnizonowym.	Własność: Gmina Miasto Suwałki Zarząd: Zarząd Dróg i Zieleni w Suwałkach	2,57 m	Rozporządzenie Nr 222/98 Wojewody Suwalskiego z 14 grudnia 1998 r. Dz. U. Woj. Suwalskiego Nr 74, poz. 510	Nr 567.S
10.	Topola niekłańska *Populus robusta*	1998-12-31	Miasto Suwałki, przy skrzyżowaniu ul. Bakałarzewskiej i ul. Staszica, działka geod. nr 30721/5	Własność: Gmina Miasto Suwałki	3,90 m	Rozporządzenie Nr 222/98 Wojewody Suwalskiego z 14 grudnia 1998 r. Dz. U. Woj. Suwalskiego Nr 74, poz. 510	Nr 573.S
11.	Wierzba krucha *Salix fragilis*	1998-12-31	Miasto Suwałki, przy rzece Czarna Hańcza, na przedłużeniu ul. 1 Maja, 30 m od jej końca, działka geod. nr 10983/2	Własność: Gmina Miasto Suwałki Zarząd: Zarząd Dróg i Zieleni w Suwałkach	6,73 m	Rozporządzenie Nr 222/98 Wojewody Suwalskiego z 14 grudnia 1998 r. Dz. U. Woj. Suwalskiego Nr 74, poz. 510	Nr 574.S
12.	Topola niekłańska	1998-12-31	Miasto Suwałki, ok. 50 m na zach. od mostu na ul. Kościuszki,	Własność: Gmina Miasto Suwałki	4,70 m	Rozporządzenie Nr 222/98 Wojewody Suwalskiego z 14 grudnia 1998 r. Dz. U. Woj. Suwalskiego	Nr 576.S

L.p	Gatunek drzewa – pomnika przyrody	Data utworzenia	Lokalizacja	Właściciel/ posiadacz	Obwód pnia na wysokości 130 cm	Akt prawny ustanawiający ochronę	Uwagi
	Populus robusta		8 m od rzeki, działka geod. nr 11440			Nr 74, poz. 510	
13.	Jesion wyniosły *Fraxinus excelsior*	1998-12-31	Miasto Suwałki, posesja o nr geod. 11317 przy ul. Gałaja 29	Własność: osoby prywatne	2,60 m	Rozporządzenie Nr 222/98 Wojewody Suwalskiego z 14 grudnia 1998 r. Dz. U. Woj. Suwalskiego Nr 74, poz. 510	Nr 578.S
14.	Jarząb szwedzki *Sorubus intermedia*	2020-10-22	Miasto Suwałki, przy ul. Putry, działka nr 21489/2	Własność: Gmina Miasto Suwałki	1,54 m	Uchwała Nr XXV/317/2020 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 30 września 2020 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Podlaskiego poz. 4180 z 7 października 2020 r.
15.	Kasztanowiec zwyczajny *Aesculus hippocastanum*	1998-12-31	Miasto Suwałki, ul. Waryńskiego, ok. 27 m na południe od ul. Sejneńskiej, pomiędzy jezdnią a chodnikiem	Własność: Gmina Miasto Suwałki Zarząd: Zarząd Dróg i Zieleni w Suwałkach	3,00 m	Rozporządzenie Nr 222/98 Wojewody Suwalskiego z 14 grudnia 1998 r. Dz. U. Woj. Suwalskiego Nr 74, poz. 510	Nr 580.S
16.	Kasztanowiec zwyczajny *Aesculus hippocastanum*	1998-12-31	Miasto Suwałki, pas drogowy ul. Sejneńskiej, na wysokości Zespołu Szkół Technicznych	Własność: Województwo Podlaskie Zarząd: Zarząd Dróg i Zieleni w Suwałkach	2,65 m	Rozporządzenie Nr 222/98 Wojewody Suwalskiego z 14 grudnia 1998 r. Dz. U. Woj. Suwalskiego Nr 74, poz. 510	Nieoficjalna nazwa: „Miłosz”. Nr 583.S
17.	Orzech włoski *Juglans regia*	1998-12-31	Miasto Suwałki, posesja przy ul. Utrata 47	Własność: osoby prywatne	2,01 m	Rozporządzenie Nr 222/98 Wojewody Suwalskiego z 14 grudnia 1998 r. Dz. U. Woj. Suwalskiego Nr 74, poz. 510	Nr 585.S.
18.	Lipa drobnolistna *Tilia cordata*	1998-12-31	Miasto Suwałki, ul. Wigierska, działka geod. nr 10948/3, przy kościele ewangelickim	Własność: Województwo Podlaskie Zarząd: Zarząd Dróg i Zieleni w Suwałkach	2,90 m	Rozporządzenie Nr 222/98 Wojewody Suwalskiego z 14 grudnia 1998 r. Dz. U. Woj. Suwalskiego Nr 74, poz. 510	Nieoficjalna nazwa: „Ania”. Nr 587.S
19.	Grab pospolity *Carpinus betulus*	1998-12-31	Miasto Suwałki, pas drogowy ul. Mickiewicza, na wysokości posesji nr 8, działka geod.	Własność: Województwo Podlaskie Zarząd: Zarząd Dróg i Zieleni w Suwałkach	2,00 m	Rozporządzenie Nr 222/98 Wojewody Suwalskiego z 14 grudnia 1998 r. Dz. U. Woj. Suwalskiego Nr 74, poz. 510	Nr 589.S

L.p	Gatunek drzewa – pomnika przyrody	Data utworzenia	Lokalizacja	Właściciel/ posiadacz	Obwód pnia na wysokości 130 cm	Akt prawny ustanawiający ochronę	Uwagi
			nr 11388/16				
20.	Klon zwyczajny *Aesculus hippocastanum*	1998-12-31	Miasto Suwałki, na terenie posesji przy ul. Wesołej 13	Własność: osoby prywatne	2,90 m	Rozporządzenie Nr 222/98 Wojewody Suwalskiego z 14 grudnia 1998 r. Dz. U. Woj. Suwalskiego Nr 74, poz. 510	Nieoficjalna nazwa: „Łukasz”. Nr 588.S.
21.	Leszczyna turecka *Corylus colurna*	1995-08-30	Miasto Suwałki, przy ul. Plater 26, działka nr 10075/9	Własność: Gmina Miasto Suwałki	1,82 m	Uchwała Nr XIV/112/95 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 30 sierpnia 1995 r.	-
22.	Leszczyna turecka *Corylus colurna*	1995-08-30	Miasto Suwałki, przy ul. Plater 26, działka nr 10075/9	Własność: Gmina Miasto Suwałki	1,28 m	Uchwała Nr XIV/112/95 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 30 sierpnia 1995 r.	-
23.	Lipa drobnolistna *Tilia cordata*	2020-10-22	Miasto Suwałki, Park Konstytucji 3 Maja	Własność: Gmina Miasto Suwałki	3,04 m	Uchwała Nr XXV/317/2020 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 30 września 2020 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Podlaskiego poz. 4180 z 7 października 2020 r.
24.	Dąb szypułkowy *Quercus robur*	2020-10-22	Miasto Suwałki, przy rzece Czarna Hańcza, działka geod. nr 31363/20	Własność: Gmina Miasto Suwałki	3,12 m	Uchwała Nr XXV/317/2020 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 30 września 2020 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Podlaskiego poz. 4180 z 7 października 2020 r.
25.	Dąb szypułkowy *Quercus robur*	2020-10-22	Miasto Suwałki, ul. Szwajcaria, działka geod. nr 22518	Własność: Gmina Miasto Suwałki	3,95 m	Uchwała Nr XXV/317/2020 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 30 września 2020 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Podlaskiego poz. 4180 z 7 października 2020 r.
26.	Wierzba biała *Salix alba L*	2020-10-22	Miasto Suwałki, ul. Szwajcaria, działka geod. nr 22518	Własność: Gmina Miasto Suwałki	5,70 m	Uchwała Nr XXV/317/2020 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 30 września 2020 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Podlaskiego poz. 4180 z 7 października 2020 r.

L.p	Gatunek drzewa – pomnika przyrody	Data utworzenia	Lokalizacja	Właściciel/ posiadacz	Obwód pnia na wysokości 130 cm	Akt prawny ustanawiający ochronę	Uwagi
27.	Modrzew europejski *Larix decidua Mill.*	2020-10-22	Miasto Suwałki, ul. Szwajcaria, działka geod. nr 22518	Własność: Gmina Miasto Suwałki	2,40 m	Uchwała Nr XXV/317/2020 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 30 września 2020 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Podlaskiego poz. 4180 z 7 października 2020 r.
28.	Modrzew europejski *Larix decidua Mill.*	2020-10-22	Miasto Suwałki, ul. Szwajcaria, działka geod. nr 22518	Własność: Gmina Miasto Suwałki	2,87 m	Uchwała Nr XXV/317/2020 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 30 września 2020 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Podlaskiego poz. 4180 z 7 października 2020 r.
29.	Modrzew europejski *Larix decidua Mill.*	2020-10-22	Miasto Suwałki, ul. Szwajcaria, działka geod. nr 22518	Własność: Gmina Miasto Suwałki	2,48 m	Uchwała Nr XXV/317/2020 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 30 września 2020 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Podlaskiego poz. 4180 z 7 października 2020 r.
30.	Jabłoń domowa *Malus domestica*	2020-10-22	Miasto Suwałki, ul. Wylotowa 11	Własność: Osoby prywatne	1,79 m	Uchwała Nr XXV/317/2020 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 30 września 2020 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Podlaskiego poz. 4180 z 7 października 2020 r.
31.	Czereśnia *Prunus avium*	2020-10-22	Miasto Suwałki, ul. Wylotowa 11	Własność: Osoby prywatne	1,34 m	Uchwała Nr XXV/317/2020 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 30 września 2020 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Podlaskiego poz. 4180 z 7 października 2020 r.
32.	Jabłoń domowa *Malus domestica*	2020-10-22	Miasto Suwałki, ul. Wylotowa 11	Własność: Osoby prywatne	1,96 m	Uchwała Nr XXV/317/2020 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 30 września 2020 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Podlaskiego poz. 4180 z 7 października 2020 r.

L.p	Gatunek drzewa – pomnika przyrody	Data utworzenia	Lokalizacja	Właściciel/ posiadacz	Obwód pnia na wysokości 130 cm	Akt prawny ustanawiający ochronę	Uwagi
33.	Modrzew europejski *Larix decidua Mill.*	2020-10-22	Miasto Suwałki, ul. Wylotowa 11	Własność: Osoby prywatne	2,96 m	Uchwała Nr XXV/317/2020 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 30 września 2020 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Podlaskiego poz. 4180 z 7 października 2020 r.

Źródło: Opracowanie własne.

Ochrona lasów

Podstawa prawna: Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych z dnia 3 lutego 1995 r. (Dz. U. Nr 16, poz. 78 z późniejszymi zmianami). Grunty tego typu należy chronić przed zmianą przeznaczenia.

Zmiana przeznaczenia gruntów leśnych stanowiących własność Skarbu Państwa na etapie uchwalania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wymaga zgody Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, a pozostałych gruntów leśnych zgody Marszałka Województwa Podlaskiego.

Lasy ochronne

Na terenie miasta znajdują się lasy ochronne o powierzchni ok. 800 ha, wchodzące w skład zwartych kompleksów Lasu Suwalskiego i Szwajcarskiego. Stanowią one własność Skarbu Państwa i zostały uznane za ochronne w następujących kategoriach:

- lasy położone w granicach administracyjnych miast i w odległości do 10 km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców;
- lasy wodochronne, położone w granicach administracyjnych miast i w odległości do 10 km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców;
- lasy stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody położone w granicach administracyjnych miast i w odległości do 10 km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców;
- lasy stanowiące drzewostany nasienne wyłączone z użytkowania rębnego, stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody położone w granicach administracyjnych miast i w odległości do 10 km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców;

na podstawie Decyzji Ministra Środowiska z dnia 29.05.2013 r. – pismo nr DLP-lpn-612-10/20977-13/JŁ.

Ochrona zasobów wód podziemnych

Strefa ochronna wokół komunalnego ujęcia wody podziemnej

Ujęcie komunalne dla miasta Suwałk zlokalizowane jest w północno - zachodniej części Suwałk w zakolu rzeki Czarnej Hańczy. Ujęcie eksploatuje wody podziemne z drugiej warstwy wodonośnej oddzielonej od górnej warstwy wodonośnej dość grubym, bo o miąższości około

20 m pakietem glin zwałowych, stanowiącym izolację warstwy użytkowej. Przez obszar ujęcia przebiega granica tego pakietu. Występuje więc tutaj okno hydrogeologiczne, w którym druga warstwa wodonośna łączy się z pierwszą i stanowi wspólny poziom wodonośny. Fakt ten rzutuje na przyjęte zasady ochrony eksploatowanych zasobów wód podziemnych, gdyż układ ich krążenia powoduje, że zanieczyszczenie wód ujęcia miejskiego może nastąpić na drodze przemieszczania się zanieczyszczeń z górnej warstwy wodonośnej do okna hydrogeologicznego, gdzie wody obu poziomów mieszają się.

W celu ochrony, dobrej jakościowo wody uzyskiwanej z obszaru zasobowego komunalnego ujęcia wody podziemnej z utworów czwartorzędowych w Suwałkach, rozporządzeniem nr 1/2010 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie z dnia 27 maja 2010 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej od miejskiego ujęcia wody podziemnej w Suwałkach (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego Nr 150, poz. 1904), zmienione Rozporządzeniem Nr 1/2011 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie z dnia 4 sierpnia 2011 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego Nr 212, poz. 2553), została ustalona strefa ochronna tego ujęcia. Jej granice zostały wyznaczone zgodnie z ustawą Prawo wodne z dnia 18 lipca 2001 roku (Dz. U. Nr 239, poz. 2019 z późniejszymi zmianami). W obrębie strefy ochronnej wydzielono:

1) teren ochrony bezpośredniej;
2) teren ochrony pośredniej.

Teren ochrony bezpośredniej o łącznej powierzchni 6,34 ha obejmuje grunty w granicach stacji wodociągowej oraz bezpośrednio wokół studni głębinowych i piezometrów. Teren ochrony pośredniej, obejmujący obszar o powierzchni 404,58 ha, został uwidoczniony na rysunkach Studium w skali 1:10 000. W obrębie terenu ochrony pośredniej wyznaczono obszar o zaostrzonych warunkach ochrony o powierzchni 62,35 ha, oznaczony jako A i pozostały obszar o powierzchni 342,23 ha oznaczony jako B.

Na terenie ochrony bezpośredniej zabronione jest użytkowanie gruntów do celów niezwiązanych z eksploatacją ujęcia wody.

Na terenie ochrony pośredniej zabrania się:

1) rolniczego wykorzystania ścieków i osadów ściekowych;
2) przechowywania i składowania odpadów promieniotwórczych;
3) stosowania środków ochrony roślin, z wyjątkiem środków ochrony roślin dopuszczonych do stosowania w strefach ochrony ujęć wody;
4) budowy autostrad i dróg krajowych oraz torów kolejowych;
5) lokalizowania zakładów przemysłowych oraz ferm chowu lub hodowli zwierząt;
6) lokalizowania magazynów produktów ropopochodnych i innych substancji niebezpiecznych w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627, z późniejszymi zmianami) oraz rurociągów do ich transportu;
7) lokalizowania składowisk odpadów komunalnych, niebezpiecznych, innych niż niebezpieczne i obojętne oraz obojętnych;
8) lokalizowania nowych ujęć wód podziemnych, z wyjątkiem studni zastępczych dla ujęcia komunalnego;
9) lokalizowania cmentarzy oraz grzebania zwłok zwierzęcych;
10) wydobywania kopalin;
11) budowy studni kopanych.

W obrębie obszaru o zaostrzonych warunkach ochrony obowiązują zakazy określone powyżej w punktach od 1 do 11, a ponadto zabrania się:

1) budowy obiektów zabudowy mieszkalnej, komunalnej, usługowej i magazynowej nie związanej z funkcjonowaniem ujęcia, z wyjątkiem modernizacji lub przebudowy istniejącej zabudowy mieszkalnej i gospodarczej na działkach nr 30245, 30246, 30247 i 30338;
2) wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi poza ściekami z oczyszczalni przydomowych na działkach 30245, 30246, 30247 i 30338;
3) prowadzenia odwodnień nie związanych z funkcjonowaniem ujęcia;
4) organizowania obozowisk;
5) budowy dróg niezwiązanych z funkcjonowaniem ujęcia, poza dojazdami do istniejącej zabudowy;
6) wykonywania wykopów nie związanych z funkcjonowaniem ujęcia z wyłączeniem wykopów pod sieć wodną, kanalizacyjną i gazową oraz wykopów związanych z modernizacją lub przebudową istniejącej zabudowy mieszkalnej i gospodarczej na działkach nr 30245, 30246, 30247, 30338;
7) urządzania parkingów.

Na terenie ochrony pośredniej, poza obszarem o zaostrzonych warunkach ochrony, obowiązują zakazy określone powyżej w punktach od 1 do 11, a ponadto zabrania się:

1) wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi, za wyjątkiem ścieków bytowych z oczyszczalni przydomowych oraz wód opadowych i roztopowych;
2) mycia pojazdów samochodowych poza myjniami.

Pozostałe strefy ochronne wokół ujęć wód podziemnych

Na terenie miasta poza strefą ochronną ujęcia komunalnego funkcjonuje jedna strefa ochronna (dane na dzień 1 marca 2021 r.). Jest to strefa ochrony pośredniej ujęcia wody podziemnej na terenie Jednostki Wojskowej 1747 w Suwałkach ustanowiona rozporządzeniem Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie z dnia 17 kwietnia 2002 r. W granicach terenu ochrony pośredniej zabrania się wykonywania robót oraz innych czynności powodujących zmniejszenie przydatności wody z ujęcia i jego wydajności, a w szczególności:

- bezpośredniego wprowadzania ścieków do ziemi,
- przechowywania lub składowania odpadów promieniotwórczych,
- lokalizowania magazynów ropopochodnych i innych substancji chemicznych oraz rurociągów do ich transportu,
- lokalizowania składowisk odpadów,
- wykonywania odwodnień budowlanych i wykopów ziemnych, z wyjątkiem wykopów pod wodociągi i kanalizację,
- urządzania parkingów i mycia pojazdów,
- stosowania nawozów sztucznych oraz chemicznych środków ochrony w ilościach przekraczających możliwości sorbcyjne roślin.

Wymienione powyżej strefy ochronne pośrednie zostały zaznaczone na rysunkach Studium w stali 1:10 000.

Strefa ochronna wokół kompostowni miejskiej

Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami jest obiektem potencjalnie uciążliwym dla środowiska i ludzi ze względu na swą wielkość, zastosowaną technologię i sposób składowania balastu. W związku z tym na mocy decyzji Kierownika Urzędu Rejonowego w Suwałkach z dnia 17 września 1992 r. posiada ustanowioną (450 m) strefę ochronną od ogrodzenia zakładu, w której zabrania się wznoszenia obiektów budowlanych przeznaczonych na stały pobyt ludzi oraz lokalizowania pracowniczych ogrodów działkowych. Strefa ochronna została naniesiona na rysunkach Studium w skali 1:10 000.

Strefa ochronna urządzeń pomiarowych państwowej służby hydrologiczno - meteorologicznej.

Decyzją Prezydenta Miasta Suwałk nr OSGK.VI.-6210-13/10 z dnia 30 lipca 2010 r. została ustanowiona strefa ochronna urządzeń pomiarowych państwowej służby hydrologiczno-meteorologicznej zlokalizowanych na Stacji Hydrologiczno - Meteorologicznej w Suwałkach przy ul. Gen. K. Pułaskiego 125, działka o nr geod. 20914.

Na obszarze strefy ochronnej (urządzeń pomiarowych służb państwowych) zabrania się wznoszenia obiektów budowlanych oraz wykonywania robót lub czynności, które mogą spowodować czasowe lub trwałe zaburzenie reprezentatywności pomiarów i obserwacji, to jest:

a) w odległości 30 metrów od urządzeń pomiarowych zakazuje się:
- wznoszenia obiektów budowlanych,
- sadzenia drzew i krzewów,
- sztucznego zraszania upraw;

b) w odległości od 30 do 150 m od urządzeń pomiarowych zakazuje się:
- wznoszenia zwartej zabudowy piętrowej o wysokości powyżej 10 m liczonej od poziomu terenu do górnej krawędzi elewacji frontowej lub kalenicy,
- sadzenia roślinności w zwartych zespołach, które uniemożliwiają swobodny przepływ powietrza pomiędzy roślinami, a wysokość pojedynczych roślin ma lub może osiągnąć wysokość wyższą niż 10 m;

c) w odległości od 150 do 200 m od urządzeń pomiarowych zakazuje się :
- wznoszenia zwartej zabudowy piętrowej o wysokości powyżej 14 m liczonej od poziomu terenu do górnej krawędzi elewacji frontowej lub kalenicy,
- sadzenia roślinności w zwartych zespołach, które uniemożliwiają swobodny przepływ powietrza pomiędzy roślinami, a wysokość pojedynczych roślin ma lub może osiągnąć wysokość wyższą niż 14 m.

Strefa ochronna została naniesiona na rysunkach Studium w skali 1:10 000.

Strefy ochronne wokół cmentarzy

W odniesieniu do cmentarzy, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 28 sierpnia 1959 r. w sprawie określenia, jakie tereny pod względem sanitarnym są odpowiednie na cmentarze (Dz. U. nr 52, poz. 315) grunt cmentarza powinien być możliwie przepuszczalny i bez zawartości węglanu wapnia. Zwierciadło wody na terenie cmentarza powinno zalegać na głębokości poniżej 2,5 m.

Według Rozporządzenia Ministra. Gospodarki Komunalnej z dnia 25 sierpnia 1959 r. w sprawie określenia jakie tereny pod względem sanitarnym są odpowiednie na cmentarze (Dz. U. Nr 52 poz. 315) wokół cmentarzy, w strefie min. 150 m, obowiązuje zakaz lokalizacji zabudowań mieszkalnych, zakładów produkujących artykuły żywności, zakładów żywienia zbiorowego oraz zakładów przechowujących artykuły żywności. Odległość ta może być zmniejszona do 50 m pod warunkiem, że teren w granicach od 50 do 150 m odległości od cmentarza posiada sieć wodociągową i wszystkie budynki korzystające z wody są do tej sieci podłączone.

Powierzchnie ograniczające zabudowę od lotniczych urządzeń naziemnych 1066/1067: DVOR/DME SUW

W rejonie lotniska w Suwałkach zlokalizowane są lotnicze urządzenia naziemne 1066/1067: DVOR/DME SUW, wokół których zgodnie z Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 26 listopada 2020 r. w sprawie lotniczych urządzeń naziemnych i powierzchni ograniczających zabudowę (Dz. U. z 2020 r. poz. 2161), wyznacza się powierzchnie ograniczające zabudowę o zasięgu 10 000 m, w tym strefę kontrolowaną o zasięgu 600 m.

Powierzchnie ograniczające zabudowę przestaną obowiązywać z chwilą likwidacji urządzeń, która planowana jest po roku 2025.

Powierzchnie ograniczające przeszkody dla lotniska Suwałki

Dla lotniska Suwałki, zgodnie z Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 stycznia 2021 r. w sprawie przeszkód lotniczych, powierzchni ograniczających przeszkody oraz urządzeń o charakterze niebezpiecznym (Dz. U. z 2021 r. poz. 2164), wyznacza się powierzchnie ograniczające przeszkody.

Zakazuje się budowy lub rozbudowy obiektów budowlanych sprzyjających występowaniu zwierząt stwarzających zagrożenie dla ruchu statków powietrznych w odległości do 4 km od punktu odniesienia lotniska Suwałki, zgodnie z art. 87^6 pkt 2 lit. a ustawy Prawo lotnicze (Dz.U. z 2020 r. poz. 1970 oraz z 2021 r. poz. 784 i 847).

14. Uwarunkowania wynikające z występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych

Na terenie miasta Suwałk nie występują obszary naturalnych zagrożeń w postaci osuwisk i ruchów masowych na zboczach.

15. Uwarunkowania wynikające z występowania udokumentowanych złóż kopalin, zasobów wód podziemnych oraz udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla

Udokumentowane złoża kopalin

Według danych Państwowego Instytutu Geologicznego (baza MIDAS) oraz „Bilansu zasobu kopalin i wód podziemnych w Polsce wg stanu na 31.12.2019 r.” (2020) na obszarze Suwałk aktualnie występują udokumentowane złoża surowców mineralnych wymienione w tabeli 30.

Tab. 30 Złoża surowców mineralnych w Suwałkach.

Lp.	Nazwa złoża	Stan zagospodarowania złoża	Typ złoża	Zasoby		Wydobycie
				geologiczne bilansowe	przemysłowe	
1.	Suwałki IV*	złoże, z którego wydobycie zostało zaniechane	piaski i żwiry	9	-	-
2.	Suwałki VI*	złoże eksploatowane	piaski i żwiry	1 141	1 141	8
3.	Potasznia* (część)	złoże o zasobach rozpoznanych wstępnie (w kat. C2 + D, a dla ropy i gazu – w kat. C)	piaski i żwiry	93 345	-	-
4.	Potasznia I* (część)	złoże zagospodarowane, eksploatowane okresowo	piaski i żwiry	123 282	367	
6.	Krzywólka II*	złoże o zasobach rozpoznanych wstępnie (w kat. C2 + D, a dla ropy i gazu – w kat. C)	kamienie łamane i bloczne	244	-	-
			piaski i żwiry	3085	-	-
7.	Sobolewo A*	złoże, z którego wydobycie zostało zaniechane	piaski i żwiry	5 353	-	-
8.	Sobolewo A-p. II	złoże, z którego wydobycie zostało zaniechane	piaski i żwiry	115	-	-
9.	Sobolewo – Krzywe*(część)	złoże eksploatowane	piaski i żwiry	40 345	40 345	1 495
10.	Sobolewo C*	złoże, z którego wydobycie zostało zaniechane	piaski i żwiry	-	-	-
11.	Sobolewo C I*	złoże, z którego wydobycie zostało zaniechane	piaski i żwiry	-	-	-
12.	Krzywólka-Suwałki*	złoże, z którego wydobycie zostało zaniechane	piaski i żwiry	5 056	-	-
13.	Suwałki VII*	złoże przygotowywane do eksploatacji	piaski i żwiry	2 276	-	-

*złoża zawierające piasek ze żwirem

Źródło: Bilans zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce wg stanu na 31.12.2019 r. (2020).

Zasoby wód podziemnych

Teren miasta znajduje się poza granicami głównych zbiorników wód podziemnych, wymagających szczególnej ochrony (Mapa obszarów Głównych Zbiorników Wód Podziemnych w Polsce wymagających szczególnej ochrony w skali 1:500 000, Instytut Hydrogeologii i Geologii Inżynierskiej Akademii Górniczo-Hutniczej, Kraków, 1990).

16. Uwarunkowania wynikające z występowania terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych

Aktualnie (2021 r.) na terenie Suwałk wydobycie odbywa się w obrębie dwóch złóż: Suwałki VI i Sobolewo – Krzywe. Wyznaczone zostały dla nich obszary i tereny górnicze (zob. zał. kartogr. 4):

- dla złoża Suwałki VI (koncesja obowiązuje do 2027 r.) – obszar górniczy Suwałki VI i teren górniczy Suwałki VI;
- dla złoża Sobolewo-Krzywe (koncesja na wydobycie została wydana w 2003 roku na okres 25 lat) – obszary górnicze: Sobolewo I[1] i Sobolewo II[2] oraz teren górniczy Sobolewo I. Zgodnie z Ustawą z dnia 9 czerwca 2011 roku Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. 2020 r. poz. 1064, 1339), obszar górniczy jest to „*przestrzeń, w granicach której przedsiębiorca jest uprawniony do wydobywania kopaliny, podziemnego bezzbiornikowego magazynowania substancji, podziemnego składowania odpadów, podziemnego składowania dwutlenku węgla oraz prowadzenia robót górniczych niezbędnych do wykonywania koncesji*", natomiast teren górniczy definiowany jest jako *przestrzeń objęta przewidywanymi szkodliwymi wpływami robót górniczych zakładu górniczego*.

Szczegółowy stan zagospodarowania pozostałych złóż znajdujących się w granicach administracyjnych miasta Suwałki, opisano poniżej:

- „Potasznia I": koncesja na wydobycie obejmuje obszar poza granicami administracyjnymi miasta Suwałki,
- „Sobolewo A-pole II": koncesja na wydobycie wygasła 30.11.2012 r.,
- „Sobolewo A": eksploatacja została zakończona (pozostałe zasoby znajdują się poniżej poziomu wód gruntowych, eksploatacja musiała zostać zaniechana ze względu na sąsiedztwo rzeki Czarna Hańcza), po eksploatacji pozostało wyrobisko o powierzchni ok. 4 ha i głębokości ok. 2 m,
- „Sobolewo C": w 2010 roku wygasła koncesja na wydobycie z tego złoża; po eksploatacji pozostało wyrobisko o powierzchni ok. 1 ha i głębokości do 2 m,
- „Sobolewo C – pole 2c": 5.11.2012 r. wygasła koncesja na wydobycie kruszywa. rekultywacja obszaru została zakończona,
- „Sobolewo C – I": 31.12.2013 r. wygasła koncesja na wydobycie kruszywa, rekultywacja obszaru została zakończona,
- „Suwałki III" – w 2011 r. wygasła koncesja na wydobycie kruszywa, rekultywacja obszaru została zakończona,
- „Suwałki IV": eksploatacja została zakończona w 2009 roku, rekultywacja w kierunku rolnym została zakończona;
- „Krzywólka-Suwałki": złoże było eksploatowane w latach 1978-1994, na wschód od udokumentowanego złoża (w 2000 r. opracowano dodatek nr 1 do dokumentacji (Makowiecki, 2000) rozliczający zasoby i określający nowe granice złoża w części

[1] obecnie eksploatowany. Prace wydobywcze prowadzone są w dwóch poziomach eksploatacyjnych znad i spod wody w wyrobisku stokowo -wgłębnym o powierzchni około 120 ha i głębokości około 11 m.
[2] w 2014 roku zakończona została eksploatacja w jego obrębie.

nadającej się do eksploatacji) znajduje się niezrekultywowane wyrobisko poeksploatacyjne o powierzchni ok. 30 ha i głębokości ok. 12 m,

- „Sobolewo A”: było eksploatowane w latach 1979-2001; rekultywacja w kierunku rolnym została zakończona,
- „Suwałki VII” – 28.05.2020 r. została wydana koncesja na wydobycie, ważna do 31.12.2045 r., złoże przygotowywane do eksploatacji.

W ogólnej ocenie potencjał surowcowy obszaru Suwałk jest znaczny, ale ograniczony jakościowo (tylko złoża piasku i żwiru).

Prawo Górnicze i Geologiczne, art. 53 nakłada obowiązek sporządzenia planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu górniczego. Plany miejscowe dla wszystkich terenów górniczych powinny uwzględnić tendencje rozwojowe miasta, szczególnie w zakresie modernizacji układu drogowego, a także inne uwarunkowania związane z perspektywiczną rozbudową miasta.

Tereny górnicze ustanowione decyzjami administracyjnymi zostały naniesione na rysunki Studium w skali 1 : 10 000.

Uwarunkowania wynikające z występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych

Na terenie miasta Suwałk nie występują obszary naturalnych zagrożeń w postaci osuwisk i ruchów masowych na zboczach.

Uwarunkowania wynikające z występowania udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla

W granicach miasta Suwałk brak jest udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla.

17. Uwarunkowania wynikające ze stanu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami

System komunikacji - charakterystyka i ocena stanu istniejącego systemu transportowego

1. Uwarunkowania zewnętrzne - położenie względem sieci dróg zewnętrznych.

Na istniejący zewnętrzny system drogowy składają się trzy rodzaje powiązań:

Drogi krajowe:

- droga ekspresowa S61 – Warszawa – Jabłonna – Legionowo – Serock – Różan – Ostrołęka – Łomża – Grajewo – Droga 8 /Augustów / Raczki / węzeł „Raczki”/ – Skrzyżowanie S61/DK8/Suwałki/ (obwodnica Suwałk);
- droga krajowa nr 8 – granica państwa – Kudowa - Zdrój – Kłodzko – Ząbkowice Śląskie – Wrocław – Oleśnica – Syców – Kępno- Złoczew – Sieradz – Droga1 /Węzeł „Łódź Południe”/ – Piotrków Trybunalski – Rawa Mazowiecka – Warszawa – Radzymin – Wyszków – Ostrów Mazowiecka – Zambrów – Białystok – Korycin – Augustów – Raczki – Suwałki – Budzisko – granica państwa – **docelowo droga ekspresowa S61**;
- droga ekspresowa S-61 S8 (Ostrów Mazowiecka) – Łomża – Stawiski – Szczuczyn – Ełk – Raczki – Suwałki – Budzisko – granica państwa (Kowno).

Drogi wojewódzkie:

- droga wojewódzka Nr 652: Kowale Oleckie – Suwałki,
- droga wojewódzka Nr 653: Sedranki/DK65/ – Bakałarzewo – Suwałki – Sejny – Poćkuny,
- droga wojewódzka Nr 655: Kąp – Wydminy – Olecko – Raczki – Suwałki – Rutka Tartak,
- droga wojewódzka Nr 662: Augustów/DK16/ – Suwałki /DK8/,
- starodroże drogi krajowej nr 8 (były odcinek w granicach administracyjnych drogi powiatowej nr 1148B Płociczno – Dubowo – Poddubówek) – **docelowo droga powiatowa 1148B**

Drogi powiatowe łączące sąsiednie powiaty i gminy:

- droga nr 1134B Suwałki – Potasznia – Okrągłe – Jeleniewo,
- droga nr 1142B Suwałki od dr 1134B – Biała Woda – Żywa Woda – do dr 1134B,
- droga nr 1149B Suwałki – Płociczno – do dr 1150B,
- droga nr 1151B Suwałki – Sobolewo,
- droga nr 1152B Suwałki – Mała Huta – Stary Folwark,
- droga nr 1153B Suwałki – Okuniowiec – Kaletnik – Wiatrołuża – Zaboryszki.

2. Układ komunikacyjny wewnątrzmiejski.

W granicach miasta Suwaki znajduje się 195,61 km dróg publicznych, z czego 79% stanowią drogi gminne i powiatowe, a pozostałe 21% – krajowe i wojewódzkie (stan na 01.01.2021 r.).

- drogi krajowe – dł. 2,86 km,
- drogi wojewódzkie – dł. 38,61 km,
- drogi powiatowe – dł. 42,61 km,
- drogi gminne – dł. 111,53 km,
- drogi wewnętrzne – dł. 80,00 km.

Ponadto obszar uzupełnia sieć dróg niepublicznych obsługujących osiedla mieszkaniowe.

W granicach miasta w ciągu drogi krajowej nr 8 obecnie znajduje się nadal fragment ulicy Gen. K. Pułaskiego – od węzła obwodnicy /Suwałki Północ/ do granic miasta – klasa G, szer. jezdni 7 m (11). Obecnie jest to główna i najbardziej obciążona ruchem tranzytowym.

Ulice będące przedłużeniem dróg wojewódzkich na terenie miasta to:

1) w ciągu drogi wojewódzkiej Nr 652 (Kowale Oleckie – Suwałki):
   - ul. Filipowska – od granic miasta do ul. Mieszka I – klasa G, szer. jezdni 7 m,
   - ul. Gen. W. Sikorskiego – na odc. od ul. Mieszka I do Ronda Polskiej Organizacji Wojskowej – klasa G, szer. jezdni 7 m (10),
   - ul. Bulwarowa – na odc. od Ronda Polskiej Organizacji Wojskowej do Ronda Suwalskiej Brygady Kawalerii – klasa G, szer. jezdni 7m (10), na dalszym odcinku do Ronda Solidarności – klasa G, szer. jezdni 2 x7 m,
2) w ciągu drogi wojewódzkiej Nr 653 (Sedranki/DK65/ – Bakałarzewo – Suwałki – Sejny – Poćkuny):
   - ul. Bakałarzewska – na odcinku od granic miasta do Ronda Profesora Franciszka

Edwarda Szczepanika – klasa Z o szer. jezdni 7 m,
- ul. Grunwaldzka – na odcinku od ul. Ronda Profesora Franciszka Edwarda Szczepanika do Ronda Zesłańców Sybiru – klasa Z, szer. jezdni 7 m,
- ul. 24 Sierpnia – na odcinku od ul Ronda Zesłańców Sybiru do ul. T. Kościuszki – klasa Z, szer. jezdni 10 m,
- ul. Wigierska – na odcinku od ul. T. Kościuszki do ul. Utrata – klasa Z, szer. jezdni 7 m,
- ul. Utrata – na odcinku od ul. Wigierskiej do ul. Sejneńskiej – nieciągłość (przebieg drogi wojewódzkiej 662 – klasa G, szer. jezdni 2 x7 m),
- ul. Sejneńska – na odcinku od ul. Utrata do Ronda Bohaterów Powstania Styczniowego – klasa Z, dalej klasa G, szer. jezdni 10 m za skrzyżowaniem z ul. Piaskową zawężenie przekroju do 7 m,

3) w ciągu drogi wojewódzkiej Nr 655 (Kąp – Wydminy – Olecko – Raczki – Suwałki – Rutka Tartak):
   - ul. Raczkowska – od granic miasta do ul. ul. Leśnej – klasa G, szer. jezdni 7 m,
   - ul. Leśna – na odcinku od ul. Raczkowskiej do ul. Gen. M. Mackiewicza – klasa G, szer. jezdni 7 m, na pozostałym odcinku do Ronda Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy – klasa G, szer. jezdni 2 x7 m,
   - ul. Utrata – na Ronda Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy do Ronda 300-lecia Miasta Suwałk – nieciągłość (przebieg drogi wojewódzkiej 662 – klasa G, szer. jezdni 7 m (11)),
   - ul. 100-lecia Niepodległości – od Ronda 300-lecia Miasta Suwałk do Ronda Bohaterów Powstania Styczniowego – klasa G. szer. jezdni 7 m,
   - ul. Sejneńska – na odcinku od Ronda Bohaterów Powstania Styczniowego do ul. Utrata – nieciągłość (przebieg drogi wojewódzkiej 663 klasa Z, szer. jezdni 10 m),
   - ul. Utrata – na odcinku od ul. Utrata do ul. Kolejowej – nieciągłość (przebieg drogi wojewódzkiej 662 – klasa G, szer. jezdni 2 x7 m),
   - ul. Kolejowa – na odcinku od ul. Utrata do ul. Północnej – klasa Z, szer. jezdni 7 m,
   - ul. Północna – na odcinku od ul. Kolejowej do Ronda Aleksandra Seredyńskiego – klasa Z, szer. jezdni 6 m, 10 m,
   - ul. Rtm. W. Pileckiego – od Ronda Aleksandra Seredyńskiego do ul. Gen K. Pułaskiego – klasa G, szer. jezdni 7 m,
   - ul. Armii Krajowej – od ul. Gen K. Pułaskiego do Ronda Ofiar Obławy Augustowskiej w Lipcu 1945 roku na Suwalszczyźnie – klasa G, szer. jezdni 7 m, 2x 7 m,
   - ul. M. Reja – od Ronda Ofiar Obławy Augustowskiej w Lipcu 1945 roku na Suwalszczyźnie do granic administracyjnych miasta – klasa G, szer. jezdni 7 m.

4) w ciągu drogi wojewódzkiej Nr 662 (Augustów/DK16/ – Suwałki /DK8/):
   - ul. Wojska Polskiego – od granic miasta do Ronda Unii Europejskiej – klasa G, szer. jezdni 7 m (11),
   - ul. Utrata – na odcinku od Ronda Unii Europejskiej do Ronda 300-lecia Miasta Suwałk – klasa G, szer. jezdni 7 m (11), na pozostałym odcinku do ul. Kolejowej – klasa G, szer. jezdni 2 x7 m,
   - ul. Gen. Z. Podhorskiego – od ul. Kolejowej do Ronda NSZZ Solidarność – klasa G,

szer. jezdni 2 x7 m,
- ul. Gen. K. Pułaskiego – od Ronda NSZZ Solidarność do ul. Armii Krajowej – klasa G, szer. jezdni 2 x 7 m, na pozostałym odcinku do DK8 – klasa G, szer. jezdni 7 m (11).

Ponadto swoją kontynuację na terenie miasta znajdują drogi powiatowe:

1) droga nr 1134 B (Suwałki – Potasznia – Okrągłe – Jeleniewo):
- ul. Szpitalna – klasa Z, szer. jezdni 7 m, na odcinku od ul. Bulwarowej do ul. Bez Nazwy – klasy L, szer. jezdni 5 m;
- ul. Krzywólka – na odcinku od ul. Szpitalnej do ul. Bez Nazwy – klasa Z, szer. jezdni 7 m;
- ul. Bez Nazwy – na odcinku od ul. Krzywólka do granic administracyjnych miasta – klasa Z, szer. jezdni 5 m.

2) droga nr 1142 B (Suwałki od drogi 1134B – Biała Woda – Żywa Woda – do drogi 1134B):
- ul. Bez Nazwy – na odcinku od dr 1134B do granic administracyjnych miasta – klasa Z, szer. jezdni 5,5 m,

3) droga nr 1149 B (Suwałki – Płociczno – do dr 1150B):
- ul. S. Staniszewskiego – od ul. 100-lecia Niepodległości do granic administracyjnych miasta – klasa Z, szer. jezdni 7 m,

4) droga nr 1151 B (Suwałki – Sobolewo):
- ul. Bez Nazwy – od ul. S. Staniszewskiego do granic administracyjnych miasta – klasa Z, szer. jezdni 6 m,

5) droga nr 1152 B (Suwałki – Mała Huta – Stary Folwark):
- ul. Piaskowa – od ul. Sejneńskiej do granic administracyjnych miasta – klasa L, szer. jezdni 7 m,

6) droga nr 1153 B (Suwałki – Okuniowiec – Kaletnik – Wiatrołuża – Zaboryszki):
- ul. Północna – od Ronda Aleksandra Seredyńskiego do granic administracyjnych miasta – klasa Z, 10 m, 6 m.

Ważny element podstawowej sieci ulicznej miasta stanowią drogi gminne i powiatowe, tj.:

- ul. Raczkowska – na odcinku od ul. Leśnej do ul. Rtm. K. Ptaszyńskiego – klasa Z, szer. jezdni 7 m,
- ul. Rtm. K. Ptaszyńskiego – na odcinku od ul. Raczkowskiej do ul. Wojska Polskiego – klasa Z, szer. jezdni 10 m,
- ul. Wojska Polskiego – od Ronda Unii Europejskiej do mostu na rzece Czarna Hańcza – klasa Z, szer. jezdni 13 m,
- ul. T. Kościuszki – od mostu na rzece Czarna Hańcza do Placu Św. Krzyża – klasa Z, szer. jezdni 13 m, na odcinku od ul. L. Waryńskiego do ul. Chłodnej – klasa Z, szer. jezdni 8 m,
- ul. M. Reja – na odcinku od Placu Św. Krzyża do Ronda Suwalskiej Brygady Kawalerii – klasa G, szer. jezdni 7 m, na odcinku od Ronda Suwalskiej Brygady Kawalerii do Ronda Ofiar Obławy Augustowskiej w Lipcu 1945 roku na Suwalszczyźnie – klasa G, szer. jezdni 2 x 7 m,

- ul. Armii Krajowej – na odcinku od Ronda Aleksandra Seredyńskiego do ul. Wylotowej – klasa G, szer. jezdni 6 m,
- ul. Filipowska – na odcinku od ul. Bez Nazwy do Ronda Powstańców Styczniowych - klasa L, szer. jezdni 7 m,
- ul. Grunwaldzka – na odcinku od Ronda Korpusu Ochrony Pogranicza do Ronda Profesora Franciszka Edwarda Szczepanika – klasa Z, szer. jezdni 9 m,
- ul. Sportowa – na odcinku od ul. Wojska Polskiego do ul. Innowacyjnej – klasa Z, szer. jezdni 7 m, 6 m,
- ul. A. Piłsudskiej – na odcinku od Ronda Olimpijczyków Polskich do Ronda 300-lecia Miasta Suwałk – klasa L, szer. jezdni 7 m,
- ul. Walerego Romana – na odcinku od ul. Sportowej do ul. Utrata – klasa Z, szer. jezdni 7 m,
- ul. Przytorowa – na odcinku od ul. Utrata do ul. Sejneńskiej – klasa L, szer. jezdni 7 m,
- ul. T. Noniewicza – na odcinku od ul. Wigierskiej do ul. G. Narutowicza – klasa L, szer. jezdni 10 m, 7 m,
- ul. 1 Maja – na odcinku od ul. Pasaż Grande-Synthe do ul. Wigierskiej – klasa L, szer. jezdni 7 m,
- ul. L. Waryńskiego – na odcinku od ul. T. Kościuszki do ul. Sejneńskiej – klasa L, szer. jezdni 6 m, 10 m, 8 m,
- ul. Papieża Jana Pawła II – na odcinku od ul. Gen Z. Podhorskiego do ul. Świerkowej – klasa Z, szer. jezdni 10 m, 7 m,
- ul. Gen. K. Pułaskiego – na odcinku od Placu Św. Krzyża do Ronda NSZZ Solidarność – klasa L, szer. jezdni 8 m,
- ul. A. Wierusz-Kowalskiego – na odcinku od ul. M. Reja do ul. Gen. K. Pułaskiego – klasa Z, szer. jezdni 7 m,
- ul. Świerkowa – na odcinku od ul. Gen. K. Pułaskiego do ul. Kolejowej – klasa Z, szer. jezdni 7 m,
- ul. Tysiąclecia Litwy – na odcinku od ul. Gen. K. Pułaskiego do ul. M. Reja – klasa Z, szer. jezdni 10 m,
- ul. Nowomiejska – na odcinku od ul. Świerkowej do ul. Gen. K. Pułaskiego – klasa Z, szer. jezdni 6 m,
- ul. W. Witosa – na odcinku od ul. M. Reja do ul. Gen. K. Pułaskiego –klasa Z, szer. jezdni 7 m,
- ul. Franciszkańska – na odcinku od ul. I. Daszyńskiego do ul. Szpitalnej – klasa Z, szer. jezdni 5,5 m,
- ul. W. Gałaja – na odcinku od ul. Gen. W. Sikorskiego do ul. Ks. K. A. Hamerszmita – klasa L, szer. jezdni 7 m, 9 m,
- ul. Mieszka I – na odcinku od ul. Gen. W. Sikorskiego do ul. Bakałarzewskiej – klasa Z, szer. jezdni 7m,
- ul. Papiernia – na odcinku od ul. Wojska Polskiego do ul. Wojska Polskiego II – klasa Z, szer. jezdni 6 m,
- ul. Wojska Polskiego – na odcinku od ul. Papiernia do ul. Wojska Polskiego II – klasa Z, szer. jezdni 6 m, 10 m,

- ul. Maj. Hubala – na odcinku od Wojska Polskiego – klasa Z, szer. jezdni 6 m,
- ul. Ppłk. J. Dąbrowskiego ps. „Łupaszka” – na odcinku od ul. Leśnej do ul. Mjr. Hubala – klasa L, szer. jezdni 7 m,
- ul. Zastawie – na odcinku od ul. Kawaleryjskiej do granic administracyjnych miasta – klasa Z, szer. jezdni 6 m, 7 m,
- ul. Zarzecze – na odcinku od ul. Bakałarzewskiej do ul. 24 Sierpnia – klasa Z, szer. jezdni 7 m,
- ul. Poznańska – na odcinku od ul. Bydgoskiej do ul. Warszawskiej – klasa L, szer. jezdni 6 m,
- ul. Powstańców Wielkopolskich – na odcinku od Ronda Zesłańców Sybiru do ul. Raczkowskiej – klasy Z, szer. jezdni 9 m, 10 m,
- ul. Łąkowa – na odcinku od ul. Wojska Polskiego do ul. Utrata – klasa, szer. jezdni 7 m,
- ul. Warszawska – na odcinku od ul. Raczkowskiej do ul. Wojska Polskiego – klasa Z, szer. jezdni 8 m, 10 m,
- ul. Bydgoska – na odcinku od ul. Raczkowskiej do ul. Wojska Polskiego – klasa Z, szer. jezdni 7 m,
- ul. Krakowska – na odcinku od ul. Warszawskiej do ul. Leśnej – klasa L, szer. jezdni 7 m,
- ul. Bakałarzewska – na odcinku od Ronda Profesora Franciszka Edwarda Szczepanika do ul. W. Gałaja – klasa Z, szer. jezdni 10 m,
- ul. Gen. J. Dwernickiego – na odcinku od ul. T. Kościuszki do ul. Utrata – klasa Z, szer. jezdni 10 m, 13 m,
- ul. A. Mickiewicza – na odcinku od ul. W. Gałaja do ul. T. Kościuszki – klasa Z, szer. jezdni 8 m, 10 m.

Połączenia kolejowe

Do miasta dochodzą dwie linie kolejowe, obie jednotorowe.

- Linia relacji Sokółka - Suwałki - Trakiszki - Granica Państwa, znaczenia pierwszorzędnego, daje bezpośrednie połączenie z Białymstokiem, Warszawą, Łodzią,
- Linia znaczenia drugorzędnego Suwałki - Olecko (Ełk) jest mało wykorzystana.

Lotnisko

Miasto Suwałki w chwili obecnej posiada lotnisko użytku wyłącznego o kodzie referencyjnym 2B, zlokalizowane w południowo - zachodniej części miasta. Aktualnie lotnisko posiada jedną drogę startową o nawierzchni sztucznej i jedną drogę startową bez nawierzchni sztucznej. Sąsiadujące z lotniskiem rezerwy terenowe dają możliwości jego dalszej rozbudowy.

Drogi rowerowe

Na obszarze Suwałk zlokalizowanych jest 62,75 km wydzielonych dróg rowerowych i 32,56 km ciągów pieszo-rowerowych (stan na 01.01.2021 r.), z tego blisko 17,2 km znajduje się na obszarze śródmieścia Suwałk. Ciągi pieszo - rowerowe stanowią z tego 20%, pozostałe zaś to wydzielone drogi rowerowe.

Największymi generatorami ruchu na terenie miasta są duże osiedla mieszkaniowe skupione przede wszystkim w północnej części miasta. Głównym celem podróży jest

śródmieście Suwałk i zlokalizowane na jego terenie urzędy, budynki oświaty i obiekty handlowo - usługowe. Ruch rowerowy w mieście odbywa się głównie na kierunkach północ - południe oraz wschód - zachód. Są to przejazdy na trasach dom - praca i dom - szkoła. Dodatkowo w rejonie Suwałk zlokalizowane są następujące obiekty o charakterze rekreacyjnym, będące celem wycieczek rowerowych: Wigierski Park Narodowy, Suwalski Park Krajobrazowy, Płociczno, Osowa, Szelment, Szwajcaria, Jeleniewo i Bakałarzewo.

Wnioski z analizy istniejącego systemu transportowego

Istniejący układ komunikacyjny miasta wpisuje się w większości w ściśle zabudowany układ urbanistyczny, co wymaga pewnego uporządkowania organizacyjnego, korekt skrzyżowań oraz przebiegu niektórych odcinków tras, konieczna jest również realizacja nowych odcinków dróg, w tym dokończenia tzw. trasy wschodniej.

W rozumieniu przepisów o drogach publicznych drogi zaliczone do określonej kategorii powinny mieć parametry techniczne i użytkowe odpowiadające następującym klasom dróg:

- drogi krajowe - klasy A, S lub GP,
- drogi wojewódzkie - klasy GP lub G,
- drogi powiatowe - klasy GP, G lub Z,
- drogi gminne - klasy GP, G, Z, L lub D.

Parametry techniczne i użytkowe dróg publicznych zostały określone rozporządzeniem Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie.

Analizując istniejący stan dróg, jednoznacznie należy stwierdzić, że nie spełniają one warunków określonych w ww. rozporządzeniu. Drogi o znaczeniu ponad lokalnym (krajowe, wojewódzkie) przebiegające przez miasto wymagają nowego usytuowania ze względu na brak możliwości rozbudowy już istniejących i dostosowania ich do wymogów technicznych z tytułu zagospodarowania przyległych terenów. Dlatego też należy zarezerwować tereny pod budowę nowych ciągów komunikacyjnych.

Analizując obecny układ wewnętrzny miasta, należy stwierdzić, że wymaga on głębokiej analizy pod względem kategoryzacji ulic i uporządkowania zgodnie z zapisem ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych oraz warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie.

Należy ponadto przeanalizować możliwość realizowania zbiorczych parkingów strategicznych na obrzeżach miasta i w powiązaniu z projektowaną obwodnicą. Analizom powinny także podlegać możliwości realizacji parkingów wielopoziomowych i podziemnych, które powinny być lokalizowane w centrum miasta oraz na terenach zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej w północnej części miasta.

Biorąc pod uwagę natężenie ruchu, jakie panuje na ulicach głównych, rodzaje ruchu, średnią prędkość, z jaką poruszają się pojazdy oraz ochronę słabszych użytkowników ruchu, jakimi są rowerzyści należy odseparować ruch rowerowy od ruchu kołowego poprzez budowę kolejnych tras rowerowych. Wskazane jest również ustalenie dróg rowerowych w relacjach miasto - gminy ościenne.

Gospodarka wodno-ściekowa

Miasto posiada dobrze rozwiniętą sieć wodociągowo – kanalizacyjną. Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Suwałkach Sp. z o.o. zaspokaja zbiorowe potrzeby w zakresie rozbudowy wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji i oczyszczania ścieków, m. in. poprzez:

- działalność usługową w zakresie rozprowadzania wody,
- odprowadzanie i oczyszczanie ścieków,
- wykonywanie instalacji wodno – kanalizacyjnych,
- gospodarkę ściekami, wywóz i unieszkodliwianie odpadów, usługi sanitarne i pokrewne.

Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Suwałkach Sp. z o. o. posiada wyodrębnione organizacyjnie zakłady, tj. Zakład Wodociągów i Kanalizacji oraz Oczyszczalnię Ścieków.

Zakład Wodociągów i Kanalizacji zajmuje się:

- ujęciem, uzdatnianiem i dystrybucją wody,
- konserwacją oraz utrzymaniem sieci i armatury wodociągowej,
- eksploatacją i konserwacją sieci kanalizacji sanitarnej,
- świadczeniem usług w zakresie czyszczenia i udrożniania sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej.

Oczyszczalnia Ścieków zajmuje się odbiorem i oczyszczaniem ścieków z terenu miasta i sąsiednich gmin.

Infrastruktura zaopatrzenia w wodę

Według danych Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. (listopad 2020) ujęcie wody dla miasta Suwałk i okolicznych wsi zlokalizowane jest w północno-zachodniej części miasta, w zakolu rzeki Czarna Hańcza. Woda dostarczana do sieci pochodzi wyłącznie ze studni głębinowych z formacji czwartorzędowej. Aktualnie na ujęcie wody składa się 21 studni wierconych, których głębokość waha się w przedziale od 48 m do 138 m.

Zatwierdzone przez Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych i Leśnictwa zasoby eksploatacyjne wód podziemnych dla obszaru będącego w zasięgu oddziaływania ujęcia komunalnego wynoszą 900 m^3/h, czyli 21.600 m^3/dobę. Na pobór wód podziemnych PWiK posiada pozwolenie wodnoprawne nr OSGK.6341.54.2017.DK ważne do dnia 23.07.2027 r. Zgodnie z pozwoleniem pobór wody z ujęcia nie może przekraczać:

- maksymalny godzinowy pobór Q_{hmax} = 660 m^3/h,
- średni dobowy pobór $Q_{dśr}$ = 9 500 m^3/dobę,
- maksymalny roczny pobór Q_{rmax} = 3 467 500 m^3/rok.

W sytuacjach zwiększonego zapotrzebowania na wodę lub awarii, PWiK jest w stanie uruchomić tzw. studnie awaryjne zlokalizowane na terenie miasta (9 szt.). Cztery z nich są wyposażone w pompy i połączone z siecią wodociągową i w razie potrzeb mogą być eksploatowane.

Ujmowana woda (woda surowa) na ujęciu komunalnym w Suwałkach w stanie naturalnym tylko warunkowo nadaje się do picia i potrzeb gospodarczych ze względu na przekroczenia dopuszczalnych stężeń żelaza i manganu. Istniejąca stacja uzdatniania wody ma za zadanie dostosowanie jakości wody do obowiązujących wymagań.

Stacja uzdatniania wody o wydajności 600 m^3/h pracuje automatycznie w układzie dwustopniowego pompowania wody i jednostopniowej filtracji na wielowarstwowym złożu. Woda z 21 studni głębinowych kierowana jest do budynku stacji uzdatniania wody do dwóch ciśnieniowych komór reakcji, w których następuje natlenienie za pomocą sprężonego powietrza dostarczanego przez trzy sprężarki. Celem napowietrzania jest wprowadzenie do wody tlenu pozwalającego na częściowe utlenienie związków żelaza i manganu do postaci strącanej.

Wyparcie nierozpuszczonych gazów prowadzone jest przez automatyczne zawory odpowietrzające. Z aeratorów woda kierowana jest do dziesięciu filtrów, na których poddawana jest filtracji z prędkością 8,5 m/h. Filtry wypełnione są złożem warstwowym i pracują w pełni automatycznie dzięki posiadanym programowalnym w dowolny sposób sterownikom, a także przepustnicom i kryzom. Woda po filtrach kierowana jest do czterech zbiorników wody czystej o łącznej pojemności 9600 m^3. Zbiorniki wody czystej zapewniają zapas wody w celu wyrównania nierównomierności rozbiorów godzinowych. Ze zbiorników woda grawitacyjnie płynie do hali pomp. Tam poddawana jest ciągłej dezynfekcji promieniami UV i przesyłana do odbiorców.

Sieć wodociągowa zasilana jest przez 8 pomp sterowanych przetwornicą częstotliwości o charakterystyce kroczącej. Pomiar ilości przesłanej do miasta dokonywany jest przez dwa urządzenia: przepływomierz elektromagnetyczny oraz wodomierz z impulsatorem.

Aktualny roczny pobór wody wynosi ok. 3.161 tys. m^3 (ok. 8,6 tys. m^3 dziennie), z czego sprzedaje się rocznie ok. 2.600 tys. m^3 (w tym ok. 2.000 tys. m^3 do gospodarstw domowych; 160 tys. m^3 na cele produkcyjne; reszta dla pozostałych odbiorców). Jednostkowe zużycie wody w gospodarstwach domowych wynosi 78 l/mieszkańca/dobę.

Sieć wodociągowa obejmuje zasięgiem niemalże wszystkich mieszkańców (ponad 99 %). Rozbudowa systemu przesyłowego odbywać się będzie wraz z rozwojem przestrzennym miasta zapewniając na bieżąco przyłączanie nowych budynków.

Na koniec 2020 roku łączna długość sieci wodociągowej wynosiła 252,0 km (bez przyłączy - 171.9 km), w tym sieci magistralnych 19,6 km.

Oczyszczalnia ścieków i kanalizacja sanitarna

Sieć kanalizacji sanitarnej obejmuje swym zasięgiem znaczną część miasta. Jest to głównie sieć w układzie grawitacyjnym. Łączna długość sieci kanalizacji sanitarnej wynosi 170,7 km (bez przyłączy – 128,5 km). Dodatkowo na terenie miasta Suwałki rozmieszczone są 28 przepompownie ścieków, które umożliwiają przepływ tam, gdzie różnica poziomów nie pozwala na dopływ grawitacyjny.

Aktualnie podłączonych do kanalizacji sanitarnej jest ponad 96 % mieszkańców. Pozostali mieszkańcy (poniżej 4%) korzystają z indywidualnych systemów kanalizacyjnych. W większości są to szczelne zbiorniki bezodpływowe na nieczystości, z których nieczystości ciekłe/ścieki okresowo wywożone są do zlewni na oczyszczalni ścieków (stanowią one ok. 0,4% wszystkich ścieków odbieranych przez oczyszczalnię).

Oczyszczalnia ścieków w Suwałkach to oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna z podwyższonym usuwaniem biogenów. Zapewnia ona przyjęcie ścieków z terenu miasta oraz części Gminy Suwałki i Jeleniewo.

Oczyszczalnię ścieków oddano do użytku w 1986 r. W latach 1993÷1995 dokonano jej modernizacji i rozbudowano ciąg technologiczny części ściekowej, wprowadzając

biologiczną defosfatację (z okresowym wspomaganiem chemicznym), nitryfikację i denitryfikację. W latach 1999 ÷2000 przeprowadzono modernizację gospodarki osadowej. Od roku 2009 do chwili obecnej realizowane są dalsze etapy modernizacji oczyszczalni zmierzające do poprawy jej funkcjonowania zarówno w zakresie skuteczności oczyszczania ścieków (usuwanie substancji biogennych), jak i gospodarki osadowej pod kątem wykorzystania odnawialnych źródeł energii do produkcji ciepła i energii elektrycznej. Przeprowadzono również działania zmierzające do ograniczenia uciążliwego wpływu oczyszczalni na tereny przyległe, wprowadzając hermetyzację oczyszczalni ścieków na niektórych obiektach oczyszczalni ścieków oraz wybudowano suszarnię osadów.

Głównymi urządzeniami oczyszczającymi ścieki komunalne są następujące urządzenia znajdujące się w ciągu technologicznym:

1. Część mechaniczna:
   a) stacja zlewna ścieków dowożonych,
   b) przepompownia główna z dwiema kratami o prześwicie 3 mm i jedną awaryjną ręczną o prześwicie 2 cm oraz dwiema prasopłuczkami skratek,
   c) komora pomiarowa ścieków surowych,
   d) piaskownik dwukomorowy poziomy ze zgarniaczem linowym,
   e) separator - płuczka piasku,
   f) komora rozdziału ścieków przed osadnikami wstępnymi,
   g) 3 osadniki wstępne radialne.
2. Część biologiczna:
   a) komora wstępnej denitryfikacji osadu czynnego wyposażona w hydrośmigła,
   b) komora defosfatacji biologicznej wyposażona w hydrośmigła,
   c) przepompownia pośrednia,
   d) 3 komory biologiczne (nitryfikacji - denitryfikacji) wyposażone w ruszt napowietrzający drobnopęcherzykowy, pompy recyrkulacji wewnętrznej, hydrośmigła i rurociągi powietrza,
   e) 1 komora biologiczna – nieczynna (rezerwowa),
   f) budynek chemiczny ze stacją dmuchaw,
   g) 2 komory rozdziału ścieków przed osadnikami wtórnymi,
   h) 4 osadniki wtórne (jeden o średnicy 36 m oraz trzy o średnicy 24 m),
   i) 2 zwężki pomiarowe (ścieków oczyszczonych).

3. Część osadowa
   a) komora osadów dowożonych,
   b) przepompownia wielofunkcyjna, w której zlokalizowane są m.in. pompy do osadów, wymienniki ciepła do podgrzewania osadów, zagęszczacz taśmowy osadu nadmiernego, stacja przygotowania polielektrolitu,
   c) 2 zamknięte komory fermentacyjne,
   d) zbiornik osadu przefermentowanego,
   e) stacja odwadniania osadów, w której zlokalizowane są dwie wirówki osadu używane zamiennie, rozdrabniarka, stacja przygotowania polielektrolitu,
   f) silos wapna,
   g) wiata osadu odwodnionego,
   h) wiata osadu wysuszonego,

i) plac składowy osadu,
j) instalacja suszenia osadów ściekowych wraz z suszarką taśmową średniotemperaturową,
k) silos osadu wysuszonego.

4. Instalacja biogazu:
   a) odsiarczalnia biogazu (2 komory)
   b) pochodnia biogazu,
   c) zbiornik biogazu
   d) tłocznia biogazu.
5. Kotłownia
6. Agregatornia (2 agregatory kogeneracyjne)

Przepustowość oczyszczalni wynosi 25.600 m^3/d.

Na jej eksploatację PWiK posiada pozwolenie wodnoprawne nr DOS-II.7322.52.2016 zmienione decyzją znak: DOS- II.7322.34.2017 ważne do dnia 28.12.2026 r.

1.Stężenia zanieczyszczeń w oczyszczonych ściekach komunalnych nie mogą przekraczać:
   a) BZT_5 – 15 mg O_2/l,
   b) $ChZT_{Cr}$ – 125 mg O_2/l,
   c) zawiesiny ogólne – 35 mg/l,
   d) azot ogólny – 10 mg N/l,
   e) fosfor ogólny – 1 mg P/l.

2.Wskaźniki innych zanieczyszczeń niż wymienione w punkcie powyżej występujące oczyszczonych ściekach komunalnych oraz stężenia substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego nie mogą przekraczać:
   a) rtęć – 0,06 mg Hg/l (wartość średnia dobowa),
   b) trichloroetylen (TRI) – 0,2 mg TRI/l,
   c) temperatura – 35°C,
   d) odczyn pH – 6,5 – 9,0,
   e) azot amonowy – 10 mg N_{NH4}/l,
   f) azot azotanowy – 30 mg N_{NO3}/l,
   g) chlorki – 1000 mg Cl/l,
   h) siarczany – 500 mg SO_4/l,
   i) arsen – 0,1 mg As/l.
   j) cynk – 2 mg Zn/l,
   k) miedź – 0,5 mg Cu/l,
   l) nikiel – 0,5 mg Ni/l,
   m) ołów – 0,5 mg Pb/l,
   n) fenole lotne (indeks fenolowy) – 0,1 mg/l.

3.Ilość oczyszczonych ścieków komunalnych odprowadzanych do wód nie może przekroczyć:
- przepływ maksymalny godzinowy Q_{hmax} = 1 200 m^3/h;
- przepływ średniodobowy $Q_{dśr}$ = 25 600 m^3/dobę;
- przepływ maksymalny roczny Q_{rmax} = 4 750 000 m^3/rok.

W oczyszczalni oczyszczane są ścieki bytowe, przemysłowe jak i przypadkowe wody infiltracyjne oraz opadowe. W 2020 roku przyjęto i oczyszczono ścieków: 4 470tys. m^3, w tym

z gospodarstw domowych 2 082 tys. m^3, pozostali odbiorcy 357 tys. m^3 i 1 424 tys. m^3 ścieków przemysłowych (które stanowią ok. 32 % wszystkich ścieków dopływających do oczyszczalni), pozostałe to wody przypadkowe i infiltracyjne, które stanowią ok. 14%.

Aktualnie ścieki odprowadzane do rzeki Czarna Hańcza spełniają wymagania określone w pozwoleniu wodnoprawnym.

Osady powstające na oczyszczalni (w ilości poniżej 2 tys. ton suchej masy) są poddawane procesom fermentacji metanowej, odwadnianiu i suszeniu w suszarni, która została uruchomiona w roku 2017, w wyniku czego osady są one przekształcane w nawóz organiczny

PWiK Sp. z o.o. posiada decyzję na Nr 466/17 z dnia 29.09.2017 r. wydaną przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi zmienioną decyzją Nr 466a/19 z dnia 7 stycznia 2019 r. na wprowadzenie do obrotu nawozu organicznego pn. .”ROLIX”.

Kanalizacja deszczowa

Wody opadowe odprowadzane są systemem kanałów do rzeki Czarna Hańcza, rowów, zbiornika bezodpływowego Dubowo II oraz do ziemi (np. poprzez skrzynki rozsączające). Łączna długość kanałów deszczowych na koniec 2020 roku wyniosła 169,8 km. Powierzchnia zlewni obsługiwanej przez kanalizację deszczową to ok. 200 ha. Ilość odpływów z sieci kanalizacyjnej do odbiornika - 33 szt. Wody opadowe przed wylotem do odbiornika są w większości oczyszczane w separatorach substancji ropopochodnych i zawiesin. Aktualnie zainstalowane są 29 separatory (w tym 3 lokalne oraz jeden na sieci wewnętrznej). Niezbędna jest budowa jeszcze kilku dodatkowych separatorów.

Dążąc do uporządkowania kwestii związanej z wodami opadowymi i roztopowymi oraz stawiając na politykę zrównoważonego gospodarowania zasobami naturalnymi, przewidziano odprowadzanie wód opadowych do gruntu np. poprzez budowę dodatkowych kanałów i zbiorników retencyjnych, zbiorników retencyjno-rozsączających, studni chłonnych, zbiorników lub rowów otwartych.

Wody opadowe, roztopowe przed wprowadzeniem do odbiornika (np. rzeki, ziemi) nie powinny zawierać zanieczyszczeń w ilościach wskazanych w przepisach szczególnych.

Rozwój systemu kanalizacji deszczowej związany jest ściśle z realizacją nowych osiedli mieszkaniowych oraz rozbudową i modernizacją układów komunikacyjnych.

Gospodarka odpadami

Odpady komunalne z terenu Suwałk kierowane są do odzysku, do **Przedsiębiorstwa Gospodarki Odpadami** w Zielonym Kamedulskim. Zakład stosuje metodę kompostowania odpadów. Zainstalowany biostabilizator posiada wydajność 80-100 Mg na dobę. Wytworzony kompost posiada atest Okręgowej Stacji Chemiczno-Rolniczej w Białymstoku i odbierany jest przez zakłady zieleni oraz indywidualnych odbiorców. Od 1998 r. na terenie przedsiębiorstwa prowadzona jest segregacja odpadów: makulatury, szkła, plastiku, puszek metalowych. Przedsiębiorstwo wyposażone jest w urządzenia do zgniatania i mielenia odpadów.

Na terenie przedsiębiorstwa funkcjonuje składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne o potencjalnej pojemności ponad 230 tys. m^3 i powierzchni 2,8 ha. 95% składowanych odpadów stanowi balast powstały w wyniku procesu kompostowania w biostabilizatorze, a pozostałe 5% to odpady komunalne lub zbliżone do komunalnych, nienadające się do kompostowania. Składowisko spełnia wymagania stawiane tego typu obiektom.

Na południe od centrum miasta, przy ul. S. Staniszewskiego, znajduje się składowisko odpadów obojętnych, na którym zakończono prace rekultywacyjne. Składowisko to ma charakter podpoziomowo - nadpoziomowy, przy czym w części podpoziomowej składowane były do 1995 roku wymieszane odpady komunalne. W części nadpoziomowej składowane były odpady obojętne, które stanowią 3-metrową warstwę izolacyjną.

Od 1 lipca 2013 r. obowiązuje tzw. ustawa śmieciowa, na mocy której na gminie spoczywa obowiązek odbierania odpadów od mieszkańców. W Suwałkach zorganizowana jest selektywna zbiórka odpadów komunalnych, która zgodnie z ww. aktem prawnym objęła wszystkich mieszkańców.

Ciepłownictwo

W mieście i gminie potrzeby cieplne pokrywane są przede wszystkim ze źródeł energetyki indywidualnej oraz z sieci ciepłowniczej. W skład kotłowni lokalnych wliczane są kotłownie wytwarzające ciepło dla potrzeb własnych obiektów użyteczności publicznej oraz budynków mieszkalnych. Paliwem wykorzystywanym w tych kotłowniach jest głównie węgiel, biomasa oraz olej opałowy. Istniejące przedsiębiorstwa dla potrzeb technologicznych posiadają własne kotłownie lub są podłączone do sieci ciepłowniczej. Miejski system ciepłowniczy znajduje się na własności i eksploatowany jest przez Przedsiębiorstwo Energetyki Cieplnej w Suwałkach Sp. z o.o. W jego skład wchodzą:

Źródło ciepła o mocy cieplnej 133,8109 MW, w tym:

- kocioł parowy OR-35N – 21,52 MW,
- 3 kotły wodne WR 25-013S – po 29,075 MW,
- instalacja solarna – 0,0659 MW
- 2 kotły na biomasę – po 12,5 MW.

Długość sieci cieplnych wraz z przyłączami – 99 000 mb, w tym:

- preizolowana – 77 600 mb,
- kanałowa – 21 400 mb,

Roczna produkcja i sprzedaż ciepła (za okres I-X.2020r.):

- produkcja: 710 080 GJ,
- sprzedaż: 628 810 GJ,

Odbiorcy ciepła (stan na X.2020 r.):

- liczba odbiorców: 1008,
- liczba odbiorców (budynki): 1529,
- moc zamówiona: 127,265 MW.

Węzły cieplne PEC pracują jako urządzenia wymiennikowe, realizując zapotrzebowanie odbiorców ciepła na centralne ogrzewanie, technologię i dostawę ciepłej wody użytkowej. Wszystkie węzły posiadają automatykę pogodową realizującą dostawę energii cieplnej według określonej charakterystyki krzywej grzania uzgodnionej z odbiorcą ciepła. Budynki użyteczności publicznej zasilane są z kotłowni własnych oraz kotłowni przedsiębiorstwa Energetyka Cieplna Suwałki Sp. z o.o.

Gazownictwo

Stopniowej poprawie ulega infrastruktura gazownicza. Miasto nie jest podłączone do sieci magistralnej. Trwa budowa interkonektora gazowego łączącego systemy gazowe

Polski i Litwy, który umożliwi przyłączenie Suwałk do krajowego systemu gazowniczego. Obecnie mieszkańcy części miasta zaopatrywani są w gaz ziemny z nowej stacji regazyfikacji gazu zlokalizowanej w m. Zielone Kamedulskie.

Dystrybucją gazu na terenie Suwałk zajmuje się Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział Zakład Gazowniczy w Białymstoku. Spółka dostarcza odbiorcom rozprężony gaz LNG, który rozprowadzany jest siecią gazociągów niskiego ciśnienia w oparciu o stację regazyfikacji gazu. Długość sieci gazowej wg stanu na dzień 31.07.2020 r. wynosi 102,1 km, natomiast liczba przyłączy gazowych wynosi 1454 sztuki. Tabela przedstawia liczbę odbiorców w podziale na grupy taryfowe.

Tab. 31 Liczba odbiorców gazu w podziale na grupy taryfowe (stan na 31.07.2020r.)

Grupa taryfowa	Liczba
W1	3690
W2	262
W3	380
W4	3
W5	8

Źródło: PSG Sp. z o.o.

W tabeli przedstawiono podstawowe dane nt. sieci gazowej w Mieście Suwałki.

Tab. 32 Dane nt. sieci gazowej w Mieście Suwałki (stan na 31.07.2020r.)

Sieć gazowa	Wartość	Jednostka
długość czynnej sieci ogółem	102100	m
długość czynnej sieci przesyłowej	0	m
długość czynnej sieci rozdzielczej	102100	m
czynne przyłącza do budynków ogółem (mieszkalnych i niemieszkalnych)	1454	szt.
czynne przyłącza do budynków mieszkalnych	1214	szt.
odbiorcy gazu	4343	gosp.
ludność korzystająca z sieci gazowej	12402	osoba

Źródło: PSG Sp. z o.o.

Energia elektryczna

Energia elektryczna dostarczana jest z systemu krajowego przez 4 Główne Punkty Zasilania (GPZ) zlokalizowane na terenie miasta. Na terenie miasta znajdują się następujące urządzenia elektroenergetyczne:

- stacje 110/20 kV: Hańcza, Strefa (Suwałki), Suwałki 1, Reja,
- linia 110 kV relacji Hańcza-Filipów,

- linia 110 kV relacji Hańcza-Olecko,
- linia 110 kV relacji Hańcza-Sejny,
- linia 110 kV relacji Augustów-Strefa (Suwałki)-Suwałki 1-Hańcza,
- linia 110 kV relacji Hańcza - Reja - Suwałki 1,
- stacje transformatorowe 20/0,4 kV,
- linie napowietrzne i kablowe 20 kV,
- linie napowietrzne i kablowe niskiego napięcia.

Stan istniejących sieci i stacji transformatorowych SN/NN na terenie miasta Suwałk przedstawia się następująco (dane PGE Dystrybucja S.A. z 2019 r.):

- sieć napowietrzna wysokiego napięcia WN – 31,300 km,
- sieć kablowa wysokiego napięcia WN – 1,280 km,
- sieć napowietrzna średniego napięcia SN – 106,902 km,
- sieć kablowa średniego napięcia SN – 205,580 km,
- sieć napowietrzna niskiego napięcia nn – 97,583 km,
- sieć kablowa niskiego napięcia nn – 304,788 km,
- stacje transformatorowe napowietrzne – 49 szt.,
- stacje transformatorowe napowietrzne – 293 szt.

System jak na razie nie podlega żadnym ograniczeniom. Rozwój systemu przesyłowego energii na terenie miasta będzie następował wraz z rozwojem miasta i nie ma ograniczeń technicznych.

Przez tereny położone w północnej części miasta przebiega istniejąca transgraniczna linia elektroenergetyczna o napięciu 400kV relacji Ełk Bis - Alytus (Granica Państwa).

Infrastruktura telekomunikacyjna, radiokomunikacyjna i teletechniczna

Miasto Suwałki posiada dobrze rozwiniętą sieć infrastruktury telekomunikacyjnej. Istniejąca infrastruktura techniczna, stanowi w przeważającej większości własność Orange Polska S.A.

Na terenie miasta działają ponadto stacje bazowe telefonii komórkowej różnych operatorów, w tym m.in.: T- Mobile Polska S.A., Polcomtel Sp. z o.o.- operatora sieci telefonii komórkowej Plus, P4 - operatora sieci telefonii komórkowej Play. Na terenie miasta istnieją sieci operatorów prywatnych, którzy świadczą swoje usługi w zakresie zapewnienia dostępu do internetu na rzecz klientów indywidualnych. Dodatkowo w granicach administracyjnych miasta Suwałk istnieją elementy Sieci Szerokopasmowej Polski Wschodniej (sieć i węzły) oraz elementy Polskiej Szerokopasmowej Sieci Naukowej PIONIER.

W granicach miasta, w rejonie ulicy Raczkowskiej, zlokalizowane są lotnicze urządzenia naziemne 1066/1067: DVOR/DME SUW, wokół których zgodnie z Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 26 listopada 2020 r. w sprawie lotniczych urządzeń naziemnych i powierzchni ograniczających zabudowę (Dz. U. z 2020 r. poz. 2161), wyznacza się powierzchnie ograniczające zabudowę o zasięgu10 000 m, w tym strefę kontrolowaną o zasięgu 600 m.

Jak wynika z danych Urzędu Komunikacji Elektronicznej, w granicach miasta pozwolenia posiadają nadajniki dwóch stacji radiowych zlokalizowane przy ulicach Bulwarowej i Przemysłowej 6A

Przez teren miasta przebiega radiolinia teletransmisyjna RTCN Suwałki/Krzemieniucha - SLR Kamień, wraz z pasem ochronnym o szerokości 60,0 m, w którym dopuszcza się zabudowę nie wyższą niż 30,0 m.

18. Uwarunkowania wynikające z zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych

W studium uwzględnia się uwarunkowania wynikające w szczególności z zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych i określa się obszary, na których będą one rozmieszczone zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego.

W aspekcie rozpoznanych uwarunkowań rozwoju województwa podlaskiego i na podstawie Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego, przyjętego Uchwałą Nr XXXVI/330/17 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22 maja 2017 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2017 r., poz. 2777), zmienionego Uchwałą Nr XXXIX/356/17 z dnia 28 sierpnia 2017 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2017 r., poz. 3270), który w Załączniku nr 3 zawiera następujący wykaz inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, ustalonych dla obszaru województwa podlaskiego w dokumentach przyjętych przez Sejm RP, Radę Ministrów, właściwego ministra i Sejmik Województwa Podlaskiego – w odniesieniu do miasta Suwałk:

- rozwój szkolnictwa wyższego uwzględniający potrzeby regionalne,
- prace na linii kolejowej E75 na odcinku Białystok-Ełk-Suwałki-Trakiszki (granica państwa),
- S6l obwodnica Augustowa - granica państwa,
- modernizacja części osadowej oczyszczalni ścieków w Suwałkach oraz rozbudowa i modernizacja kanalizacji sanitarnej do tej oczyszczalni,
- ZUOK w Suwałkach - budowa instalacji do doczyszczania selektywnie zebranych frakcji odpadów komunalnych, budowa instalacji do przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów, budowa instalacji do przetwarzania odpadów budowlanych i remontowych, linia do przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, rozbudowa części biologicznej MBP, modernizacja instalacji i zakładu oraz rozbudowa o nową kwaterę składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, budowa stanowiska rozbiórki odpadów wielkogabarytowych,
- konserwacja gruntowa rzeki Czarna Hańcza na odcinku od mostu w ul. Utrata do mostu w ul. Gen. W. Sikorskiego w Suwałkach,
- budowa gazociągu dystrybucyjnego do miasta i gminy Suwałki,
- modernizacja linii elektroenergetycznych WN 110kV Olecko-„Hańcza” Suwałki, Piecki-Potasznia -„Hańcza” Suwałki, Reja Suwałki-Suwałki oraz stacji WN/SN „Hańcza” Suwałki.

Ponadto w zagospodarowaniu przestrzennym należy uwzględnić występujące elementy ponadlokalne, wymienione w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego w zakresie:

1) komunikacji:

- korytarze projektowanej krajowej infrastruktury drogowej: drogi ekspresowej S6l z obwodnicą miasta Suwałk,
- przebieg istniejącej drogi krajowej Nr 8,

– przebieg istniejących dróg wojewódzkich nr 652, nr 653, nr 655, nr 662,
– przebieg istniejących linii kolejowych, rozwój sieci kolejowej oraz ochrona korytarzy projektowanej krajowej infrastruktury: linii kolejowej E75 Rail Baltica Ełk - Suwałki - Trakiszki (granica z Litwą),
– przebudowę lotniska sportowego w Suwałkach pod kątem potrzeb komunikacyjnych - stworzenia warunków na bazie istniejącego lotniska w Suwałkach (EPSU) do wybudowania lotniska lokalnego użytku publicznego o ograniczonej certyfikacji, dla potrzeb północnej części województwa podlaskiego i obszaru sąsiadującego województwa warmińsko-mazurskiego,
– przebieg istniejących głównych szlaków rowerowych krajowych: „Wschodni Szlak Rowerowy Green Velo" oraz „Podlaski Szlak Bociani";

2) infrastruktury:
– istniejące elementy struktury systemu elektroenergetycznego województwa na poziomie napięć najwyższych (NN) i wysokich (WN) - linia NN 400kV Alytus (Litwa) - granica Polski - Ełk bis i linie WN 110 kV relacji: SE Hańcza - SE Filipów, SE Hańcza - SE Strefa, SE Hańcza - SE Reja, SE Hańcza - SE Sejny, SE Strefa - SE GPZ Suwałki, SE Strefa - SE Augustów, wraz ze strefami ochronnymi,
– korytarz projektowanej krajowej infrastruktury energetycznej - gazociągu przesyłowego będącego odgałęzieniem od interkonektora gazowego Polska - Litwa wraz ze strefa kontrolowaną,
– istniejące obiekty radiokomunikacji i teletransmisji: RTCN Suwałki/Krzemieniucha - SLR Kamień, wraz z pasem ochronnym,
– obiekt radiokomunikacji i teletransmisji: TON Suwałki oraz pomocy radionawigacyjnych lotnictwa cywilnego wraz ze strefą ochronną.
– zadań związanych z funkcją subregionalnego ośrodku wzrostu oraz rdzenia obszaru funkcjonalnego ośrodka subregionalnego Suwałk;

3) elementów środowiska przyrodniczego oraz kulturowego:
– Obszary Natura 2000,
– Obszar Chronionego Krajobrazu Pojezierze Północnej Suwalszczyzny,
– lokalne systemy przyrodnicze, w szczególności dolina rzeki Czarnej Hańczy i jej powiązania z obszarami regionalnej sieci ekologicznej objętej ochroną prawną (obszary - Natury 2000 i Wigierskiego Parku Narodowego),
– zabytki.

19. Uwarunkowania wynikające z wymagań dotyczących ochrony przeciwpowodziowej

Kwestię ochrony przeciwpowodziowej regulują przepisy ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz.U. z 2020 r. poz. 310 z późn. zm.).

Zgodnie z Prawem wodnym, przez:

1) obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi rozumie się obszary, na których istnieje znaczące ryzyko powodzi lub jest prawdopodobne wystąpienie znaczącego ryzyka powodzi;
2) obszary szczególnego zagrożenia powodzią rozumie się:

a) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%,
b) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%,
c) obszary między linią brzegu, a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy, a także wyspy i przymuliska, o których mowa w art. 224 ww. ustawy, stanowiące działki ewidencyjne,
d) pas techniczny;

3) ryzyko powodziowe rozumie się kombinację prawdopodobieństwa wystąpienia powodzi i potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej.

Ochrona przed powodzią jest zadaniem Wód Polskich oraz organów administracji rządowej i samorządowej. Ochronę przed powodzią prowadzi się z uwzględnieniem map zagrożenia powodziowego, map ryzyka powodziowego oraz planów zarządzania ryzykiem powodziowym.

Obszary szczególnego zagrożenia powodzią obowiązkowo uwzględnia się w dokumentach planistycznych, w tym na poziomie gmin: w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, gminnych programach rewitalizacji, a także w decyzjach o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz w decyzjach o warunkach zabudowy.

Potencjalne zagrożenie powodziowe w granicach miasta Suwałki związane jest z rzeką Czarną Hańczą. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz ryzyka powodziowego wraz z zasięgiem wód o prawdopodobieństwie wystąpienia p=1% (tj średnio raz na 100 lat) i obszary na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi p=10% (tj średnio raz na 10 lat), wskazano na rysunkach Studium, zgodnie z opracowaniem pod nazwą Mapa zagrożenia powodziowego z 2020 r. – godła arkuszy: N-34-70-D-b-1, N-34-70-D-b-3, N-34-70-D-b-4 i N-34-70-D-d-2. Z opracowania tego wynika, że obszary te mają w granicach miasta niewielki zasięg.

Na obszarze miasta Suwałk rzeka Czarna Hańcza znajduje się częściowo w Obszarze Chronionego Krajobrazu „Pojezierze Północnej Suwalszczyzny", gdzie obowiązuje zakaz realizacji obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegowej rzeki. Na terenach tych, ewentualne obszary szczególnego zagrożenia powodzią nie wykraczają poza tę strefę. Ograniczenia w zagospodarowaniu terenów chronionych na podstawie przepisów o ochronie przyrody, skutecznie wykluczają zatem te obszary spod zabudowy. Pozostałe obszary szczególnego zagrożenia powodzią znajdują się w granicach obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, których ustalenia również wykluczają je spod zabudowy.

IV. Kierunki kształtowania struktur przestrzennych i polityka przestrzenna

1. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów, w tym wynikające z audytu krajobrazowego i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny przeznaczone pod zabudowę oraz tereny wyłączone spod zabudowy, uwzględniające bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę

Analiza uwarunkowań oraz przyjęta wizja rozwoju miasta, w tym wynikająca ze Strategii Zrównoważonego Rozwoju oraz sporządzonej na jej potrzeby Diagnozy Strategicznej, będąca w swych głównych założeniach kontynuacją i rozwinięciem kierunków przyjętych w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy miasta Suwałki, uchwalonym uchwałą Nr XX/232/2016 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 25 maja 2016 r., stanowi podstawę do sformułowania kierunków rozwoju i kształtowania struktury przestrzennej miasta.

Kierunki polityki przestrzennej rozwoju miasta polegają przede wszystkim na racjonalnym wykorzystaniu przestrzeni miejskiej. Działania te powinny polegać na intensyfikacji zainwestowania uwzględniającej podnoszenie jakości urbanistycznej i ochrony środowiska kulturowo - przyrodniczego. Należy je podporządkować osiągnięciu takich zmian w krajobrazie miejskim, które będą podkreślać i eksponować elementy kształtujące indywidualny wizerunek miasta, w szczególności zaś powodować wzrost jego atrakcyjności i podnosić jakość przestrzeni publicznych.

Głównymi elementami kształtującymi strukturę przestrzenną i krajobraz miasta są:

- ścisłe centrum miasta, w szczególności jego zabytkowa tkanka,
- układ przestrzeni publicznych o charakterze reprezentacyjnym, który powinien krystalizować strukturę urbanistyczną centrum oraz wiązać centrum z dzielnicami je okalającymi,
- dominanty przestrzenne oraz osie widokowe,
- dolina rzeki Czarnej Hańczy stanowiąca główny ciąg biologicznie czynny, mający duży wpływ na krajobraz, przewietrzanie i klimat miasta,
- dzielnice mieszkaniowe jedno i wielorodzinne położone poza ścisłym centrum, o różnym stopniu zainwestowania,
- rejony przemysłowe miasta położone poza ścisłym centrum, o różnym stopniu zainwestowania,
- tereny leśne znajdujące się w granicach administracyjnych miasta.

Obszar miasta Suwałk podzielony został na jednostki urbanistyczne.

Wydzielono sześć jednostek strukturalnych, o w miarę jednorodnym zainwestowaniu. Każda z jednostek strukturalnych podzielona została na jednostki podstawowe, których ilość i granice są wynikiem analizy przestrzennej. Są to:

1) Jednostka strukturalna „A” - położona w centralnej części miasta, w jej skład wchodzą jednostki podstawowe oznaczone kolejno symbolami od A1 do A14;

2) Jednostka strukturalna „B” - położona w północno - zachodniej części miasta, w jej skład wchodzą jednostki „B” wchodzą jednostki podstawowe oznaczone kolejno symbolami od B1 do B6;
3) Jednostka strukturalna „C” - położona w północno - wschodniej części miasta, w jej skład wchodzą jednostki „C” wchodzą jednostki podstawowe oznaczone kolejno symbolami od C1 do C17;
4) Jednostka strukturalna „D” - położona we wschodniej części miasta, w jej skład wchodzą jednostki „D” wchodzą jednostki podstawowe oznaczone kolejno symbolami od D1 do D7;
5) Jednostka strukturalna „E” - położona w zachodniej części miasta w jej skład wchodzą jednostki „E” wchodzą jednostki podstawowe oznaczone kolejno symbolami od E1 do E9;
6) Jednostka strukturalna „F” - położona w południowej części miasta w jej skład wchodzą jednostki „F” wchodzą jednostki podstawowe oznaczone kolejno symbolami od F1 do F3.

Schemat podziału miasta na jednostki strukturalne zawiera załącznik Nr 2 do treści Studium. Granice jednostek podstawowych uwidoczniono również na rysunku Kierunków – (załącznik Nr 3 do uchwały).

Ogólne zasady w kształtowaniu zmian struktury przestrzennej

W Studium przyjęto niżej wymienione ogólne zasady w kształtowaniu zmian struktury przestrzennej:
1) wskazane granice poszczególnych jednostek podstawowych są orientacyjne, podstawą ich wyznaczenia są osie dróg lub granice działek;
2) wskazane funkcje i ich rozmieszczenie mogą ulegać korektom w wyniku uszczegółowienia na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, przy czym zachowane muszą być proporcje funkcji terenów przewidzianych dla danej jednostki, w tym terenów wyłączonych spod zabudowy w stosunku do terenów wskazanych pod zabudowę;
3) uruchamianie inwestycji na terenach wskazanych pod zabudowę powinno być poprzedzone:
   a) sporządzeniem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego,
   b) zapewnieniem infrastruktury inżynieryjnej wymaganej ustaleniami planu,
   c) zapewnieniem dostępności komunikacyjnej;
4) na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego mogą ulec zmianie przebiegi tras komunikacyjnych i ich klasyfikacja;
5) tereny, wskazane jako ciągi ekologiczne i tereny zalecane do kształtowania zieleni mają być wyłączone z zabudowy, za wyjątkiem inwestycji celu publicznego i zabudowy związanej z turystycznym wykorzystaniem tych terenów, na zasadach określonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego;
6) na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego granice terenów wskazanych jako ciągi ekologiczne i tereny zalecane do kształtowania zieleni mogą ulec zmianie, tereny rolne mogą nadal pozostawać w użytkowaniu rolniczym lub być zalesiane;
7) na terenach wyłączonych z zabudowy, zakaz zabudowy nie dotyczy inwestycji celu publicznego z zakresu infrastruktury technicznej, o ile przepisy odrębne nie stanowią inaczej;
8) inwestycje na terenach nie posiadających miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego mogą być realizowane, o ile nie są sprzeczne z przepisami odrębnymi,

posiadają tzw. dobre sąsiedztwo i są zgodne z przyjętymi ogólnymi standardami zabudowy ustalonymi dla danej jednostki;

9) na wszystkich terenach wyznaczonych w Studium, można realizować inwestycje celu publicznego lokalne i ponadlokalne, bez potrzeby zmiany Studium, a tereny inwestycji celu publicznego mogą utracić swój status na rzecz funkcji zgodnych z otaczającą zabudową bez potrzeby zmiany Studium;
10) na terenach zainwestowanych i wskazanych do zabudowy o zasadach i parametrach nowej zabudowy przesądza miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego;
11) w nowych jednostkach osadniczych należy lokalizować usługi podstawowe;
12) na terenach chronionych wpisem do rejestru zabytków obowiązuje priorytet zasad ochrony konserwatorskiej;
13) na terenach zachodnich miasta priorytetem jest rezerwa terenów pod rozbudowę lotniska oraz związane z tym ograniczenia występujące na terenach sąsiednich;
14) na terenie całego miasta priorytetem jest rezerwowanie terenów pod podstawowy układ komunikacyjny;
15) na terenach objętych strefami ochronnymi ustalonymi na podstawie przepisów odrębnych obowiązuje priorytet wynikający z zasad ich ochrony;
16) na terenach objętych strefami ochronnymi ujęć wody obowiązuje priorytet ochrony wód podziemnych;
17) na terenach objętych granicami:
    a) Obszarów Natura 2000,
    b) Obszaru Chronionego Krajobrazu „Pojezierze Północnej Suwalszczyzny”,
    c) rezerwatów przyrody,

- obowiązuje priorytet ochrony przyrody;

18) sposób zagospodarowania terenów o szczególnym znaczeniu dla kształtowania przestrzeni miejskiej, należy określać poprzez opracowanie miejscowego planu;
19) na terenach udokumentowanych złóż kruszywa zakazuje się eksploatacji kruszywa naturalnego w celu ochrony powierzchni ziemi, krajobrazu, zasobów wód podziemnych, oraz ze względu na ograniczone możliwości rozbudowy miasta (zakaz nie dotyczy terenów posiadających wydane koncesje na wydobycie oraz terenów w granicach jednostek D7 i E7);
20) w granicach przestrzeni publicznych możliwa jest organizacja imprez masowych;
21) tereny przestrzeni publicznych należy chronić przed podziałami na mniejsze nieruchomości i sprzedażą;
22) przebieg ustalonych w studium sieci infrastruktury technicznej należy traktować jako orientacyjny, do ustalenia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Ogólne zasady i standardy zagospodarowania terenów i kształtowania nowej zabudowy, w tym zabudowy mieszkaniowej.

W Studium przyjęto niżej wymienione ogólne zasady i standardy zagospodarowania terenów i kształtowania nowej zabudowy, w tym zabudowy mieszkaniowej. Podane poniżej wielkości, jeśli dalsze zapisy Studium nie stanowią inaczej, powinny być uściślane w zależności od istniejących uwarunkowań.

1. <u>Forma zabudowy:</u>

1) nowa zabudowa w typie zabudowy i wysokości zabudowy sąsiedniej, nie wyższej niż zabudowa istniejąca, bądź ustanowiona w obowiązujących planach miejscowych; dopuszcza się wyższą wysokość, o ile wynika to z analizy cech i warunków zabudowy obszaru analizowanego i jest zgodne z podanymi w pkt 5 zasadami;
2) w zabudowie śródmiejskiej objętej wpisem do rejestru zabytków obowiązuje zasada zabudowy zwartej, pierzowej, kamienicowej realizowanej wzdłuż dróg publicznych, o szerokości frontu budynku odpowiadającego historycznemu podziałowi katastralnemu oraz zasada przyległości i kontynuacji, w tym m.in. geometrii dachu z dopuszczeniem różnicy wysokości do 2,0 m i zmiany kąta nachylenia połaci głównych do 5 stopni, o ile ustalenia szczegółowe zawarte w planach miejscowych sporządzanych o wytyczne konserwatorskie nie będą stanowić inaczej lub gdy na danym terenie nie występuje zabudowa pierzejowa;
3) w zabudowie śródmiejskiej objętej wpisem do rejestru zabytków obowiązuje zasada obudowy pierzei ulicznych zabudową od 2-3 trzech kondygnacji, w tym poddasze z dachami wysokimi i z kalenicą równoległą do ulicy;
4) w zabudowie śródmiejskiej obowiązuje kolorystyka dachów w odcieniach zieleni i szarości, dopuszcza się antracyt, w wyjątkiem budynków zabytkowych, na których są dopuszcza się inne historycznie udokumentowane kolory pokrycia.

2. Powierzchniowe standardy zabudowy mieszkaniowej powinny być ustalane, jako:
   1) zabudowa wielorodzinna – średnio 40 m^2 powierzchni mieszkania/osobę;
   2) zabudowa jednorodzinna – średnio 80 m^2 powierzchni mieszkania/osobę.
3. Minimalna i maksymalna intensywność zabudowy brutto, przez którą rozumie się stosunek powierzchni całkowitej wszystkich kondygnacji budynków liczonej w zewnętrznym obrysie murów do powierzchni terenu (w zaokrągleniu do 0,1):
   1) zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna średniowysoka – od 0,5 do 2,5;
   2) zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna niska – od 0,4 do 2,0;
   3) zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna śródmiejska – pierzejowa –od 0,4 do 1,5;
   4) zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna wolno stojąca – od 0,1 do 0,6;
   5) zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna bliźniacza – od 0,1 do 0,8;
   6) zabudowa mieszkaniowa szeregowa– od 0,3 do 1,0;
   7) zabudowa jednorodzinna z usługami – od 0,2 do 1,0, przy zastrzeżeniu, że usługa zajmuje więcej niż 30% powierzchni całkowitej budynku, zgodnie z prawem budowlanym,
   8) zabudowa usługowa – od 0,2 do 2,0;
   9) zabudowa przemysłowo-składowa – od 0,1 do 2,0.
4. Zasady podziału:
   1) wielkość nowo wydzielanych działek budowlanych w zabudowie jednorodzinnej wolno stojącej nie może być mniejsza niż 600 m^2 (nie dotyczy wydzielania działek na polepszenie zagospodarowania działek sąsiednich);
   2) szerokość działek stanowiących ciągi pieszo-jezdne do działek z zabudową mieszkaniową minimum 5,0 m;
   3) szerokość działek stanowiących dojazd do zabudowy usługowej, produkcyjnej, magazynowej i składowej i innych funkcji, z wyjątkiem mieszkaniowej i rolnej minimum 8,0 m;

4) szerokość działek stanowiących drogi wewnętrzne minimum 8,0 m, o ile nie stanowią kontynuacji istniejących dróg o mniejszych parametrach, które można utrzymać.

5. Wysokość zabudowy:
   1) zabudowa wysokościowa, powyżej 55 m nad poziom terenu – nie przewiduje się;
   2) zabudowa wysoka ponad 25 m do 55 m włącznie nad poziom terenu lub mieszkalne od 10 do 16 kondygnacji włącznie, z wyłączeniem terenu zabytkowego układu urbanistycznego śródmieścia Suwałk i innych terenów, wpisanych do rejestru zabytków lub objętych ochroną konserwatorską na podstawie planów miejscowych;
   3) zabudowa średniowysoka – ponad 12 m do 25 m włącznie nad poziom terenu lub mieszkalne od 5 do 9 kondygnacji włącznie, za wyjątkiem zabudowy wyszczególnionej w pkt. 8;
   4) zabudowa niska do 12 m włącznie nad poziom terenu lub mieszkalne do 4 kondygnacji;
   5) zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, poza śródmieściem – do 9,5 m;
   6) zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna śródmiejska w zabudowie zwartej do 12,0 m;
   7) zabudowa jednorodzinna śródmiejska mieszkalno–usługowa do 13,5 m;
   8) zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna śródmiejska lub mieszkalno-usługowa śródmiejska do16,5 m;
   9) zabudowa usługowa do 16,5 m, o ile ustalenia planów nie dopuszczają inaczej;
   10) zabudowa przemysłowa i magazynowa do 45,0 m, z zastrzeżeniem ograniczeń wynikających z przepisów szczególnych, w tym planów miejscowych, wyższa wysokość może być dopuszczona, jeżeli wynika to z uzasadnionych potrzeb technologicznych i nie ma ograniczeń z przepisów odrębnych; ograniczenie wysokości nie dotyczy urządzeń technologicznych i infrastruktury technicznej (kominy, maszty itp.) z zastrzeżeniem ograniczeń wynikających z przepisów szczególnych;
   11) lokalnie wysokość zabudowy może być zmieniona w dostosowaniu do parametrów istniejącej zabudowy lub krajobrazu.

6. Minimalny procentowy udział powierzchni biologicznie czynnej w odniesieniu do powierzchni działki budowlanej (terenu inwestycji), z wyłączeniem terenu śródmieścia:
   1) zabudowa wielorodzinna – 35%;
   2) zabudowa jednorodzinna wolno stojąca – 50%;
   3) zabudowa mieszkaniowo – usługowa – 25%;
   4) zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna bliźniacza – 30%;
   5) zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna szeregowa – 15%;
   6) zabudowa usługowa– 15%;
   7) zabudowa produkcyjna – 10%.

7. Minimalny procentowy udział powierzchni biologicznie czynnej dla terenu śródmieścia w odniesieniu do powierzchni działki budowlanej (terenu inwestycji):
   1) zabudowa wielorodzinna – 30%; wyjątkiem od ustalania tego wskaźnika są działki inwestycyjne w zabudowie pierzejowej położone w strefie ochrony konserwatorskiej, których parametry lub ustalenia planów miejscowych wykluczają możliwość jego zastosowania, wskaźnik powinien być ustalany indywidualnie, dopuszcza się 0%;
   2) zabudowa jednorodzinna wolno stojąca – 40%;
   3) zabudowa mieszkaniowo – usługowa – 10%;
   4) zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna bliźniacza – 20%;

5) zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, pierzejowa – 25%; wyjątkiem od ustalania tego wskaźnika są działki inwestycyjne położone w strefie ochrony konserwatorskiej, których parametry lub ustalenia planów miejscowych wykluczają możliwość jego zastosowania, wskaźnik powinien być ustalany indywidualnie, dopuszcza się 0%;
6) zabudowa usługowa – wskaźnik powinien być ustalany indywidualnie, w tym 0%;
7) zabudowa produkcyjna – 20%.

8. Zasady wyznaczania liczby miejsc do parkowania, w tym miejsc przeznaczonych na parkowanie pojazdów zaopatrzonych w kartę parkingową:
   1) miejsca do parkowania należy zapewnić na działkach budowlanych, na których realizowana jest inwestycja, na poziomie terenu z zachowaniem przepisów odrębnych lub jako stanowiska w garażach podziemnych, nadziemnych lub naziemnych;
   2) dopuszcza się zatoki postojowe w liniach rozgraniczających dróg publicznych oraz wewnętrznych o szerokości, co najmniej 12,0 m pod warunkiem zapewnienia miejsca dla ruchu pieszego;
   3) nie ustala się wskaźnika miejsc parkingowych w istniejącej zwartej zabudowie oraz zabudowie śródmiejskiej oraz przy zmianie funkcji z mieszkalnej na usługową w poziomie parteru dla lokali o powierzchni całkowitej do 50 m^2; ilość powinna wynikać z lokalnych uwarunkowań; przy rozbudowie, nadbudowie i zmianach funkcji należy stosować ustalone wskaźniki miejsc postojowych.
   4) ustala się minimalną liczbę miejsc do parkowania odpowiednio do funkcji:
      a) zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna - 2 miejsca na 1 lokal mieszkalny i 1 miejsce na wbudowaną w budynek usługę,
      b) zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna - 1,5 miejsca na jeden lokal mieszkalny,
      c) budynki zamieszkania zbiorowego - 1 miejsce na 3 miejsca noclegowe,
      d) usługi administracji -1 miejsce na 50 m^2 powierzchni użytkowej podstawowej,
      e) usługi handlu - 1 miejsce na 20 m^2 powierzchni sprzedażowej,
      f) handel wielkopowierzchniowy - 1 miejsce na 10 m^2 powierzchni sprzedażowej,
      g) usługi gastronomii – 1 miejsce na 8 miejsc konsumpcyjnych,
      h) usługi zdrowia – 1 miejsce na 1 gabinet i 1 miejsce na 5 łóżek szpitalnych,
      i) usługi oświaty - 1 miejsce na 25 miejsc dydaktycznych,
      j) usługi kultury i sportu - 1 miejsce na 10 miejsc na widowni,
      k) usługi inne niż wymienione wyżej lit. a - j - 1 miejsce na 40 m^2 powierzchni użytkowej podstawowej, lecz nie mniej niż 1 miejsce na lokal użytkowy,
      l) zabudowa produkcyjna – 1 miejsce na 5 zatrudnionych na pierwszej zmianie,
      m) zabudowa magazynowa - 1 miejsce na 100 m^2 powierzchni magazynowej,
      n) cmentarze – 50 miejsc na 1 ha powierzchni, poza terenem cmentarza;
   5) Dopuszcza się zmniejszenie ustalonych w pkt 4 wskaźników, o ile ustalenia obowiązujących planów miejscowych stanowią inaczej, przy ich zmianach oraz w sytuacjach wynikających z indywidualnych potrzeb i zastanej lokalizacji, uniemożliwiającej wykonanie miejsc z uwagi na parametry działki inwestycyjnej i ustalone zasady zabudowy; w tym przypadku ilość miejsc postojowych należy ustalać indywidualnie, w zależności od potrzeb inwestycji, odpowiednio do funkcji i lokalnych warunków;

6) Dopuszcza się bilansowanie miejsc postojowych z terenami dróg i parkingów publicznych oraz wewnętrznych, zgodnie z odpowiednimi umowami lub porozumieniami, zawartych pomiędzy inwestorem a zarządcą lub właścicielem drogi;
7) Dopuszcza się bilansowanie miejsc postojowych z terenami sąsiednimi, przy czy za teren sąsiedni uznaje teren położony w linii osi dojścia do 70 m, licząc od krawędzi najbliżej położonego miejsca parkingowego przyjętego do bilansu inwestycji do wejścia do budynku, którego dotyczy inwestycja (nie dotyczy wejść służbowych i gospodarczych), o ile ich przyjęcie do bilansu inwestycji nie powoduje zmniejszenia wymaganej ilości miejsc postojowych dla istniejącej zabudowy odpowiednio do funkcji zgodnie z pkt.4;
8) Przy realizacji miejsc do parkowania, obsługujących tereny wymienione w punkcie 4 od litery b) do n) należy zapewnić miejsca przeznaczone do parkowania pojazdów zaopatrzonych w kartę parkingową w ilości:
   1) 1 miejsce na każde 25 miejsc postojowych, jeżeli liczba stanowisk wynosi do 100;
   2) 4% ogólnej liczby stanowisk, jeżeli ogólna liczba stanowisk wynosi ≥ 101;
9) Przy realizacji parkingów na terenach niezaliczonych do żadnej z kategorii dróg publicznych i nie zlokalizowanych w pasach drogowych tych dróg należy zapewnić minimum 1 miejsce do parkowania pojazdów zaopatrzonych w kartę parkingową na każde 25 miejsc parkingowych;
10) Na terenach przeznaczonych na realizację drogowych celów publicznych oraz w strefach zamieszkania i strefach ruchu, dla pojazdów zaopatrzonych w kartę parkingową ilość miejsc należy zapewnić zgodnie z przepisami ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych

Jako obszar śródmieścia przyjmuje się teren ograniczony rzeką Czarną Hańczą od wschodu i od południa, terenem kolejowym, ul. Gen. K. Podhorskiego od zachodu i ul. Bulwarową i Gen. W. Sikorskiego od północy (jednostka strukturalna A).

Przyjęte zasady i standardy zagospodarowania terenów i kształtowania nowej zabudowy, w tym zabudowy mieszkaniowej, powinny stanowić podstawę do badania chłonności terenów w obszarach rozwojowych oraz do wyznaczania wielkości i ilości terenów budowlanych w planach miejscowych.

Zmiana ww. wskaźników jest dopuszczalna, o ile wynika z analiz sporządzanych na potrzeby opracowywanych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Odstępstwo od przyjętych wartości, o ile nie określono wyżej lub nie wynika to z obowiązujących na danym terenie planów miejscowych, nie może być większe niż 30%.

Strategia rozwoju miasta Suwałki „Suwałki 2030. Strategia rozwoju", przyjęta uchwałą Nr XXXIII/440/2021 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 30 czerwca 2021 r., podejmuje następujące zagadnienia terytorialne istotne w procesie kształtowania polityki przestrzennej:

- wiąże procesy rozwoju miasta z uwarunkowaniami przestrzennymi, wynikającymi z położenia miasta w północno-wschodniej Polsce, w obszarze stanowiącym część wschodniej granicy Unii Europejskiej w środowisku przyrodniczym o wysokich walorach,
- zwraca się uwagę na zagadnienia polityki przestrzennej wynikające z prac nad Studium uwarunkowań i kierunków rozwoju Miasta Suwałk,

- wymienia się obszary strategicznej interwencji określone w dokumentach wyższego rzędu (w szczególności w Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030), do których zaliczone są Suwałki oraz określa Obszary Strategicznej Interwencji wewnątrz Suwałk wpisane w strukturę funkcjonalno-przestrzenną Miasta.

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Miasta Suwałki zawiera zasady polityki przestrzennej na lata 2021-2030, określanej jako integralny element zestawu różnorodnych działań (polityk i programów) służących osiąganiu celów rozwoju społeczno-gospodarczego miasta.

Do kluczowych działań ukierunkowanych na kształtowanie przestrzeni miasta w okresie realizacji strategii należy zaliczyć:

- zachowanie ładu przestrzennego poprzez ustalenia planów miejscowych,
- przeciwdziałanie rozlewaniu się miasta, poprzez uzupełnianie zabudowy na terenach zurbanizowanych i ograniczenie przekształcania terenów rolnych w osiedla mieszkaniowe bez zapewnienia finasowania infrastruktury drogowej i technicznej, poza terenami wyznaczonymi w studium,
- wyznaczanie stref funkcjonalno-przestrzennych celem ograniczenia konfliktów społecznych,
- zapobieganie mieszaniu się terenów o sprzecznych funkcjach przestrzennych,
- tworzenie systemu powiązanych ze sobą ciągów ekologicznych, którego główną osią powinna być dolina rzeki Czarnej Hańczy, w oparciu o tereny cenne przyrodniczo oraz rekreacyjne oraz w powiązaniu z terenami leśnymi i otuliną Wigierskiego Parku Narodowego i Suwalskiego Parku Krajobrazowego,
- ochrona przed zabudową i skażeniem terenów wskazanych w studium jako ciągi ekologiczne oraz terenów wodonośnych,
- stworzenie programu działań zmierzających do ochrony wód podziemnych i rzeki Czarnej Hańczy poprzez likwidację spływu nieoczyszczonych wód,
- tworzenie przestrzeni publicznych integrujących mieszkańców,
- podnoszenie atrakcyjności i udostępnienie mieszkańcom terenów nadrzecznych, poprzez rozbudowę bulwarów, w tym budowa ścieżki rowerowej i spacerowej wzdłuż rzeki w granicach administracyjnych miasta, łączących tereny rekreacyjne, porządkowanie rzeki, budowa kładek przez rzekę,
- zwiększenie terenów zieleni i przestrzeni publicznych, przeznaczanie w planach miejscowych na ten cel nowych terenów i ich pozyskiwanie,
- zwiększenie udziału terenów biologicznie czynnych (np. poprzez ustalanie wysokiego udziału pow. biologicznie czynnych na terenach budowlanych odpowiednio do funkcji, wprowadzenie zieleni jako towarzyszącej inwestycjom drogowym, zalesianie gruntów rolnych),
- rozbudowa układu dróg podstawowych zapewniających sprawne i bezpieczne przemieszczanie mieszkańców z pominięciem przejazdu przez centrum miasta,
- rozbudowa i utrzymanie w odpowiednim stanie systemu ścieżek rowerowych w mieście, komunikacyjnych i rekreacyjnych, budowa stacji rowerowych,

- zapewnienie miejsc parkingowych w ramach realizowanych inwestycji poza terenami dróg, wprowadzenie parkingów pod budynki i tereny, a tam, gdzie nie będzie to możliwe lub uzasadnione ekonomicznie, dopuszczenie budowy parkingów wielopoziomowych,
- poprawa wizerunku i estetyki miasta poprzez modernizację istniejącej substancji, dbałość o małą architekturę i zieleń, w tym ukwiecanie miasta,
- ochrona dziedzictwa kulturowego poprzez zachowanie skali zabudowy śródmieścia Suwałk i pierzowej obudowy ulic w Śródmieściu, działania na rzecz promocji unikatowej suwalskiej starówki i „suwalskiej kamienicy", utrzymania zasobu zabytków w odpowiednim stanie technicznym, wprowadzanie nowych funkcji do tych obiektów, dbałość o detal i wystrój zabytków, ograniczenie ruchu komunikacyjnego, wyprowadzenie ruchu przejazdowego, zmianę organizacji ruchu w śródmieściu,
- budowanie tożsamości miasta w oparciu o jego historię i postaci tu mieszkające,
- budowanie tożsamości miasta poprzez utworzenie systemu spójnej informacji i urządzeń miejskich np. ujednolicenie wiat przystankowych, tabliczek z nazwami ulic, małej architektury przyulicznej, stosowania jednolitej kolorystycznie nawierzchni na drogach rowerowych itd.

W Strategii Województwa Podlaskiego 2030, Miasto Suwałki zaliczane jest do dwóch obszarów strategicznej interwencji (OSI):

- OSI Ośrodki subregionalne – w obszarze którego powinny być realizowane następujące cele strategiczne Strategii Podlaskie 2030: Przemysły przyszłości; Kompetentni mieszkańcy; Przestrzeń wysokiej jakości; wszystkie cele operacyjne celu strategicznego Partnerski region,
- OSI Miasta powiatowe – w obszarze którego szczególnie istotna będzie realizacja celów: Lokalna przedsiębiorczość; Kompetencje mieszkańców; Aktywizacja mieszkańców; Przestrzeń wysokiej jakości.

Poza OSI wojewódzkimi, miasto należy do Polski Wschodniej, która stanowi Obszar Strategicznej Interwencji na poziomie krajowym. Ponadto należy podkreślić konieczność dążenia władz miasta przy wsparciu władz samorządowych województwa, do objęcia Miasta Suwałki również instrumentami wsparcia krajowego ukierunkowanymi do miast średniej wielkości tracących funkcje społeczno-gospodarcze (dotychczas prezentowane analizy oraz skutki pandemii obrazują trudności rozwojowe miasta, jednak nie znalazło to odzwierciedlenia w zaliczeniu Suwałk do grupy miast wymagających wsparcia).

Obszary strategicznej interwencji, o których mowa, to określone w strategii rozwoju obszary o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania, potencjałów rozwojowych, do którego powinna być kierowana interwencja publiczna łącząca inwestycje, w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne lub w zasoby ludzkie, finansowane z różnych źródeł, lub rozwiązania regulacyjne.

Opracowana Strategia Zrównoważonego Rozwoju Miasta Suwałki do roku 2030 określa Obszary Strategicznej Interwencji wewnątrz Suwałk wpisane w strukturę funkcjonalno-

przestrzenną miasta. Tereny te uwzględnić należy w kierunkach zagospodarowania przestrzennego miasta Suwałk.

Ustalenia szczegółowe dotyczące poszczególnych jednostek strukturalno-przestrzennych

Schemat podziału miasta na jednostki strukturalne zawiera załącznik Nr 2 do treści Studium. Granice jednostek podstawowych uwidoczniono również na rysunku Kierunków (załącznik Nr 3 do uchwały).

Ryc. 28 Udział procentowy przeznaczeń terenów w powierzchni miasta w niniejszym Studium (ogółem wg. ustaleń zawartych na rysunku Kierunków)

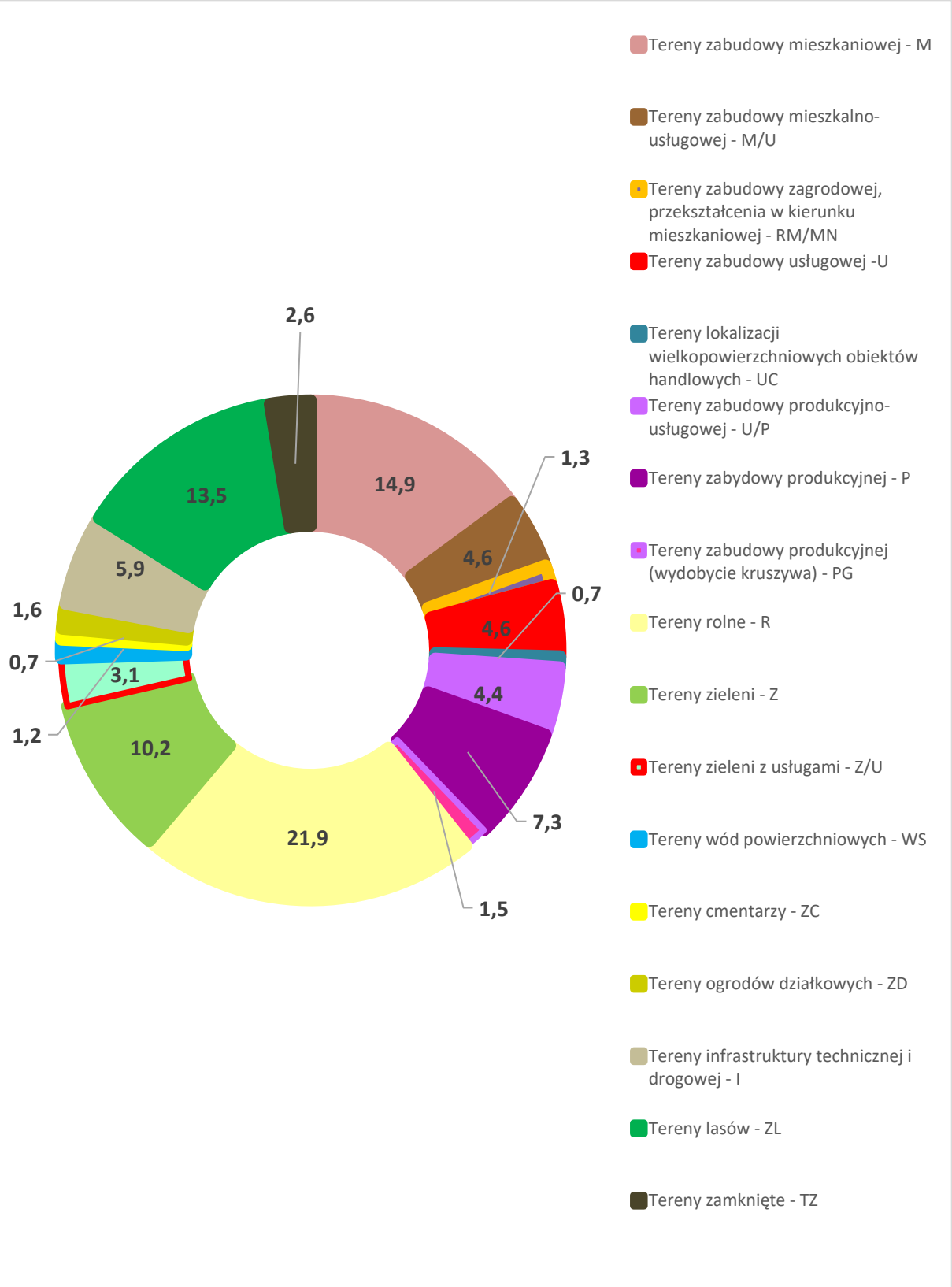

Źródło: opracowanie własne

Tab. 33 Powierzchnia przeznaczeń terenów w poszczególnych jednostkach urbanistycznych (wg. ustaleń zawartych na rysunku Kierunków)

Przeznaczenie terenu / Numer jednostki urbanistycznej		A	B	C	D	E	F	Pow. przeznaczenia terenu w ha w skali miasta	Udział procentowy przeznaczenia terenu w powierzchni miasta
M	Tereny zabudowy mieszkaniowej	5	128	335	182	325	2	977	14,9
M/U	Tereny zabudowy mieszkalno-usługowej	240	26	1	8	24	≈1	300	4,6
RM/MN	Tereny zabudowy zagrodowej, przekształcenia w kierunku mieszkaniowej	-	23	19	10	13	21	86	1,3
U	Tereny zabudowy usługowej	4	43	127	54	64	7	299	4,6
UC	Tereny lokalizacji wielkopowierzchniowych obiektów handlowych	6	-	38	-	-	-	44	0,7
U/P	Tereny zabudowy produkcyjno-usługowej	3	-	79	21	168	14	285	4,4
P	Tereny zabudowy produkcyjnej	-	-	63	-	20	392	475	7,3
PG	Tereny zabudowy produkcyjnej (wydobycie kruszywa)	-	-	-	47	8	42	97	1,5
R	Tereny rolne	-	420	262	280	361	110	1433	21,9
Z	Tereny zieleni	18	220	229	107	76	19	669	10,2
Z/U	Tereny zieleni z usługami	5	130	32	13	22	1	203	3,1
WS	Tereny wód powierzchniowych	5	17	5	35	13	3	78	1,2
ZC	Tereny cmentarzy	-	-	23	-	25	-	48	0,7
ZD	Tereny ogrodów działkowych	-	-	49	38	15	-	102	1,6
I	Tereny infrastruktury technicznej i drogowej	-	71	94	7	205	12	389	5,9
ZL	Tereny lasów	-	32	517	25	1	312	887	13,5
TZ	Tereny zamknięte	40	-	16	49	1	73	179	2,6
SUMA		**326**	**1110**	**1889**	**876**	**1341**	**1009**	**6551**	**100,0**

Źródło: opracowanie własne

Jednostka strukturalna A - o powierzchni ok. 326 ha, położona jest w centralnej części miasta. Ogranicza ją od zachodu i południa rzeka Czarna Hańcza, od wschodu tereny kolejowe, od północy zabudowa mieszkaniowa osiedla kolejowego oraz ulice Gen. Z. Podhorskiego i Bulwarowa. Większość jednostki znajduje się w granicach strefy ochrony konserwatorskiej, obejmującej zabytkowe śródmieście miasta. W skład jednostki A wchodzą jednostki podstawowe, oznaczone kolejno na rysunku Kierunków symbolami od A 1 do A 14. Granice całej jednostki A pokrywają się z wyznaczonymi na rysunku Kierunków (załącznik Nr 3 do uchwały) granicami obszaru zabudowy śródmiejskiej w rozumieniu przepisów prawa budowlanego zgodnie z definicją zawartą w Rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz.U. z 2019 r. poz. 1065 z późniejszymi zmianami).

Obecne zainwestowanie

Jednostka A jest obszarem o dużej różnorodności funkcji i koncentracji usług. W jej granicach występują: zabudowa wielorodzinna o wysokiej intensywności, zabudowa usługowa, w tym z zakresu usług publicznych, obiekty administracji, kultury, oświaty (w tym szkoły podstawowe i średnie, szkoła wyższa), nowa zabudowa usługowa (w tym obiekty wielkopowierzchniowe), przychodnie zdrowia. Ścisłe centrum stanowi zabytkowa zabudowa śródmiejska w zachowanym układzie urbanistycznym wraz z Parkiem Konstytucji 3 Maja i Placem M. Konopnickiej. W granicach jednostki zawiera się rzeka Czarna Hańcza.

Obszary objęte ochrona prawną i o ograniczonym użytkowaniu, wynikające z przepisów odrębnych

Na obszarze jednostki strukturalnej A występują:

1) strefa ochrony konserwatorskiej obejmująca zabytkowy układ urbanistyczny miasta Suwałk, wpisana do rejestru zabytków pod nr A-31;
2) strefa ochrony konserwatorskiej obejmująca obiekty pokoszarowe w rejonie ulicy Sejneńskiej, wpisana do wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków;
3) poszczególne obiekty wpisane do rejestru zabytków oraz objęte wojewódzką i gminną ewidencją zabytków;
4) stanowiska archeologiczne;
5) pomniki przyrody;
6) tereny zamknięte kolejowe;
7) radiolinia RTCN Suwałki/Krzemieniucha – SLR Kamień wraz z pasem ograniczonego użytkowania terenu;
8) powierzchnie ograniczające zabudowę od lotniczych urządzeń naziemnych 1066/1067: DVOR/DME SUW (do czasu ich likwidacji);
9) powierzchnie ograniczające przeszkody dla lotniska Suwałki.

Kolizje, konflikty, bariery

Do istotnych kolizji, konfliktów i barier związanych z zagospodarowaniem przestrzennym jednostki strukturalnej A należą:

1) cenne przyrodniczo tereny doliny rzeki Czarnej Hańczy;
2) presja urbanizacji na terenach położonych wzdłuż rzeki Czarnej Hańczy;

3) brak wykupu gruntów prywatnych położonych w ciągu ekologicznym rzeki Czarnej Hańczy,
4) położenie terenów kolejowych zamkniętych w śródmieściu, w tym punktu przeładunkowego;
5) położenie zdekapitalizowanych terenów przemysłowo - składowych we wschodniej części jednostki (rejon ulic Przytorowej i L. Waryńskiego).

Kierunki

Funkcja dominująca: zabudowa śródmiejska o dużej różnorodności funkcji i koncentracji usług, w tym publicznych, w większości objęta granicami strefy ochrony konserwatorskiej, wpisanej do rejestru zabytków, obejmującej układ urbanistyczny miasta.

Funkcje pozostałe: zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna o wysokiej intensywności, tereny kolejowe zamknięte, przestrzenie publiczne, w tym tereny rekreacji i wypoczynku, tereny zieleni.

Ryc. 29 Udział procentowy przeznaczeń terenów w powierzchni jednostki urbanistycznej „A" (wg. ustaleń zawartych na rysunku Kierunków)

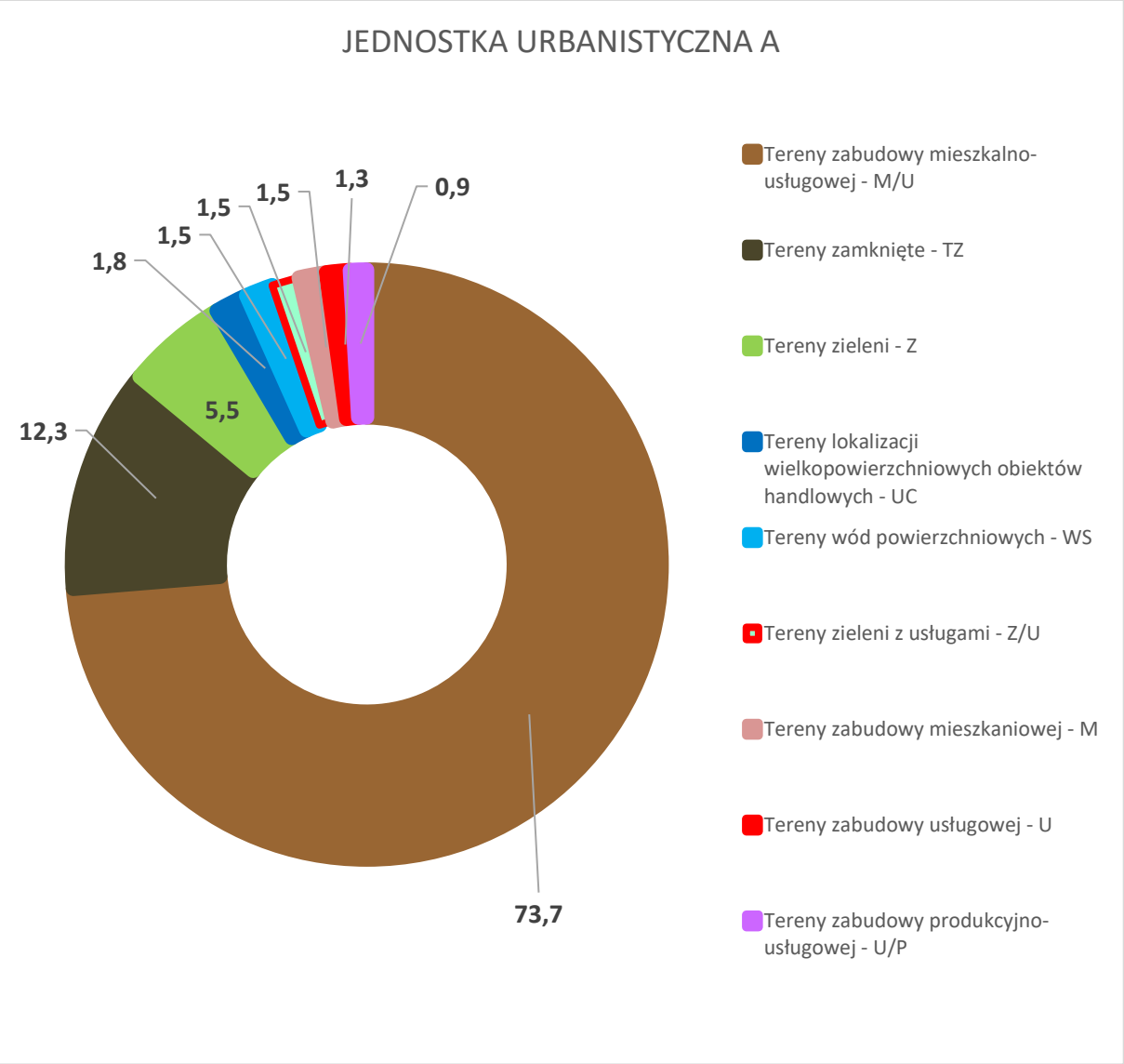

Źródło: opracowanie własne

Tab. 34 Powierzchnia przeznaczeń terenów w obszarze jednostki urbanistycznej „A” (wg. ustaleń zawartych na rysunku Kierunków)

Przeznaczenie terenu		Powierzchnia w ha	Udział procentowy w powierzchni jednostki urbanistycznej
M/U	Tereny zabudowy mieszkalno-usługowej	240	73,7
TZ	Tereny zamknięte	40	12,3
Z	Tereny zieleni	18	5,5
UC	Tereny lokalizacji wielkopowierzchniowych obiektów handlowych	6	1,8
WS	Tereny wód powierzchniowych	5	1,5
Z/U	Tereny zieleni z usługami	5	1,5
M	Tereny zabudowy mieszkaniowej	5	1,5
U	Tereny zabudowy usługowej	4	1,3
U/P	Tereny zabudowy produkcyjno-usługowej	3	0,9
		326	**100,0**

Źródło: opracowanie własne

Działania z zakresu realizacji celów publicznych o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym:

1) ogólne dla wszystkich jednostek w granicach jednostki strukturalnej A:
   a) przebudowa i modernizacja istniejącego układu komunikacyjnego,
   b) budowa nowych odcinków dróg i ścieżek rowerowych,
   c) budowa sieci infrastruktury technicznej,
   d) podłączenie istniejących obiektów do sieci miejskiej c.o., lub gazowej,
   e) ograniczenie ruchu kołowego w śródmieściu,
   f) poprawa warunków i jakości życia mieszkańców,
2) szczegółowe dla jednostek podstawowych:
   a) ochrona terenów i obiektów położonych w granicach strefy ochrony konserwatorskiej,
   b) rewitalizacja zabudowy śródmiejskiej,
   c) przekształcanie i rehabilitacja obszarów produkcyjno - usługowych i magazynowych oraz kolejowych (jednostki A13 i A14) w kierunku zabudowy śródmiejskiej, z prowadzeniem nowych funkcji na terenach kolejowych,
   d) budowa zintegrowanego węzła obsługi komunikacji PKP, PKS i komunikacji miejskiej w rejonie dworca PKP,
   e) wykup terenów nadrzecznych określonych w niniejszym Studium, jako ciąg ekologiczny rzeki Czarnej Hańczy (jednostki A2, A6, A7, A12, A13),
   f) zagospodarowanie i sukcesywne przekształcanie doliny Czarnej Hańczy w ważne z punktu widzenia rekreacyjnego, wypoczynkowego, krajobrazowego i przyrodniczego przestrzenie publiczne w sposób umożliwiający:
   – dostęp publiczny do rzeki,
   – lokalizację obiektów usługowych zwróconych ku rzece,

- wyznaczanie tras ścieżek rowerowych, miejskich szlaków turystycznych, kulturowych i przyrodniczych (jednostki A2, A6, A7, A12, A13),

g) rozbudowa istniejącego układu komunikacyjnego, zapewnienie dostępu do wnętrz kwartałów z ograniczeniem dostępu z ulicy T. Kościuszki,

h) poprawa dostępności komunikacyjnej poprzez:

- poszerzenie ulicy Gen. W. Sikorskiego (jednostki A3, A12),
- poszerzenie ulicy Bulwarowej (jednostka A11),
- przebudowa skrzyżowania ulicy Bulwarowej i Gen. W. Sikorskiego (jednostki A3, A4, A11),
- połączenie ulicy Północnej z ulicą Przytorową (jednostki A13, A14),
- rozbudowa ulicy Szkolnej do ulicy Przytorowej (jednostka A13),
- budowa tunelu pod torami kolejowymi z przebudową ulicy Sejneńskiej (jednostki A13, A14).

Polityka przestrzenna

Kierunki przekształceń: ochrona zasobów kulturowych, rewitalizacja i przekształcenia, poprawa dostępności komunikacyjnej - budowa nowych dróg i parkingów, sukcesywne przekształcanie doliny Czarnej Hańczy z zachowaniem w maksymalnym stopniu terenów zielonych, tworzenie terenów miejskiej zieleni urządzonej, przekształcenia zabudowy - eliminacja zabudowy zdegradowanej i dysharmonizującej zachowany historyczny układ śródmieścia miasta, uzupełnienia zabudowy mieszkaniowej i usługowej, uzupełnianie i poprawa wyposażenia terenu w infrastrukturę techniczną, poprawa i uzupełnianie układu drogowego, w tym dróg zbiorczych, dróg wewnętrznych i parkingów, przekształcenie terenów kolejowych na cele zabudowy śródmiejskiej, przekształcanie części terenów zabudowy produkcyjno - usługowej i magazynowej i zmiana funkcji tych terenów, zmiana lokalizacji dworca PKP i PKS z dostosowaniem do przebiegu trasy Rail Baltica.

Obszary do zainwestowania:

1) obszary strategicznej interwencji (OSI), w tym:
   a) tereny wymagające przekształceń w granicach stref ochrony konserwatorskiej, w tym, wnętrza kwartałów w zabudowie śródmiejskiej, tereny nadrzeczne,
   b) tereny wymagające przekształceń położone poza granicami strefy ochrony konserwatorskiej, w szczególności w rejonie ulic Sejneńskiej i L. Waryńskiego,
   c) tereny kolejowe.

Obszary i zadania strategiczne: inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym, w tym: ochrona zasobów kulturowych i rewitalizacja, przebudowa istniejącego układu komunikacyjnego, budowa nowego układu komunikacyjnego, w tym parkingów, utrzymanie ciągu rzeki Czarnej Hańczy jako głównego elementu zieleni urządzonej o charakterze publicznym.

Zalecane standardy zagospodarowania terenu i kształtowania nowej zabudowy:

Kompozycja, standardy i zasady zabudowy do zachowania, uzupełnień i rozbudowy zgodnie z:

1) obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego na obszarach ich obowiązywania;

2) zasadami i standardami podanymi w części ogólnej Kierunków na obszarach, dla których nie obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego;
3) zasadami i standardami podanymi w części szczegółowej Kierunków dotyczącej jednostek podstawowych;
4) na terenie strefy konserwatorskiej zasadami określonymi w Kierunkach dotyczącymi ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków.

Zachowanie w strukturze przestrzennej terenów zalecanych do kształtowania zieleni, wyłączonych z zabudowy.

Kształtowanie publicznych terenów rekreacyjnych i sportowych w oparciu o tereny nadrzeczne.

Obsługa komunikacyjna:

1) w oparciu o istniejący układ ulic oraz podniesienie standardu istniejących ulic;
2) budowa nowego układu podstawowego i uzupełniającego.

Infrastruktura techniczna: sieci uzbrojenia do utrzymania, przebudowy i rozbudowy, wprowadzenie gazu do śródmieścia.

Ochrona przyrody i krajobrazu: zgodnie z rozdziałem 2 Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu w tym krajobrazu kulturowego i uzdrowisk.

Ochrona zabytków: warunki ochrony zabytków zgodnie z rozdziałem 3 Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej, do uwzględnienia w planach miejscowych.

Zasady rozmieszczania inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym w zakresie infrastruktury społecznej oraz usług podstawowych: zgodnie z częścią ogólną Kierunków.

Tereny wyłączone spod zabudowy

W jednostce strukturalnej A terenami wyłączonymi spod nowej zabudowy budynkami, o ile z ustaleń obowiązujących planów oraz ustaleń szczegółowych niniejszego Studium nie wynika inaczej są:
1) obszary przestrzeni publicznych;
2) tereny parków i skwerów;
3) tereny wód powierzchniowych;
4) tereny publiczne w ciągu ekologicznym rzeki Czarnej Hańczy;
5) częściowo - publiczne tereny sportowe, rekreacyjne i turystyczne uzupełniające system ekologiczny;
6) istniejące osiedla mieszkaniowe wielorodzinne nie powinny być dogęszczane nową zabudową.

Tab. 35 Charakterystyka jednostek podstawowych wchodzących w skład jednostki urbanistycznej „A” ***

numer jednostki funkcje	formy ochrony zabytków		formy ochrony przyrody		inne formy ochrony ograniczenia lub uwarunkowania mające istotny wpływ na sposób zagospodarowania	uwagi
	obszary	**obiekty**	**obszary**	**obiekty**		
A1 **(pow. ok. 10,61 ha)** **Funkcja podstawowa:** zabudowa śródmiejska (mieszkalno-usługowa) **Funkcje uzupełniające:** funkcja sakralna, zieleń urządzona, tereny rekreacyjne, miejsce organizacji imprez masowych i plenerowych	strefa ochrony konserwatorskiej (układ urbanistyczny)*	występują obiekty rejestrowe i ewidencyjne	brak	pomniki przyrody		100% pokrycia mpzp
A2 **(pow. ok. 35,24 ha)** **Funkcja podstawowa:** zabudowa śródmiejska (mieszkalno-usługowa) **Funkcje uzupełniające:** usługi publiczne, funkcja sakralna, funkcje administracyjne, oświatowe, ochrony zdrowia, zieleń urządzona, tereny rekreacyjne, miejsce organizacji imprez masowych i plenerowych	strefa ochrony konserwatorskiej (układ urbanistyczny)* stanowiska archeologiczne	występują obiekty rejestrowe i ewidencyjne	brak	pomniki przyrody	– radiolinia RTCN Suwałki/Krzemieniucha – SLR Kamień wraz z pasem ograniczonego użytkowania terenu**, – obszary szczególnego zagrożenia powodzią 1% i 10%**	100% pokrycia mpzp
A3 **(pow. ok. 21,74 ha)** **Funkcja podstawowa:** zabudowa śródmiejska (mieszkalno-usługowa) **Funkcje uzupełniające:** usługi publiczne, funkcje administracyjne, oświatowe, ochrony zdrowia	strefa ochrony konserwatorskiej (układ urbanistyczny)*	występują obiekty rejestrowe i ewidencyjne	brak	pomnik przyrody		100% pokrycia mpzp
A4 **(pow. ok. 26,25 ha)** **Funkcja podstawowa:** zabudowa śródmiejska	strefa ochrony konserwatorskiej (układ urbanistyczny)*	występują obiekty rejestrowe i ewidencyjne	brak	pomniki przyrody		100% pokrycia mpzp

(mieszkalno-usługowa) **Funkcje uzupełniające:** usługi publiczne, funkcja sakralna, funkcje administracyjne, oświatowe, ochrony zdrowia						
A5 **(pow. ok. 7,25 ha)** **Funkcja podstawowa:** zabudowa śródmiejska (mieszkalno-usługowa) **Funkcje uzupełniające:** usługi publiczne, funkcje administracyjne, oświatowe, ochrony zdrowia, zieleń urządzona, miejsce organizacji imprez masowych i plenerowych	strefa ochrony konserwatorskiej (układ urbanistyczny)*	występują obiekty rejestrowe i ewidencyjne	brak	brak		100% pokrycia mpzp
A6 **(pow. ok. 16,91 ha)** **Funkcja podstawowa:** zabudowa śródmiejska (mieszkalno-usługowa) **Funkcje uzupełniające:** usługi publiczne, funkcje administracyjne, ochrony zdrowia, zieleń urządzona, tereny rekreacyjne, komunikacja, infrastruktura	strefa ochrony konserwatorskiej (układ urbanistyczny)* stanowiska archeologiczne	występują obiekty rejestrowe i ewidencyjne	brak	pomniki przyrody	– obszary szczególnego zagrożenia powodzią 1% i 10%**	100% pokrycia mpzp
A7 **(pow. ok. 17,19 ha)** **Funkcja podstawowa:** zabudowa śródmiejska (mieszkalno-usługowa) **Funkcje uzupełniające:** usługi publiczne, funkcje administracyjne, ochrony zdrowia, zieleń urządzona, tereny rekreacyjne, komunikacja, infrastruktura	strefa ochrony konserwatorskiej (układ urbanistyczny)** stanowiska archeologiczne	występują obiekty rejestrowe i ewidencyjne	brak	brak	– przekroczenie norm hałasu od ulicy Utrata, – obszary szczególnego zagrożenia powodzią 1% i 10%**	100% pokrycia mpzp

A8 **(pow. ok. 6,27 ha)** **Funkcja podstawowa:** zabudowa śródmiejska (mieszkalno-usługowa) **Funkcje uzupełniające:** zieleń urządzona	strefa ochrony konserwatorskiej (układ urbanistyczny)**	występują obiekty rejestrowe i ewidencyjne	brak	brak	– przekroczenie norm hałasu od ulicy Utrata	100% pokrycia mpzp
A9 **(pow. ok. 24,61 ha)** **Funkcja podstawowa:** zabudowa śródmiejska (mieszkalno-usługowa) **Funkcje uzupełniające:** usługi publiczne, funkcje administracyjne, ochrony zdrowia, zieleń urządzona	strefa ochrony konserwatorskiej (układ urbanistyczny)**	występują obiekty rejestrowe i ewidencyjne	brak	brak	– przekroczenie norm hałasu od ulicy Utrata	brak poza pierzeją ulicy Sejneńskiej
A10 **(pow. ok. 22,60 ha)** **Funkcja podstawowa:** zabudowa śródmiejska (mieszkalno-usługowa) **Funkcje uzupełniające:** usługi handlowe wielkopowierzchniowe	strefa ochrony konserwatorskiej (układ urbanistyczny)**	występują obiekty rejestrowe i ewidencyjne	brak	brak	– tereny wyznaczone pod lokalizację obiektów handlowych o powierzchni sprzedażowej powyżej 2000 m^2 – przekroczenie norm hałasu od ulicy Utrata	100% pokrycia mpzp
A11 **(pow. ok. 8,02 ha)** **Funkcja podstawowa:** zabudowa śródmiejska (mieszkalno-usługowa) **Funkcje uzupełniające:** zieleń, usługi handlowe wielkopowierzchniowe	strefa ochrony konserwatorskiej (układ urbanistyczny, zespół szpitala)**	występują obiekty rejestrowe	brak	brak	– tereny wyznaczone pod lokalizację obiektów handlowych o powierzchni sprzedażowej powyżej 2000 m^2 – przekroczenie norm hałasu od ulicy Utrata	100% pokrycia mpzp
A12 **(pow. ok. 11,54 ha)** **Funkcja podstawowa:** zabudowa śródmiejska (mieszkalno-usługowa) **Funkcje uzupełniające:** infrastruktura, zieleń urządzona	strefa ochrony konserwatorskiej (układ urbanistyczny)* stanowiska archeologiczne	występują obiekty rejestrowe i ewidencyjne	brak	pomnik przyrody	– radiolinia RTCN Suwałki/Krzemieniucha – SLR Kamień wraz z pasem ograniczonego użytkowania terenu**, – obszary szczególnego zagrożenia powodzią 1% i 10%**	100% pokrycia mpzp

A13 **(pow. ok. 65,26 ha)** **Funkcja podstawowa:** zabudowa śródmiejska (mieszkalno-usługowa) **Funkcje uzupełniające:** usługi publiczne, funkcje administracyjne, oświatowe, funkcja sakralna, zieleń urządzona	strefa ochrony konserwatorskiej (zespół pokoszarowy)**	występują obiekty rejestrowe i ewidencyjne	brak	pomnik przyrody	– przekroczenie norm hałasu od ulicy Utrata	częściowo
A14 **(pow. ok. 52,51 ha)** **Funkcja podstawowa:** zabudowa śródmiejska (mieszkalno-usługowa) **Funkcje uzupełniające:** komunikacja i infrastruktura, w tym kolejowa, zieleń urządzona	brak	występują obiekty rejestrowe i ewidencyjne	brak	brak	– obszary szczególnego zagrożenia powodzią 1% i 10%**	brak (tylko północne fragmenty terenu)

Źródło: opracowanie własne

*dotyczy całej jednostki
**dotyczy części jednostki
*** wszystkie jednostki podstawowe wchodzące w skład jednostki urbanistycznej A, znajdują się w zasięgu powierzchni ograniczających przeszkody dla lotniska Suwałki oraz w zasięgu powierzchni ograniczającej zabudowę od lotniczych urządzeń naziemnych 1066/1067: DVOR/DME SUW o promieniu 10 000 m zgodnie z ustaleniami zawartymi na rysunku Kierunków (załącznik Nr 3 do uchwały).

Jednostka strukturalna B - o powierzchni ok. 1110 ha, położona jest w północno - zachodniej części miasta. Ograniczają ją od południa ul. Gen W. Sikorskiego, od wschodu ul. Bulwarowa i ul. M. Reja, od północy i zachodu granice administracyjne miasta. W skład jednostki B wchodzą jednostki, podstawowe ponumerowane kolejno na rysunku Kierunków od B 1 do B 6.

Obecne zainwestowanie

W granicach jednostki B występują: zabudowa wielorodzinna o średniej intensywności, zabudowa usługowa, w tym z zakresu usług publicznych, obiekty administracji, oświaty, w tym szkoły podstawowe i średnie, szpital, przychodnie zdrowia, zabudowa zagrodowa, stacje GPZ, maszty telefonii komórkowej, wyrobiska powstałe po wyeksploatowaniu żwiru, teren PWiK ze studniami miejskiego ujęcia wody, linie energetyczne WN 110 kV i 400 kV oraz SN, obwodnica miasta wraz z drogami serwisowymi, tereny upraw rolniczych, łąk i pastwisk, zakrzewienia i zadrzewienia śródpolne, lasy, rzeka Czarna Hańcza.

Zasilanie w wodę, ciepło, kanalizację sanitarną oraz deszczową, energię elektryczną i sieci telekomunikacyjne odbywa się poprzez istniejące systemy uzbrojenia, ogrzewanie indywidualne, linie SN i WN 110 kV.

Obszary objęte ochroną prawną i o ograniczonym użytkowaniu, wynikające z przepisów odrębnych

Na obszarze jednostki strukturalnej B występują:

1) Obszar Chronionego Krajobrazu „Pojezierze Północnej Suwalszczyzny”;
2) fragment strefy ochrony konserwatorskiej obejmującej zabytkowy układ urbanistyczny miasta Suwałk, wpisanej do rejestru zabytków pod nr A-31;
3) obiekty wpisane do rejestru zabytków oraz objęte wojewódzką i gminną ewidencją zabytków;
4) stanowiska archeologiczne;
5) strefy ochronne miejskiego ujęcia wody;
6) strefy ochrony sanitarnej od cmentarza;
7) strefa ograniczonego użytkowania terenu od istniejącej na terenie Gminy Suwałki elektrowni wiatrowej;
8) radiolinia RTCN Suwałki/Krzemieniucha – SLR Kamień wraz z pasem ograniczonego użytkowania terenu;
9) powierzchnie ograniczające zabudowę od lotniczych urządzeń naziemnych 1066/1067: DVOR/DME SUW (do czasu ich likwidacji);
10) powierzchnie ograniczające przeszkody dla lotniska Suwałki.

Kolizje, konflikty, bariery

Do istotnych kolizji, konfliktów i barier związanych z zagospodarowaniem przestrzennym jednostki strukturalnej B należą:

1) cenne przyrodniczo tereny, jakimi są Obszar Chronionego Krajobrazu „Pojezierze Północnej Suwalszczyzny” i dolina rzeki Czarnej Hańczy;
2) strefa ochronna miejskiego ujęcia wody;
3) presja urbanizacji na terenach położonych w północnej części jednostki strukturalnej B i wzdłuż rzeki Czarnej Hańczy;
4) brak wykupu gruntów prywatnych położonych w ciągu ekologicznym rzeki Czarnej Hańczy;
5) niezrekultywowane tereny pozostałe po kopalniach żwiru;
6) udokumentowane złoża kruszywa;
7) obwodnica miasta Suwałk wraz z drogami serwisowymi;
8) linie elektroenergetyczne WN 110kV i linia 400kV, GPZ;
9) stanowiska archeologiczne;
10) siedliska rolnicze i zabudowa zagrodowa położona wzdłuż ulicy Krzywólka;
11) strefa ograniczonego użytkowania terenu od istniejących na terenie Gminy Suwałki elektrowni wiatrowych;
12) obszary szczególnego zagrożenia powodzią;
13) strefy ochrony sanitarnej od cmentarza;
14) zróżnicowana rzeźba terenu.

Kierunki

Funkcja dominująca: tereny rolne położone w granicach obszaru wodonośnego miasta Suwałk, zieleń krajobrazowa.

Funkcje pozostałe: mieszkaniowa (jednorodzinna i wielorodzinna), usługowa, rekreacyjno-wypoczynkowa, sportowa, zabudowa zagrodowa, infrastruktura.

Ryc. 30 Udział procentowy przeznaczeń terenów w powierzchni jednostki urbanistycznej „B" (wg. ustaleń zawartych na rysunku Kierunków)

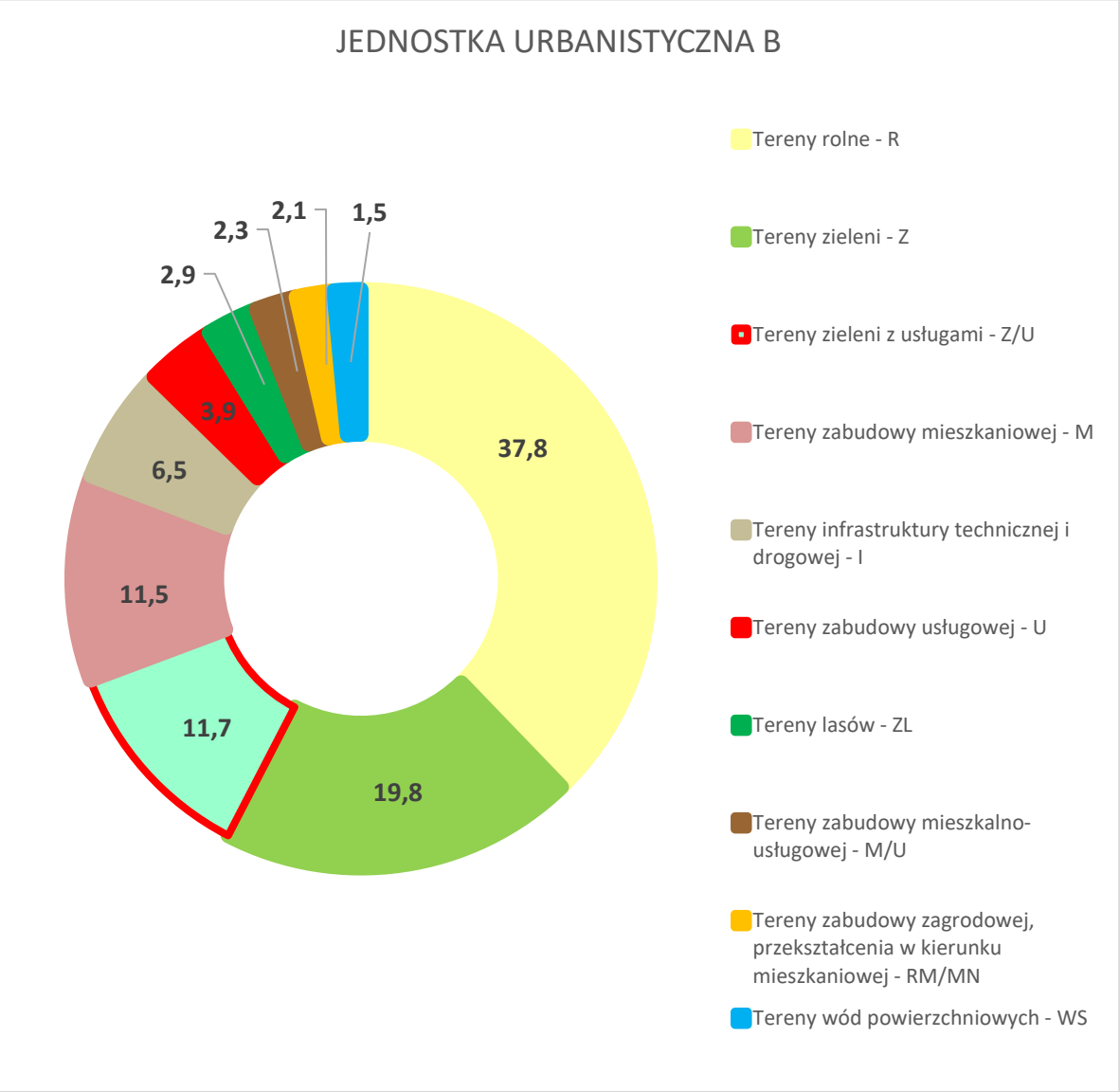

Źródło: opracowanie własne

Tab. 36 Powierzchnia przeznaczeń terenów w obszarze jednostki urbanistycznej „B" (wg. ustaleń zawartych na rysunku Kierunków)

Przeznaczenie terenu		Powierzchnia w ha	Udział procentowy w powierzchni jednostki urbanistycznej
R	Tereny rolne	420	37,8
Z	Tereny zieleni	220	19,8
Z/U	Tereny zieleni z usługami	130	11,7
M	Tereny zabudowy mieszkaniowej	128	11,5

I	Tereny infrastruktury technicznej i drogowej	71	6,5
U	Tereny zabudowy usługowej	43	3,9
ZL	Tereny lasów	32	2,9
M/U	Tereny zabudowy mieszkalno-usługowej	26	2,3
RM/MN	Tereny zabudowy zagrodowej, przekształcenia w kierunku mieszkaniowej	23	2,1
WS	Tereny wód powierzchniowych	17	1,5
		1110	**100**

Źródło: opracowanie własne

Działania z zakresu realizacji celów publicznych o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym:

1) ogólne dla wszystkich jednostek w granicach jednostki strukturalnej B:
   a) budowa nowych dróg i ścieżek rowerowych (w tym również poza układem ulic),
   b) przebudowa istniejących ulic,
   c) budowa sieci infrastruktury technicznej, w tym budowa nowych studni na terenach wodonośnych,
   d) poprawa warunków i jakości życia mieszkańców,
2) szczegółowe dla jednostek podstawowych:
   a) ochrona wód podziemnych (jednostki B1, B2, B3, B4 i B5),
   b) poprawa dostępności komunikacyjnej poprzez:
   – budowę ulicy klasy Z2/2, będącej przedłużeniem ulicy Tysiąclecia Litwy z podłączeniem do drogi serwisowej obwodnicy (jednostki B2, B3 i B5),
   – przebudowę ulic głównego układu komunikacyjnego: Bulwarowej (do klasy Z2/2), Gen. W. Sikorskiego (do klasy Z2/2) - (jednostka B1, B2 i B3),
   – rozbudowę ulicy J. Krasickiego (do klasy Z1/2) z połączeniem z ulicą Krzywólka - (jednostki B1, B3 i B5),
   – rozbudowę ulic I. Daszyńskiego i Franciszkańskiej (jednostka B4),
   c) wykup terenów nadrzecznych określonych, jako tereny wskazane jako ciąg ekologiczny rzeki Czarnej Hańczy (jednostki B2, B3, B4 i B5);
   d) zagospodarowanie i sukcesywne przekształcanie doliny Czarnej Hańczy w ważne, z punktu widzenia rekreacyjnego, wypoczynkowego, krajobrazowego i przyrodniczego, przestrzenie publiczne, w sposób umożliwiający:
   – dostęp publiczny do rzeki,
   – lokalizację obiektów usługowych służących rekreacji mieszkańców,
   – wyznaczanie tras ścieżek rowerowych, miejskich szlaków turystycznych (kulturowych i przyrodniczych),
   – zagospodarowanie sportowe i rekreacyjno-wypoczynkowe (jednostki B3 i B5),
   – rekultywację terenów pożwirowych,
   e) zagospodarowanie terenów powyrobiskowych, w sposób umożliwiający realizacje usług sportu i rekreacji (jednostka B3 i B5),
   f) wykup terenów uzupełniających system ekologiczny (jednostka B3, B4 i B5).

Polityka przestrzenna

Kierunki przekształceń: przekształcenia zabudowy - ograniczanie zabudowy zagrodowej, docelowo zastępowanie jej zabudową mieszkaniową jednorodzinną, uzupełnienia zabudowy mieszkaniowej i usługowej, uzupełnienia i poprawa wyposażenia terenu w infrastrukturę techniczną, poprawa i uzupełnienie układu drogowego, w tym ciągów rowerowych, uporządkowanie i zagospodarowanie terenów położonych w dolinie Czarnej Hańczy i terenów powyrobiskowych, budowa obiektów sportowych Państwowej Uczelni Zawodowej, z ograniczeniami wynikającymi z przepisów odrębnych, odnoszącymi się w szczególności do istniejących linii energetycznych, elektrowni wiatrowych, ujęć wody, uciążliwości obwodnicy.

Obszary do zainwestowania:

1) obszary strategicznej interwencji (OSI), obejmujące tereny byłych żwirowni PKP wraz ze zbiornikami wodnymi;
2) tereny niezabudowane, o określonych w Studium funkcjach, stanowiące uzupełnienie istniejącej zabudowy;
3) tereny niezabudowane, poza terenami wyłączonymi z zabudowy, wskazane na rysunku Kierunków (załącznik Nr 3 do uchwały) pod realizację odnawialnych źródeł energii.

Obszary i zadania strategiczne: inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym, w tym: zagospodarowanie terenów na cele rekreacji i wypoczynku, budowa nowego układu komunikacyjnego, obiektów sportowo - rekreacyjnych, w tym sportów motorowych i technik doskonalenia nauki jazdy, zagospodarowanie terenów powyrobiskowych, obiektów oświatowych, utrzymanie ciągu ekologicznego rzeki Czarnej Hańczy, jako głównego elementu zieleni urządzonej o charakterze publicznym, zorganizowana zabudowa mieszkaniowa.

Zalecane standardy zagospodarowania terenu i kształtowania nowej zabudowy:

Kompozycja, standardy i zasady zabudowy do zachowania, uzupełnień i rozbudowy zgodnie z:

1) obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego na obszarach ich obowiązywania;
2) zasadami i standardami podanymi w części ogólnej Kierunków na obszarach, dla których nie obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego;
3) zasadami i standardami podanymi w części szczegółowej Kierunków, dotyczącej jednostek podstawowych;
4) zachowanie w strukturze przestrzennej terenów rolniczych wyłączonych z zabudowy;
5) zachowanie w strukturze przestrzennej terenów zalecanych do kształtowania zieleni wyłączonych z zabudowy;
6) kształtowanie publicznych terenów rekreacyjnych i sportowych w oparciu o tereny zieleni, tereny powyrobiskowe i tereny nadrzeczne.

Obsługa komunikacyjna:

1) z istniejącego układu, oraz podniesienie standardu istniejących ulic;
2) rozbudowa i budowa nowego układu podstawowego i uzupełniającego, zgodnie z rozdziałem 4 Kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej.

Infrastruktura techniczna:

1) sieci uzbrojenia do utrzymania, przebudowy i rozbudowy;
2) budowa sieci gazowej;
3) budowa nowych studni ujęcia miejskiego i utrzymanie strefy ochronnej ujęcia oraz zgodnie z rozdziałem 4 Kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej;
4) dopuszczenie lokalizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy powyżej 100kW (fotowoltaika).

Ochrona przyrody i krajobrazu:

1) zachowanie i ochrona Obszaru Chronionego Krajobrazu „Pojezierze Północnej Suwalszczyzny" zgodnie z przepisami odrębnymi;
2) zachowanie i ochrona, w tym wyłączenie z zabudowy terenów wodonośnych miasta, objętych strefą ochronną ujęcia wody dla miasta Suwałk, zgodnie z przepisami odrębnymi;
3) zachowanie terenów wskazanych, jako zalecane do kształtowania zieleni krajobrazowej;
4) zakaz wydobywania żwiru z udokumentowanych złóż kruszywa;
5) zakaz poszukiwania nowych złóż oraz zgodnie z rozdziałem 2 Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu w tym krajobrazu kulturowego i uzdrowisk;
6) ochrona gruntów rolnych przed zabudową.

Ochrona zabytków

Warunki ochrony zabytków zgodnie z rozdziałem 3 Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego oraz dóbr kultury współczesnej, do uwzględnienia w planach miejscowych.

Zasady rozmieszczania inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym w zakresie infrastruktury społecznej oraz usług podstawowych: zgodnie z częścią ogólną Kierunków.

Tereny wyłączone spod zabudowy

W jednostce strukturalnej B terenami wyłączonymi spod nowej zabudowy budynkami, o ile z ustaleń obowiązujących planów oraz ustaleń szczegółowych niniejszego studium nie wynika inaczej są:

1) tereny zalecane do kształtowania zieleni i ciągów ekologicznych;
2) tereny wód powierzchniowych, naturalne i utworzone poprzez gospodarkę człowieka (powyrobiskowe zbiorniki wodne);
3) tereny lasów;
4) obszar rolniczy objęty strefą ochrony wód podziemnych ujęcia miejskiego;
5) częściowo - obszar objęty strefą ograniczonego użytkowania od istniejących na terenie Gminy Suwałki elektrowni wiatrowych, obszar znajdujący się w pasie ograniczonego użytkowania od linii elektroenergetycznej 400kV oraz obszar rolniczy znajdujący się w strefie ochrony sanitarnej od cmentarza – wskazana realizacja odnawialnych źródeł energii;
6) częściowo - tereny publiczne w ciągu ekologicznym rzeki Czarnej Hańczy – wskazane zainwestowanie urządzeniami rekreacyjnymi publicznymi;

7) częściowo - publiczne tereny sportowe, rekreacyjne i turystyczne uzupełniające system ekologiczny;
8) tereny objęte strefami oddziaływania od istniejących linii energetycznych SN i WN.

Tab. 37 Charakterystyka jednostek podstawowych wchodzących w skład jednostki urbanistycznej „B" ***

numer jednostki funkcje	formy ochrony zabytków		formy ochrony przyrody		inne formy ochrony ograniczenia lub uwarunkowania mające istotny wpływ na sposób zagospodarowania	uwagi
	obszary	obiekty	obszary	obiekty		
B1 (pow. ok. 5,54 ha) **Funkcja podstawowa:** mieszkaniowa wielorodzinna **Funkcje uzupełniające:** usługowa, zieleń urządzona	brak	brak	brak	brak	– strefa ochronna od ujęcia wody*	100% pokrycia mpzp
B2 (pow. ok. 110,54 ha) **Funkcja podstawowa:** mieszkaniowa jednorodzinna **Funkcje uzupełniające:** usługowa, w tym usługi publiczne, funkcje administracyjne, oświatowe, mieszkaniowa wielorodzinna, zieleń urządzona, tereny rekreacyjne i rolne	strefa ochrony konserwatorskiej (układ urbanistyczny)** stanowiska archeologiczne	brak	brak	brak	– strefa ochronna od ujęcia wody*, – istniejące linie elektroenergetyczne SN, WN i GPZ**, – radiolinia RTCN Suwałki/Krzemieniucha – SLR Kamień wraz z pasem ograniczonego użytkowania terenu**, – obszary szczególnego zagrożenia powodzią 1% i 10%**	100% pokrycia mpzp
B3 (pow. ok. 256,29 ha) **Funkcja podstawowa:** obszar wodonośny, teren miejskiego ujęcia wody **Funkcje uzupełniające:** usługowa, zieleń urządzona, tereny rekreacyjne i rolne, urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł o mocy powyżej 100kW (fotowoltaika) **	stanowiska archeologiczne	brak	Obszar Chronionego Krajobrazu**	brak	– strefa ochronna od ujęcia wody*, – radiolinia RTCN Suwałki/Krzemieniucha – SLR Kamień wraz z pasem ograniczonego użytkowania terenu**, – obszary szczególnego zagrożenia powodzią 1% i 10%**	100% pokrycia mpzp
B4 (pow. ok. 95,83 ha) **Funkcja podstawowa:** mieszkaniowa wielorodzinna, usługi publiczne **Funkcje uzupełniające:** usługowa w tym usługi publiczne, ochrony zdrowia, funkcje administracyjne, funkcja mieszkaniowa jednorodzinna, zieleń urządzona, tereny rolne, zabudowa zagrodowa	stanowiska archeologiczne	brak	brak	brak	– ograniczenia w zabudowie, wynikające z lokalizacji lądowiska LPR przy szpitalu**	100% pokrycia mpzp
B5 (pow. ok. 335,95 ha) **Funkcja podstawowa:** tereny rolne **Funkcje uzupełniające:** zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, zabudowa zagrodowa (przekształcenia w	stanowiska archeologiczne	obiekt ewidencyjny (młyn wodny),	Obszar Chronionego Krajobrazu**	brak	– obwodnica z drogami serwisowymi**, – istniejące linie elektroenergetyczne SN, WN i GPZ**, – strefa ochronna ujęcia wody**,	100% pokrycia mpzp

kierunku zabudowy mieszkaniowej), zieleń urządzona, urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł o mocy powyżej 100kW (fotowoltaika)**					– radiolinia RTCN Suwałki/Krzemieniucha – SLR Kamień wraz z pasem ograniczonego użytkowania terenu**, – obszary szczególnego zagrożenia powodzią 1% i 10%**	
B6 (pow. ok. 305,85 ha) **Funkcja podstawowa:** tereny rolne, komunikacja - obwodnica **Funkcje uzupełniające:** infrastruktura, zieleń krajobrazowa, usługi, urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł o mocy powyżej 100kW (fotowoltaika)**	stanowiska archeologiczne	brak	brak	brak	– obwodnica wraz z drogami serwisowymi**, – istniejące linie elektroenergetyczne SN, i WN (w tym 400kV)**, – tereny leśne**, – radiolinia RTCN Suwałki/Krzemieniucha – SLR Kamień wraz z pasem ograniczonego użytkowania terenu**, – strefa ograniczonego użytkowania terenu od istniejących na terenie Gminy Suwałki elektrowni wiatrowych**, – strefy ochrony sanitarnej od cmentarza**	100% pokrycia mpzp

Źródło: opracowanie własne

*dotyczy całej jednostki
**dotyczy części jednostki
***Wszystkie jednostki podstawowe wchodzące w skład jednostki urbanistycznej B, znajdują się w zasięgu powierzchni ograniczających przeszkody dla lotniska Suwałki oraz w zasięgu powierzchni ograniczającej zabudowę od lotniczych urządzeń naziemnych 1066/1067: DVOR/DME SUW o promieniu 10 000 m zgodnie z ustaleniami zawartymi na rysunku Kierunków (załącznik Nr 3 do uchwały).

Jednostka strukturalna C - o powierzchni ok. 1889 ha, położona w północno - wschodniej części miasta, ograniczona jest od północy i wschodu granicą administracyjną miasta, od południa rzeką Czarną Hańczą, granicą terenów kolejowych i fragmentem ulicy Kolejowej, a od zachodu ulicą M. Reja - do ronda z ulicą Bulwarową, następnie wzdłuż ulicy Gen. J. Podhorskiego do skrzyżowania z ulicą Papieża Jana Pawła II. W skład jednostki C wchodzą jednostki podstawowe, oznaczone kolejno na rysunku Kierunków symbolami od C 1 do C 17.

Obecne zainwestowanie

W granicach jednostki C występują: zabudowa jednorodzinna i wielorodzinna o niskiej i wysokiej intensywności, usługi publiczne o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym: Przedsiębiorstwo Energetyki Cieplnej, PGE Rejon Energetyczny ze stacją RPZ „Piaskowa”, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, Oczyszczalnia Ścieków, Komenda Miejska Policji, Prokuratura, Straż Graniczna, Państwowa Straż Pożarna, Starostwo Powiatowe, Urząd Gminy, Aquapark, sala teatralno - koncertowa, hotel, przychodnie, przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja, obiekty sakralne, Dom Pomocy Społecznej, Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej, elewatory zbożowe, fabryka okien, usługi komunikacyjne, usługi telekomunikacyjne, usługi z zakresu: kultury, sportu, rekreacji, handlu, gastronomii i rozrywki, obiekty handlowe o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m^2 i do 2000 m^2, zabudowa

produkcyjno-usługowa, linie energetyczne WN i SN, tereny ogrodów działkowych, tereny upraw rolniczych, łąk i pastwisk, zakrzewienia i zadrzewienia śródpolne, stanowisko dokumentacyjne, cmentarz komunalny, lasy, w tym rezerwat przyrodniczo - archeologiczny „Cmentarzysko Jaćwingów".

Zasilanie w wodę, ciepło, kanalizację sanitarną oraz deszczową, energię elektryczną i sieci telekomunikacyjne odbywa się poprzez istniejące systemy uzbrojenia, ogrzewanie z sieci c.o. oraz indywidualne, linie WN 110 kV.

Obszary objęte ochrona prawną i o ograniczonym użytkowaniu, wynikające z przepisów odrębnych

Na obszarze jednostki strukturalnej C występują:

1) Obszar Chronionego Krajobrazu „Pojezierze Północnej Suwalszczyzny";
2) teren objęty ochroną Natura 2000;
3) obiekty pokoszarowe objęte strefą ochrony konserwatorskiej w rejonie ulicy Gen. K. Pułaskiego;
4) stanowiska archeologiczne;
5) stanowisko dokumentacyjne „Szwajcaria";
6) rezerwat przyrodniczo - archeologiczny „Cmentarzysko Jaćwingów";
7) strefa ochronna Stacji Hydrologiczno – Meteorologicznej;
8) teren zamknięty kolejowy;
9) strefy ochrony sanitarnej od cmentarza;
10) powierzchnie ograniczające zabudowę od lotniczych urządzeń naziemnych 1066/1067: DVOR/DME SUW (do czasu ich likwidacji);
11) powierzchnie ograniczające przeszkody dla lotniska Suwałki.

Kolizje, konflikty, bariery

Do istotnych kolizji, konfliktów i barier związanych z zagospodarowaniem przestrzennym jednostki strukturalnej C należą:

1) istniejące linie elektroenergetyczne WN 110 kV, stacja RPZ „Piaskowa";
2) obiekty i urządzenia ciepłowni miejskiej;
3) obiekty i urządzenia oczyszczalni ścieków;
4) obiekty i urządzenia pomiarowe WIOŚ;
5) strefa ochronna urządzeń Stacji Hydrologiczno – Meteorologicznej;
6) tereny zamknięte kolejowe (trasa projektowanej linii Rail Baltica);
7) istniejące siedliska rolnicze;
8) obwodnica miasta Suwałk wraz z drogami serwisowymi;
9) cenne przyrodniczo tereny, jakimi są Obszar Chronionego Krajobrazu „Pojezierze Północnej Suwalszczyzny" i teren Natura 2000;
10) stanowiska archeologiczne;
11) strefy ochrony sanitarnej od cmentarza;
12) silnie zróżnicowane ukształtowanie terenu w północno-wschodniej części jednostki.

Kierunki:

Funkcja dominująca: tereny leśne i tereny zieleni, zabudowa mieszkaniowa, tereny rolne.

Funkcje pozostałe: usługowa, techniczno-produkcyjna (obiekty produkcyjne składy i magazyny), mieszkaniowa jednorodzinna, rekreacyjno-wypoczynkowa, sportowa, zabudowa zagrodowa, tereny rolne, zieleń krajobrazowa, ogrody działkowe, infrastruktura, tereny zamknięte kolejowe.

Ryc. 31 Udział procentowy przeznaczeń terenów w powierzchni jednostki urbanistycznej „C" (wg. ustaleń zawartych na rysunku Kierunków)

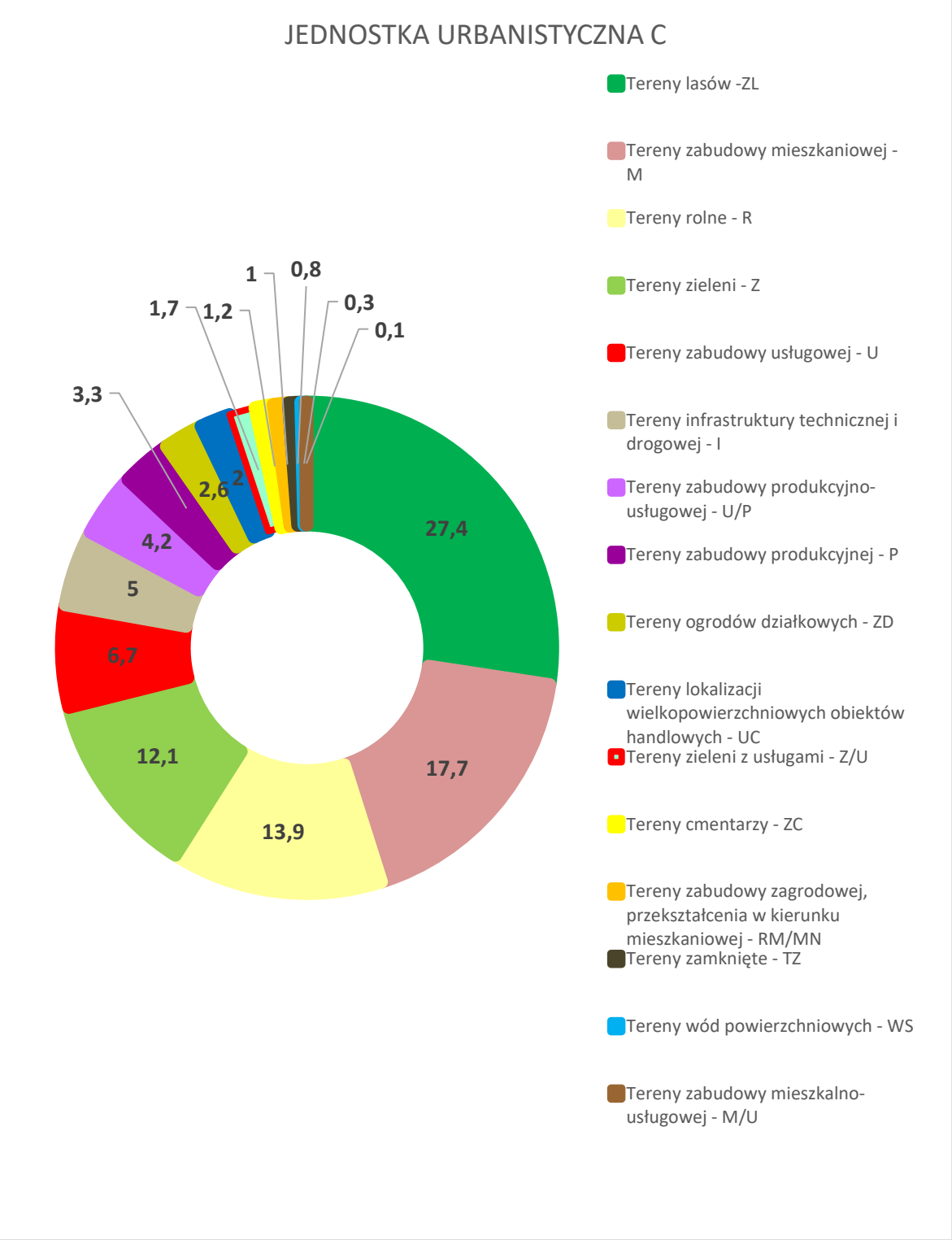

Źródło: opracowanie własne

Tab. 38 Powierzchnia przeznaczeń terenów w obszarze jednostki urbanistycznej „C” (wg. ustaleń zawartych na rysunku Kierunków)

Przeznaczenie terenu		Powierzchnia w ha	Udział procentowy w powierzchni jednostki urbanistycznej
ZL	Tereny lasów	517	27,4
M	Tereny zabudowy mieszkaniowej	335	17,7
R	Tereny rolne	262	13,9
Z	Tereny zieleni	229	12,1
U	Tereny zabudowy usługowej	127	6,7
I	Tereny infrastruktury technicznej i drogowej	94	5
U/P	Tereny zabudowy produkcyjno-usługowej	79	4,2
P	Tereny zabudowy produkcyjnej	63	3,3
ZD	Tereny ogrodów działkowych	49	2,6
UC	Tereny lokalizacji wielkopowierzchniowych obiektów handlowych	38	2
Z/U	Tereny zieleni z usługami	32	1,7
ZC	Tereny cmentarzy	23	1,2
RM/MN	Tereny zabudowy zagrodowej, przekształcenia w kierunku mieszkaniowej	19	1
TZ	Tereny zamknięte	16	0,8
WS	Tereny wód powierzchniowych	5	0,3
M/U	Tereny zabudowy mieszkalno-usługowej	1	0,1
		1889	**100,0**

Źródło: opracowanie własne

Działania z zakresu realizacji celów publicznych o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym:

1) ogólne dla wszystkich jednostek w granicach jednostki strukturalnej C:
   a) przebudowa i rozbudowa istniejącego układu komunikacyjnego,
   b) budowa sieci infrastruktury technicznej,
   c) poprawa dostępności komunikacyjnej poprzez
   – przebudowę ulic podstawowego układu komunikacyjnego,
   – budowę ścieżek rowerowych poza układem ulic.
   d) poprawa warunków i jakości życia mieszkańców,
   e) tworzenie parków miejskich i ogólnodostępnych przestrzeni publicznych w tym sportowych i rekreacyjno - wypoczynkowych.
2) szczegółowe dla jednostek podstawowych:
   a) budowa i przebudowa linii kolejowych w tym trasy projektowanej linii Rail Baltica (jednostki C5, C10, C13),
   b) budowa ulic klasy G2/2 – tzw. trasy wschodniej (jednostki C5, C10, C12, C13),
   c) zagospodarowanie terenów wzdłuż rzeki Czarnej Hańczy, określonych w niniejszym Studium jako tereny wskazane do kształtowania zieleni i ciągów ekologicznych (jednostka C12, C13),

d) wyznaczanie tras ścieżek rowerowych, miejskich szlaków turystycznych, kulturowych i przyrodniczych (jednostki C12, C13),
e) wykup terenów pod projektowaną rozbudowę cmentarza komunalnego (jednostka C15),
f) budowa biblioteki miejskiej (jednostka C1).

Polityka przestrzenna

Kierunki przekształceń:

1) przekształcenia zabudowy zagrodowej;
2) uzupełnienia zabudowy mieszkaniowej i usługowej;
3) uzupełnienia i poprawa wyposażenia terenu w infrastrukturę techniczną;
4) poprawa i uzupełnienie układu drogowego, w tym ciągów rowerowych;
5) przekształcenie i rehabilitacja terenów przemysłowo-składowych, określonych w niniejszym Studium w jednostkach podstawowych: C10, C12, C13;
6) kontynuacja zagospodarowania terenów w okolicy istniejącego wyciągu narciarskiego, określonych w niniejszym Studium w jednostce podstawowej C11, na cele turystyki, rekreacji i wypoczynku;
7) rewitalizacja terenów pokoszarowych - określonych w niniejszym Studium w jednostce podstawowej C3.

Obszary do zainwestowania:

1) tereny niezabudowane, o określonych w Studium funkcjach, stanowiące uzupełnienie istniejącej zabudowy;
2) tereny niezabudowane, poza terenami wyłączonymi z zabudowy, wskazane na rysunku Kierunków (załącznik Nr 3 do uchwały) pod realizację odnawialnych źródeł energii.

Obszary i zadania strategiczne:

1) inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym, w tym: budowa nowego układu komunikacyjnego, budowa obiektów kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych w jednostkach podstawowych C1 i C3;
2) przekształcenie i rehabilitacja terenów przemysłowo-składowych, określonych w niniejszym Studium w jednostkach podstawowych: C10, C12, C13;
3) rewitalizacja terenów pokoszarowych - określonych w niniejszym Studium w jednostce podstawowej C3.

Zalecane standardy zagospodarowania terenu i kształtowania nowej zabudowy:

Kompozycja, standardy i zasady zabudowy do zachowania, uzupełnień i rozbudowy zgodnie z:
1) obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego na obszarach ich obowiązywania;
2) zasadami i standardami podanymi w części ogólnej Kierunków na obszarach, dla których nie obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego;
3) zasadami i standardami podanymi w części szczegółowej Kierunków, dotyczącej jednostek podstawowych;
4) zachowanie w strukturze przestrzennej terenów rolniczych, wyłączonych z zabudowy;
5) zachowanie w strukturze przestrzennej terenów zalecanych do kształtowania zieleni wyłączonych z zabudowy;

6) zachowanie w strukturze przestrzennej terenów zieleni parkowej;
7) przekształcenia i rehabilitacja terenów przemysłowo-składowych;
8) utrzymanie strefy ochrony konserwatorskiej obejmującej zabytkowe obiekty pokoszarowe;
9) udostępnienie kompleksów leśnych na cele rekreacyjne mieszkańcom miasta.

Obsługa komunikacyjna:

1) rozbudowa istniejącego układu komunikacyjnego, oraz podniesienie standardu istniejących ulic;
2) budowa nowego układu podstawowego i uzupełniającego, w tym tzw. trasy wschodniej;
3) przebudowa linii kolejowych (budowa projektowanej linii Rail Baltica).

Infrastruktura techniczna:

1) sieci uzbrojenia do utrzymania, przebudowy i rozbudowy;
2) budowa sieci gazowej;
3) rozbudowa PEC, wprowadzanie nowych systemów zaopatrzenia w ciepło;
4) dopuszczenie lokalizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy powyżej 100kW (fotowoltaika).

Ochrona przyrody i krajobrazu:

1) ochrona Obszaru Chronionego Krajobrazu „Pojezierze Północnej Suwalszczyzny" zgodnie z przepisami odrębnymi;
2) zachowanie terenów wskazanych, jako zalecane do kształtowania zieleni bez prawa zabudowy;
3) zachowanie i ochrona rezerwatu przyrodniczo-archeologicznego „Cmentarzysko Jaćwingów";
4) ochrona stanowiska dokumentacyjnego „Szwajcaria";
5) zakaz wydobywania i poszukiwania złóż kruszywa;

oraz zgodnie z rozdziałem 2 Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu w tym krajobrazu kulturowego i uzdrowisk.

Ochrona zabytków:

Warunki ochrony zabytków zgodnie z rozdziałem 3 Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej, do uwzględnienia w planach miejscowych.

Zasady rozmieszczania inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym w zakresie infrastruktury społecznej oraz usług podstawowych: zgodnie z częścią ogólną Kierunków.

Tereny wyłączone spod zabudowy:

W jednostce strukturalnej C terenami wyłączonymi spod nowej zabudowy, o ile z ustaleń obowiązujących planów oraz ustaleń szczegółowych niniejszego studium nie wynika inaczej są:

1) tereny zalecane do kształtowania zieleni i ciągów ekologicznych;
2) tereny rolnicze, za wyjątkiem lokalizacji siedlisk;
3) tereny lasów;
4) tereny w granicach strefy chronionego krajobrazu;
5) obszar rolniczy znajdujący się w strefie ochrony sanitarnej od cmentarza;

6) obszar wskazany pod realizację odnawialnych źródeł energii;
7) tereny objęte strefami oddziaływania od istniejących linii energetycznych SN i WN.

Tab. 39 Charakterystyka jednostek podstawowych wchodzących w skład jednostki urbanistycznej „C" ***

numer jednostki funkcje	**formy ochrony zabytków**		**formy ochrony przyrody**		**inne formy ochrony ograniczenia lub uwarunkowania mające istotny wpływ na sposób zagospodarowania**	uwagi
	obszary	**obiekty**	**obszary**	**obiekty**		
C1 (pow. ok. 6,00 ha) **Funkcja podstawowa:** usługowa publiczna **Funkcje uzupełniające:** zieleń urządzona, tereny rekreacyjno-wypoczynkowe, tereny sportowe	brak	brak	brak	brak	brak	100% pokrycia mpzp
C2 (pow. ok. 108,6 ha) **Funkcja podstawowa:** mieszkaniowa wielorodzinna o dużej intensywności **Funkcje uzupełniające:** mieszkalno-usługowa, usługowa, zieleń parkowa tereny rekreacyjno-wypoczynkowe, tereny sportowe, zieleń urządzona	brak	brak	brak	brak	brak	100% pokrycia mpzp
C3 (pow. ok. 35,66 ha) **Funkcja podstawowa:** usługowa **Funkcje uzupełniające:** mieszkaniowa wielorodzinna i jednorodzinna, zieleń parkowa	strefa ochrony konserwatorskiej (teren pokoszarowy)**	obiekty zabytkowe obiekty ewidencyjne **	brak	brak	brak	100% pokrycia mpzp
C4 (pow. ok. 44,12 ha) **Funkcja podstawowa:** mieszkaniowa jednorodzinna **Funkcje uzupełniające:** mieszkaniowa wielorodzinna, usługowa	brak	brak	brak	brak	brak	brak mpzp
C5 (pow. ok. 40,01 ha) **Funkcja podstawowa:** mieszkaniowa wielorodzinna **Funkcje uzupełniające:** mieszkaniowa jednorodzinna, usługowa, techniczno-produkcyjna, magazynowa, zieleń urządzona	brak	brak	brak	pomniki przyrody**		100% pokrycia mpzp
C6 (pow. ok. 119,01 ha) **Funkcja podstawowa:** mieszkaniowa wielorodzinna o dużej intensywności **Funkcje uzupełniające:** usługi w tym publiczne, funkcje oświatowe, ochrony zdrowia, funkcja mieszkaniowa jednorodzinna, tereny sportowo-rekreacyjne, zieleń urządzona	brak	brak	brak	brak	brak	100% pokrycia mpzp
C7 (pow. ok. 85,96 ha) **Funkcja podstawowa:** usługowa, w tym usługi handlowe wielkopowierzchniowe	brak	brak	brak	brak	– obwodnica miasta wraz z drogami serwisowymi, ** – strefa ochronna od Stacji	100% pokrycia mpzp

Funkcje uzupełniające: tereny rolne, urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł o mocy powyżej 100kW (fotowoltaika)**					Hydrologiczno-Meteorologicznej, ** – strefa ochrony sanitarnej od cmentarzy, ** – teren rolniczy przeznaczony pod realizację odnawialnych źródeł energii **, – tereny wyznaczone pod lokalizację obiektów handlowych o powierzchni sprzedażowej powyżej 2000 m^2	
C8 (pow. ok. 202,5 ha) **Funkcja podstawowa:** tereny rolne **Funkcje uzupełniające:** mieszkaniowa jednorodzinna i wielorodzinna, usługi, tereny sportowo-rekreacyjne, ogrody działkowe, zieleń urządzona	stanowisko dokumentacyjne** stanowiska archeologiczne	brak	obszar chronionego krajobrazu**	brak	– obwodnica miasta wraz z drogami serwisowymi, ** – strefa ochronna od Stacji Hydrologiczno-Meteorologicznej, ** – istniejąca linia elektroenergetyczna SN, ** – stanowisko dokumentacyjne, ** – zróżnicowana rzeźba terenu,	100% pokrycia mpzp
C9 (pow. ok. 169,21 ha) **Funkcja podstawowa:** tereny rolne **Funkcje uzupełniające:** mieszkaniowa jednorodzinna i wielorodzinna, usługi, tereny sportowo-rekreacyjne, ogrody działkowe, zieleń urządzona	brak	brak	obszar chronionego krajobrazu**	brak	– istniejąca linia elektroenergetyczna SN, ** – tereny leśne, ** – zróżnicowana rzeźba terenu,	**brak mpzp**
C10 (pow. ok. 100,54 ha) **Funkcja podstawowa:** produkcyjno-przemysłowa **Funkcje uzupełniające:** usługi, zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, tereny sportowo-rekreacyjne, urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł o mocy powyżej 100kW (fotowoltaika)**	stanowiska archeologiczne	brak	obszar chronionego krajobrazu**	brak	– tereny kolejowe zamknięte (trasa Rail Baltica),** – strefy ochronne od linii kolejowych, ** – istniejąca linia elektroenergetyczna SN, ** – tereny leśne, ** – zróżnicowana rzeźba terenu,	**częściowy brak mpzp**
C11 (pow. ok. 60,55 ha) **Funkcja podstawowa:** tereny rolne **Funkcje uzupełniające:** zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, zabudowa zagrodowa (przekształcenia w kierunku zabudowy mieszkaniowej)	brak	brak	obszar chronionego krajobrazu**	brak	– tereny leśne, ** – zróżnicowana rzeźba terenu,	**brak mpzp**
C12 (pow. ok. 161,24 ha) **Funkcja podstawowa:** techniczno-produkcyjna **Funkcje uzupełniające:** usługi, infrastruktura (PEC, PGE, oczyszczalnia ścieków), tereny rolne, zieleń urządzona, urządzenia wytwarzające	stanowiska archeologiczne	brak	Obszar Natura 2000**	brak	– istniejące linie elektroenergetyczne WN i SN, GPZ** – obszary szczególnego zagrożenia powodzią 1% i 10%**,	**częściowy brak mpzp**

energię z odnawialnych źródeł o mocy powyżej 100kW (fotowoltaika)**						
C13 (pow. ok. 24,99 ha) **Funkcja podstawowa:** techniczno-produkcyjna **Funkcje uzupełniające:** usługowa, istniejąca mieszkaniowa	stanowiska archeologiczne	brak	brak	brak	– tereny kolejowe zamknięte (trasa Rail Baltica), ** – strefy ochronne od linii kolejowych, ** – obszary szczególnego zagrożenia powodzią 1% i 10%**,	**brak mpzp**
C14 (pow. ok. 67,64 ha) **Funkcja podstawowa:** tereny rolne **Funkcje uzupełniające:** zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, zabudowa zagrodowa (przekształcenia w kierunku zabudowy mieszkaniowej), usługowa	stanowiska archeologiczne	brak	obszar chronionego krajobrazu**	brak	– obwodnica z drogami serwisowymi, ** – istniejące linie elektroenergetyczne WN i SN**	**brak mpzp**
C15 (pow. ok. 143,99 ha) **Funkcja podstawowa:** tereny rolne **Funkcje uzupełniające:** mieszkaniowa jednorodzinna, zabudowa zagrodowa (przekształcenia w kierunku zabudowy mieszkaniowej), usługowa, rekreacyjno-wypoczynkowa, cmentarz	Cmentarz Żołnierzy Radzieckich**	brak	brak	brak	– obwodnica z drogami serwisowymi, ** – istniejące linie elektroenergetyczne WN i SN, ** – strefy ochrony sanitarnej od cmentarzy**	100% pokrycia mpzp
C16 (pow. ok. 50,73 ha) **Funkcja podstawowa:** tereny rolne **Funkcje uzupełniające:** mieszkaniowa jednorodzinna, zabudowa zagrodowa (przekształcenia w kierunku zabudowy mieszkaniowej), rekreacyjno-wypoczynkowe, zieleń urządzona, usługi publiczne	stanowiska archeologiczne**	Brak	obszar chronionego krajobrazu*	rezerwat przyrody Cmentarzysko Jaćwingów**	– zróżnicowana rzeźba terenu, – istniejące podziały katastralne	**brak mpzp**
C17 (pow. ok. 468,25 ha) **Funkcja podstawowa:** las **Funkcje uzupełniające:** rekreacyjno-wypoczynkowe	brak	brak	obszar chronionego krajobrazu*	brak	– strefy ochrony sanitarnej od cmentarzy**	**brak mpzp**

Źródło: opracowanie własne

*dotyczy całej jednostki

**dotyczy części jednostki

***Wszystkie jednostki podstawowe wchodzące w skład jednostki urbanistycznej C (poza północnym fragmentem jednostki C17), znajdują się w zasięgu powierzchni ograniczającej zabudowę od lotniczych urządzeń naziemnych 1066/1067: DVOR/DME SUW o promieniu 10 000 m zgodnie z ustaleniami zawartymi na rysunku Kierunków (załącznik Nr 3 do uchwały).

Jednostka strukturalna D - o powierzchni ok. 876 ha, położona jest we wschodniej części miasta. Ograniczają ją od południa tereny leśne i tereny kopalni surowców mineralnych „Sobolewo", od wschodu i północy rzeka Czarna Hańcza, od zachodu ulica Wojska Polskiego. W skład jednostki D wchodzą jednostki podstawowe, oznaczone kolejno na rysunku Kierunków symbolami od D 1 do D 7.

Obecne zainwestowanie

W zdecydowanej przewadze są to tereny niezabudowane użytkowane rolniczo lub nieużytki o wartościach ekologicznych, położone w dolinie rzeki Czarnej Hańczy, eksploatowane złoża kruszywa, ogrody działkowe. W części północno - zachodniej jednostki w sąsiedztwie Śródmieścia zabudowa jednorodzinna osiedla Polna i osiedla Klasztorna, szkoła podstawowa. Przy ulicy Wojska Polskiego zlokalizowany jest stadion lekkoatletyczny, na południe od stadionu rozciągają się tereny zamknięte wojskowe, obejmujące zabytkowy zespół koszarowy z końca XIX w., zabytkowy zespół szpitala garnizonowego użytkowany jako areszt śledczy oraz osiedla zabudowy wielorodzinnej. Przy ulicy Sportowej zlokalizowane są obiekty administracyjno - usługowe. Pomiędzy ulicami Utratą i Sportową położony jest teren Parku Naukowo - Technologicznego. W rejonie ulicy Sianożęć zlokalizowane są ogrody działkowe. We wschodniej części jednostki zlokalizowana jest oczyszczalnia ścieków, a na południu jednostki zbiornik wodny Sobolewo, zlokalizowany na terenach powyrobiskowych.

Zasilanie w wodę, ciepło, kanalizację sanitarną oraz deszczową, energię elektryczną i sieci telekomunikacyjne odbywa się poprzez istniejące systemy uzbrojenia, ogrzewanie indywidualne, linie SN i WN 110 kV.

Obszary objęte ochrona prawną i o ograniczonym użytkowaniu, wynikające z przepisów odrębnych

Na obszarze jednostki strukturalnej D występują:

1) Obszar Chronionego Krajobrazu „Pojezierze Północnej Suwalszczyzny”,
2) zespół koszarowy przy ul. Wojska Polskiego z lat 1887-1980 - część wschodnia oraz zespół szpitala garnizonowego, które są ujęte w gminnej i wojewódzkiej ewidencji zabytków,
3) stanowiska archeologiczne,
4) teren zamknięty wojskowy (teren jednostki),
5) teren zamknięty kolejowy,
6) stanowiska archeologiczne nad rzeką Czarną Hańczą,
7) obszary cenne przyrodniczo proponowane w studium do objęcia ochroną prawną,
8) tereny wód powierzchniowych,
9) radiolinia RTCN Suwałki/Krzemieniucha – SLR Kamień wraz z pasem ograniczonego użytkowania terenu;
10) powierzchnie ograniczające zabudowę od lotniczych urządzeń naziemnych 1066/1067: DVOR/DME SUW (do czasu ich likwidacji);
11) powierzchnie ograniczające przeszkody dla lotniska Suwałki.

Kolizje, konflikty, bariery

Tereny podmokłe w rejonie rzeki Czarnej Hańczy w sąsiedztwie miejskiej oczyszczalni ścieków, udokumentowane i eksploatowane złoża kruszywa, zamknięte wysypisko odpadów komunalnych, granice Obszaru Chronionego Krajobrazu „Pojezierze Północnej Suwalszczyzny”, tereny zamknięte wojskowe i kolejowe.

Do istotnych kolizji, konfliktów i barier związanych z zagospodarowaniem przestrzennym jednostki strukturalnej D należą:

1) cenne przyrodniczo tereny, jakimi są Obszar Chronionego Krajobrazu „Pojezierze Północnej Suwalszczyzny”, dolina Czarnej Hańczy, obniżenia terenu - obszary cenne przyrodniczo proponowane do objęcia ochroną prawną,
2) niezrekultywowane tereny pozostałe po kopalniach żwiru,
3) zrekultywowany teren zamkniętego wysypiska odpadów komunalnych,
4) udokumentowane złoża kruszywa,
5) strefa ochrony sanitarnej od cmentarza,
6) zewnętrzna strefa ochronna ujęcia wody,
7) tereny zamknięte wojskowe,
8) linia kolejowa Rail Baltica odcinająca znaczne tereny od pozostałych części miasta, w tym od obiektów infrastruktury społecznej,
9) duże natężenie ruchu na drogach zbiorczych.

Kierunki

Funkcja dominująca: tereny rolne, zabudowa mieszkaniowa, tereny zieleni.

Funkcje pozostałe: usługowa, techniczno – produkcyjna (obiekty produkcyjne, składy i magazyny), mieszkaniowa (jednorodzinna i wielorodzinna), rekreacyjno-wypoczynkowa, sportowa, zabudowa zagrodowa, tereny rolne, tereny zamknięte wojskowe, tereny zamknięte kolejowe, ogrody działkowe, obszary eksploatacji kruszywa.

Ryc. 32 Udział procentowy przeznaczeń terenów w powierzchni jednostki urbanistycznej „D” (wg. ustaleń zawartych na rysunku Kierunków)

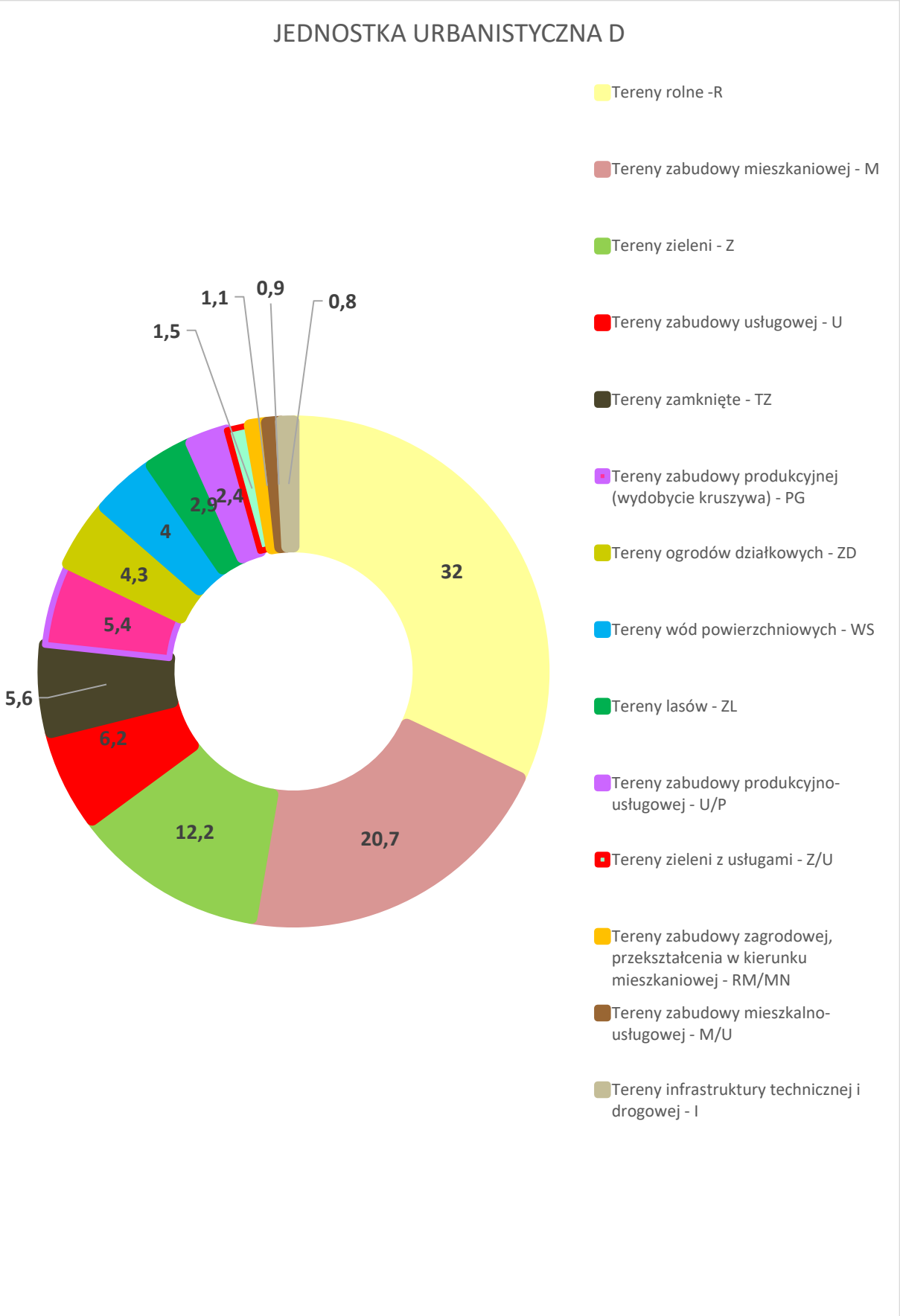

Źródło: opracowanie własne

Tab. 40 Powierzchnia przeznaczeń terenu w obszarze jednostki urbanistycznej „D” (wg. ustaleń zawartych na rysunku Kierunków)

Przeznaczenie terenu		Powierzchnia w ha	Udział procentowy w powierzchni jednostki urbanistycznej
R	Tereny rolne	280	32
M	Tereny zabudowy mieszkaniowej	182	20,7
Z	Tereny zieleni	107	12,2
U	Tereny zabudowy usługowej	54	6,2
TZ	Tereny zamknięte	49	5,6
PG	Tereny zabudowy produkcyjnej (wydobycie kruszywa)	47	5,4
ZD	Tereny ogrodów działkowych	38	4,3
WS	Tereny wód powierzchniowych	35	4
ZL	Tereny lasów	25	2,9
U/P	Tereny zabudowy produkcyjno-usługowej	21	2,4
Z/U	Tereny zieleni z usługami	13	1,5
RM/MN	Tereny zabudowy zagrodowej, przekształcenia w kierunku mieszkaniowej	10	1,1
M/U	Tereny zabudowy mieszkalno-usługowej	8	0,9
I	Tereny infrastruktury technicznej i drogowej	7	0,8
		876	**100**

Źródło: opracowanie własne

Działania z zakresu realizacji celów publicznych o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym

1) ogólne dla wszystkich jednostek w granicach jednostki strukturalnej D:
   a) budowa nowych dróg i ścieżek rowerowych,
   b) budowa sieci infrastruktury technicznej,
   c) poprawa warunków i jakości życia mieszkańców;
2) szczegółowe dla jednostek podstawowych:
   a) zagospodarowanie i sukcesywne przekształcanie doliny Czarnej Hańczy w ważne z punktu widzenia rekreacyjnego, wypoczynkowego, krajobrazowego i przyrodniczego, przestrzenie w sposób umożliwiający:
   – zapewnienie dostępu publicznego do rzeki,
   – wyznaczanie tras ścieżek rowerowych, miejskich szlaków turystycznych, kulturowych i przyrodniczych (jednostki D1 i D6),
   b) poprawa dostępności komunikacyjnej poprzez:
   – budowę ulic podstawowego układy komunikacyjnego na terenach projektowanej zabudowy mieszkaniowej (jednostki D2 i D3),
   c) budowa przystanku stacji kolejowej w ramach projektowanej linii kolejowej Rail Baltica (jednostka D2),
   d) budowa bezkolizyjnego przejścia pieszego przez tory kolejowe (jednostki D3i D5),

e) ochrona terenów i obiektów położonych w granicach strefy ochrony konserwatorskiej (jednostka D2),
f) ochrona terenów cennych przyrodniczo (jednostka D7),
g) zagospodarowanie wyznaczonych w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego nowych terenów mieszkaniowych wraz z budową infrastruktury społecznej i technicznej (jednostka D3 i D6),
h) budowa obiektów użyteczności publicznej z zakresu ochrony zdrowia i oświaty (jednostka D3),
i) zagospodarowanie terenów i rekultywacja terenów wokół zbiornika Sobolewo (jednostka D5),
j) rekultywacja zamkniętego wysypiska odpadów komunalnych (jednostka D7),
k) rekultywacja terenów powyrobiskowych w kierunku rolnym (jednostki D3 i D7).

Polityka przestrzenna

Kierunki przekształceń: przebudowa i rozbudowa układu komunikacyjnego i uzbrojenie terenu pod kątem uruchomienia nowych terenów inwestycyjnych, poprawa dostępności do usług, uporządkowanie i zagospodarowanie terenów powyrobiskowych w kierunku zagospodarowania sportowo – rekreacyjnego i rolnego, przekształcanie terenów powojskowych na cele zabudowy miejskiej.

Obszary do zainwestowania:

1) obszary strategicznej interwencji (OSI), obejmujące teren zbiornika wodnego Sobolewo;
2) tereny nowej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej położone między terenami kolejowymi a ulicą Stanisława Staniszewskiego;
3) tereny nowej zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej położone w rejonie ulicy Sportowej;
4) tereny usług sportowo-rekreacyjnych w rejonie zbiornika Sobolewo;
5) tereny usługowo - produkcyjne w rejonie Parku Naukowo - Technologicznego Polska Wschód,
6) uwolnione tereny powojskowe.

Obszary i zadania strategiczne: inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym, w tym: przebudowa układu komunikacyjnego, budowa obiektów sportowo - rekreacyjnych na terenach powyrobiskowych, realizacja obiektów Parku Naukowo - Technologicznego Polska Wschód, ochrona zbiorowisk roślinnych wzdłuż rzeki Czarnej Hańczy oraz obniżeń terenu o cennych walorach przyrodniczych.

Zalecane standardy zagospodarowania terenu i kształtowania nowej zabudowy:

Kompozycja, standardy i zasady zabudowy do zachowania, uzupełnień i rozbudowy zgodnie z:
1) obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego na obszarach ich obowiązywania,
2) zasadami i standardami podanymi w części ogólnej Kierunków na obszarach, dla których nie obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego,
3) zasadami i standardami podanymi w części szczegółowej Kierunków, dotyczącej jednostek podstawowych.

Zachowanie w strukturze przestrzennej terenów rolniczych wyłączonych z zabudowy, za wyjątkiem siedlisk rolniczych. Zachowanie w strukturze przestrzennej terenów zalecanych do kształtowania zieleni wyłączonych z zabudowy.

Kształtowanie publicznych terenów rekreacyjnych i sportowych w oparciu o tereny zieleni, tereny powyrobiskowe, tereny nadrzeczne.

Obsługa komunikacyjna:

1) budowa ulic dojazdowych w granicach projektowanych nowych terenów zabudowy mieszkaniowej.

Infrastruktura techniczna:

1) sieci uzbrojenia do utrzymania, przebudowy i rozbudowy;
2) budowa nowej infrastruktury w związku z planowanymi zmianami w zagospodarowaniu przestrzennym, w tym sieci gazowej.

Ochrona przyrody i krajobrazu:

1) zachowanie i ochrona Obszaru Chronionego Krajobrazu „Pojezierze Północnej Suwalszczyzny" zgodnie z przepisami odrębnymi;
2) ochrona terenów cennych przyrodniczo wskazanych w studium;
3) zachowanie terenów wskazanych, jako zalecane do kształtowania zieleni;
4) zakaz wydobywania żwiru z udokumentowanych złóż kruszywa za wyjątkiem terenów objętych obowiązującymi koncesjami, wskazanych na rysunku Kierunków (załącznik Nr 3 do uchwały), jako tereny wydobycia kruszywa (PG);
5) zakaz poszukiwania nowych złóż,

zgodnie z zasadami ustalonymi w rozdziale 2 Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu w tym krajobrazu kulturowego i uzdrowisk.

Ochrona zabytków: zasady ochrony zabytków zgodnie z ustaleniami rozdziału 3 Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej, do uwzględnienia w planach miejscowych.

Zasady rozmieszczania inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym w zakresie infrastruktury społecznej oraz usług podstawowych: zgodnie z częścią ogólną Kierunków.

Tereny wyłączone spod zabudowy

W jednostce strukturalnej D terenami wyłączonymi spod nowej zabudowy budynkami, o ile z ustaleń obowiązujących planów oraz ustaleń szczegółowych niniejszego studium nie wynika inaczej są:

1) tereny zalecane do kształtowania zieleni i ciągów ekologicznych;
2) tereny wód powierzchniowych, naturalne i utworzone poprzez gospodarkę człowieka (powyrobiskowe) zbiorniki wodne;
3) tereny lasów;
4) obszary rolnicze, za wyjątkiem lokalizacji siedlisk;
5) częściowo - tereny publiczne w ciągu ekologicznym rzeki Czarnej Hańczy;
6) częściowo - publiczne tereny sportowe, rekreacyjne i turystyczne uzupełniające system ekologiczny.

Tab. 41 Charakterystyka jednostek podstawowych wchodzących w skład jednostki urbanistycznej „D” ***

numer jednostki funkcje	formy ochrony zabytków		formy ochrony przyrody		inne formy ochrony ograniczenia lub uwarunkowania mające istotny wpływ na sposób zagospodarowania	uwagi
	obszary	**obiekty**	**obszary**	**obiekty**		
D1 (pow. ok. 75,09 ha) **Funkcja podstawowa:** mieszkaniowa jednorodzinna **Funkcje uzupełniające:** usługowa, ogrody działkowe, tereny rekreacyjne, zieleń urządzona	stanowiska archeologiczne	obiekty zabytkowe obiekty ewidencyjne	brak	brak	– tereny kolejowe zamknięte (trasa Rail Baltica), – strefy ochronne od linii kolejowych, – obszary szczególnego zagrożenia powodzią 1% i 10%**,	100% pokrycia mpzp
D2 **(pow. ok. 122,39 ha)** **Funkcja podstawowa:** usługowa, mieszkaniowa wielorodzinna **Funkcje uzupełniające:** mieszkaniowa jednorodzinna, techniczno-produkcyjna, tereny sportu i rekreacji, tereny wojskowe, zieleń urządzona	strefa ochrony konserwatorskiej (zespół pokoszarowy przy ulicy Wojska Polskiego część wschodnia)*	obiekty zabytkowe obiekty ewidencyjne	brak	brak	– tereny wojskowe zamknięte, – tereny kolejowe zamknięte (trasa Rail Baltica), – strefy ochronne od linii kolejowych, – radiolinia RTCN Suwałki/Krzemieniucha – SLR Kamień wraz z pasem ograniczonego użytkowania terenu**, – zewnętrzna strefa ochronna ujęcia wody,** – strefa ochrony sanitarnej od cmentarza.**	pokrycie mpzp z wyłączeniem terenów wojskowych zamkniętych i terenu kolejowego
D3 **(pow. ok. 107,88 ha)** **Funkcja podstawowa:** mieszkaniowa jednorodzinna **Funkcje uzupełniające:** usługowa, zieleń urządzona, tereny rekreacyjne, tereny rolne	brak	brak	brak	brak	– tereny kolejowe zamknięte (trasa Rail Baltica), – strefy ochronne od linii kolejowych,	pokrycie mpzp z wyłączeniem terenu uchylonego rozstrzygnięciem nadzorczym
D4 (pow. ok. 28,49 ha) **Funkcja podstawowa:** usługowa **Funkcje uzupełniające:** techniczno-produkcyjna, teren aresztu	strefa ochrony konserwatorskiej (zespół pokoszarowy przy ulicy Wojska Polskiego część wschodnia)*	obiekty zabytkowe obiekty ewidencyjne	brak	brak	– tereny kolejowe zamknięte (trasa Rail Baltica), – strefy ochronne od linii kolejowych, – radiolinia RTCN Suwałki/Krzemieniucha – SLR Kamień wraz z pasem ograniczonego użytkowania terenu**	100% pokrycia mpzp
D5 (pow. ok. 65,98 ha) **Funkcja podstawowa:** sportowo-rekreacyjna wraz ze zbiornikiem wodnym **Funkcje uzupełniające:** zieleń urządzona i nieurządzona, tereny rolne, tereny powyrobiskowe	brak	brak	brak	brak		100% pokrycia mpzp

D6 (pow. ok. 36,09 ha) **Funkcja podstawowa:** mieszkaniowa jednorodzinna **Funkcje uzupełniające:** usługowa, zieleń urządzona, tereny rekreacyjne	stanowiska archeologiczne	brak		brak	– tereny kolejowe zamknięte (trasa Rail Baltica), – strefy ochronne od linii kolejowych, – obszary szczególnego zagrożenia powodzią 1% i 10%**,	brak mpzp
D7 **(pow. ok. 440,08 ha)** **Funkcja podstawowa:** rolnicza **Funkcje uzupełniające:** ogrody działkowe, lasy, zieleń, istniejąca zabudowa zagrodowa i mieszkaniowa jednorodzinna, usługowa, techniczno-produkcyjna, (tereny wydobycia kruszywa)	stanowiska archeologiczne	brak	obszar chronionego krajobrazu**	brak	– udokumentowane złoża kruszywa naturalnego, tereny wydobycia kruszywa, – obszary cenne przyrodniczo, – obszary szczególnego zagrożenia powodzią 1% i 10%**,	częściowo brak mpzp

Źródło: opracowanie własne

*dotyczy całej jednostki
**dotyczy części jednostki
***Wszystkie jednostki podstawowe wchodzące w skład jednostki urbanistycznej D, znajdują się w zasięgu powierzchni ograniczających przeszkody dla lotniska Suwałki oraz w zasięgu powierzchni ograniczającej zabudowę od lotniczych urządzeń naziemnych 1066/1067: DVOR/DME SUW o promieniu 10 000 m zgodnie z ustaleniami zawartymi na rysunku Kierunków (załącznik Nr 3 do uchwały).

Jednostka strukturalna E - o powierzchni ok. 1341 ha, położona jest w zachodniej części miasta ograniczona jest od północy ulicą Gen. W. Sikorskiego, od wschodu rzeką Czarną Hańczą i ulicą Wojska Polskiego, od południa torami kolejowymi linii kolejowej relacji Olecko - Suwałki, a od zachodu granicą administracyjną miasta. W skład jednostki E wchodzą jednostki podstawowe oznaczone kolejno na rysunku Kierunków symbolami od E 1 do E 9.

Obecne zainwestowanie

Na terenie jednostki E występują: lotnisko, zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, skupiona głównie na osiedlach we wschodniej część jednostki i na północy oraz zabudowa produkcyjno - usługowa zlokalizowaną na północy w rejonie ul. Bakałarzewskiej i na południu w rejonie ulic Raczkowskiej, Leśnej i Hubala. W granicach jednostki znajdują się stadion przy ulicy Zarzecze oraz Ośrodek Sportu i Rekreacji wraz z terenem rekreacyjno - wypoczynkowym wokół zalewu Arkadia. Ponadto jednostka obejmuje kompleks cmentarzy przy ulicach Bakałarzewskiej i Zarzecze, objętych wpisem do rejestru zabytków oraz tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej zlokalizowane po wschodniej stronie ul. Zarzecze. Cmentarze parafialne zlokalizowane są ponadto w rejonie ulic Wojska Polskiego i Zastawie. Przy ul. Zastawie znajdują się ogrody działkowe. Na pozostałym obszarze jednostki występują tereny upraw rolniczych, łąk i pastwisk, zakrzewienia i zadrzewienia śródpolne.

Obszary objęte ochroną prawną i o ograniczonym użytkowaniu, wynikające z przepisów odrębnych

Na obszarze jednostki strukturalnej E występują:

1) strefa ochrony miejskiego ujęcia wody obejmująca północny fragment jednostki w rejonie ul. Gen. W. Sikorskiego;
2) teren zamknięty wojskowy w rejonie ul. Wojska Polskiego (kasyno oficerskie);
3) zespół pokoszarowy przy ul. Filipowskiej objęty wpisem do rejestru zabytków;
4) zespół pokoszarowy objęty wpisem do ewidencji zabytków w rejonie ul. Wojska Polskiego;
5) zespół cmentarzy w rejonie ul. Bakałarzewskiej, wpisany jest do rejestru zabytków;
6) stanowiska archeologiczne w dolinie rzeki Czarnej Hańczy i rejonie ul. Grunwaldzkiej;
7) strefa ochronna od kompostowni;
8) powierzchnie ograniczające zabudowę od lotniczych urządzeń naziemnych 1066/1067: DVOR/DME SUW (do czasu ich likwidacji);
9) powierzchnie ograniczające przeszkody dla lotniska Suwałki;
10) teren zamknięty kolejowy;
11) strefy ochronne od istniejących cmentarzy;
12) radiolinia RTCN Suwałki/Krzemieniucha – SLR Kamień wraz z pasem ograniczonego użytkowania terenu.

Kolizje, konflikty, bariery

1) istniejące lotnisko i jego planowana rozbudowa;
2) powierzchnie ograniczające przeszkody dla lotniska Suwałki;
3) obwodnica miasta;
4) powierzchnie ograniczające zabudowę od lotniczych urządzeń naziemnych 1066/1067: DVOR/DME SUW (do czasu ich likwidacji);
5) strefa ochronna od miejskiego ujęcia wody;
6) istniejące cmentarze;
7) udokumentowane złoża kruszywa naturalnego;
8) stanowiska archeologiczne.

Kierunki:

Funkcja dominująca: tereny rolne, zabudowa mieszkaniowa (jednorodzinna), infrastruktura (lotnisko).

Funkcje pozostałe: usługowa, techniczno-produkcyjna (obiekty produkcyjne, składy i magazyny), centra logistyczne i transportowe, mieszkaniowa (wielorodzinna), rekreacyjno-wypoczynkowa, sportowa, zabudowa zagrodowa, cmentarze, obszar eksploatacji kruszywa, infrastruktura.

Ryc. 33 Udział procentowy przeznaczeń terenu w powierzchni jednostki urbanistycznej „E” (wg. ustaleń zawartych na rysunku Kierunków)

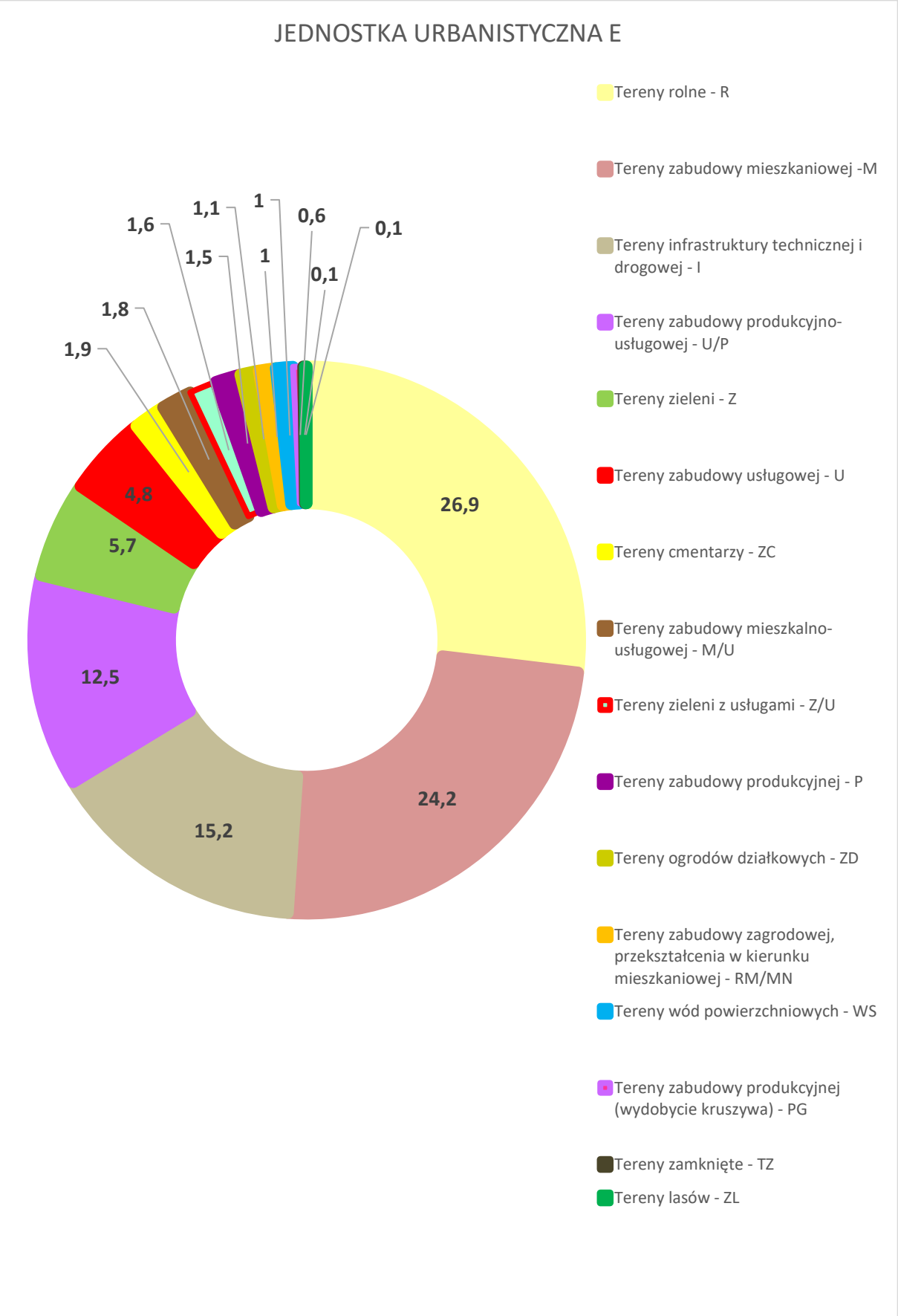

Źródło: opracowanie własne

Tab. 42 Powierzchnia przeznaczeń terenów w obszarze jednostki urbanistycznej „E” (wg. ustaleń zawartych na rysunku Kierunków)

Przeznaczenie terenu		Powierzchnia w ha	Udział procentowy w powierzchni jednostki urbanistycznej
R	Tereny rolne	361	26,9
M	Tereny zabudowy mieszkaniowej	325	24,2
I	Tereny infrastruktury technicznej i drogowej	205	15,2
U/P	Tereny zabudowy produkcyjno-usługowej	168	12,5
Z	Tereny zieleni	76	5,7
U	Tereny zabudowy usługowej	64	4,8
ZC	Tereny cmentarzy	25	1,9
M/U	Tereny zabudowy mieszkalno-usługowej	24	1,8
Z/U	Tereny zieleni z usługami	22	1,6
P	Tereny zabudowy produkcyjnej	20	1,5
ZD	Tereny ogrodów działkowych	15	1,1
RM/MN	Tereny zabudowy zagrodowej, przekształcenia w kierunku mieszkaniowej	13	1
WS	Tereny wód powierzchniowych	13	1
PG	Tereny zabudowy produkcyjnej (wydobycie kruszywa)	8	0,6
TZ	Tereny zamknięte	1	0,1
ZL	Tereny lasów	1	0,1
		1341	**100**

Źródło: opracowanie własne

Działania z zakresu realizacji celów publicznych o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym

1) ogólne dla wszystkich jednostek w granicach jednostki strukturalnej E
   1) budowa nowych dróg i ścieżek rowerowych;
   2) budowa sieci infrastruktury technicznej;
   3) poprawa warunków i jakości życia mieszkańców;
2) szczegółowe dla jednostek podstawowych
   a) rozbudowa lotniska i obiektów mu towarzyszących (jednostka E6);
   b) wykup terenów nadrzecznych określonych w niniejszym studium, jako obszary wskazane do kształtowania ciągu ekologicznego rzeki Czarnej Hańczy (jednostki E2 i E3);

c) zagospodarowanie i sukcesywne przekształcanie doliny Czarnej Hańczy w ważne z punktu widzenia rekreacyjnego, wypoczynkowego, krajobrazowego i przyrodniczego, przestrzenie publiczne (jednostki E1, E2 i E3);
d) zagospodarowanie na cele publiczne terenów wokół Zalewu Arkadia (jednostka E3);
e) utrzymanie i rozbudowa istniejących obiektów sportowych, budowa nowych obiektów, uzupełniających kompleks sportowo-rekreacyjny (jednostki E2 i E3);
f) utrzymanie i modernizacja targowiska miejskiego (jednostka E2);
g) zagospodarowanie terenów na cele zieleni publicznej i niepublicznej wewnątrzosiedlowej (jednostki E1 i E4);
h) rozbudowa ulic Raczkowskiej i Leśnej (jednostki E4, E5 i E6);
i) pozyskanie terenów po byłym torowisku i terenów kolejowych na cele budowy nowego układu drogowego podstawowego.

Polityka przestrzenna

Kierunki przekształceń: wprowadzenie ograniczeń w zagospodarowaniu terenów wynikające z projektowanej rozbudowy lotniska, przekształcenia zabudowy istniejącej, wyznaczenie nowych terenów pod zabudowę poza obszarem oddziaływania lotniska, poprawa wyposażenia terenu w infrastrukturę techniczną, poprawa i uzupełnienie układu drogowego, w tym dróg wewnętrznych i parkingów, zagospodarowanie terenów publicznych pod zieleń osiedlową, ochrona gruntów rolnych przed zabudową, wprowadzenie zakazów zabudowy na terenach rezerwowanych pod potencjalną rozbudowę lotniska.

Obszary do zainwestowania:

1) teren lotniska, wraz z obiektami i urządzeniami towarzyszącymi;
2) tereny produkcyjno - usługowe w rejonie ulic Raczkowskiej, Leśnej i Hubala;
3) obszary predysponowane pod lokalizację nowej zabudowy, w rejonie ulicy Bakałarzewskiej;
4) obszary predysponowane pod lokalizację nowej zabudowy w rejonie ulicy Leśnej;
5) tereny niezabudowane, poza terenami wyłączonymi z zabudowy, wskazane na rysunku Kierunków (załącznik Nr 3 do uchwały) pod realizację odnawialnych źródeł energii.

Obszary i zadania strategiczne: inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym, w tym rozbudowa lotniska, utrzymanie ciągu rzeki Czarnej Hańczy, jako głównego elementu zieleni zorganizowanej, wyznaczenie terenów pod nową zabudowę, budowa nowej infrastruktury technicznej i dróg.

Zalecane standardy zagospodarowania terenu i kształtowania nowej zabudowy:

Kompozycja, standardy i zasady zabudowy do zachowania, uzupełnień i rozbudowy zgodnie z:

1) obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego na obszarach ich obowiązywania,
2) zasadami i standardami podanymi w części ogólnej Kierunków na obszarach, dla których nie obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego,
3) zasadami i standardami podanymi w części szczegółowej Kierunków, dotyczącej jednostek podstawowych.

Zachowanie w strukturze przestrzennej terenów rolniczych wyłączonych z zabudowy.

Zachowanie w strukturze przestrzennej terenów zalecanych do kształtowania zieleni wyłączonych z zabudowy.

Kształtowanie publicznych terenów rekreacyjnych i sportowych w oparciu o tereny zieleni i tereny nadrzeczne.

Obsługa komunikacyjna:

1) z istniejącego układu, oraz podniesienie standardu istniejących ulic;
2) budowa nowego układu uzupełniającego.

Infrastruktura techniczna:

1) sieci uzbrojenia do utrzymania, przebudowy i rozbudowy;
2) budowa nowej infrastruktury w związku z planowanymi zmianami w zagospodarowaniu przestrzennym;
3) dopuszczenie lokalizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy powyżej 100kW (fotowoltaika).

Ochrona przyrody i krajobrazu:

1) zachowanie i ochrona terenów wodonośnych miasta, objętych strefą ochronną ujęcia wody dla miasta Suwałk, zgodnie z przepisami odrębnymi;
2) zachowanie terenów wskazanych, jako zalecane do kształtowania zieleni krajobrazowej;
3) zakaz wydobywania żwiru z udokumentowanych złóż kruszywa, za wyjątkiem terenów objętych obowiązującymi koncesjami, wskazanych na rysunku Kierunków (załącznik Nr 3 do uchwały), jako tereny wydobycia kruszywa (PG);
4) zakaz poszukiwania nowych złóż;
5) rekultywacja terenów w kierunku rolnym lub leśnym.

Ochrona zabytków:

Warunki ochrony zabytków zgodnie z ustaleniami rozdziału 3 Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej, do uwzględnienia w planach miejscowych.

Zasady rozmieszczania inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym w zakresie infrastruktury społecznej oraz usług podstawowych: zgodnie z częścią ogólną Kierunków.

Tereny wyłączone spod zabudowy:

W jednostce strukturalnej E terenami wyłączonymi spod nowej zabudowy budynkami, o ile z ustaleń obowiązujących planów oraz ustaleń szczegółowych niniejszego studium nie wynika inaczej są:

1) tereny zalecane do kształtowania zieleni i ciągów ekologicznych;
2) tereny zieleni urządzonej wewnątrzosiedlowej, za wyjątkiem usług jej towarzyszących;
3) tereny wód powierzchniowych, naturalne i utworzone poprzez gospodarkę człowieka;
4) obszary złóż kruszywa;
5) strefy ochronne od cmentarzy;
6) tereny w strefie kontrolowanej lotniczych urządzeń naziemnych z wyłączeniem inwestycji niezakłócających działania lotniczych urządzeń naziemnych;
7) częściowo tereny publiczne w ciągu ekologicznym rzeki Czarnej Hańczy i Zalewu Arkadia;

8) częściowo tereny sportowe, tereny zieleni, rekreacyjne i turystyczne uzupełniające system ekologiczny.

Tab. 43 Charakterystyka jednostek podstawowych wchodzących w skład jednostki urbanistycznej „E” ***

numer jednostki funkcje	formy ochrony zabytków		formy ochrony przyrody		inne formy ochrony ograniczenia lub uwarunkowania mające istotny wpływ na sposób zagospodarowania	uwagi
	obszary	obiekty	obszary	obiekty		
E1 (pow. ok. 128,68 ha) **Funkcja podstawowa:** mieszkaniowa jednorodzinna **Funkcje uzupełniające:** mieszkaniowa wielorodzinna, usługowa, techniczno-produkcyjna, rekreacyjna i sportowa, zieleń urządzona	strefa ochrony konserwatorskiej (przy ulicy Raczkowskiej)* Stanowiska, stanowiska archeologiczne	obiekty zabytkowe obiekty ewidencyjne	brak		– strefa ochronna od ujęcia wody, – strefy ochronne od istniejących cmentarzy, – obszary szczególnego zagrożenia powodzią 1% i 10%**, – radiolinia RTCN Suwałki/Krzemieniucha – SLR Kamień wraz z pasem ograniczonego użytkowania terenu**	100% pokrycia mpzp
E2 (pow. ok. 93,91 ha) **Funkcja podstawowa:** usługi publiczne z zakresu sportu i rekreacji, cmentarze **Funkcje uzupełniające:** mieszkaniowa jednorodzinna, usługowa, techniczno-produkcyjna, zieleń urządzona	strefa ochrony konserwatorskiej (cmentarze)* stanowiska archeologiczne	obiekty zabytkowe obiekty ewidencyjne	brak	pomniki przyrody	– strefy ochronne od istniejących cmentarzy, – radiolinia RTCN Suwałki/Krzemieniucha – SLR Kamień wraz z pasem ograniczonego użytkowania terenu**	100% pokrycia mpzp
E3 (pow. ok. 31,06 ha) **Funkcja podstawowa:** rekreacyjna wokół zalewu Arkadia **Funkcje uzupełniające:** mieszkaniowa jednorodzinna, usługowa, zieleń urządzona	brak	brak	brak		– radiolinia RTCN Suwałki/Krzemieniucha – SLR Kamień wraz z pasem ograniczonego użytkowania terenu**	100% pokrycia mpzp
E4 (pow. ok. 213,94 ha) **Funkcja podstawowa:** mieszkaniowa jednorodzinna, **Funkcje uzupełniające:** mieszkaniowa wielorodzinna, usługowa, techniczno-produkcyjna, rekreacyjna i sportowa, ogrody działkowe, zieleń urządzona	strefa ochrony konserwatorskiej (zespół pokoszarowy przy ulicy Wojska Polskiego część zachodnia)*	obiekty zabytkowe obiekty ewidencyjne	brak		– strefa ochronna od istniejącego cmentarza parafialnego, – teren wojskowy zamknięty (kasyno), – ograniczenia wysokości wynikające z lokalizacji lotniska i lotniczych urządzeń naziemnych, – radiolinia RTCN Suwałki/Krzemieniucha – SLR Kamień wraz z pasem ograniczonego użytkowania terenu**	100% pokrycia mpzp
E5 (pow. ok. 190,13ha) **Funkcja podstawowa:** zabudowa techniczno-produkcyjna **Funkcje uzupełniające:** usługowa, istniejąca zabudowa mieszkaniowa, urządzenia wytwarzające	brak	brak	brak		– ograniczenia wysokości wynikające z lokalizacji lotniska i lotniczych urządzeń naziemnych, – tereny kolejowe zamknięte (trasa Rail Baltica), – strefy ochronne od linii kolejowych,	100% pokrycia mpzp

energię z odnawialnych źródeł o mocy powyżej 100kW (fotowoltaika)**					– radiolinia RTCN Suwałki/Krzemieniucha – SLR Kamień wraz z pasem ograniczonego użytkowania terenu**, – strefa ochronna od kompostowni	
E6 (pow. ok. 219,74 ha) **Funkcja podstawowa:** lotnisko **Funkcje uzupełniające:** usługowa, tereny rolne, urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł o mocy powyżej 100kW (fotowoltaika)**	brak	brak	brak	brak	– ograniczenia wysokości wynikające z lokalizacji lotniska i lotniczych urządzeń naziemnych, – tereny kolejowe zamknięte (trasa Rail Baltica), – strefy ochronne od linii kolejowych, – strefa ochronna od kompostowni	100% pokrycia mpzp
E7 (pow. ok. 98,24 ha) **Funkcja podstawowa:** tereny rolne, mieszkaniowa jednorodzinna **Funkcje uzupełniające:** zieleń urządzona, , techniczno-produkcyjna, (tereny wydobycia kruszywa), urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł o mocy powyżej 100kW (fotowoltaika)**	brak	brak	brak	brak	– teren górniczy – strefa ochronna od istniejącego cmentarza parafialnego,	100% pokrycia mpzp
E8 (pow. ok. 128,07 ha) **Funkcja podstawowa:** tereny rolne **Funkcje uzupełniające:** usługowa, techniczno-produkcyjna, cmentarz, urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł o mocy powyżej 100kW (fotowoltaika)**	brak	brak	brak	brak	– strefa ochronna od istniejącego cmentarza parafialnego,	100% pokrycia mpzp
E9 (pow. ok. 237,23 ha) **Funkcja podstawowa:** tereny rolne, usługowa, techniczno-produkcyjna **Funkcje uzupełniające:** mieszkaniowa jednorodzinna, zabudowa zagrodowa (przekształcenia w kierunku zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej), urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł o mocy powyżej 100kW (fotowoltaika)**	brak	brak	brak	brak	– teren obwodnicy, – udokumentowane złoża kruszywa	100% pokrycia mpzp

Źródło: opracowanie własne

*dotyczy całej jednostki
**dotyczy części jednostki
*** Wszystkie jednostki podstawowe wchodzące w skład jednostki urbanistycznej E, znajdują się w całości lub w części w zasięgu powierzchni ograniczających przeszkody dla lotniska Suwałki (od 178 do 267 m n.p.m.), samo lotnisko zlokalizowane jest w jednostce E6, a teren jednostek E5 i E6 znajduje się dodatkowo w zasięgu powierzchni ograniczającej zabudowę

od lotniczych urządzeń naziemnych 1066/1067: DVOR/DME SUW o promieniu 600 m (zasięg o promieniu 10 000 m obejmuje całe miasto za wyjątkiem północnych fragmentów jednostek C16 i C17) zgodnie z ustaleniami zawartymi na rysunku Kierunków (załącznik Nr 3 do uchwały).

Jednostka strukturalna F - o powierzchni ok. 1009 ha, położona jest w południowej części miasta. Ogranicza ją od zachodu, południa i wschodu granica administracyjna miasta, od północy granicę jednostki stanowią tory kolejowe linii relacji Suwałki - Olecko oraz granica terenów leśnych. W skład jednostki F wchodzą jednostki podstawowe, oznaczone kolejno na rysunku Kierunków symbolami od F 1 do F 3.

Obecne zainwestowanie

Wiodącą funkcją jednostki jest funkcja przemysłowo - produkcyjna, skupiona głównie w granicach Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Funkcjami uzupełniającymi są funkcja usługowa i mieszkaniowa. Zabudowa zagrodowa i zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna zlokalizowane są wzdłuż ulicy Dubowo. W centralnej części jednostki znajduje się kompleks leśny objęty ochroną Natura 2000, przez który przebiegają linie kolejowe oraz zlokalizowane są Stacja Papiernia i Stacja Las Suwalski (obszar ten stanowi tereny zamknięte kolejowe). W północnej części jednostki F2, przy ulicy S. Staniszewskiego na terenie leśnym, zlokalizowana jest strzelnica wojskowa (obszar ten stanowi teren zamknięty wojskowy). Jednostka podstawowa F3 obejmuje tereny złóż kruszywa naturalnego, eksploatowane obecnie przez Suwalską Kopalnię Surowców Mineralnych. Pozostałe tereny użytkowane są rolniczo.

Obszary objęte ochroną prawną i o ograniczonym użytkowaniu, wynikające z przepisów odrębnych

Na obszarze jednostki strukturalnej F występują:

1) teren objęty ochroną Natura 2000;
2) tereny udokumentowanych złóż kruszywa;
3) tereny górnicze;
4) teren zamknięty wojskowy, ze strefą ochronną (strzelnica);
5) tereny zamknięte kolejowe;
6) tereny leśne;
7) radiolinia RTCN Suwałki/Krzemieniucha – SLR Kamień wraz z pasem ograniczonego użytkowania terenu,
8) powierzchnie ograniczające zabudowę od lotniczych urządzeń naziemnych 1066/1067: DVOR/DME SUW (do czasu ich likwidacji);
9) powierzchnie ograniczające przeszkody dla lotniska Suwałki.

Kolizje, konflikty, bariery

1) obszar Natura 2000;
2) eksploatacja złóż kruszywa naturalnego;
3) tereny zamknięte kolejowe;
4) teren zamknięty wojskowy, w tym strzelnica wojskowa ze strefą ochronną;
5) linia kolejowa Rail Baltica odcinająca znaczne tereny od pozostałych części miasta, w tym od obiektów infrastruktury społecznej;
6) istniejąca zabudowa mieszkaniowa i zagrodowa,

7) powierzchnie ograniczające zabudowę od lotniczych urządzeń naziemnych 1066/1067: DVOR/DME SUW (do czasu ich likwidacji);
8) powierzchnie ograniczające przeszkody dla lotniska Suwałki.

Kierunki:

Funkcja dominująca: tereny leśne, produkcyjna (w tym przemysł wydobywczy, obszary eksploatacji kruszywa) i techniczno-produkcyjna, tereny zamknięte kolejowe, tereny zamknięte wojskowe.

Funkcje pozostałe: usługowa, techniczno – produkcyjno (obiekty produkcyjne, składy i magazyny), mieszkaniowa (jednorodzinna i wielorodzinna), tereny rolne.

Ryc. 34 Udział procentowy przeznaczeń terenu w powierzchni jednostki urbanistycznej „F" (wg. ustaleń zawartych na rysunku Kierunków)

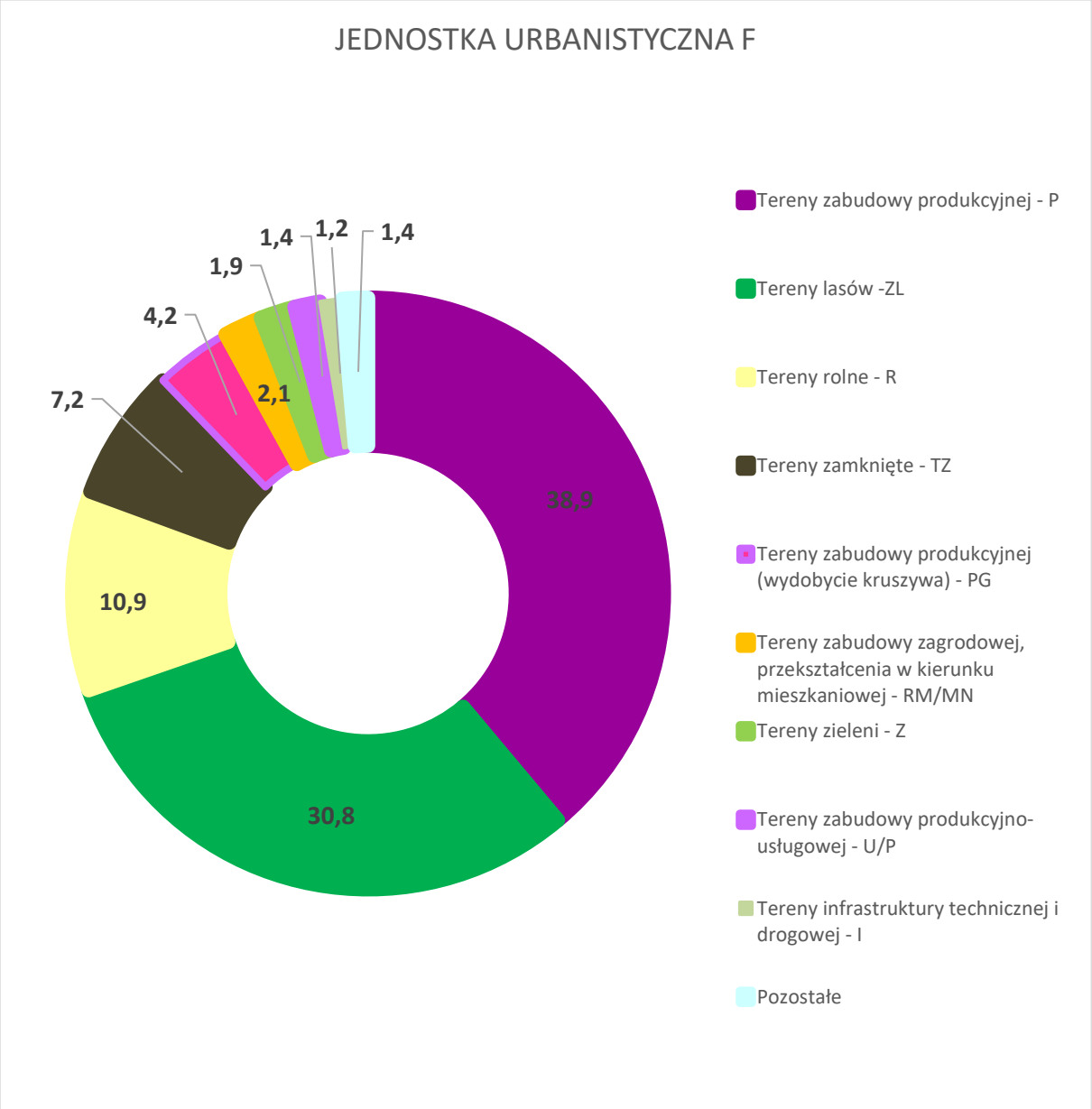

Źródło: opracowanie własne

Tab. 44 Powierzchnia przeznaczeń terenu w obszarze jednostki urbanistycznej „F” (wg. ustaleń zawartych na rysunku Kierunków)

Przeznaczenie terenu		Powierzchnia w ha	Udział procentowy w powierzchni jednostki urbanistycznej
P	Tereny zabudowy produkcyjnej	392	38,9
ZL	Tereny lasów	312	30,8
R	Tereny rolne	110	10,9
TZ*	Tereny zamknięte	73	7,2
PG	Tereny zabudowy produkcyjnej (wydobycie kruszywa)	42	4,2
RM/MN	Tereny zabudowy zagrodowej, przekształcenia w kierunku mieszkaniowej	21	2,1
Z	Tereny zieleni	19	1,9
U/P	Tereny zabudowy produkcyjno-usługowej	14	1,4
I	Tereny infrastruktury technicznej i drogowej	12	1,2
U	Tereny zabudowy usługowej	7	0,7
WS	Tereny wód powierzchniowych	3	0,3
M	Tereny zabudowy mieszkaniowej	2	0,2
Z/U	Tereny zieleni z usługami	1	0,1
M/U	Tereny zabudowy mieszkalno-usługowej	≈1	0,1
		1009	**100**

Źródło: opracowanie własne

** Tereny zamknięte obejmują obszar ok. 31,43 ha oznaczonych jako lasy w EGiB*

Działania z zakresu realizacji celów publicznych o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym

1) ogólne dla wszystkich jednostek w granicach jednostki strukturalnej F:
   a) budowa nowych dróg i ścieżek rowerowych;
   b) budowa sieci infrastruktury technicznej;
   c) poprawa warunków i jakości życia mieszkańców;
2) szczegółowe dla jednostek podstawowych:
   a) budowa i przebudowa linii kolejowych w tym linii Rail Baltica i bocznic (jednostki F1, F2),
   b) budowa stacji towarowej w rejonie Papierni (jednostka F1),
   c) ochrona terenów objętych ochroną Natura 2000 (jednostka F2),
   d) rekultywacja terenów powyrobiskowych (jednostka F3).

Polityka przestrzenna

Kierunki przekształceń: rezerwowanie terenów pod dalszy rozwój przemysłu, wyznaczenie nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę przemysłową i produkcyjną, w tym terenów przeznaczonych pod lokalizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy powyżej 100 kW, rekultywacja terenów powyrobiskowych w rejonie Sobolewa w kierunku zagospodarowania sportowo – rekreacyjnego i rolnego, ograniczanie zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej, wskazanie terenów chronionych przed zabudową i wyłączenie ich z zabudowy, poprawa dostępności komunikacyjnej - budowa nowych dróg i parkingów oraz bocznic kolejowych do zakładów produkcyjnych.

Obszary do zainwestowania:

1) teren położone w bezpośrednim sąsiedztwie istniejących terenów przemysłowych;
2) tereny pozyskane po rekultywacji terenów powyrobiskowych w rejonie Sobolewa;
3) tereny niezabudowane, poza terenami wyłączonymi z zabudowy, wskazane na rysunku Kierunków (załącznik Nr 3 do uchwały) pod realizację odnawialnych źródeł energii.

Obszary i zadania strategiczne: inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym, w tym: przebudowa układu komunikacyjnego, ochrona zasobów przyrodniczych.

Zalecane standardy zagospodarowania terenu i kształtowania nowej zabudowy:

Kompozycja, standardy i zasady zabudowy do zachowania, uzupełnień i rozbudowy zgodnie z:

1) obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego na obszarach ich obowiązywania;
2) zasadami i standardami podanymi w części ogólnej Kierunków na obszarach, dla których nie obowiązuj ą miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego;
3) zasadami i standardami podanymi w części szczegółowej Kierunków dotyczącej jednostek podstawowych.

Zachowanie w strukturze przestrzennej terenów rolniczych i leśnych wyłączonych z zabudowy.

Zachowanie w strukturze przestrzennej terenów zalecanych do kształtowania zieleni wyłączonych z zabudowy.

Kształtowanie publicznych terenów rekreacyjnych i sportowych w oparciu o tereny zieleni krajobrazowej i tereny powyrobiskowe.

Obsługa komunikacyjna: budowa nowego układu podstawowego i uzupełniającego.

Infrastruktura techniczna:

1) budowa sieci uzbrojenia do obsługi nowej zabudowy, zgodnie z rozdziałem 4 Kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej;
2) dopuszczenie lokalizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy powyżej 100kW (fotowoltaika).

Ochrona przyrody i krajobrazu:

1) zachowanie i ochrona obszarów objętych ochroną Natura 2000;
2) ochrona terenów cennych przyrodniczo wskazanych w Studium;

3) zachowanie terenów wskazanych, jako zalecane do kształtowania zieleni;
4) zakaz wydobywania żwiru z udokumentowanych złóż kruszywa za wyjątkiem terenów objętych obowiązującymi koncesjami, wskazanych na rysunku Kierunków (załącznik Nr 3 do uchwały), jako tereny wydobycia kruszywa (PG);
5) zakaz poszukiwania nowych złóż.

Ochrona zabytków:

Warunki ochrony zabytków zgodnie z rozdziałem 3 Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej, do uwzględnienia w planach miejscowych.

Zasady rozmieszczania inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym w zakresie infrastruktury społecznej oraz usług podstawowych: zgodnie z częścią ogólną Kierunków.

Tereny wyłączone spod zabudowy

W jednostce strukturalnej F terenami wyłączonymi spod nowej zabudowy budynkami, o ile z ustaleń obowiązujących planów oraz ustaleń szczegółowych niniejszego studium nie wynika inaczej są:
1) obszar Natura 2000;
2) tereny zalecane do kształtowania zieleni i ciągów ekologicznych;
3) tereny wód powierzchniowych, naturalne i utworzone poprzez gospodarkę człowieka (powyrobiskowe zbiorniki wodne);
4) tereny lasów;
5) obszary rolnicze;
6) strefa ochronna od strzelnicy wojskowej.

Tab. 45 Charakterystyka jednostek podstawowych wchodzących w skład jednostki urbanistycznej „F" ***

numer jednostki funkcje	formy ochrony zabytków		formy ochrony przyrody		inne formy ochrony, ograniczenia lub uwarunkowania mające istotny wpływ na sposób zagospodarowania	uwagi
	obszary	obiekty	obszary	obiekty		
F1 (pow. ok. 522,34 ha) **Funkcja podstawowa:** zabudowa przemysłowa i produkcyjno-magazynowa **Funkcje uzupełniające:** usługi, zabudowa mieszkaniowa, zabudowa zagrodowa (przekształcenia w kierunku zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usługowej), komunikacja (w tym kolejowa)	brak	brak	brak	brak	– ograniczenia zabudowy w sąsiedztwie istniejących linii energetycznych wysokiego i średniego napięcia, – GPZ, – tereny kolejowe zamknięte (trasa Rail Baltica), – strefy ochronne od linii kolejowych, – fragmenty lasów,	100% pokrycia mpzp
F2 (pow. ok. 379,39 ha) **Funkcja podstawowa:** tereny leśne **Funkcje uzupełniające:** zabudowa usługowa, produkcyjno-magazynowa (w tym związana z funkcjonowaniem gospodarstwa leśnego) komunikacja (w tym kolejowa)	brak	obiekt objęty gminną ewidencją zabytków (budynek dworca PKP Papiernia)	obszar Natura 2000*	brak	– tereny wojskowe zamknięte (strzelnica), – tereny kolejowe zamknięte (trasa Rail Baltica), – strefy ochronne od linii kolejowych, – istniejąca linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia, – radiolinia RTCN Suwałki/Krzemieniucha – SLR Kamień wraz z pasem	brak mpzp

					ograniczonego użytkowania terenu**	
F3 (pow. ok. 107,27 ha) **Funkcja podstawowa:** przemysłowa i produkcyjno-magazynowa związana z wydobyciem kruszywa naturalnego **Funkcje uzupełniające:** rekreacyjno-wypoczynkowa i rolna (po rekultywacji terenów powyrobiskowych), urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł o mocy powyżej 100kW (fotowoltaika)**	brak	brak	brak	brak	– złoża kruszywa naturalnego, – teren i obszar górniczy, – fragmenty lasów,	100% pokrycia mpzp

Źródło: opracowanie własne

*dotyczy całej jednostki
**dotyczy części jednostki
*** Wszystkie jednostki podstawowe wchodzące w skład jednostki urbanistycznej F, znajdują się w zasięgu powierzchni ograniczających przeszkody dla lotniska Suwałki oraz w zasięgu powierzchni ograniczającej zabudowę od lotniczych urządzeń naziemnych 1066/1067: DVOR/DME SUW o promieniu 10 000 m zgodnie z ustaleniami zawartymi na rysunku Kierunków (załącznik Nr 3 do uchwały).

2. Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego i uzdrowisk.

Poniżej przedstawiono główne zasady mające na celu ochronę środowiska i jego zasobów oraz ochrony przyrody:

1) W zakresie ochrony przyrody:

a) stworzenie integralnego systemu przyrodniczego miasta poprzez połączenie ciągami ekologicznymi terenów zieleni, terenów rolnych, lasów i wód, osią systemu przyrodniczego miasta powinna być dolina rzeki Czarnej Hańczy wraz z przylegającymi do niej cennymi przyrodniczo obszarami,

b) utrzymanie istniejących form prawnej ochrony przyrody oraz wprowadzenie zakazu zabudowy na terenach cennych przyrodniczo: obniżenia terenowego na gruntach sołectwa Szwajcaria, łąkach i obszarach podmokłych Sianożęcia, doliny rzeki Czarnej Hańczy na terenie sołectwa Krzywólka, źródliska rzeki Kamionki, terenach sołectwa Szwajcaria okolice „Czarnoziem - Maniówka”, wschodnich obszarach przy granicy miasta (przy drodze prowadzącej do Okuniowca) i w ich sąsiedztwie, celem zagwarantowania ochrony zasobów przyrodniczych miasta,

c) dopuszczenie możliwości zabudowy o charakterze rekreacyjnym, wypoczynkowym i sportowym na obszarach pożwirowych wyrobisk ze sztucznymi zbiornikami wodnymi w okolicy sołectw Krzywólka i Sobolewo. Szczegółowe warunki należy określić w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego,

d) zachowanie naturalnego charakteru rzeki Czarnej Hańczy i jej doliny na odcinku przepływającym przez północno - zachodnią część miasta, w okolicach wsi Krzywólka oraz dążenie do ochrony rzeki na terenie całego miasta, łącznie z fragmentami już przekształconymi (m.in. ze sztucznym zalewem „Arkadia”), które pełnią funkcję korytarza ekologicznego. Do zadań priorytetowych należy ograniczenie możliwości zabudowy brzegów rzeki i doliny, co wymaga wyznaczenia w miejscowych planach

zagospodarowania przestrzennego nieprzekraczalnej linii zabudowy jako obszaru buforowego chroniącego rzekę i jej mało zmieniony charakter przed wpływem urbanizacji i zanieczyszczeń,

e) wprowadzenie zakazu zabudowy na obszarach stanowiących ciągi ekologiczne, za wyjątkiem siedlisk rolniczych oraz inwestycji celu publicznego i zabudowy związanej z turystycznym zagospodarowaniem tych terenów na zasadach określonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego o ile ustalenia szczegółowe nie stanowią inaczej,
f) utrzymanie dotychczasowego sposobu użytkowania terenów łąkowych i pastwiskowych, poprzez stosowanie ekstensywnej gospodarki rolnej na terenach cennych przyrodniczo,
g) opracowanie wytycznych i zasad udostępniania obszarów cennych przyrodniczo do celów edukacyjnych, turystycznych i rekreacyjnych,
h) promowanie obszarów cennych przyrodniczo położonych w granicach miasta,
i) inwentaryzacja terenów zdegradowanych, opracowanie i realizacja programów ich rekultywacji.

2) W zakresie ochrony zasobów glebowych:
a) racjonalne użytkowanie gleb, zasobów kopalin i rekultywację terenów poeksploatacyjnych. Zakaz prowadzenia geologicznych prac dokumentacyjnych oraz eksploatacji kruszywa naturalnego (z wyłączeniem terenów w rejonie istniejącego złoża Sobolewo w szczególności działek o numerach 34076, 34077, 34075, 34078, 34079) w celu ochrony powierzchni ziemi, krajobrazu, zasobów wód podziemnych oraz ze względu na ograniczone możliwości rozbudowy miasta,
b) ograniczenie dzikiej eksploatacji kopalin, poprzez wprowadzenie zakazu realizacji stawów rybnych lub rekreacyjnych o powierzchni przekraczającej 200 m^2 i głębokości powyżej 2 m na terenach ze zwierciadłem wód podziemnych poniżej 2 m pod poziomem terenu,
c) inwentaryzacja obszarów po eksploatacji kruszywa oraz egzekwowanie realizacji kompleksowego programu ich rekultywacji;

3) W zakresie ochrony wód podziemnych:
a) eliminację czynników zagrożenia dla jakości wód podziemnych,
b) przestrzeganie ustaleń zawartych w decyzjach dotyczących stref ochronnych wokół ujęć wody,
c) optymalizację poboru wody na potrzeby mieszkańców i zmniejszenie wodochłonności gospodarki,
d) rozbudowa sieci wodociągowej oraz budowa systemu monitoringu wodociągów,
e) ustanowienie zakazów zabudowy w granicach stref ochronnych ujęć;

4) W zakresie ochrony wód powierzchniowych:

Ochrona zasobów wodnych:

a) utrzymanie i ochrona zasobów naturalnych i sztucznych zbiorników retencyjnych, takich jak: zalew Arkadia, zbiorniki poeksploatacyjne oraz tereny podmokłe,
b) rekultywacja zanikających drobnych zbiorników wodnych,

c) zmniejszenie wodochłonności produkcji przemysłowej;

Ograniczanie zanieczyszczeń wód:

a) modernizacja i usprawnianie funkcjonowania oczyszczalni ścieków, poprzez wprowadzanie najlepszych dostępnych technik,
b) optymalizacja wykorzystania oczyszczalni ścieków z uwzględnieniem programu rozwoju sieci kanalizacji sanitarnej,
c) budowa urządzeń oczyszczających wody deszczowe,
d) rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej i likwidacja szamb,
e) wspieranie rozwoju rolnictwa ekologicznego;

5) W zakresie gospodarki odpadami

a) zmniejszanie ilości wytwarzanych odpadów,
b) odzysk surowców wtórnych oraz odpadów organicznych w celu ich dalszego wykorzystania,
c) segregacja odpadów,
d) właściwe składowanie i unieszkodliwianie odpadów;

6) W zakresie ochrony powietrza:

a) dążenie do likwidacji indywidualnego ogrzewania poprzez podłączenie wszystkich obiektów do sieci ciepłowniczej lub gazowej oraz stosowanie niskoemisyjnych źródeł grzewczych i rozwiązań bezemisyjnych (pompy ciepła, kolektory słoneczne, ogniwa fotowoltaiczne),
b) zmniejszenie emisji SO2 i pyłu do wartości niższych od przewidzianych dla nich norm,
c) modernizacja technologii wytwarzania energii w Przedsiębiorstwie Energetyki Cieplnej Suwałkach Sp. z o. o. w celu minimalizacji strat energii cieplnej,
d) ograniczanie zanieczyszczeń komunikacyjnych powietrza, poprzez, poprawę stanu dróg i rozbudowę podstawowego układu drogowego, rozbudowę systemów parkingowych oraz zagospodarowanie zielenią otoczenia dróg, sprawny system komunikacji miejskiej, ograniczenie ruchu w śródmieściu, budowa systemu ścieżek rowerowych i spacerowych,
e) kształtowanie środowiska zurbanizowanego z uwzględnieniem form stymulujących samooczyszczanie atmosfery, zwłaszcza przewietrzanie, tworzenie parków i systemów zieleni publicznej,
f) monitoring zanieczyszczeń;

7) W zakresie ochrony przed hałasem i promieniowaniem:

a) prowadzenie monitoringu hałasu na terenie miasta,
b) zmniejszenie natężenia tranzytowego ruchu samochodowego w centrum miasta poprzez budowę trasy wschodniej oraz rozbudowę sieci komunikacyjnej,
c) wykonanie inwentaryzacji emitorów promieniowania niejonizującego.

Zakaz realizacji elektrowni wiatrowych w granicach miasta w celu ochrony walorów krajobrazowych oraz klimatu akustycznego.

3. Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

Układ urbanistyczny i obiekty zabytkowe

Wszelkie prace przy obiektach i na terenach zabytkowych mogą być prowadzone tylko za zgodą wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Każda działalność inwestycyjna w strefie ochrony konserwatorskiej wymaga akceptacji wojewódzkiego konserwatora zabytków zgodnie z obowiązującymi przepisami szczególnymi dotyczącymi ochrony zabytków.

Projekty budowlane powinny być sporządzane zgodnie z obowiązującymi przepisami szczególnymi dotyczącymi ochrony zabytków.

Wytyczne do ochrony układu urbanistycznego i budynków zabytkowych

1) w celu ochrony układu urbanistycznego śródmieścia Suwałk należy:
- zachować tradycyjną zasadę parcelacji kwartałów, szczególnie wzdłuż istniejących ulic,
- zachować istniejące linie zabudowy tworzące zwarte pierzeje uliczne i narożniki pierzei,
- utrzymać historyczny charakter planowanych przestrzeni publicznych przy tworzeniu nowych pierzei ulicznych, placów i terenów zielonych,
- kontynuować historyczne procesy przekształceń zabudowy, tj. utrzymać wprowadzanie w miejsce dawnych zapleczy gospodarczych nowej zabudowy,
- realizować układ komunikacyjny na zapleczach ulic T. Kościuszki i Chłodnej w sposób umożliwiający dojazdy do historycznie ukształtowanych wnętrz,
- kształtować wnętrza urbanistyczne w oparciu o wzory historyczne, którymi są szerokości parceli, wysokości, pionowe i poziome podziały elewacji i kształty dachów zabytkowych kamienic,
- w zabudowie śródmiejskiej objętej wpisem do rejestru zabytków obowiązuje zasada zabudowy zwartej, pierzowej, kamienicowej realizowanej wzdłuż dróg publicznych, o szerokości frontu budynku odpowiadającego historycznemu podziałowi katastralnemu oraz zasada przyległości i kontynuacji, w tym m.in. geometrii dachu z dopuszczeniem różnicy wysokości do 2,0 m i zmiany kąta nachylenia połaci głównych do 5 stopni, o ile ustalenia szczegółowe zawarte w planach miejscowych sporządzanych o wytyczne konserwatorskie nie będą stanowić inaczej lub gdy na danym terenie nie występuje zabudowa pierzejowa,
- w zabudowie śródmiejskiej objętej wpisem do rejestru zabytków obowiązuje zasada obudowy pierzei ulicznych zabudową od 2-3 trzech kondygnacji, w tym poddasze z dachami wysokimi i z kalenicą równoległą do ulicy,
- w zabudowie śródmiejskiej obowiązuje kolorystyka dachów w odcieniach zieleni i szarości, dopuszcza się antracyt, w wyjątkiem budynków zabytkowych, na których są dopuszcza się inne historycznie udokumentowane kolory pokrycia.

2) w celu ochrony budynków zabytkowych należy:
- utrzymać odpowiedni stan techniczny i zachować historyczny charakter, wysokość i detale architektoniczne,
- w miarę możliwości przywracać dawny wygląd budynków,
- wprowadzać zmiany funkcji budynków, w szczególności w parterach, zgodnie z zasadami ochrony zabytków,

- w przypadku przekształceń parterów budynków mieszkalnych na potrzeby usług:
  - nie dopuścić do sytuacji, w której udostępnienie parterów wiązałoby się z koniecznością ingerencji w tereny komunikacji publicznej (konieczność budowy schodów lub pochylni na chodnikach, pogarszająca warunki komunikacji),
- dopuszcza się przekształcenia otworów okiennych i drzwiowych w celu zapewnienia właściwej ekspozycji i stworzenia witryn w parterach pełniących funkcje handlowe, lub usługowe, przy spełnieniu warunku zachowania pierwotnego rytmu i podziału na elewacjach na warunkach konserwatorskich,
- chronić zabytkowe więźby dachowe przed przekształceniem,
- dopuszcza się stosowanie okien połaciowych,
- utrzymać kolorystykę budynków w jasnych pastelowych barwach z zaleceniem stosowania żółcieni, jasnych zieleni, szarości i ugrów, zgodnie z zasadą narzuconą w XIX w.,
- kolorystycznie zróżnicować w stosunku do głównej płaszczyzny elewacji występujące na elewacjach i wyraźnie zaznaczone pionowe i poziome elementy takie, jak: pilastry, gzymsy, opaski okienne,
- stosować pokrycia dachowe z blachy płaskiej lub innych materiałów pokryciowych w kolorze utlenionej miedzi, odcieni zieleni, grafitu i szarości; zakazuje się przy tym stosowania niepowlekanej blachy ocynkowanej,
- przy pracach konserwatorskich stosować materiały odpowiadające stosowanym pierwotnie,
- wszelkie prace projektowe dotyczące budynków zabytkowych należy poprzedzić wykonaniem badań architektonicznych i inwentaryzacji architektonicznej, o zakresie ustalonym z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Archeologia

Na obszarze zabytkowego układu urbanistycznego i obszarów chronionych konserwatorsko, zarówno na terenie zabudowanym, jak i niezabudowanym, pod powierzchnią gruntu, mogą znajdować się relikty budowli i innych procesów związanych z działalnością człowieka, wartościowe pod względem historycznym, kulturowym i naukowym, i wymagające ochrony konserwatorskiej. W związku z powyższym inwestor ma obowiązek powiadomić wojewódzkiego konserwatora zabytków, o zamiarze rozpoczęcia robót ziemnych w celu podjęcia decyzji o prowadzeniu nadzoru archeologicznego. Te same zasady dotyczą stanowisk archeologicznych poza obszarami chronionymi konserwatorsko.

W przypadku natrafienia w trakcie prowadzenia robót budowlanych lub ziemnych na przedmiot co, do którego istnieje przypuszczenie, że jest on zabytkiem należy:
- wstrzymać wszelkie prace mogące uszkodzić lub zniszczyć przedmiot,
- zabezpieczyć ten przedmiot i miejsce jego odkrycia,
- niezwłocznie zawiadomić o tym fakcie wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Wytyczne dotyczące reklam

W celu ochrony elewacji istniejących i projektowanych obiektów oraz zachowania ładu przestrzennego w strefie ochrony konserwatorskiej ustala się wymienione poniżej zasady realizacji reklam, szyldów i tablic informacyjnych, z zastrzeżeniem, że ich instalacja i forma muszą być uzgodnione z wojewódzkim konserwatorem zabytków:

a) sposób umieszczania szyldów, reklam i urządzeń reklamowych nie może zakłócać,

zmieniać lub przesłaniać elementów architektonicznych elewacji,

b) reklamy instalowane na elewacjach budynków nie mogą zajmować łącznie więcej niż 15% powierzchni elewacji budynków zabytkowych i 25% powierzchni elewacji budynków współczesnych,

c) nakazuje się wykonanie projektów reklam i szyldów jako projektów budowlanych; winny one być zaprojektowane dla każdego zabytkowego i współczesnego budynku; projekt taki powinien obejmować całą elewację, na której będą zamontowane reklamy lub szyldy oraz przewidywać miejsca ich umieszczania, gabaryty, ilość i barwy,

d) szyldy, reklamy, urządzenia reklamowe umieszczane w płaszczyźnie elewacji budynku mogą być montowane tylko w kondygnacji parteru, ich grubość wraz z konstrukcją nie może przekraczać 15 cm,

e) reklamy i urządzenia reklamowe umieszczane na budynkach na wysięgnikach należy montować na wysokości 3 m, prostopadle do budynku; ich wymiar nie może być większy niż 100 cm x 150 cm,

f) w ramach jednego budynku lub zespołu budynków należy stosować ujednolicone formy szyldów,

g) montaż szyldu, reklamy lub urządzenia reklamowego powinien być wykonany z należytą starannością, a po ich demontażu elewację należy przywrócić do stanu pierwotnego (np. uzupełnienie ubytków tynku, okładzin, koloru elewacji),

h) w budynkach współczesnych i zabytkowych, położonych w zabytkowym układzie urbanistycznym oraz w pozostałych strefach ochrony konserwatorskiej, zakazuje się:

– wieszania reklam, w tym wielkogabarytowych, powyżej poziomu parteru,
– podwieszania reklam do balkonów i wykuszy,
– wieszania reklam niezwiązanych z funkcją lokali,
– montowania reklam trójwymiarowych,
– wieszania i malowania reklam na ogrodzeniach, ścianach szczytowych i dachach budynków,
– wieszania reklam świetlnych takich jak ekrany diodowe, telebimy - nie dotyczy to informacji publicznych,
– wieszania na ścianach budynków lub ustawiania na wolno stojących stelażach urządzeń reklamowych takich jak billboardy, banery, markizy, znaki przestrzenne trójwymiarowe,
– dopuszcza się za zgodą wojewódzkiego konserwatora zabytków czasowe instalacje służące promocji miasta.

4. Kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej

Kierunki rozwoju układu komunikacyjnego

Kierunki rozwoju infrastruktury drogowej zewnętrznej do roku 2040

Biorąc pod uwagę położenie geograficzne miasta Suwałk oraz bliskie położenie graniczne (Gołdap - 60 km, Budzisko - 27 km), należy stwierdzić, iż zewnętrzny układ drogowy związany jest z ruchem międzynarodowym.

Podstawowym celem jego dalszego rozwoju jest polepszenie dostępności transportowej Polski poprzez poprawę połączeń Warszawy ze stolicami europejskimi oraz głównymi regionami kraju. Do takich połączeń należy Via Baltica leżąca w I transgranicznym korytarzu transportowym łączącym Warszawę - Suwałki - granica Polski z Litwą w Budzisku (granica

wewnętrzna Unii Europejskiej). Realizacja tej trasy jako drogi ekspresowej S61 zapewni poprawę połączeń nie tylko zagranicznych, ale również regionalnych.

Realizacja drogi ekspresowej S61 ujęta jest w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 15 maja 2004 r. w sprawie sieci autostrad i dróg ekspresowych (Dz. U. Nr 128, poz. 1334, z późniejszymi zmianami) oraz w załączniku nr 1 do Uchwały nr 156/2015 Rady Ministrów z dnia 8 września 2015 r. w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pod nazwą „Program Budowy Dróg Krajowych na lata 2014-2023 (z perspektywą do 2025 r.)".

Wybudowana w ramach realizacji drogi ekspresowej S61, po zachodniej stronie miasta część obwodnicy Suwałk, już pozwala na przejęcie ruchu napływającego z zachodu kraju w kierunku przejść granicznych. Po zakończeniu budowy ostatniego odcinka obwodnicy od przebudowywanego węzła Suwałki Północ (węzeł wlotowy z/do miasta Suwałk, obecnie łączący drogę ekspresową S61 z istniejącą drogą krajową nr 8 w ciągu ul. Gen. K. Pułaskiego - wyjazd z miasta w kierunku Budziska), międzynarodowy ruch tranzytowy zostanie całkowicie wyeliminowany z ulic miejskich.

Układ drogowy, o którym mowa pozwoli na zwiększenie wymiany handlowej oraz przyciągnie inwestorów zagranicznych. Pozwoli na lepszą obsługę komunikacyjną Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej oraz lotniska.

Ważnym aspektem jest lokalizacja odpraw celnych (skład celny) w zachodniej części miasta przy drodze wojewódzkiej nr 655, do którego zmierzają pojazdy ciężarowe przekraczające granice z Litwą w Budzisku, a w przyszłości również z Rosją poprzez przejście graniczne w Gołdapi.

Kierunki rozwoju infrastruktury drogowej wewnątrzmiejskiej

Wewnątrzmiejska infrastruktura drogowa powinna zapewniać dostępność do terenów miejskich poprzez utworzenie sieci dróg lokalnych i dojazdowych, tworzących układ komunikacyjny uzupełniający, połączony z układem komunikacyjnym podstawowym poprzez drogi zbiorcze do dróg głównych, co spowoduje rozwój gospodarczy tych terenów. Dlatego też układ komunikacji wewnętrznej powinien być spójny z przeznaczeniem poszczególnych terenów, a w szczególności obszarów obecnie niezagospodarowanych.

Docelowo do dróg głównych należałoby zaliczyć: ul. Raczkowską (od węzła obwodnicy Suwałki Południe do skrzyżowania z ul. Leśną), ul. Leśną, ul. Utrata (od skrzyżowania z ul. Leśną do skrzyżowania z ul. A. Piłsudskiej), ul. 100 - lecia Niepodległości, ul. Przemysłową (z przebiciem przez tory do ul. Wylotowej), ul. Armii Krajowej (odcinek od ul. Wylotowej do ul. Północnej), ul. Rotmistrza Witolda Pileckiego, ul. Gen. K. Pułaskiego (od skrzyżowania z ul. Rotmistrza W. Pileckiego do węzła obwodnicy Suwałki Północ).

Istniejący układ komunikacyjny, szczególnie w starej części miasta, wymaga uporządkowania pod względem klasyfikacji. Generalnie większość powinny stanowić drogi gminne klasy L podłączone do systemu dróg zbiorczych klasy Z.

Docelowo do dróg zbiorczych należałoby zaliczyć ulice:

a) starodroże drogi krajowej nr 8 (były odcinek w granicach administracyjnych drogi powiatowej nr 1148B Płociczno – Dubowo – Poddubówek) – **docelowo droga powiatowa 1148B**,
b) ul. Wojska Polskiego,

c) ul. T. Kościuszki (odcinek od mostu na rzece Czarna Hańcza do ul. 24 Sierpnia),
d) ul. 24 Sierpnia,
e) ul Grunwaldzka,
f) ul. Bakałarzewska (odcinek od granicy miasta do Ronda Profesora Franciszka Edwarda Szczepanika),
g) droga serwisowa pomiędzy dr wojewódzką nr 653, a ul. Filipowską – wzdłuż obwodnicy miasta droga (krajowa S-61),
h) ul. Filipowska (odcinek od granicy miasta do ul. Mieszka I),
i) ul. Gen. W. Sikorskiego (od Ronda Polskiej Organizacji Wojskowej do ul. Mieszka I),
j) ul. Bulwarowa,
k) ul. M. Reja,
l) ul. 1000-lecia Litwy
m) ul. Nowoprojektowana pomiędzy ul. Filipowską, a ul. Szpitalną,
n) ul. J. Krasickiego,
o) ul. Armii Krajowej (odcinek od ul. Gen K. Pułaskiego do Ronda Ofiar Obławy Augustowskiej w Lipcu 1945 roku na Suwalszczyźnie),
p) ul. Gen. K. Pułaskiego – (odcinek od Ronda NSZZ Solidarność do węzła Suwałki Północ),
q) ul. Gen. K. Pułaskiego – (odcinek od węzła Suwałki Północ do granicy miasta),
r) ul. Gen. Z. Podhorskiego,
s) ul. Utrata (odcinek od ul. Dwernickiego do Ronda 300-lecia Miasta Suwałk),
t) ul. Kolejowa,
u) ul. Północna,
v) ul. Sejneńska (odcinek od Ronda Bohaterów Powstania Sejneńskiego do granicy miasta),
w) ul. A. Piłsudskiej,
x) ul. Sportowa (odcinek od ul. Wojska Polskiego do Ronda Olimpijczyków Polskich),
y) ul. Nowoprojektowana pomiędzy ul. Bakałarzewską, a ul. Leśną,
z) ul. S. Staniszewskiego.

Ponieważ zgodnie z ustawą o drogach publicznych ”ulice będące przedłużeniem dróg należą do tej samej kategorii, co te drogi”, należy zmienić fragmenty tras będących przedłużeniem dróg wojewódzkich, które promieniście wpadają do miasta. Korekty powinny mieć na celu ominięcie terenów zwartej zabudowy i zabudowy zabytkowej, które ograniczają szerokość pasa drogowego i nie pozwalają na dostosowanie tych ulic do parametrów technicznych, jakim powinny odpowiadać tej kategorii drogi. Wyprowadzenie tych ciągów na obrzeża miasta pozwoli na poprawę układu komunikacyjnego, umożliwi rozwój terenom sąsiadującym z nowymi odcinkami oraz stworzy uporządkowany schemat komunikacji.

Propozycje przebiegu i rozwiązań projektowych dla dróg tranzytowych, głównych, zbiorczych, kolejowych i głównych dróg rowerowych

1) Drogi tranzytowe

a) Droga ekspresowa S61 stanowiąca obejście Suwałk po stronie zachodniej.

Wybudowany już odcinek drogi ekspresowej klasy S (obwodnica Suwałk) położony jest po zachodniej i północnej stronie miasta w jego granicach administracyjnych oraz na gruntach gminy Suwałki. Jego przebieg wynika przede wszystkim z wytrasowania drogi ekspresowej po

terenach niezaliczanych do obszarów Natura 2000, jak również z ukształtowania terenu i z jak najmniejszej ingerencji w tereny już zainwestowane.

Obecnie realizowany jest odcinek końcowy trasy drogi ekspresowej w granicach miasta (od węzła Suwałki Północ do granic miasta).

Droga ekspresowa posiada powiązania z istniejącymi drogami klasy Z w węzłach: Suwałki Południe (ul. Raczkowska), Suwałki Zachód (ul. Bakałarzewska) oraz w rejonie przebudowywanego węzła Suwałki Północ (ul. Gen. K. Pułaskiego).

Droga ekspresowa może mieć powiązania z drogami klasy G (wyjątkowo klasy Z) i drogami wyższych klas, odstępy między węzłami (skrzyżowaniami) poza terenem zabudowy nie powinny być mniejsze niż 5 km, a na terenie zabudowy w granicach lub sąsiedztwie dużego oraz średniego miasta - nie mniejsze niż 3 km; dopuszcza się wyjątkowo pojedyncze odstępy między węzłami (skrzyżowaniami) nie mniejsze niż 3 km poza terenem zabudowy, a na terenie zabudowy - nie mniejsze niż 1,5 km, jeżeli potrzeby funkcjonalno-ruchowe takie odstępy uzasadniają, przy czym stosowanie zjazdów na drodze ekspresowej klasy S jest zabronione. Rondo może znajdować się tylko na początku lub końcu drogi ekspresowej.

Nadziemne urządzenia liniowe powinny być umieszczane, a w szczególności dotyczy to linii energetycznej, telekomunikacyjnej, rurociągu, taśmociągu, wzdłuż pasa drogowego drogi ekspresowej S61, poza terenem zabudowy, w odległości większej niż 5 m od granicy tego pasa drogowego.

2) Drogi główne dwujezdniowe G 2/2.

Planowana trasa przebiegu drogi głównej po wschodniej stronie miasta, łączyć ma docelowo węzły obwodnicy Suwałki Południe i Suwałki Północ. Zapewni ona połączenie południe - wschód - zachód bez konieczności wjeżdżania na obszary zurbanizowane miasta.

Proponowany przebieg trasy:

- początek trasy stanowi istniejąca ul. Raczkowska (droga wojewódzka nr 655) na odcinku od węzła Suwałki Południe na obwodnicy Suwałk (droga ekspresowa S61) do skrzyżowania z ul. Leśną,
- dalsza trasa to ul. Leśna do Ronda Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy na skrzyżowaniu z ul. Utrata,
- dalszy przebieg to ul. Utrata na odcinku do Ronda 300-lecia Miasta Suwałk na skrzyżowaniu z ul. A. Piłsudskiej i ul. 100 - lecia Niepodległości,
- następny odcinek to ul. 100 - lecia Niepodległości do Ronda Bohaterów Powstania Styczniowego na skrzyżowaniu z ul. Sejneńską (droga wojewódzka nr 653) z bezkolizyjnym skrzyżowaniem (tunel) z linią kolejową Warszawa - Białystok - Trakiszki (projektowana trasa Rail Baltica) i mostem na rzece Czarna Hańcza,
- dalszy przebieg to odcinek to ul. śladem ul. Przemysłowej oraz planowane połączenie z ul. Wylotową z planowanym skrzyżowaniem bezkolizyjnym (tunel lub wiadukt) z linią kolejową Suwałki - Trakiszki - Szestokaj (projektowana trasa Rail Baltica),
- kolejny odcinek to ul. Armii Krajowej od Ronda na skrzyżowaniu z ul. Wylotową do Ronda Aleksandra Seredyńskiego na skrzyżowaniu z ul. Północną,
- dalej ul. Rotmistrza W. Pileckiego do Ronda na skrzyżowaniu z ul. Gen K. Pułaskiego,
- następny fragment to ul. Gen. K. Pułaskiego do przebudowywanego węzła obwodnicy Suwałki Północ.

Docelowo droga powinna być dwuprzestrzenna o parametrach technicznych G - główna (G 2/2). Pod przyszłą drogę należy zarezerwować 35÷45 metrowy pas terenu w liniach rozgraniczających. Wynika to z warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi główne dwuprzestrzenne.

3) Drogi zbiorcze

a) drogi zbiorcze dwujezdniowe Z 2/2

- ul. Filipowska (odcinek od ul. Mieszka I do Ronda na skrzyżowaniu z drogą serwisową pomiędzy ul. Filipowską i DW 653),
- ul. Gen. W. Sikorskiego (odcinek od skrzyżowania z ul. Bulwarową do ul. Mieszka I),
- ul. Bulwarowa,
- ul. M. Reja,
- ulica nowoprojektowana pomiędzy ul. Filipowską, a ul. Szpitalną,
- ul. Armii Krajowej (odcinek od ul. Gen K. Pułaskiego do Ronda Ofiar Obławy Augustowskiej w Lipcu 1945 roku na Suwalszczyźnie),
- ul. Gen. K. Pułaskiego (odcinek od skrzyżowania z ul. Gen. Z. Podhorskiego do Ronda na skrzyżowaniu z ul. Armii Krajowej i Rot. W. Pileckiego),
- ul. Gen. Z. Podhorskiego,
- ul. Utrata (odcinek od ul. Dwernickiego do Ronda 300-lecia Miasta Suwałk).

Pod przyszłe drogi Z 2/2 należy zarezerwować 30÷40 metrowy pas terenu w liniach rozgraniczających. Wynika to z warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi zbiorcze dwuprzestrzenne.

b) drogi zbiorcze jednoprzestrzenne Z 1 /2

- starodroże drogi krajowej nr 8 (były odcinek w granicach administracyjnych drogi powiatowej nr 1148B Płociczno – Dubowo – Poddubówek) – **docelowo droga powiatowa 1148B**,
- ul. Wojska Polskiego,
- ul. T. Kościuszki (odcinek od mostu na rzece Czarna Hańcza do ul. 24 Sierpnia),
- ul. 24 Sierpnia,
- ul Grunwaldzka,
- ul. Bakałarzewska (odcinek od granicy miasta do Ronda Profesora Franciszka Edwarda Szczepanika),
- droga serwisowa pomiędzy drogą wojewódzką nr 653, a ul. Filipowską – wzdłuż obwodnicy miasta droga (krajowa S-61),
- ul. 1000-lecia Litwy,
- ul. J. Krasickiego,
- ul. Gen. K. Pułaskiego – (odcinek od węzła Suwałki Północ do granicy miasta),
- ul. Kolejowa,
- ul. Północna,
- ul. Sejneńska (odcinek od Ronda Bohaterów Powstania Sejneńskiego do granicy miasta),

- ul. A. Piłsudskiej,
- ul. Sportowa (odcinek od ul. Wojska Polskiego do Ronda Olimpijczyków Polskich),
- ul. Nowoprojektowana pomiędzy ul. Bakałarzewską, a ul. Leśną,
- ul. S. Staniszewskiego,
- ul. Utrata (odcinek od Ronda Unii Europejskiej do Ronda Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy).

Pod przyszłe drogi Z 1/2 należy zarezerwować 20÷30 metrowy pas terenu w liniach rozgraniczających. Wynika to z warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi zbiorcze jednoprzestrzenne.

4) Ulice lokalne i dojazdowe stanowiące układ uzupełniający dla układu podstawowego

Docelowy podstawowy układ komunikacyjny miasta pokazano na rysunku Kierunków (załączniki Nr 3 do uchwały) i załączniku Nr 6B do treści Studium.
Tereny uwolnione z zagospodarowania komunikacyjnego w wyniku tej zmiany, należy przeznaczyć pod realizację przestrzeni publicznych, np. ścieżki rowerowe, place, zieleń krajobrazową, a także pod zabudowę o funkcji zgodnej z funkcjami sąsiadującymi wyznaczonymi na rysunku Studium lub z istniejącym w najbliższym sąsiedztwie zagospodarowaniem.

5) Zamiana kategorii dróg w mieście Suwałki

Miasto Suwałki to miejsce przebiegu drogi ekspresowej o znaczeniu międzynarodowym S61, drogi krajowej nr 8 oraz miejsce krzyżowania się dróg o znaczeniu wojewódzkim (652, 653, 655 i 662). Po wybudowaniu obwodnicy nastąpiło przekwalifikowanie części istniejącej drogi krajowej nr 8 na drogę wojewódzką nr 662. Docelowo przebieg DW 662 będzie przebiegał ulicami o następujących parametrach:

- ul. Wojska Polskiego – na odcinku od granic administracyjnych miasta do Ronda Unii Europejskiej – zbiorcza jednojezdniowa (Z 1/2) – ist. DW 662,
- ul. Utrata – na odcinku od Ronda Unii Europejskiej do Ronda Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy – zbiorcza jednojezdniowa (Z 1/2) – ist. DW 662,
- ul. Utrata – na odcinku Ronda Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy do Ronda 300-lecia Miasta Suwałk – główna dwujezdniowa (G 2/2) – ist. DW 662,
- ul. Utrata – na odcinku od Ronda 300-lecia Miasta Suwałk do ul. Sejneńskiej – zbiorcza dwujezdniowa (Z 2/2) – ist. DW 662,
- ul. Utrata – na odcinku od ul. Sejneńskiej do ul. Kolejowej – zbiorcza dwujezdniowa (Z 2/2) – ist. DW 662,
- ul. Gen. Z. Podhorskiego – na odcinku od ul. Kolejowej do Ronda NSZZ Solidarność – zbiorcza dwujezdniowa (Z 2/2) – ist. DW 662,
- ul. Gen. K. Pułaskiego – na odcinku od Ronda NSZZ Solidarność do ul. Armii Krajowej – zbiorcza dwujezdniowa (Z 2/2) – ist. DW 662,
- ul. Gen. K. Pułaskiego – na odcinku od ul. Armii Krajowej do węzła „Suwałki Północ” – główna dwujezdniowa (G 2/2) – ist. DW 662,
- ul. Gen. K. Pułaskiego – na odcinku od węzła „Suwałki Północ” do granic administracyjnych miasta – zbiorcza jednojezdniowa (Z 1/2) – po wybudowaniu odcinka

S61 w kierunku gr. Państwa zostanie przekwalifikowana.

W relacjach wojewódzkich projektuje się:

– Drogę nr 652 Kowale Oleckie – Suwałki istniejącym przebiegiem tj.:

- ul. Filipowska na odcinku od granic miasta do Ronda na skrzyżowaniu z drogą serwisową pomiędzy ul. Filipowską i DW 653 - zbiorcza jednojezdniowa (Z 1/2),
- ul. Filipowska na odcinku od Ronda na skrzyżowaniu z drogą serwisową pomiędzy ul. Filipowską i DW 653 do ul. Mieszka I) - zbiorcza jednojezdniowa (Z 1/2),
- ul. Gen. W. Sikorskiego (od Ronda Polskiej Organizacji Wojskowej do ul. Mieszka I) - zbiorcza jednojezdniowa (Z 1/2),
- ul. Bulwarowa - zbiorcza jedno i dwujezdniowa (Z1/2 i Z2/2).

Po roku 2025 przewiduje się częściowo w nowym przebiegu:

- ul. Filipowska na odcinku od granic miasta do Ronda na skrzyżowaniu z drogą serwisową pomiędzy ul. Filipowską i DW 653 - zbiorcza jednojezdniowa (Z 1/2),
- ul. Filipowska na odcinku od Ronda na skrzyżowaniu z drogą serwisową pomiędzy ul. Filipowską i DW 653 do ul. Mieszka I) - zbiorcza dwujezdniowa (Z 2/2),
- ul. Gen. W. Sikorskiego odcinek od ul. Mieszka I do Ronda Korpusu Ochrony Pogranicza - zbiorcza dwujezdniowa (Z 2/2),
- ul. I. Krasickiego odcinek od Ronda Korpusu Ochrony Pogranicza do ul. Nowoprojektowanej pomiędzy ul. I. Krasickiego, a ul. Szpitalną - zbiorcza jednojezdniowa (Z 1/2),
- ul. Nowoprojektowana pomiędzy ul. I. Krasickiego, a ul. Szpitalną - zbiorcza dwujezdniowa (Z 2/2),
- ul. 1000-lecia Litwy - zbiorcza jednojezdniowa d (Z 1/2).

W perspektywie po roku 2030 przewiduje się w nowym przebiegu:

- ul. Filipowska na odcinku od granic miasta do Ronda na skrzyżowaniu z drogą serwisową pomiędzy ul. Filipowską i DW 653 - zbiorcza jednojezdniowa (Z 1/2),
- ul. Nowoprojektowana pomiędzy ul. Filipowską, a ul. I. Krasickiego - zbiorcza dwujezdniowa (Z 2/2),
- ul. Nowoprojektowana pomiędzy ul. I. Krasickiego, a ul. Szpitalną - zbiorcza dwujezdniowa (Z 2/2),
- ul. 1000-lecia Litwy - zbiorcza jednojezdniowa d (Z 1/2).

Do roku 2025 drogę nr 653 Sedranki/DK65/ – Bakałarzewo – Suwałki – Sejny – Poćkuny przewiduje się w istniejącym przebiegu:

- ul. Bakałarzewska – (odcinek od granicy miasta do Ronda Profesora Franciszka Edwarda Szczepanika) - zbiorcza jednojezdniowa (Z 1/2),
- ul. Grunwaldzka – zbiorcza jednojezdniowa (Z 1/2),
- ul. 24 Sierpnia – zbiorcza jednojezdniowa (Z 1/2),
- ul. Wigierska – zbiorcza jednojezdniowa (Z 1/2),
- ul. Utrata – na odcinku od ul. Wigierskiej do ul. Sejneńskiej jako droga zbiorcza dwujezdniowa (Z 2/2) – nieciągłość (przebieg drogi wojewódzkiej 662),
- ul. Sejneńska – na odcinku od ul. Utrata do granic miasta) zbiorcza jednojezdniowa

(Z 1/2).

Po roku 2025 przewiduje się częściowo w nowym przebiegu:

- ul. Bakałarzewska – (odcinek od granicy miasta do ul. Nowoprojektowana pomiędzy ul. Bakałarzewską, a ul. Leśną) - zbiorcza jednojezdniowa (Z 1/2),
- ul. Leśna – główna dwujezdniowa (G 2/2) – nieciągłość (przebieg drogi wojewódzkiej 655),
- ul. Utrata – odcinek od ul. Leśnej do Ronda 300-lecia Miasta Suwałk – główna jednojezdniowa (G 2/2) – nieciągłość (przebieg drogi wojewódzkiej 662),
- ul. 100-lecia Niepodległości – główna dwujezdniowa (G 2/2) – nieciągłość (przebieg drogi wojewódzkiej 655),
- ul. Sejneńska – na odcinku od odcinek od Ronda Bohaterów Powstania Sejneńskiego do granicy miasta - zbiorcza jednojezdniowa (Z 1/2).

Do roku 2025 drogę nr 655 Kąp – Wydminy – Olecko – Raczki – Suwałki – Rutka Tartak przewiduje się w nowym przebiegu:

- ul. Raczkowska (od węzła obwodnicy Suwałki Południe do skrzyżowania z ul. Leśną) – główna jednojezdniowa (G 1/2),
- ul. Leśna – główna jedno i dwujezdniowa (G 1/2 i G 2/2),
- ul. Utrata – odcinek od ul. Leśnej do Ronda 300-lecia Miasta Suwałk – główna jedno i dwujezdniowa (G 1/2 i G 2/2) – nieciągłość (przebieg drogi wojewódzkiej 662),
- ul. 100-lecia Niepodległości – główna jednojezdniowa (G 1/2),
- nowoprojektowana ulica (śladem ul. Przemysłowej) – odcinek od ul. Sejneńskiej do ul. Północnej – główna jednojezdniowa (G 1/2),
- ul. Rtm. Witolda Pileckiego – główna jednojezdniowa (G 1/2),
- ul. Armii Krajowej – zbiorcza jedno i dwujezdniowa (Z 1/2 i Z 2/2),
- ul. M. Reja (po istniejącym przebiegu) od skrzyżowania z ul. Armii Krajowej do granic administracyjnych miasta – zbiorcza jednojezdniowa (Z 1/2).

Po roku 2025 przewiduje się częściowo w nowym przebiegu:

- ul. Raczkowska (od węzła obwodnicy Suwałki Południe do skrzyżowania z ul. Leśną) – główna dwujezdniowa (G 2/2),
- ul. Leśna – główna dwujezdniowa (G2/2),
- ul. Utrata – odcinek od ul. Leśnej do Ronda 300-lecia Miasta Suwałk – główna dwujezdniowa (G2/2) – nieciągłość (przebieg drogi wojewódzkiej 662),
- ul. 100-lecia Niepodległości – główna dwujezdniowa (G 2/2),
- nowoprojektowana ulica (śladem ul. Przemysłowej) – odcinek od ul. Sejneńskiej do ul. Północnej – główna dwujezdniowa (G 2/2),
- ul. Rtm. Witolda Pileckiego – główna dwujezdniowa (G 2/2),
- ul. Armii Krajowej – zbiorcza jedno i dwujezdniowa (Z 2/2),
- ul. M. Reja (po istniejącym przebiegu) od skrzyżowania z ul. Armii Krajowej do granic administracyjnych miasta – zbiorcza jednojezdniowa (Z 1/2).

Do roku 2025 drogę nr 662 Augustów – Suwałki – Szypliszki – Budzisko przewiduje się

w nowym przebiegu:

- ul. Wojska Polskiego – na odcinku od granic administracyjnych miasta do Ronda Unii Europejskiej – zbiorcza jednojezdniowa (Z 1/2),
- ul. Utrata – na odcinku od Ronda Unii Europejskiej do Ronda Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy – zbiorcza jednojezdniowa (Z 1/2),
- ul. Utrata – na odcinku Ronda Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy do Ronda 300-lecia Miasta Suwałk – główna jednio i dwujezdniowa (G 1/2 i G 2/2),
- ul. Utrata – na odcinku od Ronda 300-lecia Miasta Suwałk do ul. Kolejowej – zbiorcza dwujezdniowa (Z 2/2),
- ul. Gen. Z. Podhorskiego – na odcinku od ul. Kolejowej do Ronda NSZZ Solidarność – zbiorcza dwujezdniowa (Z 2/2),
- ul. Gen. K. Pułaskiego – na odcinku od Ronda NSZZ Solidarność do ul. Armii Krajowej – zbiorcza dwujezdniowa (Z 2/2),
- ul. Gen. K. Pułaskiego – na odcinku od ul. Armii Krajowej do węzła „Suwałki Północ" – główna jednojezdniowa (G 1/2),
- ul. Gen. K. Pułaskiego – na odcinku od węzła „Suwałki Północ" do granic administracyjnych miasta – zbiorcza jednojezdniowa (Z 1/2).

<u>Po roku 2025 przewiduje się częściowo w nowym przebiegu:</u>

- ul. Wojska Polskiego – na odcinku od granic administracyjnych miasta do Ronda Unii Europejskiej – zbiorcza jednojezdniowa (Z 1/2),
- ul. Utrata – na odcinku od Ronda Unii Europejskiej do Ronda Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy – zbiorcza jednojezdniowa (Z 1/2),
- ul. Utrata – na odcinku Ronda Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy do Ronda 300-lecia Miasta Suwałk – główna dwujezdniowa (G 2/2),
- ul. Utrata – na odcinku od Ronda 300-lecia Miasta Suwałk do ul. Kolejowej – zbiorcza dwujezdniowa (Z 2/2),
- ul. Gen. Z. Podhorskiego – na odcinku od ul. Kolejowej do Ronda NSZZ Solidarność – zbiorcza dwujezdniowa (Z 2/2),
- ul. Gen. K. Pułaskiego – na odcinku od Ronda NSZZ Solidarność do ul. Armii Krajowej – zbiorcza dwujezdniowa (Z 2/2),
- ul. Gen. K. Pułaskiego – na odcinku od ul. Armii Krajowej do węzła „Suwałki Północ" – główna dwujezdniowa (G 2/2),
- ul. Gen. K. Pułaskiego – na odcinku od węzła „Suwałki Północ" do granic administracyjnych miasta – zbiorcza jednojezdniowa (Z 1/2).

W związku ze zmianą przebiegu drogi krajowej i dróg wojewódzkich przez miasto Suwałki oraz zgodnie z art. 10 pkt 5, 5a, 5c ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 470 z późn. zm.) istniejące odcinki dróg krajowych i wojewódzkich zastąpione nowo wybudowanymi zaliczone zostaną odpowiednio do kategorii dróg wojewódzkich, powiatowych lub gminnych.

Mając na uwadze znaczenie komunikacyjne sieci dróg miejskich do dróg powiatowych winne zaliczać się również ulice:

– ul. M Reja (na odcinku od ul. Bulwarowej do ul. Armii Krajowej,

– ul. Wojska Polskiego (na odcinku od ul. Utrata do mostu na rzece Czarna Hańcza),
– ul. T. Kościuszki,
– ul. A. Mickiewicza,
– ul. Gen. J. Dwernickiego.

oraz stanowiące kontynuacje dróg powiatowych poza granicami administracyjnymi miasta :
- droga nr 1134B Suwałki – Potasznia – Okrągłe – Jeleniewo (w nowym przebiegu w mieście ulicami: I. Daszyńskiego, Franciszkańska, Krzywólka),
- droga nr 1142B Suwałki od dr 1134B – Biała Woda – Żywa Woda – do dr 1134B,
- droga nr 1148B Płociczno – Dubowo – Poddubówek,
- droga nr 1149B Suwałki – Płociczno – do dr 1150B (przebiegająca w miesicie ulicą Staniszewskiego),
- droga nr 1151B Suwałki – Sobolewo,
- droga nr 1152B Suwałki – Mała Huta – Stary Folwark (przebiegająca w mieście ul. Piaskową),
- droga nr 1153B Suwałki – Okuniowiec – Kaletnik – Wiatrołuża – Zaboryszki (przebiegająca w mieście ulicami: Kolejową i Północną).

Pozostałe drogi powiatowe zostaną przekwalifikowane na drogi kategorii gminnej.

1) Parkingi strategiczne

Jako parkingi strategiczne mogą funkcjonować zespoły parkingowe przy centrach handlowych wielkopowierzchniowych i obiektach związanych z obsługą podróżnych położonych w ciągu drogi ekspresowej S61 oraz na drogach przy wylotach z miasta.

Szczegółowe warunki i zasady zagospodarowania tych terenów wraz z wyznaczeniem ich granic winny wynikać z ustaleń miejscowych planów zagospodarowania lub decyzji lokalizacyjnych. Należy ograniczać realizację dużych zespołów parkingów na terenach zabudowanych, w szczególności w śródmieściu Suwałk.

2) Linie kolejowe

W planach miejscowych i przy wydawaniu indywidualnych decyzji należy uwzględniać przebieg Linii E-75 - Rail Baltic” na odcinku Białystok - Ełk - Suwałki - Trakiszki - Granica Państwa przez miasto Suwałki i jej oddziaływanie. Należy ograniczać ilość przejazdów przez tory. Należy dążyć do budowy bezkolizyjnych skrzyżowań z drogami i przejściami lub likwidacji już istniejących w zależności od ich rangi i uwarunkowań lokalnych.

Na terenach sąsiadujących z linią kolejową należy wzmocnić działania mające na celu ograniczenie uciążliwości transportu kolejowego, w tym będących efektem modernizacji linii kolejowej E-75 (modernizacja ma na celu zwiększenie prędkości oraz wzrost natężenia ruchu pociągów) poprzez racjonalne planowanie przestrzenne, minimalizujące wpływ uciążliwości hałasu komunikacyjnego generowanego przez ruch pociągów na liniach kolejowych. Przy liniach kolejowych należy zachować odległość planowanych inwestycji, zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami w szczególności zgodnie z ustawą o transporcie kolejowym. W bezpośredni sąsiedztwie terenów kolejowych, w odległości minimum 30 m od granicy obszaru kolejowego należy wykluczyć lokalizowanie nowej zabudowy chronionej akustycznie tj.: mieszkaniowej jednorodzinnej, zabudowy związanej ze stałym lub czasowym

pobytem dzieci i młodzieży, domów opieki społecznej, zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego, zabudowy zagrodowej, terenów rekreacyjno - wypoczynkowych, terenów mieszkaniowo - usługowych, szpitali. Przy planowaniu przeznaczenia terenów w bezpośrednim sąsiedztwie terenów kolejowych należy wyznaczyć tereny o funkcjach nie podlegających ochronie akustycznej tj.: zabudowę usługową, obiekty produkcyjne w tym składy i magazyny, komunikację drogową, parkingi, infrastrukturę techniczną.

W ramach Rail Baltica planuje się przebudowę i budowę (modernizację) linii kolejowej, co wymusza zmianę istniejących łuków i konieczność poszerzenia pasa kolejowego, a tym samym wiąże się z pozyskaniem nowych terenów na ten cel. Konieczne będą też zmiany w zagospodarowaniu i uzbrojeniu terenów położonych w sąsiedztwie linii.

W granicach miasta zakładana jest przebudowa i budowa układu peronowo - torowego z nową lokalizacją przystanku kolejowego Suwałki w rejonie ulicy Stanisława Staniszewskiego. Infrastruktura kolejowa w rejonie istniejącego dworca czołowego ma być przebudowana. Planowana jest przebudowa torów i budowa nowych peronów. PKP planuje również przebudowę i modernizację obiektu istniejącego zabytkowego dworca.

W trakcie opracowania, w porozumieniu z PKP S.A., dla terenu tego opracowywany jest miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, który w przyszłości określi zasady i parametry zabudowy oraz sposób zagospodarowania terenów pokolejowych.

Zakłada się również przeniesienie punktu ładunkowego z centrum miasta na stację Papiernia i rozbudowę tej stacji w kierunku południowym.

Celem zabezpieczenia potrzeb obronności, istnieje konieczność zachowania ciągłości załadunków wojskowych transportów kolejowych w mieście Suwałki.

W zakresie prac na linii kolejowej E 75 na odcinku Białystok - Suwałki - Trakiszki - Granica Państwa etap II odcinek Ełk Trakiszki (granica państwa) obecnie trwa postepowanie przetargowe na wyłonienie wykonawcy prac projektowych. Kolejnym etapem będą roboty budowlane, których zakończenie planowane jest w 2027 roku. Na odcinku Ełk – Trakiszki (granica państwa) zakłada się dostosowanie linii do prędkości 250 km/h dla pociągów pasażerskich.

3) Lotnisko

W studium wskazano lokalizację lotniska lokalnego użytku wyłącznego wraz z terenami przyległymi. Lotnisko położone jest na terenie miasta Suwałki i gminy Suwałki.

W ramach zrealizowanego Etapu I rozbudowy funkcjonujące obecnie lotnisko posiada:

- drogę startową o nawierzchni sztucznej wraz z jej oświetleniem - DS-1 o wymiarach 1320 m x 30 m (pas drogi startowej o wymiarach 1440 m x150 m) wraz z zatoką do zawracania,
- drogę kołowania DK, o nawierzchni sztucznej, o szerokości 15 m wraz z jej oświetleniem i odwodnieniem,
- płytę postojową dla statków powietrznych (PPS), o nawierzchni sztucznej wraz z oświetleniem i odwodnieniem, o wymiarach 65 m x 130 m,
- drogę startową o nawierzchni trawiastej - DS-2 o wymiarach 860 m x 80 m,
- ogrodzenie o wysokości 2 m,
- dwa wskaźniki kierunku wiatru,
- trzy drogi PPOŻ utwardzone (asfalt), o szerokości 6 m wraz z bramami wjazdowymi,

- cztery maszty oświetleniowe o wysokości 16 m,
- zabudowania z lat 80-tych tj. 2 hangary oraz budynek administracyjno-gospodarczy.

Nowo powstałe elementy suwalskiego lotniska mają służyć szerokiemu gronu odbiorców, w tym przede wszystkim jako:

- baza dla małego ruchu pasażerskiego (air taxi, ruch biznesowy i turystyczny),
- infrastruktura dla ośrodków szkolenia lotniczego, w tym szkolenia pilotów, mechaników lotniczych i pracowników obsługi naziemnej,
- centrum sportów lotniczych, lotnictwa aeroklubowego i rekreacyjnego,
- infrastruktura niezbędna dla producentów branży lotniczej a także oferujących serwis lotniczy,
- lotnisko umożliwiające realizację operacji ratowniczych i ratowniczo/gaśniczych dla samolotów Lotniczego Pogotowia Ratunkowego i Lasów Państwowych.

Lotnisko Suwałki z racji na swoje położenie tzw. Przesmyk Suwalski wykorzystywane jest przez międzynarodowych pilotów General i Business Aviation, służby lotnictwa medycznego, jako baza suportowa dla wojsk lotniczych oraz w celach praktycznego szkolenia pilotów samolotów cywilnych

W planach rozwojowych miasta zakłada się dalszą rozbudowę infrastruktury oraz modernizację istniejących starych obiektów budowlanych. Inwestycje dot. lotniska z uwagi na koszty, realizowane są etapami, wg możliwości miasta i pozyskanych środków. Zakończony Etap I najbardziej kosztotwórczy ze względu na stopień skomplikowania i zakres inwestycji był projektem strategicznym. Dzięki wysokim parametrom technicznym lotnisko spełnia wszystkie wymogi eksploatacyjne i bezpieczeństwa według ICAO i EASA o nadanym kodzie referencyjnym 2B.

Planowanymi działaniami Etapu II są:

- rozbudowa i przebudowa istniejących budynków w celu zapewnienia wysokiego poziomu bezpieczeństwa operacji lotniczych i na potrzeby podróżnych oraz załóg personelu lotniczego o nowych funkcjach mini portu lotniczego tj. pomieszczeń służby informacji powietrznej AFIS, miejsca obsługi podróżnych, miejsca odpraw załóg personelu lotniczego, miejsca obsługi technicznej samolotów, stacji paliw, hangarów itp.,
- otwarcie instytucjonalne lotniska dla szerszego grona odbiorców poprzez wydzielenie i stworzenie miejsca rekreacyjno-wypoczynkowego, a w tym: budowa parkingu i domków turystycznych, zagospodarowanie terenu zieleńcami, włączenie w program rowerów miejskich,
- stworzenie warunków inwestycyjnych i rozszerzenie dostępności do lotniska poprzez przygotowanie infrastruktury technicznej dla inwestorów oraz użytkowników prywatnych na działkach przyległych od strony południowej do lotniska,
- dalsze zwiększanie funkcjonalności infrastruktury lotniskowej w celu poprawy bezpieczeństwa w ruchu lotniczym poprzez wydłużenie dróg startowych, wyposażenie w stację meteorologiczną, wyposażenie w nowoczesne pomoce nawigacyjne w tym opracowanie i wdrożenie sytemu GNSS (SBAS). Planuje się poszerzenie lotniska o dodatkowy teren zlokalizowany od północnej strony lotniska,

- budowa centrum logistycznego i bazy cargo,
- rozbudowa pasa startowego w kierunku zachodnim.

W rejonie lotniska w Suwałkach zlokalizowane są lotnicze urządzenia naziemne 1066/1067: DVOR/DME SUW, wokół których zgodnie z Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 26 listopada 2020 r. w sprawie lotniczych urządzeń naziemnych i powierzchni ograniczających zabudowę (Dz. U. z 2020 r. poz. 2161), wyznacza się powierzchnie ograniczające zabudowę o zasięgu 10 000 m, w tym strefę kontrolowaną o zasięgu 600 m.

Powierzchnie ograniczające zabudowę przestaną obowiązywać z chwilą likwidacji urządzeń, która planowana jest po roku 2025.

Na rysunku Kierunków (załącznik Nr 3 do uchwały) naniesiono zasięgi powierzchni ograniczających przeszkody dla lotniska Suwałki oraz zasięgi powierzchni ograniczających zabudowę o zasięgu 10 000 m, w tym strefę kontrolowaną o zasięgu 600 m od lotniczych urządzeń naziemnych, o których mowa wynikające z ww. przepisów.

4) Dogi rowerowe

Malownicze położenie Suwałk sprawia, że rower powinien być doskonałym środkiem transportu dla większości mieszkańców. Odległości dzielące poszczególne punkty w granicach miasta nie przekraczają 10 km, co nie powinno stanowić problemu dla przeciętnego mieszkańca miasta. Główne kierunki przemieszczeń wewnętrznych to przede wszystkim dom-praca kierunek północ-południe, północ-wschód, dom-szkoła kierunek północ-wschód, północ-południe, północ-zachód oraz miejsca rekreacji w mieście i poza miastem tj.:

- Wigierski Park Narodowy,
- Suwalski Park Krajobrazowy,
- Płociczno,
- Osowa,
- Szwajcaria,
- Jeleniewo.

Określając koncepcję rozwoju sieci dróg rowerowych w Suwałkach pod uwagę należy brać przede wszystkim potrzebę rozdzielenia ruchu rowerowego z ruchem kołowym w celu zmniejszenia zagrożenia wypadkowego i kolizji z udziałem rowerzystów, zmniejszenie ruchu samochodowego w centrum miasta, zachęcając mieszkańców do korzystania z roweru w życiu codziennym. Ważnym czynnikiem mającym wpływ na realizacje sieci dróg rowerowych w Suwałkach, były powiązania z miejscami rekreacji w mieście oraz powiązania z innymi sieciami dróg rowerowych poza miastem.

Infrastruktura rowerowa to nie tylko ścieżki rowerowe, czy pieszo-rowerowe. Bardzo ważna jest budowa parkingów dla rowerów przy typowych miejscach podróży. Są to przede wszystkim takie miejsca jak: urzędy, szkoły, zakłady pracy, ośrodki kultury czy sklepy.

W ramach projektu „Trasy Rowerowe w Polsce Wschodniej" w granicach miasta funkcjonuje również szlak rowerowy GREEN VELO prowadzący przez pięć województw Polski wschodniej - od Elbląga przez Przemyśl po Kielce. Łączna długość szlaku to ok. 1980 km, z tego najwięcej w województwie podlaskim, bo aż 590 km.

W granicach administracyjnych miasta Suwałk szlak prowadzony jest drogami rowerowymi wzdłuż ulic: Sejneńska, Utrata, Gen. Z. Podhorskiego, Gen. K. Pułaskiego, Tysiąclecia Litwy, M. Reja.

Przez Suwałki przebiega ponadto szlak rowerowy między Starym Folwarkiem a Dowspudą (oznakowany znakami koloru niebieskiego przez Oddział PTTK w Suwałkach), stanowiący jeden z łączników szlaku GREEN VELO, który ze względu na przebudowę układu komunikacyjnego w mieście i w jego bezpośrednim otoczeniu będzie wymagał zmiany przebiegu.

Możliwość tej zmiany w przyszłości gwarantują istniejące i projektowane odcinki dróg rowerowych i ciągów pieszo – rowerowych.

Właściwe podejście do planowania sieci dróg rowerowych wymaga określenia sieci tras rowerowych w ujęciu hierarchicznym, obejmującym trasy główne i rekreacyjne (ekologiczne). Jako priorytetowe należy traktować rozwój głównych tras rowerowych wykorzystywanych w codziennych podróżach. Drogi rowerowe służące ruchowi rekreacyjnemu mają charakter uzupełniający, skierowany przede wszystkim na poprawę zdrowotności społeczeństwa. Trasy te powinny być realizowane w ramach inwestycji związanych z rozwojem turystyki oraz rekreacji i sportu. Natomiast główne trasy rowerowe winne być realizowane w ramach inwestycji posiadających znaczenie dla rozwoju miasta.

Na dzień 1 stycznia 2021 r długość wydzielonych dróg rowerowych i ciągów pieszo - rowerowych w Suwałkach wynosiła 95 km. Drogi rowerowe w Suwałkach łączą się ze sobą i ze ścieżkami prowadzącymi poza miasto.

Główne trasy rowerowe w mieście Suwałki przewidziane są między innymi wzdłuż podstawowego układu komunikacyjnego miasta, łącząc dzielnice mieszkaniowe - Osiedle Północ I i Północ II z obszarami przemysłowymi. Możemy wyróżnić tu trzy podstawowe kierunki komunikacyjne: trasa rowerowa z kierunku północno-wschodniego biegnąca na południowy-wschód oraz trasa z kierunku północno-zachodniego w kierunku południowo - zachodnim. Pierwsza z ww. tras biegnie ulicami: Gen. K. Pułaskiego, Gen. Z. Podhorskiego, Utratą oraz wzdłuż drogi powiatowej nr 1149B Suwałki - Płociczno (ul. S. Staniszewskiego). Druga główna trasa rowerowa przebiega w ciągu obecnej drogi wojewódzkiej nr 655 - ulice: M. Reja, Raczkowska, drogi wojewódzkiej 652 ulicy Bulwarowej i Gen. W. Sikorskiego oraz wzdłuż ulic: Grunwaldzkiej i Powstańców Wielkopolskich. Trzecia główna trasa rowerowa biegnie wzdłuż ul. Armii Krajowej i Rotmistrza W. Pileckiego do ul. Wylotowej i dalej wzdłuż nowoprojektowanej drogi dwuprzestrzennej (G 2/2) i ul. 100-lecia Niepodległości do skrzyżowania z ul. S. Staniszewskiego.

Uzupełnieniem przedmiotowych głównych tras rowerowych są następujące ciągi:

- z kierunku wschód - zachód droga rowerowa zaprojektowana wzdłuż rzeki Czarnej Hańczy na odcinku od ul. Sejneńskiej (droga wojewódzka 653) do zalewu Arkadia i dalej w ciągu ul. Bakałarzewskiej (droga wojewódzka 653);
- z kierunku północ - południe od ul. Bakałarzewskiej (droga wojewódzka 653) do ul. Raczkowskiej wzdłuż nowoprojektowanej drogi na przedłużeniu ul. Mieszka I;
- w kierunku miejscowości Okuniowiec wzdłuż ul. Północnej i ul. Kolejowej (obecna droga powiatowa nr 1153B) do ul. Utrata.

W mieście Suwałki w ramach polityki rowerowej miasta opracowano koncepcję rozwoju

sieci dróg rowerowych, w której oprócz głównych tras rowerowych przedstawiono również drogi rowerowe o charakterze rekreacyjnym (ekologicznym) stanowiące uzupełnienie tras głównych. Możemy wyróżnić trzy główne ścieżki ekologiczne:

- droga rowerowa biegnąca po terenach rolniczych z kierunku miejscowości Potasznia wzdłuż ul. I. Krasickiego i nowo projektowanej ulicy śladem torów bocznicy kolejowej od ul. Bakałarzewskiej i dalej poprzez ul. Grunwaldzką do zalewu Arkadia,
- droga rowerowa od zalewu Arkadia wzdłuż rzeki Czarnej Hańczy do ul. Krzywólka (przecinając ulice: Bakałarzewską i Gen. W. Sikorskiego), dalej po terenach rolniczych do ul. M. Reja (droga wojewódzka 655) i dalej w kierunku Suwalskiego Parku Krajobrazowego,
- droga rowerowa biegnąca od zalewu Arkadia wzdłuż rzeki Czarnej Hańczy do ul. Sejneńskiej (droga wojewódzka 653) i dalej w kierunku Wigierskiego Parku Narodowego.

Pozostałe istniejące drogi rowerowe i ciągi pieszo - rowerowe stanowią dopełnienie dróg o charakterze ekologicznym.

Przebieg tras dróg rowerowych i ciągów pieszo – rowerowych obrazuje załącznik Nr 7 do treści Studium.

Kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej

Główne kierunki rozwoju systemów inżynieryjnych

Zaproponowane w Studium zasady rozwoju systemów inżynieryjnych można w syntetycznej formie ująć następująco:

1. Istniejące systemy obsługi inżynieryjnej miasta Suwałki są bardzo dobrze rozwinięte i zapewniają obsługę mieszkańców na wysokim poziomie (za wyjątkiem zaopatrzenia w gaz).
2. Miejskie ujęcie wody posiada duże rezerwy zasobowe stanowiące 100 % aktualnego średnio godzinowego rozbioru wody. Ujęcie wody nie wymaga rozbudowy, niemniej konieczne są systematyczne odwierty nowych studni w miejsce wyeksploatowanych.
3. Stacja uzdatniania wody i przepompownia wody są wystarczające na zaspokojenie obecnych i przyszłych potrzeb wody. Jedynie w przypadku wzrostu średniego godzinowego zaopatrzenia na wodę ponad 600 m3/h (przy aktualnym 450 m3/h) konieczna będzie rozbudowa stacji uzdatniania wody.
4. Sieć wodociągowa objęła zasięgiem niemalże wszystkich mieszkańców, ponad 99 %. Rozbudowa systemu przesyłowego odbywać się będzie wraz z rozwojem przestrzennym miasta, zapewniając na bieżąco przyłączanie nowych budynków.
5. Oczyszczalnia ścieków posiada dużą rezerwę przepustowości, co zapewnia przyjęcie ścieków z terenu miasta i okolicznych gmin.
6. Konieczność rozbudowy oczyszczalni może być odsunięta w czasie poprzez racjonalizację zużycia wody w zakładach odprowadzających ścieki do kanalizacji miejskiej i zmniejszenie dopływu do niej wód przypadkowych – zwłaszcza wód opadowych oraz uszczelnienia kanałów i studni sanitarnych.
7. Mimo wysokiego procentu mieszkańców podłączonych do kanalizacji sanitarnej, powyżej 96 %, konieczna jest dalsza rozbudowa układu kanałów i kolektorów. Podjęcie działań

celem wykonania przyłączy kanalizacyjnych do posesji, które dotychczas korzystają z szamb mimo, że w ulicach są kanały sanitarne.

8. Systematyczne dostosowywanie miejskiego systemu ciepłowniczego do coraz bardziej rygorystycznych norm ochrony środowiska, podwyższanie ekonomiki wytwarzania i przesyłu energii i związane z nimi koszty obciążające odbiorców.
9. W miarę możliwości, w ramach likwidacji niskiej emisji, systematycznie co roku podłączać do miejskiej sieci cieplej grupy domków jednorodzinnych znajdujących się w pobliżu sieci cieplnej, których właściciele wyrażą zdecydowaną deklarację odbioru ciepła.
10. Tereny przeznaczone do obsługi przez istniejący system cieplny to osiedla zabudowy wielorodzinnej, jednorodzinnej oraz budynki użyteczności publicznej dla których konieczna jest jedynie rozbudowa układu sieci rozdzielczych. Pozostałe obszary o niewielkiej gęstości cieplnej będą obsłużone z lokalnych kotłowni wyposażonych w indywidualne źródła ciepła.
11. Dalsza rozbudowa sieci gazu ziemnego w mieście.
12. Rozwój systemu zaopatrzenia w energię elektryczną nie ma żadnych ograniczeń technicznych i powinien przebiegać stosownie do rozwoju przestrzennego miasta.
13. System usuwania odpadów będzie wymagał udoskonalenia programów segregacji odpadów, co wiąże się ściśle z wdrożonym modelem ich unieszkodliwiania przez kompostownię.
14. Główne działania inwestycyjne w zakresie zaopatrzenia w wodę, odprowadzania ścieków i zaopatrzenia w energię będą w najbliższym czasie koncentrowały się wokół rewaloryzacji Śródmieścia i związanej z tym modernizacji infrastruktury technicznej, przygotowania i uzupełnienia uzbrojenia nowych (i istniejących) osiedli mieszkaniowych oraz strefy przemysłowej

Zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków sanitarnych

Model zaopatrzenia w wodę pozostaje bez zmian:

- miasto będzie korzystało z komunalnego ujęcia wód podziemnych, które może być sukcesywnie rozbudowywane w miarę potrzeb,
- system przesyłu wody może być rozbudowywany w miarę rozwoju terytorialnego miasta,
- w zakresie rozwoju systemu przesyłowego nie ma żadnych technicznych ograniczeń jego rozwoju,
- należy przestrzegać ograniczeń obowiązujących w strefach ochronnych ujęcia wód podziemnych, w celu ochrony jego zasobów.

Rozwój sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej będzie odbywać się poprzez uzupełnienia, modernizację istniejącej sieci oraz zaopatrywanie nowych terenów miasta w urządzenia i sieci wodociągowe oraz kanalizacyjne.

Sukcesywna rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej, w miarę posiadanych środków, odbywa się zgodnie z potrzebami rozwoju miasta. Ekspansja budownictwa jednorodzinnego wymusza rozbudowę sieci miejskich na obszarach dotąd niezagospodarowanych lub częściowo zagospodarowanych. Takim obszarem częściowo uzbrojonym jest rejon w kwartale ulic Zastawie, Powstańców Wielkopolskich i Raczkowska.

Konieczność uzupełnienia w sieci wodociągową i kanalizacji sanitarnej istnieje również na terenie osiedla przy ul. Staniszewskiego oraz przy ul. Krzywólka i Szwajcaria, na których kontynuowana jest budowa domów jednorodzinnych przy nieuzbrojonych drogach.

Zgodnie z miejscowym planem zagospodarowania, na terenie Szwajcaria – Wschód przewiduje się osiedle zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Obszar jest aktualnie pozbawiony sieci miejskich, które należałoby wybudować.

Dynamiczny rozwój inwestycji deweloperskich niesie za sobą konieczność budowy nowych sieci miejskich. Aktualnie realizowana będzie na potrzeby osiedli budowa uzbrojenia pod drogami: przy ul. Poznańskiej i Bydgoskiej oraz przy ul. Franciszkańskiej.

Tereny, na których przewidywana jest realizacja budynków wielorodzinnych, a na których brakuje uzbrojenia, to teren przy ulicach Armii Krajowej i Pileckiego.

Na potrzeby Specjalnej Suwalskiej Strefy Ekonomicznej i terenu zabudowy produkcyjnej, składów i magazynów oraz zabudowy jednorodzinnej przy ul. Dubowo będą realizowane nowe drogi pomiędzy ul. Brylantową i Wojska Polskiego. Wiąże się to z budową sieci miejskich pod nowoprojektowanymi drogami.

Biorąc pod uwagę rozbudowę terytorialną miasta należy uwzględnić realizację budowy lub przebudowy sieci w ul. Krasickiego, między ul. Północną, a nowoprojektowaną drogą wojewódzką 655, na odcinku łączącym ulicę Sejneńską i Północną.

Ze względu na konfigurację terenu znaczna część nowych układów będzie miała charakter tłoczno - grawitacyjny.

Równolegle z rozbudową sieci konieczne jest prowadzenie renowacji istniejących kanałów sanitarnych, zwłaszcza tych wybudowanych w latach 70 i 80 - tych dwudziestego wieku z naciskiem na renowację kolektorów betonowych dużych średnic – kolektor z Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej przy ul. Wojska Polskiego i kolektor w ul. Utrata, Przytorowa i Sejneńska do Oczyszczalni Ścieków.

Renowacji wymaga również magistrala wodociągowa Ø800mm pod kładką dla pieszych przy ulicy Ogrodowa/Reymonta, na odcinku, na którym wykonana jest z rur stalowych oraz przebudowa wodociągu na terenie graniczącym z cmentarzem komunalnym przy ulicy Reja.

Rozbudowa systemu kanalizacji sanitarnej odbywać się będzie głównie wraz z rozwojem przestrzennym miasta zapewniając na bieżąco przyłączanie nowych budynków. Plany inwestycyjne PWiK będą obejmowały podłączenie do miejskiej sieci kanalizacji sanitarnej jak największej liczby odbiorców w zabudowie wielorodzinnej, przemysłowej i zgrupowane osiedla w zabudowie jednorodzinnej. Podłączenia pojedynczych nieruchomości lub zabudowy rozproszonej nie będą realizowane lub będą realizowane w miarę możliwości ekonomicznych Spółki.

Ponadto ze względu na wzrost ilości ścieków odprowadzanych z zakładów przemysłowych do kanalizacji miejskiej może zaistnieć potrzeba odciążenia istniejącej przepompowni przy ulicy Zastawie. Należy rozważyć budowę nowego kanału sanitarnego omijającego przepompownię i grawitacyjne odprowadzenie części ścieków do istniejącego systemu kanalizacji sanitarnej.

W układzie przesyłowym wody planowane jest przeprowadzenie następujących prac:

1. Renowacja istniejących i budowa nowych studni na ujęciu wody.

2. Pozyskanie terenu pod budowę oraz strefę ochronną dodatkowej studni w południowej części miasta, w przypadku zachwiania systemu dystrybucji wody, w związku z lokalizacją dużych osiedli mieszkaniowych w zabudowie wielorodzinnej (tereny pomiędzy ul. Wojska Polskiego i Sportową, Sportową i Utratą, osiedle przy ul. Staniszewskiego) lub w przypadku zwiększenia obszaru SSSE - opcjonalnie.
3. Pozyskanie terenu pod strefę ochronną istniejącej studni awaryjnej przy ul. Północnej oraz przygotowanie jej do eksploatacji, w przypadku zachwiania system dystrybucji wody w związku z lokalizacją dużych osiedli mieszkaniowych w zabudowie wielorodzinnej (tereny pomiędzy ul. Chopina i Armii Krajowej) – opcjonalnie.
4. Utrzymanie w pełnej sprawności magistrali wodociągowej DN800, w tym wykonanie renowacji jej odcinka pod kładką dla pieszych przy ulicy Ogrodowa/Reymonta, na odcinku, na którym wykonana jest z rur stalowych.
5. Przebudowa wodociągu na terenie graniczącym z cmentarzem komunalnym przy ulicy Mikołaja Reja.
6. Dalsza rozbudowa monitoringu pracy sieci wodociągowej.

Oczyszczanie ścieków

Przy aktualnej dopuszczalnej przepustowości oczyszczalni 25600 m^3/d zgodnie z pozwoleniem wodno prawnym i średnim dobowym przepływie ścieków w ilości ok. 12 900 m^3/d, posiada ona jeszcze rezerwę przepustowości. Ponadto dzięki rozległemu obszarowi, na którym zlokalizowana jest oczyszczalnia istnieją możliwości dalszego inwestowania na jej terenie. Decyzja w sprawie rozbudowy będzie zależała od tempa przyrostu rzeczywistych potrzeb.

Ścieki inne niż bytowe odprowadzane do sieci miejskiej np. produkcyjne przed odprowadzeniem do kanalizacji sanitarnej muszą być odpowiednio podczyszczone. Koszty budowy podczyszczalni ścieków zakładowych, odprowadzających ścieki mogące zawierać substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska, ponosi zakład odprowadzający ścieki.

Na oczyszczalni planowane jest przeprowadzenie następujących prac:

1. Pozyskanie terenów pod rozbudowę oczyszczalni ścieków zgodnie z MPZP.
2. Budowa retencyjnego zbiornika na dopływie do oczyszczalni.
3. Modernizacja wstępnego mechanicznego oczyszczania ścieków (kraty, podajnik).
4. Budowa komór rozdziału z zastawkami przelewowymi przed komorami biologicznymi oraz osadnikami wtórnymi.
5. Uzbrojenie komory biologicznego oczyszczania ścieków w system napowietrzania wraz z modernizacją stacji dmuchaw.
6. Wymiana agregatów kogeneracyjnych z przebudową budynku i wymianą kotłów c.o.
7. Budowa przyłącza dla gazu ziemnego - opcjonalnie.
8. Budowa trzeciej zamkniętej komory fermentacyjnej ZKF z możliwością przyjmowania osadów dowożonych – opcjonalnie w zależności od potrzeb.

Odprowadzanie i oczyszczanie wód opadowych

W celu ochrony stanu czystości rzeki Czarna Hańcza, a tym samym poprawy środowiska wodnego zlewni Niemna, do której odprowadzane są wody opadowe z terenu miasta, przewidziano oczyszczanie wód opadowych. Należy to realizować poprzez budowę

na wylotach kanałów deszczowych już istniejących oraz nowych, urządzeń oczyszczających, tj. separatorów substancji ropopochodnych i zawiesin.

W związku z przeciążoną kanalizacją deszczową w mieście spowodowaną postępującym procesem urbanizacji miasta oraz okresowo ekstremalnymi zjawiskami pogodowymi (nawalne deszcze) należy wykorzystać potencjał naturalny miasta dla retencji gruntowej, minimalizując w ten sposób negatywny wpływ inwestycji na system przyrodniczy i środowisko człowieka. Takie podejście ma sprzyjać poprawie jakości życia mieszkańców oraz podtrzymaniu funkcji regulacyjnych ekosystemów. Podstawową zasadą postępowania z wodami opadowymi powinno być zachowanie cyklu obiegu wody w mieście, czyli zatrzymanie części lub całości opadu na terenie na którym spadł deszcz. Wszędzie tam gdzie sposób zagospodarowania terenu oraz warunki gruntowo-wodne na to pozwalają wskazane jest, by wody opadowe i roztopowe były odprowadzane do ziemi bezpośrednio lub poprzez urządzenia podczyszczające (w zależności od stężenia zanieczyszczeń).

W celu poprawy funkcjonowania obciążonego układu kanałów sieci deszczowej w obrębie osiedla Północ I i II odprowadzającego wody opadowe z obszaru ok. 43 ha do wylotu W-24 (przy Sądzie Rejonowym, ul. Waryńskiego) opracowano koncepcję przebudowy kanalizacji deszczowej poprzez przełączenie do zlewni W-3 i W-28. Powyższa analiza ma za zadanie służyć planowaniu zadań inwestycyjnych zmierzających do efektywniejszego wykorzystania istniejących kolektorów burzowych stanowiących główne kanały zrzutowe i poprawy funkcjonowania coraz bardziej obciążonych układów sieci kanalizacji deszczowej w mieście. Rozpatrywana jest tez koncepcja retencjonowania wód deszczowych w kanałach deszczowych w celu obniżenie intensywności ich przepływu a tym samym odciążania dolnych odcinków. Wskazana jest przebudowa samych wylotów W-23 i W-24 z urządzeniami podczyszczającymi ze względu na zbyt małą przepustowość.

Rozpoczęto już działania w celu poprawienia funkcjonowania obciążonego układu sieci kanalizacji deszczowej w rejonie oś. Hańcza i oś. Piastowskiego. Zrealizowano zbiornik retencyjno - rozsączający przy ul. Krakowskiej a w przyszłości planuje się wykonanie kolejnego zbiornika retencyjno-rozsączającego na wody opadowe w okolicy ulicy Bakałarzewskiej i Grunwaldzkiej. Budowa zbiornika ma na celu odciążenie zlewni poprzez przejęcie do zbiornika wód z ulic położonych w rejonie ulicy Grunwaldzkiej.

Ponadto do odprowadzania wód opadowych i roztopowych z terenów nowoprojektowanych ulic oraz osiedli przyjęto następującą zasadę: wody opadowe z powierzchni dachów – należy odprowadzać bezpośrednio do gruntu (tylko w szczególnych przypadkach na warunkach określonych przez eksploatatora sieci dopuszcza się odprowadzanie do sieci miejskiej), wody opadowe z powierzchni nowoprojektowanych dróg i ulic należy odprowadzać do sieci miejskiej lub zbiorników rozsączających w miejscach gdzie odprowadzenie wód opadowych do sieci miejskiej jest niemożliwe z uwagi na jej przeciążenie lub brak możliwości technicznych przyłączenia.

Zaopatrzenie w ciepło i gaz

Wszystkie działania inwestycyjne systemów energetycznych mają zapewnić realizację następujących celów:

- racjonalizację gospodarki energetycznej (wybór optymalnych wariantów wytwarzania i przesyłu),

– efektywność wykorzystania ciepła,
– oszczędność energii,
– obniżenie kosztów produkcji i zakupu ciepła,
– zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego,
– poprawę stanu środowiska naturalnego.

System ciepłowniczy zapewnia dość wysoki poziom bezpieczeństwa zaopatrzenia miasta Suwałki w ciepło do roku 2025 ze względu na prowadzone prace inwestycyjne i modernizacyjne źródła ciepła i sieci ciepłowniczej, możliwość podłączenia do miejskiej sieci ciepłowniczej nowych odbiorców, a co za tym idzie likwidacja niskiej emisji, dbałość o ochronę środowiska.

Niezbędne prace modernizacyjne sieci PEC to:
– wymiana lub termomodernizacja sieci cieplnych kanałowych,
– likwidacja grupowych węzłów cieplnych,
– budowa sieci cieplnych i przyłączy do obiektów nowych jak i już istniejących (likwidacja lokalnych kotłowni opalanych węglem).

Rozwój sieci gazowej na terenie miasta Suwałki powinien zapewnić pełne pokrycie zapotrzebowania mieszkańców z uwzględnieniem docelowego rozwoju gazyfikacji miasta.

Zapotrzebowanie na gaz w mieście zgodnie z tendencjami obserwowanymi w całym kraju będzie stale rosło. Również ze względów ekologicznych należy dążyć do pełnej gazyfikacji miasta Suwałki.

W zakresie zaopatrzenia w gaz najważniejsze zadanie to wsparcie budowy gazociągu magistralnego zasilającego Suwałki oraz rozbudowy sieci rozdzielczej. Opracowując dokumentacje należy przewidzieć miejsca w pasach drogowych – w chodniku, lub pasie zieleni – na lokalizację sieci gazowej w perspektywie gazyfikacji miasta.

Zaopatrzenie w energię elektryczną

Zasilanie poszczególnych terenów rozwojowych wymagać będzie rozbudowy sieci średnich i niskich napięć oraz budowy odpowiedniej liczby stacji transformatorowych 20/0,4 kV. Ostateczna ilość projektowanych stacji transformatorowych 20/0,4 kV, linii 20kV i niskiego napięcia oraz ich lokalizacja nastąpią w miejscowych planach zagospodarowania i wynikać będą z potrzeb opracowywanych terenów. W planach o których mowa należy przewidzieć zasilanie projektowanych obiektów w energię elektryczną, rezerwując tereny pod linie elektroenergetyczne i stacje transformatorowe 20/0,4 kV. Na etapie opracowywania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego po uzyskaniu wytycznych w zakresie zasilania, określone zostaną ilość i rodzaj urządzeń niezbędnych do zasilania w energię elektryczną.

Przy opracowywaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego należy ponadto uwzględnić przebieg istniejących urządzeń elektrotechnicznych, ograniczając do minimum konieczność ich przebudowy. W przypadku kolizji projektowanych obiektów z urządzeniami elektroenergetycznymi, należy je dostosować do projektowanego zagospodarowania terenu zgodnie z obowiązującymi normami i przepisami.

Przebiegające przez teren miasta Suwałki linie wysokiego napięcia 110kV są źródłem pola elektroenergetycznego i wymagają ustanowienia obszarów ograniczonego użytkowania. Dla linii jednotorowych 110kV ustanawia się pas o szerokości 40 m (45 m dla dwutorowych)

o ograniczonym użytkowaniu, gdzie dopuszczalna jest lokalizacja obiektów jedynie po uzgodnieniu z PGE Dystrybucja S.A. Oddział Białystok. Zmiana zagospodarowania terenu objętego ww. pasem wymaga uzgodnienia z PGE Dystrybucja S.A. Odział Białystok.

Dopuszczalna jest lokalizacja obiektów w odległości od linii 110kV mniejszej niż wskazana powyżej, pod warunkiem spełnienia wymagań określonych w odpowiednich przepisach i normach. Planowane w sąsiedztwie linii 110kV obiekty muszą spełniać normy i przepisy regulujące odległości obiektów od linii elektroenergetycznych oraz sposób ich budowy po uzgodnieniu z PGE Dystrybucja S.A. Oddział Białystok.

Zmiana zagospodarowania terenu sąsiadującego z liniami 110 kV podlega uzgodnieniu z PGE Dystrybucja S.A. Oddział Białystok, a przy linii 20 kV z Rejonem Energetycznym Suwałki.

Trasy istniejących linii 110kV wraz z pasami ograniczonego użytkowania uwidocznione zostały na rysunkach na rysunku Kierunków (załącznik Nr 3 do uchwały).

Sieci elektroenergetyczne realizowane będą zgodnie z ustawą z dnia 10 kwietnia 1997 roku Prawo energetyczne, z późniejszymi zmianami oraz aktami wykonawczymi do tej ustawy.

Stacje elektroenergetyczne i napowietrzne linie elektroenergetyczne o napięciu nie mniejszym niż 110 kV, są przedsięwzięciami potencjalnie uciążliwymi dla środowiska i ludzi ze względu na występowanie pola elektromagnetycznego i mogą wymagać sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko oraz utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania, wyznaczenia jego granic oraz sposobów korzystania z terenu.

Przez tereny położone w północnej części miasta przebiega istniejąca transgraniczna linia elektroenergetyczna o napięciu 400kV relacji Ełk –Alytus (Granica Państwa).

Dla przedmiotowej linii wymagana szerokość pasa technologicznego wynosi 70 m (po 35 metrów w obie strony od osi linii). Trasę istniejącej linii oraz jej pas technologiczny naniesiono na rysunki Studium w skali 1:10 000.

Ograniczenia i wytyczne dotyczące użytkowania terenów w pobliżu i w pasie technologicznym linii 400 kV ujęte są w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego terenów położonych w granicach administracyjnych miasta Suwałk przeznaczonych pod linię 400 kV relacji Ełk – Granica Państwa, uchwalonym uchwałą Nr XXXII/343/2013 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 27 lutego 2013 r., opublikowaną w Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 19 marca 2013 r., poz. 1591.

Przy lokalizacji w pobliżu linii 400kV farm fotowoltaicznych, dopuszcza się lokalizację paneli fotowoltaicznych w odległości nie mniejszej niż 30 m od osi linii elektroenergetycznej oraz w odległości nie mniejszej niż 100 m od osi słupów.

Ubiegając się o usytuowanie paneli pod liniami 220kV i 400kV, należy dostarczyć analizę potwierdzającą brak wpływu lub określającą wpływ instalacji na linię poprzez nagrzewanie przewodów. Każda instalacja paneli w pasie technologicznym ww. linii jest rozpatrywana i uzgadniana indywidualnie przez PSE Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A.

Rozwój usług i sieci telekomunikacyjnych

Ustalenia przyjmowane w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, dotyczące inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej, nie mogą uniemożliwiać lokalizowania tych inwestycji, jeżeli są one zgodne z przepisami odrębnymi.

Ustala się następujące kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej w zakresie telekomunikacji:

1) przewiduje się dalszą rozbudowę sieci telekomunikacyjnych zarówno w formie tradycyjnej jak i wykorzystując nowe technologie, postuluje się rozbudowę i modernizację infrastruktury światłowodowej i objęcie całego miasta zintegrowanym systemem telekomunikacyjnym połączonym z systemami sieci wojewódzkiej i krajowej z zachowaniem w lokalizacji wymogów ustawy o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych;
2) ustala się rozwój systemów telekomunikacyjnych i teleinformatycznych przewodowych i bezprzewodowych stosownie do wzrostu zapotrzebowania na usługi telekomunikacyjne i teleinformatyczne w gminie i regionie;
3) należy dążyć do zapewnienia pełnej dostępności do łączy telekomunikacyjnych i objęcia terenu miasta zintegrowanym systemem telekomunikacyjnym, połączonym z systemami sieci internetowych: wojewódzkim i krajowym.

Unieszkodliwianie odpadów

Problem odpadów nadających się do kompostowania został skutecznie rozwiązany w stopniu zapewniającym również obsługę terenów rozwojowych.

W przypadku gospodarowania odpadami komunalnymi powstającymi na terenie Suwałk potrzeby inwestycyjne można podzielić na:

- potrzeby w ramach gromadzenia i odbioru odpadów,
- potrzeby w zakresie składowania odpadów,
- potrzeby w zakresie zagospodarowania odpadów wielkogabarytowych oraz odpadów budowlanych i rozbiórkowych,
- potrzeby w zakresie zagospodarowania wysokokalorycznej frakcji odpadów komunalnych.
- potrzeby inwestycyjne w zakresie gospodarki odpadami dotyczą:
- modernizacji istniejącej linii sortowniczej,
- budowy nowej linii sortowniczej dla odpadów odebranych selektywnie,
- rozbudowy Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK),
- zakup pojazdów specjalistycznych na potrzeby zagospodarowania odpadów komunalnych.

Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych jest obiektem potencjalnie uciążliwym dla środowiska i ludzi ze względu na swą wielkość, zastosowaną technologię i sposób składowania balastu. W związku z tym na mocy decyzji Kierownika Urzędu Rejonowego w Suwałkach z dnia 17 września 1992 r. posiada ustanowioną 450 m strefę ochronną od ogrodzenia zakładu, w której zabrania się wznoszenia obiektów budowlanych przeznaczonych na stały pobyt ludzi oraz lokalizowania pracowniczych ogrodów działkowych. Strefa ochronna uwidoczniona jest na rysunku Kierunków (załącznik Nr 3 do uchwały).

5. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym

Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym (powiatowym i gminnym)

Na rysunku Studium wskazano ważniejsze wybrane inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym.

Inwestycje celu publicznego, o których mowa w art. 6 ustawy z 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2021 r. poz. 11 z późniejszymi zmianami), należy lokalizować stosownie do potrzeb zgodnie z zasadami określonymi w Studium, a w szczególności:

1) na wszystkich terenach zainwestowanych i wskazanych do zabudowy można realizować inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym z zakresu infrastruktury społecznej, z zakresu infrastruktury technicznej, w tym systemu transportowego i systemu infrastruktury inżynieryjnej;
2) na terenach wyłączonych z zabudowy innych niż wymienione powyżej zakaz zabudowy nie dotyczy inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym z zakresu infrastruktury technicznej;
3) na terenach wskazanych jako ciągi ekologiczne i tereny zalecane do kształtowania zieleni zakaz zabudowy nie dotyczy inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym z zakresu infrastruktury technicznej, turystyki i wypoczynku.

6. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa

Celami publicznymi o znaczeniu ponadlokalnym wskazanymi w Planie zagospodarowania przestrzennego Województwa Podlaskiego, zatwierdzonym uchwałą Nr XXXVI/330/17 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22 maja 2017 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2017 r., poz. 2777) wraz ze zmianą przyjętą uchwałą Nr XXXIX/356/17 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 28 sierpnia 2017 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2017 r., poz. 3270), są inwestycje wymienione w Części Uwarunkowań w rozdziale 18. Uwarunkowania wynikające z zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych.

Na rysunku Studium wskazano istniejące na terenie miasta inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym.

Na wszystkich terenach zainwestowanych i wskazanych do zabudowy można realizować inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym z zakresu infrastruktury społecznej, z zakresu infrastruktury technicznej, w tym systemu transportowego i systemu infrastruktury inżynieryjnej.

Na terenach wyłączonych z zabudowy, innych niż wymienione powyżej, zakaz zabudowy nie dotyczy inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym z zakresu infrastruktury technicznej.

Na terenach wskazanych jako ciągi ekologiczne i tereny zalecane do kształtowania zieleni krajobrazowej zakaz zabudowy nie dotyczy inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym z zakresu infrastruktury technicznej, turystyki i wypoczynku.

Ponadto:

1) w Studium wskazuje się projektowane korytarze transportowe inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym z zakresu systemu transportowego, którymi są:
   a) przebieg drogi ekspresowej klasy S wraz z węzłami drogowymi,
   b) linia kolejowa pierwszorzędowa,
   c) system dróg wojewódzkich,
   d) lotnisko.

2) w Studium wskazuje się przebieg linii 400 kV, która jest inwestycją celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym z zakresu systemu infrastruktury inżynieryjnej.

7. Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary przestrzeni publicznej

Obszary, dla których sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkowe na podstawie przepisów odrębnych:

- teren pod rozbudowę cmentarza komunalnego w rejonie ulicy M. Reja (część terenu przeznaczonego pod rozbudowę cmentarza objęta jest ustaleniami obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, dalsze powiększenie go do granic obszaru wyznaczonego na rysunku Kierunków (załącznik Nr 3 do uchwały), wymaga opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego) zgodnie z art. 3 ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1947),
- tereny pod wyznaczoną na rysunku Kierunków (załącznik Nr 3 do uchwały), nową lokalizację obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m^2, zgodnie z art. 10 ust. 3a ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

W niniejszym Studium nie wyznacza się obszarów wymagających przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Nie wyklucza się dokonywania procedury scaleń i podziału nieruchomości na podstawie przepisów o gospodarce nieruchomościami, jeżeli wynika to z ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Nie wyznacza się nowych terenów górniczych.

Strefa miejskiego ujęcia wód podziemnych, dla której istnieje obowiązek sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, objęta jest obowiązującym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego. Nie wyznacza się nowych stref które powodowałyby konieczność przystąpienia do sporządzania planu.

W granicach miasta obszary przestrzeni publicznych szczegółowo wyznaczane są w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

8. Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne

Podstawy prawne i ogólne zasady, które powinny obowiązywać przy wyznaczaniu rejonów i sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

Zgodnie z art. 14 ust. 1. ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym plan miejscowy sporządza się w celu ustalenia przeznaczenia terenów, w tym dla inwestycji celu publicznego, oraz w celu określenia sposobów ich zagospodarowania i zabudowy.

Zgodnie z art. 10 ust. 2. pkt. 8 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w Studium określa się w szczególności obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania

przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary przestrzeni publicznej.

Zgodnie z art. 10 ust. 3a ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, jeżeli na terenie gminy przewiduje się lokalizację obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m^2, w studium określa się obszary, na których mogą być one sytuowane. Lokalizacja obiektów, o których mowa może nastąpić wyłącznie na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Zgodnie z art. 9 ust. 4. ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, ustalenia Studium są wiążące dla organów gminy przy sporządzaniu planów miejscowych.

Cały obszar położony w granicach administracyjnych miasta powinien posiadać miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Na dzień 31 grudnia 2020 r. obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego obejmowały 4 959 ha, tj. 75,60 % powierzchni miasta, w trakcie opracowania były plany obejmujące łącznie 167 ha, tj. 30,03 %, w tym zmiany planów obejmujące 421,72 ha, tj. 6,44 % Tereny, nie objęte procedurą planistyczną to tylko ok. 3% powierzchni miasta, w tym też znajdują się tereny zamknięte o pow. 178,48 ha, tj. 2,72.% miasta, dla których nie sporządza się planów miejscowych z mocy ustawy.

Tereny objęte planami miejscowymi obowiązującymi i w trakcie opracowania, obrazuje załącznik graficzny Nr 9 do treści Studium.

Granice obszarów wskazanych w Studium do sporządzania planów miejscowych mogą być dla potrzeb planistycznych dzielone na mniejsze lub łączone w większe. Podziały te wynikać powinny z analiz zasadności sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wykonywanych przed podjęciem uchwał intencyjnych.

Nie wyklucza się przystąpienia do opracowania planów miejscowych dla terenów innych niż wskazane w Studium, jeżeli konieczność ich opracowania będzie uzasadniona wnioskami lub potrzebami inwestycyjnymi oraz przystąpienia do planów miejscowych dla terenów wskazanych do objęcia planami zakazu zabudowy.

Kolejność podejmowania uchwał intencyjnych w sprawie opracowania planów miejscowych powinna wynikać z harmonogramu prac planistycznych zgodnie z założeniami określanymi co roku przez Prezydenta Miasta Suwałk.

9. Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

Głównym celem realizowanym w przestrzeni rolniczej miasta Suwałk będzie optymalne wykorzystanie potencjału rolnictwa, dostosowanie działalności wytwórczej do predyspozycji użytkowych środowiska naturalnego, modernizacja sektora rolno – żywnościowego oraz rozwój przetwórstwa bazującego na surowcach lokalnych.

Gospodarstwa rolne na terenie miasta Suwałk charakteryzuje niekorzystna struktura obszarowa. Zlokalizowane są one w sołectwach Krzywólka, Szwajcaria i Dubowo znajdujących się w granicach miasta. Niska koniunktura i wahania cen na rynkach rolnych są przyczyną niskiej opłacalności niskotowarowych gospodarstw rolnych. W konsekwencji będzie to oznaczać dalsze stopniowe zmniejszanie liczby gospodarstw rolnych w granicach miasta Suwałk.

Na terenach, na których produkcja rolna prowadzona jest na obszarach objętych

strefami ochronnymi wokół ujęć wód podziemnych, należy bezwzględnie przestrzegać ograniczeń związanych z tymi strefami. Na obszarze strefy ochronnej miejskiego ujęcia wody ograniczenia te dotyczą zakazu:

- rolniczego wykorzystywania ścieków i osadów ściekowych,
- stosowania środków ochrony roślin, z wyjątkiem środków ochrony roślin dopuszczonych do stosowania w strefach ochronnych ujęć wód.

Barierę dla rozwoju działalności rolniczej w mieście stanowią rozwój przemysłu i presja urbanizacyjna. W przyszłości, w związku z koniecznością rezerwowania terenów pod funkcje miejskie, konieczne będzie przeznaczenie dużych powierzchni użytków rolnych pod potencjalną rozbudowę miasta, głównie w zachodniej i północnej części miasta. Grunty położone w tych rejonach miasta stracą swój rolniczy charakter. Niemniej jednak duża część gruntów pozostanie nadal użytkowana rolniczo w związku, z czym w Studium określa się:

Kierunki i zasady kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej do których zalicza się:

1. Restrukturyzacja sektora rolnego, ma na celu jego przystosowanie do zmieniających się uwarunkowań ekonomicznych i społecznych. Przebudowa rolniczej przestrzeni produkcyjnej dotyczy:
   a) poprawy struktury obszarowej gospodarstw rozwojowych, których użytkownicy wiążą swoją przyszłość z działalnością rolniczą; zmiana takiego stanu może nastąpić w wyniku ubytku gospodarstw małych oraz zmiany orientacji zawodowej małych gospodarstw,
   b) poprawa efektywności gospodarowania i standardów jakościowych produktów rolnych,
   c) rozwoju przetwórstwa rolnego i systemu obsługi rolnictwa. Niezbędne są działania na rzecz odbudowy bazy przetwórczej (np. ubojnie, przetwórnie warzyw i owoców, oleju przemysłowego, wędzarnie ryb),
   d) poprawa struktury jakościowej użytków rolnych poprzez wyłączenie z produkcji gruntów marginalnych. Docelowym kierunkiem zagospodarowania tych gruntów jest zagospodarowanie nierolnicze, głównie leśne, a także budowlane i rekreacyjne, o ile ustalenia szczegółowe dotyczące poszczególnych jednostek nie stanowią inaczej.
2. Poprawa wykorzystania produkcyjności przestrzeni rolniczej poprzez:
   a) koncentrację i specjalizację produkcji w gospodarstwach rozwojowych, rozszerzenie struktury uprawy o dodatkowe rośliny,
   b) możliwość uprawy roślin przemysłowych na terenach położonych w sąsiedztwie uciążliwych zakładów, a przede wszystkim w południowej części terenu (obręb Dubowo), w sąsiedztwie dzielnicy przemysłowej i po zrealizowaniu drogi ekspresowej terenów wokół niej i wzdłuż wszystkich tras komunikacyjnych,
   c) zalecane prowadzenie w gospodarstwach o mniejszym areale prowadzenie bardziej pracochłonnych kierunków produkcji (uprawa krzewów jagodowych, truskawek, warzyw itp.), szczególnie na rynek lokalny. W rezultacie przyczyniłoby się to do wykorzystania istniejących rezerw pracy,
   d) nie można zakładać większych zmian w dotychczasowych kierunkach produkcji zwierzęcej,

e) należy ograniczać hodowlę i produkcję oraz rozprzestrzenianie się zabudowy siedliskowej na obszarach predysponowanych pod rozwój urbanizacji i przeznaczanych pod zabudowę mieszkaniową. Należy dążyć do koncentracji zabudowy zagrodowej i przeciwdziałać zabudowie kolonijnej. Zabudowa siedliskowa powinna być skupiona wzdłuż ulic w rejonie Krzywólki, Dubowa i Szwajcarii, bez możliwości tworzenia drugiej i kolejnej linii zabudowy na terenach oddalonych od ulic i dróg. Nie powinno się dokonywać podziałów gruntów rolnych na działki budowlane bez uprzedniego opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które ustalą zasady zabudowy i zagospodarowania tych terenów.

3. Ekologizacja rolnictwa:
   a) proponuje się jej wprowadzanie na terenach o znacznych walorach przyrodniczych, czego efektem będą płody rolne o wyższych wartościach zdrowotnych i smakowych niż produkty pochodzące z upraw konwencjonalnych,
   b) rozwijanie upraw zielarskich jako jednej z możliwości rolnictwa ekologicznego,
   c) rolnictwo ukierunkowane na produkcję żywności winno być ściśle powiązane w ramach całej gospodarki rolniczo-żywnościowej z przemysłem, handlem, żywnością i spożyciem w celu skrócenia drogi od producenta do konsumenta,
   d) Przeciwdziałać ekspansji nierodzimych gatunków roślin.
4. Ochrona wartości przyrodniczych obszarów rolniczych metodami ekologicznymi:
   a) utrzymanie dotychczasowego zagospodarowania terenów łąkowych i pastwiskowych poprzez stosowanie ekstensywnej gospodarki rolnej na terenach cennych przyrodniczo,
   b) zachowanie terenów nieprzydatnych do uprawy (nieużytków), będących ważnymi ostojami dla rodzimej flory i fauny, w tym gatunków o bardzo niskich liczebnościach,
   c) przeciwdziałanie głębokim zmianom w warunkach środowiskowych w stosunku do stanu pierwotnego (np. melioracje, osuszanie środowiska, regulacja cieków).
5. Dążenie do rozwoju funkcji agroturystycznej na atrakcyjnych gruntach rolnych na użytkach (głównie trwałe użytki zielone), w dolinie rzeki Czarnej Hańczy należy ograniczać zainwestowanie i nie prowadzić intensywnej produkcji celem stworzenia ekologicznego korytarza i ewentualnego wykorzystania rekreacyjnego tych terenów.

Kierunki i zasady kształtowania leśnej przestrzeni produkcyjnej.

Sposób kształtowania obszarów leśnych wynika z Polityki leśnej państwa. Dokument określa wszystkie formy własności lasów, cele i zasady prowadzenia gospodarki leśnej oraz związki leśnictwa ze społeczeństwem z innymi działami gospodarki narodowej i zarządzania, oraz innymi jednostkami organizacyjnymi współdziałającymi z leśnictwem. Do głównych kierunków kształtowania leśnej przestrzeni produkcyjnej na terenie miasta należy zaliczyć:

1) utrzymanie dotychczasowego sposobu zagospodarowania obszarów leśnych;
2) prowadzenie gospodarki leśnej zgodnie z operatami urządzeniowymi lasów;
3) zalesianie gruntów o znaczeniu marginalnym dla produkcji rolniczej, z wyłączeniem użytków o wysokiej wartości przyrodniczej.

10. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszary osuwania się mas ziemnych

Kwestię ochrony przeciwpowodziowej regulują przepisy ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz.U. z 2020 r. poz. 310 z późniejszymi zmianami).

Zgodnie z Prawem wodnym, przez:

1) obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi rozumie się obszary, na których istnieje znaczące ryzyko powodzi lub jest prawdopodobne wystąpienie znaczącego ryzyka powodzi,
2) obszary szczególnego zagrożenia powodzią rozumie się:
   a) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%,
   b) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%,
   c) obszary między linią brzegu, a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy, a także wyspy i przymuliska, o których mowa w art. 224 ww. ustawy, stanowiące działki ewidencyjne,
   d) pas techniczny,
3) ryzyko powodziowe rozumie się kombinację prawdopodobieństwa wystąpienia powodzi i potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej.

Potencjalne zagrożenie powodziowe w granicach miasta Suwałki związane jest z rzeką Czarną Hańczą. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz ryzyka powodziowego wraz z zasięgiem wód o prawdopodobieństwie wystąpienia p=1% (tj średnio raz na 100 lat) i obszary na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi p=10% (tj średnio raz na 10 lat), wskazano na rysunku Kierunków (załącznik Nr 3 do uchwały), zgodnie z opracowaniem pod nazwą Mapa zagrożenia powodziowego z 2020 r. – godła arkuszy: N-34-70-D-b-1, N-34-70-D-b-3, N-34-70-D-b-4 i N-34-70-D-d-2. Z opracowania tego wynika, że obszary te mają w granicach miasta niewielki zasięg.

Na obszarze miasta Suwałk nie występują tereny określane jako obszary osuwania się mas ziemnych.

11. Obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny

Na terenie miasta Suwałk nie występują obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny.

12. Obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady (Dz. U. z 2015 r. poz. 2120)

Na terenie miasta Suwałki nie występują obszary pomników zagłady i ich strefy ochronne ustanowione zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady (Dz. U. z 2015 r. poz. 2120).

13. Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji oraz obszary zdegradowane

Na terenie miasta Suwałki za obszar charakteryzujący się cechami obszaru zdegradowanego, w rozumieniu ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2021 r., poz. 485), uznaje się tereny położone w obszarze śródmieścia, w granicach, wyznaczonej na rysunku Kierunków (załącznik Nr 3 do uchwały), jednostki strukturalnej A.

Możliwe jest włączenie do obszarów, o których mowa powyżej, obszarów wyznaczonych na rysunku Kierunków (załącznik Nr 3 do uchwały), oznaczonych jako tereny wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji, gdy działania możliwe do przeprowadzenia na tych terenach przyczynią się do przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym.

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Miasta Suwałki do roku 2030 określa Obszary Strategicznej Interwencji wewnątrz Suwałk wpisane w strukturę funkcjonalno-przestrzenną miasta.

Obszary strategicznej interwencji (OSI), o których mowa, to określone w strategii rozwoju obszary o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania, potencjałów rozwojowych, do którego powinna być kierowana interwencja publiczna łącząca inwestycje, w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne lub w zasoby ludzkie, finansowane z różnych źródeł, lub rozwiązania regulacyjne.

Granice wyznaczonych w strategii OSI oraz obszarów wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji i obszarów zdegradowanych, wskazano na rysunku Kierunków (załącznik Nr 3 do uchwały). Granice wszystkich obszarów wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji i obszarów zdegradowanych w granicach miasta obrazuje załącznik Nr 10 do treści Studium.

W granicach miasta nie wskazuje się obszarów wymagających remediacji.

14. Granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych, w tym stref ochronnych wynikających z decyzji lokalizacyjnych wydanych przez Komisję Planowania przy Radzie Ministrów w związku z realizacją inwestycji w zakresie obronności i bezpieczeństwa państwa

Zasięg i granice terenów zamkniętych w granicach administracyjnych miasta Suwałki, określono na podstawie danych uzyskanych z ewidencji gruntów Wydziału Geodezji i Gospodarki Nieruchomościami Urzędu Miejskiego w Suwałkach.

Powierzchnia wszystkich terenów zamkniętych w granicach administracyjnych miasta Suwałki wynosi łącznie 178,48 ha, co stanowi 2,72% ogólnej powierzchni miasta.

Na terenie miasta występują następujące tereny zamknięte:

1) tereny kolejowe,
2) tereny wojskowe (zgodnie z decyzją Nr 42/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 4 marca 2016 r. w sprawie ustalenia terenów zamkniętych w resorcie obrony narodowej):

– kompleks wojskowy nr 401 (działki o numerach geodezyjnych: 32189/12, 32963/61 i 32963/68),

– część kompleksu wojskowego nr 408 (działki o numerach geodezyjnych: 32936, 32925 i 32937/2).

Dodatkowo kompleks wojskowy nr 408 posiada strefę ochronną ustaloną decyzją Prezydenta Miasta Suwałk z dnia 31 sierpnia 1993 roku Nr A-JU 7351/48/93. Strefa ochronna wykracza poza granice terenu zamkniętego do 800 metrów w kierunku południowo - zachodnim, obejmując teren lasów Nadleśnictwa Suwałki. Ograniczenia w strefie ochronnej dotyczą zakazu planowania i realizacji inwestycji kubaturowych, organizacji obozów i kolonii. Strefę ochronną oznaczono na rysunkach Studium.

Zgodnie z przepisami odnoszącymi się do terenów zamkniętych w studium wyznaczono granice tych terenów, wraz z ustanowioną strefą ochronną, wskazując je na rysunku.

W przyszłości warunkiem podjęcia jakichkolwiek działań planistycznych w celu zmiany obecnego sposobu zagospodarowania tych terenów, jest ich wyłączenie z terenów zamkniętych. Powyższe ograniczenie nie dotyczy terenów kolejowych. Zgodnie z obecnymi przepisami możliwe jest sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na terenach kolejowych zamkniętych, bez konieczności pozbawiania ich klauzuli zamkniętości. Uwalniane tereny zamknięte powinny być przeznaczane na cele zgodne z zabudową sąsiadującą, z uwzględnieniem potrzeb komunikacyjnych, wynikających z planowanej rozbudowy układu dróg publicznych.

W przypadku zmiany decyzji Ministra Obrony Narodowej w zakresie wykreślenia terenów wojskowych z terenów zamkniętych, dopuszczalna jest zmiana funkcji tych terenów, bez konieczności zmiany Studium. W przypadku wyłączenia terenów wojskowych z terenów zamkniętych, dopuszcza się ich przeznaczenie i zagospodarowanie na cele zgodne z głównymi funkcjami terenów przyległych. Szczegółowe warunki odnoszące się do funkcji i sposobu zagospodarowania tych terenów należy określić w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

W związku z koniecznością uwzględnienia uciążliwości akustycznej od terenów kolejowych, wokół terenów tych należy ustanowić strefy ograniczonej zabudowy, w odległości 30 m od granicy obszaru kolejowego, z zakazem lokalizacji nowej zabudowy chronionej akustycznie, w rozumieniu przepisów rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r. poz. 112). Dopuszcza się zmniejszenie tej wartości, w przypadku gdy będzie to wynikało z analiz akustycznych sporządzonych na etapie ustalania warunków zabudowy w drodze decyzji o warunkach zabudowy lub sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

15. Obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m^2

Zgodnie z art. 10 ust. 3a ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, jeżeli na terenie gminy przewiduje się lokalizację obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m^2, w studium określa się obszary, na których mogą być one sytuowane. Lokalizacja obiektów, o których mowa może nastąpić wyłącznie na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Tereny rozmieszczenia istniejących i projektowanych obiektów handlowych

o powierzchni sprzedażowej powyżej 2000 m^2 w granicach miasta, obrazuje rysunek Kierunków (załącznik Nr 3 do uchwały). Tereny te zawierają się w granicach obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Dodatkowo wyznacza się nowe tereny przeznaczone pod lokalizację obiektów handlowych o powierzchni sprzedażowej powyżej 2000 m^2, w północnej części miasta w sąsiedztwie terenów już przeznaczonych na tego typu funkcje w jednostce C7, na terenach, w obowiązującym dla tego obszaru miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego przeznaczonych pod budownictwo mieszkalne wielorodzinne, dotychczas nie wykorzystanych, w rejonie pomiędzy ulicą Armii Krajowej, a terenami bezpośrednio przyległymi do obwodnicy miasta.

Obszar ten wymaga opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Nie przewiduje się możliwości wyznaczania innych terenów poza wskazanymi na rysunku Kierunków (załącznik nr 3 do uchwały) pod lokalizację obiektów handlowych o powierzchni sprzedażowej powyżej 2000 m^2.

16. Obszary na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100kW, a także ich stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu

Zgodnie z art. 10 ust. 2a ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu o zagospodarowaniu przestrzennym, jeżeli na obszarze gminy przewiduje się wyznaczenie obszarów, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, a także ich stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu, ich rozmieszczenie ustala się w studium

Obszary na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, wyznacza się na rysunku Kierunków (załącznik Nr 3 do uchwały) oraz rysunku Nr 11 do treści Studium.

Spis rycin

Ryc. 1 Uwarunkowania zewnętrzne - powiązania przestrzenne 10
Ryc. 2 Schemat struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta 14
Ryc. 3 Struktura funkcji przeznaczenia terenu w obowiązującym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego 36
Ryc. 4 Udział procentowy terenów objętych opracowanymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego..... 37
Ryc. 5 Wnioski o zmianę miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wraz z sposobem ich rozpatrzenia 37
Ryc. 6 Procentowy udział poszczególnych funkcji przeznaczenia terenu w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (dane aktualne na 31 grudnia 2020 r.) 38
Ryc. 7 Rozmieszczenie obszarów objętych ustaleniami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w granicach miasta..... 39
Ryc. 8 Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego w latach 2016-2020..... 59

Ryc. 9 Ilość decyzji o warunkach zabudowy wydanych w latach 2016-2020 61
Ryc. 10 Zgłoszenia budowy lub robót budowlanych przyjęte w latach 2016-2020..... 62
Ryc. 11 Pozwolenia na budowę wydane w latach 2016-2020 z rozbiciem na funkcje. 63
Ryc. 12 Decyzje ZRiD wydane w latach 2016-2020. 63
Ryc. 13 Liczba mieszkań, na które wydano pozwolenia na budowę w kolejnych latach 2016-2020 z rozbiciem na mieszkania w budownictwie indywidualnym oraz mieszkania przeznaczone na sprzedaż lub wynajem 65
Ryc. 14 Średnia powierzchnia mieszkania, latach 2016-2020 z rozbiciem na mieszkania w budownictwie mieszkaniowym indywidualnym oraz mieszkania przeznaczone na sprzedaż lub wynajem 67
Ryc. 15 Tereny poddane szczegółowym badaniom przyrodniczym 85
Ryc. 16 Granice obszaru rewitalizacji..... 112
Ryc. 17 Bezrobotni zarejestrowani wg płci na obszarze Miasta w latach 2011-2019 159
Ryc. 18 Bezrobotni zarejestrowani wg wykształcenia..... 160
Ryc. 19 Populacja miasta Suwałk wg płci 180
Ryc. 20 Gęstość zaludnienia w poszczególnych obrębach ewidencyjnych miasta w 2019 r..... 181
Ryc. 21 Przyrost naturalny w latach 2011-2019 182
Ryc. 22 Migracje na terenie Suwałk w latach 2011-2019..... 184
Ryc. 23 Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w latach 2011-2019185
Ryc. 24 Ludność wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w roku 2019..... 185
Ryc. 25 Piramida wieku w 2019 r 186
Ryc. 26 Prognoza demograficzna do roku 2050 187
Ryc. 27 Prognoza demograficzna do roku 2050 188
Ryc. 28 Udział procentowy przeznaczeń terenów w powierzchni miasta w niniejszym Studium 239
Ryc. 29 Udział procentowy przeznaczeń terenów w powierzchni jednostki urbanistycznej „A”..... 242
Ryc. 30 Udział procentowy przeznaczeń terenów w powierzchni jednostki urbanistycznej „B”..... 251
Ryc. 31 Udział procentowy przeznaczeń terenów w powierzchni jednostki urbanistycznej „C”..... 258
Ryc. 32 Udział procentowy przeznaczeń terenów w powierzchni jednostki urbanistycznej „D”..... 267
Ryc. 33 Udział procentowy przeznaczeń terenu w powierzchni jednostki urbanistycznej „E”..... 274
Ryc. 34 Udział procentowy przeznaczeń terenu w powierzchni jednostki urbanistycznej „F” 281

Spis tabel

Tab. 1 Ocena zgodności ustaleń obowiązujących planów z wymaganiami art. 15 ust. 2 52
Tab. 2 Struktura użytków gruntowych..... 58
Tab. 3 Decyzje o warunkach zabudowy i decyzje o lokalizacji inwestycji celu publicznego 60
Tab. 4 Zestawie wydanych w latach 2016-2020 decyzji o warunkach zabudowy z podziałem na funkcje..... 60
Tab. 5 Zestawie wydanych w latach 2016-2020 pozwoleń na budowę z podziałem na funkcje 62
Tab. 6 Liczba mieszkań, na które wydano pozwolenia na budowę w kolejnych latach 2016-2020 z rozbiciem na mieszkania w budownictwie indywidualnym oraz mieszkania przeznaczone na sprzedaż lub wynajem 65
Tab. 7 Klasyfikacja stref zanieczyszczeń powietrza. 89
Tab. 8 Wynikowe klasy strefy podlaskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2019 r. dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia. 89

Tab. 9 Wynikowe klasy strefy podlaskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2019 r. dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin 90
Tab. 10 Odcinki drogi objęte zakresem Mapy akustycznej i Programu […] 91
Tab. 11 Wyniki pomiarów monitoringowych pól elektromagnetycznych za rok 2019 na terenie Miasta Suwałki..... 93
Tab. 12 Jakość wód podziemnych na terenie Suwałk 100
Tab. 13 Wykaz obiektów ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków miasta Suwałk w tym wpisanych do rejestru zabytków - stan na 2021 r. 113
Tab. 14 Wykaz stanowisk archeologicznych 143
Tab. 15 Bezrobotni zarejestrowani wg płci na obszarze Miasta w latach 2011-2019..... 158
Tab. 16 Stopa bezrobocia w % w latach 2011 - 2019 158
Tab. 17 Bezrobotni zarejestrowani wg płci i wykształcenia 159
Tab. 18 Bezrobotni zarejestrowani wg płci i wieku 160
Tab. 19 Stan finansów Gminy Miasta Suwałki, jego wielkość i dynamika w latach 2017-2019 177
Tab. 20 Wydatki Gminy Miasta Suwałki w latach 2017-2019 178
Tab. 21 Wieloletnia prognoza finansowa - poziom dochodów i wydatków do 2040 r. 178
Tab. 22 Liczba mieszkańców Suwałk w latach 2011-2019 179
Tab. 23 Migracje na terenie Suwałk w latach 2011-2019 183
Tab. 24 Ludność wg grup ekonomicznych w latach 2011-2019 184
Tab. 25 Prognoza demograficzna do roku 2050..... 187
Tab. 26 Chłonność terenów objętych ustaleniami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego..... 190
Tab. 27 Bilans terenów..... 193
Tab. 28 Struktura władania gruntami 197
Tab. 29 Wykaz pomników przyrody na terenie Suwałk, wg stanu na dzień 1 maja 2021 r..... 199
Tab. 30 Złoża surowców mineralnych w Suwałkach. 209
Tab. 31 Liczba odbiorców gazu w podziale na grupy taryfowe (stan na 31.07.2020r.) 224
Tab. 32 Dane nt. sieci gazowej w Mieście Suwałki (stan na 31.07.2020r.) 224
Tab. 33 Powierzchnia przeznaczeń terenów w poszczególnych jednostkach urbanistycznych 240
Tab. 34 Powierzchnia przeznaczeń terenów w obszarze jednostki urbanistycznej „A” 243
Tab. 35 Charakterystyka jednostek podstawowych wchodzących w skład jednostki urbanistycznej „A” ***..... 246
Tab. 36 Powierzchnia przeznaczeń terenów w obszarze jednostki urbanistycznej „B” 251
Tab. 37 Charakterystyka jednostek podstawowych wchodzących w skład jednostki urbanistycznej „B” ***..... 255
Tab. 38 Powierzchnia przeznaczeń terenów w obszarze jednostki urbanistycznej „C” 259
Tab. 39 Charakterystyka jednostek podstawowych wchodzących w skład jednostki urbanistycznej „C” ***..... 262
Tab. 40 Powierzchnia przeznaczeń terenu w obszarze jednostki urbanistycznej „D” 268
Tab. 41 Charakterystyka jednostek podstawowych wchodzących w skład jednostki urbanistycznej „D” *** 271
Tab. 42 Powierzchnia przeznaczeń terenów w obszarze jednostki urbanistycznej „E”..... 275
Tab. 43 Charakterystyka jednostek podstawowych wchodzących w skład jednostki urbanistycznej „E” ***..... 278
Tab. 44 Powierzchnia przeznaczeń terenu w obszarze jednostki urbanistycznej „F”..... 282
Tab. 45 Charakterystyka jednostek podstawowych wchodzących w skład jednostki urbanistycznej „F” ***..... 284

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA SUWAŁK

RYSUNEK NR 1

UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE - POWIĄZANIA PRZESTRZENNE

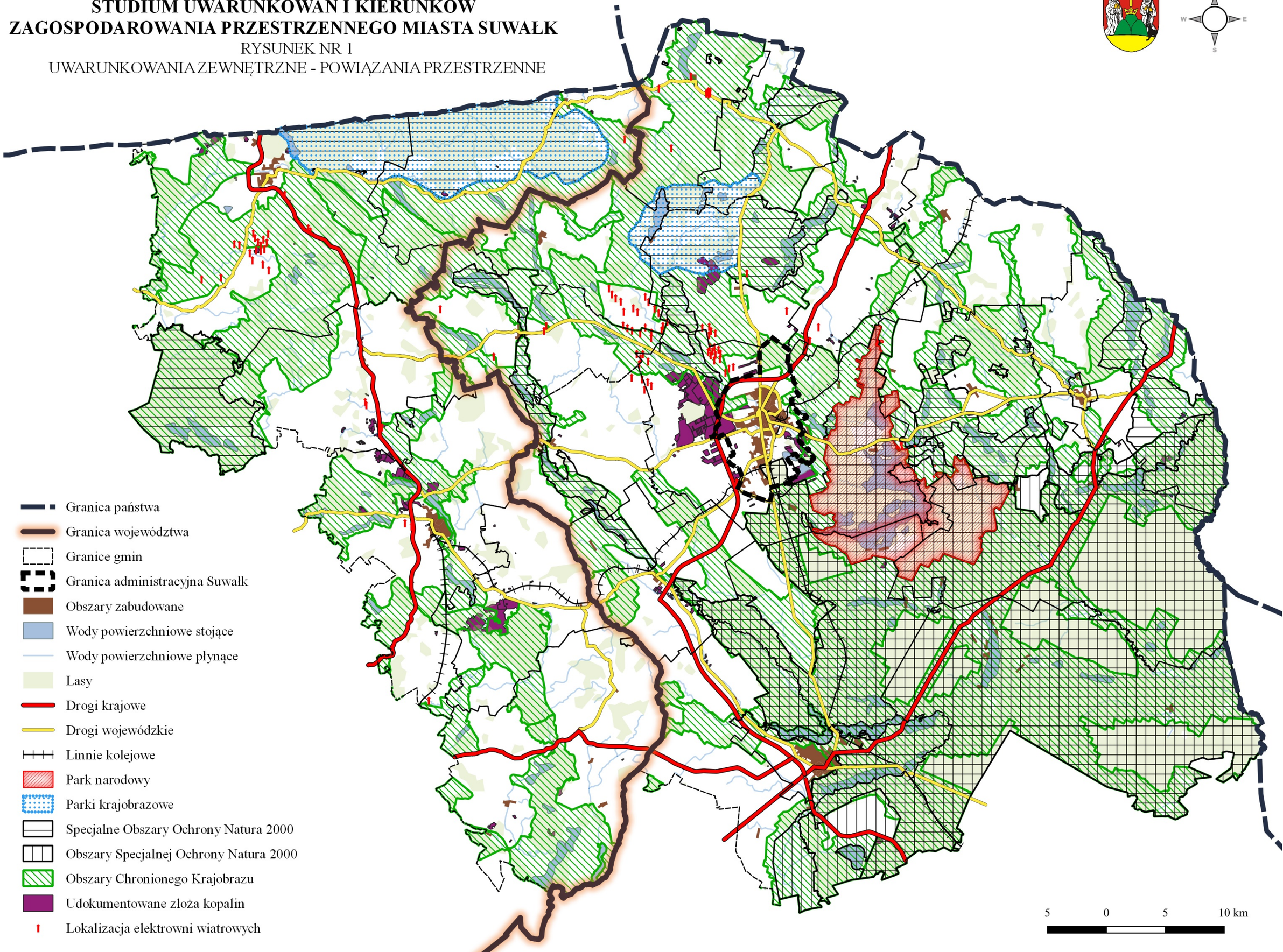

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA SUWAŁK

RYSUNEK NR 2
PODZIAŁ MIASTA NA URBANISTYCZNE JEDNOSTKI STRUKTURALNO-PRZESTRZENNE
SKALA 1: 45000

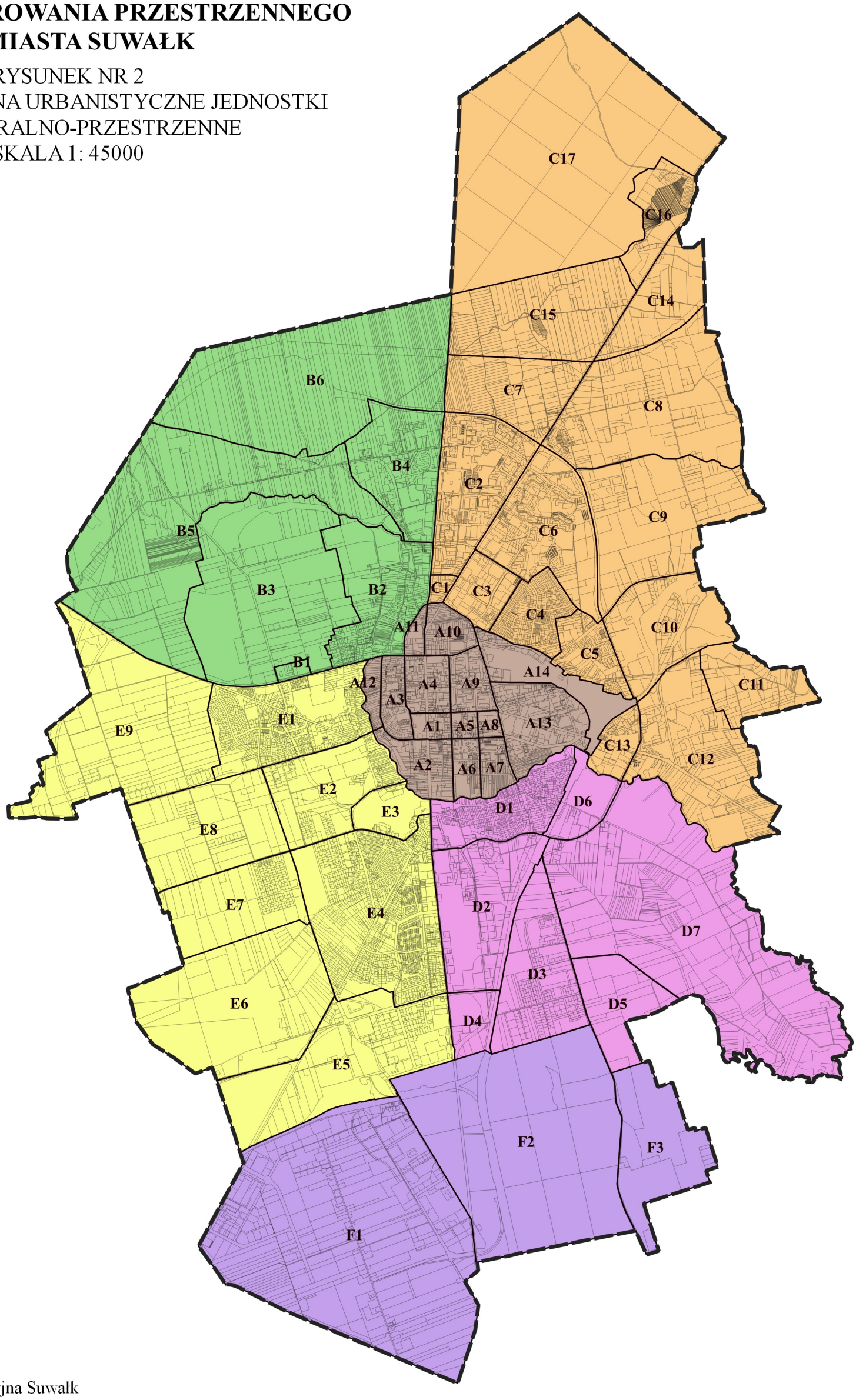

Granica administracyjna Suwalk

Urbanistyczne jednostki strukturalno - przestrzenne

- A
- B
- C
- D
- E
- F

B3 Numery urbanistycznych jednostek strukturalno - przestrzennych

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA SUWAŁK

RYSUNEK NR 3
STRUKTURA WŁADANIA
STAN NA CZERWIEC 2021 R.
SKALA 1: 45000

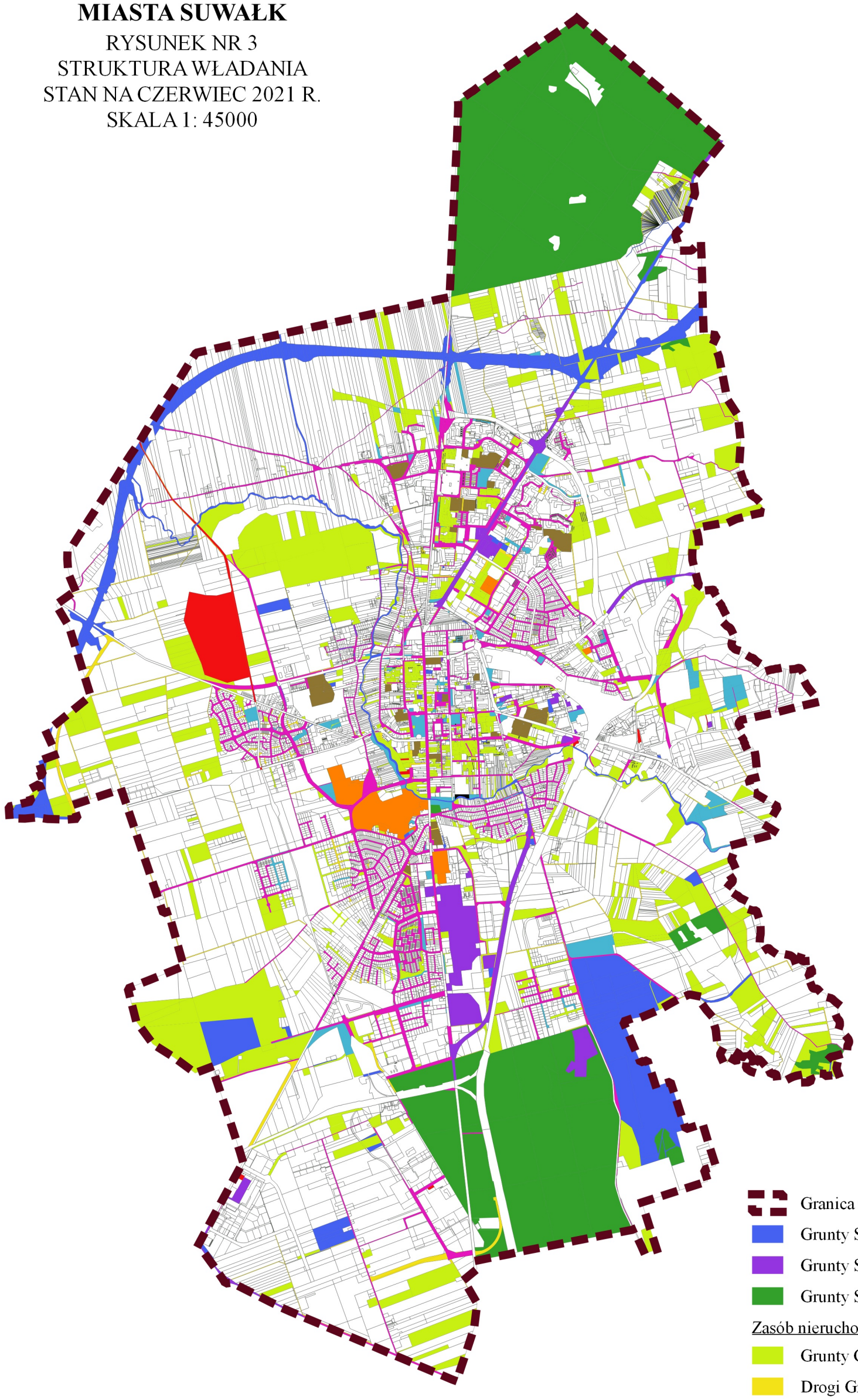

Granica administracyjna Suwałk

Grunty Skarbu Państwa

Grunty Skarbu Państwa w trwałym zarządzie

Grunty Skarbu Państwa w trwałym zarządzie - lasy

Zasób nieruchomości Miasta Suwałki

Grunty Gminy Miasta Suwałki

Drogi Gminy Miasta Suwałki

Grunty GMS w trwałym zarządzie ZDiZ

Drogi GMS w trwałym zarządzie ZDiZ

Grunty GMS w trwałym zarządzie szkół i innych jednostek oświatowych

Grunty GMS w trwałym zarządzie OSiR

Grunty SP w wieczystym użytkowaniu Miasta Suwałki

Grunty SP w wieczystym użytkowaniu Miasta Suwałki oddane w trwały zarząd

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA SUWAŁK

RYSUNEK NR 4
ZASOBY PRZYRODNICZE
SKALA 1: 45000

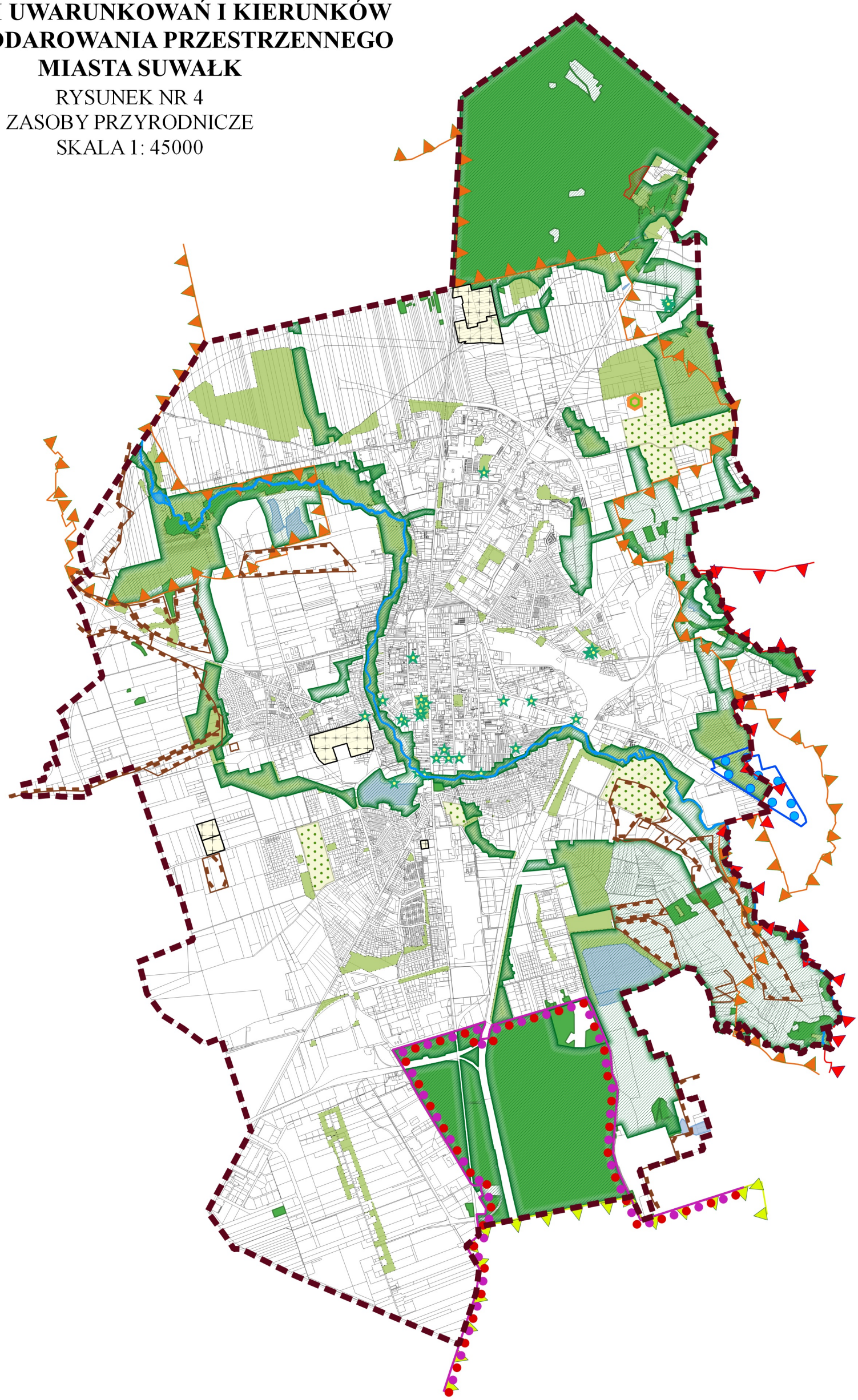

- Granica administracyjna Suwałk
- Wody powierzchniowe
- Lasy (wg ewidencji gruntów)
- Tereny zieleni
- Cmentarze
- Ogrody działkowe
- Ciągi ekologiczne
- Obszary szczególnego zagrożenia powodzią
- Udokumentowane złoża kopalin

Formy ochrony przyrody

- Otulina Wigierskiego Parku Narodowego
- Rezerwat przyrody "Cmentarzysko Jaćwingów"
- Obszar Chronionego Krajobrazu Pojezierze Północnej Suwalszczyzny
- Obszar Chronionego Krajobrazu Puszcza i Jeziora Augustowskie
- Obszar Natura 2000 Ostoja Wigierska
- Obszar Natura 2000 Ostoja Augustowska
- Obszar Natura 2000 Puszcza Augustowska
- Pomniki przyrody
- Stanowisko dokumentacyjne

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA SUWAŁK

RYSUNEK NR 5
UWARUNKOWANIA I ZASOBY
DZIEDZICTWA KULTUROWEGO
SKALA 1: 45000

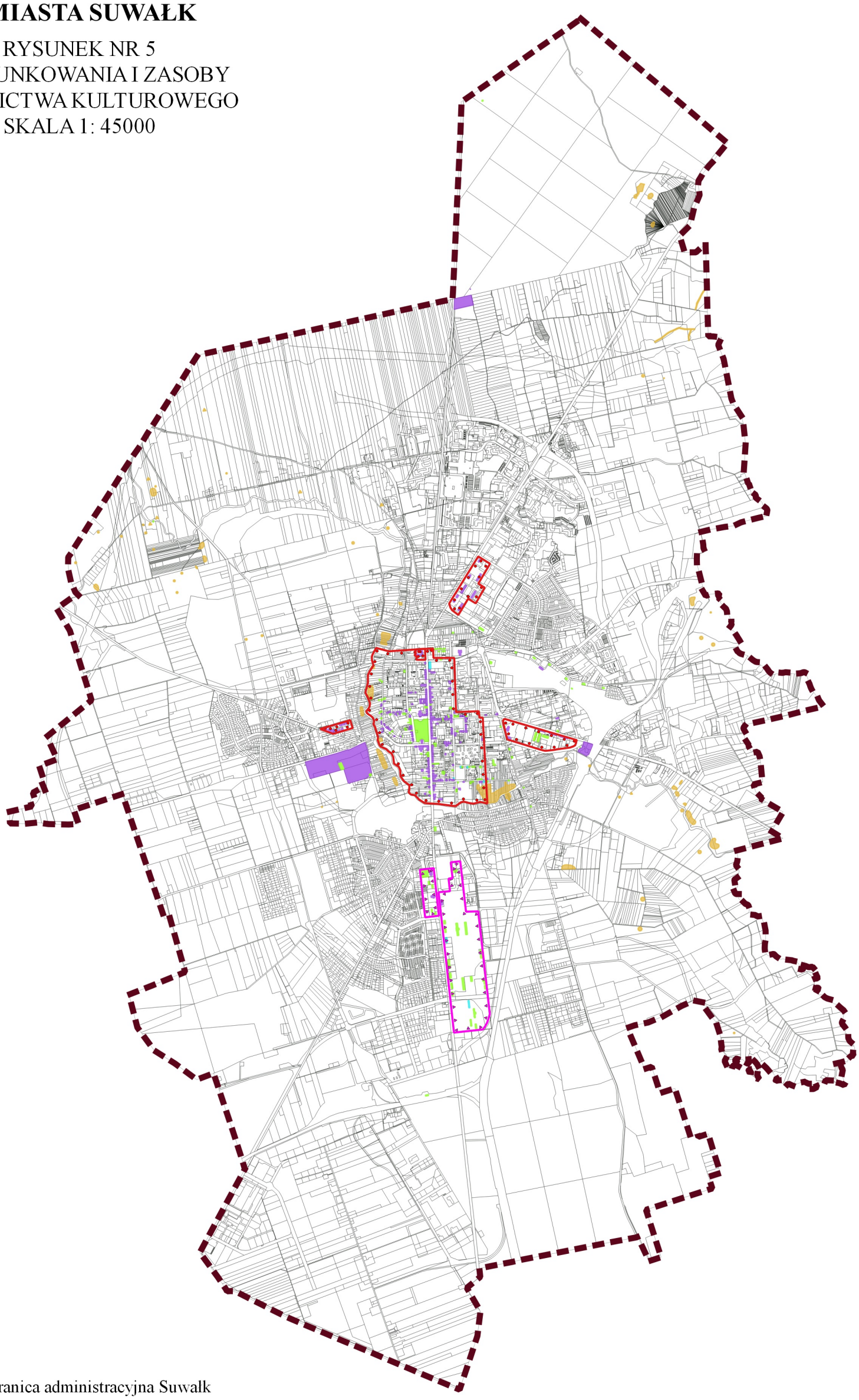

- Granica administracyjna Suwalk
- Granice stref ochrony konserwatorskiej wpisanych do rejestru zabytków
- Granice stref ochrony konserwatorskiej objętych wojewódzką ewidencją zabytków
- Obiekty wpisane do rejestru zabytków
- Obiekty objęte wojewódzką ewidencją zabytków
- Obiekty objęte gminną ewidencją zabytków
- Stanowiska archeologiczne

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA SUWAŁK

RYSUNEK NR 6A
UKŁAD KOMUNIKACYJNY MIASTA (KATEGORIE DRÓG)
SKALA 1: 45000

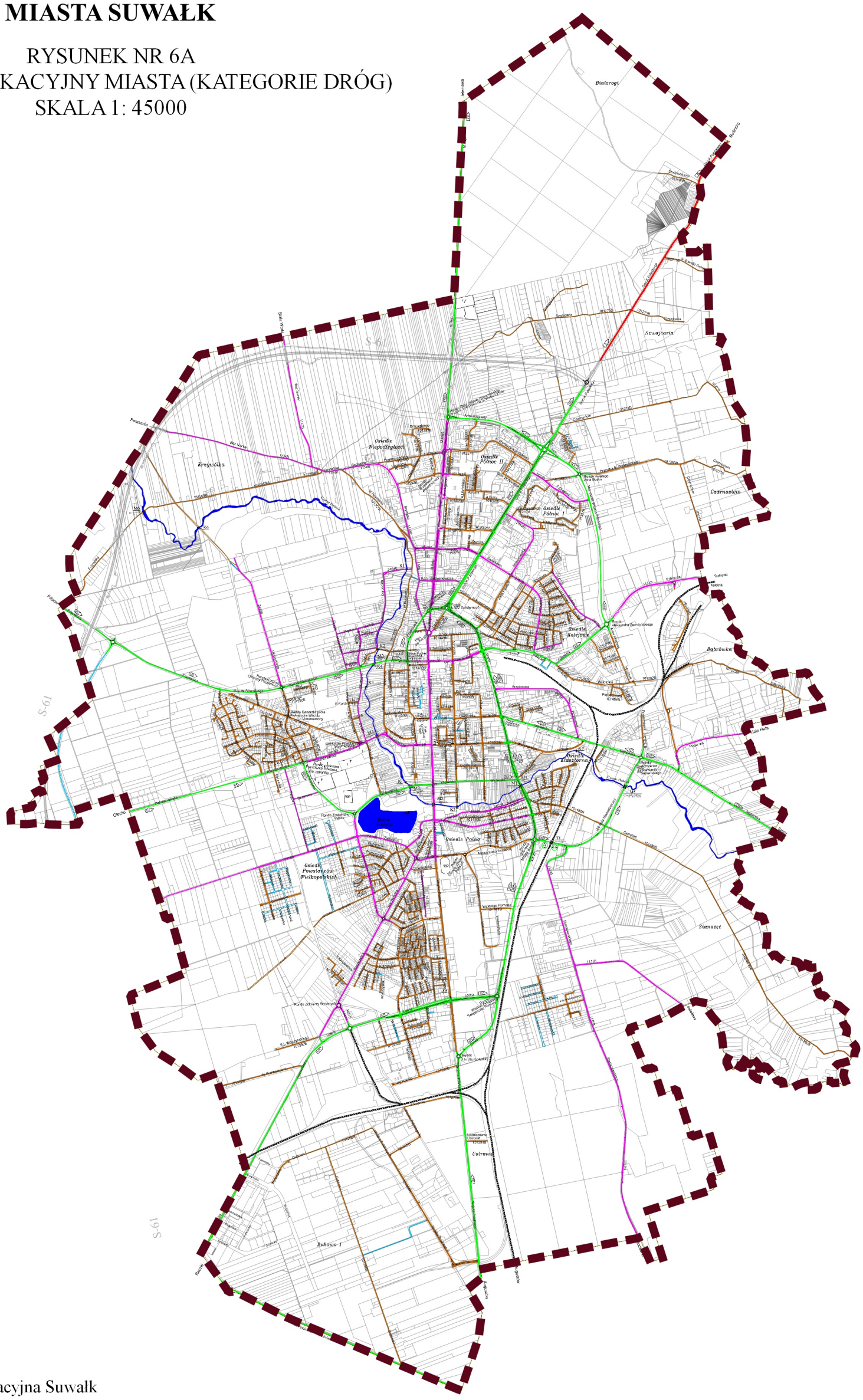

Granica administracyjna Suwałk
Droga ekspresowa S61 (obwodnica miasta)
Droga krajowa
Drogi wojewódzkie
Drogi powiatowe
Drogi gminne
Istniejące linie kolejowe

(Stan na lipiec 2021 r.)

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA SUWAŁK

RYSUNEK NR 6B
KIERUNKI ROZWOJU PODSTAWOWEGO UKŁADU KOMUNIKACYJNEGO
(DOCELOWY PRZEBIEG DRÓG GŁÓWNYCH I ZBIORCZYCH)
SKALA 1: 45000

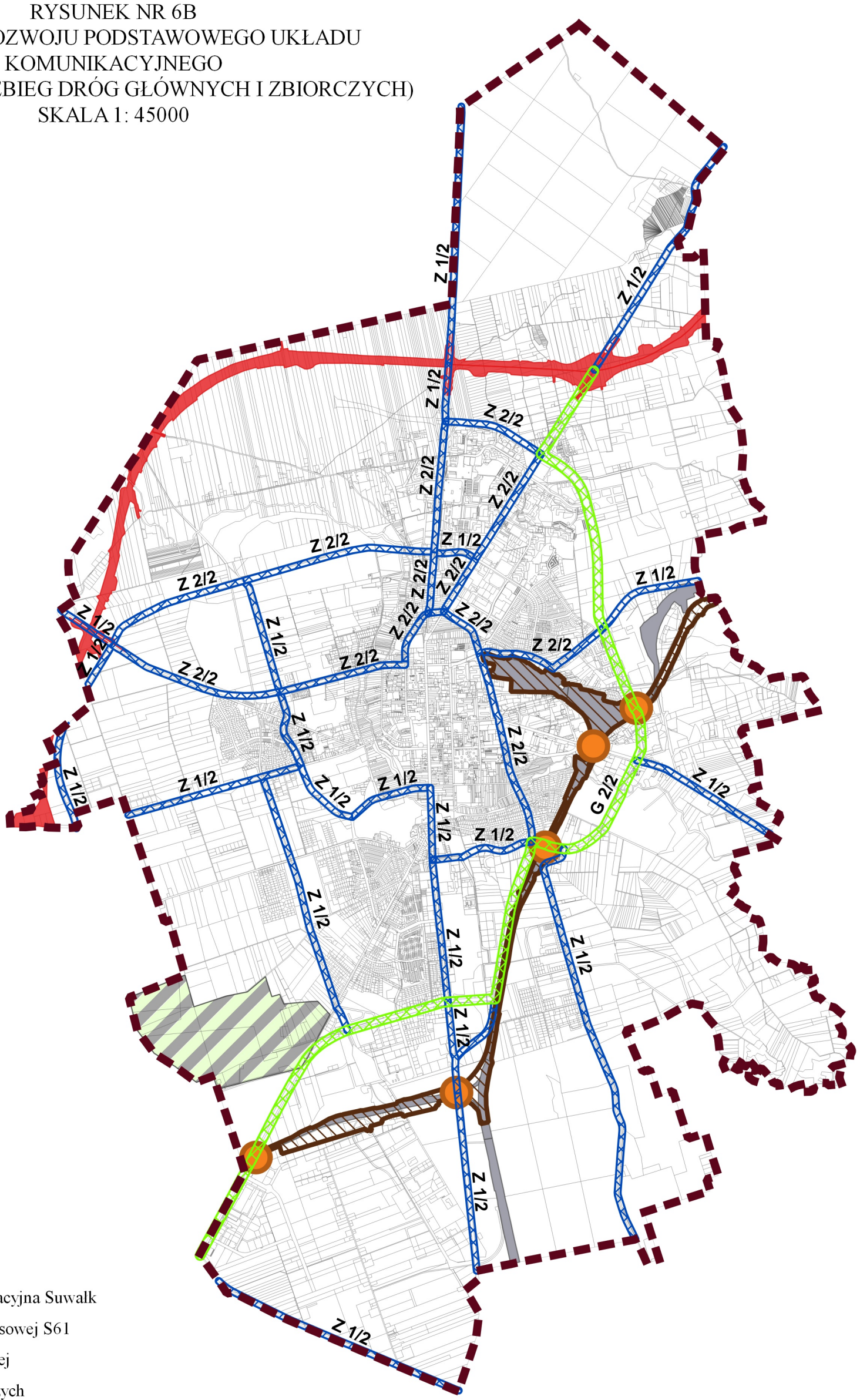

- Granica administracyjna Suwalk
- Trasa drogi ekspresowej S61
- G 2/2 Trasa drogi głównej
- Z 1/2 Trasy dróg zbiorczych
- Tereny kolejowe
- Docelowy korytarz Rail Baltica
- Skrzyżowania linii kolejowej z drogami
- Teren lotniska

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA SUWAŁK

RYSUNEK NR 6C
KIERUNKI ROZWOJU PODSTAWOWEGO UKŁADU KOMUNIKACYJNEGO
(DOCELOWE PRZEBIEGI DRÓG KRAJOWYCH I WOJEWÓDZKICH)
SKALA 1: 45000

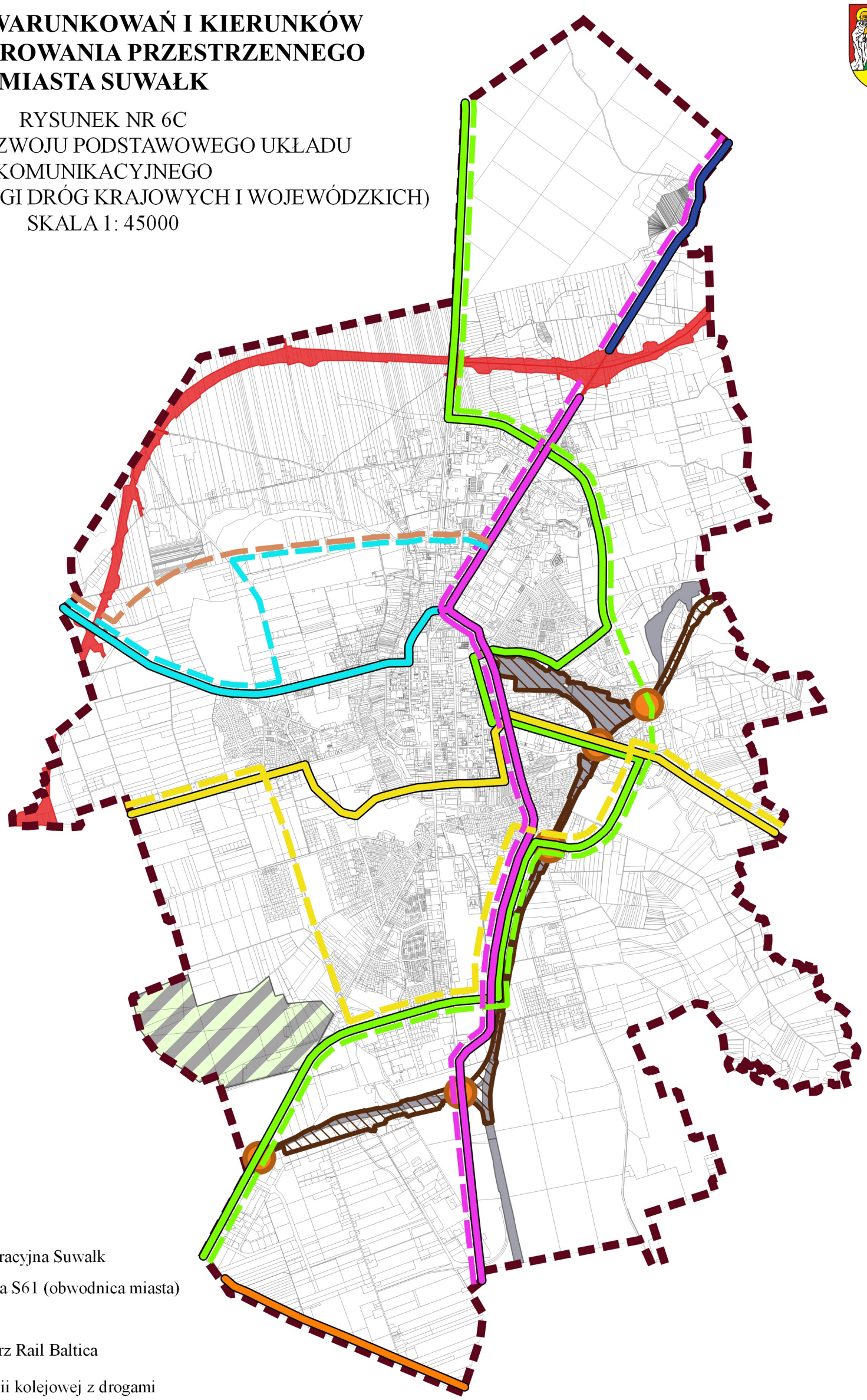

Granica administracyjna Suwalk
Droga ekspresowa S61 (obwodnica miasta)
Tereny kolejowe
Docelowy korytarz Rail Baltica
Skrzyżowania linii kolejowej z drogami
Teren lotniska

Przebieg dróg w 2021 roku
- Droga wojewódzka nr 652
- Droga wojewódzka nr 653
- Droga wojewódzka nr 655
- Droga wojewódzka nr 662
- Droga krajowa nr 8 (do zmiany na DW 662)
- Obecna droga wojewódzka przeznaczona do zmiany na drogę powiatową

Przebieg dróg po 2025 roku
- Droga wojewódzka nr 652
- Droga wojewódzka nr 655
- Droga wojewódzka nr 662

Przebieg dróg po 2030 roku
- Droga wojewódzka nr 652
- Droga wojewódzka nr 653

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA SUWAŁK

RYSUNEK NR 7
PLAN KOMUNIKACJI ROWEROWEJ
SKALA 1: 45000

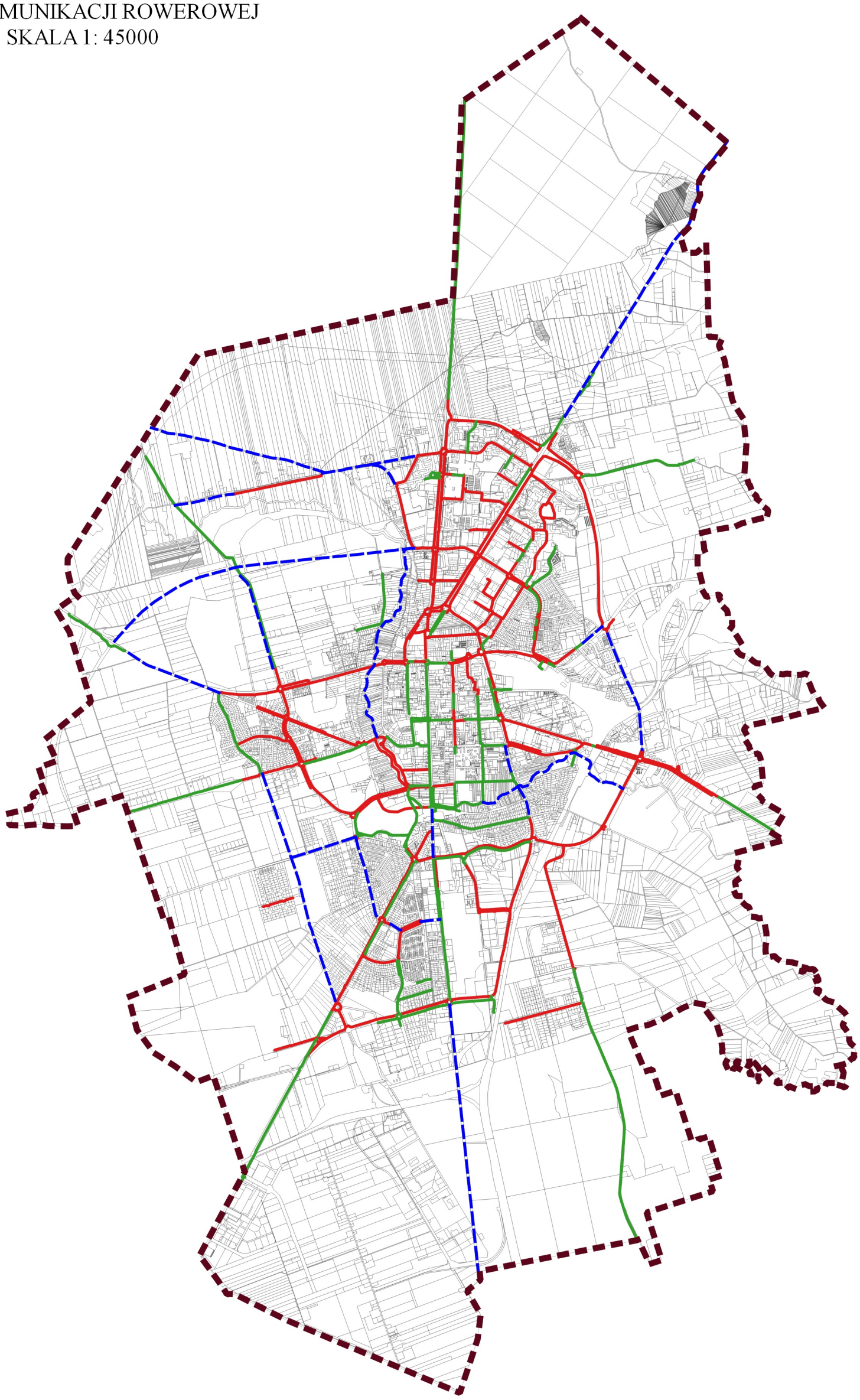

Granica administracyjna Suwałk
Istniejące wydzielone drogi rowerowe
Istniejące ciągi pieszo - rowerowe
Projektowane drogi rowerowe

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA SUWAŁK

RYSUNEK NR 8
UWARUNKOWANIA I OGRANICZENIA MAJĄCE ISTOTNY WPŁYW NA SPOSÓB ZAGOSPODAROWANIA
SKALA 1: 45000

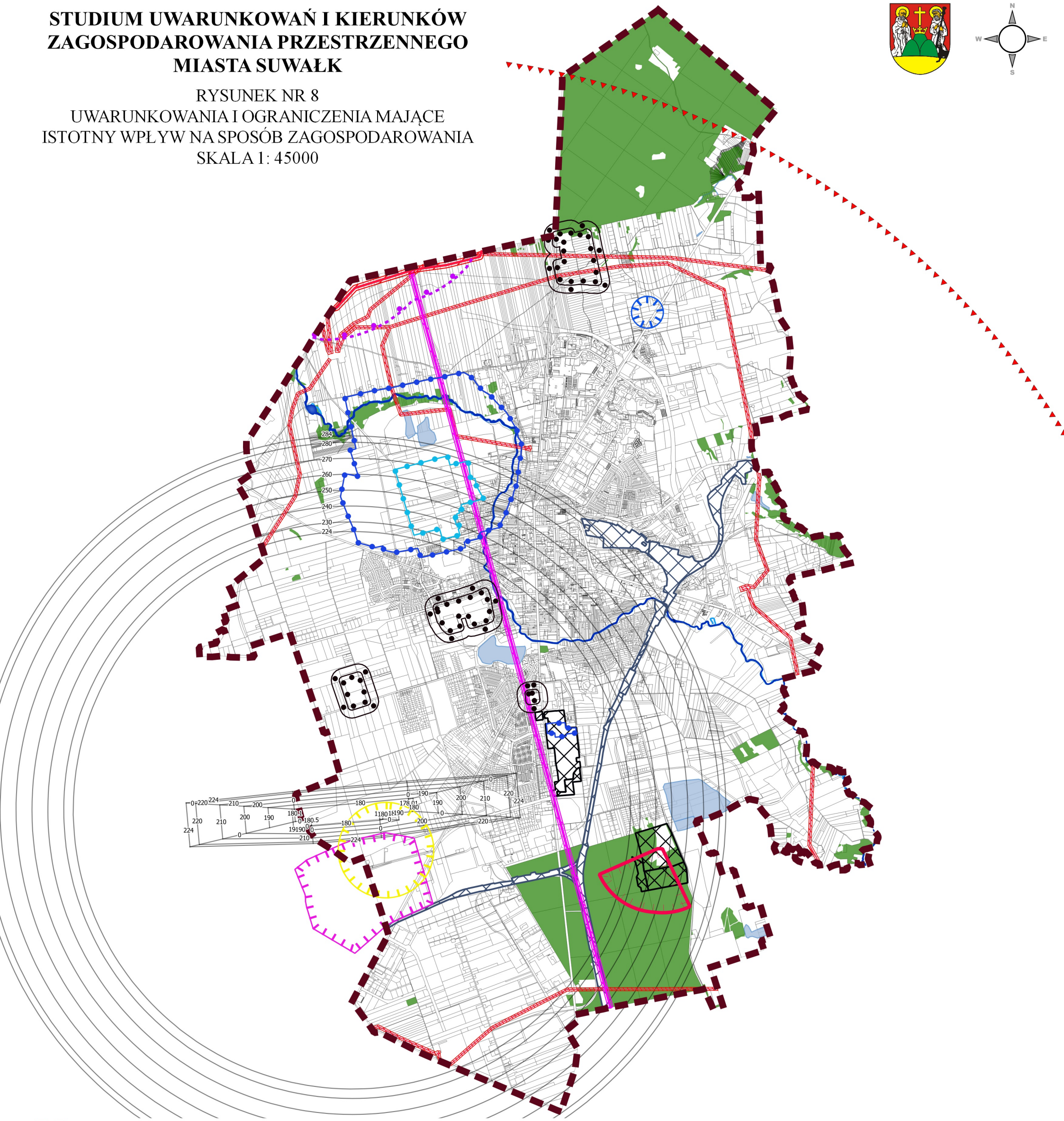

- Granica administracyjna Suwalk
- Wody powierzchniowe
- Lasy (wg ewidencji gruntów)

Obszary szczególnego zagrożenia powodzią

- na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%
- na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%
- Linia elektroenergetyczna najwyższego napiecia 400 kV
- Pas ograniczonego użytkowania od linii elektroenergetycznej 400 kV
- Linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia 110 kV wraz z pasem ograniczonego użytkowania
- Radiolinia RTCN Suwalki Krzemieniucha - SLR Kamień
- Pas ochronny radiolinii RTCN Suwalki-Krzemieniucha - SLR Kamień
- –220– Powierzchnie ograniczające przeszkody dla lotniska Suwalki (wartości w m n.p.m.)
- Granica strefy 600 m od lotniczych urządzeń naziemnych 1066/1067: DVOR/DME SUW
- Zasięg strefy 10 000 m od lotniczych urządzeń naziemnych 1066/1067: DVOR/DME SUW
- Strefy oddziaływania elektrowni wiatrowych
- Strefa ochronna kompostowni odpadów komunalnych
- Strefa ochronna urządzeń Państwowej Służby Hydrometeorologicznej
- Strefa ochronna od strzelnicy wojskowej
- Strefa ochrony pośredniej miejskiego ujęcia wód podziemnych o zaostrzonych warunkach ochrony
- Zewnętrzne strefy ochronne ujęć wodnych
- Strefa ochrony sanitarnej od cmentarzy - 150 m
- Strefa ochrony sanitarnej od cmentarzy - 50 m

Tereny zamknięte

- kolejowe
- wojskowe

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA SUWAŁK

RYSUNEK NR 9
OBOWIĄZUJĄCE I W TRAKCIE OPRACOWANIA MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
STAN NA CZERWIEC 2021 R.
SKALA 1: 45000

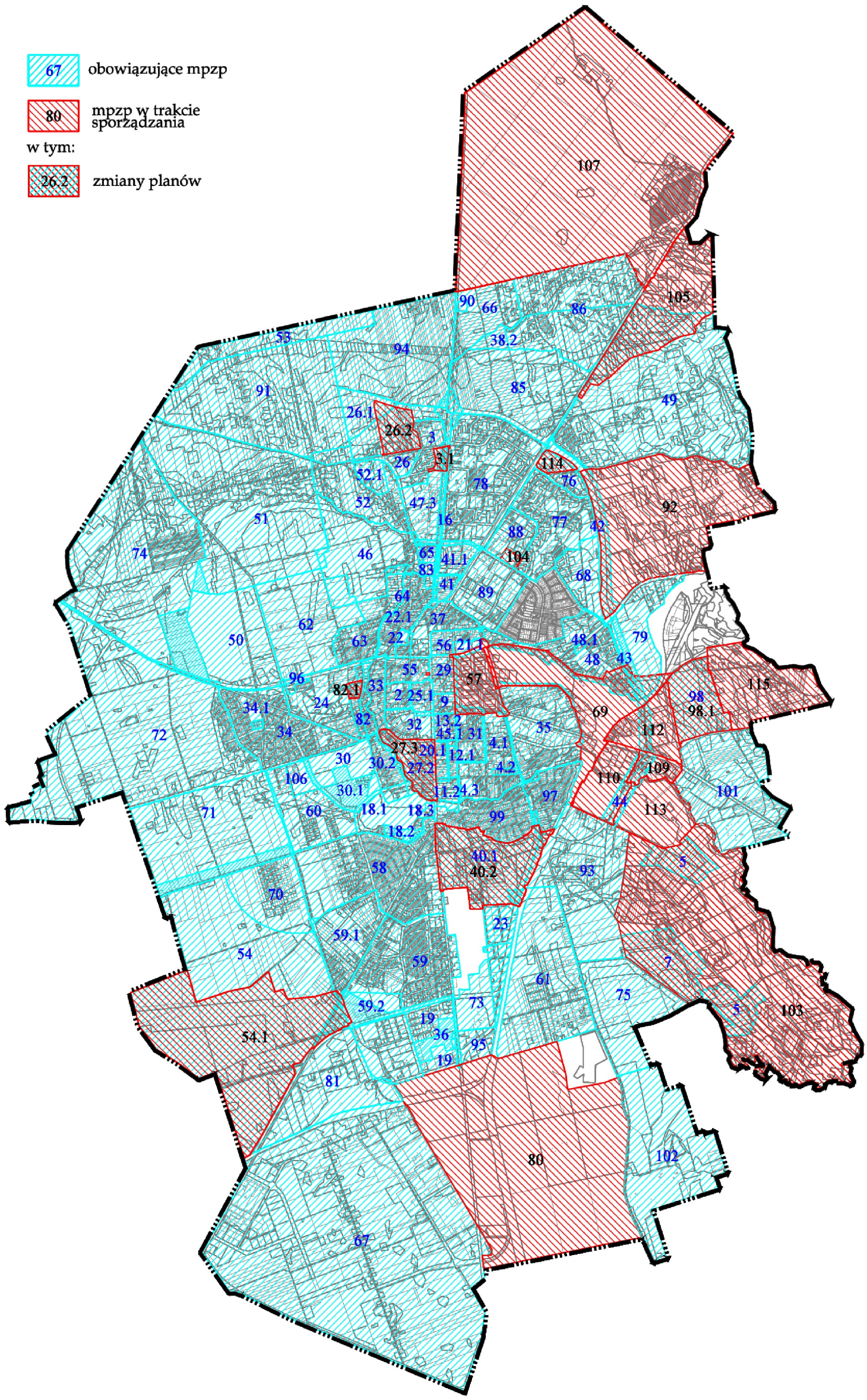

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA SUWAŁK

RYSUNEK NR 10
OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCEŃ, REHABILITACJI, REKULTYWACJI ORAZ OBSZARY ZDEGRADOWANE
SKALA 1: 45000

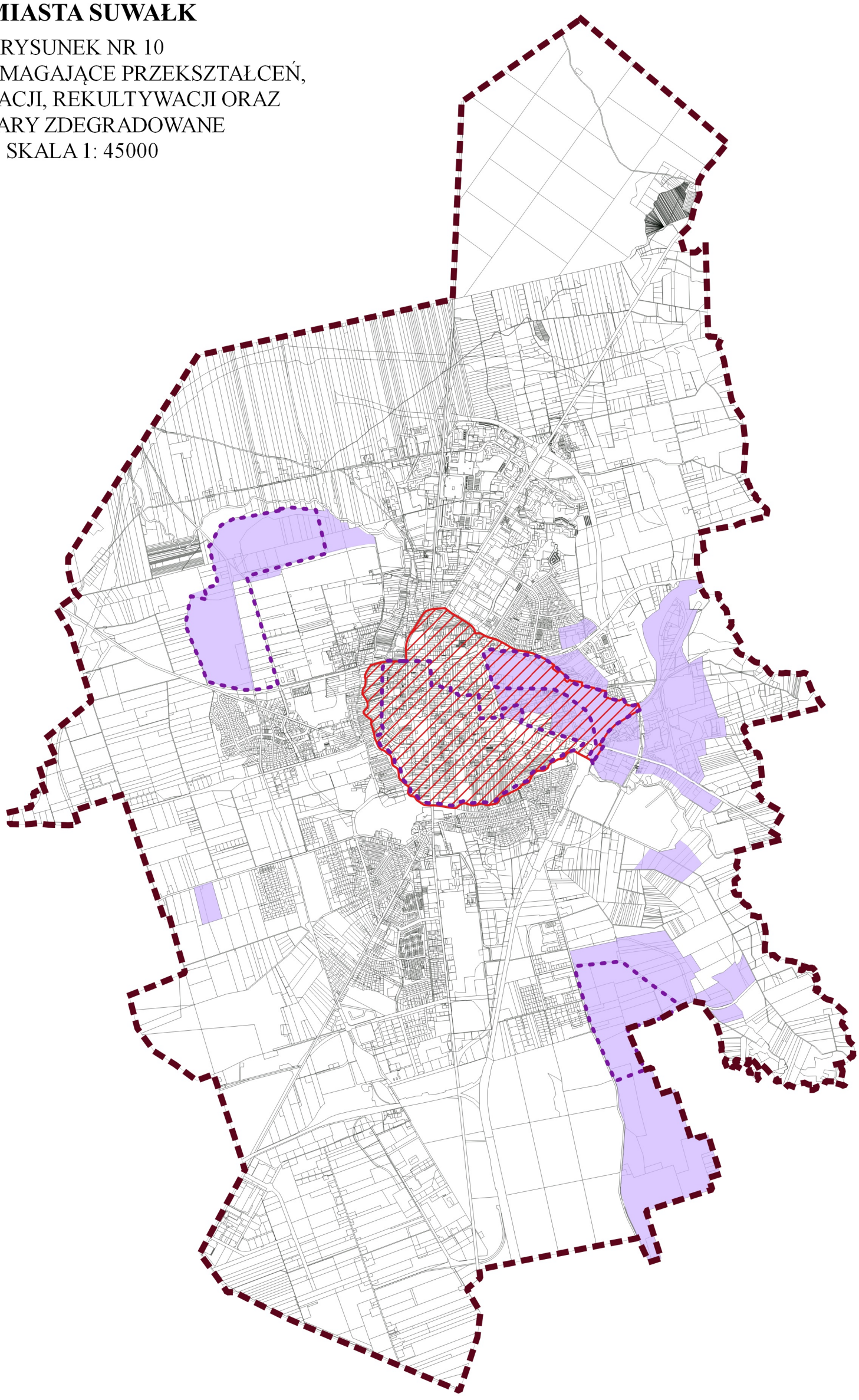

Granica administracyjna Suwałk

Obszar śródmieścia

Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji i rekultywacji

Obszary Strategicznej Interwencji (OSI) wyznaczone w strategii rozwoju miasta Suwałki (Suwałki 2030)

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA SUWAŁK

RYSUNEK 11
GRANICE OBSZARÓW ROZMIESZCZENIA URZĄDZEŃ WYTWARZAJĄCYCH ENERGIĘ Z ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERII O MOCY PRZEKRACZAJĄCEJ 100 kW
SKALA 1: 45000

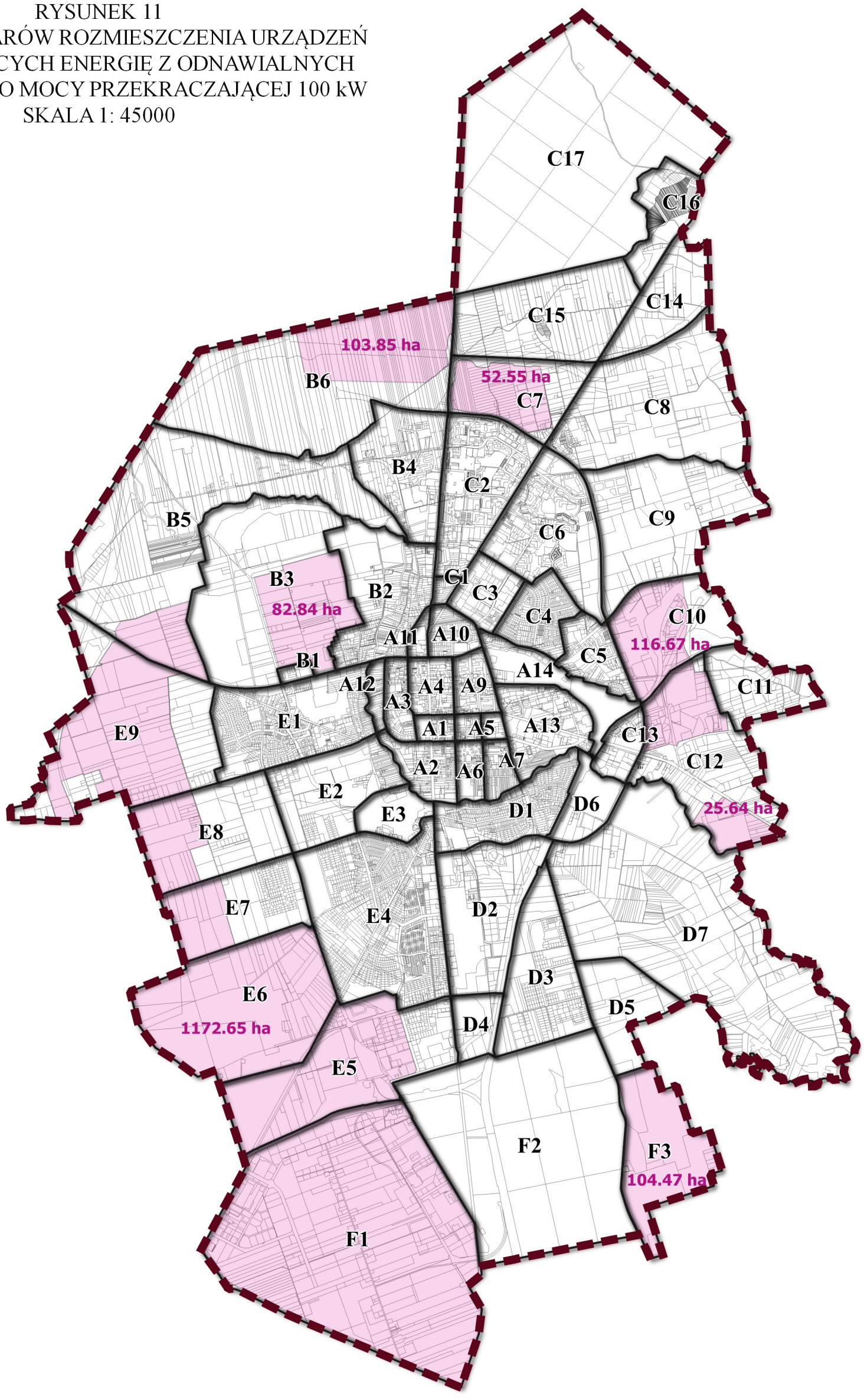

Granica administracyjna Suwałk

Jednostki urbanistyczne

Granice obszarów rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW